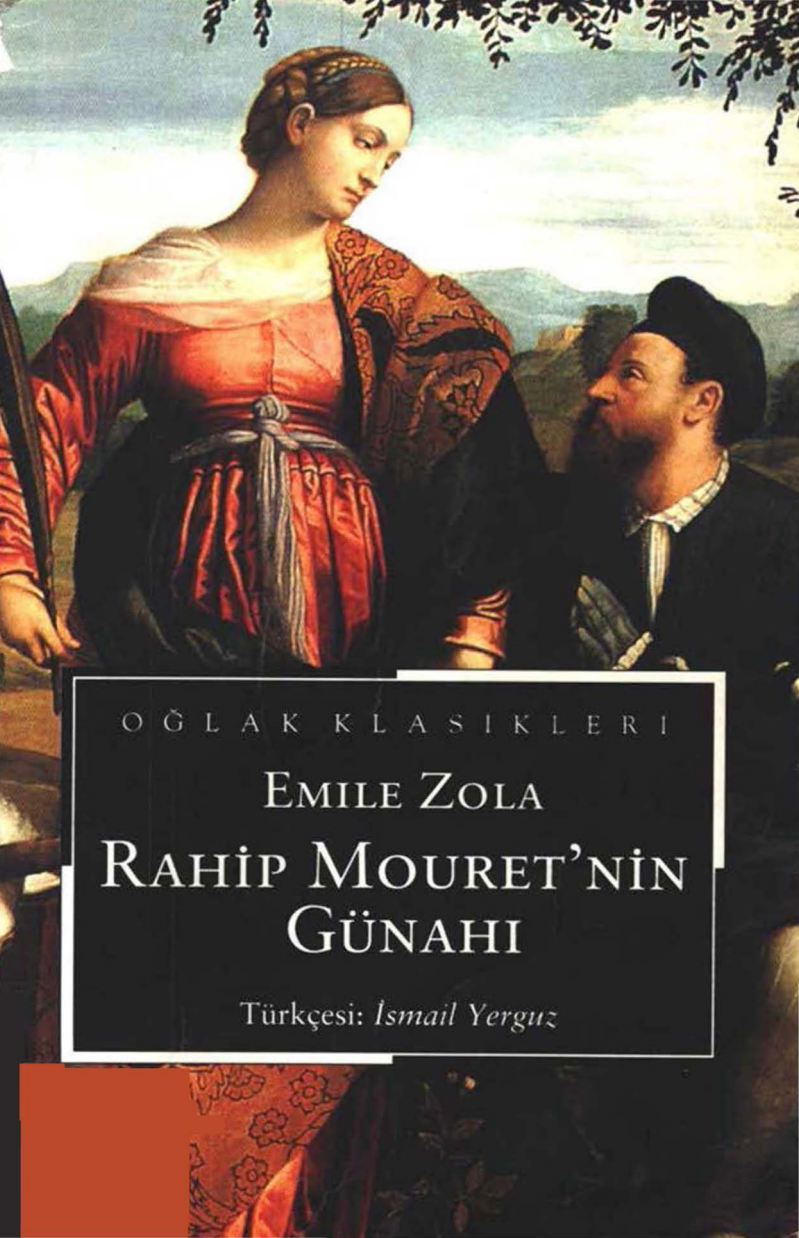


OĞLAK KLASİKLERİ

EMILE ZOLA

RAHİP MOURET'NİN GÜNAHI

Türkçesi: *İsmail Yerguz*

EMILE ZOLA
(d. 1840-ö. 1902)

Edebiyatta doğalcılığın kurucusudur. Babasının ani ölümüyle zor yıllar geçirdi. Bu yoksulluk döneminde, romanlarına sonradan yansıtacağı deneyimleri oldu. Sonunda bir nakliyat şirketinde çalışmaya başladı ama işten nefret etti. 1862'de Hachette yayınevinin satış bölümünde çalışmaya başladı. Birçok romancı gibi Zola'da edebiyata şiirle başladı. Daha sonra yayımladığı iki öykü kitabı polisin dikkatini çekince yayınevinden ayrılarak serbest gazetecilik yapmaya başladı.

1867'de bilimsel kuramlarına ilk kez yer verdiği, dehşet öğeleri içeren romanı *Thérèse Raquin*'di. Bunu 1868'de bir başka roman denemesi *Madeleine Férat* izledi. Fransız-Alman savaşından muaf tutuldu ve 1870'te Rougon-Macquart dizisinin ilk iki romanını bitirdi. Dizinin ilk kitabı *La Fortune des Rougon*'du (1946). Bunu beş yıl içinde beş kitap daha izledi ancak fazla yankı uyandırmadılar. 1877'de yayımlanan alkolizmle ilgili *L'Assommoir* ise (*Sen bir Melektin*, 1959/*Meyhane*, 1967, 1989) Zola'yı Fransa'nın en ünlü yazarı yaptı. İki ailenin tarihi etrafında gelişen Rougon-Macquart dizisi bir bakıma 1851-1870 Fransa'sındaki yaşamın belgesel bir öyküsüdür. Dizinin en ünlü romanları bir fahişenin yaşamını konu alan *Nana* ile madencilerin yaşamını anlatan *Germinal*'dir.

Yazar hayatı boyunca birçok tartışmada da taraf olmuştur. Kamuoyunun düşmanca davrandığı genç izlenimci ressamların ateşli bir destekçisi oldu. Edebiyat dünyasında da pek çok tartışmaya katıldı. Yapıtları müstehcenlikle suçlandı. Zola'nın taraf olduğu tartışmaların en ünlüsü Dreyfus olayıydı. Bu olayla ilgili olarak Fransız genelkurmayına yazdığı açık mektup yüzünden orduyu küçük düşürmekten suçlu bulundu ve İngiltere'ye kaçtı. Dreyfus davasına yeniden bakılacağını öğrenince Fransa'ya döndü.

Zola bir yazar olarak çağının tipik bir temsilcisiydi. Bilime olan kesin inancı ve 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da yaygın olan bilimsel belirlenimciliği benimsemesi bunu açıkça gösterir. Zola'nın her şeyin bilimsel olarak belirlendiğine ve insanın sağlam bir dünyada geleceğe umutla bakarak yaşayacağına duyduğu inancın yazdıklarındaki payı büyüktür. Romanlarının gücü yalnızca kof bir imparatorluğa değil, çökmekte olan bir dünyaya ayna tutabilmelerinde yatar.

Rahip Mouret'nin Günahı / Roman

OĞLAK KLASİKLERİ

Emile Zola

Rahip Mouret'nin Günahı

Türkçesi: *İsmail Yerguz*



OĞLAK KLASİKLERİ

Rahip Mouret'nin Günahı -
La Faute de l'Abbé Mouret / Émile Zola
Fransızca aslından çeviren: İsmail Yerguz

© Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2003
Bu çevirinin bütün hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntıların dışında yayımcının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kurumsal kimlik danışmanı: Serdar Benli
Kapak tasarımı: Işıl Döneray
Kapak uygulama: M. Deniz Çorbacıoğlu
Kapak resmi: Moretto da Brescia (gerçek adı Alessandro Bonvicino), "St. Justina'ya saygı gösteren hayırsever", Habsburg koleksiyonu.
Dizgi düzeni: Melior, 9,75 / 14 pt.
Ofset hazırlık: Oğlak Yayınları
Baskı: Oğlak Baskı Hizmetleri
Tel: (0-212) 612 73 05

Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.
Genel yönetim: Senay Haznedaroğlu
Yayın yönetmeni: Raşit Çavaş
Zambak Sokak 29, Oğlak Binası, 80080 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0-212) 251 71 08-09, Faks: (0-212) 293 65 50
e-posta: oglak@oglak.com

Birinci baskı: 2003
ISBN 975 - 329 - 422 - 0

RAHİP MOURET'NİN GÜNAHI

BİRİNCİ KİTAP

I

Teuse Bacı içeri girdi, süpürgesini ve toz tüyünü mihraba dayadı. Altı aylık çamaşır işini halledebilmek için epeyce zaman kaybetmişti. Telaş ettiği için daha da fazla topallayarak, bankları ite ite, ikindi çanını çalmak üzere yürüdü kilisenin içinde. Ucu el değe değe yağlanmış, iri düğümlü, yıpranmış çan ipi, günah çıkartma yerinin yanında tavandan sarkıyordu. Bedeninin bütün ağırlığıyla ipe asıldı kadın ve düzenli hareketlerle çekti ipi. Daha sonra, kafasında ters dönmüş başlığı, kanın hücum etmesiyle kıpkırmızı kesilmiş suratıyla kendinden geçti neredeyse ve entarisinin içinde yuvarlanmaya başladı.

Teuse, başlığını hafifçe dokunup düzelttikten sonra, soluk soluğa döndü, mihrabın önündeki tozu aldı süpürgeyle. Toz orada, parmaklığın önündeki döşeme tahtalarının aralıklarına doluyor ve kalıyordu. Süpürge, köşelere öfkeli bir gıcırtıyla sürtüyordu. Teuse, daha sonra masanın çuhasını kaldırdı ve zaten yirmi yerinden yamalı olan üstteki örtünün ortasında, aşınmadan kaynak-

lanan yeni bir delik gördü, sinirlendi. İki kat halindeki alttaki örtü o kadar incelmiş, o kadar yıpranmıştı ki, altından, renkli ahşap mihraba gömülü kutsal taş gözüküyordu. Kullanıla kullanıla kızıl renk almış bu örtülerin tozunu aldı. Tüy süpürgeyi rafta sert hareketlerle gezdirdi. Dua kitaplarım dayadı rafa, sonra bir iskemleye çıkıp haçın ve iki şamdanın üstündeki sarı pamuklu kılıfları çıkardı. Bakırın üstünde koyu renk lekeler vardı.

Teuse alçak sesle, "Ohoo!" dedi. "İyice temizlenmesi gerekiyor! Trablus taşıyla ovmalı."

Sonra, tek bacağı üstünde, döşeme taşlarını çökertecekmiş gibi yalpalayarak ve sarsılarak, seke seke ayin eşyasının bulunduğu yere gitti. Ayin kitabını aldı. Açmadan, rahlenin üstüne, *Havari Mektupları* cildinin bulunduğu tarafa, mihrabın ortasına doğru gelecek biçimde koydu, iki mumu yaktı. Süpürgesini alıp giderken etrafına bir göz atarak, Allah'ın evinin iyice temizlenip temizlenmediğine baktı. Kilise uykudaydı. Yalnızca, çanın ipi, günah çıkarma yerinin yanında, tavandan yere kadar, kıvrılarak sallanıyordu hâlâ.

Rahip Mouret ayin eşyası yerine inmişti. Küçük ve soğuk bir odaydı burası ve yemek odasıyla arasında yalnızca bir koridor vardı.

Teuse süpürgesini elinden bıraktı, "Günaydın peder" dedi. "Tembellik ettiniz bu sabah. Saat altıyı çeyrek geçiyor, biliyor musunuz?"

Arkasından da gülümseyen genç rahibe cevap verecek vakti bırakmadan devam etti: "Azarlayacağım sizi. Örtü gene delinmiş, olacak iş değil. Tek bir yedek örtümüz var. Üç gündür onu tamir edebilmek için gözlerim

aktı. Zavallı İsa'yı çırıl çıplak bırakacaksınız böyle giderse."

Rahip Mouret gülümsemeye devam ediyordu hâlâ. Keyifli bir tavır içinde karşılık verdi: "İsa'nın o kadar fazla çamaşıra ihtiyacı yok Teuse'cüğüm. İsa, eğer gerektiği gibi sevilirse her zaman sıcaktır ve halinden hoşnuttur."

Daha sonra bir küçük çeşmeye doğru ilerlerken sordu: "Hemşirem kalktı mı? Göremedim de."

Hizmetçi kadın, içinde kilise kıyafetleri bulunan eski mutfak büfesinin önünde diz çökmüş durumdaydı cevap verirken: "Matmazel Désirée ineli çok oldu. Tavuklarla, tavşanlarla ilgileniyor. Dün yeni çıkacak civcivleri bekliyordu, çıkmadı civcivler. Ne kadar heyecanlı olduğunu tasavvur edin."

Sustu. Sonra devam etti: "Sırmalı ayin kaftanını istiyorsunuz, değil mi?"

Ellerini yıkamış olan rahip âdeta kendinden geçmiş bir halde ve dudaklarında bir dua mırıldanarak başıyla onayladı. Kilisede biri mor, biri siyah, öbürü de sırmalı kumaştan üç ayin kaftanı vardı yalnızca. Bu üçüncüsü beyaz, kırmızı ya da yeşil renk kullanılması gerektiği günler giyiliyor ve büyük önem kazanıyordu. Teuse, onu her törenden sonra üstüne serdiği, mavi kâğıt kaplı raftan saygıyla aldı. İşlemeleri bozulmamış olan ince bezleri özenle toplayarak büfeye yerleşirdi ayin kaftanını. Bu kaftana, sırmalı bir haç, çevresine gene sırmadan, geniş ışık demetleri işlenmişti. Haçın üstünde de sırmalı bir kuzu yatmıştı. Kat yerleri aşınmış kumaş, hafif tarazlanmıştı. Kabarık süsler aşınmış ve silinmişti. Onun böyle dökülmesi, kilisede, kaftanın çevresini kuşatan sürekli

bir kaygı, dehşet dolu bir sevecenlik uyandırıyordu. Rahip bu kaftanı neredeyse her gün giymek zorundaydı. Son sırma tel de döküldüğünde, doğacak boşluğu nasıl dolduracaklar, yerini tuttuğu üç kaftanı nasıl satın alacaklardı?

Teuse, kaftanın üstüne büyük örtüyü, kolçağı, kaytanı, beyaz harmaniyi ve omuzluğu serdi. Ama bir yandan kolçağı, büyük örtünün üstüne haç biçiminde yerleşirirken ve kaytanı, Azize Meryem adı çizecek gibi haç biçimine sokarken bir yandan da konuşmaya devam ediyordu.

"Bu kaytan artık pek işe yarayacak gibi gözükmüyor, yenisini almalısınız peder... Mesele değil, kenevir olsa ben örüverirdim bir tane."

Rahip Mouret bir şey söylemiyordu. Küçük bir masanın üstünde kutsal kâseyi hazırlamakla uğraşıyordu. Bronz ayaklı, altın suyuna batırılmış gümüşten üretilmiş bu eski ve büyük kâseyi, boyasız, ahşap bir dolaptan çıkarmıştı. Kutsal kâseler ve örtüler, kutsal yağlar, ayin kitapları, şamdanlar, haçlar bu dolapta muhafaza edilirdi. Kâsenin üstüne temiz ve kutsanmış bir örtü serdi. İçinde bir dilim ekmek bulunan, altın suyuna bandırılmış, gümüş ekmek kabım da üstüne oturttu. Hepsini küçük bir keten örtüyle örttü. Kaftanın sırmalı kumaşının iki ucunu bir araya getirerek kâseyi örterken Teuse haykırdı:

"Durun, kesenin içinde bez yok. Dün kirli bezlerin hepsini aldım, yıkayacağım. Ayrı bir yerde tabii, öteki çamaşırlarla değil. Size söylememiştim peder, çamaşırı yıkamak için hazırladım. Çok kirli! Geçen seferkinden daha temiz olacak."

Rahip, içine bir bez koyup, sırmalı zemin üstüne altın haç işlemeli keseyi, örtünün üstüne yerleştirirken kadın gene telaşla haykırdı: "Az daha unutuyordum, o yaramaz Vincent gelmedi daha. Ayin hazırlıklarını ben yapayım mı muhterem peder?"

Genç papaz sertçe baktı Teuse'e. Kadın gülümseyerek sürdürdü konuşmasını: "Günah olmaz ki. Mösyö Caffen zamanında bir kez yapmıştım. Kilisede uçan sinek görseler dinsizler gibi gülen çapkınlardan daha iyi yaparım ben bu işi. Altmış yaşındayım, başım kapalı, şişmanım ama Tanrı'ya o yılanlardan daha saygılıyımdır ben. Geçen gün gene mihrabın arkasında birdirbir oynuyorlardı."

Rahip başıyla "olmaz" işareti yapıyor ve bir yandan da bakmaya devam ediyordu ona. Teuse devam etti: "Bu köy, kuş uçmaz kervan geçmez bir yer. Yüz elli kişi bile yok burada. Les Artaud'da bugün olduğu gibi, kimi günler tek bir Allah'ın kuluna rastlayamazsınız. Bebekler bile bağa gidiyor. Bağda ne yaptıkları da belli değil, bir iş görseler gam yemem. Çakıl taşlarının altından çıkmış, deve dikeni gibi bağ çubukları! En yakın yola bir fersah uzaklıkta, kurt ini gibi bir yer burası! Gökten bir melek insin da hazırlasın ayininizi muhterem peder. Bilesiniz ki benden ya da Matmazel Désirée'nin tavşanlarından başka kimseyi bulamazsınız."

Tam o sırada Brichet'lerin küçük oğlu Vincent, ayin eşyası yerinin kapısını yavaşça itti. Karmakarışık kızıl saçları, pırıl pırıl, keskin gri renkli gözleri Teuse'ü sinirlendirdi.

"Ah! namussuz!" diye haykırdı. "Bahse girerim, kö-

tü bir iş yaptı gene! Yürü bakalım, peder yüce Tanrı'yı kirletirim, diye korkuyor."

Rahip Mouret çocuğu görünce omuzluğu almıştı. Omuzluğun ortasındaki işlenmiş haçı öptü ve bir an başının üstünde tuttu, sonra cübbesinin yakasına geçirdi, kaytanları, sağdaki soldakinin üstüne gelecek şekilde çapraz biçimde bağladı. Daha sonra saflık ve temizlik simgesi olan beyaz kaftanı, önce sağ kolunu geçirerek giydi. Vincent, eğilmiş, çevresinde dolaşıyor, kaftanı düzeltiyor, her tarafının yere iki parmaklık bir mesafeye kadar eşit biçimde sarkmasına dikkat ediyordu. Sonra kaytanı rahibe uzattı. Rahip, İsa'nın çile çektiği sırada bedenini sıkan bağları hatırlamak amacıyla sıkıca beline bağladı kaytanı.

Teuse Bacı, alınmış, kıskançlık içinde öyle duruyor ve konuşmamak için zorluyordu kendini. Ama konuşmak için o kadar sabırsızlanıyordu ki, sonunda, "Peder Archangias geldi" dedi. "Bugün tek bir çocuk bile okula gitmemiş. Bağlardaki veletlerin kulaklarını çekmek için hışımla çıkıp gitti. Kendisini bir görseniz iyi olur. Bir şey söyleyecek galiba."

Rahip Mouret eliyle işaret ederek susturdu onu. Hiç konuşmamıştı. Dualar okuyor, bir yandan da öptüğü kolçağı sol koluna takıyordu.

Dirseğinin alt tarafına yerleştirdiği bu kolçak hayırlı işler için çalışmanın simgesiydi. Kendi soyluluğunun ve gücünün simgesi olan büyük örtüyü de gene öptükten sonra göğsünün üstünde kavuşturdu. Teuse de üstlüğün, arkaya düşmemesi için inci iplerle bağlanması işinde Vincent'a yardımcı oldu.

"Hay aksi, şişeleri unuttum!" dedi birden, dolaba doğru yöneldi ve "Haydi sallan biraz!" diye ekledi sonra da.

Teuse Bacı bir çekmeceden temizce bir elbezi çıkarmaya çalışırken Vincent kaba camdan şişeleri doldurdu. Rahip Mouret sol elinde kâse, sağ elinin parmakları kesenin üstünde, takkesi başında, büfeye asılı kara tahtadan bir İsa tasvirini eğilerek selamladı. Çocuk da aynen onun gibi eğildi. Daha sonra önüne geçti. Elinde, üstü bez örtülü şişeler olduğu halde kutsal eşya yerinden ayrıldı. Âdeta kendinden geçmişçesine, gözleri yerde ilerleyen rahip de onun peşinden gidiyordu.

II

O Mayıs sabahında içinde kimsenin bulunmadığı kilise bembeyazdı. Günah çıkarma yerinin yanındaki ip, gene kımıltısız, yukarıdan aşağıya doğru iniyordu. Renkli cam içindeki kandil, mihrabın sağ tarafında, duvarın dibinde kırmızı bir leke gibi yanıyordu. Vincent, şişeleri küçük masanın üstüne götürdükten sonra sol tarafa, basamağın altına gitti. Diz çöktü, rahip de kutsal ekmeği yere diz çökerek selamladıktan sonra mihraba çıkmış, bezi sermiş ve ortasına da kâseyi koymuştu. Daha sonra dua kitabını açtı, tekrar aşağı indi. Gene diz çöktü, yüksek sesle mırıldanarak ıstavroz çıkardı, ellerini göğsünde birleştirdi. Yüzü iman ve aşkla sapsarı halde ilahi okumaya başladı. "*Introibo ad altare Dei.*"

Vincent, topuklarının üstünde, kilisenin içinde bir aşağı bir yukarı dolaşan Teuse'ü gözleriyle izleyerek ilahi-

yi mırıldandı: "*Ad Deum qui laetificat juventutem meam.*"

Yaşlı hizmetçi kadın mumlardan birine endişe içinde bakıyordu. Rahip yerlere kadar eğilip, "*Confiteor*"u okurken daha da endişelenmiş göründü. Durdu, başı eğik, gene muma dikkatle bakarak göğsüne vurdu. Rahibin kalın sesiyle çocuğun kekelemeleri birbirlerinin yerini alarak bir süre daha devam etti.

"*Dominus vobiscum.*"

"*Et cum spiritu tuo.*"

Rahip daha sonra ellerini açtı, tekrar birleştirdi. Hüzünlü bir sesle, "*Oremus...*" dedi.

Teuse Bacı daha fazla tutamadı kendini. Mihrabın arka tarafına geçti. Bir makasın ucuyla mumu temizledi. Mum akıyordu. İki iri damla akıp gitmişti bile... Sıraları düzeltip, kutsal kâselerin dolu olup olmadıklarını denetleyip döndükten sonra mihraba çıkmış olan rahip, elleri parmaklığın kenarında dua ediyordu. Sonra mihrabı öptü.

Onun arkasında, küçük kilise sabahın solgun ışıklarıyla aydınlanmıştı. Güneş yalnızca kiremitlere vuruyordu. "Merhamet Tanrı'm" sesleri, badanalı kirişleri gözüken alçak tavanlı, kireçle boyanmış ahırı andıran bu yerde bir ürperti gibi dolaştı. Kilisenin her tarafından, çatlak ve kırık camlı üç küçük pencereden, tebeşiri andıran çiğ renkli bir ışık giriyordu. Dışarıdan bol bol gelen temiz hava içeriye doluyor, bu yitik köyün Tanrı'sının bütün sefaletini çırılçıplak döküyordu ortalığa. Dip tarafta, eşiği otlarla kaplanmış, hiç açılmayan büyük kapının üstünde, kalaslardan yapılmış bir tribün vardı. Bir değirmen merdiveniyle çıkılan bu tribün bir duvardan ötekine uzanıyor ve yortu günlerinde tahta kunduralar

altında gıcırdıyordu. Merdivenin yanındaki günah çıkartma yerinin tahtaları birbirinden ayrılmıştı ve çiğ sarı renkti. Karşıda, küçük kapının yanında, tuğla bir kaide üstüne oturtulmuş eski bir kutsal kâse olan vaftiz teknesi görünüyordu. Sonra sağda, solda ve ortada tahta parmaklıklarla çevrili iki köhne hücre vardı. Meryem Ana'ya ayrılmış olan sol taraftaki hücrede kestane rengi saçlarının üstüne oturtulmuş yaldızlı tacını muhteşem bir tavırla başında taşıyan, yaldızlı açıdan büyükçe bir Meryem tasviri bulunuyordu. Sol kolundaki çıplak ve gülümseyen çocuk İsa'nın küçücük elinde yıldızlı bir küre vardı ve Meryem, ayaklarının altında kanatlı melek başlarıyla bulutların ortasında yürüyordu. Ölülere dualaın okunduğu sağ taraftaki hücrede Meryem'in tam karşısına düşecek biçimde renkli mukavvadan bir İsa tasviri görülüyordu. On yaşındaki bir çocuk boyundaki İsa'nın başı arkaya devrilmiş, kaburga kemikleri çıkmış, karnı çökmüş, kolları ve bacakları gergin, kanlar içinde, korkunç bir biçimde can çekişmekteydi. Bir de dört köşe bir sandık biçiminde kürsü vardı. Bu kürsü ceviz bir mahfaza içine gömülü tokmaklı bir saatin karşısındaydı. Beş ayaklı bir merdivenle çıkılıyordu bu kürsüye. Saatin boğuk tiktakları, döşeme taşları altında bir yerde saklı müthiş bir kalbin vuruşları gibi bütün kiliseyi titretiyordu. Sahın boyunca, Haç yolunun on dört duraklama yerini simgeleyen kaba saba boyanmış, siyah, ince çizgilerle çerçevelenmiş on dört tasvir, duvarın çiğ beyaz rengini, Çarmıh'ın sarı, mavi ve kırmızı renkleriyle lekeliyordu.

Duanın sonunda Vincent, "Tanrı'ya şükürler olsun" diye kekeledi.

İlahi aşk ayini, kutsal kurban hazırlanıyordu. Çocuk dua kitabını aldı. Kitabın sayfalarına dokunmamaya dikkat ederek onu *İncil*'in bulunduğu tarafa, sol tarafa götürdü. Mihrabın önünden her geçişte, bedeni ikiye katlayan bir hareketle eğreti bir biçimde diz çöküyordu. Sonra tekrar sağa geçti. *İncil* okunduğu sırada kollarını kavuşturdu ve ayakta bekledi. Rahip, dua kitabının üstünde istavroz çıkardıktan sonra kendi göğsü üstünde de istavroz çıkarmıştı. Alnında çıkardığı istavroz Allah kelamını işittiğinde kesinlikle yüzünün kızarmayacağını, dudakları üstünde çıkardığı istavroz, iman tazelemeye her zaman hazır olduğunu, kalbinin üstünde çıkardığı istavroz kalbinin yalnızca Tanrı'ya ait olduğunu anlatmak içindi.

Kilisenin soğuk beyazlıkları karşısında gözleri bulanarak döndü, "*Dominus Vobiscum*" dedi.

Tekrar diz çöken Vincent karşılık verdi: "*Et cum spiritu tuo.*"

Rahip takdis duasını okuduktan sonra kâsenin üstünü açtı. İçinde okunmuş ekmeğin bulunduğu kâseyi, bir an göğsü hizasında tuttu, kendisi için, orada hazır bulunanlar için, hayatta olan ve ölmüş bütün Hıristiyanlar için Tanrı'ya adadı. Sonra, dokunmadan, örtünün kenarına doğru kaydırdı kâseyi, dikkatle eline aldı ve gene dikkatle sildi elbeziyle. Vincent, rafın üstündeki şişeleri aldı, önce şarap şişesini, sonra da su şişesini uzattı rahibe. Rahip, yarısına kadar dolu olan kâseyi, bütün dünyaya adadı, örtünün ortasına koydu, kapağını örttü. Gene dua etti, en küçük günahlardan bile arınabilmek için, her iki elinin baş ve orta parmaklarının uçlarına iplik gi-

bi ince su döktürdü biraz. Bir peşkirle ellerini kuruladıktan sonra, kendisini bekleyen Teuse Bacı şişelerin bulunduğu tepsiyi, mihrabın köşesindeki çinko kovaya boşalttı.

Rahip, boş sıralara doğru dönmüş, ellerini iki yana açıp birleştirerek, iyi niyetli insanları davet eden bir hareketle ve yüksek sesle, "Dua edin, kardeşler" dedi.

Tekrar mihraba döndü ve sesini alçaltarak devam etti. Vincent, latince uzun bir cümle söylemeye çalıştı, sonunu getiremedi. İşte o zaman sarı alevler girdi pencereden içeri. Rahibin daveti üzerine güneş ayine geliyordu. Sol taraftaki duvarı, günah çıkartma yerini, Meryem'in hücresini, büyük saati, altın yaldızlı ışıklarla aydınlattı. Günah çıkartma yeri bir çatırtıyla sarsıldı. Meryem, ihtişam içinde, yaldızlı tacının ve kaftanının göz kamaştıran pırıltıları içinde boyalı dudaklarıyla çocuk İsa'ya sevgiyle gülümsedi.

Isınan saat güçlü vuruşlarla çaldı, bir kez daha zamanı gösterdi. Güneş, sıraları, huzmeleri içinde zıplayan tozlarla dolduruyor gibiydi. Küçük kiliseye, o beyaz badanalı ağıla sıcacık bir kalabalık doldu sanki. Dışarıdan, kırların keyifli uyanışını haber veren belli belirsiz sesler, neşe içinde soluk alan otlar, sıcakta silinen ve kurulanan yapraklar, tüylerini parlatan ve kanat çırpmaya başlayan kuşların çıkardıkları sesler işitiliyordu. Güneşle birlikte kırlar da giriyordu içeri. Pencerelerden birinin önünde ulu bir üvez ağacı yükseliyor ve içeri bakmak istiyormuş gibi, dallarını kırık camlardan sarkıtıyor, tomurcuklarını uzatıyordu. Cümle kapısının aralıklarından, kubbe altını kaplama hazırlıkları içinde olan dış sahanlığın otları görülüyordu. Bu yükselen hayatın orta-

sında, büyük İsa tasviri, loş bir bölgede kalmış, can çekişen, aşı boyası sıvalı, kızıl benlerle dolu bedeniyle bir ölüm manzarası gösteriyordu. Bir serçe bir deliğin kenarına geldi, kondu oraya, baktı ve uçup gitti ama hemen sonra gene gözüktü ve sessiz uçarak, sıraların arasına, Meryem hücresinin önüne iniverdi. Bir ikinci serçe izledi onu. Biraz sonra üvez ağacının bütün dallarından serçeler indiler, taş döşemelerde sekerek ve rahat rahat gezinmeye başladılar.

Omuzlarını hafifçe eğmiş olan rahip kısık bir sesle, "*Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus, Deus, Sabaoth*" dedi.

Vincent çıngırağı üç kez çaldı. Bu ani çıngırak sesinden ürken serçeler öylesine gürültülü kanat çırparak yükseldiler ki ayin eşyası yerine girmiş olan Teuse Bacı söylene söylene dışarı çıkmak zorunda kaldı.

"Reziller, her tarafa pisleyecekler. Matmazel Désirée ekmek kırıntısı atmıştır kesinlikle."

Korkulu an yaklaşıyordu. Bir ilahın bedeni ve kanı dökülecekti mihraba. Papaz örtüyü öpüyor, ellerini birleştiriyor, kutsal ekmeğin ve kâsenin üstünde istavroz çıkarıyordu. Dualar dudaklarından alçakgönüllülük ve minnet dolu bir kendinden geçişle dökülüyordu. Tavırları, hareketleri, sesi, kendisinin ne kadar önemsiz bir yaratık olduğunu, böylesine önemli bir görev için seçilmiş olmaktan duyduğu heyecanı anlatıyordu. Vincent geldi ve onun arkasında diz çöktü. Üstlüğü sol eline aldı, belli belirsiz dokunuyormuş gibi elinde tuttu, çıngırağı hazırladı. Rahip Mouret, dirsekleri masanın kenarına dayalı olduğu halde, kutsal ekmeği elinin baş parmağı ve

orta parmağı arasında tutarak "*Hoc est enim corpus meum*" takdis duasını okudu, sonra diz çöktü, ekmeği gözleriyle izleyerek, yavaşça, olabildiğince yukarı doğru kaldırdı, çocuk secdeye varmış ve çıngırağı üç kez çalmıştı. Daha sonra rahip, tekrar dirseklerini mihraba dayayarak, kâseyi selamlayarak, havaya kaldırarak ve onu da ekmek gibi gözleriyle izleyerek, sağ eli kâsenin sapında, sol eli ayağında, "*Hoc est enim calix*" duasıyla şarabı takdis etti. Çocuk, çıngırağı son olarak, üç kez çaldı. İsa'nın kendini feda ederek insanlığı kurtarması ayini tekrarlanmıştı ve o kutsal kan bir kez daha akıyordu.

Bu sırada Teuse yumruğunu uzatmış, serçeleri kovmaya çalışıyordu: "Hele durun, hele durun bakalım" diye azarlıyordu onları.

Ama serçeler korkmuyorlardı artık. Çıngırak sesleri arasında geri gelmişler, arsızca uçuyorlardı sıraların üstünde. Hatta, çıngırağın böyle üst üste çalınması keyiflendirmişti onları. Latince sözlere, başıboş dolaşan yumurcakların inci gibi gülüşlerini andıran cılız seslerle karşılık verdiler. Güneş tüylerini ısıtıyor, kilisenin hoş görünümü büyülüyordu onları. Tavanındaki camlarından biri açık bırakılmış samanlıktaymış gibi, kendi evlerindeydiler orada. Cıvıldaşıyorlar, dövüşüyorlar, yerde buldukları kırıntıları kapışıyorlardı. Bunlardan biri, gülümseyen Meryem'in sırmalı örtüsünün üstüne kondu. Bir başkası ise çevik bir hareketle Teuse'ün etekliğini incelemeye geldi ve bu cüretiyle çok kızdırdı Teuse'ü.

Mihrapta kendinden geçen rahip, gözleri kutsal ekmeğe takılıp kalmış, baş parmağıyla orta parmağı birleşmiş, ılık Mayıs sabahının, bu yükselen güneşin, yeşilliğin,

kuş dalgasının, lanetli tabiatın can çekiştiği çarmıhın dibine kadar taşan dalgasını hiç işitmiyordu.

"*Per omnia saecula saeculorum*" dedi.

"*Amin*" diye karşılık verdi Vincent.

"*Pater*" duası okunup bittiğinde Mouret, kutsal ekmeği kâsenin üstüne koyup ortasından böldü. Sonra bu yarım ekmeklerden birinden bir parça koparıp, kurban yiyerek Tanrı'yla birleşmeyi onaylama amacıyla şaraba attı. Yüksek sesle "*Agnus Dei*" duasını okudu, bilinen öteki üç duayı alçak sesle okudu, tövbe etti ve dirsekleri mihraba dayalı, kutsal kâse çenesinin altında, okunmuş ekmeğin iki parçasıyla da bir kurban töreni yaptı. Sonra kendi iç dünyasına dalarak, ellerini yüzünün hizasında birleştirerek, okunmuş ekmekten dökülen parçaları örtülerin üstünden bir kapla topladı ve kupaya koydu. Baş parmağına da bir parça ekmek takılmış olduğundan orta parmağının ucuyla aldı onu ve elinde kupayla istavroz çıkardı, kutsal kâseyi tekrar çenesinin altına götürdü, dudaklarım ayırmadan kutsal kanın tümünü üç defada içti, ilahi kurbanı son damlasına kadar tüketti.

Vincent, raftan şişeleri almak için oraya gitmişti. Tam o sırada, papaz eviyle kilise arasındaki dehlizin kapısı ardına kadar açıldı ve duvara çarptı, önlüğünde bir şey saklayan, çocuksu tavırları olan, yirmi iki yaşında güzel bir kız gözüktü.

"On üç tane!" diye bağırdı. "Hepsi sağlammış yumurtaların."

Sonra önlüğünü açtı, tüyleri daha yeni çıkmaya başlamış, kara boncuk gözlü, kaynaşan bir kucak dolusu civciv gösterdi.

"Bakın ne güzel şeyler! Ötekilerin üstüne çıkan şu küçük beyaza bakın! Ya şu benekli, şimdiden kanat çırpmaya başladı! Çok da sağlammış yumurtalar. Bir tanesi bile boş değilmiş!"

Her şeye rağmen, ayine yardımcı olan Teuse Bacı, aptest için şişeleri Vincent'a vererek, döndü ve kısık sesle şunları söyledi: "Sussanıza Matmazel Désirée! Gördüğünüz gibi işimiz bitmedi daha."

Açık kapıdan çok pis bir kümes kokusu geliyordu ve bu koku, kilisenin içinde mihraba doğru yayılmaya başlayan sıcak güneşin orta yerine doğru sokuluyordu. Désirée kısa bir süre ayakta durdu, kucağında bulundurduğu küçük topluluktan dolayı son derece mutluydu. Vincent'ın şarabı döküşünü, kardeşinin ağzında kutsal şeylerden hiçbir şey kalmaması için bu şarabı içişini seyretti. Rahip Mouret, kupayı iki eliyle tutup, baş parmağı ve orta parmağı üstüne şarapla suyu dökerken ve içerken o hâlâ oradaydı. Bu arada civcivlerini arayan tavuk da gıdaklayarak kiliseye girmeye çalışıyordu. O zaman Désirée, civcivlere bir ana şefkatiyle seslendi ve çıkıp gitti. Ve o sırada Rahip Mouret bezi dudaklarına değdirerek kupanın kenarında gezdirmiş, sonra içini silmişti.

Ayin bitmişti. Vincent dua kitabım son kez eline aldı, sağ tarafa getirdi. Rahip bezi, kutsal kitabı ve örtüyü kupanın üstüne koydu. Daha sonra örtüyü tekrar ikiye katladı, bezi içine yerleştirdiği kesenin üstüne koydu. Onun bütün varlığı olağanüstü bir şükran ifadesiydi. Tanrı'mn, günahlarını bağışlamasını istiyor, mübarek bir hayata kavuşabilmek için, ebedi öte dünya hayatına kavuşabilmek için mağfiret bekliyordu.

Duaları okuduktan sonra döndü, "*Ite missa est*" dedi.

Vincent karşılık verdi: "*Deo gratias.*"

Sonra döndü, mihrabı öptü. Sol eli göğsünde, sağ eli ileri doğru uzanmış durumda geri geldi: Güneşin keyifli ışıkları ve serçelerin cıvıltılarıyla dolu kiliseyi kutsadı: "*Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius, et Spiritus Sanctus.*"

Çocuk istavroz çıkararak:

"Amin" dedi.

Güneş iyice ortaya çıkmıştı. Serçeler de cesaretlenmeye başlıyorlardı. Rahip, sol taraftaki kitaptan İsa'nın sonsuzluğunu bildiren *Yuhanna İncili*'ni okurken güneş mihrabı yakıyor, mermer taklidi tahtaları ağartıyor, kısalmış fitilleri iki kara leke gibi kalmış mumların ışığını zayıflatıyordu. Papaz, kupayı eline aldıktan sonra diz çöküp mihraptan ayrılarak, başı örtülü, peşinde şişelerle bezi taşıyan çocuk olduğu halde ayin eşyası yerine döndükten sonra güneş, kilisenin tek ve mutlak egemeni olarak kaldı. Şimdi artık örtüye yansıma sırası ona gelmiş, mabedin kapısım pırıl pırıl aydınlatıyor, Mayıs ayının bereketini yüceltiyordu. Döşeme taşlarından bir sıcaklık yükseliyordu. Badanalanmış duvarlar, büyük Meryem tasviri, hatta büyük İsa tasviri, âdeta topraktan fışkıran ebedi gençlik, ölümü yenmişçesine bir özsu ürpertisi içindeydiler.

III

Teuse Bacı mumları hemen söndürdü. Ama serçeleri kovması zaman aldı. Bu yüzden dua kitabını ayin eşyası

yerine getirdiğinde Rahip Mouret orada yoktu. Mouret, ellerini yıkadıktan sonra kutsal eşyayı yerine yerleştirmiş, daha sonra yemek odasına geçmiş, ayakta bir fincan süt içerek kahvaltısını yapıyordu.

Teuse, içeri girince, "Kızkardeşinize kilisenin içine ekmek serpmeyi yasaklamanız gerekir" dedi. "Geçen kış uydurdu bunu. Üşüyormuş serçeler. Tanrı besleyebilirmiş bunları... Bizi tavşanlarıyla, tavuklarıyla birlikte yatıracak yakında..."

Rahip Mouret neşeyle karşılık verdi: "Daha iyi ya, ısınırız böylelikle. Sizin işiniz gücünüz insanları azarlamak Teuse Bacı. Bırakın şu zavallı Désirée'yi, hayvanları sevsin. Başka bir eğlencesi yok ki zavallının."

Hizmetçi kadın odanın ortasında dikilmiş durumda kalakaldı öylece.

"Saksağanlar kilisede yuva yapsa sesiniz çıkmaz sizin" dedi. Hiçbir şey önemli değil sizin için. Her şey mükemmel size göre. Manastırdan çıktıktan sonra yanınıza geldiği için çok şanslı o. Ana yok, baba yok, böyle bir kümesin içinde yuvarlanıp durmasına kim izin verirdi?"

Sonra sesi değişti ve biraz hüzünlü bir ses tonuyla sürdürdü konuşmasını: "Keyfini bozmak doğru olmaz elbette. Kimseye zarar vermiyor, memleketin en sağlıklı kızlarından biri olduğu halde on yaşında bir çocuk kadar masum... Geceleri ben yatırmak zorunda kalıyorum onu yatağına. Çocuk uyutur gibi masallar anlatıyorum."

Rahip Mouret hâlâ ayakta, sütünü bitirmeye çalışıyordu. Gri boyalı, içinde bir masa ve iskemlelerden başka bir şey bulunmayan taş döşeli bu büyük yemek odasının serin havası parmaklarını biraz kızartmıştı. Teuse,

kahvaltı için masanın bir ucuna yaydığı örtüyü kaldırdı.

"Siz hiç örtü kirletmiyorsunuz" dedi. "Sizi gören oturamadığımızı, her an gitmeye hazır durumda olduğunuzu düşünür. Ah! Yerine geldiğiniz o merhum pederi, Mösyö Caffin'i tanısaydınız... Ne kadar rahatına düşkün biriydi. Yemeğini ayakta yese hazmedemezdi. O da Normandiyalı'ydı benim gibi. Canteleu'lüydü. Beni bu kuş uçmaz kervan geçmez yere getirdiği için kendisine müteşekkir değilim tabii ki. İlk zamanlar ne kadar sıkılmıştık. Zavallı pederin başına bir sürü kötü şey gelmişti... Aaa! Şeker koymadınız mı sütünüze Mösyö Mouret? Verdiğim iki parça şeker burada duruyor."

Rahip, elindeki fincanı masaya koymuştu.

"Evet" dedi. "Unutmuşum, sanırım."

Teuse, omuzlarını kaldırarak dikkatle yüzüne baktı onun. Gene şekerler gibi masaya bırakılmış olan tereyağlı ekmek dilimini örtüye sardı ve sonra rahip odadan çıkarken koştu, diz çöktü önünde, "Durun" diye haykırdı. "Ayakkabılarınızın bağı bile bağlanmamış... Ayaklarınız nasıl dayanabiliyor bu köylü kunduralarına, anlamıyorum. Ufak, tefek, incesiniz. Bölgenin bu en yoksul papazlığını size veren piskopos çok iyi tanıyormuş sizi doğrusu."

Rahip gene gülümsedi, "Evet ama ben kendim seçtim Les Artaud'yu" dedi. "Bu sabah ters tarafınızdan kalkmışsınız Teuse Bacı. Mutlu değil miyiz burada? Neyimiz eksik? Cennet huzuru içinde yaşıyoruz âdeta."

Bunun üzerine Teuse duygularını bastırdı ve o da rahip gibi gülerek konuştu: "Siz bir azizsiniz, peder. Gelin bakın çamaşır suyu nasıl kirli, tartışmaktansa ona bakalım daha iyi."

Rahip, hizmetçi kadının peşinden gitmek zorunda kaldı. Çünkü çamaşır yıkama hazırlığından dolayı onu tebrik etmediği takdirde dışarı çıkmasına engel olacağı anlaşılıyordu. Rahip Mouret yemek odasından çıkarken, koridorda bir sıva kırıntısına takıldı ayağı.

"Bu ne böyle?" dedi.

Hiddetli bir yüz ifadesiyle karşılık verdi Teuse: "Hiç, yıkılıyor ev. Ama sizin rahatınız yerinde. Hiçbir eksiğiniz falan yok sizin. Ama her taraf çatlak, şu tavanın haline bakın nasıl yarılmış. Günün birinde, altında kalıp ezilmezsek bizi koruyan meleğe şükretmeliyiz. Ama ne yapalım, siz öyle istiyorsunuz... Kilisenin de durumu aynı. Kırık camların iki yıl önce onarılması gerekirdi. Kışın soğuktan donuyor Allah Baba! Hem de bir sürü serçenin içeri girmesine engel olurduk. Sonunda pencerelere kâğıt yapıştıracağım bilesiniz."

Rahip mırıldanır gibi konuştu: "Niçin olmasın? Kâğıt da yapıştırılabilir. Ama duvarlar, göründüklerinden daha sağlam. Benim odamda yalnızca, döşeme tahtalarının pencere önüne denk düşen bölümü eğrilmiş durumda. Hepimizi gömer bu ev."

Mouret, mutfağın yanındaki küçük hangara girince, Teuse'e hoş görünmek için yıkanacak kirli çamaşırın mükemmel biçimde hazırlanmış olduğunu belirtecek biçimde hayran kalmış gibi yaptı. Hatta koklamak, elini suya sokmak zorunda kaldı. Durumdan son derece hoşnut olan yaşlı kadın bir ana şefkati gösterdi. Söylenmeyi bıraktı. Bir fırça alıp getirdi.

"Bu çamurlu cübbenizle sokağa çıkacak değilsiniz her halde" dedi. "Tırabzana bıraksaydınız, temizlenmiş

olurdu şimdi. Henüz yeni bu cübbe. Yalnızca, bir tarladan falan geçerken eteklerinizi toplamanız gerekir. Deve dikenleri yırtar, parçalar üstünüzü başınızı."

Teuse, rahibi bir çocuk gibi çeviriyor, döndürüyor, çok sert fırça darbeleriyle sarsıyordu onu.

Rahip Mouret elinden kaçıp kurtuldu kadının ve "Yeter artık" dedi. "Désirée'ye göz kulak olursunuz, tamam mı? Çıktığımı haber vereceğim kendisine."

O sırada duru bir ses işitildi: "Serge! Serge!"

Désirée, mutluluktan kıpkırmızı, başı açık, siyah saçları ensesinde toplanmış, elleri ve kolları dirseklerine kadar gübre içinde, koşa koşa geliyordu. Tavuklarını temizliyordu. Kardeşinin, koltuğunda dua kitabıyla çıkmak üzere olduğunu görünce çok güldü. Ellerini ona değdirmemek için arkaya doğru atarak öptü onu.

"Yok yok, üstünü kirletirim" diye kekeledi. "Çok eğleniyorum. Dönüşte görürsün hayvanları."

Ve dönüp gitti. Rahip Mouret öğle yemeği için saat on bire doğru geleceğini söyledi. Tam giderken kapının eşiğine kadar birlikte gelmiş olan Teuse, son uyarılarını yaptı ona: "Peder Archangias'ı görmeyi unutmayın. Brichet'lere de uğrayın. Karısı dün gene geldi... Şu evlenme işi için! Dinlesenize beni muhterem peder! Rosalie'ye rastladım. Fortuné ile evlenmeye dünden razı. Peder Bambousse ile konuşun. Şimdi sizi dinler belki... Geçen günkü gibi saat on ikide gelmeyin. Saat on birde tamam mı? On birde geleceksiniz."

Rahip arkasına bakmıyordu artık. Teuse içeri girdi ve dişlerini sıkarak konuştu: "Dinliyor mu ki? Daha yirmi altı yaşında bile değil ama burnunun dikine gidiyor

hep. Gerçi altmış yaşındaki mübarek birinden daha mübarek ama hiç yaşamamış sanki. Hiçbir şeyden haberi yok, melek gibi akıllı uslu biri olmaması için bir neden yok bu yavrunun."

IV

Rahip Mouret, Teuse'ün peşinden gelmediğini anlayınca, sonunda yalnız kaldığı için mutlu bir halde durdu. Kilise, köyün içine kadar hafif bir meyille inen yüksekçe bir tepedeydi. Bina, geniş pencereleri, kırmızı kiremitli damıyla artık kullanılmayan bir ağılı andırıyordu. Rahip geri döndü. Kilisenin bitişiğindeki kül rengi küçük bir bina olan eve baktı. Sonra sabahtan beri kulaklarında uğuldayan sonu gelmez gevezeliğe tekrar yakalanmaktan korkuyormuş gibi sağdan yürüdü. Papaz evinden bakıldığında görülmeyen büyük kapının önüne vardığında güvende olduğunu hissetti. Kilisenin güneş ve yağmurla kemirilmiş çıplak cephesinin üstünde taştan bir kule yükseliyordu ve onun ortasında da küçük, siyah bir çan ve kiremitlerin arasından içeri giren ipin ucu da görünüyordu. Bir ucu yarı yarıya toprağa gömülü, yıpranmış, altı basamakla çıkılan, çatlaklarla dolu, paslı, tozlu, örümcek ağlarıyla kaplanmış yuvarlak kapı, sökülmüş menteşeleri üstünde son derece hazin bir görünüm içindeydi ve son derece hafif bir rüzgâr bile içeri girebilirdi bu kapıdan. Bu enkaza sevgiyle bağlı olan Rahip Mouret, sahanlıkta durdu, kapı kanatlarından birine yaslandı. Bütün köyü görebiliyordu oradan. Elini gözlerine siper ederek baktı. Ufku araştırdı.

Mayıs ayında, bu çakıllı toprak müthiş bir bitki örtüsüyle yarılıyordu. Dev lavanta çiçekleri, ardıç fundalıkları, sert ot yığınları taraçaya doğru yükseliyordu. Koyu yeşil demetler kiremitlere kadar fışkırıyordu. Özsuyun bu ilk fışkırışı, iç içe geçmiş otlardan oluşan yığının ortasında kiliseyi istila etmekle tehdit ediyordu. Sabahın bu erken saatinde, doğanın bu son derece verimli çalışması içinde, kayaları titreterek kımıldatan homurtulu bir hareret, uzun ve sessiz bir çaba hissediliyordu. Ama rahip hissetmiyordu toprağın altındaki bu gayretli çalışmayı. Üstünde durduğu basamağın sarsıldığını sandı ve kapının öbür kanadına yaslandı.

Bu yerleşim yeri iki fersah öteye kadar uzanıyor, çam korularının yer yer siyah lekelere boyadığı sarı tepelerden oluşan bir duvarla son buluyordu. Burası kuru ve çorak toprağı yaran ucu sivri kayalarıyla korkunç bir yerdi. Ekime elverişli ender yerlerde kan kırmızısı renginde bataklıklar, kızıl renkli tarlalar, bunların üstünde cılız badem ağaçları, kül renkli zeytin ağaçları, boz renkli kökleriyle, kırlarda çizgiler oluşturan dizi dizi bağ kütükleri görülüyordu. Burada korkunç bir yangın çıkmıştı sanki, ormanlardan yayılan küller tepelere savrulmuş, çayırlar yanmış ve çukurlarda, yangının alevleriyle bir fırının hararetini andıran kızgınlık kalmıştı. Bir buğday tarlasının dört köşe, solgun yeşilliği, göze hoş görünen bir renk değişikliği oluşturuyordu. Ufuk, tek bir akar sudan bile mahrum vahşi manzarası içinde susuzluktan ölüyordu ve en hafif rüzgârda kocaman toz bulutları havalanıyordu. Görülebilen en uzak yerde, ufuktaki tepelerin eğimli bir köşesinden rutubetli bir yeşillik gözüküyordu. Burası

Seille boğazlarından inen Viorne Irmağı'nın suladığı vadinin bir köşesiydi.

Gözleri kamaşmış olan rahip bakışlarını kasabaya çevirdi. Kilisenin eteğindeki tek tük evlere baktı. Bunlar sert taşlardan ve üzerlerine harç sürülmüş kalaslardan yapılmış, sokakları belirli olmayan, dar bir yol boyunca serpilmiş sefil görünümlü evlerdi. Bazıları gübre içinde, sefaletten kapkara, bazıları biraz daha büyük ve pembe kiremitleriyle göze nispeten hoş görünen otuz kadar ev... Taşlık alandan kazanılmış küçük bahçe köşeleri birbirlerinden çitlerle ayrılmıştı ve sebze dikilmişti buralara. O saatte boştu Les Artaud. Ne pencerelerde bir kadın yüzü, ne de toz içinde yuvarlanan bir çocuk görülüyordu. Yalnızca tavuklar gidip geliyor, samanları eşeliyor, açık kalmış kapıları güneşe karşı esneyen evlerin eşiklerine varıncaya kadar yiyecek aramaya geliyorlardı. Köyün girişinde, kuyruğunu kıvırıp oturmuş iri bir siyah köpek, orayı bekliyordu sanki.

Bir tembellik yavaş yavaş gevşetiyordu Rahip Mouret'yi âdeta. Yükselen güneş, onu öyle ılık bir havayla sarıyordu ki keyifli bir huzurun bütün bedenini istila ettiğini hissederek, kendisini kilisenin kapısına doğru bırakıyordu. Mouret, vadideki dallı budaklı bitkilerden biri gibi, orada taşların arasından yükselen bu Les Artaud köyünü düşünüyordu. Köyün bütün sakinleri akrabaydılar ve hepsi de aynı soyadını taşıyordu. Öyle ki ayırt edilebilmeleri için daha beşikteyken birer lakap veriliyordu onlara. Atalardan biri, Artaud adlı biri gelmiş buraya ve bu kıraç toprağa bir parya gibi yerleşmiş. Sonra kayaların hayatını emen otlar gibi, vahşi bir hayatiyetle ailesi

genişlemişti. Bu aile, sonunda, akrabalıkları yüzyıllara doğru yükselip kaybolan bir kabile, bir komün olmuştu: Hayasız bir birliktelik içinde yaşayıp, birbirleriyle evleniyorlardı. Çevre köylerin birinden bir kız getirmiş tek bir Artaud yoktu. Yalmzca, bazen kızların dışarı gelin gittikleri oluyordu. Hepsi bu toprak parçasına bağlı olarak doğuyorlar, ölüyorlar, tohumlarından yükselen ağaçlar kadar büyük bir sadelik içinde, gübreleri içinde yavaş yavaş kaynaşıyorlar, aralarında serpilip geliştikleri bu sarı kayaların ötesindeki dünya hakkında açık seçik bir düşünceye sahip olamıyorlardı. Bununla birlikte zenginler ve yoksullar vardı aralarında. Geceleri tavuklar ortadan çekildiğinde kümeslere koca koca kilitler takılıyordu. Bir gece, bir değirmenin arkasında bir Artaud başka bir Artaud'yu öldürmüştü. Kayalıklarla kuşatılmış bu kasvetli sınırın öte yanında ayrı bir ulus, topraktan doğmuş bir ırk, eski çağları yeniden inşa etmeye başlayan üç yüz nüfuslu bir toplumdular.

Rahip Mouret, manastırın bütün ölü loşluğunu içinde taşıyordu. Yıllarca güneş yüzü görmemişti. Hatta gözleri kapalı, kendi ruhuna yönelmiş lanetli doğaya karşı küçümsemeden başka bir duygu içinde olmayarak, o güneşten habersizdi hâlâ. Derin düşüncelere daldığı saatlerde, kendinden geçtiği sırada, uzun süre bir münzevi ıssızlığın, bir dağdaki kovuğun, hayatla ilgili hiçbir şeyin, ne insan, ne bitki, ne su, hiçbir şeyin kendini Tanrı'ya verdiği sırada kendisini rahatsız etmeyeceği bir köşenin özlemini çekmişti. Bu saf bir sevgi özlemi, fiziksel duyuya karşı bir nefret duygusu idi. Orada, kendinden geçerek, sırtını aydınlığa vermiş, yok olmak, ruhların yüce

lekesizliği içinde kaybolmak istiyordu. Gökyüzü ona bir ışık beyazlığı içinde gözüküyordu, bembeyaz zambaklar yağıyordu sanki gözyüzünden. Bütün saflıklar, bütün masumiyetler, bütün iffetler alev saçıyordu sanki. Bu inzivaya çekilme arzularını, saflık ihtiyaçlarını anlattığında günah çıkartan papaz azarlıyordu kendisini. Mouret'yi, kilise mücadelesine, ruhanilik mesleğinin gereklerini yerine getirmeye davet ediyordu. Ve daha sonra törenle papaz olduktan sonra, genç rahip, kendinden tamamen vaz geçme, kendini yok sayma hülyasını gerçekleşirmek amacıyla, kendi isteğiyle gelmişti Les Artaud'ya. Bu sefaletin ortasında, bu çorak toprakta, kulaklarını dünya seslerine tıkayabilecek, azizlerin uykusu içinde yaşayabilecekti. Doğrusunu söylemek gerekirse aylardan beri de hep gülümsüyordu, köyden gelen bir ürpertiyi, uzun aralarla şöyle böyle hissediyor, patikalarda yürürken kendisini bütünüyle öte dünyaya vermiş, ortasında yürüdüğü sürekli yavrulamayı hiç düşünmeden, ensesindeki güneşin bayağı sıcak temasını iyi kötü hissediyordu.

Les Artaud'yu bekleyen iri siyah köpek, Rahip Mouret'nin huzuruna çıkmaya karar vermişti nihayet. Onun ayaklarının dibinde kıç üstü oturmuştu. Bu sırada rahip, sabahın o tatlı havası içinde dalgınlığından sıyrılamamıştı. Bir gün önce Hazreti Meryem için tesbih çekmeye başlamıştı. Ruhunu kaplayan o büyük keyfi, Meryem'in ilahi oğlu nezdindeki şefaatine bağlıyordu. Dünya nimetleri ona ne kadar değersiz geliyordu! Kendisini yoksul hissettikçe ne kadar büyük bir minnet duyuyordu! Papazlık mesleğine girerken, tahribatını hâlâ değerlendiremediği bir facia sonucunda aynı gün içinde ana-

sız babasız kalmış, ailenin bütün servetini ağabeyine bırakmıştı. Dünyaya bağlılığı yalnızca kızkardeşi dolayısıylaydı. Onun deli doluluğuna bir tür dindarlık dolu bir sevgiyle bağlanmış, geçimini üstlenmişti. Bu masum yavru öyle çocuk ruhlu, öylesi küçük kız tavırları içindeydi ki Mouret'ye İncil'in cennet vaat ettiği deliler kadar saf görünüyordu. Bununla birlikte bir süredir endişelendirmeye başlamıştı Mouret'yi. Gittikçe serpiliyor, gittikçe gürbüzleşiyor, hayata daha fazla bağlanıyordu. Ancak onun bu endişesi hafif bir huzursuzluktan öte bir şey değildi. Rahip Mouret, kendisini bütünüyle Tanrı'ya adamak için her şeyi terk etmiş, kendisi için hazırladığı bir iç varlığa gömülerek geçiriyordu hayatını. Duygularının kapısını kapıyor, bedeninin gereklerinden sıyrılmaya çalışıyordu, bütünüyle düşlere kapılmış bir ruhtan başka bir şey değildi artık. Doğa ona tuzaklardan ve pisliklerden başka bir şey göstermiyordu. Rahip Mouret doğaya eziyet ederek, onu küçümseyerek, onun beşeri pisliklerinden sıyrılarak onur kazandığına inanıyordu. Dürüst insan, evren karşısında duygusuz olmalıdır. Dolayısıyla Mouret, bu dünyada bir sürgün gibi görüyordu kendisini. Yalnızca ilahi nimetleri düşünüyor, gelip geçici birkaç saatlik zevkle sonsuza kadar süren mutluluğun terazinin aynı kefesine konmasını anlayamıyordu. Mantığı aldatıyor, arzuları yalan söylüyordu. Erdem içinde gelişmesi özellikle alçakgönüllüğünden ve itaatinden kaynaklanıyordu. İlahi göz yaşı, çorak bir yere dökülür gibi kalbine dökülsün diye herkesten aşağı olmak, herkesin arkasında olmak istiyordu. Utançla ve ayıpla dolu olduğunu, günahlarından arınmayı kesinlik-

le hak etmediğini söylüyordu. Alçakgönüllü olmak inanmak ve sevmektir. O kendine bile sahip değildi. Kör, sağır, ölü bir bedendi. Tanrı'nın istemine bağlı cansız bir cisimdi. Bu haliyle içine dalmış olduğu bu son derece olumsuz koşullardan bir hamd ü sena ile, mutlu ve güçlü insanların düzeyine, sonsuz bir mutluluğun ışığına doğru yükseliyordu.

Rahip Mouret, vaktiyle Les Artaud'da "*Imitation*"u her okuyuşunda candan arzuladığı o inziva mutluluklarına kavuşmuştu. Ruhu bir mücadeleden geçmiş değildi henüz. Daha diz çöker çökmez, hiç mücadele etmeden, hiç darbe yemeden, Tanrı'nın inayetiyle, yıldırımla vurulmuşçasına bedenini tamemen unutuyordu. Bazı genç rahiplerin hissettikleri Tanrı'ya yakın olma coşkusu, her şeyin sustuğu, arzuların özellikle tam bir saflık ve temizlik ihtiyacından başka bir şey olmadığı bir mutluluk anını yaşıyordu. Avuntuyu hiçbir yaratıkta aramamıştı. İnsan herhangi bir varlığı her şey gibi düşünürse sarsılmaz. Rahip Mouret de her şeyin Tanrı'dan ibaret olduğuna, her şeyin alçakgönüllüğünden, itaatinden, saflığından ibaret olduğuna inanıyordu. Aldatmanın, azizleri sınayan iğrenç bir işkence olduğunu işitmişti ve hatırlıyordu. Bunu hatırladıkça da gülüyordu. Tanrı onu hiçbir zaman yalnız bırakmamıştı. İmanı içinde, kendisini en hafif rüzgârlara karşı koruyan bir zırhla donanmış bir halde yürüyordu. Sekiz yaşındayken, aşk yüzünden köşelerde saklanıp ağladığını hatırlıyordu. Kimi sevdiğini bilmiyordu. Ağlıyordu çünkü çok uzaklardaki birini seviyordu. Öteden beri hüzünlü bir insandı. Sonra tek çilesini oluşturan bu olağanüstü sevgi ihtiyacını temin etmek

amacıyla papaz olmak istemişti. Daha fazla sevgiyi nerede bulabileceğini bilemiyordu. Varlığını, ırk eğilimlerini, delikanlılık düşlerini, ilk arzularını bununla doyuruyordu. Eğer baştan çıkma kaçınılmazsa onu cahil bir bir manastır öğrencisine özgü sükûnet içinde bekliyordu. İçindeki erkeği öldürmüşlerdi. Hissediyordu onu. Kendisini ayrı bir yaratık hissetmekten, Tanrı'nın kuzusu gibi hadım edilmiş, yolundan saptırılmış, kırkılmış bir yaratık gibi görmekten hoşnuttu.

V

Bu arada güneş kilisenin büyük kapısını ısıtıyordu. Sekinin iki basamağı arasında açmış olan büyük bir çiçeğin çevresinde, kanatları yaldızlı sinekler vızıldıyordu. Rahip Mouret biraz şaşkın bir halde oradan uzaklaşmaya hazırlanırken, büyük kara köpek, kilisenin sol tarafındaki küçük mezarlığın parmaklığına doğru havlayarak şiddetle saldırdı.

Aynı anda buruk bir ses işitildi: "Seni hayta seni, derse gelmiyorsun, mezarlıkta dolaşıyorsun!... İnkâr etme! On beş dakikadır seni gözlüyorum."

Rahip ilerledi, Vincent'ı gördü. Papaz okulu pederlerinden biri, çocuğun kulağından yakalamış, şiddetle sarsıyordu onu. Çocuk, dibinden, iki fersah ötede Viorne Irmağı'na dökülen Mascle çayının beyaz köpüklü suları akan mezarlık hizasındaki bir uçurumun üstünde âdeta asılı gibi duruyordu.

Rahip Mouret alçak sesle, "Peder Archangias!" di-

yerek bu müthiş adamda acıma duygusu uyandırmak istedi.

Ama peder, çocuğun kulağını bırakmıyordu.

"Siz miydiniz Papaz Efendi?" diye mırıldandı. "Bilesiniz ki bu hayta sürekli mezarlıkta dolaşır, buralarda neyin peşinde acaba? Aslında kulağını bırakmam gerekir ki uçurumun dibine kadar yuvarlansın, kafası patlasın ve hak ettiği cezayı bulsun."

Çalılıklara yapışan ve gözlerini sinsice yuman çocuk tek kelime etmiyordu. Rahip tekrar, "Dikkat edin Peder Archangias, elinizden kayabilir" dedi.

Sonra Vincent'ın yukarı çıkmasına yardım etti.

"Ne işin vardı orada senin yavrum? Söyle bakayım. Mezarlıkta oynanmaz."

Yaramaz çocuk, gözlerini açmış, korkuyla onun yanından uzaklaşmış ve Rahip Mouret'ye sığınmıştı. Sahtekâr bakışlarını ona doğru kaldırarak alçak sesle karşılık verdi: "Anlatacağım... Şu kayanın dibinde, böğürtlenlerin arasında bir ötleğen yuvası var, on gündür orayı gözetliyorum... Yavrular çıktı... Ben de onun için bu sabah duadan sonra geldim..."

"Ötleğen yuvası mı?" dedi Peder Archangias. "Dur bakayım!"

Gitti, bir mezardan bir avuç toprak aldı, geldi ve böğürtlenlerin üstüne attı. Ama yuvaya isabet ettiremedi. Daha iyi nişan alarak attığı ikinci bir avuç toprak bu narin beşiği salladı ve yavruları selin içine attı. Peder, ellerini birbirine vurup, toprakları silkti ve şöyle dedi: "Artık, dinsiz biri gibi gelip buralarda dolaşmazsın. Bundan sonra gece gelip ölüleri çiğnersen, ayaklarından içeri çekerler seni."

Yuvanın aşağı yuvarlanışını görerek gülen Vincent serserice bir tavır içinde omuz silktikten sonra çevresine baktı, "Ben korkmam. Ölü hareket edemez!" dedi.

Gerçekten mezarlığın hiç korkunç bir tarafı yoktu. Otlarla kaplı dar yolları olan çıplak bir alandı mezarlık. Yer yer tümsekler görülüyordu. Tek bir taş, yepyeni dikilmiş Peder Caffin'in taşı, mezarlığın orta yerinde beyaz şekliyle yükseliyordu. Kolları kopmuş haçlardan, kurumuş şimşir dallarından, yosunlu, çatlak, eski kapak taşlarından başka bir şey yoktu. Buraya yılda iki kez bile ölü gömülmezdi. Aslında yalnızca Teuse Bacı'nın, her akşam, Désirée'nin tavşanlarına götürmek üzere ot topladığı bir arsa olan bu boş yere ölüm uğramıyordu sanki. Kapının önüne dikilmiş dev gibi bir servi gölgesini tek başına gezdiriyordu bu ıssız yerde. Üç fersah uzaktan seçilebilen bu servi bütün bölgede "Yalnız Servi" adıyla bilinirdi.

Vincent, kilisenin çatlak duvarına bakarak, "Kertenkele dolu" diye ekledi. "Ne güzel eğlence ama..."

Ama pederin tekme atmaya hazırlandığını fark edince bir sıçrayışta mezarlığın dışına attı kendisini. Peder, rahibe, parmaklığı göstererek, ne kadar eskimiş olduğunu anlatmak istedi. Parmaklık pas içindeydi, menteşelerinden biri sökülmüş, kilidi kırılmıştı.

"Tamir ettirmeli bunu" dedi.

Rahip Mouret hiçbir şey söylemeden gülümsedi ve köpekle boğuşan Vincent'a dönerek, "Bana bak küçük, Bambousse Baba bu sabah nerede çalışıyor, biliyor musun?" diye sordu.

Çocuk, ufka doğru baktı, elini sol tarafa uzatarak,

"Olivettes'teki tarlasında olmalı" diye karşılık verdi. "İsterseniz Voriau götürsün sizi Papaz Efendi. Sahibinin nerede olduğunu kesinlikle bilir o."

Sonra el çırptı ve seslendi: "Voriau!"

Siyah, iri köpek çocuğun gözlerinde bir şeyler okumaya çalışarak kuyruğunu salladı ve bir an duraksadı. Sonra sevinç içinde havlayarak köye doğru inmeye başladı. Rahip Mouret ve Peder Archangias onu izlemeye başladılar. Bir yandan da aralarında konuşuyorlardı. Vincent, yüz adım ileride, çaktırmadan ayrıldı yanlarından. Tekrar kiliseye doğru çıktı. Başlarını çevirdikleri takdirde bir fundalığın arkasına gizlenmeye hazır durumda, onları gözlüyordu. Bir yılan gibi çevik bir hareketle tekrar mezarlığa, içinde yuvalar, kertenkeleler ve çiçekler bulunan bir cennete daldı.

Tozlu yolda, Voriau en önden giderken Peder Archangias öfkeli bir tavır içinde konuşuyordu rahiple.

"Boşverin canım! Bu haytalar lanetli tohumlardır Papaz Efendi. Tanrı'ya layık olmaları için bellerinin kırılması gerekir. Babaları gibi dinden uzak yaşıyorlar. Ben on beş yıldır buradayım, tek bir Allah'ın kulunu dindar yapamadım. Elimden bir kurtuluyorlar, tutabilene aşk olsun! Arazilerinden, bağlarından, zeytinliklerinden başka bir şey düşündükleri yok. Kiliseye uğrayan yok. Çakıllı topraklarıyla didişip duran hayvanlar! Dayak lazım bunlara Papaz Efendi, dayak!"

Sonra bir soluklandı. Müthiş bir el hareketiyle devam etti: "Bilesiniz ki bu Artaud'lar kayaları kemiren dikenler gibidir burada. Tek bir kök bütün bölgenin zehirlenmesine yetmiştir. Tırmanır, çoğalır ve yaşamanın bir

yolunu bulur. Gomorra'da olduğu gibi gökten ateş yağmalı buranın temizlenmesi için."

İç dünyasının dinginliğine gömülmüş olan ve kısa adımlarla yürüyen Rahip Mouret, "Günahkârlardan asla umut kesmemek gerekir" dedi.

Archangias, sonra daha ateşli bir tavırla devam etti: "Hayır, bunları şeytan eline geçirmiş. Ben de köylüydüm onlar gibi. On sekiz yaşıma kadar toprak kazdım. Sonra okulda ortalığı süpürdüm, sebze ayıkladım, en zor işleri yaptım. Onları zor koşullarda yaşamalarından dolayı yargılayıp, eleştirmiyorum. Tersine, zor durumda yaşayan kullarım Tanrı daha fazla sever... Ama bu Artaud'lar hayvan gibi yaşıyorlar. Dinin gereklerini yerine getirmeyen, Tanrı'nın ve dinin emirlerine uymayan köpeklerine benziyorlar. Arazilerini o kadar seviyorlar ki onlarla çiftleşecekler neredeyse..."

Voriau ikide bir kuyruğunu dikiyor, rahibin ve pederin arkasından gelip gelmediklerine bakıyor, sonra tekrar yürümeye başlıyordu.

"Gerçekten, üzüntü veren ihmalkâr davranışlar oluyor" dedi. "Selefim Rahip Caffin..."

Peder sözünü kesti onun: "Zavallı biriydi. Talihsiz bir olay nedeniyle Normandiya'dan geldi buraya. Ve burada iyi bir hayat sürmekten başka bir şey düşünmedi. Her şeyi ihmal etti."

"Hayır! Peder Caffin, elinden gelen her şeyi yapmış kesinlikle ama doğrusunu söylemek gerekirse, çabaları boşa gitmiş neredeyse. Benim çabalarım da çoğu zaman sonuçsuz kalıyor."

Peder Archangias omuz silkti. Kaba saba, cılız,

uzun bedenini sallayarak, sessizce yürüdü. Güneş yanık tenli ensesine vuruyor, ince ve de kaba köylü yüzünü gölgede bırakıyordu.

Sonunda, "Size bir şey söyleyeyim muhterem peder" dedi. "Ben size uyarılarda bulunabilecek düzeyde biri değilim. Ama yaşım sizin yaşınızın iki katı neredeyse. Bölgeyi iyi bilirim. Dolayısıyla size şunu söyleyeyim ki burada insanlara iyi davranırsanız sonuç alamazsınız, anlıyor musunuz... Din dersi yeter... Tanrı dinsizlere acımaz, cehennemde yakar onları. Daha ileri gitmeyin."

Rahip Mouret, hiçbir şey söylemeden, başı önünde durunca Peder Archangias devam etti konuşmasına: "Köylerde din bitiyor. Çünkü iyi bir kadın haline getirdiler onu. Acımasız, merhametsiz bir ev sahibesi gibi konuştuğunda saygı görüyordu. Manastırlarda ne öğretilir size bilmem. Şimdiki köy papazları cemaatle birlikte çocuklar gibi ağlayıp sızlanıyor... Tanrı tamamen değişmiş sanki... Muhterem peder, yemin ederim, siz din derslerini ezbere bilemezsiniz, değil mi?"

Rahip kendisini bu kadar sertçe saydırmaya çalışan bu iradeden rencide olarak kafasını kaldırdı ve sert bir üslupla konuştu: "Güzel" dedi. "Çabalarınızı takdir ediyorum... Ama bana bir şey söylemeyecek misiniz? Bu sabah eve gelmişsiniz, değil mi?"

Peder Archangias sert bir tavırla karşılık verdi: "Size söyleyeceğimi söyledim işte. Artaud'lar domuzları gibi yaşıyor. Dün de Bambousse Baba'nın büyük kızı Rosalie'nin gebe olduğunu duydum. Bütün kızlar evlenmek için bu duruma düşmeyi beklerler. On beş yıldır, tek bir kız görmedim ki, buğday tarlasından geçmeden kiliseye

gelsin... Üstüne üstlük memlekette âdet böyledir diyorlar ve gülüp geçiyorlar."

"Evet" diye mırıldandı Rahip Mouret. "Rezalet. Ben de zaten bu meseleyi açmak için Bambousse Baba'yı arıyorum. Evliliğin bir an önce gerçekleşmesi gerekiyor artık. Çocuğun babası galiba Brichet'lerin büyük oğlu Fortuné imiş. Brichet'ler yoksul ne yazık ki."

Peder konuşmasını sürdürdü: "O Rosalie tam on sekiz yaşında. Daha okul sıralarındayken baştan çıkıyor bunlar. Daha dört yıl öncesine kadar benim öğrencimdi. O zaman da kötüydü... Şimdi kızkardeşi Catherine öğrencim, on bir yaşında bir kaltak ve ablasından daha da terbiyesiz olacağına şüphe yok. O Vincent haytasıyla düşüp kalkıyor.... Olacak iş değil, kulaklarını kan fışkırtıncaya kadar çekseniz gene dişilik tepiyor içlerinden. Bedenleri lanetli bir kere. Çevreyi zehirleyen pislikleriyle birlikte gübre içine atılmaları gerekir! Bütün kızları, doğar doğmaz boğsalar, kurtulur, rahat ederdik."

Kadına karşı hissettiği tiksinti ve kin yüzünden küfredip durdu. Rahip Mouret onu sakin bir tavırla dinledikten sonra gösterdiği bu şiddet yüzünden gülümsedi. Yakınlardaki bir tarlaya doğru uzaklaşmakta olan Voriau'yu çağırdı.

Peder Archangias bir dere yatağı içinde oynayan çocukları göstererek haykırdı: "İşte buyrun, bağda ana-babalarına yardım bahanesiyle okuldan kaçan benim haylazlar bunlar! O Catherine pisliği de bunların arasındadır kesinlikle. Tek eğlencesi kaymak. Etekleri başına dolanmıştır, göreceksiniz. İşte, demedim mi ben size! Haydi eyvallah, akşam görüşürüz peder... Durun, durun haytalar!"

Koşmaya başladı... Kirli göğüslüğü omzunda uçuyor, yağlı, bol cüppesi devedikenlerini koparıyordu... Koşa koşa uzaklaştı oradan. Rahip Mouret onun çocukların arasına daldığını, çocukların da ürkmüş serçe sürüsü gibi kaçıştıklarını gördü. Ama Peder Archangias, Catherine'le oğlanlardan birini kulaklarından yakalamayı başarmıştı. Kıllı, kalın parmaklarıyla sıkı sıkı tutarak ve küfür ederek ikisini de köye doğru götürdü.

Rahip Mouret de kendi yoluna devam etti. Peder Archangias bazen kaygılandırıyordu onu. Bayağılığı, basitliği, sıradanlığı içinde tamamen Tanrı'ya bağlı biri gibi görüyordu onu. Dünyayla hiçbir bağlantısı yoktu sanki, kendini tamamen Tanrı'ya vermiş, alçakgönüllü, sert, acımasız, günaha karşı çok küfürbaz gerçek bir Allah adamı gibi görüyordu. Kendi cismani varlığından kurtulamadığı için, çirkin, pis, münzeviler gibi bedeni bit içinde yüzmediği için umutsuzluğa düşüyordu. Peder Archangias, bazen çok çiğ konuşmaları, ölçüsüz, kaba saba davranışlarıyla onu kızdırdığında Rahip Mouret, kendi kibar tavırlarından, kibirli yaratılışından dolayı, gerçek suç işlemiş gibi kendi kendisini eleştirirdi. Bütün dünyevi zaaflara karşı ölü gibi duygusuz kalması gerekmez miydi? Archangias'ın verdiği öfke dolu derse sinirlenmesine ramak kaldığını düşününce gene hüzünle gülümsedi. Sade ve basit insanları küçümsemesine neden olan gururun, kendisini mahvetmeye çalıştığını düşündü. Ama elinde olmadan, yalnız kalmanın, dua kitabını okuyarak kısa adımlarla yoluna gitmenin, katıksız sevgi düşünü bozan o sert sesten kurtulmanın getirdiği bir huzur da hissediyordu.

VI

Yol, devrilmiş kayalar arasından dönerek uzanıyordu. Köylüler, bu kayaların ortasında, ara sıra yaşlı zeytin ağaçları dikili, dört beş metrelik, kireçli topraklar bulup, sahiplenmişlerdi. Rahibin ayaklarının altında, derin tekerlek izlerinin tozları, kar tabakası gibi hafifçe gıcırdıyordu. Rahip Mouret, bazen yüzüne daha sıcak bir soluk dokundukça gözlerini kitabından ayırıyor, bu okşamanın geldiği yeri araştırıyordu. Ama bakışları, alev alev yanan ufukta, ateşli ve kısır bir kadının uzanıp yatması gibi, kendini güneşe vermiş bu ihtiraslı, çorak kırların eğri büğrü hatları üstünde dalıp gidiyor, bakıyor ama görmüyordu. O ılık soluklardan kurtulabilmek için şapkasını alnına doğru indirdi ve sakin bir şekilde okumasını sürdürdü. O yürürken, cübbesi, arkasından, yol üstünde yuvarlanarak toz kaldırıyordu.

Yoldan geçen bir köylü, "İyi günler papaz efendi" dedi.

Tarlalardan gelen çapa sesleri de onu dalıp gitmiş olduğu dünyadan alıyordu. Başını çeviriyor, ağaçların ortasında yamuk yumuk bedenli, iri yarı yaşlı adamların kendisini selamladıklarını görüyordu. Artaud'lar, güneş altında toprakla çiftleşiyorlardı, Peder Archangias'ın deyimiyle. Fundalıkların arkasından terli alınlar gözüküyor, soluk soluğa kalmış göğüsler yavaşça inip kalkıyordu. Ateşli bir aşı faaliyeti sürüp gidiyor ve Rahip Mouret bunların arasından gaflet içinde ve sakin adımlarla yürü-

yordu. O görkemli sabahı dolduran büyük aşk etkinliğinden onun bedenine ulaşabilen hiçbir tahrik edici unsur yoktu.

Gür bir ses, şiddetle havlayan köpeği, neşe dolu bir haykırışla susturdu. "Hey Voriau, insanları yiyeceksin galiba!"

Rahip Mouret kafasını kaldırdı, genç bir köylünün çalıştığı tarlanın kenarına doğru gitti.

"Siz misiniz Fortuné" dedi. "Ben de sizinle konuşmak istiyordum."

Fortuné rahiple aynı yaştaydı. Cüretkâr, cildi sertleşmiş, iri yarı bir gençti. Çakıllı ve kıraç toprağın bir köşesini belliyordu..

"Hangi konuda Papaz Efendi?" diye sordu.

"Rosalie ile aranızda geçen şeyler konusunda..." diye karşılık verdi rahip.

Fortuné gülmeye başladı. Bir din adamının böyle bir şeyle ilgilenmesini tuhaf bulmuştu muhtemelen.

"Kendi istedi de ondan" diye mırıldandı. "Ben zorlamadım onu... Bambousse Baba kızını vermek istemiyorsa kendi bilir! Gördünüz ya, demin köpeği ısıracaktı beni az daha... Üstüme salıyor hayvanı."

Rahip Mouret konuşmasını sürdürmeye hazırlanırken Brichet denen yaşlı Artaud, karısıyla birlikte yemek yediği bir fundalığın gölgesinden çıktı. Mouret fark etmemişti onu. Brichet, ufak tefek, yaşlılıktan iki büklüm olmuş, çekingen tavırlı biriydi.

"Size yalan söylemişler muhterem peder" diye haykırdı. "Bu çocuk Rosalie ile evlenmeye hazır. İki genç birlikte karar vermişler bu işe. Kimsenin suçu yok bun-

da. Onlar gibi davranmış bir yığın insan var ve hiç de mutsuz olmadan yaşayıp gidiyorlar... Bizim elimizde bir şey yok, Bambousse'la konuşmak gerekir. Zengin olduğu için bizi küçümseyen o."

Brichet Ana da yakınıp sızlanarak ayağa kalktı. Ağlak suratlı, iri yarı bir kadındı.

"Evet, çok yoksuluz" dedi. "Şu küçücük tarladan başka bir şeyimiz yok. Buraya da şeytan çakıl yağdırıyor galiba. Rızkımızı çıkaramıyoruz. Siz olmasanız yaşayamayacağız peder."

Brichet Ana köyün tek dindar kadınıydı. Kudas ayinine gittiğinde Teuse Bacı'mn, son pişirdiği bir çift ekmeği kendisine ayırdığım bildiğinden papazevinin çevresinde dolaşır dururdu. Hatta kimi zaman Désirée'den bir tavşan ya da tavuk alıp giderdi.

Rahip devam etti: "Sonu gelmez rezaletler... Bu evlilik bir an önce gerçekleşmeli."

Yaşlı kadın ara sıra aldığı armağanları hatırlayıp endişelenerek, "Onlar istiyorsa hemen yaparız biz" dedi. "Biz öyle muhterem pederi gücendirecek cinsten dinsiz insanlar değiliz, öyle değil mi Brichet?"

Fortuné alaycı bir tavır içinde gülüyordu. "Ben hazırım" dedi. "Rosalie de hazır... Dün değirmenin arkasında gördüm onu. Dargınlık yok aramızda. Tersine. Birlikte oturduk, gülüp eğlendik..."

Rahip Mouret sözünü kesti: "Tamam, Bambousse'la konuşacağım. Samrım Olivettes'tedir."

Rahip oradan ayrılacağı sırada Brichet Ana, sabahleyin ayine hizmete giden küçük oğlu Vincent'm nerede olduğunu sordu. Oğlunun muhterem pederden öğüt al-

maya muhtaç bir hayta olduğunu söyledi ve rahiple birlikte yüz adım kadar gittikten sonra sefaletinden, patatesleri olmadığından, zeytin ağaçlarını donduran soğuktan, cılız mahsulü yakacak kadar tehlikeli sıcaklardan yakındı. Yanından ayrılırken de oğlu Fortuné'nin sabah ve akşam dualarını hiç eksik etmediğini ekledi sözlerine.

Voriau, Rahip Mouret'nin önünden gidiyordu şimdi. Bir dönemeçte tarlalara doğru saldırdı birdenbire. Rahip, bir yamaca tırmanan küçük bir patikaya saptı. Memleketin en verimli bölgesi olan Olivettes'e gelmişti. Komünün belediye başkanı olan Bambousse denen Artaud'nun burada buğday tarlaları, zeytinlikleri ve bağları vardı.

Köpek, iri yarı, esmer bir kızın eteklerine atıldı. Kız, köpeği görünce güldü.

"Babanız burada mı Rosalie?" diye sordu rahip.

Rosalie bir yandan gülerken elini uzattı, "Orada, karşıda" dedi.

Sonra çapalamakta olduğu toprak parçasını bırakarak rahibin önüne düştü. Fazla ilerlememiş olan gebeliği yalnızca kalçalarındaki hafif şişkinlikten belli oluyordu. Güneşte, açık başı, kararmış ensesiyle, at kılı gibi dimdik, siyah saçlarıyla, çok zor işlerde çalışan sağlıklı işçi kadınlar gibi sertçe yalpa yaparak yürüyordu. Yeşile boyanmış ellerine söktüğü otların kokusu sinmişti.

"Baba, peder sizinle görüşmek istiyor" dedi.

Hayasız, pervasız bir hayvan gibi sinsice gülmeye devam ederek, hiç sıkılmadan orada bekledi. Bambousse, şişman bedeni, toparlak yüzüyle, ter içinde, işini bıraktı, keyifle rahibi karşıladı.

Toprağa bulanmış ellerini vurarak, "Siz kesinlikle kilisedeki tamirat işlerinden söz edeceksiniz" dedi. "Hayır, peder, mümkünü yok. Komünün meteliği yok. Eğer ulu Tanrı, alçıyla kiremitleri gönderirse duvarcı bizden."

Bu inançsız köylü şakası kahkahayla güldürdü onu. Bacaklarına vura vura güldü. Az daha boğuluyordu.

"Kilise için gelmedim" diye karşılık verdi Rahip Mouret. "Kızınız Rosalie'den söz etmek istiyorum size."

Bambousse gözlerini kırpıştırarak sordu: "Rosalie mi? Ne yaptı size Rosalie?"

Köylü kız genç rahibi pervasızca süzüyordu: Gözlerini beyaz ellerinde, bir genç kızınkini andıran boynunda gezdiriyor ve büyük bir zevk duyuyordu bundan. Adamın yüzünü pembe pembe kızartmaya uğraşıyordu. Ama Rahip Mouret, sakin bir tavır içinde, kendisinin hiç hissetmediği bir şeyden söz eder gibi konuştu: "Ne demek istediğimi biliyorsunuz Bambousse Baba" dedi. "Kızınız gebe, evlenmesi gerekiyor."

İhtiyar, o alaycı tavrı içinde, "Ha! Buymuş mesele demek" diye mırıldandı. "Sağolun peder. Sizi Brichet'ler gönderdi buraya değil mi? Brichet Ana kiliseye geliyor, siz de oğlunu evlendirmek için yardımcı oluyorsunuz, anlaşıldı... Ama ben karışmam bu işe. Beni ilgilendiren bir iş değil bu."

Hayretler içinde kalan rahip, rezalete bir an önce son vermek gerektiğini, Fortuné'yi bağışlaması gerektiğini çünkü delikanlının hatasını tamir etmek istediğini, kısacası kızının namusunu kurtarması için bir an önce evlenmesi gerektiğini söyledi.

Bambousse başını salladı: "Ne çok laf! Vermiyorum

kızımı, anladınız mı? Beni ilgilendirmiyor bu söylediğiniz. Dilencinin biri o Fortuné denen herif. Beş parasız dolaşıp duruyor ortalıkta. Bir genç kızla evlenebilmek için onunla düşüp kalmak yetiyorsa, ne alâ! O zaman bütün gençler sabah, akşam hep evlenirler. Tanrı'ya şükür, Rosalie'ye koca bulmak hiç de zor bir iş değildir benim için. Başına bir kaza geldi ve bunu herkes biliyor. Böyle bir kaza yüzünden bacakları eğrilmedi, sırtında kambur falan da çıkmadı. Bu köyde kiminle isterse, evlenir."

"Çocuk ne olacak peki?" dedi rahip.

"Çocuk mu? Çocuk daha doğmadı ki! Hatta belki hiç doğmayacak... Bir doğursun hele, düşünürüz."

Rosalie, rahibin girişiminin nasıl sonuçlanmaya başladığını görünce, ağlayarak yumruklarını gözlerine bastırma gereğini hissetti. Hatta yere uzandı, diz kapaklarının üstüne kadar çıkan mavi çorapları gözüktü.

"Sus köpek!" diye haykırdı öfkelenen babası.

Sonra kızı yumruklarının altından sinsice güldüren açık saçık sözlerle çok çirkin davrandı ona.

"Eğer seni o pislikle yakalarsam, ikinizi bağlar, dolaştırırım herkesin karşısında. Susacak mısın sen? Kaltak!"

Bir avuç toprak aldı. Dört adımlık bir mesafeden şiddetle fırlattı kıza doğru. Toprak, kızın başındaki topuza çarptı ve dağıldı, ensesinden aşağı döküldü, kız toz toprak içinde kaldı. Sersemledi Rosalie. Sıçrayarak kalktı. Kendisini koruyabilmek amacıyla başı ellerinin arasında kaçtı. Ama Bambousse arkasından iki üç topak daha salladı. Bunlardan biri Rosalie'nin sol kolunu sıyırdı.

Öteki, belinin tam orta yerine büyük bir şiddetle çarptı. Rosalie dizinin üstüne çöktü.

Rahip, ihtiyarın yerden kaptığı taşları elinden alarak, "Bambousse!" diye bağırdı.

"Bırakın peder" dedi Bambousse. "Attığım yumuşak topraktı. Aslında bu taşları atmam gerekiyordu ona... Kızları tanımadığınız belli sizin. Baş edilmez onlarla. Şunu şu kuyunun dibine doğru sallandırsam, sopayla kemiklerini kırsam gene yapar bu pis işleri. Ama gözüm üstünde. Bir yakalarsam!... Yalnız bu mu, hepsi böyle..."

Kendini avutuyordu. Kızgın toprakta ısınan hasırlı, yassı büyük bir şişeden bir yudum şarap içti. Ve tekrar kahkaha atarak şöyle dedi: "Bardak olsa, size şarap ikram ederdim memnuniyetle peder."

"Ne olacak bu evlenme işi?" diye sordu bir kez daha rahip.

"Hayır, olmaz. Alay ederler benimle. Rosalie güçlü kuvvetli. Erkeğin yerini tutar. O buradan giderse ben bir rençber tutmak zorunda kalırım. Bağ bozumundan sonra tekrar konuşuruz bu işi. Ayrıca zarar etmek de istemem. Her şey karşılıklı değil mi ama..."

Rahip yarım saat daha kaldı orada. Bambousse'a öğüt verdi. Dinden, Tanrı'dan söz etti. Durumun gerektirdiği bütün koşulları açıkladı. Bambousse tekrar çalışmaya başlamıştı. Omuz silkiyor, alay ediyor, inatçı tavrını hiç bırakmıyordu kesinlikle. Sonunda bağırdı:

"Uzatmayın. Benden bir çuval buğday isterseniz, para vermeniz gerekir... Kızımı niçin, hiçbir şey almadan verecekmişim?"

Rahip Mouret yorgun düştü sonunda ve çekilip git-

ti. Patikadan inerken Rosalie'yi, bir zeytin ağacının dibinde, Voriau'yla alt alta, üst üste gördü. Köpek kızın yüzünü yalıyor ve çok güldürüyordu onu. Rosalie, etekleri havada, elleriyle toprağı döve döve, "Gıdıklanıyorum, yeter artık namussuz hayvan!" diyordu.

Sonra, rahibi görünce, utanır gibi yaptı. Eteğini indirdi. Yumruklarını tekrar gözüne bastırdı. Mouret, kızı teselli etmeye çalıştı. Tekrar babasına gelip girişimde bulanacağına söz verdi. O zamana kadar da babasının sözünden çıkmamasını, Fortuné ile her türlü ilişkiyi kesmesini, yeni günahlar işlememesini tembihledi.

Rosalie belli belirsiz duyulan bir ses ve utanmaz bir gülüşle konuştu: "Artık tehlike yok. Olan oldu nasılsa."

Rahip anlamadı. Ona, içinde kötü kadınların yandığı cehennemi anlattı. Sonra görevini yerine getirdiğinden, bedensel pisliklerin ortasından hiç duraksamadan geçmesine olanak veren o dinginliğe tekrar kavuşmuş halde ayrıldı kızın yanından.

VII

Sabah, yakıcılığını göstermeye başlıyordu. Kayalıklar arasındaki bu geniş düzlükte, güneş, mevsimin ilk güzel günlerinden başlayarak bir fırın ateşi yakıyordu âdeta. Rahip Mouret, güneşin ne kadar yükselmiş olduğunu fark edince, Teuse'den azar işitmemek için saat on birde evde olması gerektiğinden, dönüş için ancak zaman kaldığını anladı. Dualarını okumuş, Bambousse nezdinde girişimde bulunmuş, telaşlı adımlarla dönüyordu. Kili-

senin, çok uzaktan gözüken gri binasına ve ulu Yalnız Servi'nin, mavi ufka doğru çektiği siyah çizgiye bakıyordu. Sıcağın verdiği o gevşeklik içinde, Meryem ayininin duaları için o akşam Meryem hücresini olabildiğince gösterişli biçimde süslemek istiyordu. Önündeki yol, ayaklarına yumuşak gelen, göz kamaştırıcı beyazlıkta tozdan bir halı seriyordu.

Croix-Vert'de, rahip, Plassans'dan Palud'ye giden yolu geçeceği sırada, yokuş aşağı inen bir araba, onu bir çakıl taşı yığınının arkasına çekilmek zorunda bıraktı. Kavşaktan geçtiği sırada bir ses duydu: "Hey Serge! Hey oğlum!"

Araba durmuştu ve içinden bir adam sarkıyordu. Genç rahip, o zaman bu adamın, amcalarından biri olan doktor Pascal Rougon olduğunu gördü. Doktor, Plassans'daki yoksullara para almadan bakar ve Plassans halkı ona kısaca Mösyö Pascal diye hitap ederdi. Doktor Pascal ellisini pek az geçmiş olmasına rağmen bembeyazdı. Gür bir sakalı ve gür saçları vardı. Yüzü güzeldi ve hatları da düzgündü, iyilik dolu bir incelik akıyordu bu yüzden.

Rahibin iki elini tutup sıkabilmek için daha fazla sarkarak ve keyifli bir tavırla konuştu: "Bu saatlerde, bu toz toprak içinde yürüyorsun ha! Güneş çarpmasından korkmuyor musun?" dedi.

Rahip gülerek karşılık verdi: "Siz nasıl korkmuyorsanız, ben de öyle korkmuyorum amca..."

"Bana bakma ama benim arabamın üstü örtülü. Ayrıca hastalar bekleyemez. Ölüm sıcağa, soğuğa bakmaz yavrum!"

Daha sonra, gece, kan tutmuş olan Parnadou Çiftliği kâhyası ihtiyar Jeanbernat'nın evine gittiğini ekledi sözlerine. Plassans pazarına giden Jeanbernat'nın komşusu bir köylü haber vermişti kendisine.

"Şu saatte ölmüştür büyük ihtimalle" diye devam etti. "Her halükârda gidip görmek gerekiyor... Bu ihtiyar şeytanların canları kolay kolay çıkmaz."

Doktor kamçısını havaya kaldırırken Rahip Mouret durdurdu onu: "Durun, saatiniz kaç amca?"

"On bire çeyrek var."

Rahip duraksıyordu. Teuse'ün, "yemek soğuyor" diye haykıran sesi kulaklarında çınlıyordu. Ama yürekli davrandı ve ekledi: "Ben de sizinle birlikte geliyorum amca... Bu zavallı adam belki son nefesinde imanlı bir kurtuluşa kavuşmak iser."

Doktor Pascal kendini tutamayarak bir kahkaha attı: "Kim? Jeanbernat mı?" dedi. "Kesinlikle imana getiremezsin sen onu... Ama sen gel yine de. Yalnızca seni görmesi bile iyileşmesi için yeterli olabilir belki."

Rahip arabaya bindi. Yaptığı şakaya pişman olmuş gibi görünen doktor çok şefkatli davrandı. Bu arada, dilini hafifçe şaklatarak beygiri gayrete getiriyordu. Bilginlerin not tutarken takındıkları o keskin bakışla ve göz ucuyla süzüyordu yeğenini. Ona, hayatına, alışkanlıklarına, Les Artaud'da geçirdiği rahat ve mutlu yaşama ilişkin kısa ve safça sorular sordu ve memnuniyet verici her yanıtta, kendi kendine konuşur gibi, içinin rahat ettiğini belirten bir tavırla, "Çok iyi, mükemmel, pek güzel" diyordu.

Özellikle de genç rahibin sağlık durumuyla ilgilendi. Rahip Mouret hayretler içinde, sağlığının mükemmel

olduğu konusunda güvence veriyor, baş dönmesi hissetmediğini, midesinin bulanmadığını, başının ağrımadığını söylüyordu ısrarla.

"Mükemmel, mükemmel" deyip duruyordu Pascal Amca. "Malum, ilkbaharda insanın kanı kaynar. Ama sen sağlıklısın... Ha aklıma geldi. Geçen ay, Marsilya'da, kardeşin Octave'ı gördüm. Paris'e gidecek, orada ticaret dünyasına atılacak. Ah namussuz, çok iyi bir hayat yaşıyor."

Safça sordu rahip: "Nasıl hayat?"

Doktor karşılık vermemek için dilini şaklattı ve sonra devam etti: "Kısacası, herkes iyi. Halan Félicité, amcan Rougon, diğerleri, hepsi... Ama senin dualarına ihtiyacımız var tabii ki. Sen ailemizin azizisin yavrum. Herkesin imanla kurtulması için sana güveniyorum."

Gülüyor ama o kadar içten ve dostça davranıyordu ki Serge bile şakaya aldı işi. Devam etti doktor konuşmasına.

"Çünkü aile içinde, cennete kolay kolay gönderilemeyecek olanlar var. Sırayla günah çıkartmaya gelseler, çok hoş itiraflar işitirsin... Benim, onların günahlarının itiraflarını dinlemeye ihtiyacım yok, uzaktan izliyorum hepsini. Dosyaları var evde. Bitki dünyası ve tıp notlarımla birlikte duruyorlar. Bir gün fırsat bulursam ilginç bir tablo düzenleyeceğim. Dur bakalım!"

Doktor, kendini yepyeni bir bilimsel heyecana kaptırmış, nerede olduğunu unutmuştu. Yeğeninin cüppesine bakınca birdenbire sustu, "Sen papazsın" dedi. "İyi ettin bu yolu seçmekle, papazlar çok mutludur. Papazlık seni iyice sardı, değil mi? İşte kendini tamamen hayır iş-

lerine vermişsin. İşine sarıl sen. Başka bir meslekte olsan kesinlikle tatmin olamazdın. Senin gibi, memleketten ayrılan yakınların boşuna birtakım pis işlerin peşinde dolaşıp durdular ve hâlâ zevk ve sefa peşinde koşuyorlar... Bu bağlamda her şey mantıklı oğlum, bir rahip aileyi bütünlüyor. Aslında böyle olması kaçınılmazdı. Bizim soyumuz gelip buraya dayanacaktı sonunda... Kendi adına mutlu ol. En talihlisi sensin."

Sonra durdu, tuhaf bir şekilde gülümsedi: "Yok sen değil, asıl talihli kızkardeşin Désiré."

Islık çaldı, kamçısını salladı, lafı değiştirdi. Araba, dik bir yamacı tırmandıktan sonra çorak yarlar arasından geçti. Sonra bir düzlüğe, çukur bir yola girdi. Yüksek ve sonu gelmeyen bir duvar boyunca ilerledi. Les Artaud gözden kaybolmuştu. Issızlığın tam ortasındaydılar.

"Geliyoruz değil mi?" diye sordu rahip.

Doktor duvarı göstererek, "İşte Paradou burada" dedi. "Sen hiç gelmedin mi buraya? Les Artaud'dan bir fersah bile uzakta değiliz... Bu Paradou, bir zamanlar muhteşem bir malikâneymiş. Bahçenin bu taraftaki duvarı iki kilometre uzunluğunda muhtemelen. Ama yüz yıldır ekilip biçilmiyor. Allah'a havale edilmiş."

Duvarlardan taşan yeşilliklerin hayrete düşürdüğü rahip başını kaldırarak, "Çok ağaç var" dedi.

"Evet, bu bölüm çok verimlidir. Bu nedenle bahçenin çevresindeki kel kayalıkların ortasında tam bir ormana dönüşmüş... Mascle Irmağı da oradan çıkıyor. Üç dört tane de pınar olduğu söyleniyor."

Doktor, konu dışı olaylara da değinerek kısa cümlelerle Paradou'nun tarihini anlattı. Bu bölgede efsane gibi

bir şeydi. XV. Louis döneminde bir senyör burada gösterişli bahçeler, havuzları, akar suları, heykelleriyle görkemli bir saray, Güney güneşinin altında, kayalıklar içinde kaybolmuş, âdeta küçük bir Versailles inşa etmişti. Ama bu sarayda, çok güzel bir kadınla birlikte yalmzca bir mevsim yaşayabilmiş ve kadın orada ölmüştü muhtemelen. Çünkü oradan dışarı çıktığım gören olmamıştı. Bu şato ertesi yıl yanmış, bahçenin kapıları çivilenmiş, duvarların mazgalları da toprakla dolmuştu. Öyle ki çok eskiden beri Garrigues'in yüksek yaylalarından birini tamamen kaplayan, etrafı duvarla çevrili bu geniş alana hiçbir insan gözü bakmamıştı.

Rahip Mouret gülerek, "Ne kadar çok ısırgan vardır kimbilir!" dedi. "Duvar boyunca rutubet kokusu geliyor. Değil mi amca?"

Kısa bir sessizlik anından sonra sordu: "Paradou şimdi kime ait?"

Doktor karşılık verdi: "Pek belli değil. Mal sahibi yirmi yıl kadar önce geldi köye ama yılan yuvasına benzeyen bu yerden o kadar korktu ki bir daha gören olmadı onu... Buranın asıl sahibi malikânenin bekçisi olan o tuhaf ihtiyar Jeanbernat... Henüz yıkılmamış bir köşkte yaşıyor... İşte görüyor musun? Kocaman pencerelerinde sarmaşıklar var, gri renkli izbe."

Araba, pastan kıpkırmızı hale gelmiş, iç tarafı kireçli kalaslarla örtülü, gösterişli bir demir parmaklıklı kapının önünden geçti. Hendekler, içlerine dolmuş böğürtlenlerle kapkara gözüküyordu. Yüz metre kadar ötede, Jeanbernat'nın oturduğu köşk bahçe duvarının içindeydi ve cephelerden biri de bahçeye bakıyordu. Ama bekçi,

evinin bu bölümünü, bahçeden ve engellerden ayırmış gibiydi. Yol üstünde küçük bir bahçe oluşturmuştu. Orada Paradou'ya sırtını dönmüş, arkasından büyüyüp taşan yeşilliklerin görkemini hissetmiyordu sanki, yüzünü güneye vermiş, yaşıyordu.

Genç rahip, arabadan indi, merakla çevreyi seyretti, atı, duvara gömülü bir halkaya bağlayan doktora sorular sormaya başladı.

"Bu ihtiyar, bu ıssız yerde yalnız mı yaşıyor?"

"Evet, yapayalnız" diye karşılık verdi Pascal Amca ve sonra ekledi: "Bir yeğeni var yanında. Başına kalmış tuhaf bir kız, bir vahşi... Acele edelim. Evin içinde her şey ölmüş gibi."

VIII

Ev, öğle güneşinde, pancurları kapalı; sarmaşıklardan kiremitlere kadar çıkan iri sineklerin vızıltısı altında uyukluyordu. Bu güneşli izbe mutlu bir dinginlik içindeydi. Doktor, son derece yüksek ve yeni yapılmış bir çitin kuşattığı küçük bahçenin kapısını itti. Uzun boylu Jeanbernat, orada, bir duvarın gölgesinde, derin bir sessizlik içinde, büyüyen sebzeleri seyrederek ve sakin bir tavırla piposunu tüttürüyordu.

Doktor hayretler içinde haykırdı: "Allah Allah! Ayakta mısınız? Vay anasım!"

Yaşlı adam öfkeyle çıkıştı ona: "Beni gömmek için mi geliyordunuz yoksa? Kimseye ihtiyacım yok benim. Kendi vücudumdan kendi kanımı aldım ben..."

Rahibi görünce birden sustu ve öyle tuhaf bir el haraketi yaptı ki Pascal Amca müdahale etmek zorunda kaldı:

"Yeğenim olur" dedi. "Les Artaud'nun yeni papazı. İyi çocuktur... Canım Jeanbernat Baba, bu saatte buraya sizi yemeye gelmedik ya!"

İhtiyar biraz rahatladı: "Ben papaz mapaz istemem evimde" diye mırıldandı. "İnsanları öldürmek için yüzlerini göstermeleri yeter bunların. Öleceğim zaman ne ilaç isterim ne papaz, işitiyor musun doktor? Yoksa aramız açılır... Ama madem yeğeninizmiş, girsin..."

Çok şaşıran Rahip Mouret, söyleyecek söz bulamadı. Bir bahçe yolunun orta yerinde, öyle dikilip kalmış, bu tuhaf yüzü, kurumuş ve halat yığınlarını andıran bu eğri büğrü uzuvlu adamı, arkada bıraktığı seksen yılı hayata karşı güleç bir küçümsemeyle taşıyormuş gibi gözüken bu pişmiş tuğlayı andıran yüzü, her tarafı kırışıklıklarla dolu bu münzeviyi seyrediyordu.

Doktor nabzını tutmak isteyince gene öfkelendi Jeanbernat: "Rahat bıraksanıza beni siz! Kendi bedenimden kan aldım ben bıçakla, diyorum size! Geçti artık... Hangi hayvan köylü gelip haber verdi size? Doktor var, rahip var, ölü gömücüler eksik!.. Ne yapalım, hayvan dolu ortalık işte! Ama bir bardak şarap içeriz."

İçerden alıp geldiği bir şişeyle üç bardağı, gölgelik yerdeki masaya koydu. Kadehleri ağzına kadar doldurduktan sonra tokuşturmak istedi. Öfkesi alaycı bir neşe içinde kayboluyordu.

"Korkmayın zehirlenmezsiniz peder" dedi. "İyi cins bir bardak şarap içmek günah değil. Gücenmeyin

ama ilk kez cübbeli biriyle kadeh tokuşturuyorum. Selefiniz olan o zavallı Rahip Caffin benimle tartışmaktan kaçar... korkardı."

Ağzı kulaklarına varıyordu Jeanbernat'nın keyiften. Devam etti: "Düşünebiliyor musunuz, bana Tanrı'nın varlığını kanıtlamayı kafasına koymuştu... Ben de onunla ne zaman karşılaşsam, meydan okurdum kendisine. Caffin mahçup olur, kaçardı. İnanın öyle."

Rahip Mouret sessizliğini bozarak, "Nasıl! Tanrı yok mu?" diye haykırdı.

Jeanbernat alaycı bir gülümsemeyle, "Nasıl isterseniz" dedi. "Eğer hoşunuza giderse, sizinle de başlayabiliriz aynı şeye... Ama bilesiniz ki ben çok güçlüyümdür bu konuda. Yukarıda bir odada Paradou yangınından kurtarılmış birkaç bin cilt kitap var. On sekizinci yüzyılın bütün filozofları, din konusunda yazılmış bir yığın kitap. O kitapları okudukça birçok şey öğrendim. Yirmi yıldır okuyorum bu kitapları. Evet! karşınızda tartışılacak birini bulacaksınız muhterem peder."

Ayağa kalkmıştı, bir el hareketiyle bütün ufku, yeri, göğü gösterdi. Gösterişli bir tavırla, "Hiç, hiç, hiçbir şey yok" dedi... "Güneş sönünce her şey bitecek."

Doktor Pascal, Rahip Mouret'yi hafifçe dürttü dirseğiyle. Göz kırpıyor, ihtiyara merakla bakıyor, onu konuşturmak için söylediklerini başıyla onaylıyordu.

"Siz materyalist misiniz o halde Jeanbernat Baba?" diye sordu.

İhtiyar, sönen piposunu yakarak karşılık verdi: "Ben zavallı, çaresiz bir ihtiyarım. Süt kardeşim olan Kont de Corbière, attan düşüp öldüğünde, çocukları ben-

den kurtulmak için beni bu Ormanda Uyuyan Güzel'in bahçesine gönderdiler. Altmış yaşındaydım, kendimi artık bitmiş sanıyordum. Ama azrail unuttu beni. Ben de kendime sığınacak bir yer ayarlamak zorunda kaldım... Anlarsınız ya, insan yapayalnız kalınca her şeyi tuhaf görmeye başlar. Ağaçlar ağaç değildir, toprak canlı bir insan halini alır, taşlar insana hikâyeler anlatmaya başlar, saçma sapan şeyler sizin anlayacağınız... Öyle sırlar vardır ki bende anlatsam şaşar kalırsınız. Sonra Allah'ın unuttuğu bu ıssız yerde ne yapar insan? O kitapları okudum ben de işte. Avdan daha çok eğlendirdi beni bu kitaplar. Sürekli dinsiz biri gibi küfretme alışkanlığı içinde olan Kont bana her zaman şöyle derdi: "Jeanbernat, oğlum, seni cehennemde bulacağımı umut ediyorum. Cennette olsam bana nasıl hizmet edecek idiysen, orada da öyle hizmet etmelisin."

Tekrar aynı el hareketiyle ufku göstererek ekledi: "Anlıyor musunuz, hiçbir şey yok... Alay bunların hepsi."

Doktor Pascal gülmeye başladı: "Güzel bir masal herhalde" dedi. "Jeanbernat Baba, siz giz dolu birisiniz. Bu bıkkın tavrınıza bakınca sizin âşık olduğunuzdan kuşkulanıyorum. Biraz önce büyük bir sevgiyle ağaçlardan ve taşlardan söz ediyordunuz..."

Yaşlı adam, "Hayır, öyle gelip geçti, emin olun" diye mırıldandı. "Bir zamanlar, sizi tanıdığımda ve birlikte ot toplamaya gittiğimiz zamanlarda bu yalancı kırlıkta gördüğüm her şeyi sevecek kadar budalaydım, bu doğru. Allah'tan kitaplar öldürdü benim o merakımı... Bahçemin daha küçük olmasını istiyorum. Yılda iki kez bile

yola çıkmam. Şu peykeyi görüyor musunuz? Bütün günümü orada oturup, salatalarımın büyümesini seyretmekle geçiriyorum."

Doktor sözünü kesti onun: "Hiç bahçede dolaştığınız olmaz mı?" diye sordu.

Jeanbernat derin bir hayret içinde, "Bahçede mi?" diye sordu. "On iki yıldan beri adım atmadım bahçeye. Ne işim var o mezarlığın içinde? Çok büyük orası. O saymakla bitmeyecek ağaçlar, her tarafı kaplayan yosunlar, kırık dökük heykeller, her adımda içine düşüp kafanızı patlatma tehlikesi yaratan çukurlar son derece anlamsız gelir bana... Son kez oraya gittiğimde yapraklar etrafı o kadar karartmıştı ki, yabani çiçekler o kadar keskin kokular saçıyordu ki ve yollardan o kadar tuhaf esintiler geliyordu ki korktum âdeta. Sonunda bahçe buraya sokulmasın diye çevresine duvar ördüm... Güneşli bir köşe, önümde üç arşın marul bahçesi, bütün ufku kaplayan büyük bir çit... Mutlu olmak için çok bile bu kadarı... Benim istediğim bir hiçten başka bir şey değil. Öyle daracık bir yer ki benim istediğim, dışarısı gelip rahatsız etmesin! Anlayacağınız, sırt üstü yatıp ölecek kadar, iki metre genişliğinde bir toprak benim istediğim."

Sonra birdenbire sesini yükseltti. Yumruğunu masaya vurdu ve Rahip Mouret'ye doğru haykırdı: "Haydi muhterem peder, bir bardak daha, şişenin dibinde şeytan yok, haydi."

Rahip huzursuzdu. Tuhaf bir biçimde dengesini yitirmiş gibi gözüken bu ilginç yaşlı adamı doğru yola getirecek gücü bulamıyordu kendisinde. Les Artaud köylülerinin Jeanbernat'ya verdikleri adla bu "filozof" hakkında

Teuse'ün bazı laflarını hatırlıyordu şimdi. Bir takım rezil hikâyeler dolaşıp duruyordu kafasında. Kalktı, bir işaret yaptı doktora. İçinde bir lanet kokusu hissettiği bu evden hemen çıkıp gitmek istedi. Ama içinde hissettiği korkuyla birlikte garip bir merak orada tutuyordu onu. Oradan ayrılmıyor, küçük bahçenin sonuna kadar gidiyor, gözleriyle giriş yerini araştırıyor, öbür tarafı, duvarların arkasını görmek istiyordu sanki. Ardına kadar açık kapıdan merdivenin karanlığını görebiliyordu sadece. Sonra dönüyor, çevredeki varlığını, evi bir dalga hışırtısıyla döver gibi yankılanan engin bir mırıltı sayesinde keşfettiği bu yaprak denizi içinde bir kovuk, bir delik, bir çıkış yeri araştırıyordu.

Doktor şapkasını aldı, "Küçük iyi mi?" diye sordu.

Jeanbernat karşılık verdi: "Fena sayılmaz. Burada olmaz hiç. Bazen sabahları, öğleye kadar kayıptır... Ama belki de yukarıdaki odalardan birindedir."

Başını kaldırıp seslendi: "Albine!.. Albine!.."

Sonra omuz silkti.

"Ne orospudur o... Güle güle peder. Her zaman emirlerinizi beklerim."

Ama Rahip Mouret, filozofun bu meydan okuyan tavrına karşılık verecek vakti bulamadı. Giriş yerinin arkasında birdenbire bir kapı açılmıştı... Duvarın karanlığı içinde parlak bir oyuk gözüktü. Güneş ışınları yağmuru altında bir bakir orman, dibe doğru dalan uçsuz bucaksız bir ağaçlık manzarası hayal gibi çıktı ortaya. Bu çakıp sönmenin ortasında rahip, uzakta, açık seçik bazı ayrıntıları seçti. Bir çimenliğin orta yerinde büyük bir sarı çiçek, yüksek bir yerdeki taştan dökülen suyun oluşturdu-

ğu bir birikinti, uçuşan kuşlarla dolu bir ulu ağaç. Bunların tümü yemyeşil bir ortamda, âdeta bir bitki sefahati içinde boğulmuş, kaybolmuştu ve pırıl pırıl parlıyordu, öyle ki bütün ufuk gülüyordu sanki... Kapı kapandı ve bunların tümü kayboldu.

Jeanbernat, "Ah fingirdek!" diye haykırdı. "Gene Paradou'dayınış."

Albine girişte durmuş, gülüyordu. Turuncu bir eteklik giymişti ve boynunda arkadan bağlanmış kırmızı bir atkı vardı. Bayramlıklarını giymiş bir çingene kadınına benziyordu. Başını arkaya atmıştı, kumral saçlarının arasına örülmüş, boynuna, korsajına, ince, çıplak ve esmer kollarına sarılmış yaban çiçeklerinin verdiği keyifle, göğsü neşeyle dolup taşarak gülüyordu. Keskin kokulu büyük bir çiçek demetini andırıyordu.

Yaşlı adam söylendi: "Tamam anladık güzelsin! Ot kokuyorsun, çevreni de kokutuyorsun... Bu bebeğin on altı yaşında olduğuna kim inanır?"

Albine sıkılmıyor, daha fazla gülüyordu. Onunla arası çok iyi olan Doktor Pascal durdu ve öptürdü kendini.

"Paradou'da korkmuyor musun sen?" diye sordu.

Albine hayretler içinde baktı: "Korkmuyor muyum? Neden korkacak mışım?" dedi. "Duvarlar yüksek, kimse giremez içeri... Benden başka kimse yok. Benim bahçem orası, yalnızca bana ait. O kadar büyük bir yer ki, öbür ucunu bulamadım daha."

"Peki ya hayvanlar?" diye sordu doktor.

"Hayvanlar mı? Zararlı değil onlar. İyi tanıyorlar beni ayrıca."

"Ağaçların altı karanlık değil mi peki?"

"Evet! Gölge yapıyor ağaçlar. Gölge olmasa yüzüm kavrulur güneşten... Yaprakların altında, gölgede rahat ediyor insan."

Albine dönüp duruyor, küçücük bahçeyi savrulan eteğiyle dolduruyor, üstündeki o kekre ot kokusunu yayıyordu çevresine. Hiç sıkılmadan, Rahip Mouret'nin kendisini izleyen şaşkın bakışlarından kuşkulanmadan gülümsemişti ona. Rahip geriye doğru çekilmişti. Bu uzun yüzlü ve hayat dolu, ateşli, kumral kız ona, bir an için ortaya çıkan, güneşten bir örtü altındaki ormanın esrarengiz ve ayartıcı kızı gibi görünüyordu.

Albine doktora sordu: "Bir yuvada karatavuk yavruları buldum, ister misiniz?"

Doktor gülerek karşılık verdi: "Hayır, teşekkür ederim. Rahibin kızkardeşine vermek gerekir onları. Hayvanları çok sever o... Hoşçakal Jeanbernat."

Bu sefer de rahibe askıntı olmuştu Albine. "Siz Les Artaud papazısınız değil mi? Bir kızkardeşiniz var, değil mi? Onu görmeye geleceğim... Yalnız bana Tanrı'dan söz etmeyeceksiniz. Amcam istemez."

Jeanbernat omuz silkti: "Sıktın ama. Çekil önümden."

Albine keçi gibi sıçradı ve arkasında bir çiçek yağmuru bırakarak gözden kayboldu. Bir kapının açılıp kapandığı işitildi, sonra evin arka tarafından kahkahalar, çimene bırakılmış zaptedilmez bir hayvanın dört nala gidişiyle uzaklaşır gibi derece derece kaybolan bildik kahkahalar işitildi.

İhtiyar o kaygısız haliyle söylendi: "Göreceksiniz Paradou'da yatacak sonunda."

Konukları geçirirken devam etti: "Doktor, günün birinde beni ölü bulursanız, lüfen şuraya, salatalarımın arkasındaki gübre çukuruna atın... İyi akşamlar beyler."

Çitin tahta parmaklı kapısını kapadı. Ev, sarmaşık boyunca kiremitlere kadar çıkan iri sineklerin vızıltısı içinde, öğle güneşi altında mutlu dinginliğine tekrar kavuştu.

IX

Araba tekrar Paradou'nun sonu gelmez duvarı boyunca çukur yolu izlemeye başladı. Rahip Mouret sessizce gözlerini yukarı kaldırıyor, duvarın üstünden, gizlenmiş devlerin kolları gibi uzanan kocaman dalları seyrediyordu. Bahçeden birtakım sesler, kanat çırpıntıları, yaprak hışırtıları, dalların kırılmasına neden olan kaçışmalar ve zıplamalar, taze fidanları bile büken derin soluklar, ağaçların tepesinde esen tüm bir yaşam soluğu işitiliyordu. Rahip, bazen, insan gülüşüne benzeyen bir kuş sesi duyunca endişeyi andıran bir duyguyla başını çeviriyordu.

Pascal Amca, dizginleri biraz gevşetti ve konuşmaya başladı.

"Tuhaf bir çocuk bu kız! Bu dinsizin eline düştüğünde dokuz yaşındaydı. Hangi işte iflas ettiğini bilemediğim bir erkek kardeşinin kızı. Babası kendini öldürdüğünde kız bir yerlerde yatılı öğrenciymiş. O zamanlar bile bilgili, sürekli okuyan, iş işleyen, doğru dürüst konuşan, piyano çalan bir kızdı. Ayrıca çok şık giyiniyordu. Geldiğinde ajurlu çorapları, işlemeli eteklikleri, ya-

kalıkları, manşetleri, bir yığın süs eşyası vardı... Bu süslenmesi de uzun süre devam etti doğrusunu söylemek gerekirse!"

Doktor gülüyordu. Bu arada iri bir taş, arabayı devirecekti az kalsın.

"Arabanın tekerleğini bırakmasam bari bu berbat yolda..." diye söylendi. "Sıkı tutun evlat."

Duvar devam ediyordu. Rahip dinliyordu. Doktor tekrar konuşmaya başladı: "Mesele şu ki Paradou, güneşi, çakılları, deve dikenleriyle günde bir elbise eskitir. Küçük kızın güzel giysilerini de üç dört lokmada tüketti. Sürekli çıplak dönüyordu eve. Şimdi yabaniler gibi giyiniyor. Bugün hiç değilse insan içine çıkacak kılıktaydı. Ama bazen üstünde ayakkaplarıyla gömleğinden başka bir şey olmaz. Duydun mu? Onun mekânı Paradou. Buraya geldi ve hemen ertesi gün Paradou'ya sahip oldu. Sürekli orada yaşıyor. Jeanbernat kapıyı kapasa, pencereden atlar, kaçar, kimbilir nerelere, yalnızca kendisinin bildiği kovuklara gider... O ıssız yerlerde başıboş dolaşıp duruyor galiba."

Rahip Mouret sözünü kesti onun: "Dinleyin amca, duvarın arkasından bir hayvanın ayak sesi geliyor galiba."

Pascal Amca dinledi ve bir an sustuktan sonra, "Hayır, arabanın taşlara çarpmasıyla çıkan gürültü bu" dedi.

"Kız piyano çalmıyor artık. Hatta okumayı bile unuttu sanırım. Issız bir adada eğlenmesi için kendi başına bırakılmış, özgür bir serseri kıza dönüşmüş bir küçük hanımı düşün. Yalmzca canı istediğinde şuh bir tavırla gülüyor, onu unutmamış... Sen eğer yetiştirilecek, eğitilecek bir kız tanıyorsan, onu Jeanbernat'ya emanet

etmeni tavsiye etmem kesinlikle. O ilkel doğanın, insanı, kendi bildiği gibi etkilemesine göz yummaktan yana! Ben Albine'le ilgili bir şeyler söylemek isteyince 'Ağaçların özgürce, bildikleri gibi büyümelerine engel olmamalı!' dedi bana. İnsan karakterinin normal biçimde gelişmesinden yanaymış o... Her neyse, ikisi de ilgiye değer insanlar. Ne zaman buradan geçsem, onları ziyaret etmeden yapamam."

Araba çukur yoldan ayrılmıştı sonunda. Paradou'nun duvarı orada dirsek yapıyor, sonra bayırların tepelerinde sonsuzca uzanıp gidiyordu. Rahip Mouret, ne olduğu pek belli olmayan, itici manzarası tuhaf biçimde hüzünlendirmeye başlayan bu gri renkli engele son bir kez bakmak için başını çevirdiği sırada dalların şiddetle sarsılmasından kaynaklanan birtakım hışırtılar duyuldu. Aynı zamanda körpe kayın ağaçları, duvarın tepesinden, yoldan geçenleri selamlar gibi eğildiler.

"Duvarın arkasında bir hayvanın koştuğunu biliyordum" dedi.

Görünürde kimse olmamasına rağmen, gitgide daha şiddetle sallanan kayın ağaçlarından başka bir şey görünmemesine rağmen kahkahalarla kesilen bir sesin haykırdığı işitildi: "Güle güle doktor! Güle güle peder. Ağacı öpüyorum. Ağaç da öpücüklerini gönderiyor size."

"Albine'miş!" dedi doktor. "Arabayı koşarak takip etmiş anlaşılan. Çalılıkların üstünden kolayca atlar bu küçük peri kızı."

Sonra o da karşılık verdi: "Hoşçakal kızım! Bizi böyle selamlayabildiğine göre epey uzun boylu olmalısın."

Kahkahalar arttı. Kayın ağaçları daha fazla eğilerek, yapraklarını uzaklara, arabanın körüğüne kadar eğerek selam verdiler. Ses devam etti: "Ben ağaçlar kadar yükseğim. Dökülen yapraklar öpücüklerdir."

Bu ses, uzaklaştıkça değişmiş, öyle bir müzikli havaya bürünmüş, bahçedeki esintilerin içinde öylesine erimişti ki ürperdi genç rahip.

Yol düzelmeye başlamıştı. İnişte, çorak düzlüğün bitiminde Les Artaud gözüktü yeniden. Araba köy yolunu geçtikten sonra Rahip Mouret, amcasının kendisini kiliseye kadar götürmesini kesinlikle kabul etmedi. İndi arabadan.

"Hayır, teşekkür ederim, yürüsem daha iyi olur, yarar" dedi.

"Sen bilirsin" diye karşılık vermek zorunda kaldı doktor. Sonra elini tutarak şöyle dedi: "Köylülerin hepsi bu Jeanbernat denen hayvan gibi olsalardı, sık sık rahatsız olmana gerek kalmazdı. Her neyse sen kendin istedin gelmeyi... Haydi bakalım, Allah'a emanet ol. Gece gündüz, herhangi bir rahatsızlığın olursa bana haber ver. Biliyorsun ki bütün aileyi bedava tedavi ederim ben... Hoşçakal evlat."

X

Rahip Mouret tozlu yolda tek başına kalınca daha büyük bir rahatlık hissetti. Bu taşlı tarlalar onu amansız düşlerine, ıssızlığın ortasında yaşanan iç yaşantıya döndürüyordu. Çukur yol boyunca ağaçlar ensesine endişe veren

serinlikler sermişti. Şimdi kızgın güneş kurutuyordu onları. Yolun iki yanındaki cılız badem ağaçları, kavrulmuş buğdaylar, hastalıklı bağ kütükleri onu avutuyor, Paradou'nun aşırı besili esintilerinin verdiği sersemlikten çekip alıyordu. Gökten bu çorak alana dökülen göz kamaştırıcı aydınlığın ortasında Jeanbernat'nın küfürleri bile gölge yapamıyordu. Başını kaldırıp ufukta, kilisenin pembe kiremitleriyle birlikte Yalnız Servi'nin hareketsiz çizgisini görünce müthiş keyiflendi.

Ama rahip ilerledikçe içinde başka bir sıkıntı hissediyordu. Teuse Bacı, yaklaşık iki saattir bekleyen yemeğinin soğumuş olması yüzünden onu çok kötü karşılayacaktı. Hizmetçi kadının o öfkeli yüzünü, kendisini karşıladığında sarfedeceği sözleri, öğle sonrasından akşama kadar dinleyeceği tabak çanak seslerini düşünüyordu. Les Artaud'dan geçerken korku ve endişesi o kadar arttı ki cesareti kırıldı ve duraksadı, binanın etrafını dolaşıp kiliseden girdiği takdirde daha ihtiyatlı davranmış olacağını düşündü. Ama bunu düşündüğü sırada Teuse Bacı, evin kapısının önünde, başlığı yan yatmış, yumrukları belinde ortaya çıktı. Rahip Mouret sırtını kamburlaştırdı, yokuşu omuzlarına yüklendiğini hissettiği bu fırtınalı bakışın altında çıkmak zorunda kaldı. Patikanın son dirseğini döndüğü sırada, "Geç kaldım galiba Teuse Bacı" diye mırıldandı.

Teuse onun tam karşısına, yakınlarına kadar gelmesini bekledi. Sonra öfkeyle gözlerinin içine baktı. Hiçbir şey söylemeden döndü, önü sıra, tabanlarını kuvvetle yere vurarak yemek odasına kadar gitti. Öfkesinden öyle dimdik yürüyordu ki hiç topallamıyordu sanki.

Rahip bu sessiz karşılama dolayısıyla dehşete düşmüştü: "O kadar çok işim vardı ki, sabahtan beri koşturup duruyorum" dedi.

Ama Teuse Bacı gene gözlerinin içine bakarak susturdu onu. Öylesine dik ve öfke dolu bir bakıştı ki bu, Rahip Mouret dizlerinin bağının çözüldüğünü hissetti. Oturdu ve yemeğini yemeye başladı. Teuse, âdeta irade dışı hareketlerle tabakları masaya, kıracak gibi hızla çarparak hizmet görüyordu. Sessizlik öylesine dehşet vericiydi ki Rahip Mouret neredeyse heyecandan boğulacaktı ve üçüncü lokmayı yutamadı.

"Kızkardeşim yemek yedi mi?" diye sordu. "İyi yapmış. Ben dışarıda iş nedeniyle geciktiğim zaman yemeğini yemeli daima."

Cevap yok. Teuse, tabağı kaldırmak için, onun yemeğini yiyip bitirmesini ayakta bekliyordu. Mouret, bakışları altında ezildiği bu bir çift amansız göz karşısında yemeğe devam edemeyeceğini anlayarak önündeki sofra takımını itti. Bu öfke dolu hareket Teuse'ü o inatçı soğukluğundan çıkaran bir kırbaç darbesi etkisi yapı. Kadın sıçradı, "Demek öyle ha!" diye bağırdı. "Benim yerime siz sinirleniyorsunuz, Peki! Gidiyorum ben. Yol paramı verin, memleketime döneyim. Bıktım Les Artaud'dan, kilisenizden de bıktım, her şeyden!"

Titreyen elleriyle önlüğünü çözdü, çıkardı.

"Söylemek istemiyordum ama anlamanız gerekirdi... Hayat mı bu? Panayır cambazları böyle yaşar ancak. Saat on bir. Neredeyse ikiye gelecek ve siz hâlâ sofradasınız. Utanmıyorsunuz. Bir din adamına yakışmaz bu. Din adamına yakışmaz."

Sonra karşısına dikilip sordu: "Nereden geliyorsu-

nuz peki? Kiminle görüştünüz? Ne kadar önemli bir işiniz vardı da bu kadar geciktiniz?.. Çocuk olsanız dayağı hak etmiştiniz. Bir rahip, yersiz yurtsuz dilenciler gibi, yollarda dolaşıp durmaz kızgın güneş altında... Kıyafetiniz de çok hoş doğrusu. Ayakkabılarınız bembeyaz, cübbeniz tozdan görünmüyor neredeyse! Kim temizleyecek cübbenizi? Kim bir cübbe satın alacak size? Konuşsanıza! Neler yaptığınızı söylesenize! Sizi tanımasam, binbir türlü şey gelecek aklıma! Ayrıca bir şey söyleyeyim mi size? Gerekirse eğer sizi savunmaya cesaret edemem kesinlikle. Böyle uygunsuz saatlerde yemek yiyen birinden her şey beklenir."

Rahip Mouret rahatlamış, fırtınanın dinmesini bekliyordu. Yaşlı hizmetçi kadının öfke dolu sözleri karşısında sükûnet bulmuş gibiydi.

"Haydi Teuse Bacı, önce şu önlüğünü tak" dedi.

"Hayır, asla" diye haykırdı Teuse. "Bitti artık, gidiyorum."

Ama rahip ayağa kalktı, gülerek önlüğünü beline bağladı. Teuse çırpındı: "Hayır, diyorum size!.. Aldatıyorsunuz beni..." diye söylendi. "Sizin maksadınız belli. Tatlı sözlerle avutmaya çalışıyorsunuz beni... Neredeydiniz peki? Önce onu öğrenelim, sonra düşünürüz."

Rahip Mouret davayı kazanmış biri gibi keyifle sofraya oturdu tekrar: "Önce izin ver, yemeğimi yiyeyim" dedi. "Açlıktan ölüyorum."

Teuse şefkatle, "Tabii" dedi. "Olacak iş mi? İki yumurta daha kırayım mı size? Hemen yaparım. Ama siz bilirsiniz. Bu kadarı yetiyorsa... Bütün yemekler de soğudu. Oysa nasıl özenerek pişirmiştim patlıcanları! Berbat

oldu hepsi! Kösele haline gelmiş yemek... Allah'tan siz rahmetli Mösyö Caffin gibi boğazınıza düşkün değilsiniz o kadar... Yok... İyi taraflarınız var sizin doğrusunu söylemek gerekirse, inkâr edemem."

Teuse bir yandan söylenip duruyor, bir yandan da bir ana gibi özenle hizmet veriyordu Mouret'ye. Rahip yemeğini bitirince mutfağa koştu, kahvenin hâlâ sıcak olup olmadığına baktı. Barışmanın verdiği keyifle, kendini koyvermiş, alabildiğine topallıyordu. Rahip Mouret, genellikle sinirlerini yıpratan kahveden korkardı. Ama barışı kesinleştirmek için Teuse'ün getirdiği fincanı aldı bu sefer. Teuse, rahibin sofrada eğlendiğini görünce karşısına geçip oturdu. Meraktan çatlayacak bir kadın tavrıyla aynı soruyu tekrarladı sessizce.

"Nereye gittiniz peder?"

"Canım Brichet'lerle görüştüm. Bambousse'la konuştum."

Sonra Brichet'lerin söylediklerini, Bambousse'un verdiği kararı, tavırlarım, çalışma koşullarım falan anlatmak zorunda kaldı. Teuse Bacı, Rosalie'nin babasının verdiği cevabı öğrenince, "Tabii" diye haykırdı. "Çocuk ölürse, gebeliğin bir önemi kalmaz."

Sonra kıskançlıkla karışık bir hayranlıkla ellerini bitiştirdi: "Ne kadar çok gevezelik etmişsiniz peder. Yarım günden fazla zaman harcayıp sonunda geldiğiniz nokta bu mu? Yavaş yavaş mı döndünüz? Yol ne kadar sıcaktı kimbilir?"

Rahip ayağa kalkmıştı. Karşılık vermedi. Paradou'dan söz edecek, bilgi isteyecekti. Ama birtakım keskin sorulara muhatap olma endişesi, kendi kendisine bile itiraf

edemediği bir tür belirsiz utanç Jeanbernat'ya yaptığı ziyareti sessizce geçiştirmek zorunda bıraktı onu.

"Kızkardeşim nerede? Sesi gelmiyor hiç" diyerek muhtemel başka yeni soruların önünü kesti. Teuse bir parmağını dudaklarına götürdü ve gülerek, "Gelin, peder" dedi.

Yandaki odaya girdiler. Burası, duvarlarına soluk gri renkli, iri çiçek desenli bir kâğıt yapıştırılmış, kıl kumaş kaplı dört koltuk ve bir kanapeyle döşenmiş bir köy evi salonuydu. Désirée kanapeye uzanmış, başını iki yumruğuna dayamış, uyuyordu. Aşağı sarkmış eteğinden diz kapakları gözüküyordu, dirseklerine kadar çıplak ve yukarı kalkık kolları yüzünün keskin hatlarını daha da belirginleştiriyordu. Dişlerini meydanda bırakacak biçimde aralık duran kırmızı dudaklarından güçlü bir soluk çıkıyordu.

Teuse alçak sesle konuştu: "Nasıl uyuyor ama! Biraz önce bana yüksek sesle söylediğiniz o saçma sapan lafları bile işitmedi. Haklı, ne kadar yorgun kimbilir! Düşünsenize bir, öğleden sonra geç bir vakte kadar hayvanlarını temizledi... Yemeğini yedikten sonra buraya geldi, kurşun gibi yığıldı kaldı zavallı. O saatten beri de kımıldamadı yerinden."

Rahip bir ara büyük bir şefkatle baktı kızkardeşine, "Bırakalım, istediği kadar dinlensin" dedi.

"Tabii!.. Nasıl da masum bu talihsiz kız! Şu tombul kollarına bakın! Onu giydirirken düşünürüm hep, ne güzel bir kadın olabilirdi... Ne güzel yeğenler yetiştirebilirdi size peder... Plassans'daki buğday halinde, taştan, büyük bir kadın heykeli var, ona benziyor değil mi?"

Borsa binasının cephesine Puget'nin bir öğrencisi tarafından kazınmış, buğday başakları üstüne uzanmış bir Toprak Tanrıçası figüründen söz etmek istiyordu. Rahip Mouret, cevap vermeden, yavaşça odadan dışarı doğru itti onu, gürültü çıkarmamaya gayret etmesini söyledi. Evin içi, akşama kadar büyük bir sessizliğe gömüldü kaldı. Teuse sundurmanın altında yıkadığı çamaşırı bitirmeye çalışıyordu. Rahip, daracık bahçenin bir ucunda, dua kitabı kucağına düşmüş, derin düşüncelere dalıp gitmişti. Çiçek açmış şeftali ağaçlarından pembe yapraklar düşüyordu.

XI

Saat altıya doğru ani bir uyanma oldu. Kahkahalar içinde açılıp kapanan kapıların gürültüsü bütün evi sarstı. Saçları dağınık, kolları dirseklerine kadar çıplak Désirée gözüktü ve, "Serge! Serge!" diye bağırdı.

Kardeşini bahçede görünce koştu, ayak ucuna ilişti ve yalvardı ona: "Lütfen, gel şu hayvanları bir gör!.. Sen görmedin onları! Ne kadar güzelleştiler bilemezsin."

Mouret nazlandı, kümes ürkütüyordu onu biraz. Ama Désirée'nin o ağlamaklı halini görünce yumuşadı, kız bir köpek yavrusunun ani sevincini andıran bir sevinçle boynuna atıldı Mouret'nin. Yanaklarını ıslatan yaşları bile silmeden kahkahayla gülmeye başladı.

"Sen ne iyi çocuksun" diyordu onu sürüklerken. "Tavukları, tavşanları, güvercinleri bir gör. Ördeklerimin suyunu tazeledim. Keçimin barındığı yer benim odam

kadar temiz... Üç kazım, iki de hindim var biliyor musun... Çabuk gel, hepsini görürsün."

Désirée o tarihte yirmi iki yaşındaydı. Köyde, Saint-Eutrope'lu bir köylü kadın olan sütninesi tarafından büyütülmüş, gübre içinde serpilip gelişmişti. Boş bir beyinle, ciddi hiçbir şey düşünmeden, verimli topraktan, kırların bol temiz havasından yararlanıyor, etle besleniyor, kanlı canlı, sağlıklı ciltli, güzel, körpe, beyaz bir hayvan haline geliyordu. Gülme yeteneği gelişmiş, iyi cins bir kancık eşek gibiydi. Sabahtan akşama kadar, toz toprak içinde yuvarlanmasına rağmen, el ve ayak bileklerinin inceliğini, belinin esnek çizgilerini, bakire bedeninin o zarafetini koruyordu. Ne hanımefendiydi ne köylüydü sanki, apayrı bir yaratıktı, küçük bir tanrıça gibi geniş omuzlu ve dar alınlı bir kız, toprakla beslenen bir kızdı.

Onu hayvanlara yaklaştıran zekâsındaki bu eksiklikti her halde. Yalnızca onlarla birlikte olmaktan hoşlanıyor, insanların dilinden çok onların dilinden anlıyor ve bir ana şefkatiyle bakıyordu bu hayvanlara. Sürekli bir akıl yürütme noksanlığı içinde yaşamasına rağmen kendisini hayvanlarla aynı düzeye getiren bir içgüdüye sahipti. Bu hayvanlar daha seslerini çıkarır çıkarmaz, hangi organlarından ne dertleri olduğunu anlayıveriyordu. Hayvanların büyük bir iştahla saldırdıkları son derece lezzetli yiyecekler yaratıyordu. Aralarındaki kavgalara bir el hareketiyle son veriyor ve barıştırıyordu onları. İyi ya da kötü huylarını bir bakışta anlayabiliyordu sanki ve sözgelimi küçücük bir civcivin hayatı konusunda olmayacak hikâyeler anlatabiliyordu. O kadar bol ve açık seçik ayrıntılar veriyordu ki, iki pilici birbirinden

kesinlikle ayıramayan insanları derin bir hayrete düşürüyordu. Böylece kümesi, mutlak biçimde hükümdarı olduğu bir ülke haline getirmişti âdeta: Adaletli ve sürekli devrimlerin yapıldığı bir ülke, yıllıkları yalnızca kendisinde bulunan ve çok farklı yaratıklarla dolu bir ülke. Öylesine güçlü içgüdülere sahipti ki kuluçkadaki yumurtaların boş olanlarını kokudan anlıyor, bir tavşanın bir defada kaç yavru doğuracağını önceden sezebiliyordu.

Désirée on altı yaşında, buluğ çağında başka kızlar gibi baş dönmesi ve mide bulanması hissetmemişti. Olgun bir kadın bedeni yarattı, daha sağlıklı oldu, olağanüstü bir gelişme gösteren bedeni giysilerini çatlatacak gibi gerdi âdeta. Ve o andan itibaren de, özgürce hareket eden o tombul bedene, eski devirlerin heykellerine benzeyen enine boyuna gelişmiş organlara, gürbüz bir hayvan bedeni gibi gelişen bir bedene sahip oldu. Kümesindeki gübreden fışkırmıştı sanki, genç ağaçlar gibi beyaz ve güçlü iri bacaklarıyla özsu emmiş gibiydi. Ve bu gelişme süreci içinde hiçbir şehvet duygusu hissetmedi. Çevresindeki sürekli cıvıltı sürekli bir güven veriyordu ona. Gübre yığınlarından, çiftleşen hayvanlardan bir döl dalgası yükseliyordu ve Désirée bu ortamda yavrulamanın zevklerini tadıyordu. Tavukların yumurtlamasıyla tatmin olabiliyordu. Tatmine ulaşmış, fıkır fıkır kaynayan güzel bir kız gibi gülerek dişi tavşanları erkek tavşanın yanına götürüyordu. Keçisinin sütünü sağmak gebe bir kadın gibi zevk veriyordu ona. Bundan daha sağlıklı ve bir şey olamazdı. Bu masum kız koku, hararet ve hayat doluyordu. Kanat çırpan horozların, lohusa dişilerin, daracık ahırı çok pis kokutan tekenin karşısında hiçbir ah-

laksızca merak duygusuyla o yavrulama düşüncesine yönelmiyordu. Kendine özgü güzel hayvan dinginliğini, her türlü düşünceden arınmış parlak bakışlarını koruyordu. Sahip olduğu küçük âlemin büyümesini görmekten mutlu oluyordu, kendi bedeninin, tohum atılarak büyüdüğünü hissediyor ve bütün bu analarla öylesine özdeşleşiyordu ki hiçbir ürperti duymadan, kendini, parmaklarından döl yetiştirici ter döken ortak ana, doğal ana gibi görüyordu.

Désirée, Les Artaud'ya geleli beri eksiksiz bir mutluluk içinde yaşıyordu. Sapkın ve çocukça hayatı içinde varlığının tek hayalini, zihnini sürekli meşgul eden biricik arzuyu tatmin ediyordu. Bir kümesi, emrine tahsis edilmiş bir kovuğu vardı. Keyfince hayvan yetiştiriyordu orada. Oraya kapanmıştı artık. Elleriyle tavşan kulübeleri yaptı, ördekler için bataklık kazdı, çiviler çaktı, saman taşıdı ve kimsenin kendisine yardım etmesini istemedi. Teuse'e, Désirée'yi temizleme işi kalıyordu. Kümesi mezarlığın arkasındaydı. Hatta bazen Désirée'nin, çoğu zaman atlayıp duvarın ötesine geçen çok meraklı bir tavuğu mezarların arasında yakaladığı oluyordu. Dip tarafta bir sundurma vardı, tavşanların yuvası ve kümes oradaydı. Sağ tarafta, küçük bir ahırda keçi yaşıyordu. Aslında bütün hayvanlar bir arada yaşıyordu. Tavşanlar ve tavuklar bir arada dışarı bırakılıyor, keçi ördeklerin arasında ayaklarını yıkıyordu. Kazlar, hindiler, beç tavukları, güvercinler üç kediyle birlikte kardeşçe yaşıyorlardı. Désirée bu küçük topluluğun kiliseye girmesine engel olan tahta parmaklığın önünde gözükür gözükmez kulakları tırmalayan bir yaygarayla selamlanıyordu.

Désirée yemek odasının kapısına varır varmaz sordu kardeşine, "İşitiyor musun seslerini?"

Ama onu içeri sokup, arkalarından da parmaklıklı kapıyı kapayınca öylesine zorlu bir saldırıya uğradı ki koyboldu âdeta. Ördekler ve kazlar, gagalarını vura vura eteklerinden çekiştiriyorlardı Désirée'yi. Aç gözlü tavuklar, ellerine atılıp şiddetle gagalıyor, tavşanlar ayaklarının üstüne çıkıp dizlerine kadar zıplıyorlardı. Üç kedi omuzlarında sıçrayıp duruyordu sürekli, yanına gelemeyen keçi de ahırından meliyordu.

Désirée, bedeninde dolaşan bu tüylerden, ayaklardan, gagalardan gıdıklanmış, şen şakrak bir tavırla bağırıyordu: "Yapmayın, rahat durun."

Ama onlardan kaçmak için de hiçbir girişimde bulunmuyordu. Bu hayvanlardan o kadar zevk duyuyor, bu kaynaşmanın, üstüne çullandığım ve tüylerin sıcaklığıyla sarıldığını hissetmekten o kadar keyif alıyordu ki, kendi deyimiyle, yeseler sesini çıkarmayacaktı. Sonunda yalnızca kedi, sırtından inmek istemedi.

"Bunun adı Moumou" dedi. "Ayakları kadife gibidir."

Sonra kümesi gururla kardeşine gösterdi ve ekledi: "Görüyorsun değil mi, ne kadar temiz..."

Kümes gerçekten süpürülmüş, yıkanmış, kazınarak temizlenmişti. Ama çalkalanan pis sulardan, tarakla sökülen otlardan o kadar keskin bir hayvan kokusu geliyordu ki Rahip Mouret burnunu tıkamak zorunda kaldı. Gübre, dumanı tüten muazzam bir yığın halinde mezarlığın duvarı dibinde yükseliyordu.

Désirée kardeşini o pis koku içinde yürütürken ko-

nuşuyordu: "Nasıl, ne kocaman yığın değil mi? Hepsini kendim taşıdım buraya. Kimse yardım etmedi bana. Merak etme, kirli değil. Temizdir. Bak benim kollarıma!"

Bir kova suyun içine daldırmayı yeterli gördüğü kollarını uzatıyordu. O gübre içinde, şahane, beyaz güller gibi yetişmiş, muhteşem bir dolgunlukta şahane kollardı bunlar...

"Evet, evet" diye mırıldandı rahip. "İyi çalışmışsın, çok güzel olmuş..."

Mouret parmaklıklı kapıya doğru gidiyordu. Ama Désirée durdurdu onu: "Bekle canım" dedi, "hepsini göreceksin. Aklından bile geçirmediğin şeyler..."

Onu sundurmanın altına, tavşan yuvasının önüne doğru götürdü. Ellerini keyifle çırparak, "Her yuvada yavru var" dedi.

Sonra uzun uzun açıklamalarda bulundu bu yavrular hakkında. Ayrıntılı açıklamalar yaparken Rahip Mouret'yi çömelmeye, burnunu tel kafese dayayıp içeri bakmaya zorladı. Ana tavşanlar, kulaklarını endişeyle sallayarak, soluk soluğa ve korkuyla oldukları yere çakılmış bir halde, yan yana bakıyorlardı onlara. Sonra, bir yuvanın içinde, tüyden bir kovuğun ortasında, canlı bir yığın, belirgin biçimde fark edilmeyen siyahımtrak bir yığın, tek bir vücut gibi derin derin nefes alıyordu. Hemen yanı başında yavrular, koca kafalarıyla deliğin kenarına kadar geliyorlardı. Biraz uzakta, artık serpilmiş olan başka tavşan yavruları, kuyruğun beyaz bir nokta halinde beneklediği kıçlarını havaya kaldırmış, fare yavruları gibi süzülüp duruyor, sıçrıyorlardı. Bu hayvanlar yuvaların içinde sürekli koşuyorlardı. Oyunları, küçü-

cük çocukların oynayışları gibi çok çekiciydi. Beyazların gözleri soluk yakut renginde, siyahların gözleri ise kara boncuk gibi parlıyordu. Ani endişelerle birdenbire yerlerinden sıçrıyorlar, her sıçrayışta sidikten kızarmış incecik bacaklarını gösteriyorlardı. Daha sonra tek bir yığın oluşturuyor ve birbirlerine o kadar çok sokuluyorlardı ki kafaları gözükmüyordu.

"Senden korktular" dedi Désirée. "Beni iyice tanıyorlar artık."

Onları çağırıyor, cebinden ekmek kırıntıları çıkarıyordu. Küçük tavşanlar yatışıyorlar, teker teker, yan yan yürüyerek geliyorlar, burunlarını oynatarak ayağa kalkıyorlar, tele dayanıyorlardı. Désirée hayvanların karınlarındaki pembe tüyü kardeşine göstermek için bir süre orada tuttu onları. Sonra ekmeği en cüretlisine verdi. O zaman bütün sürü koştu, yaklaştı, sokuldu, sıkıştı ama dövüşmedi. Bazen üç yavru aynı anda aynı ekmek parçasını ısırıyordu. Bazıları da ekmeği kapar kapmaz kaçıp gidiyor, rahat rahat yiyebilmek için duvara dönüyordu. Analar da, arka tarafta, kuşku içinde, atılan ekmek kırıntılarını yemek istemiyor, soluk almaya devam ediyorlardı.

"Aç gözlüler!" diye haykırdı Désirée. "Bıraksam, sabaha kadar, hiç ara vermeden yerler böyle! Geceleri, işitiyorum, unutulup kalmış yaprakları yiyorlar."

Rahip ayağa kalkmıştı. Ama Désirée sevgili tavşan yavrularına gülümsüyordu hâlâ.

"Şu iri yavruyu görüyor musun? Siyah kulaklı, bembeyaz tavşanı... Gelinciği çok seviyor o. Ve başka otlar arasından gelincikleri seçiveriyor hemen... Geçenlerde karnı ağrıdı, arka ayaklarına oturmuş, duruyordu öy-

le. Ben de yakalayıp cebime koydum onu, ısıttım. O zamandan beri keyfine diyecek yok."

Telin aralıklarından parmaklarını uzatıyor, sırtlarını okşuyordu yavruların. Devam etti: "Atlas gibi. Prensler gibi giyinmişler, ne süslüdür bunlar! Bak, şurada bir tanesi var ki sürekli temizlenip durur. Ayaklarının derisi yüzülecek... Ne kadar tuhaf hayvanlar bunlar, bilemezsin! Bir şey demiyorum ama farkındayım kurnazlıklarının. Şu bize bakan boz renklisi var ya, bir dişi tavşandan o kadar nefret ediyordu ki ayırmak zorunda kaldım. Korkunç olaylar geçti aralarında. Anlatması uzun sürer. Nihayet, onu son kez dövdüğünde çok kızdım ve koşa koşa gittim. Ne göreyim? Şu arka tarafa büzülüp oturmuş namussuz, can çekişme numarası yapmıyor mu? Suçun dişide olduğunu göstermek istiyordu!"

Sustu. Sonra tavşana hitap ederek, "Dinlesen de bir şey çıkmaz, namussuzun birisin sen!" dedi.

Kardeşine döndü, göz kırparak alçak sesle devam etti: "Söylediğim her şeyi anlar..."

Rahip Mouret bu yavrulardan yükselen hararetin ortasında daha fazla duramadı. Anaların karnından yolunmuş bu tüyün altında fokurdayan hayatın soluğu öylesine güçlüydü ki rahip şakaklarının zonkladığını hissediyordu. Désirée yavaş yavaş iyice kendinden geçiyordu, daha bir pembeleşmişti, bedeni daha bir dolgunlaşmıştı, daha keyifliydi.

"Acele bir işin yok ki canım" diye haykırdı. "Hep kaçmak ister gibi bir halin var... Civcivlerimi görmeyecek misin? Bu gece doğanları."

Avcuna pirinç aldı, önüne doğru serpti. Tavuk, yav-

rularını davet eden gıdaklamalarla, azametli bir tavır içinde ilerledi. Civciv sürüsü peşinden gidiyor, yolunu şaşıran kuşlar gibi cıvıltı içinde, çılgınca koşuyordu. Sonra pirinç tanelerinin tam ortasına geldiklerinde anaları, gagasıyla sertçe vurmaya başladı ve kırdığı pirinç tanelerini çevresine serpti. Civcivler de önünde telaş içinde gagalamaya başladılar. Bu son derece cana yakın küçük yaratıklar yarı çıplak bedenleri, yuvarlak kafaları, çelik sivri uçları andıran keskin gözleri, gülünç gagaları, tersine dönmüş tüyleriyle iki meteliğe satılan oyuncaklara benziyorlardı. Désirée onları seyrettikçe zevkten dört köşe oluyordu.

"Ne sevimli şeyler!" dedi.

İkisini iki eline aldı, çılgın gibi öpmeye başladı. Rahip, onun zorlamalarıyla civcivlerin her tarafını yokladı. Désirée son derece sakin bir tavırla anlatıyordu: "Horozları teşhis etmek o kadar kolay değildir. Ama ben yanılmam... Bu tavuk, şu şu da tavuk..."

Yere koydu civcivleri. Ama öteki tavuklar da pirinç yemeye geliyorlardı. Parlak tüylü, iri bir kırmızı horoz azametli bir tavırla çevresine bakarak ve koca ayaklarını kaldırarak onları izliyordu.

Rahip, kızkardeşine hoş görünmek amacıyla, "Alexandre güzelleşiyor" dedi.

Horozun adı Alexandre'dı. Başını çevirmiş, kuyruğunu yaymış, kor gibi gözleriyle genç kızı seyrediyordu. Sonra gidip eteğinin dibinde durdu.

"Çok sever beni" dedi Désirée. "Yalnızca ben dokunabilirim ona. İyi horozdur. Dört tavuğu var, kuluçkalarda da tek bir boş yumurta çıkmaz... Değil mi Alexandre?"

Eğilmişti. Horoz kendisini okşayan elin altından kaçmadı. İbiği bir kan dalgasıyla kızardı âdeta. Kanat çırptı, boynunu uzattı. Uzun uzun öttü... Tunç bir borudan üflenmiş gibi yansıyordu sesi. Tam dört kez öttü. Les Artaud'nun bütün horozları karşılık verdiler uzaktan. Kardeşinin ürkmüş hali Désirée'yi çok güldürdü.

"Kulakları patlatıyor" dedi. "Müthiş bir hançere vardır onda... Ama inan, fena hayvan değildir. Esas tavuklar baş belası... O benekli büyük tavuğu hatırlarsın sen! Çifte sarılı yumurta yapan! Önceki gün ayağım sakatlamıştı. Ötekiler kan görünce deli oldular. Hepsi peşinden koşuyor, onu didikliyor, kanını emiyorlardı. İşi o kadar azıttılar ki akşama doğru ayağını yemiş bitirmişlerdi... Salak, kafasını bir taşın arkasına sokmuş, bedenini yemelerine ses çıkarmadan, öyle aptal aptal oturuyordu. Orada buldum onu."

Tavukların oburluğu güldürüyordu onu. Sakin bir tavırla başka birtakım vahşetler anlattı. Gerileri parçalanmış, barsakları dökülmüş ve boyunlarıyla kanatlarından başka bir şeyleri kalmamış piliçler... Ahırda birkaç saat içinde yenip yok edilen yeni doğmuş kedi yavruları...

"Ellerine insan versen, işini bitiverirler" diye sürdürdü konuşmasını. "Acıya da dayanıklılar! Kırık bacakla bile yaşayabiliyorlar. Bedenleri yaralı olsa, yumruk sığacak kadar deliklerle dolu olsa karınlarını doyuruyorlar gene de. Bu yüzden çok seviyorum onları. İki günde kapanıveriyor yaraları. Bedenleri, sanki tüylerinin altında güneşten sıcaklık biriktirmişler gibi hep sıcak... Onlara ziyafet çekmek istediğimde çiğ et veriyorum. Ya kurtlar... Bak gör ne kadar seviyorlar kurtları..."

Gübre yığınına koştu, bir kurt buldu orada, hiç iğrenmeden eline aldı. Ellerine doğru saldırıyorlardı tavuklar. Ama o, kurdu havaya kaldırmış, tavukların açgözlülüğüyle alay ediyordu. Sonunda parmaklarını açtı. Tavuklar itişip kakışıp yere atıldılar, sonra içlerinden biri kurdu gagasına aldı ve kaçıp gitti, ötekiler peşinden koştular. Kurt böyle kapılarak, kaybolarak, tekrar kapılarak aralarında dönüp dolaştı. Sonunda tavuklardan biri bir hamlede yuttu onu. Hepsi oldukları yerde kaldı o zaman. Eğik kafaları, yusyuvarlak gözleriyle başka bir kurt beklediler. Désirée mutluydu, tavuklara adlarıyla hitap ediyor, güzel sözler söylüyordu onlara. Rahip Mouret ise bu doymak bilmez gücün şiddeti karşısında birkaç adım gerilemek zorunda kalmıştı.

Kızkardeşi, doyurmakla meşgul olduğu bir tavuğu eliyle tartması için ona vermek isteyince, "Olmaz" dedi. "Alamam. Canlı hayvana el sürünce içim fena olur."

Gülümsemeye çalışıyordu ama Désirée "korkak" dedi ona.

"Peki ya ördeklerim, kazlarım, hindilerim! Bunlara bakmak zorunda olsaydın ne yapacaktın? Asıl ördekler pis, suyun içinde nasıl gaga vuruyorlar, işitiyor musun? Suya daldıklarında gemi omurgası gibi yalnızca kuyrukları gözükür. Kazlarla hindileri de yönetmek kolay değildir... Kimi bembeyaz, kimi simsiyah uzun boyunlarını sallaya sallaya yürümelerini seyretmek ne eğlencelidir! Beylerle hanımlara benziyorlar. Onlara parmağım uzatmam hiç tavsiye etmem, anında kapıverirler... Ama ben parmaklarımı uzattığımda öpüyorlar, bak!"

Ahırın tam anlamıyla kapalı olmayan kapısını zor-

layıp açmayı başaran keçinin keyifle melemesiyle sözü yarım kaldı. Hayvan iki sıçrayışta yanına geldi, ön ayaklarını bükerek, boynuzlarıyla okşadı onu. Rahip, sivri sakalı, yan bakışlarıyla şeytani bir ifade gördü hayvanın yüzünde. Ama Désirée onun boynuna sarıldı ve başından öptü, koştular, oynadılar birlikte, memesini emeceğini söyledi. Bunu sık sık yaptığım söylüyordu. Ahırdayken susadığımda yatıyor, memesini emiyordu keçinin.

Hayvanın iri memelerini kaldırarak, "Bak süt dolu..." dedi.

Rahip, kendisine ayıp bir şey gösterilmiş gibi gözlerini kırpıştırdı. Plassans'da, Saint-Saturnin Manastırı'nda, bir çeşme üstüne süs amacıyla yapılmış, bir keşişle çiftleşen bir keçi gördüğünü anımsıyordu. Teke gibi pis kokan, fahişeler gibi kaprisli ve inatçı olan, her önüne gelene sarkmış memelerini uzatan keçiler, onun üstünde, azgın bir şehveti temsil eden korkunç bir yaratık etkisi uyandırmıştı. Kızkardeşi ancak haftalar boyu yalvardıktan sonra bir keçi edinebilme izni alabilmişti. Mouret oraya gittiğinde, hayvanın ipek gibi yumuşak, uzun tüylerinden sakınıyor, boynuzlarını cübbesine yaklaştırmıyordu.

Désirée onun huzursuzluğunun gittikçe arttığını fark edince, "Merak etme, seni serbest bırakacağım" dedi. "Ama önce bir şey daha göstereceğim... Bana kızmayacağına söz veriyor musun? Sana söylemedim çünkü kabul etmeyecektin... Şimdi ne kadar mutlu olduğumu bilsen..."

Ellerini kavuşturuyor, başını kardeşinin omzuna dayıyor, yalvarıyordu.

Rahip Mouret gülümsemekten alamadı kendini. Mırıldandı: "Gene bir çılgınlık yapmışsındır mutlaka..."

Mutluluktan gözlerinin içi parlayan Désirée, "Bakacaksın, değil mi?" dedi. "Kızmayacaksın değil mi? Bir görsen ne kadar güzel olduğunu."

Hemen koştu, sundurmanın altındaki basık bir kapıyı açtı. Ve bir domuz yavrusu bir sıçrayışta avluya girdi.

Onun bu sıçramasını gören Désirée büyük bir hayranlıkla, "Ah, canım!" dedi.

Pembe domuz yavrusunun burnu yağlı sularla sırılsıklamdı ve sürekli yalağa batıp çıkmaktan gözlerinin çevresinde çamur halkalar oluşmuştu, çok şirindi... Koşuyor, tavukları hırpalıyor, onlara verilen yemi yemek için atlıyor, sürekli dönüp durarak küçücük avluyu dolduruyordu. Kulakları gözlerinin üstüne düşüyor, burnuyla yerlerde soluyordu. İncecik ayakları üstünde, tekerlekli bir oyuncak domuza benziyordu. Kuyruğu, kendisini duvara asmaya yarayan sicim gibiydi.

Rahip çok sıkılmıştı: "İstemem bu hayvanı burada!" diye bağırdı.

Désirée tekrar yalvardı: "Serge, Serge'ciğim. İnat etme... Ne zararı olabilir bu yavrunun. Onu sürekli yıkayacağım, tertemiz tutacağım. Teuse getirdi onu bana. Geri veremeyiz artık... Görüyor musun nasıl bakıyor sana. Kokluyor seni. Korkma yemez."

Sonra çılgınca gülerek sustu. Domuz yavrusu şaşkınlıkla keçinin ayaklarına doğru atılmış, yere devirmişti onu.

Bağıra bağıra ve yuvarlanarak, bütün kümese korku salarak tekrar koşmaya başladı. Désirée onu yatıştırmak

için bir kova bulaşık suyu vermek zorunda kaldı. Domuz yavrusu kulaklarına kadar kovaya daldı. Homurdanıyor, gurultular çıkarıyordu ve bir yandan da pembe derisi üstünde ürpertiler dolaşıyordu. Kıvrık kuyruğu düzelmiş, sarkıyordu.

Rahip Mouret çalkalanan bu pis suyun çıkardığı sesi işitince daha beter tiksinti duydu. Oraya gittiğinden beri boğulacakmış gibiydi, bütün bedenini sıkıntı kaplamıştı, elleri ve göğsü hararetten tutuşmuştu. Başı dönmeye başlamıştı yavaş yavaş. Şimdi tavşanların ve tavukların, kazların, ördeklerin iğrenç sıcaklığım, keçinin şehvetli kokusunu, domuzun yağlı ekşimsi kokusunu aynı soluk içinde hissediyordu. Onun bakir omuzlarına çok ağır bir yük gibi çöken tohum atma hareketleriyle dolu bir hava gibiydi bu. Sanki Désirée büyümüştü, kalçaları genişlemiş, iri kollarını hareket ettirerek, Mouret'nin, içinde eridiği bu keskin kokuları etekleriyle süpürüyordu. Tahta parmaklıklı kapıyı açacak zamanı ancak bulabildi. Ayakları, hâlâ gübre rutubetiyle dolu zemine öyle bir yapışıyordu ki toprağın kendisini sıkıca kucaklayıp kavradığını sandı ve ansızın, elinde olmadan, Paradou'nun anısı, ulu ağaçlarıyla, kara gölgeleriyle, keskin kokularıyla saldırıverdi belleğine.

Kapının öbür tarafındaki Désirée yanına gelince, "Kızardın" dedi. "Hepsini birden gördüğüne memnun değil misin?.. İşitiyor musun, nasıl bağırıyorlar?"

Hayvanlar, Désirée'nin gittiğini görünce tellere doğru saldırmışlar ve acıklı feryatlar atarak bağırışıyorlardı. Özellikle domuz yavrusu, bilenen bir testere gibi inleyip duruyordu. Désirée de onlara reveranslar yapıyor, eliyle

öpücükler gönderiyor, hepsinin orada, kendisine âşık bir topluluk halinde biriktiklerini görerek gülüyordu. Sonra kardeşinin yanına sokuldu, bahçeye kadar birlikte gittiler.

Kıpkırmızı kesilerek fısıldadı kulağma: "Bir inek istiyorum."

Rahip Mouret ona baktı ve bir el hareketiyle peşin peşin reddetti. Désirée telaşla sürdürdü konuşmasını: "Şimdi değil, şimdi değil. Sonra konuşuruz gene... Yer var ahırda. Kırmızı benekli, beyaz, güzel bir inek istiyorum. Gör bak, nasıl mis gibi süt alacağız. Keçi gittikçe küçük gözükmeye başlıyor... İnek bir de buzağı yaparsa!"

Sürekli zıplıyor, el çırpıyordu. Rahip, kızkardeşinin üstünde, kokusunu eteklerine doldurup taşıdığı kümesi görüyordu. Onu bahçede, güneşin altında, bir arı kovanının önünde yere oturmuş halde bıraktı. Arılar, onu sokmadan, ensesinde, çıplak kollarının boyunca ve saçlarında altın toplar gibi uçuşuyorlardı.

XII

Peder Archangias, her Perşembe, akşam yemeğini rahibin evinde yerdi. Rahibin ruhani çevresindeki köy halkından söz etmek için genellikle erken gelirdi. Üç aydan beri, bütün vadi halkı hakkında ona bilgi veren kendisiydi. O Perşembe günü, Teuse Bacı, onları yemeğe çağırıncaya kadar kilisenin önünde gezindiler. Rahip, Bambousse'la konuşmasını anlatınca, Archangias'ın, köylünün cevabını çok doğal bulmasına çok şaşırdı.

"Haklı adam" diyordu bu cahil. "İnsan malım beda-

va vermez ki... Tamam Rosalie matah bir şey değil ama kızının serserinin biriyle evlendiğini görmek de ağrına gider insanın."

"Ama rezaletin son bulması için de evlilikten başka çare yok" dedi Rahip Mouret.

Peder, kocaman omuzlarını silkti. Endişe verici bir tavırla güldü.

"Siz memleketi bu evlilikle düzelteceğinizi mi sanıyorsunuz?" dedi. "İki yıla kalmaz Catherine gebe kalır, sonra sıra ötekilere gelir, böyle gider. Evleniyorlar ya, dünya umurlarında değil... Bu Artaud'lar, bedenler için gerekli gübrenin içinde yetişir gibi piç olarak dünyaya geliyorlar. Söyledim size. Tek bir ilacı var bunun, bütün memleketin zehirlenmesini istemiyorsak, dişilerin gırtlaklarını sıkmak gerekir... Koca değil sopa gerekiyor onlara muhterem peder!"

Biraz rahatladı, sonra sürdürdü konuşmasını: "Bırakalım da herkes kendi malını dilediği gibi kullansın."

Sonra da din dersleri programım düzenleme konusuna geçti. Ama Rahip Mouret karşılık verirken dalgındı. Ayaklarının altındaki köyün batan güneşteki manzarasını seyrediyordu. Köylüler ahırlarına dönen yorgun öküzler gibi ağır ağır yürüyerek sessizce evlerine dönüyorlardı. Kadınlar, kulübelerinin önünde ayakta, birbirlerine sesleniyor, kapıdan kapıya yüksek sesle konuşuyorlardı. Çocuklar, kocaman pabuçlarının gürültüsüyle sokağı dolduruyor, itişip kakışıyor, yerlerde yuvarlanıyorlardı. Bu neredeyse yıkılmaya yüz tutmuş ev yığınından insan kokusu yükseliyordu. Rahip, kendini hâlâ Désirée'nin kümesinde, sürekli çoğalan bir hayvan kaynaşması kar-

şısında sanıyordu. Orada, aynı döl bereketi hararetini, kendisine keyifsizlik vermiş olan aynı sürekli doğumları yeniden buluyordu. Sabahtan beri Rosalie'nin o gebelik hikâyesiyle birlikte yaşadığı için eninde sonunda hep aynı şeyi, hayatın pisliklerini, etin filizlenmelerini, insanları buğday taneleri gibi serpen insan türünün o kaçınılmaz çoğalmasını düşünüyordu. Les Artaud ufuktaki dört tepe arasına sıkışmış, dişilerin her doğuruşunda artan, toprak üstüne gittikçe yayılan bir sürüydü.

Peder Archangias bir fundalığın arkasında sevgilisiyle öpüşen bir kızı göstererek, "Bakın işte bir orospu daha!" diye haykırdı.

Uzun siyah kollarını salladı ve sevgilileri kaçıncaya kadar didinip durdu. Uzaklarda, kırmızı topraklarda, kel kayalarda, güneş son bir yangı alevi ortasında sönüyordu. Gece yavaş yavaş bastırdı. Lavanta çiçeklerinin, yükselen hafif rüzgârla gelen kokusu daha taze hissedilmeye başladı. Âdeta ihtiraslarla kavrulmuş olan bu dehşetli toprak, alacakaranlığın boz renkli yağmurunda nihayet dinginliğe kavuşmuş gibiydi ve arada, güçlü bir rüzgâr estiği de oluyordu. Rahip Mouret, elinde şapkası, soğuktan hoşnut, içine karanlığın huzurunun dolduğunu hissediyordu.

"Peder! Peder Archangias! Haydi bakalım, çorba hazır" diye seslendi Teuse.

Lahana çorbası hazırlamıştı Teuse. Çorbanın keskin kokusu kilise evinin yemek odasına doluyordu. Peder oturdu. Teuse'ün önüne koyduğu ağzına kadar dolu tabağı yavaş yavaş boşaltmaya başladı. İyice doldurduğu kaşığındaki çorbayı yutarken boğazından sesler geliyor,

yemeğin midesine kadar indiği işitiliyordu. Gözlerini kaşığa dikmişti ve hiç konuşmuyordu.

"Çorbam iyi olmamış mı muhterem peder?" diye sordu Teuse. "Nazlı yiyorsunuz."

Rahip gülümseyerek karşılık verdi: "Karnım pek aç değil Teuse..."

"Tabii, gayet normal! Öğle yemeğinizi saat ikiden sonra yemeseydiniz, acıkırdınız."

Peder Archangias, tabağın dibinde kalmış olan birkaç damla çorbayı da kaşığına aldıktan sonra rahat bir tavırla, "Yemek saatleri düzenli olmalıdır peder" dedi.

Désirée de ciddi ciddi ve hiç konuşmadan çorbasını içmişti. Kalktı ve Teuse'ün peşinden mutfağa gitti. Rahip Mouret ile yalnız kalan Archangias yemeğin gelmesini beklerken iri ekmek parçaları koparıp koparıp yutuyordu.

"Uzun bir gezinti yaptınız ha!" dedi.

Rahip cevap verecek zaman bulamadı. Avlu tarafından, koridorun öbür ucundan ayak sesleri, çığlıklar, kahkahalar işitildi. Kısa süren itiş kakışa benzer bir şey oldu. İnce bir ses, öfke içinde yükseliyor, çabuk çabuk bir şeyler söylüyor, keyifli ve bol kahkahalar arasında kayboluyor, rahibin zihnini karıştırıyordu.

İskemlesinden kalkarak, "Ne oluyor?" diye sordu.

Aniden içeri Désirée girdi. Eteğini kaldırmıştı ve bir şey saklıyordu içinde. Telaşlı konuşuyordu.

"Ne acayip kız be, gelmek istemedi. Entarisinden yakalamıştım ama o öyle güçlü ki kaçtı elimden."

Teuse mutfaktan koşarak geldi. Elinde bir tabak vardı. Tabak, üstüne bir parça domuz yağı konmuş patateslerle doluydu.

"Kimden söz ediyor bu?" diye sordu.

Oturmuştu genç kız. Eteğinin altından dikkatli bir tavırla bir karatavuk yuvası çıkardı. Üç yavru uyuyordu yuvada. Tabağına koydu yuvayı. Yavrular ışığı görünce, ince boyunlarını uzattılar, kan kırmızı renkli gagalarını açtılar, yiyecek istediler. Désirée tanımadığı bu hayvanlar karşısında müthiş heyecanlanmıştı ve hayran hayran el çırptı.

Rahip birdenbire hatırlayarak, "Paradou'daki o kız olacak!" dedi.

Teuse pencereye yaklaşmıştı, "Tabii" dedi. "Ağustosböceği gibi sesinden tanımalıydım... Ah çingene! Bakın bizi gözetliyor aradan."

Rahip Mouret ilerledi. Gerçekten de bir ardıç ağacının arkasında Albine'in turuncu etekliğini görür gibi oldu. Peder Archangias ise arkasından ayağa kalkmış, eğilmiş, yumruğunu uzatıyor, koca kafasını sallıyor, "Allah belanı versin senin haydudun kızı" diye bağırıyordu. "Bir daha buraya gelip, etrafa uğursuzluk saçarsan eğer, seni saçlarından yakalar, kilisenin etrafında sürüklerim."

Patikadan, karanlığın içindeki bir rüzgâr gibi, taze bir kahkaha yükseldi, sonra bir koşma oldu, otların üstünde yılanın sürünmesini andıran bir etek hışırtısı aktı gitti âdeta. Rahip Mouret pencerenin önünde, ayakta durmuş, uzaklarda bir ay ışığının yansımasını andıran kumral bir lekenin çamlar arasından kayıp gidişini izliyordu. Kırlardan kendisine kadar ulaşan esintilerde Albine'in çıplak kollarından, o güzel endamından, sere serpe saçlarından dökülen o keskin yeşillik ve yabani çiçek kokusu vardı.

Peder Archangias tekrar sofraya oturarak, homurdandı: "Lanetli, cehennemlik kız..."

Tabağındaki domuz yağım oburca yiyip bitirdi. Patatesleri ekmek niyetine yuttu. Teuse, Désirée'yi, yemeğini bitirmesi için ikna edemedi bir türlü. Kız, karatavuk yuvası karşısında kendinden geçmiş bir halde oturuyor, sorular soruyor, bu hayvanların ne yediklerini, yumurtlayıp yumurtlamadıklarını, horozlarının nasıl anlaşıldığını öğrenmek istiyordu.

Ama yaşlı hizmetçi kadın bir şeylerden kuşkulanır gibi oldu. Sağlam ayağına yaslanıp durdu. Genç rahibin gözlerinin içine dikti gözlerini.

"Demek siz Paradou'da yaşayanları tanıyorsunuz, öyle mi?

Bunun üzerine rahip gerçeği söyledi. İhtiyar Jeanbernat'yı ziyaretini anlattı. Teuse ve Peder Archangias kuşkuyla bakıyorlardı birbirlerine. Teuse önce hiçbir karşılık vermedi. Korkunç topallayarak, topuğunu döşemeyi yaracak gibi yere vurarak masanın çevresinde dönüyordu.

Rahip sonunda şöyle dedi: "Üç aydan beri bu insanlardan söz edebilirdiniz bana. Hiç değilse kimin evine gittiğimi bilirdim.

Teuse birdenbire durdu. Ayakları tutmaz olmuştu sanki. "Yalan söylemeyin peder" diye mırıldandı. "Yalan söylemeyin, daha fazla günaha girersiniz... Size filozoftan, memleketin en pislik insanı olan o dinsizden söz etmediğimi söylemeye nasıl cesaret edebiliyorsunuz? Mesele şu ki ben konuşurken kesinlikle dinlemiyorsunuz siz, benim laflarım bir kulağınızdan giriyor öbür ku-

lağınızdan çıkıyor. Beni dinleseniz bir sürü tatsız işten kurtulacaksınız!"

"Bu tür rezaletlerden ben de söz etmiştim size biraz" dedi Peder Archangias.

Rahip Mouret omuz silkti. "Neyse canım, unutmuşum işte. Ama Paradou'ya gidince bazı şeyleri hatırladım sanki. Aslında, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu sandığım o adamın yanına her halükârda gidecektim..."

Ağzı tıkabasa dolu Peder Archangias bıçağını masaya şiddetle vurdu ve bağırdı: "Jeanbernat köpeğin biridir ve köpek gibi geberip gitmelidir."

Sonra rahibin, başıyla karşı çıktığını görerek, lafını kesti onun: "Hayır, hayır, Tanrı yok onun için. Bağışlanma, pişmanlık yok onun için. Kutsal ekmeği o dinsize götürmektense domuzlara atmak daha iyidir."

Tabağına tekrar patates koydu, dirsekleri masaya dayalı, çenesi neredeyse tabağın içinde, öfke içinde yemeye devam etti. Teuse, dudaklarını büzmüştü ve öfkeden benzi solmuştu. Şunları söylemekle yetindi: "Bırakın, peder artık kendi kafasına göre takılmak istiyor. Bizden gizli işler yapıyor artık."

Büyük bir sessizlik oldu. Bir süre, Peder Archangias'ın boğazından çıkan homurtu ve çenelerinin gürültüsünden başka bir şey işitilmedi. Désirée tabağındaki karatavuk yuvasını çıplak kollarıyla kucaklamış, yüzünü eğmiş, gülümsüyordu yavrulara. Onların anladıklarını sandığı bir dille, kendisine özgü cıvıltılı bir dille, son derece alçak sesle, kesintisiz konuşuyordu.

Teuse birdenbire yüksek sesle şöyle konuştu: "Gizleyecek bir şeyi yoksa, yaptığı işi söylemeli insan!"

Gene sessizlik oldu. Yaşlı hizmetçi kadını kızdıran şey, rahibin Paradou'ya yaptığı ziyareti ondan gizlemiş olmasıydı. Durup dururken aldatılmış bir kadın gibi görüyordu kendisini. Merak duygusu yara almıştı sanki. Rahibe bakmadan masanın çevresinde dolaştı, hiç kimseyle konuşmadan, kendi kendine iç döktü.

"Tabii, yemeğini o kadar geciktirmesinin nedeni bu işte!.. Hiç kimseye haber vermeden, saat ikiye kadar boş yere dolaş, adı kötüye çıkmış evlere gir ve sonradan ne yaptığını anlatabilecek halde bile olma! Elbette herkesi aldatırsın yalanlarla..."

Teuse'ün öfkesini artırmamak için kendini zorlayarak yemek yemeye çalışan Rahip Mouret alçak sesle sözünü kesti onun. "Ben niye yalan söylemek gereğini duyayım ki? Kimse bana Paradou'ya mı gittin diye sormadı ki!"

Teuse işitmemiş gibi yaptı: "Toz toprak içinde cübbeni kirlet, kir pas içinde dön, sonra seni düşünen biri, senin iyiliğin için soru sorunca da huzursuz et onu, güvenilmez, on para etmez bir kadın muamalesi yap ona. Saklan, gizlen, ağzından tek kelime kaçırmaktansa ölmeye razı ol, gördüklerini anlatarak yaşadığın yeri biraz olsun neşelendirmek gibi bir şeyi kesinlikle düşünme."

Rahibe döndü, dik dik baktı ve "Evet, size söylüyorum bunları" dedi. "Hiç önemi olmayan birtakım şeyleri gizli tutma merakı var sizde. Kötü bir insansınız siz!"

Ağlamaya başladı. Rahip onu teselli etmek zorunda kaldı.

Teuse bu sefer de, "Mösyö Caffin her şeyi anlatırdı bana" diye haykırdı.

Ama her şeye rağmen yavaş yavaş sakinleşiyordu.

Peder Archangias, bu olaydan kesinlikle rahatsız olmamış gibi iri bir peynir parçasını bitirmeye çalışıyordu. Ona göre Rahip Mouret'nin zorla doğru yola getirilmesi gerekiyordu. Teuse, kendisine, boynundaki tasmayı hatırlatmakla doğru yapıyordu. Sonra bir bardak daha kötü şarap içti. Sandalyesine yaslandı, yediklerini hazmetmeye başladı.

Yaşlı hizmetçi kadın, "Anlatın bari, neler gördünüz Paradou'da?"

Rahip Mouret gülümseyerek Jeanbernat'nın kendisini nasıl tuhaf bir biçimde karşıladığını birkaç kelimeyle anlattı. Onu sorularla bunaltan Teuse öfke dolu birtakım sesler çıkarıyordu.

Peder Archangias yumruklarını sıktı ve öne doğru uzattı, "Allah kahretsin onu" dedi. "Kendisini de, o büyücü kızım da cehennem ateşinde yaksın."

Böylece rahip de, Paradou'daki insanlarla ilgili olarak yeni bilgiler edinmeye çalıştı. Müthiş olaylar anlatan Archangias'ı büyük bir dikkatle dinliyordu.

"Evet, o şeytan kız, bir sabah derse geldi. Epey zaman geçti aradan, on yaşlarında falandı belki. Hiçbir şey demedim ben. Onu amcasının ilk komünyonu için gönderdiğini sandım. İki ay boyunca bütün sınıfı birbirine kattı. Çok sevdiler onu. Namussuz! Bir sürü oyun biliyordu, yapraklarla, bezlerle yepyeni süsler yaratıyordu. O lanet kızların hepsi gibi çok da zekiydi! Din dersinde birinciydi. Ne göreyim, bir sabah ihtiyar, tam ders ortasında sınıfa gelmez mi! Okulu dağıtacağını söylüyor, papazlar çocuğu elinden aldı, diye bağırıp çağırıyor, tehditler savuruyordu. Ancak bekçi gelip dışarı çıkarabildi

onu. Kız tüymüştü bu arada. Karşı taraftaki bahçede, amcasıyla, onun o sinirli haliyle alay ediyordu, görüyordum onu. Meğer iki aydır, amcasından habersiz geliyormuş derslere... Amacı ortalığı birbirine katmaktı tabii..."

Teuse hafifçe ürpererek, alçak sesle konuştu: "Hâlâ yapmadı komünyonunu."

"Hayır, hâlâ yapmadı!" diye onayladı Peder Archangias. On altı yaşına girmiş olması lazım. Hayvan gibi büyüyor. La Palud tarafında, bir fundalıkta dört ayak koştuğunu gördüm onun."

Hizmetçi kadın endişeyle pencereye doğru döndü, "Dört ayak!..." diye mırıldandı.

Rahip Mouret inanmak istemedi. Ama Archangias kızdı: "Evet, dört ayak!.. Hem de etekleri kalkık, bacakları meydanda, yaban kedisi gibi zıplıyordu. Elimde silah olsa vurabilirdim onu. Tanrı'nın daha çok sevdiği hayvanları öldürüyorlar... Ayrıca her gece gelip Les Artaud çevresinde miyavladığını da herkes biliyor. Ateşli bir orospu gibi miyavlıyor. Eğer eline bir erkek düşürecek olursa derisini yüzer kesinlikle."

Peder kadınlara karşı bütün kinini kustu. Yumruğunu indirerek masayı sarstı. Her zamanki küfürlerini etti.

"Şeytan girmiş içlerine. Pisler, şeytan kokusu sinmiş üstlerine. Bacakları, kolları, karınları, her tarafları pis, şeytan kokuyor. Birtakım budalaları baştan çıkaran da bu işte..."

Rahip, başıyla onayladı. Peder Archangias'ın kabalığı, Teuse Bacı'nın zorbalıkla karışık gevezeliği, genellikle omuzlarında hissettiği kamçı darbeleri gibiydi. Aşağı tabakadan insanların bütün hoyratlıklarıyla dolu

bu ellerin arasında aşağılığa gömülmekten dindarca bir zevk duyuyordu. Ebedi mutluluğu dünya zevkinin bu bayağılaşmasında, bütün varlığının bayağılaşmasında buluyordu. Bedenini bu hakarete uğratmaktan zevk duyuyor, nazik yaradılışını bu pisliğin içinde sürüklemekten hoşlanıyordu.

Peçetesini katlarken, "Pislikten başka bir şey yok" diye mırıldandı.

Teuse sofrayı topluyordu. Désirée'nin karatavuk yuvası içine koyduğu tabağı almak istedi.

"Burada yatacak değilsiniz herhalde Matmazel" dedi. "Bırakın şu pis hayvanları..."

Désirée tabağı vermedi. Yuvayı çıplak kollarıyla örtüyor, gülmüyor ve rahatsız edildiği için kızıyordu.

Peder Archangias haykırdı: "Bu kuşları tutmayacaksınız herhalde. Uğursuzluk getirir... Boğazlarını sıkıp öldürmeli bunları..."

Söylediklerini gerçekleştirmek için iri ellerini uzatmıştı bile. Genç kız ayağa kalktı, yuvayı göğsüne bastırdı, titreyerek geriledi. Her an ısırabilecek bir kurt gibiydi, dudakları kabarmıştı, dik dik bakıyordu Archangias'a.

"Dokunmayın yavrulara. Kötüsünüz!" diye bağırdı.

Bu sözcüğü o kadar tuhaf bir aşağılamayla ve üstüne basarak söylemişti ki Rahip Mouret, Archangias'ın çirkinliğini ilk kez görüyormuş gibi ürperdi. Peder Archangias, homurdanmakla yetinmişti. Güzel bir hayvan gibi serpilmesinden rahatsızlık duyduğu Désirée'ye karşı kin ve nefret duyuyordu. Genç kız, gözlerini ondan ayırmadan, geriledi ve odadan çıktıktan sonra Peder omuz silkti, kimsenin duymadığı çirkin bir kelime sarfetti.

"Gidip yatsa daha iyi olur" dedi Teuse. "Kilisede canımızı sıkacak sonra."

"Gelen oldu mu?" diye sordu Rahip Mouret.

"Kızlar kucak dolusu yapraklarla geleli epey oldu... Işıkları yakayım. İstediğiniz zaman başlayabiliriz."

Aradan birkaç dakika geçmeden Teuse'ün, kibritler ıslandığından ayin eşyası yerinde küfür ettiği duyuldu. Rahiple yalnız kalan Peder Archangias somurtarak sordu: "Meryem ayı için mi?..."

"Evet" diye karşılık verdi Rahip Mouret. "Son günlerde çok meşgul olan köy kızları, Meryem mihrabını süsleyecek zamanı bulamadılar. Tören bu akşama kaldı."

"Güzel bir yöntem" diye mırıldandı Archangias. "Dalları yerleştirmek amacıyla mihraba el sürmeden önce hiç değilse rezaletlerini itiraf etmeleri için hepsini yere sermek istiyorum... Kadınların, entarilerini kutsal eşyanın bu kadar yakınında dolaştırmalarına katlanmak utanç verici."

Rahip eliyle işaret ederek izin istedi. Les Artaud'ya geleli az bir zaman olmuştu. Geleneklere uyması gerekiyordu. Teuse seslendi: "Geliyor musunuz peder?"

Ama Peder Archangias bir süre daha alıkoydu onu.

"Ben gidiyorum" dedi. "Din güzel bir kız değil ki dantellere, çiçeklere gömülsün."

Yavaş yavaş kapıya doğru gidiyordu. Tekrar durdu. Kıllı parmaklarından birini kaldırarak ekledi: "Meryem Ana'ya bağlılığınızdan sakının."

XIII

Rahip Mouret kilisede, ellerinde zeytin, defne, biberiye dalları bulunan on kadar kız gördü. Les Artaud kayalıklarında kesinlikle bahçe çiçeği yetişmediğinden Meryem mihrabını, Mayıs ayı boyunca sürebilecek kadar dayanıklı bir yeşillikle süslemek alışkanlık haline gelmişti. Teuse bu yeşilliklere yabani şebboylar ekliyor, köklerini eski sürahilere daldırıyordu.

"İzin verir misiniz peder?" dedi. "Siz alışık değilsinizdir böyle işlere. Siz, isterseniz, şurada, mihrabın önünde durun, yaptığımız süsü beğenip beğenmediğinizi söylersiniz bize."

Rahip Mouret razı oldu ve töreni gerçek anlamda yöneten Teuse oldu. Bir sehpaya çıkmıştı. Yaprakları birer birer getiren kızlara çıkışıyordu.

"Acele etmeyin canım! Şu dalları bağlayayım önce. Pederin başına düşer sonra bu demetler. Haydi Babet, sıra sende! O koca gözlerini üstüme dikme öyle! Biberiyen çok güzel doğrusunu söylemek gerekirse! Deve dikeni gibi sapsarı. Memleketin bütün eşekleri bunun üstüne işemiş sanki! Ah sen yok musun La Rousse! Ama bu defne fena değil! Croix-Verte'deki bahçenden mi kopardın bunu?"

Kızlar dalları mihraba koyuyor ve mihrabı öpüyorlardı. Bir an örtüye yaslanıp duruyorlar, dalları Teuse'e uzatıyorlar ve basamakları çıkarken takındıkları o sinsice kendinden geçmiş tavırlarını unutuyorlardı. Gülüyorlar, dizlerini büküyorlar, masanın yanında kalçalarını kırıyorlar, göğüslerini mihraba daldırıveriyorlardı. Tepele-

rinde, yaldızlı alçıdan büyük Meryem tasviri, boyalı yüzüyle eğiliyor, sol kolundaki çıplak İsa'ya pembe dudaklarıyla gülümsüyordu.

"Tamam Lisa!" diye haykırdı Teuse. "Oradasın madem, otur mihraba! Eteklerini indiriver lütfen! Bacaklarını böyle gösterir mi insan canım?.. Biriniz yaslanın da göreyim bakayım. Suratınıza çarpıveririm dalları. Telaş etmeden, rahat rahat veremez misin şunları?"

Sonra rahibe döndü ve sordu: "Beğendiniz mi peder? Güzel olmuş mu, ne dersiniz?"

Meryem'in arkasına, uçları dışa doğru taşan yapraklı dallarla bir yuva yapıyor ve dallar, hurma dalı gibi aşağı doğru sallanıyordu. Rahip, kimi zaman onaylıyor, kimi zaman da küçük eleştiriler getiriyordu.

"Tepeye daha yumuşak yapraklardan oluşmuş bir demet gerekiyor galiba" dedi.

"Tabii" diye mırıldandı Teuse. "Yalnızca defne ve biberiye getirmişler... Kimde zeytin dalı var? Hiç kimsede! Dört tane zeytini kaybetmekten korkar bu dinsizler..."

Bu arada Catherine, altında kaybolduğu çok iri bir zeytin dalıyla basamakları çıktı.

"Sende varmış zeytin dalı ufaklık!" dedi yaşlı hizmetçi kadın.

Bir ses girdi araya: "Tabii. Çaldı. Ben gördüm. Vincent dalı kırarken o gözcülük ediyordu."

Catherine son derece öfkeli bir tavırla, bunun doğru olmadığını söyledi. Dalı elinden bırakmadan dönmüş, esmer yüzünü çıkarmıştı yaprak yığınının arasından. Görülmemiş, işitilmemiş bir cüretle yalan söylüyor, ze-

ytin dalının kendisine ait olduğunu kanıtlamak için yalanlar uyduruyordu: "Ayrıca bütün ağaçlar Meryem Ana'ya aittir."

Rahip Mouret karışmak istedi. Ama Teuse, kolları havada, bu kadar uzun süre bekleterek, kendisiyle alay mı etmek istediklerini sordu onlara. Zeytin dalını sıkıca bağladı. Bu arada Catherine sehpaya çıkmış, Teuse'ün sağlam bacağına dayanarak iri bedenini büyük bir zahmetle döndürüşünü taklit ediyordu. Bu da güldürdü rahibi.

Teuse, eserine bakmak için aşağı indi, rahibin yanına gitti, "Üst taraf bitti" dedi. "Şamdanların arasına demetler yerleştireceğiz. Ama isterseniz, parmaklıklara da bir çelenk koyalım."

Rahip büyük demetleri yeğledi.

Hizmetçi kadın tekrar sehpaya çıktı, "Haydi bakalım, gelin" dedi. "Burada yatmayacaksınız herhalde. Mihrabı öper misin lütfen Miette? Ahırda mı sanıyorsun kendini?.. Peder ne yapıyor onlar orada? Arsızca güldüklerini duyuyorum."

İki lambadan birini kaldırdılar yukarı. Kilisenin karanlıkta kalan öteki ucunu aydınlattılar. Kızlardan üçü tribünün altında itişip kakışıyorlardı. Birinin başı kutsal su kabına girmişti. Ötekiler ona gülüyor ve daha rahat gülebilmek için de yerlere yatıyorlardı. Ellerini bacaklarına vurarak, azarlanmaktan hoşnut, rahibe yan gözle baka baka dönüp geldiler.

Ama Teuse'ü asıl kızdıran, birdenbire Rosalie'nin de ötekiler gibi, demeti kolunda mihraba çıkışını görmesi oldu.

"Aşağı iner misin sen?" diye bağırdı. "Bu ne cesaret böyle... Haydi çabuk. Al demetini git."

Rosalie cüretle sordu: "Allah Allah, niçin? Demeti çaldığımı söyleyecek değilsiniz herhalde!"

Kızlar yaklaşıyor, anlamazlıktan geliyor ve göz göze geliyorlardı.

Teuse tekrar, "Git buradan" dedi. "Senin yerin değil burası, anlıyor musun?"

Sonra sabrı büsbütün tükendi ve öfkeyle müstehcen bir söz sarf etti. Köylü kızlar neşeyle gülüştüler.

"Ne olacak ki?" dedi Rosalie. "Ötekilerin ne yaptıklarını biliyor musunuz sanki? Başlarında bekleyip gördünüz mü ne yaptıklarını?"

Sonra hıçkıra hıçkıra ağlaması gerektiğine inandı, kucağındaki dalları yere attı. Rahip Mouret onu birkaç adım öteye çekti ve son derece ciddi bir tavırla bir şeyler söyledi. Teuse'ü susturma girişiminde bulunmuştu. Kucaklarında yeşilliklerle kiliseyi dolduran bu utanmaz kızların arasında sıkılmaya başlıyordu. Kızlar itiş kakış, mihrabın merdivenlerine kadar sokuluyor ve orayı bir orman köşesi gibi kuşatıyorlardı. Güçlü kuvvetli bir işçinin kol ve bacaklarından yükselen bir soluk gibi, korulaların mis gibi kokularını taşıyorlardı mihraba.

Rahip Mouret hafifçe el çırparak, "Acele edelim, acele edelim" dedi.

"Evet, evet, kesinlikle acele etmeliyiz" diye mırıldandı Teuse. "Şu saatte yatağımda olmayı tercih ederdim. Bu ağaç parçalarını bağlamak o kadar kolay mı sanıyorsunuz?"

Bu arada şamdanların arasına yapraklı iri dallar

bağlamıştı. Sehpayı katladı. Catherine sehpayı alıp büyük mihrabın arka tarafına götürdü. Teuse'ün, masanın iki tarafına bol yapraklı dallar dikmekten başka bir işi kalmamıştı. Son kalan yeşillikler yetti bu işi için. Hatta artan dalları, kızlar, tahta parmaklığa kadar yere serptiler. Meryem mihrabı, önü çimenlik bir koru gibi bir orman girintisi olmuştu sanki.

O zaman Teuse, yerini Rahip Mouret'ye vermeye razı oldu. Rahip mihraba çıktı, tekrar hafifçe el çırptı, "Hanımlar" dedi. "Meryem ayı törenine yarın devam ederiz. Gelemeyenler, hiç değilse evde tesbih çeksinler."

Diz çöktü. Köylü kızlar etek hışırtıları içinde yere oturdular, topuklarının üstüne yerleştiler. Onun okuduğu duaya gülüşmelerle karışık, belli belirsiz bir mırıltıyla eşlik ettiler. İçlerinden biri, arkasına bir çimdik yemiş, bir çığlık atmıştı. Bu çığlığı öksürükle bastırmaya çalıştı. Bu, ötekilerin o kadar hoşuna gitti ki "Amin" dedikten sonra, burunları yerde, doğrulamadan, bir süre fıkırdaşıp durdular.

Teuse, bu çılgın kızları kiliseden çıkarırken, rahip istavroz çıkarırken, arkasında olup bitenleri işitmiyormuş gibi, dalgın bekliyordu mihrabın önünde.

"Haydi def olun artık" dedi Teuse. "Tanrı'ya bile saygısı olmayan bir yığın işe yaramaz insansınız... Çayırdaki hayvanlar gibi kilisenin içinde, yerlerde yuvarlanan kızlar... Olacak şey mi bu? Çok ayıp, çok ayıp! Sen ne yapıyorsun orada La Rousse? Birine bir çimdik at da göreyim bakayım, sonra benimle hesaplaşmak zorunda kalırsın! Siz dilinizi çıkarmaya devam edin bakalım, hepsini anlatacağım pedere. Çıkın, def olun hepiniz, namussuzlar!"

Çevrelerinde koşuşturarak, büyük bir öfkeyle topallayarak yavaş yavaş kapıya doğru itiyordu onları. Tümünü çıkarmayı başardığı sırada, Catherine'in, Vincent'la birlikte, son derece rahat bir tavırla, günah çıkartma yerine yerleştiğini gördü. Son derece mutlu bir tavır içinde, bir şeyler yiyorlardı. Onları da kovdu. Sonra, kapıyı kapamadan önce, başını dışarı uzatınca, Rosalie'nin, kendisini bekleyen Fortuné'ye sarıldığını gördü. Birlikte, gittikçe hafifleyen öpücük şapırtıları arasında, mezarlık tarafına doğru, karanlıklar içinde kayboldular.

Kapının sürgüsünü iten Teuse, "Meryem mihrabına gelmeye kalkıyor bir de!" diye homurdandı. "Ötekilerin bundan bir farkı yok, biliyorum. Hepsi orospu bunların, bu akşam, ellerinde dallarla buraya gelmelerinin amacı alay etmek! Ayrıca kiliseden çıkarken kendilerini erkeklere öptürmek istiyorlardı!.. Yarın, birini bile kımıldatamazsınız yerinden. Rahip dualarını kendi kendine okur! Randevuları olan oruspulardan başka kimse gelmez."

Sandalyeleri itekliyor, yerleştiriyor, yatmadan önce, etrafta bir şeyler kalıp kalmadığını denetliyordu gözleriyle. Günah çıkartma yerinde bir avuç elma kabuğu buldu. Büyük mihrabın arkasına götürüp attı onları. Ayrıca büyük olasılıkla bir hotozdan kopmuş bir kurdele parçasıyla bir tutam siyah saç buldu. Soruşturma açmak için küçük bir paket yaptı bunları. Bunların dışında, kilisede her şey yerli yerinde gözüktü ona. Kandilde gece yetecek kadar yağ vardı, koro yerinin döşeme taşları Cumartesi'ye kadar yıkanmadan durabilirdi.

Hâlâ diz çökmüş durumdaki rahibe koştu, "Saat ona geliyor peder" dedi. "Yukarı çıksanız iyi olur."

Rahip cevap vermedi ve başını hafifçe eğmekle yetindi.

"Peki, tamam" dedi Teuse. "Bunun anlamını biliyorum. Bir saat sonra hâlâ burada, taş üstünde olacak ve karın ağrısından ölecek... Ben gidiyorum çünkü canım sıkıyorum. Hiçbir biçimde aklı başında bir insanın yapacağı iş değil bu. Millet akşam yemeği yerken sen öğle yemeği ye, tavuklar uyanırken sen yat! Sıkıyorum sizi peder değil mi? Size hayırlı akşamlar. Hiç anlayışlı değilsiniz!"

Gitmeye hazırlanıyordu ama gene döndü, iki lambadan birini söndürdü ve böyle geç vakitlere kadar dua etmenin "zeytinyağını tükettiğini" söyleyerek homurdandı. Sonunda tozdan grileşmiş örtüsünü koluyla sildikten sonra çıkıp gitti. Rahip Mouret, gözlerini yukarı kaldırmış, kolları sıkıca göğsüne yapışmış halde, yalnızdı.

XIV

Yeşillikler içindeki Meryem mihrabının üstünde yanan tek bir lambayla aydınlanan kilisenin iki tarafı dalgalanan gölgelerle doluydu. Kürsü, tavanın kirişlerine kadar gölge yayıyordu. Günah çıkartma yeri siyah bir yığın oluşturuyor, tribünün altında tuhaf bir nöbetçi kulübesi profili çiziyordu. Bütün ışıklar, hafiflemiş, yapraklarla yeşile boyanmış gibi yaldızlı büyük Meryem tasvirinin üstünde uyukluyordu. Meryem, içinde kanatlı melek başları oynaşan bulutun üstünde, görkemli bir halde aşağı iniyordu sanki. Yuvarlak lambanın dalların arasında parlaması, bir ormanın eteğinde solgun bir ayın yükseli-

şini andırıyor ve bu ay, âdeta, ilahi yavrusunun çıplak bedenini gizemli orman yolları içinde dolaştıran muazzam bir düşü, altın taçlı, sırmalı giysiler içindeki bir gökyüzü prensesini aydınlatıyordu. Yapraklar arasında, yüksek sorguçlar boyunca, kemer biçimi geniş çardak içinde ve yere atılmış dallara kadar, aydınlık gecelerde fundalıklara sokulan o bulanık ışık yağmurunu andıran ölgün yıldız huzmelerinin süzüldüğü görülüyordu. Kilisenin iki ucundan belirsiz sesler, çatırdılar geliyordu. Büyük duvar saati, koro yerinin sol tarafında uyuklayan kocaman bir makinenin soluk alıp vermesi gibi ağır ağır çalışıyordu. O ışıklı düş, ince örgülü kumral saçlarıyla Meryem Ana, kilisenin o geceye özgü dinginliğiyle rahatlamışçasına, daha aşağı iniyor, altındaki bulutun hafif uçuşuyla ormandaki otları belli belirsiz yatırıyordu.

Rahip Mouret onu seyrediyordu. Bu saatte çok severdi kiliseyi. Arkasında ölüler mihrabında can çekişen İsa'yı, aşı ve lake boyalı bu acınası işkence mahkûmunu unutuyordu. Pencerelerdeki çiğ ışık, güneşle birlikte içeri giren sabah keyfi, dışarıdaki hayat, kırık camlardan sokulup kiliseyi istila eden serçeler ve ağaç dalları hiç ilgilendirmiyordu onu o saatte. Gecenin o saatinde, doğa ölüydü, karanlık, beyaz badanalı duvarları siyah bir tülle örtüyordu. Serinlik, bedenine şifa verici bir gömlek giydiriyordu âdeta. Herhangi bir ışık oyunu, bir soluk ya da bir koku okşaması, bir böcek kanadının çırpması onu sevme zevkinden geri bırakmadan, mutlak aşk içinde eritebiliyordu. Sabah ayini ona asla gece dualarının o olağanüstü hazzını vermemişti.

Rahip Mouret dudaklarını oynatarak büyük Mer-

yem tasvirini seyrediyordu. Onun, yeşil hücresinden, git gide artan bir görkem içinde kendisine doğru geldiğini görüyordu. Bu görkem, ağaçların doruklarına dökülen bir ay ışığı değildi artık. Meryem, güneşle örtünmüş gibi geliyordu ona. Şahane, anlı şanlı bir yürüyüşle, dev gibi, son derece azametli bir tavırla ilerliyor, Rahip Mouret gökyüzüne açılan bu kapıdan saçılan alevlerden korunabilmek için zaman zaman yere kapanıyordu. Sözcükleri dudaklarında öldüren, bütün varlığının bu kendinden geçişi içinde, Peder Archangias'ın son sözlerini bir küfür gibi hatırladı. Peder, onun Meryem Ana'ya böyle gönülden bağlanmasını eleştirirdi genellikle. Bunun, Tanrı'ya karşı gösterilmesi gereken sadakat ve kulluktan çalma olduğunu söylerdi. Ona göre, böyle bir bağlılık, ruhları gevşetir, dini kadınlaştırır, güçlü insanlara yakışmayan dinsel bir kırılganlık yaratırdı. Peder, Meryem'e, kadın olduğu için, güzel olduğu için, ana olduğu için karşıydı. Ondan sakınıyor, onun güzelliğine kapılmaktan, baştan çıkarıcılığına yenilmekten korkuyordu. Bir gün genç rahibin halinde, tavrında insani bir ihtiras tohumu sezmişti. Kumral, güzel saçların, iri, parlak gözlerin, boyundan topuklara dökülen kadın kıyafetindeki gizemin verdiği hazza doğru derin bir sessizlik sezmiş ve ona "bu iş sizi çok uzaklara götürür!" diye haykırmıştı. Bir azizin isyanıydı bu. Meryem'le oğlunu, İsa'nın, "kadın, sizinle aramızda ortak ne var?" sorusu gibi bir soruyla birbirinden kesinlikle ayıran bir azizin isyanıydı. Ama Rahip Mouret direniyor, secde ediyor, Archangias'ın o öfkeli tavrını unutmak istiyordu. İçinde yok olmak istediği aşağılıktan onu kurtarabilecek tek şey, Meryem'in o lekesiz safiyeti-

ne tapmasıydı. Yaldızlı büyük Meryem tasvirinin karşısında, onun, saçlarını öptürmek için kendisine doğru eğildiğini görecek kadar hayale kapıldığında Rahip Mouret adamakıllı gençleşiyor, son derece iyi kalpli, güçlü, adil biri oluyordu. Sevecen ve sevgi dolu biri oluyordu.

Rahip Mouret'nin Meryem'e olan bu bağlılığı küçük yaşlarda başlamıştı. Köşe bucak kaçan yabani bir çocukken, güzel bir kadının kendisini koruduğunu, son derece tatlı bakan iki güleç mavi gözün her yerde peşinden geldiğini hayal etmekten büyük zevk duyardı. Çoğu zaman, geceleri, saçlarının arasında hafif bir esinti hissederdi. Meryem Ana'nın gelip kendisini öptüğünü söylerdi. Bu kadın okşamaları içinde, bu tanrıça etekliğinin hışırtısıyla dolu hava içinde büyümüştü. Daha yedi yaşındayken, bütün harçlığını aziz resimlerine yatırır, onları tek başına seyretmek amacıyla saklar, sevgi ihtiyacını doyururdu böylece. Kucağında kuzusuyla Mesih, çarmıhta İsa, bir bulut kenarında, gür sakalıyla sarkan Tanrı tasvirleri asla çekmemişti onu. Sürekli, Meryem'in güzel resimlerini, güleç, küçük ağzını, öne doğru uzanmış ince ellerini arardı. Bir zambak ve öreke arasında Meryem, başında güllerden tacıyla Meryem, başında yıldızlı tacıyla Meryem tasvirlerinin tümünü biriktirmişti yavaş yavaş. Onun gözünde, güzel genç kızlardan oluşmuş bir aileydi bu. Güzellik bağlamında tümü birbirine benziyordu, aynı sevecen tavır ve aynı ince yüzle, duvakları altında hepsi o kadar gençti ki Tanrı'nın Annesi adını taşımalarına rağmen Mouret büyük adamlardan korktuğu gibi korkmuyordu onlardan. Bu Meryemler kendisiyle aynı yaştaydılar sanki. Tanışmak istediği küçük kızlardı

sanki onlar. Yedi yaşında ölen oğlanların, cennetin bir köşesinde, kendileriyle ebediyyen oyun oynayacakları küçük cennet kızlarıydı. Ama Mouret o yaşta bile son derece ciddi bir çocuktu, büyüdükçe delikanlılığa özgü utançlar duyarak, dindarca aşkının sırlarını sakladı. Meryem de onunla birlikte yaşlanıyor ve soylu bir kadın arkadaşa yakışacak şekilde sürekli ondan bir iki yaş büyük kalıyordu. Mouret on sekizine bastığında Meryem yirmi yaşındaydı. Geceleri, gelip onu alnından öpmüyordu artık, kollarını kavuşturup, masum gülümsemesiyle, tapınılacak kadar ince haliyle birkaç adım uzakta duruyordu. Mouret, onun adını alçak sesle telaffuz ediyordu. Dualarında bu sevgili ad dudaklarında dolaştıkça, yüreğinde ezilmişliğe benzer bir şey hissediyordu. Artık, cennet bahçesinde, birtakım çocuk oyunları hayal etmiyor, nefesiyle bile dokunmaya çekindiği bu çok masum ve beyaz çehre karşısında sürekli derin düşüncelere dalıyordu. Meryem'i bu kadar çok sevdiğini annesinden bile saklıyordu.

Sonra, aradan birkaç yıl geçip de, Mouret manastırda öğrenime başlaymca, Meryem'e karşı hissettiği o çok dürüst, çok doğal, güzel sevgi içten içe kaygılar doğurdu. Meryem'e tapmak ruhun kurtuluşu için şart mıydı? Sevgisinin çoğunu, düşüncelerini, yüreğini, her şeyini Meryem'e adamakla, Tanrı'nın hakkını gaspetmiş olmuyor muydu? Bu şaşırtıcı sorular, derinliklerinde geçen bu mücadele kendisini heyecanlandırıyor, daha fazla bağlıyordu Meryem'e. O zaman bu sevgisinin çok ince ayrıntılarına daldı. Duygularının meşruiyetini tartışmadan, eşsiz zevkler tattı. Meryem'e ibadetle ilgili kitaplar oku-

du, kendi kendini bağışladı, hayranlık duygularıyla doldu, kafasının içi çeşitli akıl yürütmelerle doldu. Bunları dua eder gibi, kendinden geçerek yineliyordu. Meryem'in kişiliğinde, İsa'nın kölesi olmayı böyle öğrendi. İsa'ya Meryem aracılığıyla ulaşıyordu. Bir yığın kanıt buluyor, karşılaştırmalar yapıyor ve sonuçlar çıkarıyordu. İsa'nın itaat ettiği Meryem'e bütün insanların itaat etmesi gerekiyordu. Meryem, cennette analık gücünü koruyordu, Tanrı'nın hazinelerini elinde tutan oydu. Tanrı'ya yalnızca o yalvarabiliyordu. Cennetteki yerleri yalnızca o dağıtıyordu. Tanrı katında sıradan bir yaratık olan ama öte yandan da Tanrı'ya kadar yükselmiş olan Meryem, böylece bu dünya ile öteki dünya arasında toplumsal bir aracıydı, her türlü yardıma, her türlü bağışlamaya aracı oluyordu. Mouret'nin ulaştığı sonuç her zaman, Meryem'i, her şeyden çok, bizzat Tanrı'nın varlığı içinde sevmek oluyordu. Sonra dinbilimin daha zorlu ve daha ilginç ayrıntılarına geçiyordu: Göksel eşin evliliği, kutsal ruhun, o sevgili kulu seçerek, bakire anayı ebedi bir mucizeye sarıp, onun lekesiz saflığını insanların sadakatine sunuşu... Meryem bütün sapkınlıkların üstesinden gelen bakire idi, şeytanın amansız düşmanıydı, geleceği haber verilen, yılanın başını ezecek yeni Havva idi, şanlı bağışlama kapısıydı: Mesih bir kez girmişti bu kapıdan, son gün bir kez daha girecekti. Meryem'in daha ayrıntılı biçimde, görevlerinden birini müjdeleyen bu bulanık kehanet, Serge'i müthiş bir aşk coşkusu düşüne atıyordu. *Eski Ahit*'in o kıskanç ve amansız gökyüzündeki bu kadın işareti müthiş teslisin ayağının dibine konan bu saf yüz, onun gözünde, dinin kesin kurtarıcılı-

ğıydı ve Serge'i, inancın gizemi içinde şaşırmış bir insan gibi sığındığı inancın şaşkınlığından koruyordu. Serge, Meryem'in, İsa'ya ulaştıran rahat, kısa, mükemmel yol olduğunu tamamen ve ayrıntılı biçimde kanıtladıktan sonra, içi rahat, vicdan azabı duymaksızın, tamamen ona verdi kendini. Meryem'in, kendinden geçen, boyun eğme içinde eriyen gerçek dindar kulu olmaya çalıştı.

Nasıl bir ilahi zevk anıydı o an. Meryem'e ibadet kitapları elleri arasında tutuşuyor, ona, bir günlük gibi tüten aşk diliyle hitap ediyordu. Meryem artık beyaz tüller örtmüş, kollarını kavuşturup yatağının birkaç adım ötesinde ayakta duran genç kız değildi, Yahya'ya göründüğü gökyüzünde, güneşle örtünmüş, başında on iki yıldızlı taç, ayaklarının altında ay, ışık saçarak geliyordu, Serge'i kendi güzel kokularıyla kokulandırıyor, onu göksel bir heyecanla tutuşturuyor, ışık saçan alnındaki yıldızların hararetine kadar hayran bırakıyordu. Onun önünde secdeye varıyordu Serge, yüksek sesle kölesi olduğunu söylüyordu, sürekli yinelediği bu "köle" sözcüğünden daha hoş bir şey yoktu. Meryem'in malıydı, hiçten oluşmuş bir şeydi, onun uçuşan mavi giysisinin sürtündüğü toz olabilmek için, ayaklarına kapandıkça dudaklarının daha bir zevkle mırıldandığı bu "köle" sözcüğünden daha zevkli bir sözcük yoktu. Davud'la birlikte o da "Meryem benim için yaratılmıştır" diyordu. *İncil* yazarları havarilerle birlikte o da "Her şeyim Meryem'den ibarettir" diyordu. Ona "benim sevgili Meryem anam" diyor, söyleyecek kelime bulamıyor, bir çocuk gibi, bir âşık gibi kekeleyip duruyor, dudaklarından yalnızca ihtirasının kesikli soluğu çıkıyordu. Meryem azi-

zeydi, meleklerin dokuz korosunun kutsadığı gökyüzü tanrıçasıydı. Güzel, candan seven bir anaydı, Tanrı'nın hazinesiydi. Meryem'i erdemli çiçeklerin tarhlarıyla, yeşil umut çayırlarıyla, engellenemeyen güç kuleleriyle, çekici inanç evleriyle, bakir bir topraktan oluşturulmuş bir yeryüzü cennetiyle karşılaştırılan parlak renkli tasvirler seriliyordu ortaya. Meryem öte yandan kutsal ruhun damgasını vurduğu bir pınar, içinde son derece kutsal üçlemenin dinlendiği bir türbe, Tanrı'nın tahtı, Tanrı'nın yurdu, Tanrı'nın mihrabı, Tanrı'nın mabedi, Tanrı'mn dünyasıydı. Ve Serge de o bahçede, çekici yeşillikler altında, kimi zaman güneşte, kimi zaman gölgede geziniyordu, o pınarın suyuna susamıştı Serge. Meryem'in o güzel sığınağına sığınıyor, oraya dayanıyor, orada saklanıyor, nefsini tamamen oraya veriyor, o bakir göğüsten damlayan ebedi aşk sütünü içiyordu.

Manastırda sabahları uyanır uyanmaz, penceresinden gördüğü gökyüzü parçasına yüzünü çevirir, Meryem'i yüz kez eğilerek selamlardı. Gece, gözleri yıldızlarda, gene yüz kez eğilerek izin alırdı ondan. Çoğu zaman, Zühre yıldızı, sakin gecelerde, ılık havada sarışın ve düşlere dalmış bir halde parlarken, Serge dalıp gider, dudaklarından, bir şarkı gibi "*Ave Maris Stella*" ilahisi dökülürdü. Bu hüzünlü ezgi, gözlerinin önüne, uzaklarda, mavi kıyılar, güneş kadar büyük, gülümseyen bir yıldızla aydınlanan, bir okşama ürpertisiyle belli belirsiz kırışmış, hoş bir deniz getirirdi. "*Salve Regina*"yı, "*Regina Coeli*"yi, "*O gloriosa Domina*"yı, bütün duaları, bütün ilahileri okurdu Serge. Meryem ayinini, Meryem için yazılmış bütün dini kitapları, Aziz Bonaventura'nın

küçük mezmur kitabını, öylesine dindarca bir sevgiyle okuyordu ki, gözyaşları sayfaları çevirmesini engelliyordu. Nefsine işkence etmek ve bu cefa çekmiş nefsi Meryem'e adamak için oruç tutuyor, perhiz yapıyordu. On yaşından beri Meryem'in simgesi olan, çuhaya dikilmiş çifte Meryem tasvirli kutsal muskayı taşıyor, onun sıcaklığını, sırtında ve göğsünde mutluluk ürpertileri içinde hissediyordu. Daha sonra, aşk esaretini göstermek amacıyla küçük zinciri takmıştı boynuna. Ama asıl büyük ibadeti, bir bâkire selamı olan "*Ave Maria*", o içinden gelen müthiş yakarıştı: "Sizi selamlıyorum Meryem" dediğinde, en mübarek kadın olan Meryem'in olağanüstü bir zarafetle kendisine doğru geldiğini görüyordu. Üstüne basarak, rahatça yürüsün diye kalbini ayaklarına seriyordu onun. Bu selamı üst üste dile getiriyor, belki yüz türlü tekrarlıyor ve daha etkili hale getirmeye çalışıyordu. Meryem'in alnındaki o iki yıldızdan oluşan tacı anmak amacıyla on iki "*Ave*", on dört sevincini anmak amacıyla on dört "*Ave*" okuyor, Meryem'in yaşadığı yılların onuruna da yetmiş "*Ave*" okuyordu. Saatlerce tesbih çekiyordu. Ve sonra bazı mistik buluşma anlarında tesbihinin ebedi fısıltısına dalıp gidiyordu.

Serge, sevgi için uygun zamanı bulup da hücresinde, tek başına diz çöktüğünde bütün Meryem bahçesi, o yüce iffet çiçekleriyle yeşeriyordu çevresinde. Tesbih, müjdenin zambaklarıyla, çilenin kanlı çiçekleriyle, tacın yıldızlarıyla karışık beyaz güllerden bir dizi gibi "*Pater*" duasıyla fısıldanan "*Ave*" dualarını akıtıyordu parmakları arasından. Serge, mis gibi kokan bahçe yollarında ağır ağır yürüyor, yüz elli kez okuduğu "*Ave*"nin her birinde

duruyor, onun gizeminin içinde dinleniyordu. Gizemler, mutlu, acılı, onurlu olmak üzere üç öbekte toplandıkça Serge, mutluluk, acı ve onurla kendinden geçiyordu. Serge'in bir an içinde, baştan sonra tekrar yaşadığı Meryem'in macerası, gülümsemeleriyle, gözyaşlarıyla, zaferiyle eksiksiz bir insan yaşamı, eşsiz bir efsaneydi. Önce mutluluğa, şafak vakti dinginliklerine gömülü, gülümseyen beş sırra nüfuz ediyordu: Cebrail'in gökyüzünden inen, bir dölleme ışığı halinde gelen ve günahsız gebeliğin mutluluğunu getiren selamı, parlak umutlarla dolu bir sabah, Meryem'e, içindeki meyvenin, anaları soldurان o darbeyi ilk kez verdiği anda Elizabet'e yapılan ziyaret, Beytüllahim'deki bir ahırda lohusalık, ilahi analığı selamlamaya gelen sıra sıra çobanlar, çocuğunu Tanrı'nın adaletine, Simeon'un kucaklamalarına, dünyanın arzularına vermekten hoşnut, güler yüzlü, henüz gücünü toplayamamış lohusanın kollarında mabede götürülen yenidoğan, nihayet büyüyen İsa'nın yüksek bilginler tarafından tanınması, annesinin onların arasında, kendisiyle gururlanması ve teselli bulması. O güzel aydınlık sabahtan sonra, gökyüzü, Serge'e birden bire bulutlanır gibi gözüküyordu. Artık, ayaklarının altında yalnızca dikenler vardı, tesbihin taneleri parmaklarını yırtıyordu ve Serge, acının beş gizeminin dehşetiyle eğiliyordu: Meryem, Zeytinliklerde oğlunun şahsında acı çekiyor, onunla birlikte kamçı yiyor, dikenli tacın sıyrıklarını kendi alnında hissediyor, çarmıhının ağırlığını taşıyor, çarmıhta, onun ayakları dibinde can veriyordu. Bu acı çekme ihtiyaçları, İsa gibi, kendisinin de kanını vermeye hazır olduğu tapılası bir tanrıçanın korkunç biçim-

de kurban olması Serge'i, on yıldan beri süren aynı duaların ve ibadetlerin rahatlatmadığı, korku verici bir başkaldırıya yöneltiyordu. Ama tesbih taneleri sürekli akıp gidiyor, çarmıha gerilme sahnesinin karanlıkları içinde birdenbire bir ışık gözüküyor, son beş sırrın muhteşem aydınlığı bulutların arasından sıyrılmış bir yıldız gibi parlıyordu. Meryem, yüzü sevinçten pırıl pırıl, diriliş övgüsünü, ölüme karşı zaferi, yaşamın ebediyetini dile getiriyordu. Çevresi erguvan renkli saçaklarla süslü, yaldızlı bulutlar arasında, gökyüzüne yükselen oğlunun zaferini, ellerini öne doğru uzatmış halde, hayranlıkla seyrediyordu. Havarileri çevresine topluyor, gökten kızgın alevler halinde düşen aşkın yakıcılığını gebelik günündeki gibi tadıyordu. Meryem de uçan meleklerin beyaz kanatlarında, lekesiz ve kutsal bir mahfaza gibi havalanıyor, göksel tahtların ihtişamının içine bırakılıyordu yavaşça. Orada Tanrı, ona en yüce onur olarak, güneşi bile gölgede bırakan göz kamaştırıcı bir ışık içinde, gökyüzü yıldızlarından bir taç giydiriyordu. İhtirasın tek bir ifadesi vardır: Serge, yüz elli "*Ave*"den sonra bile, bir kere bile söylemiş olmuyordu bu duayı. Bu tekdüze mırıltı, âşıkların "seviyorum" demesini andıran ve sürekli dudaklarının ucuna gelen bu sözcük her seferinde daha derin bir anlam kazanıyordu. Serge bu "*Ave*" üstünde duruyor, bu biricik Latince sözle sürekli konuşuyor, tesbihin son tanesi elinden çıkıp, ayrılık düşüncesiyle baygın düştüğünü hissedinceye kadar Meryem'i bütünüyle tanıyordu.

Serge, gecelerini, çoğu zaman böyle geçirmiş, on kez tekrarlaması gereken "*Ave*"leri belki yirmi kez yine-

leyerek, sevgili Meryem anasından ayrılacağı anı sürekli geciktirmişti. Gün ağırır, o hâlâ fısıldamasını sürdürürdü. Kendini kandırmak için, yıldızları solduran şeyin ay olduğunu söylerdi. Hocaları onu, güçsüz düşmüş bir durumda, kan kaybetmiş gibi sapsarı bir halde geçirdiği o uykusuz geceler nedeniyle azarlasalar yeriydi. Serge'in hücresinin duvarında, uzun süre, Meryem'in kutsal yüreğinin tasvirini bulundurmuştu. Meryem, huzurlu bir gülümsemeyle, korsajını açmış, göğsündeki koca bir çukurluğu gösteriyordu ve bu çukurlukta kalbi, kılıçla delinmiş, beyaz güllerle donatılmış durumda yatıyordu. Bu kılıç çok üzüyordu onu, kadının acı çekmesinden kaynaklanan o dayanılmaz korkuyu veriyordu ve Serge, yalnızca bu acıyı düşünmekle her türlü dindarca boyun eğmişlikten kurtuluyordu. Kılıç resmini sildi, o nefis bedenden, yalnızca yarısı çıkarılarak kendisine sunulmuş o taçlı ve alevli yüreği muhafaza etti. Ve işte o zaman sevildiğini hissetti. Meryem, ona, kalbini, pembe kanı damla damla akarak göğsünde çarpan canlı kalbini, olduğu gibi veriyordu. Bu tasvir artık, dindarca bir ihtirasın tasviri değil, bir analık, bir şefkat mucizesi idi. Öyle ki Serge, tasvirin karşısında dua ettiğinde, lekesiz göğüsten fırlayan kalbi, dindarca kucaklamak için ellerini açıyordu. O yüreğin çarptığını görüyor, duyuyordu. Ve de seviliyordu, onun için çarpıyordu o kalp! Serge bütün bedenini saran bir coşku duyuyordu, o yüreği öpmek, onun içinde erimek, o yarılmış göğsün içinde onunla birlikte yatma ihtiyacı hissediyordu. Meryem onu, ebedi hayatta yanında görmek, her zaman kendisinin olduğunu görmeyi isteyecek kadar aşkla seviyordu. Onu gerçek-

ten çok seviyor, sürekli onunla ilgileniyor, nereye gitse onunla birlikte yürüyor, ona yapılabilecek en küçük vefasızlıkları engelliyordu. Onu şefkatle, bütün kadınların hep birden sevebileceklerinden daha fazla, gökyüzü gibi mavi, derin, ebedi bir aşkla seviyordu. Böylesine çekici bir sevgiliyi başka nerede bulabilirdi? İçinde yürüdüğü bu Meryem soluğuyla yeryüzündeki hangi okşama karşılaştırılabilirdi? Sürekli yükselen bu sonsuz arzu çiçeğiyle hangi rezil birleşme, hangi pis zevk aym kefeye konabilirdi? O zaman "*Magnificat*" duası, bir günnük kokusu gibi yükselirdi dudaklarından. Meryem'in mutluluk şarkısı, ilahi eşin yaklaşmasıyla duyduğu zevk ürpertisi yineleniyordu üstünde. Güçlüleri tahtlarından indiren, kendisine, hücresinin buz gibi döşeme taşında aşktan harap olmuş çaresiz çıplak çocuğa Meryem'i gönderen Tanrı'yı yüceltiyordu.

Bedenini, ruhunu, maddi nimetlerini, manevi nimetlerini, her şeyini Meryem'e verdikten sonra, duaları tükenip de, onun karşısında çırılçıplak kaldıktan sonra, Meryem ilahileri, yineleyen, inatçı, ısrarlı imdat çağrılarıyla, inatçı yardıma karşı çok büyük ihtiyaçla dökülüyordu kavruk dudaklarından. Bir arzu merdiveninin basamaklarını çıkar gibi yükseliyordu, her kalp atışında bir basamak çıkıyor, önce azize diyordu Meryem'e. Sonra saf, çekici, sevimli, harikulâde güzel ana diye hitap ediyordu. Coşuyor, kendinden geçiyor, bakireliğini altı kez haykırıyor, güç, iyilik, vefa nitelikleri eklediği o bakire sözcüğünü ne zaman dile getirse, ağzının âdeta serinlediğini hissediyordu. Yüreği, kendisini ışık basamaklarında yükselttiği ölçüde damarlarından gelen tuhaf bir

ses içinde konuşuyor, parlak çiçekler halinde açıyordu. Güzel bir koku içinde erimek, ışık halinde yayılmak, müzikli bir nefes halinde ölmek istiyordu. Meryem'e adalet aynası, bilgelik mabedi, zevk kaynağı diye hitap ettikçe, kendisini o aynada coşkudan sararıp solmuş görüyor, o mabedin sıcak taşları üstünde diz çöküyor, o kaynaktan, uzun uzun sarhoşluk içiyordu. Sonra Meryem'i gene başka bir şeye dönüştürüyor, sevgi çılgınlığının dizginini gevşetiyor, git gide daha sıkı bir biçimde birleşiyordu onunla. Meryem, Tanrı'nın onurlu ve sevgili kulu, bir yücelik sinesi oluyordu ve Serge varlığını oraya boşaltmak, sonsuza kadar orada uyumak istiyordu. Meryem mistik bir güldü, cennette açmış, tanrıçalarının çevresini kuşatmış meleklerden oluşan büyük bir çiçekti. O kadar hoş bir kokusu vardı ki Serge, onu kendi sıradanlığından ve bayağılığından, kaburga kemiklerini çatırdatan bir mutluluk içinde soluyordu. Meryem bir altın eve, bir Davud kulesine, bir fildişi kuleye dönüşüyor, paha biçilmez bir değer, kuğuların bile kıskandığı bir beyazlık, yüksek, sağlıklı ve güçlü bir endam kazanıyordu ve Serge, uzanan kollarıyla ona bir itaat kemeri örmek istiyordu. Meryem, ufukta, ayakta bekliyordu, gökyüzünün kapısıydı o, bir rüzgâr, duvağının katlarını açtığında, Serge, bu kapıyı görüyordu onun omuzlarının arkasından. Karanlığın solduğu anda, o, yollarını kaybetmiş yolcuların yardımcısı sabah yıldızı, aşk şafağı olarak büyüyordu dağın arkasından. Ve Serge, daha sonra, yükseklerde, soluğu kesilerek, henüz susuzluğunu gidememiş bir halde ama yüreğinin gücü sözcüklerle kanıtlanmış olarak, onu Meryem Ana sanıyla ululayabiliyor ve bu sıfatı do-

kuz kez buhurdan sallar gibi, dokuz kez söylüyordu. Okuduğu ilahi, son ululama ifadeleri arasında hızla sönüyordu. Bakirelerin anası, bütün azizlerin anası, günahsız yaratılmış ana! Meryem gittikçe yükseklere çıkarak ışık saçıyordu. Serge, son basamakta, yalnızca Meryem'in yakınlarının ulaşabildikleri o basamakta, kendisini şaşırtan o yüce ortamda kendinden geçmiş bir halde, bir an duruyor, mavi giysinin eteğini öpemeyecek kadar uzak kalıyor, tekrar aşağı yuvarlandığını hissediyor, gene yukarı çıkmak, o harikulade zevki tatma isteğini, o ebedi arzuyu duyuyordu.

Manastır *capella*'sında koro halinde okunan Meryem ilahileri, Serge'i, olağanüstü bir sessizlikten sonra olduğu gibi, kaç kez, yorgun, bitkin, kafasının içi boşalmış bir hale getirmişti. Rahip Mouret, manastırdan çıkalıberi Meryem'i daha çok sevmeyi öğrenmişti. Peder Archangias'ın, içinde sapkınlık kokuları sezdiği tutku dolu bir tapınmayla bağlanıyordu ona. Ona göre, kiliseyi, herhangi bir müthiş mucizeyle kurtaracak olan Meryem'di ve bu mucizenin, yakında kendini gösterecek olması bütün dünyayı büyüleyecekti. Dinsiz çağın biricik mucizesi, küçük çobanlara gözüken mavili kadın, gece vakti iki bulut arasında gözüken beyazlık, duvağının kenarı köylü kulübelerine sürtünen oydu. Peder Archangias, kendisine, aniden ve kaba bir tavırla Meryem'i görüp görmediğini sorduğunda, Mouret, sırrını saklamak istermiş gibi dudaklarını kısar ve gülümsemekle yetinirdi. Aslında her gece görüyordu onu. Gerçekten de Meryem, Mouret'ye, ne oyun oynamaya gelen bir abla ne de yetişkin bir genç kız gibi gözüküyordu. Sırtında bir nişanlı kız kı-

yafeti, saçlarında beyaz çiçekler vardı, göz kapakları yarı inik haldeydi, oradan, yanaklarını aydınlatan, ıslak ve umutlu bakışlar süzülüyordu. Mouret, onun kendisi için geldiğini, geç kalmama sözü verdiğini, "geldim işte, al beni" dediğini hissediyordu. Günde üç kez, ikindi çanı çalarken, şafak sökerken, tam öğle vaktinde, akşam hüznü çökerken, başını açıyor, çevresine bakarak bir "*ave*" okuyor, nihayet çanın Meryem'in gelişini haber verip vermediğini araştırıyordu. Yirmi beş yaşındaydı ve onu bekliyordu.

Mayıs ayında, genç rahip, mutlu bir umut içinde bekliyordu. Teuse'ün azarlamalarına da aldırdığı yoktu artık. Kilisede geç saatlere kadar dua etmesinin nedeni, büyük, yaldızlı Meryem tasvirinin yere inmesini delice özlemesiydi. Oysa bir prensesi andıran bu Meryem'den ürküyordu. Bütün Meryem'leri aynı biçimde sevmezdi o. Bu Meryem, ona, yüce bir saygı duygusu aşılıyordu. Tanrı'nın annesiydi o, İsa'yı taşıyan ilahi eşin taşkın gücüne, onurlu yüzüne, güçlü kollarına sahipti. Mouret, onu, göksel çevresinin ortasında, Meryem Ana kaftanının eteğini yıldızlar arasında sürüyerek giderken düşlüyor ve onu, kendisine göre, o kadar yüksek, o kadar güçlü görüyordu ki, Meryem, gözlerini onun gözlerine kadar indirme alçakgönüllülüğünü gösterecek olursa, toz olup dağılacaktı sanki. Bu bakire, onun umutsuzluk günlerinin bakiresiydi, cennetin korkunç manzarasını göstererek, ona iç huzurunu geri veren ciddi bakireydi o.

Rahip Mouret, o akşam, boş kilisede, bir saati aşkın bir süre, çömelmiş bir durumda kaldı. Ellerini bitiştirmiş, gözleri yeşillikler içinde bir yıldız gibi yükselen yaldızlı bakirede, kendinden geçmenin uyuşukluğunu, o

gün, gündüz vakti hissettiği tuhaf heyecanından huzur bulmayı umuyordu. Ama alışık olduğu o kolaylıkla, duanın yarı uykulu haline de dalamıyordu. Meryem'in analığı ne kadar onurlu ve masum gözükürse gözüksün, olgun kadınlara özgü o dolgun endam, bir kolundaki o çıplak çocuk Mouret'yi telaşlandırıyor, sabahtan beri içinde ilerlediği o taşkın döl filizlenmesinin gökyüzündeki devamı gibi gözüküyordu. Taşlı bayırlardaki bağ kütükleri gibi, Paradou'daki ağaçlar gibi, Les Artaud'daki insan sürüsü gibi Meryem'de de tohumun patlaması vardı, o da hayat yetiştiriyordu. Mouret, dudaklarındaki duayı sürdürürken, kafasını başka şeylere takıyor, o zamana kadar göremediği şeyleri, kumral saçların yumuşak kıvrımlarını, pembe renkli çenenin hafif şişkinliğini fark ediyordu. O zaman Meryem, Mouret'ye, yarıda kalan duayı tekrar okutmak için daha ciddileşmek, onu mutlak gücünün görkemi altında yok etmek zorunda kalıyordu. Sonunda yaldızlı tacı, yaldızlı harmaniyesiyle, kendisini muhteşem bir prensese dönüştüren bütün yaldızlarıyla, Mouret'yi boyun eğmiş bir köle gibi ezdi, Mouret, biricik tapınmanın derinliğinde, kendinden geçmiş bir halde, düzenli biçimde dua okumaya başladı. Rahip Mouret, saat on bire kadar, bu içe dalma uyuşukluğu içinde, gözleri açık uyudu. Dizlerinin acısını hissetmiyordu artık, kendisinin, boşlukta, uyutulan bir çocuk gibi sallandığını sanıyordu, bedenini bu rahatlığa teslim ediyor, bir yandan da yüreğine oturan bir yükün varlığını hissediyordu. Çevresinde, kilise, gölgelerle doluyor, lambanın fitili isleniyor, tepelerdeki yapraklı dallar, büyük Meryem tasvirinin parlak yüzünü karartıyordu.

Saat, çalmadan önce, sert bir sesle hırladığında, Rahip Mouret bir ürperti geçirdi. Kilisedeki serinliğin omuzlarını üşüttüğünü hissetmemişti. Tir tir titriyordu o anda. İstavroz çıkardığı sırada, uyanıklığının getirdiği şaşkınlık içinde, zihninde ani bir hatıra uyandı. Dişlerinin takırtısı, ona, hücresindeki döşeme taşları üstünde, hummalarla titreyerek, Meryem'in kutsal yüreği karşısında geçirdiği geceleri hatırlatıyordu. Kendisinden memnun olmadığını gösteren bir tavırla, zorlukla ayağa kalktı. Her zaman, mihrabın önünden ayrılırken, kendisini rahat, Meryem'in hoş soluğunun etkisi altında hissederdi. O akşam, lambayı alıp odasına çıkarken, şakaklarının çatlayacağını sandı. Dua etkisini gösterememişti, kısa süreli bir rahatlamadan sonra, sabahtan beri kalbinden beynine doğru yükselen aynı sıcaklığın arttığını hissediyordu. Sonra ayin eşyası yerinin kapısına vardığında, kiliseden tam çıkacağı sırada döndü, irade dışı bir hareketle lambayı kaldırdı ve Meryem tasvirini son bir kez daha görmek istedi. Meryem, tavan kirişlerinden dökülen karanlıklara gömülü, yaprakların arasına gömülmüştü ve yalnızca tacının yaldızlı haçı gözüküyordu.

XV

Papazevinin bir köşesinde bulunan Rahip Mouret'nin odası, cephelerinden ikisinde çok büyük, iki dört köşe pencere bulunan geniş bir odaydı. Bu pencerelerden biri Désirée'nin kümesine bakıyordu, öteki Les Artaud'ya, uzaklardaki vadiye, tepelere, bütün ufka bakıyordu. Sarı

örtülerle örtülü karyola, ceviz konsol, üç hasır sandalye kirişleri beyaz badanalı yüksek tavanın altında kayboluyordu. Kırmızı boyalı, ay gibi parlak döşemeden, eski köy evlerine özgü, hafif ekşi bir koku geliyordu. Konsolda bir bakire Meryem heykeli, Teuse'ün, içine beyaz leylaklar koyduğu iki çini saksı arasında, hoş, gri bir renkte gözüküyordu.

Rahip Mouret, lambayı, konsolun kenarına, Meryem'in önüne koydu. Kendisini o kadar keyifsiz hissediyordu ki, oradaki asma köklerini yakmaya karar verdi. Sonra, elinde maşa, yüzü alevlerle aydınlanmış halde orada durdu, ateşi seyretti. Aşağıda, evin daldığı derin uykuyu hissediyordu. Kulaklarında uğuldayan sessizlik, gitgide fısıltılı seslere dönüşmüştü. Bu sesler, onu, yavaş yavaş, baş edilmez bir güçle kaplıyor, gündüz vakti birçok kez, boğazını sıktığını hissettiği heyecanı artırıyordu. Neydi bu heyecanın nedeni? Yavaş yavaş büyüyen, dayanılmaz hale gelen bu meçhul sıkıntının kaynağı ne olabilirdi? Günah falan da işlememişti oysa. Kendisini imanının bütün gücüne sahip olarak, manastırdan daha dün çıkmış gibi hissediyordu. Dünya karşısında o kadar güçlüydü ki, insanlar arasında yürürken, yalnızca Tanrı'yı görüyordu.

O zaman, kendini, manastırdaki hücresinde, sabah saat beşte, uyanma vaktinde sanıyordu. Bu saatte nöbetçi diyakoz hücrenin önünden geçerken, usule uygun biçimde sopayla kapıya vuruyor ve *"Benedicamus Domino!"* diyordu.

Uyku sersemi Mouret de karşılık veriyordu: *"Deo Gratias!"*

Sonra daracık halının üstüne atlıyor, yıkanıyor, odasını süpürüyor, testisindeki suyu tazeliyordu. Teninde dolaşan, bedenini ürperten sabah serinliğinde bu ortalığı toplama işi keyifli bir olaydı. Bahçedeki çınarların tepesinde, kanat çırpıntıları arasında ve sağır edici sesler içinde dudukuşlarının da aynı saatte uyanmış olduklarını anlardı. Onlar da kendi dilleriyle dua ederlerdi sanki. Mouret, düşünce odasına iner, orada, duaların okunmasından sonra, yarım saat kadar, diz çöküp oturur, Ignacio'nun şu sözleri üstüne derin düşüncelere dalardı: "İnsan, ruhunu yitirecekse, evreni fethetmesi neye yarar?" İnsana güzel kararlar verdirten öylesine geniş ve ayrıntılı bir konuydu ki bu, onu, dünyanın bütün nimetlerinden vazgeçirtiyor, sık sık daldığı bir düşe, biricik serveti, üstündeki uçsuz bucaksız, mavi gökyüzünden ibaret bir çöl hayatı düşüne daldırıyordu. On dakika sonra, taş zeminde acıyan dizleri, o kadar acı vermeye başlıyordu ki, yavaş yavaş kendinden geçtiğini hissediyor, kendinden geçiyor, kendisini büyük bir fatih, uçsuz bucaksız bir imparatorluğun sahibi sanıyordu. Başından tacını atan, asasını kıran, altın çekmecelerden, yığınla mücevherden, değerli taşlarla işlenmiş kumaşlardan oluşmuş, görülmemiş bir şaşaayı teperek, sırtında, derisini yüzen bir harmaniyeyle kuş uçmaz, kervan geçmez bir yere sığınan bir insan gibi görüyordu kendini. Ama ayin, bu düşlerden çekip alıyordu onu. Mouret, eskiden başından geçmiş, gerçek ve güzel bir maceradan kurtulur gibi, ayrılıyordu bu düşlerden. Şaraplı ekmek töreninde, duayı büyük bir coşkuyla, kendi sesinden başka ses işitmeden, o kadar pürüzsüz ve duru bir sesle, öylesine uyumlu bir

üslupla okuyordu ki, sesinin âdeta Tanrı'ya kadar ulaştığını hissediyordu. Tekrar odasına çıkarken Aziz Bonaventura'nın ve Aziz Aquino'lu Tommaso'nun tavsiyesi gereği basamakları teker teker çıkıyor, derin düşünceler içinde, başı hafifçe eğik, en önemsiz emirlere uyma konusunda tarifi mümkün olmayan bir zevk bularak ağır ağır yürüyordu. Sonra öğle yemeği vakti geliyordu. Yemekhanede, beyaz şarap dolu bardakların yanına dizilmiş kuru ekmeği çok seviyordu, çünkü iştahı yerindeydi, keyfi de yerindeydi. Sözgelimi şarabın iyi bir Hıristiyan olduğunu söyler, böylelikle vekilharcın şişelere su koyduğu söylentisine son derece cüretli bir imada bulunurdu. Ama sınıfa girerken de o ciddi tavrını takınmaktan geri kalmazdı. Hoca, yumrukları kürsünün kenarında, ara sıra, daha iyi bir sözcük bulamadığından Fransızca sözcüklerle süslediği çok basit bir Latince'yle konuşurken, dizlerinin üstünde not alırdı. Tartışma başlardı o zaman, öğrenciler gülmeden, tuhaf bir üslupla akıl yürütürlerdi. Sonra, saat onda, yaklaşık yirmi dakika, *İncil*'den bir parça okunurdu. Mouret, sırtı yaldızlı ve cildi süslü, kutsal kitabı alıp gelirdi. Kitabı çok özel bir saygıyla öper, İsa'nın, Meryem'in ya da Yusuf'un adlarına rastladıkça, selam verir, açık başla okurdu *İncil*'i. İkinci bir düşünceye dalma etkinliğine, Allah rızası için, birincisinden daha uzun süren yeni bir diz çökme konumuna dayanmaya tamamen hazır olurdu. Topukları üstünde bir saniye bile oturmaktan sakınır, kırk beş dakika süren bu vicdan muhasebesinden zevk duyar, kendisinde günahlar bulmaya çalışır, bir akşam önce, muskasındaki iki tasviri öpmeyi unuttuğu ya da uyurken sol tarafına yattı-

ğı için kendisini lanetlenmiş sayardı. Bunlar akşama kadar, diz kapaklarını aşındırarak kefaretini ödemek istediği müthiş günahlardı, sürdüğü temiz hayatla bağdaşmış saf yüreğini meşgul edebilen hayırlı günahlardı. Yemekhaneye, vicdanını büyük bir kabahatten kurtarmış gibi, içi rahat bir biçimde girerdi. Nöbetçi manastır öğrencileri, cübbelerinin kolları kıvrılmış, önlerinde mavi bez bir önlük, şehriye çorbasını, içinde dört köşe küçük parçalar şeklinde kesilmiş etler bulunan haşlamayı, kuru fasulyeli but parçalarından oluşan yemeği getirirlerdi. Yalnızca, yönetici konumunda olanların, üstünde daha yumuşak etler yedikleri, daha kırmızı şaraplar içtikleri at nalı biçimindeki masaya atılan kıskançlık dolu bakışların kestiği bir çatal gürültüsü, obur bir sessizlik, sürekli çalışan çenelerden çıkan korkunç gürültüler oluyordu. Bu arada, ciğeri sağlam bir köylü çocuğunun boğuk sesi, bu iştah kuduzunun üstünde, noktasız, virgülsüz, dinsel bir yazıyı, misyoner mektuplarını, piskopos mektuplarını, dini gazete yazılarını heceleyip dururdu. Mouret lokmalarını yutarken bunları dinlerdi. Bu makaleler, bu seyahat makaleleri, onu hayrete düşürür, hatta korkutur, ona manastır duvarları ötesinde, asla düşünemediği bir kaynaşma, muazzam bir ufuk bulunduğunu anlatırdı. Bir şakşak sesi, teneffüsü haber verirdi ama onlar yemeğe devam ederlerdi. Bahçeye kum döşenmişti ve yaz günlerinde serin bir gölge yapan sekiz iri çınar vardı bahçede. Güneyde beş metre yüksekliğinde ve üstü cam kırıklarıyla dolu bir duvar vardı ki, üstünden Plassans'ın yalnızca Saint-Marc çan kulesi tepesi, mavi gökyüzünde, kısa, sivri bir taş halinde gözükürdü. Mouret, bahçenin

bir ucundan öteki ucuna, arkadaşlarından oluşan bir grupla ağır ağır dolaşırdı. Yüzü duvara dönük olarak her geri dönüşünde de, başı boş uçuşan bulutların altında, kendisine göre bütün kenti, bütün dünyayı temsil eden çan kulesine bakardı. Çınar ağaçlarının dibinde şamatacı topluluklar tartışır, ikişer ikişer köşelere çekilen dostlar görülür ve penceresinin perdelerinin arkasına gizlenmiş bir yönetici gözetlerdi bunları. Gürültülü patırtılı top ve çelik çomak oyunları düzenlenir, önlerine serdikleri mukavvalar önünde sessiz sakin tombala oynayanlar, çok hızlı atılmış bir top ya da yuvarlak bir cisimle kumlara bulanınca rahatsız olurlardı. Çan çalınca gürültü kesilir, çınarlardan serçeler havalanır, soluk soluğa kalmış öğrenciler, kollarını kavuşturmuş, başlarını eğmiş, ciddi bir tavırla ilahi dersine girerlerdi. Mouret bu huzurla akşamı getirir, gene sınıfa döner, saat dörtte kahvaltı yapar, Saint-Marc Kilisesi'nin çan kulesi karşısında o alışılmış gezintisine başlardı. Sabah okumasını bitiren aynı gür sesi dinleyerek, gene işleyen çenelerin gürültülü ortamında akşam yemeğini yer, kiliseye çıkar, akşam duasını eder, korkulu rüyalardan korunmak için yatağına okunmuş su serptikten sonra saat sekizi çeyrek geçe yatardı.

Yaşlı Plassans'ın, yüzyıllık inanç kokusuyla dolu bu eski manastırında böyle güzel günleri geçmişti! Beş yıl boyunca, günler aynı berrak su gibi akarak, birbirini izlemişti. O anda kalbini yücelten bin bir ayrıntıyı hatırlıyordu. Annesiyle birlikte satın almaya gittiği ilk eşyası, iki cübbesi, iki kemeri, altı yakalığı, sekiz çift siyah çorabı, bir beyaz harmaniyesi ve üç köşeli şapkası geliyordu gözlerinin önüne. O sıcak Ekim akşamı, manastır kapısı

üstüne kapandığında nasıl çarpmıştı yüreği! Okulda geçirdiği yıllardan sonra, inanmak ve sevmek ihtiyacı içinde, yirmi yaşında oraya gitmişti. Ve hemen ertesi gün, suskun, büyük binanın derinliğinde uyumuş gibi, her şeyi unutmuştu sanki! Bir karyolası, bir masası ve bir sandalyesi bulunan bir kovuktan oluşan ve içinde iki yıl felsefe öğrendiği daracık hücresi geliyordu gözünün önüne. Çevresindeki kovuklardan, aralıklı tahta perdelerle ayrılmış bulunan bu hücre, elli kadar aynı hücrenin bulunduğu çok büyük bir alanın içinde yer alıyordu. Mouret dinbilim öğrencisi olarak üç yıl yaşadığı hücreyi de görür gibi oluyordu şimdi. İçinde bir koltuk, bir tuvalet, bir kütüphane bulunan, imanının hayalleriyle dolu bu uyumlu mekân daha büyüktü. Mouret, muazzam dehlizler boyunca, taş merdivenler boyunca, bazı köşelerde, ani esinlenmelere kavuşmuş, ummadığı yardımlara kavuşmuştu. Yüksek tavanlardan koruyucu meleklerin sesleri iniyordu. Odanın zeminindeki bütün tahtalar, duvarlarındaki bütün taşlar, çınar ağaçlarındaki bütün dallar, yaşadığı inzivanın hazlarından, mırıldandığı ilahi aşk sözlerinden, ağır ağır ulaştığı doğru yoldan, varlığını vererek kazandığı okşanmalardan, ilahi aşkın ilk yansımalarıyla bu mutluluktan söz ederdi ona. Sözgelimi bir gün, uyandığı sırada, kendisine büyük keyif veren parlak bir ışık görmüştü. Bir akşam, hücresinin kapısını kaparken, boynuna sıcak ellerin sarıldığını hissetmişti, bu eller ona öyle bir sevgiyle sarılmıştı ki, ayrıldıklarında kendisini yerde hüngür hüngür ağlar bulmuştu. Sonra, kimi zaman, özellikle kilise yolundaki küçük kemerin altında, bedenini, onu kaldıran çevik ve güçlü

kollara bırakmıştı. O dönemde ahiretle ilgili her şey onunla ilgileniyordu, çevresinde yürüyordu. En küçük hareketlerine, en sıradan ihtiyaçlarının tatminine özel bir anlam veriyor, çok ilginç bu koku sürüyor ve giysileri, hatta teni bile bu belirsiz kokuyu ebediyen muhafaza edecekmiş gibi oluyordu. Perşembe gezintilerini de hatırlıyordu Mouret. Saat ikide, Plassans'dan bir fersah uzakta, yeşillik bir yere giderlerdi. Çoğu zaman Viorne kıyısında, bir çimenliğin bitiminde, yaprakları suya eğilmiş budaklı söğüt ağaçlarının bulunduğu bir yerdi. Mouret ne çimenlikteki büyük sarı çiçekleri ne de uçarken, kanatları ırmağa sürtünerek su içen kırlangıçları görürdü... Mouret ve arkadaşları, saat altıya kadar söğütlerin altında otururlar, hep birlikte Meryem ilahisini okurlar ya da yeni manastır öğrencilerinin seçmeli dua kitabı olan "*Petites Heures*"ü okurlardı ikişer ikişer.

Rahip Mouret odunları birbirine yaklaştırarak gülümsedi. O eski günlerde büyük bir sadelikten, eksiksiz bir itaatten başka bir şey bulmuyordu, hoş kokusuyla hocalarını mest eden bir zambaktı o. Tek bir kötü davranışını hatırlamıyordu. Gezinti günlerinde, iki sürveyan, o çevredeki bir köy papazıyla sohbete gittiklerinde, Mouret o özgürlük anından yararlanarak, asla bir çitin arkasında tütün içmeye ya da arkadaşlarından biriyle bira içmeye gitmezdi. Asla ot minderin altına roman saklamazdı, gece dolabının içinde içki şişeleri saklamazdı. Hatta uzun süre, çevresinde işlenen günahların farkına bile varmamış, paskalyada manastıra gizlice getirilen piliç etlerini ve pastaları, görevlilerin taşıdıkları günahkâr mektupları, bahçe köşelerinde alçak sesle sarfedilen çirkin sözleri

fark etmemişti. Arkadaşlarından pek azının Allah'ı, Allah rızası için sevdiklerini anladığı an hıçkıra hıçkıra ağlamıştı. Manastırda askerlikten korktukları için din adamı olan köylü çocukları, aylaklığa elverişli bir meslek peşinde olan tembel insanlar, düşlerinde, daha şimdiden piskopos asası ve tacı dolaşan haris kimseler vardı. Mouret, dünyanın kötülüklerini, pisliklerini mihrapların dibinde görerek gene kendi kabuğuna çekilmiş, terk edilmişlik içinde kalan Tanrı'yı teselli etmek için kendini daha fazla adamıştı ona.

Ama rahip, bir gün sınıfta ayak ayak üstüne atmış olduğunu hatırladı. Hoca, bu yüzden ona ihtarda bulununca, kendisini terbiyesizlik etmiş biri gibi görerek kıpkırmızı kesilmişti. En iyi öğrencilerden biriydi, tartışmaz, bütün metinleri ezberlerdi. Tanrı'nın varlığını ve sonsuzluğunu *İncil*'den, Kilise Babaları'nın düşüncelerinden ve bütün ulusların evrensel oy birliğinden çıkarılmış kanıtlarla anlatırdı. Bu tür akıl yürütmeler ona sarsılmaz bir güven veriyordu. Felsefe öğrenimi gördüğü ilk yıl, mantık dersine o kadar çok çalışıyordu ki, hocası sonunda ona, en bilge insanların en mübarek insanlar olmadıklarını söylemişti. Bu nedenle Mouret, ikinci yıldan başlayarak, metafizik derslerini, gündüz alıştırmalarında pek olmayan, sıradan bir ödev gibi yerine getirmişti. Bilimi küçümsemeye başlıyordu artık, inancının verdiği âcizliği muhafaza etmek için cahil kalmak istiyordu. Daha sonra dinbilim dersinde Rorbacher'nin din tarihi derslerini, yalnızca itaatkârlığından izlemişti. Gousset'nin kanıtlamalarına kadar, Bouvier'nin dinbilgisi konularına kadar gidiyor, Bellarmine'e, Ligouri'ye, Suarez'e, d'Aqu-

inolu Tommaso'ya el sürmeye cesaret edemiyordu. *İncil*'le çok fazla ilgileniyordu. Orada öğrenmek istediklerini buluyor, iyi niyetli insanlara ders olarak yeterli gelmesi gereken ebedi bir aşk öyküsü görüyordu. Yalmzca hocalarının söylediklerini kabul ediyor, bunları hiç kurcalamaya gerek görmeden bu bağlamda her şeyi onlara bırakıyordu. Sevmek için çok fazla şamataya gerek olmadığını düşünüyordu. Kitaplara, ibadete ayrılacak zamanı çalma suçlaması getiriyordu. Hatta öğrencilik yıllarını unutmayı bile başarmıştı. Hatırlamıyordu, saf bir çocuk, din dersi hecelediği yıllara dönmüş bir çocuk haline gelmişti.

Böylelikle Mouret, adım adam papazlığa kadar yükselmişti. Bu ortamda anıları çoğalıyor, hâlâ semavi zevklerin sıcaklığını heyecanla koruyorlardı. Her yıl biraz daha yaklaşmıştı Tanrı'ya. Tatillerini bir amcasının evinde, dindarca geçiriyor, her gün günah çıkartıyor, haftada iki kez kudas ayini yapıyordu. Perhiz yapıyor, sandığında kutularla tuz bulunduruyor, bu tuzların üstünde saatlerce dizlerinin üstünde oturuyordu. Teneffüslerde *capella*'da kalıyor ya da hocalardan birinin odasına çıkıp, onun anlattığı harikulade din öykülerini dinliyordu. Aya Triada günü yaklaşınca, her türlü ölçünün ötesinde ödüllendiriliyor, manastırların rütbe verme günleri arifesini dolduran o heyecan bütün varlığını kaplıyordu. O gün büyük yortu günüydü, gökyüzü, cennetliklerin bir engeli daha aşması için açılıyordu. Mouret on beş gün öncesinden perhize başlıyor, ekmek ve su dışında hiçbir şey yiyip içmiyordu. Gün ışığını bile görmemek için penceresinin perdelerini kapıyor, karanlıkta secde edi-

yor, fedakârlığını kabul etmesi için İsa'ya yalvarıyordu. Son dört gün kalp çarpıntısına yakalanıyor, korkunç kuruntularla gece yarısı yatağından fırlıyor, inzivayı yöneten yabancı rahibin kapısını vuruyordu. Bu rahip, çoğu zaman hakkında ilginç şeyler söylenen ve genellikle dönme bir protestan olan, yalın ayak dolaşan bir Carmel papazı olurdu. Mouret, hıçkırıklarla kesilen sesiyle, ona hayatını baştan sona anlatıyordu. Yalnızca günah çıkartma ve takdis avutuyordu onu ve bir kurtuluş denizine dalmış gibi serinliyordu. O büyük günün sabahında Mouret bembeyazdı, bu beyazlığa o kadar güveniyordu ki çevresini aydınlattığına inanıyordu. Haziran kokuları, çiçek açan şebboylar, muhabbet çiçekleri, rezedalar, siğil otları, bahçenin yüksek duvarlarından kokularını yayarlarken manastırın çanı tiz sesiyle ötüyordu. Ana babalar *capella*'da en şık kıyafetleri içinde bekliyorlardı. O kadar kederliydiler ki, kadınların, peçelerinin altında hıçkırdıkları işitiliyordu. Sonra geçit başlıyordu: Sırmalı üstlükler giymiş, papaz olacak diyakozlar, beyaz ayin gömlekleri içinde diyakoz yardımcıları, omuzlarında uçuşan ince beyaz harmaniyeleri, ellerinde siyah başlıklarıyla küçük rütbeliler, kafaları tıraşlılar geçiyordu. Org çalıyor, keyifli bir ezginin ince sesleri yayılıyordu çevreye. Piskopos, mihrapta, yanında iki rahiple, asasıyla töreni yönetiyordu. Bütün ruhaniler kurulu oradaydı, çevre köylerin bütün papazları, görülmemiş, duyulmamış bir şıklık içinde, kubbe altının pencerelerinden birinden giren kuvvetli bir güneş huzmesiyle tutuşmuş, altın renkli bir ihtişam içinde dolduruyorlardı orayı. Duadan sonra da rütbe töreni başlıyordu.

Rahip Mouret, ilahiyat öğreniminin ilk yılının başında, saçlarının kesildiği anı, makasın o soğuk dokunuşunu hâlâ hatırlıyordu. Hafif bir ürperti geçirmişti... Ama tepesindeki saçsız bölüm o zamanlar henüz çok küçük, yalnızca iki meteliklik bir sikke yuvarlaklığındaydı. Daha sonra, her yeni rütbe alışında bu boşluk büyümüş, sürekli büyümüş ve sonunda, onu büyük bir hamursuz ekmek genişliğinde beyaz bir lekeyle taçlandırmıştı. Orgun sesi kısılıyor, buhurdanlar, zincir şıkırtıları içinde sallanıyor ve dantel gibi kıvrım kıvrım açılan beyaz bir duman dalgası koyveriyordu. Mouret, kendini, teşrifatçı rahip tarafından mihraba götürülen beyaz harmaniyeli, tepesi tıraşlı genç bir rahip gibi görüyordu. Diz çöküyor, başını yerlere kadar eğiyor, piskopos, altın bir inakasla, biri alnından, ikisi kulak yanından olmak üzere üç demet kesiyordu saçından. Mouret, o tarihten bir yıl sonra, kendisini tekrar günnük kokularıyla dolu kilisede dört küçük rütbeyi alırken görüyordu. Bir başdiyakozun rehberliğinde, büyük kapıyı hızla kapayıp, sonra tekrar açıyor ve dolayısıyla kiliselerin korunmasıyla görevli olduğunu gösteriyordu. Sağ eliyle bir çıngırak çalıyor, inananları ayinlere çağırma görevini üstlenmiş olduğunu bildiriyordu, tekrar dönüp mihraba doğru geliyor, piskopos, orada, kendisine, dersleri okumak, ekmeği kutsamak, çocuklara din dersi vermek, şeytanı lanetlemek, diyakozlara hizmet etmek, mumları yakıp söndürmek gibi yeni ayrıcalıklar tanıyordu. Gene sonra, öteki rütbe verilişinin anısı dolduruyordu hafızasını. Uğultuları Tanrı'nın gazabı gibi gelen aynı org sesleri arasındaki bu tören daha gösterişli, daha görkemliydi. Mouret'nin omzunda o

gün, diyakoz yardımcısı harmaniyesi vardı, ebedi iffet andı içiyordu, inancına rağmen, yanındaki iki arkadaşını, yüzleri bembeyaz halde kaçıran piskoposun "*Accedite*" söylevi karşısında bütün bedeniyle titriyordu. Yeni görevleri mihraptaki rahibe hizmet etmek, kutsal şişeleri hazırlamak, havari mektuplarını okumak, kutsal kâseyi temizlemek, dinsel törenlerde haçı taşımaktı. Nihayet *capella*'da, haziran güneşinin ışıkları altında son kez dolaşıyordu ama bu kez alayın başındaydı, belinde beyaz bir kuşak, göğsünde de çapraz bağlanmış bir örtü vardı, üstlüğü omuzlarından aşağı sarkıyordu, büyük bir heyecan içinde, kendinden geçmiş, kendisine ellerini üç kez uzatıp buyurgan bir tavırla papazlığı, rahiplik yetkisinin tamamını veren piskoposun solgun yüzünü görüyordu. Papazlık itaat yeminini ettikten sonra başpapaz tok sesiyle şu latince sözleri söylerken Mouret, ayaklarının yerden kesildiğini hisseder gibi oluyordu: "*Accipe Spiritum sanctum: quorum remiseris peccata, remittuntur eis, et quorum retineris, retenta sunt.*"

XVI

Gençliğinin bu çok mutlu günlerini hatırlamak, Rahip Mouret'nin bedenine hafif bir sıcaklık vermişti. Soğuğu hissetmiyordu artık. Maşayı bıraktı, yatacakmış gibi karyolaya yaklaştı, sonra alnını cama dayadı, geceyi hiçbir şey görmeden seyretti. Kanı damarlarım yakarken, organlarında bir uyuşukluk hissettiğine göre hasta mıydı acaba? Manastırda iki kez bu durumu andıran fenalıklar

geçirmiş, kendisini çok üzen bir tür maddi huzursuzluk hissetmişti. Hatta bir keresinde şiddetli bir titremeyle yatağa yatmıştı. Sonra Peder Archangias'ın sözünü ettiği meczup bir kızı hatırladı. Peder, bir gün, bu kızı, önünde, kas katı kesilerek düştüğü sırada yalnızca bir istavroz çıkararak iyileştirdiğini anlatırdı. Bu hikâye ona, vaktiyle hocalarından birinin tavsiye ettiği dinsel uygulamaları, dua, günah çıkarma, kudas ayini, emri altındaki insanın ruhu üstünde çok fazla etkili bir bilge insan seçimi gibi şeyleri düşündürdü. Rahip Mouret, kendisini de hayretler içinde bırakan bir süratle, başka bir konuya geçerek hafızasının derinliklerinde bir eski dostunu gördü. Bu dostu, manastır ücreti, kendisini himayesine almış bir kadın tarafından ödenen bir köylü çocuğu, sekiz yaşında bir kilise şarkıcısıydı. Sürekli güler, mesleğin birtakım küçük avantajlarından peşin peşin ve saf saf yararlanırdı. Bin iki yüz frank aylığı, bahçe içinde bir evi vardı, armağanlar alır, ziyafetlere gider, nikâhlardan, vaftizlerden, cenaze törenlerinden ufak tefek gelir sağlardı. Köy papazlığı görevinde çok mutluydu bu adam büyük olasılıkla.

Bu anının verdiği melankoli, rahibi büyük bir hayrete düşürdü. Kendisi de mutlu değil miydi? O güne kadar hiçbir şeyi özlememiş, arzulamamış, hiçbir kıskançlık duygusu hissetmemişti. Hatta o anda bile kendisini yokluyor, acı duymasını gerektirecek hiçbir neden bulamıyordu. Diyakozluğunun ilk günlerinde, belli saatlerde dua kitabım okuma zorunluğu, günlerini sürekli duayla doldurduğu günlerde nasıl idiyse, gene öyle sanıyordu kendisini. O zamandan beri, haftalar, aylar, yıllar geçi-

yor, kötü düşünceler besleyebilecek zaman bulamıyordu. İçini kemiren bir kuşku falan yoktu kesinlikle. Anlayabilmesi mümkün olmayan sırlar karşısında, küçülüyor, yok oluyor, kendisini küçümsüyor ve kolayca harcıyordu. Manastırdan çıktıktan sonra kendisini başkaları arasında yabancı görmek, yolda onlar gibi yürümemek, başını başka bir biçimde tutmak, başkalarından farklı davranmak, farklı kelimeler kullanmak, farklı duygular hissetmekten zevk almıştı. Kendini dişileşmiş, meleksileşmiş, cinsiyetinden, erkeklik kokusundan arınmış hissediyordu. Artık insan türünden olmamakla, sıkı bir eğitimden geçerek insani pisliklerden arınarak Tanrı için yetiştirilmiş olmakla övünüyordu âdeta. Dinsel yöntemlerle hazırlanan kutsal bir yağın içinde yıllarca kalmış ve bu yağ bedenine bir ermişliğin başlangıcı biçiminde giriyormuş gibi geliyordu ona. Bazı organları yavaş yavaş erimiş, kaybolmuştu. Uzuvlarının, beyninin özü erimiş, kaybolmuştu âdeta. Ayaklarının altındaki toprak çekilmiş gibiydi ve bu beyin, başını döndüren, sersem eden bir ruhla, belli belirsiz bir havayla dolmuştu. Dört duvar arasına kapatılmış bir kız gibi, korkuları vardı, cahil, saf hissediyordu kendini. Kimi zaman gülümseyerek, çocukluk döneminin sürdüğünü söylüyor, aynı duygularla, aynı düşüncelerle, aynı akıl yürütmeyle hâlâ çocuk kaldığım sanıyordu. Sözgelimi Tanrı'yı yirmi beş yaşındayken nasıl tanıyorsa, altı yaşındayken de o kadar tanıyordu. Tanrı'ya yakarırken sesinde oluşan inişler çıkışlar hep aynıydı, ellerini sıkıca bitiştirmekten çocukca zevk duyardı. Dünya, ona, bir zamanlar, annesi, kendisini elinden tutup gezdirdiği zamanki gibi aynı dünya gözü-

küyordu. Papaz doğmuş, papaz büyümüştü. Teuse'ün yanında, hayata ilişkin bir cahillik sergilediğinde, kadın ona hayretler içinde, dik dik bakar, tuhaf bir gülümsemeyle onun "gerçekten Matmazel Désirée'nin kardeşi olduğunu" söylerdi. Rahip Mouret, bütün hayatında kendisine utanç veren tek bir darbe hatırlıyordu. Diyakozlukla papazlık arasında, manastırda geçirdiği son altı ay içinde Valence büyük manastırının müdürü Rahip Craisson'un "*De rebus venereis ad usum confessariorum*" adlı yapıtını ona okutmuşlardı. Bu kitap onu çok korkutmuş, çok ağlatmıştı. İnsanın alçaklığını sergileyen, doğa dışı en tuhaf tutkuların anlatan, kötülüğü bilgelikle tanımlayan bu dinbilim metni onun beden ve ruh bekâretine şiddetle tecavüz ediyordu. Mouret, bir saat içinde, aşkın bütün şiddetlerine alıştırılmış bir gelin gibi ebediyen kirletilmiş kalıyordu. Sonra, ne zaman günah çıkarsa, elinde olmadan bu utanç verici sorulara takılıyordu kafası. Dogmanın karanlık noktaları, ruhbanlık görevleri, her türlü özgür iradenin yok oluşundan, sırf Tanrı'nın oğlu olmaktan huzur duymakla birlikte, ilgilenmek zorunda olduğu bu rezil şeyler, onda kaçınılmaz bir bedensel sarsıntı meydana getiriyordu. Mouret, benliğinin derinliklerinde, bedeninin herhangi bir yerinde silinmez bir leke bulunduğunu ve bu lekenin günün birinde genişleyerek kendisini çamur içinde bırakabileceğini anlıyordu.

Ay, Garrigues'in arkasında yükseliyordu. Ateşler içinde daha fazla yanmaya başlayan Rahip Mouret pencereyi açtı, gecenin serinliğinin yüzüne vurması için eğildi. Bu uğursuzluğun saat kaçta üstüne çöktüğünü

tam olarak bilemiyordu. Ama sabahleyin ayinde son derece sakin, son derece rahat olduğunu hatırlıyordu. Muhtemelen daha sonra, belki güneş altında yaptığı uzun yürüyüş sırasında ya da Paradou'daki ağaçların yapraklarının hışırtısı altında ya da Désirée'nin kümesindeki havasızlıktan kaynaklanmıştı bu durum. Rahip Mouret o günü bir kez daha yaşadı o zaman.

Karşısında geniş düzlük, yan taraftan vuran soluk ay ışığı altında daha trajik bir biçimde uzanıyordu. Zeytin ağaçları, badem ağaçları, cılız, kavruk ağaçlar, karmakarışık büyük kayalar arasında ufuktaki tepelerin kara çizgisine kadar boz lekeler oluşturuyordu. Bu tepeler, geniş gölgelerden, yamuk yumuk çıkıntılardan, içinde kızıl yıldızların kendilerini seyreder gibi oldukları kan rengi toprak birikintilerinden, arazinin çukurluklarında uykuya dalmış, karanlıklarla örtülü tenleri ortaya çıkaran, atılmış kadın kıyafetlerini andıran tebeşir beyazlığında renklerden oluşmuştu. Bu kızgın kır, geceleri tuhaf bir ihtiras içinde kıvranıyordu, perişan, kendini koyvermiş, eğilmiş, bükülmüş, bacakları kolları yayılmış bir halde uyuyordu, sıcak ve derinlerden gelen soluklar kan ter içinde uyuyan bir kadın gibi keskin kokular çıkarıyordu. Âdeta güneşin sıcaklığıyla kendinden geçmiş, hâlâ doğurmayı hayal eden, sırt üstü uzanmış, göğsü açık, karnını aya doğru çevirmiş bir toprak tanrıçasıydı. Rahip Mouret, uzaklarda, bu iri beden boyunca Olivettes Yolu'nu, bir korsenin kıvrılan ipi gibi uzayan soluk renkli ince bir şerit görünümündeki yolu gözleriyle izliyordu. Peder Archangias'ın, küçük kızların eteklerini kaldırarak acımasızca dövdüğünü, yüzlerine tükürdüğünü,

hiçbir zaman doymayan bir teke gibi koktuğunu hatırlıyordu. Bambousse Baba, arkasından topak topak toprak atarken Rosalie'nin şehvetli bir hayvan gibi güldüğünü görüyordu. Ve o sırada, ensesi, o güzel sabah güneşiyle hafifçe ısınırken, gene sağlığının yerinde olduğunu sanıyordu. Arkasında sıcak bir ürperti hissediyordu. Bu ürperti, daha o sabah, ayin sırasında, güneş kırık camlardan girdiğinde, belli belirsiz işittiği belirsiz hayat mırıltısıydı. Kır, bu dev göğsü, gevşek gölgeleri, parlak cildiyle, ayın gümüş tülüyle belli belirsiz örtülü tüm bu ilahi çıplaklığıyla onu hiçbir zaman, gecenin bu saatindeki gibi endişelendirmemişti.

Genç rahip gözlerini indirdi, Les Artaud köyüne baktı. Köy, yorgunluğun ağır uykusu içinde, köylülerin uyurken içine daldıkları yokluğun ortasında yitip gitmişti. Tek bir ışık yoktu. Kulübeler karanlık bir yığın halinde gözüküyor, bu yığını iç içe geçmiş yolların, ay ışığı altında daha beyaz gözüken beyaz çizgileri kesiyordu. Köpekler bile kapalı kapıların önünde uykuya yatmış olmalıydılar. Yoksa Artaud'lar papazevini korkunç bir afet aracılığıyla zehirlemişler miydi? Rahip Mouret, yaklaşmasından büyük kaygı duyduğu soluğun sürekli güçlendiğini hissediyordu. Şimdi bir sürünün ayak seslerini işitir gibi oluyor, bir hayvan sürüsünden çıkan kokuların yoğunlaştırdığı bir toz serpintisi kendisine kadar geliyordu âdeta. Eski zamanlarda, rüzgârın serptiği bir avuç devedikeni gibi kel kalmış kayaların arasında yükselen bu bir avuç insanla ilgili olarak o sabah düşündüklerini şimdi gene düşünüyordu. Bir ırkın yavaş yavaş filizlenmesine tanık oluyordu. Çocukluğunda kendisini en fazla

hayrete düşüren, en çok korkutan şey, ıslak taşları yerinden kaldırdığında bir çatlaktan dışarı fırlayan milyarlarca böcekti. Artaud'lar, karanlıkta yorgun, uykuya dalmışlarken bile, soluduğu hava içinde hissettiği uykularıyla rahatsız ediyorlardı onu. Rahip Mouret, penceresinin altında, kayalardan başka bir şey olmamasını diliyordu. Köy yeterince ölü değildi, üzerleri saman örtülü damlar göğüsler gibi şişiyordu, kapıların çatlaklarından soluklar, hafif çıtırtılar, canlı suskunluklar sızıyor, bu kovuğun içinde, gecenin karanlık kucağında kaynaşan bir dölün varlığını anlatıyordu. Kendisine bulantı veren şey büyük olasılıkla bu kokuydu. Oysa o, çoğu zaman, bu kokuyu aynı şekilde solumuş, dualaların ortasında serinlemekten başka hiçbir şeye ihtiyaç duymamıştı.

Rahip Mouret, şakakları ter içinde, öbür pencereyi açtı ve daha sert bir hava aradı. Aşağıda, sol tarafta, hiçbir rüzgârın gölgesini kımıldatamadığı Yalnız Servi'nin yüksek çizgisi ve mezarlık uzayıp gidiyordu. Boş tarladan biçilmiş çayır kokusu yükseliyordu. İçi kertenkelelerle dolu, üzerinde şebboylar bitmiş, kilisenin büyük duvarı ayın altında soğuyordu. Geniş pencerelerden biri parlıyor, camları çelik levhaları andırıyordu. Uyuklayan kilise, o saatte kutsal sandıkta duran kutsal ekmek, Tanrı'nın insanüstü hayatını yaşıyordu muhtemelen. Rahip Mouret, karanlıkların yuttuğu kandilin sarı lekesini düşünüyor, hasta başını, hiçbir kiri olmayan o karanlıkların içinde rahatlatmak için tekrar aşağı inmek istiyordu. Ama tuhaf bir korku engelledi kendisini. Ayın tutuşturduğu camları seyrederken, birdenbire, kilisenin, içeriden bir fırın ateşiyle, bir cehennem şenliği göz kamaştı-

rıcılığı içinde tutuştuğunu gördüğünü sandı. Bu şölenin ortasında, Mayıs ağaçları, bitkiler, hayvanlar, çıplak kollarıyla ağaçlara deli gibi sarılan Les Artaud kızları dönüp duruyorlardı. Sonra eğildi, aşağıda, Désirée'nin kümesinin kapkara tüttüğünü gördü. Tavşanların yuvalarını, tavukların tüneklerini, ördeklerin kulübesini açık seçik göremiyordu. Bunların tümü pis bir koku içinde yığılmış, aynı koku içinde uyuyan bir küme oluşturmuştu. Ahırın kapısının altından keçinin ekşi kokusu geliyordu, sırt üstü yatmış küçük domuz, boş bir kovanın yanında horluyordu. Alexandre adlı koca, kırmızı horoz, boru gibi sesiyle bir çığlık attı ve uzaklarda teker teker, bütün köyün horozlarının tutkulu çağrılarını uyandırdı.

Birdenbire hatırladı Rahip Mouret. Peşini bırakmadığını hissettiği humma, onu Désirée'nin kümesinde, bedenleri henüz yumurtlama etkinliğinin harareti içindeki tavukların, karınlarının tüyünü yolan anaç tavşanların karşısında yakalayıvermişi. O zaman, ensesinde bir soluğun dolaştığını, o kadar belirgin biçimde hissetti ki, onu böyle ensesinden yakalayanın kim olduğunu görmek için arkasını döndü. Paradou'dan fırlayarak çıkan Albine'i, büyülü bir bahçe hayali üstüne kapanan kapıyı hatırladı. Albine'in ucu bucağı belli olmayan duvar boyunca koşarak, dört nala giden arabayı izlediğini, havaya, öpücükler gibi kayın ağacı yaprakları fırlattığını hatırladı, ayrıca onun akşam rüzgârıyla süpürülen küçük bir toz bulutu gibi yol ustünde uçuşan etekleriyle, Peder Archangias'ın alacakaranlıkta sövüp saymasına gülüşünü de hatırladı. On altı yaşındaydı bu kız. Biraz uzunca yüzüyle tuhaf gözüküyordu, açık hava, ot, toprak koku-

yordu. Rahip Mouret onu, o kadar açık seçik biçimde hatırlıyordu ki, ince bileklerinden birinde gördüğü ve beyaz ten üstünde pembeleşmiş bir sıyrığı şimdi tekrar görür gibiydi. Albine, ona mavi gözleriyle bakarak niçin böyle gülüyordu acaba? Mouret, her yandan bedenini kavrayarak yankılanan sesli dalgalar içinde kalmış gibi, onun gülüşleriyle kuşatılmıştı. O gülüşü soluyor, kendi içinde titrediğini hissediyordu. Evet, hissettiği bütün kötülük, içtiği bir gülüşten kaynaklanıyordu.

Rahip Mouret korku içinde, başı elleri arasında, iki penceresi açık odanın ortasında ayakta duruyor, titriyordu. Gün, yüzü uzunca, mavi gözlü, sarışın bir kızın bu şekilde hayal edilmesiyle mi bitiyordu? Ve o gün, bütünüyle, o iki açık pencereden giriyordu. Uzakta kırmızı toprakların harareti, iri kayaların, taşlar arasından fışkıran zeyin ağaçlarının, yol kenarlarında kollarını büken bağ kütüklerinin tutkusu vardı. Daha yakınlarda, rüzgârların Les Artaud'dan getirdiği insan terleri, mezarlığın soğuk kokuları, kilisenin günlük kokuları, saçları yağlı kızların kokularıyla içlerine kötülük karışmış bir halde hissediliyordu. Gübre dumanları, kümesin buğusu, tohumların genizleri tıkayan mayalanmaları da hissediliyordu. Bütün bu soluklar, aynı anda, aynı boğucu esinti halinde öyle keskin geliyor, öyle hızla şiddetleniyordu ki, soluğunu tıkıyordu onun. Duyularını kapatıyor, yok etmek istiyordu onları. Ama Albine, karşısında bu gübreli toprakta yetişmiş, güzelleşmiş büyük bir çiçek gibi gözünün önüne geldi tekrar. O bu pisliklerin doğal çiçeğiydi. Zarif bedeniyle güneşe doğru açılıyor, beyaz omuzlarını, hoş bir gonca gibi açıyordu. Yaşamaktan öyle büyük bir

keyif alıyordu ki, dalından fırlıyor, onun ağzına doğru uçuyor, uzun uzun gülüşüyle kokulandırıyordu onu.

Rahip bir çığlık attı. Dudaklarında bir yanma hissetti. Damarlarına kızgın bir huzme akıtılmıştı sanki. Sığınabileceği bir yer aradı o zaman, Meryem'in önünde diz çöktü, ellerini kavuşturdu, "Azizeler azizesi Meryem, şefaat!" diye haykırdı.

XVII

Meryem, ceviz konsolun üzerinde gülümsüyordu. Kırmızı bir çizgiyle belli olan ince dudakları hoş bir biçimde kıvrılmıştı. Ufuk bembeyazdı. Başından ayaklarına kadar inen beyaz örtüsünün kenarında belli belirsiz yaldızlı bir çizgi vardı. Cinsiyeti olmayan bir bedende dümdüz ve uzun kıvrımlar yapan giysisi, boynunu sıkı biçimde kavrıyor ve yalnızca ince boynunu açıkta bırakıyordu. Yüzü pembe, mavi gözleri gökyüzüne dönüktü, çocuk ellerini andıran pembe ellerini birleştirmiş, bedenine uçuşan iki gökyüzü parçası bağlamış gibi gözüken mavi tülün üstünde, duvağın katmerleri altında, parmaklarının yalnızca uçları görünüyordu. Hiçbir dişi çekicilikten eser yoktu onda. Yalnızca ayakları, tapılası güzel çıplak ayakları mistik yabani gül dallarına basıyordu. Bu çıplak ayakların üstünde, kat kat saf teninin doğal çiçeklenmesini andıran altın rengi güller bitiyordu.

Rahip üzüntüyle, sürekli olarak, "Sadık bakire, şefaat!" diyordu.

Bu bakire onu asla heyecanlandırmamıştı. Ana de-

ğildi henüz, kollarıyla İsa'yı uzatmıyordu kendisine, henüz gebeliğin yuvarlak hatları yoktu bedeninde. Bir yeryüzü prensesi gibi, uçan meleklerin şaşaayla taşıdıkları, başında altın taç, sırmalı giysili, gökten inen kraliçe değildi henüz. Bu Meryem ona asla korkunç gözükmemiş, yalnızca kendini göstermesiyle alınları yere eğdiren, güçlü bir hükümdar gibi konuşmamıştı hiçbir zaman. Mouret ona bakmaya, onu sevmeye, kumral saçlarının yumuşak dalgalarından heyecanlanabileceği endişesine düşmeden onu sevmeye cesaret edebiliyordu. Yalnızca onun çıplak ayakları, bir iffet bahçesi çiçekleri gibi açan, aşk esinleyen ayakları heyecanlandırıyordu onu. Bu ayakların çiçekler gibi açması mucize gibi bir şeydi ve Rahip Mouret bu ayakları okşama arzusunu engelleyemiyordu. Bu Meryem, odayı, kendi zambak kokularıyla dolduruyordu. Altın bir vazoya konmuş gümüs bir zambaktı o, son derece değerli, ebedi, eksiksiz bir saflıktı. Bedenini sıkı sıkı saran beyaz örtüsü içinde, hiçbir insani tarafı yoktu, her zaman aynı güçlü ateşle yanan bakir bir alevden oluşmuştu. Rahip Mouret, gece yatarken, sabah uyandığında, onu orada aynı coşkulu gülümseyişiyle buluyordu. Onun yanında, hiç sıkılmadan, kendi utancı karşısındaymış gibi soyunuyordu.

"Çok saf, çok temiz ama hep bakire olan ana, şefaat!" diye kekeledi. Arkasında Albine'in telaşlı koşuşunu işitiyormuş gibi, korkarak ayaklarına sarılmıştı Meryem'in. "Benim sığınağım, neşe kaynağım, bilgi mabedim, saflığımı, temizliğimi içine kapattığım kalesiniz siz. Sizin lekesiz ellerinize teslim oluyorum, yalvarıyorum size, alın beni, örtünüzün bir ucuyla örtün. Beni,

masumiyetinizin altına, giysilerinizin kutsal siperinde saklayın ki bir bedenden çıkan soluk gelip bulaşamasın bana. Size ihtiyacım var, sizsiz ölüyorum, kurtarıcı kollarınıza alın beni, uzaklara, içinde bulunduğunuz duru beyazlığın ortasına götürün. Günahsız Meryem, beni uzuvlarınızın her birinden dökülen lekesiz karın içinde eritin. Siz ebedi bir iffet harikasısınız. Sizin nesliniz, tohum atılmadan süren harika bir ağaç gibi, bir ışık üstünde gelişti. Oğlunuz İsa, Tanrı'nın bir soluğundan doğdu, siz de ananızın karnı kirlenmeden doğdunuz, bu bakireliğin kuşaktan kuşağa, sonu gelmeyen bir ten bilgisizliği içinde yükseldiğine inanmak istiyorum. Ah! Duyguların utancı dışında yaşamak, büyümek mümkün olsa! Ah! O iğrenç cinsiyet gerekliliği olmadan, yalnızca göksel bir öpüşle çoğalmak, doğurmak!"

Bu umutsuz çağrı, arzulardan arınmış bu çığlık, güç vermişti rahibe. Meryem, bembeyaz, gözleri yukarıda, pembe ve ince dudaklarıyla daha sevecen gülümsüyordu sanki.

Duygulu bir sesle devam etti rahip: "Hâlâ çocuk olabilseydim. Sizin giysilerinizin gölgesinde yürüyen bir çocuk olarak kalabilseydim... Küçücüktüm, ellerimi bitiştirir, Meryem'in adını telaffuz ederdim. Beşiğim beyazdı, bedenim beyazdı, bütün düşüncelerim beyazdı. Sizi belirgin biçimde görüyordum, beni çağırdığınızı duyuyordum, yaprak yaprak koparılmış güllerin üstünden, gülerek size doğru geliyordum. Ancak sizin ayaklarınızın dibinde bir çiçek olabilecek gibi yaşıyordum. Keşke hiç büyümeseydi insan. O zaman sizin çevrenizde, yalnızca sarışın başlar, elleri saf, dudakları temiz, uzuv-

ları yumuşak, sütten çıkmış gibi lekesiz, sizi sevecek olan bir çocuk evreni bulunacaktı. Bir çocuğun yanağı öpülürken, ruhu öpülür onun. Sizin adınızı, ancak bir çocuk, kirletmeden telafuz edebilir. Daha sonra ağız bozulur, tutkularla zehirlenir. Sizi bu kadar seven, kendisini size adayan ben bile, sizin benim erkekçe kirlerimle rastlaşmanızı istemediğim için adımı her an söyleme cesaretini gösteremiyorum. Dua ettim, kendime çeki düzen verdim, sizin himayenizde uyudum, namuslu yaşadım. Oysa, bugün, sizin nişanlınız olabilmek için bu dünyadan yeterince elimi ayağımı çekmemiş olduğumu görerek ağlıyorum. Meryem! Sevgili güzel bakire, keşke beş yaşında olsaydım, keşke dudaklarım sizin resimlerinize yapıştıran çocuk olarak kalsaydım! Sizi kalbimin üstüne koyar, yanıma yatırır, bir arkadaş gibi, yaşıtım bir kız gibi kucaklardım. Sizin dar giysilerinize, çocuk örtüsüne benzeyen örtünüze, mavi tülünüze, sizi bir abla yapan bütün o çocukça şeylere sahip olurdum. Saçlarınızı öpmeye çalışmazdım çünkü saç gözükmemesi gereken bir çıplaklıktır ama geceleri sabahlara kadar, her iki ayağınızı, bir birini, bir ötekini öperdim... Dudaklarımla, o altın gülleri, damarlarınızdaki mistik güllerin yapraklarını koparıncaya kadar..."

Durdu, Meryem'in mavi gözlerini yere çevirmesini, örtüsünün bir ucuyla alnına dokunmasını bekledi. Meryem, boynuna kadar, tırnaklarının ucuna kadar, topuklarına kadar, bütünüyle semavi özellikler içinde, kendisini son derece ince bir hale getiren, bu dünyadan ayıran ince bedeninin yükselişi içinde, tülüne sarılmıştı. Mouret daha coşkulu bir tavırla sürdürdü konuşmasını.

"Haydi, beni tekrar çocuk yapın temiz kalpli Meryem, güçlü Meryem. Beş yaşında bir çocuk yapın beni. Duygularımı alın, erkekliğimi alın. İçimde büyüyen erkeği, bir mucize, tamamen alıp götürsün. Siz göklerde saltanat sürüyorsunuz, beni yıldırımla vurmak, uzuvlarımı kurutmak, beni kötülük yapmaktan aciz ve cinsiyetsiz bırakmak, sizin rızanız olmadan serçe parmağımı bile kaldıramaycak kadar her türlü güçten yoksun kılmak sizin için çok kolaydır. Masum olmak istiyorum ben. Hiçbir insani ürpertinin bozamayacağı, o size özgü masumiyete sahip olmak istiyorum. Ne sinirlerimi ne kalp atışlarımı ne de arzularımın gücünü hissetmek istiyorum. Cansız bir cisim, ayaklarınızın dibinde bir taş olmak istiyorum, üstünde yalnızca sizden bir koku kalacak, sizin attığınız ve yerden kımıldamayacak bir taş... Kulaksız ve gözsüz, sizin ayaklarınız altında olmaktan mutlu, yoldaki başka taşlarla birlikte, kötü şeyler düşünemeyecek olan bir beyaz taş olmak istiyorum. Ne büyük mutluluk olurdu bu! Hayal ettiğim kusursuzluğa hiçbir çaba harcamadan, bir hamlede varırdım. Sizin rahibiniz olduğumu ilan ederdim. Eğitimimin, dualarımın, beş yıl süren öğrenciliğimin beni ulaştıramadığı düzeye ulaşırdım. Evet, hayatı inkâr ediyorum ve diyorum ki türün ölümü, onu sürekli çoğaltan iğrençliğe yeğlenmelidir. Günah her şeyi kirletiyor. Günah aşkı bozan, eşlerin odalarını, yeni doğmuş çocukların beşiklerini, güneş altında açılmış çiçeklere, tomurcuklarını açan ağaçlara kadar her şeyi zehirleyen, dünyayı kuşatmış bir pisliktir. Dünya, en küçük damlaları, utanç verici damlalar halinde fışkıran bir pisliğin içinde yüzüyor. Ama ey

Meryem Ana, ey bakire melek, benim feryatlarıma kulak verin, onları kabul edin ki mükemmel olayım ben! Yanaklarının arkasında yalnızca iki büyük kanadı olan meleklerden biri yapın beni. Ne bedenim ne uzuvlarım olsun! Beni çağırdığınızda size doğru uçayım, size övgüler yağdıran bir ağızdan, sizin, semadaki yolculuklarınızda sizi taşıyan bir çift kanattan başka bir şey olmayayım! Ah! Bana ölüm verin, ölüm verin kutsal bakire, her şeyim ölsün benim! Bedenimin ölümü, yaşayan ve çoğalan şeyin ölümü içinde seveceğim sizi. Kalbimin özlemini çektiği tek evliliği sizinle yapacağım. Her zaman yukarı, sürekli daha yukarı çıkarak, sizin o ışıklar saçtığımız aydınlığınıza kadar varacağım. Orası büyük bir yıldızdır, her yaprağı bir ay gibi yanan olağanüstü beyaz bir gül, gümüş bir tahttır. Siz oradan öyle bir iffet ışığı saçıyorsunuz ki bütün cennet yalnızca sizin örtünüzün ışığıyla aydınlanıyor. Bütün beyazlıklar, şafaklar, ulaşılmaz tepelerdeki kar, yeni açmış zambak, meçhul pınarlardan fışkıran su, güneşin dokunmadığı bitkilerin sütü, bakirelerin gülümsemeleri, beşikte ölen çocukların ruhları sizin beyaz ayaklarınıza dökülüyor. Ve ben ince bir alev gibi sizin dudaklarınıza kadar yükseleceğim, aralık duran dudaklarınızdan sizin içinize gireceğim ve melekler bizim mutluluğumuzla ürperirlerken düğün olacak. Bakire olmak, bakire olarak sevişmek, tatlı öpücüklerle bakireliği korumak! Bir temizlik ve saflık bulutu içinde, okşamaları ruha mutluluk veren ışıktan bir sevgilinin kollarında, kuğu kuşu kanatlarının üstünde yatarak aşkı tümüyle tatmak! Yetkinlik, insanüstü düş, kemiklerimi çatırdatan arzu, beni göklere yükselten hazlar! Ey Meryem, ey

Tanrı'nın sevgili kulu, bendeki insanlığı hadım et, beni erkekler arasında hadım et ki bakireliğinin hazinesini korkmadan teslim edesin bana!"

Rahip Mouret, dişleri takırdayarak, ateşler içinde yere düştü ve bayıldı.

İKİNCİ KİTAP

I

İki geniş pencereye özenle çekilmiş bez perdeler odayı alaca karanlığın ölgün ışıklarıyla aydınlatıyordu. Oda, yüksek tavanlı, son derece geniş, ahşap bölümleri beyaz boyalı, dağınık yapraklar üstünde kırmızı çiçek motifleri bulunan eski bir XV. Louis üslubu eşyalarla donatılmıştı. Pencere aralıklarında, kapıların üstünde, yüklüğün iki yanındaki resimlerde bir yığın uçuşan ve ne olduğu artık bilinmeyen oyunlar oynayan küçük aşk perilerinin pembe karınları ve kıçları hâlâ gözüküyordu, duvar kaplamaları oval aynalarla süslüydü, çift kanatlı kapılar, bir zamanlar gök mavisi bir zemin üstüne armalar, madalyonlar, ten rengi kurdele düğümleriyle süslü yuvarlak tavan son derece hoş bir gül rengi alarak siliniyor ve bu renk, bu solgun cennetin hüznünü taşıyordu. Pencerelerin karşısında, alçıdan yapılmış aşk perilerinin, hiç utanmadan yatağa bakmak istiyormuş gibi eğilerek, taklalar atarak araladıkları bulut yığınlarının altında açılan büyük yüklük, pencereler gibi uzak bir şehvet kokusuyla sıcak kal-

mış bu odanın ortasında tuhaf bir masumiyet taşıyan kaba dikişli bez perdelerle kaplanmıştı.

Albine, üstünde, bir ispirto ocağında bir ibriğin ısındığı konsolun yanında durmuş, yatağının perdelerini inceliyordu. Beyazlar içindeydi, saçları eski bir dantel örtüye sarılmıştı, ellerini dizlerine koymuş, ciddi bir yetişkin kız tavrıyla duruyordu. Derin sessizlik içinde hafif bir soluk, uyumuş bir çocuğun soluğu işitiliyordu. Ama Albine, birkaç dakika sonra merak etti durumu, kendini tutamadı, sessizce yaklaştı, bir perdenin ucunu kaldırdı. Serge, büyük karyolanın kenarında, başı, bükük duran kollarından birine dayalı halde uyuyor gibiydi. Hastalığı sırasında saçları uzamış, tıraşı gelmişti. Yüzü kireç gibiydi, gözlerinin altında mor halkalar vardı ve dudakları da solgundu. Nekahet dönemindeki bir genç kız zarafeti içindeydi.

Albine, duygu dolu bir tavırla, perdenin ucunu elinden bırakacak olduğu sırada Serge, son derece alçak sesle, "Uyumuyorum" dedi.

Keyifli bir yorgunluk içinde kendinden geçmiş gibi, parmağını bile oynatmadan, başını dayadığı yerde yatıyordu öylece. Gözleri hafifçe açılmıştı, ağzından, açıkta kalmış ellerinden birine bir soluk temas ediyor, sarışın teninin tüylerini hareket ettiriyordu.

Gene alçak sesle, "Seni dinliyordum, yavaş yürüyordun" dedi.

Albine, bu senli benli hitap tarzından çok memnun oldu. Yaklaştı, yüzünün, onun yüzünün hizasına gelmesi için karyolanın önünde çömeldi, "Nasılsın?" diye sordu.

Ve o da dudaklarından ilk kez çıkan bu "sen" tarzında hitabın keyfini çıkarıyordu.

"Artık iyisin" diye devam etti. "Biliyor musun, oradan, kötü haberlerle gelirken yolda yürüdüğüm süre hep ağladım. Bana senin delilik nöbetleri geçirdiğini, bu nöbetin, seni öldürmese bile aklını alıp götüreceğini söylüyorlardı... Amcan Pascal, nekahet dönemini geçirmek üzere seni buraya getirdiğinde, ona öyle bir sarıldım ki!"

Yatak çarşaflarını düzeltiyordu ve bir ana şefkati içindeydi.

"Biliyor musun, oradaki o kızgın kayalık yerler hiç iyi gelmiyordu sana. Ağaçlık yer, serinlik, rahat gerekir sana... Doktor seni buraya sakladığını kimseye söylemedi. Kendisiyle seni sevenler arasındaki bir sırdır bu. Doktor senin artık mahvolmuş olduğuna inanıyordu... Sen kendi işine bak şimdi, kimse rahatsız etmeyecek bizi. Jeanbernat Amca salatalarının karşısında piposunu tüttürüyor. Öbürleri gizlice haberlerini alacaklar senin. Doktor da gelmeyecek artık çünkü bundan sonra hekimin benim senin... İlaca da ihtiyacın yokmuş artık. Senin sevilmeye ihtiyacın var, anlıyor musun?"

Mouret, hâlâ kafasının içinin boş olduğunu sanıyordu ve hiçbir şey duymuyordu sanki. Gözleri, başını hiç hareket ettirmeden, odayı araştırdığından, Albine, onun nerede olduğunu merak ettiğini tahmin etti.

"Benim odam burası" dedi. "Sana verdim onu. Güzel değil mi? Tavanarasındaki en güzel eşyaları aldım, sonra güneş ışığı gözünü kamaştırmasın diye bu bez perdeleri gerdim... Ayrıca sen beni hiç rahatsız etmiyorsun. Ben ikinci katta yatacağım. Üç ya da dört boş oda daha var."

Ama Mouret, gene endişeliydi.

"Yalnız mısın?" diye sordu.

"Evet. Niye soruyorsun bunu bana?"

Mouret karşılık vermedi ve canı sıkılmış gibi mırıldandı: "Rüya gördüm, sürekli rüya görüyorum... Çan sesleri işitiyorum sürekli, bu nedenle yoruluyorum."

Bir ara sustu, sonra devam etti:

"Git kapıyı kapa, sürgüle. Senin yalnız olmanı, tek başına olmanı istiyorum."

Albine, bir iskemleyle birlikte tekrar gelerek, onun başının ucuna oturduğunda çocuk gibi sevinmişti Serge.

"Artık kimse giremeyecek" deyip duruyordu. "Çan seslerini işitmeyeceğim artık... Sen konuşurken kafamı dinliyorum."

"Bir şey içmek ister misin?" diye sordu Albine.

Serge, işaretle bir şey içmek istemediğini anlattı. Albine'in ellerine öyle büyük bir hayretle, öyle büyük bir zevk duyarak bakıyordu ki genç kız bir elini yastığın kenarına doğru uzattı gülümseyerek. O zaman Serge de başını kaydırdı, yanağım bu küçücük ve serinlik veren ele dayadı, hafifçe gülümsedi, "Ah! İpek gibi yumuşacık" dedi. "Hava üflüyorlar saçlarıma sanki... Lütfen çekme elini."

Sonra uzun bir sessizlik oldu.

Büyük bir dostlukla bakıyorlardı birbirlerine. Albine, hastanın dalgın gözlerinde kendisini görüyor ve içinde bir huzur duyuyordu. Serge, küçücük, serin elin kendisine ilettiği belirsiz bir şeyi dinliyor gibiydi.

"Elin çok iyi" diye devam etti. "Bilemezsin ne kadar iyi geliyor bana... İçime giriyor, bedenimdeki bütün

ağrıları götürüyor sanki. Her yanımı kaplayan bir okşama, bir rahatlık, bir iyileşme hissediyorum."

Yanağını hafifçe bu ele dokunduruyor ve âdeta diriliyordu.

"Bana acı bir içecek vermeyeceksin, değil mi? Binbir çeşit ilaçla rahatsız etmeyeceksin ya beni! Elin yetiyor bana, görüyorsun. O eli şuraya, başımın altına koyasın diye geldim ben."

"Zavallı Serge'ciğim, çok acı çektin değil mi?" dedi alçak sesle.

"Acı mı? Evet ama çok zaman oldu... Kötü uyudum, dehşet verici rüyalar gördüm. Mümkün olsa hepsini anlatırdım sana.."

Bir an gözlerini kapadı, büyük bir çabayla hafızasını yokladı.

"Karanlıktan başka bir şey gördüğüm yok" diye kekeledi. "Çok tuhaf, uzun sürmüş bir yolculuktan dönüyorum. Nereden yola çıktığımı bilmiyorum. Ateşler içinde yanıyordum, damarlarımda bir hayvan gibi çılgınca koşan bir ateş... evet, evet, tamam, hatırlıyorum. Hep aynı kâbus, beni sonu gelmez bir dehlizde sürüklüyor. Bazen çok fazla acı çektiğimde, bu dehliz birdenbire bir duvarla örülüyordu; tavandan taşlar dökülüyor, yan duvarlar daralıyordu. Ben öne geçmek için kıvranıyor, nefes nefese kalıyordum, sonra o engelin içine giriyor, ayakla, yumrukla, kafamla delmeye çalışıyordum orayı ve git gide büyüyen bu harabenin arasından kesinlikle geçemeyeceğimi görüp umutsuzluğa düşüyordum... Ve sonra, çoğu zaman bu yığına parmağımla dokunmak yeterli oluyordu. Her şey kayboluyordu bir anda, ben yalnızca

üstümde, bunalımın verdiği yorgunlukla, genişleyen dehlizde rahat rahat yürüyordum."

Albine, eliyle ağzını kapatmak istedi onun.

"Hayır, konuşmak yormuyor beni. Gördüğün gibi kulağına konuşuyorum. Sanki yalnızca düşünüyorum ben ve sen de işitiyorsun beni... Tuhaf olan daha çok şuydu: Ben o yeraltında sanki geri dönmeyi hiç düşünmüyordum, tek bir yıkıntıyı bile temizlemek için binlerce yıl gerektiğini düşünüyordum ama öte yandan da geçmek için inat ediyordum. En büyük felaketler karşısında kalma tehlikesiyle başarmak zorunda olduğum, kaçamayacağım bir işti bu. Dizlerim parçalanıyor, alnımı kayalara vuruyor ve ben olabildiğince çabuk ulaşabilmek için bütün gücümü harcıyor, coşku dolu bir çaba gösteriyordum. Varacağım yer neresiydi? Bilmiyorum, bilmiyorum..."

Gözlerini kapadı, düşlere daldı, bir şeyler araştırır gibi yaptı. Sonra ilgisiz bir tavırla dudaklarını büktü, başını tekrar Albine'in eline dayadı ve gülümseyerek, "Ne budalalık! Çocuk muyum ben!" dedi.

Ama genç kız, Serge'in, kendisine, tamamen kendisine bağlı olup olmadığını anlamak için soru sordu, genç adamın bulmaya çalıştığı belirsiz anılara çekti onu tekrar. Serge hiçbir şey hatırlamıyordu, gerçekten mutlu bir çocukluk içindeydi. Kendisini bir gün önce doğmuş sanıyordu.

"Hayır! Henüz gücüm yerinde değil" dedi. "Hatırlayabildiğim en uzaklarda kalmış şey bütün bedenimi yakan bir yatak, başım yastıkta, ateş içindeymiş gibi kıvranıyordu. Ayaklarım sürekli birbirine sürtünmekten aşınıyordu... Çok kötüydüm! Bedenimi değişime uğratıyorlar,

her organımı yerinden çıkarıyorlar, kırılmış bir makine gibi onarıyorlardı beni sanki..."

Bu sözler gene güldürdü onu. Devam etti: "Yepyeni olacağım. Hastalık iyice temizledi beni. Ne sormuştun sen bana? Hayır, kimse yoktu orada. Karanlık bir kovuğun dibinde tek başıma acı çekiyordum. Hiç kimse yoktu, hiç kimse. Oradan sonra da hiçbir şey yok, hiçbir şey görmüyorum... İster misin senin çocuğun olayım? Yürümeyi öğretirsin bana. Ben yalnızca seni görüyorum artık. Sen olmayan bir şeyin olup olmaması önemli değil benim için. Hiçbir şey hatırlamıyorum. Buraya geldim, beni sen aldın, hepsi bu."

Rahatlamış bir halde, alçak sesle devam etti: "Elin sıcak şimdi, güneş gibi tatlı... Konuşmayalım artık. Isınıyorum."

Mavi tavandan, ürperti veren bir sessizlik dökülüyordu büyük odanın içine. İspirto lambası sönmüştü, ibrikten gittikçe incelen iplik gibi bir buhar yükseliyordu. Albine ve Serge, ikisinin de başları aynı yastıkta, pencereleri örten büyük bez perdelere bakıyorlardı. Özellikle de Serge'in gözleri beyaz ışık kaynağına dalar gibi bakıyordu oraya. Nekahat haline uygun düzeydeki solgun bir gün ışığında yıkanır gibi gömülüyordu o ışığa. Perdenin daha sarı gibi gözüken bir ucunun arkasında güneşin olduğunu tahmin ediyor, bu da onu tedaviye yeterli geliyordu. Uzaklardan, yaprakların hışırtıyla sallandığını duyuyordu, sağ taraftaki pencerede yüksekçe bir dalın, açık seçik biçimde yansıyan yeşilimtrak gölgesi, çok yakınlarında hissettiği ormanı hayal etmesine neden oluyordu.

Onun sabit bakışlarına aldanan Albine, "Perdeleri açmamı ister misin?" diye sordu.

"Hayır hayır" diye karşılık verdi Serge telaş içinde.

"Hava güzel. Güneşlenirsin. Ağaçları seyredersin."

"Hayır, lütfen... Dışarıdaki hiçbir şeyi görmek istemiyorum. Şu dal, canlıymış gibi kımıldadıkça, sürdükçe yoruyor beni... Elin böyle kalsın, uyuyacağım. Her taraf bembeyaz... Çok güzel."

Serge masum bir uykuya daldı. Albine, onu uykusunda serinletmek için yüzüne üflüyor, başucundan ayrılmıyordu.

II

Ertesi gün hava bozmuştu, yağmur yağıyordu. Serge gene ateşlenmişti ve kederli bir tavır içinde, loş, gri bir mahzen ışığı veren perdelere gözlerini dikmiş, acı dolu bir gün geçirdi. Güneşin bulunduğu yeri tahmin edemiyordu artık, kendisine korku veren o gölgeyi, sağanağın donuk dumanları içinde kaybolan ve silinerek ormanı da beraberinde götürmüş gibi görünen yükseklerdeki o dalı arıyordu. Akşama doğru hafif bir ürperti içinde çırpınarak hıçkıra hıçkıra haykırdı, Albine'e güneşin öldüğünü, bütün gökyüzünün, kırların, onun ölümüne ağladığını söyledi. Albine onu çocuk gibi avutmak, ona güneş vaat etmek, güneşin geri geleceğine, onu kendisine vereceğine dair güvence vermek zorunda kaldı. Ama Serge bitkilere de acırdı. Tohumların, toprak altında, ışık bekleyerek acı çektiklerine inanıyordu, onlar da kendisi gibi

kâbus içinde yaşıyordu. Bir dehliz boyunca süründüklerini, yollarının yıkıntılarla tıkandığını, güneşe ulaşabilmek için zorlu bir mücadele verdiklerini hayal ediyorlardı. Serge sessiz sessiz ağlamaya başladı, kışın dünya için bir hastalık olduğunu, eğer ilkbahar gelip, kendisini de toprağı da iyileştirmezse toprakla birlikte öleceğini söyledi.

Hava üç gün daha kötü gitti. Ağaçların üstüne, taşmış bir ırmağın uzaklardan duyulan hışırtısını andıran bir gürültüyle sağnaklar boşalıyordu. Rüzgâr esiyor, korkunç dalgalar gibi birbirini izleyen sağnaklar halinde pencerelere çarpıyordu. Serge, Albine'in panjurları sıkıca kapatmasını istemişti. Lamba yandığında, soluk ışıklı perdelerin yaslı manzarasını görmüyordu artık ve gri gökyüzünün incecik çatlaklardan süzüldüğünü, bedenini gömen bir toz gibi kendisine kadar aktığını hissetmiyordu kesinlikle. Kolları incelmiş, yüzü sapsarıydı, kırlar daha fazla hastalandıkça o da daha zayıf düşerek kendini koyveriyordu. Mürekkep gibi kara bulutlu bazı anlarda dalları kıvrılan ağaçlar çatırdarken, topraktaki otlar, suda boğulan bir kadının saçları gibi sağnak altında sürüklenirken, Serge, soluğunun tıkandığını hissediyor, fırtınada kendisi de dayak yemiş gibi kendinden geçiyordu. Sonra bulutlar birazcık aralandığında, iki bulut arasında küçücük bir mavi köşe göründüğünde soluk alıyor, yıkanıp temizlenen yaprakların, beyazlanan patikaların, sularının son yudumunu içen tarlaların sessizliğinin tadını çıkarıyordu. Albine de güneş istiyordu şimdi, günde belki yirmi kez, sahanlıktaki pencereye gidiyor, ufka bakıyor, en küçük beyaz lekeleri keyifle seyrediyor,

dolu taneleriyle yüklü, bakır rengi karanlık bulut yığınlarından korkuyor, çok fazla kara renkli olduğunu düşündüğü bir bulutun sevgili hastasını öldürmesinden korkuyordu. Doktor Pascal'ı çağırtmak istedi. Ama Serge hiç kimseyi istemiyordu: "Yarın camlara güneş vuracak ve iyileşeceğim" diyordu.

Bir akşam, fenalaştığı sırada, Albine, yanağını koyması için elini uzattı ona. Bu el Serge'i rahatlatmayınca çaresiz gördü kendini ve ağladı. Serge tekrar kış uyuşukluğuna düşeli beri, Albine, onu, içinde çırpınmakta olduğu kâbustan tek başına çıkarabilecek kadar güçlü hissetmiyordu kendisini. İlkbaharın yardımına ihtiyacı vardı. Kendisi de buz gibi kolları, daralan nefesiyle, ona hayat vermekten âciz, mahvoluyordu. Kasvet dolu büyük odada saatlerce dolanıp duruyordu. Aynanın önünden geçerken kendisini orada kararmış gibi görüyor ve çirkin sanıyordu.

Sonra bir sabah, ellerinin kaybolan çekiciliğini denemeye cesaret edemeden, yastıkları düzeltirken, parmaklarının ucuyla hafifçe ensesine dokunduğu Serge'in dudaklarında ilk günkü gülümseyişi gördü âdeta.

Serge alçak sesle, "Panjurları aç" dedi.

Albine onun nöbet yüzünden sayıkladığını sandı çünkü daha bir saat önce sahanlığın penceresinden bakmış, yaslı bir gökyüzü görmüştü.

Hüzünlü bir sesle, "Uyu" dedi. "Sana söz verdim, ilk güneş ışığında uyandıracağım seni... Uyu, güneş çıkmadı daha."

"Çıktı, ben hissediyorum, güneş var... Aç pancurları."

III

Güneş vardı gerçekten de. Albine, geniş perdelerin arkasındaki panjurları açınca, güzel sarı ışık, beyaz çarşafın bir köşesini tekrar ısıttı. Ama Serge'i, olduğu yerde doğrultan şey, dalın gölgesini, kendisine hayata dönüşü müjdeleyen bu ince dalı tekrar görmesi oldu. Bütün yeşillikleriyle, sularıyla, tepelerinin oluşturduğu geniş çevresiyle hayata dönmüş bütün kırlar, onun gözünde, en küçük esintiyle ürperen bu yeşilimtrak gölgede bir araya geliyordu. O gölge hiçbir endişe vermiyordu ona artık. Serge, bu gölgenin sallanmasını, kendisine müjdelediği özsuyun gücüne muhtaç, doymaz bir bakışla izliyordu.

Serge'i kolları arasında tutan Albine, mutlu bir tavır içinde şöyle diyordu: "Ah! Sevgili Serge, kış bitti... Kurtulduk işte."

Serge, gözleri daha parlak, sesi daha açık seçik, yatağına yattı tekrar. "Yarın çok güçlü olacağım" dedi. "Perdeleri açacaksın. Her tarafı görmek istiyorum."

Ne var ki ertesi gün bir çocuk gibi korkmaya başladı. Pencerelerin ardına kadar açılmasına kesinlikle razı olmadı.

"Birazdan, biraz sonra" diyordu.

Heyecanlıydı, gözlerinin içine ilk girecek ışığın kendisini rahatsız etmesinden endişeleniyordu. Akşam olmasına rağmen, hâlâ güneşe dikkatle bakma konusunda bir karar verememişti. Yüzü perdelere doğru dönük,

öyle kala kalmış, kumaşın saydamlığında, soluk sabahı, keskin ışıklı öğle vaktini, morumsu alaca karanlığı, gökyüzünün bütün renklerini, bütün değişikliklerini izlemişti. Ilık havada, bir kuşun kanat çırpmalarından oluşan ürpertiye varıncaya kadar, bir güneş huzmesi içinde titreşen kokuların keyfine kadar her şey o saydamlıkla izdüşüm halindeydi. Serge bu örtünün arkasında, dışarıdaki güçlü hayatın bu belli belirsiz düşü arkasında ilkbaharın canlanışına kulak veriyordu. Hattâ, toprağın yeniden kazandığı özsu, perdelerin oluşturduğu engele rağmen, kendisine kadar daha güçlü bir biçimde ulaştığında biraz nefesi daralıyordu ara sıra.

Ertesi sabah, daha uykudayken, Albine, kendisine seslenerek tedavisini hızlandırdı: "Serge! Serge! Güneş gözüktü!"

Perdeleri sertçe ve hızla çekiyor, pencereleri ardına kadar açıyordu. Serge kalktı, yatakta diz çöktü, soluğu kesiliyor, baygınlık geçiriyor gibi oluyordu. Kalbinin çatlamasına engel olabilmek için ellerini sıkıca göğsüne bastırıyordu. Karşısında uçsuz bucaksız gözyüzü vardı, yalnızca mavilik, sonsuz bir mavilik vardı. Serge, o maviliğin içinde, acıyla yıkanıyor, kendisini hafif bir sallantıya bırakır gibi, o maviliğe terk ediyor, oradan tatlılık, hoşluk, saflık, gençlik içiyordu. Yalnızca gölgesini gördüğü dal pencereyi aşıyor, o mavi denize koyu bir yeşil leke sürüyordu. Ufukta uçan kırlangıçların orayı kirletmesinden yakınan, onun hastalıklı saflıkları için bu bile fazlaydı. Yeniden doğuyordu. Işığa gömülmüş, sıcak hava dalgalarıyla dövülerek, içine bir hayat seli aktığını hissederek, elinde olmadan hafif çığlıklar atıyordu. Mo-

uret, ellerini uzatarak yatağa devrildi, keyifli bir baygınlık içinde, başı yastığa düştü tekrar.

Ne kadar keyifli ve hoş bir gündü! Güneş sağ taraftan, yüklüğe uzak bir yerden giriyordu içeri. Serge, öğleden önce, bütün zamanını, onun ağır adımlarla ilerleyişini seyrederek geçirdi. Güneşin, eski eşyaları sıyırarak, köşelerde eğlenerek, kimi zaman da, çözülmüş bir kumaş parçası gibi yerlerde sürünerek, altın sarısı rengiyle kendisine doğru geldiğini görüyordu. Ağır ve güvenli bir yürüyüştü bu, sarışın organlarıyla gerinerek, yüklüğe kadar, tekdüze bir hareketle, kendisine sahip olmak için çılgınca bir arzu esinleyen şehvetli bir ağırlıkla uzanan bir sevgiliye yaklaşmasıydı bu. Nihayet, saat ikiye doğru, güneş ışığı, son koltuktan da ayrıldı, çarşaflar boyunca yükseldi, çözülmüş bir saç gibi yatağa yayıldı. Serge, zayıflamış ellerini, bu yakıcı okşayışa bıraktı, gözlerini kısıyor, parmaklarının üstünde ateşten öpücüklerin koşuştuğunu hissediyor, bir ışık denizi, bir yıldız kucaklayışı içinde hissediyordu kendisini. O sırada, Albine yanında bulunduğundan ve gülümseyerek eğildiğinden, gözlerini tamamen kapatmış olan Serge yavaşça kekeledi: "Bırak beni, fazla sıkma... Nasıl oluyor da beni böyle, tamamen kollarına alabiliyorsun?"

Sonra, güneş, tekrar indi yataktan, ağır ağır, sol tarafa gitti. Serge, güneşin yeniden dönüşünü, sandalyenin birinden kalkıp ötekine oturuşunu seyretti, onu göğsünün üstünde tutamadığına üzüldü. Albine, karyolanın kenarında oturmuş, kalmıştı. İkisi de, kolları birbirlerinin boyunlarında, gökyüzünün yavaş yavaş solmakta olduğunu gördüler. Ara sıra, müthiş bir ürperti, gökyüzü-

nü ani bir coşkuyla ağartır gibi oluyordu. Serge, orada daha rahat dolaşıyor, varlığından asla kuşkulanmadığı harika farklılıklar buluyordu. Bütünüyle mavi bir renk değildi bu, pembe mavi, leylak rengiyle karışık mavi, sarı mavi renklerle canlı bir tendi, lekesiz bir çıplaklıktı... Öyle bir çıplaklık ki, bir soluk almayla bir kadın göğsü gibi çarpıyordu. Serge, uzağa her bakışında, beklemediği şeylerle karşılanıyor, havada hiç bilmediği, görmediği yerler, çekingen gülümsemeler, nefis dolgunluklar, bir ucundan gözüken cennetlerin ortasında, çok hoş, büyük tanrıça bedenleri gizleyen tüller görüyor, acıdan hafiflemiş uzuvlarıyla, bu harelenmiş ipeğin orta yerinde, mavi gökyüzünün bu lekesiz, ince tüyü içinde uçuyor, duyguları, kendinden geçmiş varlığının üstünde dalgalanıyordu. Güneş alçalıyor, mavilik, duru altının içinde eriyor, gökyüzünün canlı teni daha da sarışınlaşıyor, yavaş yavaş, loşluğun bütün renklerine gömülüyordu. Tek bir bulut gözükmüyordu, yatağma uzanıp silinmiş bir bakire; ufukta, yalnızca bir iffet huzmesi bırakan bir çıplaklık vardı. Uçsuz bucaksız gökyüzü uyuyordu.

Albine, kendi omzunda, gökyüzüyle aynı anda uykuya dalan Serge'e bakarak, "Ah yavrum!" dedi.

Yatırdı onu, pencereleri kapadı. Ama ertesi sabah, daha şafakta tekrar açılmıştı pencereler. Serge'in artık güneşsiz yaşaması mümkün değildi. Güçleniyor, yüklüğün perdelerini uçuran güçlü esintilere alışıyordu. Hatta mavilik, o hiç eksilmeyen mavilik bile, tatsız tuzsuz bir şey gibi gelmeye başlamıştı ona. Bir kuğu kuşu, bir beyazlık olmadan, duru gökyüzünde ebediyen yüzmekten bıkıyordu. Kara bulutların uçuşmasım, bu sonsuz duru-

luğun monotonluğunu bozan bir bulut yığınının ortaya çıkmasını dileyecek hale geliyordu.

Sağlığı yerine geldikçe, daha güçlü duygulara ihtiyacı oluyordu. Artık o yeşil dala bakarak saatler geçiriyor, onun geliştiğini, serpildiğini, dallarını yatağına kadar uzattığını görmek istiyordu. Dal yetmiyordu artık ona, kendisine, doruklarını görmeden, derin çağrılarını işittiği o ağaçlardan söz ederek, arzularını tahrik etmekten başka bir işe yaramıyordu. Bu çağrılar, yaprakların hiç bitmeyen fısıltısı, akan suların gevezeliği, kanat çırpmalar, yüksek, sürekli, titreyen bir sesti.

"Ayağa kalkacak kadar iyileşince, pencerenin önüne oturursun" diyordu Albine. "Güzel bahçeyi görürsün!"

Serge, gözleri kapalı mırıldanıyordu: "Ben bahçeyi görüyorum canım, sesleri dinliyorum... Ağaçların yerini, suların yerini, menekşelerin nerede bittiğini biliyorum."

Sonra mırıldanmaya devam ediyordu: "Ama iyi göremiyorum, ışıksız görüyorum... Pencereye kadar gidebilmem için epey güç toplamam gerekiyor."

Albine, kimi zaman onu uyumuş sanarak, saatlerce gözükmüyordu. Dönüp geldiğinde Serge'i, gözleri meraktan pırıl pırıl, sabırsızlık içinde yanıp tutuşmuş halde buluyordu.

Serge, yüksek sesle soruyordu ona: "Nereden geliyorsun?"

Kollarından tutuyor, eteklerini, korsajım, yanaklarını kokluyordu.

"Çok hoş şeyler kokuyorsun... Otların arasında yürüdün değil mi?"

Albine gülüyor, şebnemlerin ıslattığı çizmelerini gösteriyordu ona.

Serge hayran hayran, "Bahçeden geliyorsun! Bahçeden geliyorsun!" diyordu. "Biliyordum zaten. İçeri girdiğinde büyük bir çiçek gibiydin... Entarinin içinde bütün bahçeyi getiriyorsun bana."

Albine'i yanından ayırmıyor, bir çiçek demeti gibi kokluyordu onu. Albine, kimi zaman, bahçeden geldiğinde, giysilerinde, dikenler, yapraklar, çöpler oluyordu. O zaman Serge, onun üstüne takılan şeyleri alıyor, birer anı gibi yastığının altında saklıyordu. Bir gün, bir demet gül getirdi Albine. Serge o kadar şaşırdı ki buna, ağlamaya başladı. Çiçekleri öpüyor, kollarının arasına alıp, göğsüne bastırıyordu. Ama güller solunca o kadar üzüldü ki, bir daha gül koparmayı yasakladı Albine'e. Gül kadar taze, gül kadar güzel kokan Albine'i tercih ediyordu o. Ayrıca Albine solmuyordu, ellerindeki, saçlarındaki, yanaklarındaki kokuyu kaybetmiyordu. Sonunda Serge, Albine'i, bir saatten önce dönmemesini tembihleyerek kendisi göndermeye başladı bahçeye.

"Böylelikle, yarına kadar, güneşe, havaya, güllere kavuşmuş oluyorum" diyordu.

Kimi zaman Albine'in, bahçeden soluk soluğa döndüğünü görünce sorular soruyordu ona. Hangi yoldan yürümüştü? Ağaçların altına dalmış mıydı? Yoksa çimenlerin kenarından mı yürümüştü? Kuş yuvaları görmüş müydü? Yaban gülünün arkasında mı, bir meşenin altında mı yoksa kavak ağaçlarının gölgesinde mi oturmuştu? Albine karşılık verince, kendisine bahçeyi anlatmaya kalkıştığında, Serge, eliyle onun ağzını kapatıyor

ve şöyle mırıldanıyordu: "Hayır, hayır, sus. Yanlış yapıyorum. Öğrenmek istemiyorum... Kendim görsem daha iyi."

Yakınında, iki adım ötesinde hissettiği yeşillikler için daldığı düşe tekrar dalıyordu. Günlerce, sırf bu düş için yaşadı. İlk günlerde bahçeyi daha açık seçik biçimde gördüğünü söylüyordu. Bedeni güçlendikçe, düşleri, damarlarını kızıştıran kanın saldırısıyla bulanıyordu. Hissettiği kararsızlıklar git gide artıyordu. Ağaçlar sağ tarafta mıydı, sular dipten mi akıyordu, pencerelerin altında kat kat kayalar mı vardı, bilemiyordu bunları... Son derece alçak sesle, içinden konuşuyordu. En önemsiz işaretlere bakarak, müthiş planlar yapıyor, bir kuş cıvıltısı, bir dal çatırtısı, bir çiçek kokusuyla bu planları değiştiriyor, bir yere leylak dikiyor, daha ötedeki bir çimenliğe tarhlar yapıyordu. Her saat yeni bir bahçe düzenliyordu ve Albine onu kahkahalarla güldürüyor ve hayretlere düşürüyordu.

"Seni temin ederim, böyle değil. Anlayamazsın. Gördüğün ne kadar güzel şey varsa, onların hepsinden güzeldir... Sen kafanı takma yavrum. Bahçe benim, sana vereceğim burayı. Boş ver sen, bir yere gitmez bahçe" deyip duruyordu.

Işığı ilk gördüğünde korkan Serge, gidip pencereye yaslanacak kadar güç bulunca başka bir kaygı duydu. Her akşam, "yarın" deyip duruyordu. Albine, odaya girince, Serge, yatağında, duvara dönüyor, ürperiyor, ona muşmula koktuğunu, bütün kokuyu kendisine ulaştırmak için bir çitte geçit açmaya çalışırken ellerini tırmaladığını söylüyordu. Albine, bir sabah, onu, kollarına

alıp, pencerenin yanına kadar, âdeta sürükleyerek götürmek zorunda kaldı, orada tuttu onu ve bakmaya zorladı.

Güzel ve sesli gülüşüyle, "Sen ne korkaksın!" diyordu.

Ve bir elini ufkun her noktasında dolaştırıyor, övüngen bir tavırla ve tatlı vaadlerle dolu olarak, "Paradou! Paradou!" diyordu.

Serge hiçbir şey söylemeden bakıyordu.

IV

Karşıda, sağda, solda, her yanda bir yeşillik denizi. Tek bir ev, tek bir duvar, tek bir tozlu yol engeli olmadan, yapraklardan dalgasını, ufka kadar yayan bir deniz. Yabanıl tatlılığını, sessizliğin içine seren ıssız, bakir, kutsal bir deniz. Yalnızca güneş giriyor oraya ve çimene altın örtüler gibi dağılıyor, yarış eden huzmelerini yollara daldırıyor, alevli ince saçlarını ağaçlara asıyor, pınarların suyunu, sarışın dudaklarıyla ürperterek içiyordu. Büyük bahçe, toz halindeki bu alev yağmuru altında, her şeyden uzak, her şeyden arınmış, dünyanın bir ucuna salıverilmiş mutlu bir hayvan gibi çılgınca yaşıyordu. Bu öyle bir yaprak sefahatı, öyle taşkın bir ot deniziydi ki, bahçe, bir baştan bir başa kadar gizlenmiş, örtülmüş, gömülmüştü âdeta. Her taraf, yeşilliklerden oluşmuş eğimlerle, şelaleler gibi fışkıran dallarla, kabarmış yığınlarla, sıkıca kapatılmış ağaç perdeleriyle, yerde sürünen sarmaşıklarla, dört bir yandan saldıran dev gibi dallardan kanatlarla doluydu.

Paradou'nun eski hali, bu müthiş özsu istilası altında, daha sonra belli belirsiz seçilebiliyordu ancak. Yıkık havuzları, kopmuş parmakları, eğri büğrü merdivenleri, siyah çimenlerin dibinde beyazlıkları gözüken devrilmiş heykelleriyle çiçek bahçesi, karşı taraftaki o muazzam alanı andıran yerdeydi büyük olasılıkla. Daha uzaklarda, mavi bir su çizgisinin gerisinde, bir meyvelik gözüküyordu, daha ötede yüksekçe bir korunun, yol yol ışıklı morumsu kuytuları derinliklere doğru dalıyor, yeniden bakirleşmiş bir ormanın tepeleri, sarımsı yeşil, soluk yeşil, koyu yeşil gibi bütün renklerle dolu, sonsuz tümsekler oluşturuyordu. Sağ tarafa orman, yukarılara tırmanıyor, küçük çam koruları oluşturuyor, cılız çalılıklar halinde bitiyor, çıplak kayalar, dev bir set halinde, bir dağ eteği şeklinde yığılarak bütün ufku kapatıyordu. Burada, yerden, sağlıklı bitkiler, sıcakta uykuya dalmış sürüngenler gibi harekesiz, olağanüstü bitkiler fışkırıyor, ince, gümüş gibi bir pırıltı, uzaktan inci tozunu andıran bir püskürtü, oradaki bir pınarın varlığını, çiçek bahçesinin kıyısından tembel tembel süzülen durgun suların kaynağının bulunduğunu belirtiyordu. Nihayet, sol tarafta, büyük bir çimenliğin ortasından ırmak akıyor, dört kola ayrılıyordu orada. Bu kollar, sazların altına, söğütlerin arasına, büyük ağaçların arkalarına doğru süzülüyordu. Uçsuz bucaksız otlak alanları, çukurlukların serinliğini genişletiyordu. Burası, mavimsi bir sisle yıkanmış bir manzara, gurubun yeşile çalan maviliği içinde yavaş yavaş eriyen bulutsuz bir gökyüzü parçasıydı. Paradou, çiçek bahçesi, orman, kayalar, sular, çimenler, gökyüzünün tüm genişliğini kaplıyordu.

Serge bütün bahçeyi göğsüne bastırmak istiyormuş gibi kollarını açarak, "Paradou!" dedi.

Sendeliyordu. Albine onu bir koltuğa oturtmak zorunda kaldı. Serge, iki saat, hiç konuşmadan oturmak zorunda kaldı koltukta. Çenesi avuçlarında, bakıyordu. Arada bir gözlerini kırpıştırıyor, yanaklarına kırmızılık doluyordu. Büyük hayretler içinde, ağır ağır bakıyordu. Paradou, çok geniş, çok karışık, çok güçlü bir şeydi.

Büyük bir yorgunluk ifadesiyle ellerini Albine'e uzatarak, "Görmüyorum, anlamıyorum" diye haykırdı.

Genç kız koltuğun arkasına yaslandı o zaman. Başını tuttu onun, gene bakmaya zorladı. Alçak sesle şöyle diyordu: "Orası bizimdir. Kimse gelmez. İyileştiğin zaman dolaşırız orada. Biz yaşadıkça yürüyebileceğimiz kadar yol var. İstediğin yere gideriz... Nereye gitmek istersin?"

Serge gülümsüyor, mırıldanıp duruyordu.

"Fazla uzağa değil. İlk gün kapıdan iki adım uzağa. Çünkü düşebilirim belki... Bak, oraya, pencerenin altındaki o ağacın altına kadar giderim."

Albine alçak sesle sürdürdü konuşmasını: "Çiçek bahçesine gitmek ister miydin? Gül koruları görürsün, eski yollara kadar, her tarafı kaplayan, dolduran büyük çiçekleri görürsün... Yoksa meyve bahçesi daha mı hoşuna giderdi? Meyveler, dalları yerlere kadar eğiyor ve ben oraya ancak yüzü koyun, sürünerek girebiliyorum... Eğer kendini güçlü hissedersen, daha uzaklara gideriz. Ormana kadar gideriz, uzaklardaki karanlık kovuklara kadar gideriz; o kadar uzak ki orası, karanlık bastırınca dışarıda yatarız...Ya da bir sabah, tepeye, şu kayalıkların üstü-

ne çıkarız. Orada bana korku veren bitkileri göreceksin. Yağmur gibi akan pınarlar görürsün, serpintileri yüzümüze çarpar ve eğlendirir bizi. Ama ırmak kıyısındaki çitler boyunca yürümekten hoşlanırsan, çayırlıklardan geçmemiz gerekir. Akşamüstü, güneş batarken, söğütlerin altı çok hoştur. Çimenlere uzanır, ince kamışların üstünde zıplayan küçük, yeşil kurbağaları seyrederiz.

"Hayır, hayır, yoruyorsun beni" dedi Serge. "O kadar uzak yerleri görmek istemem... İki adım atabilirim. Fazla gelir o kadarı."

Albine devam etti: "Ben bile her tarafı dolaşamadım daha. Bilmediğin ne yerler var daha. Yıllardır geziyorum, çevremde hep tanımadığım kovuklar, gölgesi daha serin, otları daha yumuşak olması gereken yerlerin bulunduğunu seziyorum... Dinle beni, içinde sonsuza kadar yaşamak istediğim bir yer bulunduğunu hayal ederim eskiden beri. O yer bir yerlerdedir herhalde, yanından geçmişimdir ya da o kadar uzaklarda gizli ki, sürekli yaptığım gezintilerde gidemedim oraya kadar... Birlikte ararız orayı ve orada yaşarız Serge, olmaz mı?"

"Hayır, hayır, sus" diye kekeledi genç adam. "Anlamıyorum ne dediğini. Öldürüyorsun beni."

Serge, bir süre, onun göğsünde ağladı, Albine, onu avutabilecek söz bulamadığından üzgün ve endişeliydi.

"Paradou senin hayal ettiğin kadar güzel değil mi yoksa?" diye sordu.

Serge başını kaldırdı ve şöyle dedi: "Bilemiyorum. Küçücüktü ve şimdi hep büyüyor... Götür beni, sakla beni."

Albine yatağına götürdü onu, çocuk gibi avutarak,

bir yalanla uyuttu: "Tamam, tamam! Hayır, yalan, bahçe yok. Uydurdum bunları. Rahat uyu sen."

V

Böylece Albine, onu birkaç gün, serinlik bastığı saatlerde, pencerenin önüne oturttu. Serge, mobilyalara tutuna tutuna birkaç adım atmaya çalışıyordu. Yanakları pembeleşmeye, ellerinin balmumu saydamlığı kaybolmaya başlamıştı. Ancak bu nekahat döneminde bir duygu aşkınlığına tutuldu ve daha bir günlük çaresiz bir yaratığın bitkisel hayatına döndü. İçine gömülmüş olduğu havanın varlığından başka bir şey hissetmeyen bitkiden başka bir şey değildi. Henüz gücünü dışarıda harcayamayacak kadar kansız olduğundan bir kenara büzülüp, oturuyor, kökü toprakta kalıyor, bütün özsuyu içiriyordu bedenine. Ilık bir ilkbahar yumurtası içinde bir doğuş, yavaş gelişen bir açılıştı bu. Albine, Doktor Pascal'ın bazı konuşmalarını hatırlıyor, onun böyle küçük bir çocuk gibi masum, aptallaşmış halde oturduğunu gördükçe büyük bir endişe duyuyordu. Bazı rahatsızlıkların, tedaviden sonra delilik bıraktıklarını duymuştu. Saatlerce yüzüne bakıyor, bir anne gibi, onu güldürebilmek için kendisi gülmeye çalışıyordu. Serge henüz gülmüyordu. Albine, elini onun gözlerinin önünden geçirdiğinde, görmüyor, o gölgeyi gözleriyle izlemiyordu. Genç kız bir şey söylediğinde, yalnızca başını, sesin geldiği tarafa çeviriyordu hafifçe. Albine'in tek avuntusu Serge'in son derece olumlu bir gelişme göstermesiydi, güzel bir çocuktu.

Ve bir hafta süren özenli bakım başladı. Albine sabrediyor, büyümesini bekliyordu onun. Bazı dikkat ve uyanıklıklarına tanık oldukça rahatlıyor, Serge'in yaşı ilerledikçe erkek olacağım düşünüyordu. Albine dokundukça hafif ürpertiler geçiriyordu Serge. Sonra bir akşam hafifçe gülümsedi. Albine, ertesi gün, pencerenin önüne oturttu onu, kendisi bahçeye indi, koşmaya ve ona seslenmeye başladı. Ağaçların altında kayboluyor, güneşlik yerlerden geçiyor, soluk soluğa dönüyor, el çırpıyordu. Serge şaşkın gözleriyle görmedi onu önce. Ama Albine, yeniden koşmaya, saklanmaya, birdenbire fidanların dibinden ortaya çıkıp ona seslenmeye devam edince, Serge, sonunda, genç kızın beyaz giysisini gözleriyle izlemeye başladı.

Albine, birdenbire pencerenin altında dikilerek, başını ona doğru kaldırdığında, Serge, kollarını uzattı, ona doğru gitmek istiyormuş gibi bir tavır aldı. Albine yukarı çıktı, gururla sarıldı ona.

"Gördün beni! Gördün beni!" diye haykırdı. "Benimle birlikte bahçeye gelmek istiyorsun değil mi? Birkaç gündür beni görmüyordun, sesimi işitmiyordun, alık alık bakıyordun, ne kadar üzdün beni!"

Serge korkakça ve belli belirsiz bir acı içinde boynunu bükerek onu dinliyor gibiydi.

Albine devam etti: "Oysa şimdi daha iyisin. İstediğim zaman aşağı inecek kadar güç topladın... Niçin konuşmaya başlamıyorsun benimle? Dilini kedi mi yedi? Ah seni maymun! Konuşmayı öğretmek zorunda kalacağım sana galiba."

Gerçekten de Serge'in el sürdüğü şeylerin adını söy-

leyerek eğlenmeye başladı. Serge'in konuşmaları bir tür kekelemeydi. Heceleri sıralıyor, hiçbir sözcüğü belirgin biçimde telaffuz edemiyordu. Albine, onu odanın içinde dolaştırmaya başlamıştı. Karyoladan pencereye kadar götürüyordu onu. Büyük bir yolculuktu bu. Serge, yolda iki üç kez düşecek gibi oluyor, Albine gülüyordu. Bir gün, yere oturdu, genç kız onu oradan binbir zorlukla kaldırabildi, daha sonra odanın dört bir yanına götürdü, kanepeye, koltuklara, iskemlelere oturttu. Bu küçük dünyayı dolaşmak, tam bir saat sürdü. Sonunda Serge, tek başına birkaç adım atmayı başardı. Albine, ellerini açarak önünde duruyor, ona seslenerek geri geri gidiyor, kollarına yaslanarak odanın bir başından öbür başına kadar yürümesini sağlıyordu. Serge surat asıp, yürümediğinde Albine tarağını çıkarıyor ve bir oyuncak gibi uzatıyordu ona. Serge tarağı almaya geliyor, bir köşede hiç ses çıkarmadan oturup, saatlerce tarakla oynuyor, hafif hafif ellerini kaşıyordu bu tarakla.

Bir sabah, Albine, Serge'in ayakta olduğunu gördü. Panjurlardan birini açmayı başarmıştı, eşyalara tutunarak yürümeye çalışıyordu.

Albine neşe içinde, "Yiğidim benim" dedi, "bıraksak, hemen yarın pencereden atlayacak... İyice güçlendin artık değil mi?"

Serge çocukça bir gülümsemeyle karşılık verdi. İçinde henüz bilinçli duygular uyanmamıştı ama organları delikanlılık çağının gücüne kavuştu. Beyazdan başka renk görmeyen, gürültülerin yol açtığı ürpertilerden başka bir şey duymayan o çocukça somurtuşuyla, öğleden sonraları akşama kadar Paradou'nun karşısında

oturuyordu kimi zaman. Küçük yaşının bilgisizliği sürüyordu hâlâ. Dokunma duyusu hâlâ o kadar masumdu ki Albine'in entarisini, eski koltukların kumaşından ayırt edebilmesine olanak vermiyordu. Gördüğü şeylerin anlamını kavrayamayan, iri iri açtığı ve hayran gözleriyle bakıyordu. İstedikleri yere gidemeyen hareketleri duraksıyordu hep. Ortamla ilgili bilgileri dışında, yalnızca içgüdüsel bir hayata başlıyordu. Daha doğmamıştı insan.

"İyi peki, sen aptal numarası yap, görüşürüz" diye mırıldandı.

Tarağını çıkardı ve uzattı, "İster misin tarağı? Gel, al" dedi.

Sonra, geri giderek onu odadan çıkarınca, bir kolunu beline doladı, her basamakta tuta tuta yürüttü. Tarağını tekrar başına takmış, saçlarının ucuyla ensesini kaşıyor, oyalıyordu onu ve aşağı indiğini fark etmesini engelliyordu. Ama aşağıda Albine kapıyı açmadan önce, Serge, karanlık koridorda korktu.

"Bak!" diye haykırdı Albine ve kapıyı ardına kadar açtı.

Birdenbire şafak sökmüştü sanki. Birdenbire gölgeden bir perde açıldı sanki ve sabah neşesi içinde günün aydınlığını ortaya çıkardı. Bahçe, yeşil bir berraklık içinde, serin ve derin bir pınar gibi açılıyor, yayılıyordu. Serge, büyülenmiş, bu ışık gölünü ayağıyla yoklamak amacıyla duraksayan bir arzu içinde eşikte bekliyordu.

"Islanmaktan korkuyor gibisin" dedi Albine. "Yürü, toprak kuru."

Bir adımı atan Serge, kumların yumuşak direnci karşısında hayrete düşmüştü. Yerle bu ilk temas onda bir

sarsıntı, uyanan bir hayat izlenimi uyandırmıştı. Bir an ayakta durdu Serge, yükseldi, soluk aldı.

"Biraz daha gayret" dedi Albine tekrar. "Biliyorsun, beş adım atacağma dair söz verdin. Oraya, pencerenin altındaki dut ağacına kadar gideceğiz... Dinlenirsin orada.

Serge beş adımı, on beş dakikada attı. Gösterdiği her çabada, sanki kendisini yere bağlayan kökleri koparmak zorunda kalmış gibi, duraklıyordu.

Serge'i iten genç kız gene gülerek, "Yürüyen bir ağaç gibisin" dedi.

Dallardan dökülen güneş yağmurunun içinde, dut ağacına yasladı onu. Sonra bıraktı ve bir sıçrayışla uzaklaştı yanından, "yerinden kımıldama" diye haykırdı. Serge, ellerini iki yanma sarkıtmış, başım yavaşça çeviriyor, bahçeyi seyrediyordu. Bir çocukluk dönemini andırıyordu bahçe. Solgun yeşillikler bir gençlik sütü içine gömülüyor, kumral bir ışık içinde yıkanıyordu. Ağaçlar, çocuksu görünüşlerini muhafaza ediyordu, çiçekler küçük bir yavru teni içindeydiler sanki. Sular, iri açılmış güzel gözler gibi saf bir mavilik içindeydi. Her yaprağın altına kadar, her şeyde olağanüstü bir uyanış vardı.

Serge, epeyce büyük bir yaprak yığını ortasında, geniş bir yolun meydana getirdiği sarı bir deliğin karşısındaydı. Uzaklarda, doğuda, altın bir ışığa gömülü çayır, üstüne güneş inen bir ışık tarlasını andırıyordu. Serge, sabah vaktinin, kendisine kadar akıp gelmesi için, bu yoldan yürümesini bekliyordu. Onun gelişini, önce son derece hafif, tenine belli belirsiz temas eden, sonra gittikçe büyüyen, ona ürperti veren ılık bir soluk içinde hissediyordu. Gelişini, gitgide daha belli olan, kendisine

açık havanın güçlü acılığını getiren, dudaklarına, şekerli baharatın, ekşi meyvelerin, sütlü bitkilerin tadım veren bir lezzet içinde tadıyordu. Onun gelişini yolda topladığı kokularla, toprağın kokusuyla, gölgelenmiş koruların kokusuyla, sıcak bitkilerin kokusuyla, canlı hayvanların kokusuyla, baş döndürücü noktaya kadar varan bir kucak dolusu kokuyla hissediyordu. Onun gelişini, otlara sürtünerek geçen, bütün bahçeyi sessizlikten kurtaran, dokunduğu şeyleri seslendiren, kulaklarında eşyaların ve yaratıkların müziğini çaldıran bir kuşun hafif uçuşuyla duyuyordu. Onun, yolun sonunda, altın ışıklara gömülmüş çimenlerden, pembe pembe, neşe içinde, geçtiği yolu gülümsemelerle aydınlatarak, uzaklardayken bir gün ışığı noktası büyüklüğünde, birkaç zıplamadan sonra, güneşin ihtişamı gibi gelişini görüyordu. Sonra, sabahleyin, Serge'in yaslandığı dut ağacına geldi, çarptı. Ve Serge, sabahın çocukluğu içinde dünyaya geldi.

Albine'in, çiçek bahçesindeki yüksek fundalıklar arasında yitip giden sesi, "Serge! Serge! Korkma ben buradayım" diye haykırdı.

Ama Serge korkmuyordu artık. Bu güneşin içinde, içine gömüldüğü bu katıksız ışık denizi içinde doğuyordu. Yirmi beş yaşında, duyguları birdenbire açılıvererek, uçsuz bucaksız gökyüzü karşısında, mutlu toprağın karşısında, çevresinde serili müthiş ufuğun karşısında kendinden geçmiş bir halde dünyaya geliyordu. Bir gün önce varlığından haberdar olmadığı bu bahçe, olağanüstü bir zevk kaynağıydı. Kısacık otlara varıncaya kadar, yollardaki taşlara varıncaya kadar her şey coşkuyla dolduruyordu onu. Bütün bedeni bu doğa parçasının mülkiye-

tine giriyor, organlarıyla kucaklıyordu onu. Dudakları onu içiyor, burun delikleri kokluyordu. Bu doğayı kulaklarına dolduruyor, gözlerinin içinde saklıyordu. Bu doğa parçası onundu. Çiçek bahçesindeki güller, korudaki uzun dallar, şelalelerden yankı yapan kayalar, güneşin, içine ışıklı başaklar daldırdığı çimenler onundu. Sonra gözlerini yumdu, ikinci bir uyanışla hayranlık duymak için, tekrar ağır ağır açma zevkini tattı.

Albine, kederli bir halde, koşarak geliyordu.

"Bütün çilekleri kuşlar yemiş" dedi. "Ancak iki tane bulabildim."

Ama, birkaç adım uzakta durdu, kalbinden vurulmuş gibi, şaşkın ve hayran, Serge'e baktı: "Ne kadar güzelsin sen!" diye haykırdı.

Biraz daha yaklaştı; orada kendisini tamamen onu seyretmeye bırakarak durdu, alçak sesle, "Ben seni hiç görmemişim ki daha önce" dedi.

Serge kesinlikle büyümüştü. Bol bir kıyafet içindeydi ve dimdik duruyordu. Bedeni zayıf, organları ince, göğsü geniş, omuzları yuvarlaktı. Ense kısmı esmer bir renkle gölgelenmiş beyaz boynu rahatça dönüyor, başım hafifçe arkaya deviriyordu. Yüzünde sağlık, güç ve kudret ifadesi vardı. Gülümsemiyordu, soylu ve hoş ağzıyla, dolgun yanaklarıyla, iri burnu, gri, pırıl pırıl, buyurgan bakışlı gözleriyle dinlenme haline geçmişti. Başını bütünüyle örten uzun saçlarının kâkülleri omuzlarına dökülüyor, ince tüylü sakalı, dudağında ve çenesinde kıvırcıklanıyor, cildinin beyazlığım belirgin hale getiriyordu.

Albine, sessiz sadasız önüne çömelmiş, okşayan gözleriyle bakıyor, "Güzelsin! Güzelsin!" diyordu. "Ama

şimdi somurtuyorsun karşımda. Niçin konuşmuyorsun?"

Serge hiç konuşmuyor, ayakta duruyordu öyle. Uzaklara bakıyordu. Ayaklarının dibindeki çocuğu görmüyordu. Kendi kendine konuştu. Güneşin ortasında konuştu: "Işık ne güzel!" dedi.

Bu söz sanki güneşin kendi titremesiydi. Bu söz mırıldanıldığı anda, uyumlu bir soluk gibi, sıcağın ve yaşamın bir ürpertisi gibi yere düştü. Albine, Serge'in sesini işitmeyeli birkaç gün oluyordu. Serge'in kendisi gibi, sesini de farklı buluyordu. Bu sesin, kendisine, bahçede, kuşların cıvıltısından daha tatlı, dalları eğen rüzgârdan daha buyurgan yayıldığını hissetti. Hükmediyordu bu ses, emrediyordu. Bir soluk gibi estiği halde, bütün bahçe duydu onu ve bütün bahçe onun verdiği neşeyle ürperdi.

"Ne olur bir şey söyle bana" diye yalvardı Albine. "Hiç böyle konuşmadın benimle. Yukarıda, odada, dilsiz değilken, çocuk gibi cıvıldıyordun... Niçin tanımıyorum sesini? Biraz önce sesinin ağaçlardan indiğini, bahçeden bana kadar geldiğini sandım, sen gelmeden önce, geceleri beni heyecanlandıran o derin soluklardan biri olduğunu sandım bunun. Dinle, bak, senin gene konuştuğunu duymak için her şey susuyor."

Ama Serge, onun orada olduğunu hâlâ fark etmemiş gibiydi. Albine, yaltaklanmaya devam ediyordu.

"Konuşmak seni yoruyorsa eğer, konuşma. Yanıma otur. Güneş dönünceye kadar bu çimende otururuz... Bak, iki de çilek bulduın. Epeyce sıkıntı çektim ama! Kuşlar yiyor hepsini. Biri senin, ikisi senin olsun ister-

sen ya da paylaşırız, ikisinden de tadarız... Sen bana teşekkür ederim, dersin, sesini işitirim."

Serge oturmak istemedi, çilekleri de almadı. Albine sıkıntıyla elinden attı çilekleri ve ağzını da açmadı artık. Serge'i, elini yastık yaparak ve yüzüne üfleyip nefesiyle serinlettiği ve canlandırdığı o ilk günlerdeki gibi hasta görmeyi yeğleyecekti neredeyse. Şimdi, onu, ilgisiz ve genç bir tanrı gibi, ışıklar içinde, dimdik, ayağa kaldıran sağlığa lanet ediyordu. Serge, yüzüne bile bakmadan mı duracaktı böyle? Kendisini görecek ve sevecek kadar iyi olmayacak mıydı? Ve Albine onun şifası olmayı düşlüyordu, bu ikinci gençlik tedavisini, yalnızca küçücük ellerinin gücüyle başarmak istiyordu. Serge'in gri gözlerinin içinde bir alevin eksik olduğunu, onun çiçek bahçesindeki ısırganlar arasına devrilmiş heykellerin güzelliğini andıran solgun bir güzelliğe sahip olduğunu açıkça görüyordu. Albine ayağa kalktı, geldi, beline sarıldı onun ve kendisini canlandırmak için ensesine doğru üfledi. Ama, o sabah, Serge, ipek gibi sakalını kımıldatan o soluğu hissetmedi. Güneş dönmüştü, onların da eve dönmeleri gerekti. Odaya girdiklerinde Albine ağladı.

Nekahat dönemindeki hasta, o sabahtan başlayarak, her gün kısa bir gezinti yaptı bahçede. Dut ağacının ötesine, seddin ucuna, kırık basamakları çiçek bahçesine inen geniş merdivenin önüne kadar gitti. Açık havaya alışıyor, güneşlendikçe gelişiyordu. Parmaklığın iki taşının arasına düşmüş bir çekirdekten çıkan körpe bir kestane ağacının patlayan tomurcukları, yelpaze gibi yayılan dalları, onun kadar güçlü değildi. Ama Serge, bir gün merdivenden inmeyi bile istemişti. Ancak, güçsüz düş-

müş, bir basamağa, döşeme taşlarının aralıklarında bitmiş yapışkan otlarının arasına oturmuştu. Aşağıda, sol tarafta küçük bir gül bahçesi görüyordu. Oraya gitmek istiyordu.

"Biraz daha bekle" diyordu Albine. "Güllerin kokusu ağır gelir sana. Ben ne zaman gül ağaçlarının altında otursam, korkunç bitkin hissederim kendimi, sersem gibi olurum, son derece hoş bir ağlama isteği gelir içimden. Tamam, peki, seni gül ağaçlarının altına götüreceğim ve ağlayacağım, çünkü çok üzüntü veriyorsun bana."

VI

Nihayet onu bir sabah, tutarak merdivenin alt başına kadar indirmeyi başardı. Önündeki otlara basa basa yürüdü, son basamakları kıvrak kollarıyla kaplayan beyaz gül fidanları içinde yol açtı ona. Daha sonra gül bahçesinde yürüdüler ağır ağır. Burası, çok büyük ağaçlarla yayılan uzun gül fidanlarından, körpe meşelerin oluşturduğu sık baltalıkları andıran uçsuz bucaksız orman halinde gül fidanlarından oluşan bir koruluktu. Bir zamanlar, dünyanın en mükemmel bitkileri varmış orada. Ama çiçek bahçesi, bakımsız kalalı beri, orada her şey rastgele bitmeye başlamış, bakir bir orman oluşmuş, bir gül ormanı patikaları istila etmiş, yabani filizler halinde her tarafı kaplamıştı. Çeşit çeşit güller birbirine o kadar karışmıştı ki, çeşit çeşit kokulu ve rengârenk güller aynı kökten çıkmış gibi gözüküyordu. Yerlerde sürünen gül dalları toprağa yosun halılar seriyor, tırmanan güller, arsız sarma-

şıklar gibi, öteki gül dallarına sarılıyor, yeşillikler arasından havai fişekler gibi yükseliyor, en hafif bir esintide yerlere yaprak yaprak gül yağmuru serpiyordu. Korulukta, doğal yollar, daracık patikalar, geniş geçitler, üstleri örtülü şahane geçitler oluşmuştu. Bu yollarda, gölge altında, kokular içinde yürünüyordu. Yürüdükçe, kavşaklara, açık alanlara, küçük kırmızı güllerden oluşan kameriyelere, küçük sarı güllerle kaplı duvarlar arasına geliniyordu. Güneş alan bazı köşeler, üzerlerine parlak noktalar işlenmiş, yeşil, ipekli kumaşlar gibi parlıyordu. Bazı gölgeli köşelerde, bir yatak odası sessizliği, bir aşk kokusu, bir kadın göğsünde kendinden geçmiş bir demet çiçek sıcaklığı vardı. Gül fidanlarında fısıldaşmalar oluyordu. Gül fidanları, öten yuvalarla doluydu.

Albine koruya girerken şöyle dedi: "Dikkatli olalım. Ben bir kere kayboldum. Her adımda eteğime takılıp beni tutan gül dallarından kurtulabildiğimde güneş batmak üzereydi."

Ama yürümeye başlayalı henüz birkaç dakika olmuştu ki Serge, yorgunluktan bitkin düşerek, oturmak istedi. Yattı ve derin bir uykuya daldı. Albine, yanına oturdu, düşüncelere daldı. Bir patikanın sol tarafındaki küçük korudaydılar. Patika güneş ışınlarıyla yol yol olmuş, çok uzaklara gidiyor, öbür baştan yuvarlak ve mavi, dar bir kapı biçiminde gökyüzüne açılıyordu. Yeşil çıkmaz sokaklar biçiminde açılan, başka küçük yollar da vardı. Açıklığı oluşturan setler halindeki iri gül ağaçları düzensiz dallar ve dikenli sarmaşıkların düzensizliği içinde öyle yükseliyordu ki yapraklardan oluşan iri yığınlar havada birbirlerine sarılıyor, boşlukta sallanıyor,

bir fidandan ötekine bir çadır eteği gibi uzanıyordu. İnce bir danteli andıran bu işlemeli yaprak parçaları arasından, gün ışığı ancak belli belirsiz ve delik delik gözüküyor, gök mavisi bir kalburdan, aydınlık, elle tutulmaz güneş taneleri halinde süzülüyordu. Kubbeden, küpeler gibi, uçları yeşil bir dala takılı iri demetler, yerlere kadar inen kucak kucak çiçekler sallanıyor, içinden fırlatıldıkları tavandaki bir yırtık, kesilmiş bir perde ucu gibi yerlerde sürünüyordu.

Bu arada Albine, uyuyan Serge'i seyrediyordu. Onu böyle, apaçık elleri uzanmış, yüzü ölü gibi durgun, bedeni böylesine bitkin bir durumda görmemişti hiç. Bu haliyle ölü demekti Albine için o. Yüzünü öpse, bunu hissetmeyeceğini düşünüyordu. Albine, mahzun, dalgın, uzanabildiği yerlerdeki gülleri koparark, boş elleri için iş yaratıyordu. Tepesinde, koca bir gül demeti sallanıyor, saçlarına dokunuyor, topuzuna, kulaklarına, ensesine güller koyuyor, omzuna, güllerden bir kıyafet giydiriyordu. Daha yükseklerde, parmakları, bir bakire göğsünün harikulade yuvarlaklığını, pembemsi duruluğunu andıran, ince ve iri gül yapraklarını yoluyordu. Dökülen kara benzeyen güller Albine'in otlar arasındaki ayaklarını örtmeye başlamıştı. Bu güller, dizlerine kadar yükseliyor, etekliğini örtüyor, yarı beline kadar gömüyordu onu. Yolunu şaşıran, korsajına düşen üç gül yaprağı, boynunda nefis çıplak teninin üç noktası gibi duruyordu.

Albine, sıkılarak, iki avuç gül aldı ve bunları, uyandırmak amacıyla Serge'in yüzüne atarak konuştu: "Seni tembel seni!"

Serge, gözlerini ve ağzını tıkayan güllerle uyanama-

dı uykusundan. Albine'i güldürdü bu manzara. Eğildi, iki gözünü çok içten bir tavırla öptü, gül yapraklarını uçurmak için dudağını öptü ama dudaklarından gitmiyordu güller. Çiçekler arasındaki bu okşama çok hoşuna gittiğinden, daha keskin bir kahkahayla güldü Albine.

Serge yavaşça doğrulmuştu. Hayretler içinde, genç kızı orada görünce ona baktı. Korkmuş gibiydi. Sordu: "Kimsin? Nereden geliyorsun? Yanımda ne işin var?"

Onun böyle uyandığım gören Albine çok mutlu oldu, hâlâ gülümsüyordu. O zaman Serge hatırlar gibi oldu, hoşnut olduğunu ve güvendiğini belirten bir tavırla konuştu: "Biliyorum, sen benim sevgilimsin, benim bedenimden geliyorsun, tek bir beden olalım diye seni kollarıma almamı bekliyorsun... Rüyamda seni görüyordum. Kollarımdaydın, kanımı, etimi, kemiklerimi veriyordum sana. Acı hissetmiyordum. Kalbimin yarısını alıyordun ve öyle yavaş ve sessiz alıyordun ki ben ikiye bölünmeken büyük bir haz duyuyordum. Sana verebileceğim en iyi, en güzel şeyimi arıyordun. Her şeyimi alıp gitseydin bile teşekkür edecektim sana. Sen beni bırakıp gidince uyandım. Gözlerimden, ağzımdan çıktığım tam olarak hissettim. Sıcaktın, mis gibi kokuyordun, yumaşacıktın ve beni yerimden kaldıran senin bedeninin ürpertisi oldu.

Albine kendinden geçmiş bir durumda dinliyordu onu. Serge, nihayet görüyordu onu, nihayet tam anlamıyla doğuyordu ve iyileşiyordu. Albine ellerini uzatarak, devam etmesi için yalvardı ona.

Serge alçak sesle konuştu: "Sensiz nasıl yaşayabilirim? Yaşamıyordum ki zaten, uyuyan bir hayvan gibiydim... Şimdi benimsin sen artık! Bensin, benden, kendim-

den başka bir şey değilsin! Hiç ayrılmamalısın benden, çünkü ruhumsun benim, ayrılırsan hayatımı götürmüş olursun. Birbirimizin içinde kalacağız. Sen benim bedenimde, ben de senin bedeninde olacağım. Bir gün seni bırakırsam eğer lanet et bana, bedenim gereksiz ve zararlı bir ot gibi kurusun seni terk edersem!"

Albine'in elini tuttu, hayranlıktan titreyen bir sesle konuştu: "Ne güzelsin!"

Albine'in gökten düşen güneş tozları içinde, gün ışığıyla belli belirsiz sararan, süt beyaz bir teni vardı, çevresine, üstüne serpilmiş gül yaprakları pembeleştiriyordu onu. Taraklarının sıkıca tutamadığı kumral saçları, başına bir gün batımı yıldızı rengi veriyor, ensesini, en dipteki alev alev ve düzensiz lülelerle örtüyordu. Sırtındaki elbise üstünde o kadar canlı duruyordu ki, kollarını, boynunu, dizlerini o kadar açıkta bırakıyordu ki çıplaklaştırıyordu onu âdeta. Albine, bir çiçek gibi, utançsız açılıp saçılmış, güzel kokular içinde, masum tenini sergiliyordu. Yumuşacık dolgunlukları, şehvetli geniş hatları, henüz çocuk tavırları içinde saklı ve buluğ gelişmesi içinde doğmaya başlamış, çok da iri olmayan bir bedenin bütün inceliğiyle kıvrılan bir yılan gibi uzanıyordu. Dar alınlı ve biraz iri yüzü mavi gözlerinin bütün canlılığı içinde gülüyordu. Ama ciddiydi, yanakları boyasız, yüzü yağlıydı, ağaçlar kadar doğal bir güzelliği vardı.

Serge onu kendisine doğru çekerek, "Ve ne kadar seviyorum seni!" dedi.

Birbirlerinin kollarında kalakaldılar öylece. Öpüşmüyorlardı, sarılmışlardı birbirlerine, yanak yanağa birleşmişlerdi, sessizce, tek beden haline gelmiş oldukla-

rından büyük bir haz içindeydiler. Çevrelerinde gül ağaçları çiçek açıyordu. Kırmızı gülüşlerle, pembe gülüşlerle, beyaz gülüşlerle dolu çılgın ve sevdalı bir çiçeklenmeydi bu. Canlı çiçekler, çıplak bedenler gibi, göğüslerin hazinelerini ortaya çıkaran korsajlar gibi açılıyordu. Orada, yabani kızların tunç bedenleri renginde yaprak açan sarı güller, saman rengi güller, limon rengi güller, güneş rengi güller, ateşli göklerin esmerleştirdiği bütün renk dereceleri vardı. Daha sonra, ten renkleri hafifleşiyor, çay rengi pembeler olağanüstü bir biçimde nemleniyor, utançla örtülü, ipek gibi yumuşak, yol yol damarlarla hafif mavileşmiş, gizlenmiş utangaçlıkları, bedenin gösterilmeyen köşelerini ortaya çıkarıyordu. Daha sonra pembenin güleç hayatı açılıyordu: Bir pınar suyunu yoklayan bakire ayağı gibi kar beyazlığında, belli belirsiz, kırmızımsı, pembe beyaz, ansızın göze ilişen bir diz kapağının sıcak beyazlığından, körpecik bir kolun, bol bir yeni aydınlatan pırıltısından daha soluk bir pembe renk. Atlas teni altındaki kanı, çıplak omuzları, çıplak kalçaları, ışığın okşadığı, kadının bütün çıplaklığını andıran toz pembe, göğsün gonca halindeki çiçeklerini, ılık bir soluğun kokusunu veren yarı açık dudakların çiçeklerini andıran koyu bir pembe. Daha sonra, sarmaşık gül fidanları, beyaz çiçekleri yağmur gibi düşen büyük gül ağaçları, bu güllerin tümünü, bu tenlerin tümünü, salkımların nakışlarıyla, ince muslinlerinin saflığıyla örtüyor, orada burada, siyah renkli, kan renginde, şarabi güller, bir gelin saflığım bir ihtiras yarasıyla deliyordu. Mayıs bakireliklerini Temmuz ve Ağustos gebeliklerine götüren, güzel kokular saçan bir orman düğünü, evlenmenin sabahın-

da, bir çiçek demeti gibi toplanmış ilk acemi öpücüğüydü bu. Otlara varıncaya kadar köpük köpük güller, yeşil yünlü entarileriyle aşkı bekliyorlardı. Güneş ışınlarının çizikler oluşturduğu patika boyunca çiçekler dolaşıyor, yüzler uzanıyor ve esen hafif rüzgârları davet ediyordu. Açıklığın yayılan çadırı altında bütün gülümsemeler parlıyordu. Hiçbir açılma ötekine benzemiyordu. Her gülün kendine özgü bir sevme biçimi vardı. Kimileri, son derece mahçup, göbekleri kızararak, yalnızca goncalarım aralamaya razıydılar; kimileri ise, korselerini çözmüş, çırpınmalar içinde, olabildiğince açılmış, kendilerini öldürecek derecede kendi bedenlerinin delisi, buruşmuş gibiydiler. Başlıkları kokartlı, dizi halinde giden, çevik, keyifli, küçücük güller de vardı, kendilerini besiye çekmiş sultanlar gibi dolgun bedenli, ölümüne gösterişli, çok irileri vardı, pudrayla beyazlatılmış yapraklarını yayan, çekici bir perişanlık içinde, fahişe tavırlı, utanmazları vardı, dürüst, hanım hanımcık, dekolteli iffetlileri vardı, kıvrak bir incelikle, gösterilmesi şart olan bir özgünlük taşıyan, basit kıyafetler icat eden aristokratları vardı. Kadeh gibi açılmış güller, kokularını billur bir kâse içinde sunuyorlardı âdeta. Vazo biçiminde tersine dönmüş güller ise, damla damla akıtıyorlardı kokularını. Lahanaya benzeyen yuvarlak güller, kokularını, uykuya dalmış çiçekler gibi, düzenli soluk alıp vermeler gibi yayıyorlardı; gonca halindeki güller, yapraklarını sıkıştırıyorlar, bekâretlerinin henüz pek belli olmadığını duyurmakla yetiniyorlardı.

"Seni seviyorum, seni seviyorum" diyordu Serge alçak sesle.

Albine de büyük bir güldü, açmış, soluk bir sabah gülüydü. Ayakları beyaz, dizleri ve kolları pembe, boynu esmer, gerdanı, damar çizgileriyle olağanüstü biçimde menevişlenmiş, solgun ve çekici bir körpelikteydi. Çok güzel kokuyordu, uzattığı dudakları, mercan bir kâse içinde henüz hafif olan kokusunu sunuyordu.

Serge onu kokluyor, göğsüne takıyordu.

"Oh! Canımı acıtmıyorsun" dedi Albine gülerek. "Bütün bedenimi sarabilirsin."

Serge, onun son derece uyumlu bir kuş cıvıltısını andıran gülümsemesine hayran oldu.

"Böyle öten yalnızca sensin" dedi, "hiç bu kadar güzel ötenini işitmedim... Sen neşemsin benim."

Albine tok sesler halinde yavaşlayarak sönen son derece tiz, aralıklı, inci gibi flüt gamlarıyla daha ince bir sesle gülüyordu. Ebedi bir gülüştü bu, gırtlaktan gelen bir kuğurdamaydı, uyanışın tadını çıkaran, çınlayan, son derece keyifli bir müzikti bu. Güzelliğe ve aşka doğan bu kadın gülüşünde, güller, kokulu orman, her şey gülüyordu. O zamana kadar, büyük bahçede, ağaçların, suların, güneşin canlı neşesi olacak bir çekicilik, bir güzellik sesi eksik kalmıştı. Büyük bahçe artık, gülüşün bu çekiciliğine kavuşmuştu.

Albine, şarkısını, akıcı ve gitgide kesilen bir tonla bitirerek, "Kaç yaşındasın?" diye sordu.

"Yakında yirmi altı yaşında olacağım" diye karşılık verdi.

Albine şaşırdı. Yirmi altı yaş? Serge de bu cevabı bu kadar kolayca verdiği için şaşırmıştı. Bir günlük, bir saatlik bile değilmiş gibi hissediyordu kendini.

Bu kez o sordu: "Ya sen, sen kaç yaşındasın?

"Benim yaşım on altı."

Sonra, büyük bir heyecanla yeniden başladı, bir kez daha söyledi yaşını şarkı söyler gibi. On altı yaşında oluşuna, titrek ve uyumlu bir sesle, ince bir su gibi akan, incecik bir gülüşle gülüyordu. Serge, çocuğun yüzünü aydınlatan gülüşün bu canlılığı karşısında hayran ve çok yakından bakıyordu ona. Gamzelerin bazı yerlerini çukurlaştırdığı yüzüyle, ağzının nemli pembeliğini gösteren yay biçimindeki dudaklarıyla, doğan bir güneşin tutuşturduğu mavi gökyüzü kıyılarını andıran gözleriyle, güçlükle tanıyordu onu. Albine, arkaya doğru kaykıldığında, omzuna dayadığı ve gülmekten şişmiş gerdanıyla ısıtıyordu onu.

Elini uzattı Serge, Albine'in ensesinde irade dışı bir hareketle bir şey aradı.

"Ne istiyorsun?" diye sordu Albine.

Sonra hatırladı ve haykırdı: "Tarağımı istiyorsun! Tarağımı istiyorsun!"

Tarağım ona verdi, saçının dolgun lülelerini döktü. Altın sırmalı bir kumaş açıldı sanki. Saçları, kalçalarına kadar döküldü Albine'in. Göğsüne düşen lüleler, şahane bir kıyafet giydirdiler ona. Serge, birdenbire akan bu alev selini görünce, hafif bir çığlık atmıştı. Her lüleyi öpüyor, batan güneşin ışıltısıyla dudaklarını yakıyordu.

Ama Albine şimdi uzun sürmüş suskunluğunun acısını çıkarıyordu. Konuşuyor, sorular soruyor, hiç susmuyordu.

"Ah! ne kadar üzdün beni sen! Senin gözünde hiçbir değerim yok artık, günlerimi, yararsız, âciz, bir işe

yaramayan biri gibi, umutsuz geçiriyordum... Oysa ilk günlerde rahatlatmıştım seni. Beni görüyordun, benimle konuşuyordun... Sen yatarken, omzuma yaslanıp uyuyordun ve rahat ettiğini söylüyordun. Hatırlıyor musun?"

Serge, "Hayır, hayır hatırlamıyorum" dedi. "Seni hiç görmemiştim. Seni ilk kez güzel, etkileyici, unutulmaz bir halde görüyorum."

Albine sabırsızlandı, el çırptı, karşı çıktı: "Ya tarağım? Sen çocuklaştığında beni rahat bırakman için tarağımı veriyordum sana, onu da mı hatırlamıyorsun? Biraz önce gene arıyordun."

"Hayır hatırlamıyorum... Saçların yumuşak, ipek gibi... Hiç öpmemiştim saçlarını."

Albine kızdı, bazı ayrıntıları belirtti, mavi tavanlı odadaki nekahatini anlattı. Ama o gülmeye devam ediyordu, sonunda eliyle ağzını kapattı onun ve üzüntülü bir bezginlik içinde konuştu: "Hayır, sus, bilemiyorum, bilmek de istemiyorum... Şimdi uyandım ve seni güller arasında buldum burada. Bu yeter bana."

Onu kollarına aldı, uzun uzun bastırdı göğsüne ve mırıltı halinde sayıkladı: "Belki daha önce yaşadım ben. Çok eskiden galiba... Seni acı veren bir düş içinde seviyordum. Mavi gözlerin, uzunca bir yüzün vardı, çocukça tavırlar içindeydin. Ama saçlarım bir kumaşla sıkı sıkı örtüyordun ve ben o kumaşı çekip almaya cesaret edemiyordum çünkü korkunçtu saçların ve öldüreceklerdi beni... Bugün saçların, kendin kadar ince ve hoş. Senin güzel kokun saçlarına da sinmiş, senin o kıvrak güzelliğini veriyor onlar bana ve parmaklarımın arasına teslim edi-

yor. Onları öptüğümde, yüzümü onların içine daldırdığımda senin hayatını içiyorum."

Uzun perçemleri ellerinde çeviriyor, dudaklarına bastırıyor, Albine'in bütün kanını boşaltmak istiyordu onlardan sanki. Bir sessizlikten sonra devam etti konuşmasına.

"Tuhaf şey, insan doğmadan önce doğacağını düşlüyor... Bir yerde gömülmüştüm. Üşüyordum. Üstümde, dışarıdaki hayatın kaynaştığını duyuyordum. Ama kulaklarımı tıkıyordum, umutsuzdum, karanlıklar içindeki kovuğuma alışmıştım, orada korkunç zevkler tadıyordum, göğsüme bastıran toprak yığınından bile kurtulmaya uğraşmıyordum... Neredeydim ben acaba? Kim aydınlığa çıkardı beni sonunda?"

O belleğini zorlarken, Albine de heyecan içinde, onun hatırlamasından korkuyordu. Gülümseyerek saçından bir tutam kavradı ve genç adamın boynuna doladı, onu kendisine bağladı. Serge'i düşlerinden uyandırdı bu oyun.

"Haklısın" dedi. "Ben seninim, gerisi hiç önemli değil! Beni topraktan çıkaran sen değil misin? Bu bahçenin altındayım galiba. İşittiğim sesler, patikadaki küçük çakıl taşlarını yuvarlayan senin ayak seslerindi. Beni arıyordun, tepeme kuş sesleri, karanfil kokuları, güneşten sıcaklıklar getiriyordun... Sonunda beni bulacağına kesinlikle inanmıştım. Görüyorsun ya, seni uzun zamandır bekliyordum. Ama kendini bana, örtüsüz, çözülmüş saçlarınla, şimdi son derece yumuşak olan o müthiş saçlarınla vereceğini beklemiyordum.

Albine'i üstüne çekip, kucağına yatırdı, yüzünü yüzüne değdirdi.

"Konuşmayalım artık. Ebediyen yalnızız. Seviyoruz birbirimizi.

Birbirlerinin kollarında kaldılar masum bir biçimde. Uzun süre orada durdular. Güneş yükseliyor, yüksek dallardan daha sıcak bir güneş tozu dökülüyordu. Sarı güller, beyaz güller, kırmızı güller, kendi keyiflerinin ışık saçmasından, birbirlerine gülümsemelerinin bir şeklinden başka bir şey değildi. Çevrelerindeki goncalar, büyük olasılıkla onlara bakarak açmıştı. Güller, onların başına taçlar koyuyor, bellerine bezek kordonları doluyordu. Güllerin kokusu o kadar nüfuz ediyor, öylesi güçlü bir aşk şefkatine bürünüyordu ki onların soluklarının kokusuydu sanki.

Daha sonra Serge, Albine'in saçlarını tekrar düzeltti. Saçlarını hoş bir acemilikle avuçlarına aldı, başının üstüne yığdığı iri bir topuza, tarağı ters oturttu. Bu saç biçimi çok yakışıyordu Albine'e. Serge, daha sonra kalktı, ellerini uzattı ona, ayağa kaldırabilmek için belinden tuttu onu. İkisi de birbirlerine gülümsüyor, hiç konuşmuyorlardı. Patikada ağır ağır yürüdüler.

VII

Albine ve Serge çiçekliğe girdiler. Albine, keyifli bir ilgiyle seyrediyordu Serge'i, yorulmasından endişeleniyordu. Ama o belli belirsiz bir gülümsemeyle rahatlattı onu. Onu istediği yere götürecek kadar güçlü buluyordu kendini. Kendisini tekrar güneşte bulunca, sevinçle göğüs geçirdi. Yaşıyordu işte. Kışın koma haline bağlı bir

bitki değildi artık. Bu nedenle son derece duygusal bir minnettarlık içindeydi. Albine'in küçücük ayaklarını, yolların sertliğinden korumak istiyordu. Kollarını, annesinin uyuttuğu bir çocuk gibi boynuna dolamasını düşlüyordu. Genç kızı, kıskanç bir muhafız gibi korumaya başlamıştı artık, yoldaki taşları ve dikenleri kenara itiyor, yalnızca kendine ait olan okşamaları, onun o güzel saçlarından rüzgârın çalmamasına dikkat ediyordu. Albine, Serge'e sıkı sıkı sarılmış, son derece mutlu bir biçimde teslim ediyordu kendini.

Albine ve Serge, güneşin altında ilk kez böyle yürüdüler. Çift, hoş bir koku bırakıyordu arkasında. Patikaya bir ürperti veriyorlar, güneş, ayaklarının altına altın rengi bir halı seriyordu. Serge ve Albine, çiçekli fundalıklar arasında, öylesine çekici bir büyüyle ilerliyorlardı ki uzak yollar onları çağırıyordu. Halkın, uzun zaman beklenmiş hükümdarları selamlaması gibi, bir hayranlık mırıltısıyla selamlıyordu onları. İkisi bir arada, harikulade güzel, tek bir yaratıktı. Albine'in beyaz teni, Serge'in esmer teninin beyazlığından başka bir şey değildi. Güneşle giyinmiş halde yavaş yavaş ilerliyorlardı. Güneş olmuşlardı artık. Eğilen çiçekler tapıyorlardı onlara.

Çiçeklikte uzun süreli bir heyecan oldu. Yaşlı çiçeklik eşlik ediyordu onlara. Burası yüz yıldır kendi haline bırakılmış geniş bir alan, rüzgârın en değerli ve az bulunan çiçekleri içine ektiği cennetten bir köşeydi. Bol güneşte uyuyan Paradou'nun mutlu suskunluğu, bitki türlerinin yozlaşmasını engelliyordu. Orada ılık bir hava, her bitkinin, kendi gücünün sessizliği içinde uyuması için sürekli beslediği bir toprak vardı. Orada yetişen bit-

kiler, son derece görkemli, muazzam, son derece bakımsız, çapa ve su kovası görmemiş dev çiçekler halinde açmış rastlantılarla doluydu. Doğal sınırların koruduğu bu ıssızlığın ortasında, utanmadan büyümekte özgür, kendi haline bırakılmış doğa, her bahar mevsiminde kendini daha fazla terk ediyor, olağanüstü taşkınlıklar yapıyor, her mevsimde, kendisine, hiçbir elin kesinlikle koparmayacağı tuhaf çiçek demetleri ikram ediyordu. Ayrıca insan çabasının başardığı işi alt üst etmek için çılgınca uğraşıyormuş gibi bir hali vardı. Baş kaldırıyor, yollara karmakarışık çiçekler serpiyor, çakıllıkları yükselen yosun yığınıyla kaplıyor, mermerlerin boynuna sarılıyor, tırmanan bitkilerinin esneyen ipiyle yere seriyordu onları. Havuzların, merdivenlerin, taraçaların taşlarının altına fidanlar sokarak kırıyordu onları, sürüne sürüne gidip, ekilmiş en ufak köşeleri bile ele geçiriyor, oraları kendince yoğuruyor, yerden aldığı bir tohumu, oraya bir başkaldırı bayrağı gibi dikiyor, bu mütevazı yeşilliği, çok iddialı bir yeşillik yapıyordu. Bir zamanlar çiçek tutkunu bir efendi için bakılan çiçek bahçesinin tarhlarında, özenli kenarlarında, köşelerinde son derece seçkin bitkiler vardı. Bugün gene vardı aynı bitkiler ama öylesine sayısız familyalar halinde çoğalıyor, genişliyor, bahçenin dört bir yanına öyle bir sefahat düşkünlüğü içinde yayılıyorlardı ki, bahçe bir gürültü patırtıdan, duvarları dolduran birkaç öğrenci kalabalığından, sarhoş doğanın, mine çiçekleri ve karanfillerin hıçkırıklarla doldurduğu kuşkulu bir yer haline gelmişti.

Albine, zayıf ve halsiz düşmüş, Serge'in omzuna yaslanmış, kendini ona teslim olmuş gibi görünüyordu

ama Serge'i yöneten gene de kendisiydi. Önce mağaraya götürdü onu. Kavaklardan ve söğütlerden oluşan bir ağaç topluluğunun arkasında, bir yıkıntı, bir yalağın içine düşmüş kayalardan oluşan taş bir kovuk açılıyor, taşların arasında su sızıntıları görülüyordu. Mağara dalların ve yaprakların saldırısıyla kaybolmuştu, gül hatmi sıraları, mağaranın girişini kırmızı, sarı, mor, beyaz çiçeklerden bir parmaklıkla örmüştü âdeta. Çiçek dalları, içindeki zehrin ateşini pervasızca püskürten tunç yeşili, dev ısırganlar içinde kaybolup gidiyordu. Daha sonra, birkaç sıçrayışla yukarı tırmanan, narin çiçekleri yıldız biçiminde açılmış yaseminlerin, ince dantelli mor salkımların, cilalı saç tabakaları andıran oymalı kalın sarmaşıkların, soluk mercan renkli dallarla dolu yumuşacık hanımellerinin, kollarını uzatmış, tepeleri sorguçlu, âşık filbahrilerin güçlü hamlesi görülüyordu. Sonra daha ince başka bitkiler de sarılıyordu bunlara, bu çiçekleri sıkı sıkı bağlıyor, kokulu bir örgü içinde hapsediyordu. Yeşilimtrak ve çıplak tenli latinçiçekleri kırmızı altın ağızlarını açıyorlardı. İncecik ipleri andıran güçlü İspanya fasulyeleri yer yer, keskin kıvılcımlarının ateşini tutuşturuyordu. Boru çiçekleri yapraklarının oymalı göbeğini açıyor, binlerce küçücük çıngıraklarıyla, zarif renklerinden sessiz bir melodi dinletiyorlardı. Kokulu nohut çiçekleri, bir yere konmuş kelebek sürüsü gibi, esen ilk rüzgârda daha uzaklara gitmeye hazır durumda, kızıl ve pembe kanatlarını topluyorlardı. Bir çiçek yağmuruyla benek benek olmuş bu muazzam yeşillik gür saçlı bir başı andırıyordu ve bu saçın lüleleri her yandan taşıyor, çılgın diziler halinde dağılıyor, uzakta, sırt üstü uzanmış, rahat ve de bir

tutku nöbeti içinde başını arkaya devirmiş, dev gibi bir kıza benziyordu.

"Bu karanlığa girmeye kesinlikle cesaret edemedim şimdiye kadar" diye fısıldadı Albine, Serge'in kulağına.

Serge cesaret verdi kendisine, ısırganların üstünden geçirdi onu, mağaranın girişini kocaman bir taş tıkamış olduğundan, Albine birkaç adım ötede ağzını iyice açmış kovuğun üzerine iyice eğilebilmesi için kollarında ayakta tuttu bir an onu.

Alçak sesle konuştu Albine: "Akan suya düşmüş, boylu boyunca uzanmış mermer bir kadın var" dedi. "Su kemirmiş yüzünü."

Serge de görmek istedi onu. Bileklerine dayanarak yükseldi. Serin bir hava vurdu yanaklarına. Sazların ve su mercimeklerinin arasında, kovuktan süzülen gün ışığında kadın yarı beline kadar çıplak, sırt üstü yatıyordu, bacaklarında bir örtü vardı. Yüz yıl kadar önce boğulmuş, muhtemelen çektiği sıkıntılar yüzünden bu pınarın dibine düşmüş, yavaş yavaş intihar etmiş bir heykeldi. Üstünden akan berrak su, yüzünü düz bir taş, yüzü olmayan bir beyazlık haline getirmişti; oysa âdeta ensenin harcadığı bir çabayla su yüzüne çıkmış gibi duran memeleri, hâlâ canlı ve eskiden kalmış bir şehvetle kabarmış gibi duruyordu.

"Boş ver, ölmemiş!" dedi tekrar aşağı inen Serge. "Bir gün gelip oradan çıkarmak lâzım onu."

Ama ürperti duyan Albine oradan uzaklaştırdı onu. Tekrar güneşe, tarhların ve çim yastıklarının sefahatına döndüler. Öylesine, üstünde belirgin bir yol olmayan bir çiçek yığını içinde yürüyorlardı. Ayaklarının altında, bir

zamanlar bahçe yollarının kenarında dikili olan, şimdi ise sonu gelmeyen sergiler halinde yayılan zarif bitkiler, bodur bitkiler vardı. Ara sıra, pembe sinekkapanların oluşturduğu benekli ipek yığınına, küçücük karanfillerin alacalı atlasına, hüzünlü ve küçücük gözlerle dolu muhabbet çiçeklerinin mavili kadifesine gömülüyorlardı topuklarına kadar. Daha ötede mis kokuların oluşturduğu bir deniz gibi, dizlerine kadar yükselen dev muhabbet çiçekleri arasından geçiyorlardı. En küçük bir demeti bile berelemekten korktuklarından, yakındaki, çok hoş menekşelerle dolu bir bahçeyi çiğnememek için bir inci çiçeği bahçesinden, kestirmeden gidiyorlardı. Sonra dört tarafları da kapanıyor, her yanlarında yalnızca menekşeler kalıyor, sonra ilkbahar soluğunun içinde, bu mis gibi kokan tazelik üstünde mahçup adımlarla yürümek zorunda kalıyorlardı. Menekşelerin ötesinde, lobelyaların yeşil halısı, açık mor lekelerle, biraz zorlukla uzayıp gidiyor, selaginoitlerin ufak inceliklerle birbirinden ayrı yıldızları, nemofilaların mavi kupaları, sabunotlarının sarı haçı, Mahon frenk menekşelerinin pembe ve beyaz haçları, zengin motifli halıları andıran köşeler çiziyor, çiftin, ilk gezintilerinin keyfi içinde yorulmadan yürümeleri için önlerine sonsuz, gösterişli, şahane bir örtü seriyordu. Sürekli menekşeler çıkıyordu karşılarına. Her yandan bir menekşe denizi akıyordu ve ayaklarına çok değerli kokular döküyor, yaprakların altındaki gizli çiçeklerin soluğunu, eşlik etmek için yanlarına veriyordu.

Albine ve Serge yollarını şaşırıyordu. Daha yüksek binbir çeşit bitki çitler örüyor, çiftin, üstünde keyifli bir biçimde yürüdüğü dar patikalar meydana getiriyordu.

Patikalar ani dönemeçlerle içerilere doğru dalıyor, dolambaç yapıyor, göz mavisi renginde püsküllü herdemtazelerin, hafifçe misk kokan yapışkan yapışkanotlarının, kızıl benekli, bakır renkli boğazlarını gösteren nimülüslerin, rüzgârın eğirdiği çiçekten örekelerini diken görkemli, kızıl ve mor renkli otsu süs bitkilerinin, saç gibi ince elyaflı kırmızı ketenlerin, dolunaylara, altın renkli aylara benzeyen beyazımsı, mavimsi, pembemsi, soluk renkli, kısa ışınlar saçan krizantemlerin oluşturduğu, karmakarışık ve içinden çıkılması mümkün olmayan korulukların eteklerini birbirine karıştırıyordu. Serge ve Albine engelleri aşıyor, iki çit arasındaki yeşillikte keyifli yürüyüşlerini sürdürüyorlardı.

Sağ tarafta incecik geyikotları, bembeyaz kar gibi dökülen mahmuz çiçekleri, yapraklarının küçücük çukurlarında bir damla şebnem olan kül rengi köpek dilleri vardı. Sol tarafta hasekiküpeleri bulunan uzun bir yol vardı. Bütün hasekiküpesi türleri, beyazları, soluk pembeleri, koyu morları vardı. Özellikle de koyu mor renktekiler, siyah matem rengi kadar kasvet veriyor, yüksek dalların oluşturduğu bir demetten, matem tülü gibi katmerli ve işlemeli yapraklarını sarkıtıyorlardı. Onlar ileri doğru gittikçe, daha uzaklarda çitler değişiyor, yaprak kıvrımları arasında yitip giden çiçeklenmiş, sıra sıra, görkemli hazeran çiçeği dalları gözüküyor, kızıl renkli aslanağızları açık ağızları dışarıya doğru uzanıyor, hoş, kırmızı beneklerle süslü, kükürt rengi kanatlı çiçeklerle dolu şizantüslerin ince dalları yükseliyordu. Çan çiçekleri koşuşturup duruyor, çanlarını olabildiğince yükseltiyordu. Altın rengi dalları çan kulesi işlevi gören iri çi-

rişotlarının üstüne kadar ulaşıyordu. Bir köşede, görkemli bir rezene, su yeşili renginde atlastan şemsiyesini eğmiş, ince dantel giysili bir kadına benziyordu. Serge ve Albine, daha sonra, birdenbire, kendilerini bir çıkmazın sonunda buldular, daha öteye gidemediler. Patikayı, bir çiçek yığını, müthiş bir bolluk içinde fışkıran bitkiler tıkıyordu ve oraya zafer sorgucu takmış bir yığın oturtuyordu sanki. Aşağı tarafta ayıyoncaları bir kaide oluşturuyor ve bu kaidenin üstünde lal renkli mubarekotları, kuru yapraklarında, duvar kâğıtları gibi çatlaklar bulunan rodantlar, ilkel bir tarikat mensubunun saçlarını andıran, işlemeli, beyaz, iri haçlı klarkiyalar çıkıyordu. Daha yukarılarda pembe renkli viskaryalar, sarı leptosifonlar, beyaz kolinsiyalar, cırtlak renkler arasına, yeşil güllü ponponlarını daldıran lagürüsler açılıyordu. Daha da yukarıda kırmızı renkli yüksükotları, mavi acıbaklalar, ince sütunlar halinde yükseliyor, erguvan ve lacivert renkli bir Bizans kubbesi oluşturuyor, en tepede de, kan rengi yapraklı, müthiş bir kene otu, kararmış bakırdan bir kubbeyi yayıyordu âdeta.

Serge, ellerini uzatarak geçmek isteyince Albine çiçekleri tahrip etmemesi için yalvardı ona: "Dalları kırar, yaprakları ezersin" dedi. "Ben yıllardır buralarda yaşıyorum, kimseyi öldürmemeye dikkat ediyorum... Gel yabani menekşeleri göstereyim sana."

Geri dönmek zorunda bıraktı onu, patikanın dışına çıkardı, eskiden içinde büyük havuzların bulunduğu çiçek bahçesinin ortasına kadar götürdü. Yaprak dolu havuzlar, artık dağılmış, kırılmış mermer kenarlı, geniş tarhlara dönüşmüştü. Esen bir rüzgâr, bunların en geniş

olanlarından birine olağanüstü görkemli bir yabani menekşe tarhı ekmişti. Kadife çiçekler, lacivert saçları, sarı gözleri, daha solgun dudakları, ten rengi ince, küçük çeneleriyle canlı gibi gözüküyordu.

"Küçükken korkuyordum bunlardan" dedi Albine. "Şunlara bak bir, hepsi yerden bitme, insana bakan binlerce yüz âdeta... Yüzlerini de hep birlikte çeviriyorlar. Başları dışarıda, toprağa gömülü bebekler gibi bunlar."

Serge'i sürüklemeye devam etti, öbür havuzların çevresini dolaştılar. Birinci havuzun yanındaki havuzda horoz ibikleri bitmişti, yukarı kalkmış bu acayip ibiklere Albine dokunmaya cesaret edemiyor, baktıkça, kan rengi kurtlara benzetiyordu onları. Saman rengi, şeftali çiçeği renginde, keten grisi, pembe renkle yıkanmış beyaz kınaçiçekleri de bir başka havuzu dolduruyor, tohumları, zayıf, kuru sesler çıkararak yay gibi fırlıyordu. Sonra, bir çeşme yıkıntısı ortasında, görkemli bir karanfil yığını vardı. Beyaz karanfiller yosunlu yalaktan taşıyordu, taşların aralarında, tepelikli karanfillerin, işlemeli muslini andıran alaca bulaca katmerleri görülüyordu. Bir zamanlar su püskürten aslan ağzında şimdi iri, kırmızı bir karanfil, son derece canlı çiçekler halinde fışkırıyordu ve sakat, yaşlı aslan kan tükürmeye başlamıştı artık. Sonra, onun yanında, bir zamanlar içinde kuğu kuşlarının yüzdüğü büyük havuz bir leylak ormanına dönüşmüştü. Bu ormanın gölgesinde şebboylar, mine çiçekleri, gündüzsefaları, kokularla ıslanmış, yarı uykulu bir halde, kırılgan renklerini koruyordu.

Albine gururlu bir tavırla konuştu: "Yarısını bile dolaşmadık çiçek bahçesinin daha. Esas büyük çiçekler

orada. O tarlalarda ben, buğday tarlasındaki keklik gibi kaybolurum."

Gittiler oraya. Devrilmiş saksıları hâlâ süsenlerin mor alevleriyle yanan geniş bir merdivenden indiler. Basamaklar boyunca, sıvı bir altın seline benzeyen bir şebboy şelalesi akıyordu. İki tarafta, tuhaf bir sanat yapıtı, bir Çin buhurdanı kadar ince, zarif, diken diken, acayip bir kuş gagası gibi kıvrık, yeşil bronzdan, kollu şamdanlarda devedikenleri görülüyordu. Kıvrık parmaklıklar arasında, damkoruklarından, sarı örgüler, küf lekeleriyle dolu yeşilimsi saçlar sallanıyordu. Sonra, aşağıda, meşeler gibi iri şimşirler dikilmiş, ikinci bir çiçek bahçesi vardı. Bu şimşirler, bir zamanlar top top, ehram biçiminde, sekiz köşeli kuleler şeklinde kesilmiş, şimdi son derece çekici bir perişanlık içinde, aralıklarından mavi gökyüzü parçaları gözüken iri paçavralar gibi koyu yeşil renkli yapraklarla örtülü, eski düzgün şimşirlerdi.

Albine, Serge'i sağ tarafa, çiçek bahçesinin mezarlığı gibi görülen bir tarlaya götürdü. Kumlarda biten otlar kendi matem renkleriyle kararıyordu burasını. Bir yığın haşhaş, diziler halinde ölüm kokusu saçıyor, hummalı bir pırıltı içindeki ağır çiçeklerini açıyorlardı. Trajik şakayıklar, yüzleri harap olmuş, salgın hastalık soluğuyla benzi kül rengini almış, hüzünlü kalabalıklar oluşturuyordu. Kısacık tatulalar, morumsu borularını açıyor, canlarından usanmış böcekler intihar zehri içiyordu orada. Aynısafalar, tıkızlaşmış yapraklarının altına çiçeklerini gömüyor, bu can çekişen yıldızlar, çürüdükçe koku yayıyorlardı çevreye. Daha kasvetli şeyler de vardı: Paslı maden renginde, dolgun düğünçiçekleri, zehir saçan, kendi

kokularıyla ölen sümbüller ve sümbülteberler. Ama özellikle de ölü küllerinin konduğu vazoları andıran bitkiler çok boldu. Her tarafta bol bol rastlanıyordu bunlara ve çizgili kadifeden, düz kadifeden, görkemli bir sadelik içindeki morlu beyazlı görünüşlerinin yarı matemini dolaştırıyorlardı çevrede. Bu hüzünlü tarlanın ortasında, sakat bir mermer aşk heykeli henüz ayaktaydı. Bir yay tutan eli ısırganların arasına düşmüştü ve çıplak bedenini ürperten yosunların altından hâlâ gülümsüyordu.

Albine ve Serge, daha sonra, yarı bellerine kadar bir şakayık tarlasına daldılar. Beyaz çiçekler açılıyor, sağanak halindeki bir yağmurun iri taneleri gibi dökülen geniş taçyapraklar ellerine serinlik veriyordu. Kırmızı çiçekler müthiş gülümsemeleriyle, onlara ürküntü veren felçli yüzleri andırıyordu. Sol taraftaki bir fuscihas tarlasına girdiler. Esnek, dağınık, bir milyon çıngırakla süslü fidanlardan meydana gelmiş bir fundalık Japon oyuncakları gibi hayran bıraktı onları. Sonra mor salkımlı dikenli otların bulunduğu tarlalardan, ıtırçiçeği, turnagagası tarlalarından geçtiler, bu çiçeklerin üstünde yanan bir ateşin, kırmızı, pembe, beyaz küçük alevleri koşturuyordu âdeta ve en hafif bir esinti sürekli canlandırıyordu bunları. Kamış kadar iri glayöl örtülerin yanından dolaştılar, bunların uzun çiçek sapları, aydınlık bir ortamda yanan meşaleler gibi güçlü alevlerle yanıyordu. Albine'in beli kadar kalın gövdelerden oluşmuş, içine bir çocuk yatırılabilecek kadar geniş ve sert yapraklarla karanlıklaşmış, iri yüzlerle, her biri bir güneş gibi parlayan yıldızlı yüzlerle dolu bir ay çiçeği ormanında yollarını şaşırdılar. Sonunda, başka bir ormana, katmerli zakkum

ormanına vardılar. Buradaki bitkiler öylesine sıktı ki, dallar ve çiçekler görünmüyordu artık. Dev gibi demetler çevreye yayılıyor, küfe dolusu ince çenetler ufka kadar kümeleniyordu.

"Dur hele, sonuna gelmedik daha. Yürüyelim, biraz daha yürüyelim" diye haykırdı.

Ama Serge durdurdu onu. O anda yıkıntı halindeki direklerin ortasında bulunuyorlardı. Sütun gövdeleri, herdemtaze ve Cezayir menekşesi yığınları arasında banklar gibi duruyorlardı. Uzakta, ayakta kalmış sütunlar arasında başka çiçek tarlaları, renkli fayansı andıran çarpıcı benekli leylak tarlaları, kan ve altın rengi benekli küçücük et kabarcıklarına benzeyen çanta çiçeği tarlaları, öfkeli, iri papatyaları andıran zinya tarlaları, cildin pembeliğini gösteren patiskadan bir kadın iç çamaşırı gibi yumuşak yapraklı petunya tarlaları, gene tarlalar, hangi çiçeklerin olduğu belli olmayan, zemini halı gibi süslü, solgun yeşil otlara gömülü, çarpıcı renkli yığınların karışık alacasıyla, güneşe serili uçsuz bucaksız tarlalar uzanıyordu.

"Asla her şeyi göremeyeceğiz" dedi Serge, elini öne doğru uzatarak ve gülümseyerek. "Burada yükselen kokuların içinde oturmak çok hoş olur herhalde."

Hemen yanı başlarında bir siğilotu tarlası vardı. Buradan öylesine hoş bir vanilya kokusu yükseliyordu ki, rüzgâra bir kadife yumuşaklığı veriyordu bu koku. Orada bitmiş şahane zambaklardan bir demetin ortasına devrilmiş sütunlardan birine oturdular. Yürümeye başlayalı bir saatten fazla olmuştu. Bütün çiçeklerin arasından geçip, güllerin ortasından, zambakların içine ulaşmışlardı.

İncecik hanımellerinin, misk kokulu menekşelerin, bir öpücüğün taze kokusunu salan mine çiçeklerinin, ölümcül bir şehvetin baygınlığını üfleyen çuha çiçeklerinin ateşli çağrıları arasındaki sevdalı gezintilerinden sonra, zambaklar onlara iffetli bir tavırla kollarını açıyorlardı. Fidan boylu dallarıyla zambaklar, onları yalnızca dişi organların hafif altın sarısı damlalarla süslü çeneklerinin kar gibi bembeyaz damı altında, beyaz bir çadırın altında barındırıyordu. Onlar göz kamaştırıcı bir iffet içinde, çocuk yaştaki nişanlılar gibi, henüz, yalnızca masumiyetlerinin çekiciliği içinde seviştikleri bir saflık kulesinin, bütün saldırılara karşı korunmalı bir kulenin ortasındaymışlar gibi oturuyorlardı.

Albine ve Serge, akşama kadar zambakların içinde kaldılar. Çok rahat ettiler orada. Doğumları tamamlanıyordu orada. Serge'in ellerinde kalmış son ateş de kayboluyordu orada. Albine bembeyaz oluyordu orada, hiçbir kırmızının pembeleştiremediği süt beyaz bir renge dönüşüyordu. Kollarının, boyunlarının, omuzlarının çıplaklığını fark etmez oldular. Saçları, saçılmış çıplaklıklar gibi şaşırtmadı onları. Birbirlerine iyice sokulmuşlardı ve birbirlerine iyice sokuldukça, serinlik hissederek kahkahalarla gülüyorlardı. Gözleri pınar suyu gibi berrak ve durgundu, bedenlerinden en küçük bir kirlilik çıkmıyor, o duruluğu soldurmuyordu. Yanakları daha yeni olgunlaşmış tüylü meyveler gibiydi. Onları ısırmayı düşünmüyorlardı. Zambakları bıraktıklarında on yaşında bile değildiler. Büyük bahçenin içinde, ebediyen dost kalarak ve ebediyen oynayarak yaşamak üzere yalnızca birbirlerine rastlamışlardı sanki. Alacakaranlıkta eve

dönmek üzere, tekrar çiçek tarlasından geçerlerken, çiçekler, onları bu kadar genç bulmaktan hoşnuttular ve bu çocukları ayartmak istemeyerek, sindiler âdeta. Haşhaş ormanları, karanfil tarhları, sevda çiçeği halıları, filbahar örtüler, bu akşam vaktinde, önlerine, loşluk içinde, kendilerininki kadar saf bir çocukluk içinde uykuya dalmış bir aşk yatağı seriyorlardı. Yabani menekşeler, minik ve masum yüzleriyle dostça bakıyorlardı onlara. Albine'in beyaz eteğini sürttüğü tembel muhabbet çiçekleri, acıma duyguları içindeymişler gibi, onların ateşlerini bir solukla hızlandırmaktan çekiniyorlardı.

VIII

Ertesi gün, henüz şafak vaktinde Albine'e seslendi Serge. Genç kız, üst kattaki bir odada yatıyordu. Serge, oraya çıkmayı düşünemedi. Pencereden sarktı ve genç kızın yataktan fırlayıp pancurları açtığını gördü. Bu buluşma ikisini de güldürdü.

"Bugün dışarı çıkmayacaksın" dedi Albine aşağı inince. "Dinlenmemiz gerekiyor... Yarın seni uzaklara, çok uzaklara götürmek istiyorum, müthiş rahat edeceğimiz bir yere."

"Sıkılacağız ama" diye mırıldandı Serge.

"Hayır, ne ilgisi var!.. Sana hikâyeler anlatacağım."

Çok güzel bir gün geçirdiler. Pencereler ardına kadar açıktı, Paradou içeri giriyor, orada onlarla birlikte gülüyordu. Serge içinde doğduğunu düşündüğü bu uğurlu odaya sahip olmuştu sonunda. Her şeyi görmek,

her şey hakkında bilgi almak istedi. Yüklüğün kenarında takla atan, alçıdan aşk perileri onu o kadar keyiflendirdi ki, bir sandalyeye çıkarak, bunların en ufağının, kıçı havada, başı aşağıda, muzipçe gülen en ufağının boynuna Albine'in kemerini taktı. Albine el çırpıyor ve haykırıyordu, aşk perisinin, iplikle bağlanmış cırcır böceğine benzediğini söylüyordu.

Sonra merhametli bir tavır içinde, "Hayır, hayır, çöz şunu, uçamıyor" dedi.

Ama Serge daha çok kapıların üstündeki aşk perisi resimleriyle ilgilendi. Resimler o kadar solmuştu ki onların oynadıkları oyunun ne olduğunu anlayamıyor, öfkeleniyordu. Albine'den yardım alarak bir masa getirdi, birlikte masanın üstüne çıktılar.

Albine bilgi veriyordu: "Çiçek serpiyor bunlar. Çiçeklerin altında yalnızca üç çıplak bacak gözüküyor. Aklımda öyle kalmış, buraya geldiğimde uzanmış bir kadın resmi fark etmiştim. Ama silinmiş artık.

Çepeçevre oyma süsleri seyrediyorlardı ve bu hoş budvar edepsizlikleri kesinlikle kötü duygular uyandırmadı onlarda. Boyanmış bir on sekizinci yüzyıl çehresi gibi pul pul dökülen resimler, samimi bir şehvet içinde kendilerinden geçmiş bedenlerin yalnızca dizlerini ve dirseklerini açıkta bırakacak kadar ölmüştü. Âşıkların uzaklarda kalmış kokuları yüklükte hâlâ yaşayan eski âşıkların kesinlikle hoşlandıkları fazla çiğ ayrıntı, bol havayla kemirilmiş ve yitip gitmişti. Öyle ki, oda da bahçe gibi, güneşin dingin görkemi altında bakirleşmişti yeniden.

Serge masadan indi, "Boş ver! Yumurcaklar eğleniyor... Sen cız oynamayı bilir misin?" dedi.

Albine bütün oyunları bilirdi. Ama cız oyunu için en az üç kişi gerekiyordu. Güldüler ve Serge yalnızca iki kişi olmanın çok güzel bir şey olduğunu söyledi ve her zaman iki kişi kalacaklarına dair yemin ettiler.

Kanepeye uzanan genç adam, "İnsan gerçekten evinde hissediyor kendini" dedi. "Hiçbir şey duymuyor. Eşyaların da kendilerine göre hoş bir eskilik kokuları var... Bir yuvanın içi gibi rahat. İçinde mutluluk olan bir oda bu."

Genç kız ciddi bir tavırla başını sallayarak ve alçak sesle konuştu: "Korkak olsaydım, ilk başta çok korkardım... Sana anlatmak istediğim hikâye de bu zaten. Burada işittim. Yalan söylüyor da olabilirler. Her neyse, biz eğleneceğiz."

Serge'in yanına oturdu.

"Yıllar, yıllar önce... Paradou çok zengin bir soylunun mülküymüş, adam çok güzel bir kadınla gelip kapanmış buraya. Şatonun kapıları o kadar sıkı kapalıymış ve bahçe duvarları o kadar yüksekmiş ki, kadının eteğinin ucunu bile göremezmiş hiç kimse."

Serge sözünü kesti onun: "Biliyorum, kadını bir daha gören olmamış."

Masalının bilinmesine canı sıkılan Albine hayretle onun yüzüne bakınca, Serge de hayretler içinde ve alçak sesle sürdürdü konuşmasını: "Daha önce anlatmıştın bu hikâyeyi bana sen."

Albine kabul etmedi. Sonra hatırladı sanki ve nihayet kabul etti. Ve şöyle bitirdi hikâyesini: "Soylu adam gittiğinde saçları bembeyazmış. Kadını kimsenin rahatsız etmemesi için bütün kapıları kapattırmış... Kadın da bu odada ölmüş."

"Bu odada mı?" diye haykırdı Serge. "Bunu söylemeyecektin ama bana. Bu odada öldüğünden emin misin?"

Albine kızdı. O da herkesin bildiklerini yineleyip duruyordu. Soylu adam prensese benzeyen o gizemli kadının oturması için yaptırtmıştı şatoyu. Şatoda görevli olanlar, daha sonra, onun, gece-gündüz hep orada kaldığını söylemişlerdi kesinlikle. Ve onu, çoğu zaman da, adamı, bir bahçe yolunda, kadını, dalları en sık ve en gölgeli ağaçların altına doğru götürürken görüyorlardı. Ama bahçede haftalarca dolaşan çifti kesinlikle gözetlemeye kalkışmamışlardı.

Serge kafasını bu soruna takmıştı ve bir kez daha: "Demek burada ölmüş!" dedi. "Sen de onun odasını almış, eşyalarını kullanıyor, yatağında yatıyorsun."

Albine gülümsüyordu: "Korkak olmadığımı bilirsin. Ayrıca bu işler çok gerilerde kaldı... Sen bu odayı mutluluk dolu bir yer gibi görüyordun."

Sustular, bir ara yüklüğe, yüksek tavana, loş gölgeli köşelere baktılar. Eşyaların solgun renklerinde, aşk dolu bir hüzün vardı sanki. Bu durum öylesine boyun eğmiş ve çekingen bir mazi soluğuydu ki, hâlâ sevilen bir kadının içten teşekkürünü andırıyordu.

Serge alçak sesle, "Evet" dedi, "korku vermiyor. "Çok sakin bir yer."

Albine yaklaştı ona ve devam etti konuşmaya: "Çok az kimsenin bildiği şey soylu adamla kadının bahçede eksiksiz bir mutluluk köşesi bulmuş olmalarıdır. Bütün zamanları orada geçiyormuş. Çok güvenilir birinden işittim bunu ben... Sık çalılıklarm dibinde gizli, serin bir gölgelik. Öylesine muhteşem bir yer ki insan bütün evre-

ni unutabiliyormuş içinde. Kadın oraya gömülmüş galiba."

Serge merak içinde sordu: "Çiçek bahçesinde mi bu yer?"

Genç kız umutsuz bir el hareketiyle, "Bilemiyorum!" dedi. "Her yeri aradım, o uğurlu yeri bulamadım bir türlü... Ne güller arasında, ne zambaklar arasında ne de menekşelerin arasında..."

"Belki de o hüzün veren çiçeklerin olduğu taraftadır. Bana, bir kolu kırık, ayakta duran bir çocuk heykeli göstermiştin ya, orada..."

"Yok, yok."

"Belki de mağaranın içinde, berrak bir su vardı ya, mermerden, büyük bir kadın haykeli düşmüştü içine, yüzü yoktu heykelin..."

"Yok, yok."

Albine, bir an düşüncelere daldı. Sonra kendi kendine konuşur gibi devam etti: "Daha ilk günden araştırmalara başladım. Paradou'da günlerce zaman geçirmem, en küçük, yeşil bir köşeyi bile araştırmam, yalnızca, orada bir saat oturabilmek içindi. Dikenlerin altına girip, en kuytu köşelerini bile araştırdım bahçenin, boşu boşuna zaman kaybettim... Orayı, tepesini yapraklı dallarla örten ulu ağacıyla, yumuşacık pelüş gibi otlarıyla, kuşların bile geçemedikleri yeşil fundalıktan duvarlarıyla o mutlu inziva köşesini görseydim, anında tanırdım!"

Bir kolunu Serge'in boynuna doladı ve sesini yükselterek yalvardı: "Şimdi iki kişiyiz, arar buluruz ikimiz, değil mi? Sen güçlü olduğun için, önümdeki iri dalları aralarsın, ben de sık ağaçların altına girerim. Yorulursam

sırtında taşırsın beni, derelerden atlamama yardım edersin, yolumuzu kaybedersek ağaçlara tırmanırsın... Ağaçlar arasında, yapraklardan oluşmuş bir damın altında yan yana oturabilirsek, ne keyif olurdu ama... Değil mi sevgili Serge, hemen yarın yola çıkarız, bahçedeki bütün çalılıkları araştırırız, istediğim şeyi elde edinceye kadar, değil mi?"

Serge gülümseyerek omuz silkti, "Ne yararı var?" dedi. "Çiçek bahçesinde rahatımız yerinde değil mi? Uzaklarda daha büyük bir mutluluk aramadan, çiçekler arasında oturmak daha iyi."

Albine tekrar düşlerine dalarak, "Ölen kadım oraya gömmüşler" diye mırıldandı. "O, orada oturmak zevki yüzünden ölmüş. Ağacın öyle bir gölgesi varmış ki, çekiciliğine kapılan insan ölürmüş... Ben böyle bir ölüme razıyım. Birbirimize sarılarak yatardık orada. Ölsek kimse bulamazdı bizi orada."

Endişe içinde onun sözünü kesen Serge, "Hayır, sus, içimi karartıyorsun" dedi. "Ben o öldüren gölgeden uzakta, güneşte yaşamamızı istiyorum. Sözlerin bizi telafisi mümkün olmayan bir felakate sürüklüyor sanki, endişelendiriyor beni. Gölgesi bile bu kadar ürperten bir ağacın altında oturmak yasak olmalı."

Albine ciddi bir tavırla karşılık verdi: "Evet yasaktır. Burada yaşayanlar söylediler bana bunu."

Bir sessizlik oldu. Serge yattığı kanepeden kalktı. Gülüyor ve masalların kendisini eğlendirmediğini söylüyordu. Güneş alçalıyordu. Albine, bir an bahçeye inmeye razı oldu. Serge'i, sol tarafta, bahçe duvarı boyunca, dikenlik ve yıkıntılarla dolu bir yere kadar götürdü. Burası

şatonun, duvarları yıkan yangınından beri simsiyah kalmış bir yerdi. Dikenlerin altında, âdeta kavrulan taşlar çatlıyor, devrilmiş kalaslar da çürüyordu. Burası, yabani otlarla, her çatlağa yılan gibi sokulan sarmaşıklarla kaplı, çorak, girintili çıkıntılı kayalardan oluşmuş bir köşeydi sanki. Bu yıkıntılarla dolu yerin dört bir yanını dolaşarak eğlendiler, oyukların diplerine indiler, enkaza baktılar, kül olmuş bu geçmişten bir şeyler çıkarmaya çalıştılar. Meraklarını itiraf etmiyor, çatlak döşeme tahtalarının, devrilmiş bölmelerin ortasında kovalamaca oynuyorlardı ama aslında akılları hep bu harabenin efsanesindeydi. Artık üstünde kentenkelelerin tembel tembel gezindikleri şu basamaklarda ipekli entarisini sürümüş olan güneşten çok, o güzel kadını düşünüyorlardı.

Serge, sonunda, harabenin en üstüne çıktı, uçsuz bucaksız yeşilliklerini gözler önüne seren bahçeyi seyretti, ağaçlar arasında köşkün kül renkli lekesini aradı. Tekrar ciddileşen Albine, onun yanında, ayakta durmuştu ve hiç konuşmuyordu.

Serge hiçbir şey sormadan, "Köşk orada, sağ tarafta" dedi. "Yalnızca orası sağlam kaldı... Şu ıhlamur örtüsünün altında, görüyorsun değil mi?"

Gene bir suskunluk oldu. İkisi de içlerinden konuşuyorlardı sanki ve Albine yüksek sesle devam etti: "O soylu adam, kadını görmeye gittiğinde şu yoldan inermiş ve sonra, büyük kestane ağaçlarının yanından dolaşıp, ıhlamurların altına giriyormuş... On beş dakika içinde gidebiliyormuş oraya."

Serge hiç konuşmadı. Dönüşte o yoldan indiler, büyük kestane ağaçlarının yanından dolaştılar ve ıhlamur-

ların altına girdiler. Aşk yoluydu burası. Otların üstünde ayak izleri, yere düşmüş bir fiyong, eski bir hoş koku arıyorlardı sanki. Gerçekten, birlikte olmanın zevkine doğru götüren patikada olduklarını açık seçik gösterebilecek herhangi bir işaret arıyorlardı sanki. Karanlık çöküyordu, bahçede onları, yeşilliklerin bittiği yerden çağıran, yüce ve bitkin bir ses vardı.

Köşkün önüne geldiklerinde Albine, "Dur!" dedi. "Bekle ve üç dakika sonra çık."

Neşe içinde fırladı. Mavi tavanlı odaya kapandı. Serge'e kapıyı üç kez çaldırttı, bekletti, sonra geldi ve kapıyı araladı, onu eski moda bir reveransla karşıladı.

"Selam asilzadem" dedi boynuna sarılarak.

İkisine de büyük keyif verdi bu. Çocuklar gibi aşk oyunu oynadılar. Bir zamanlar orada can çekişen aşkı kekelediler. Onu bir ders gibi öğrenip, çok sevimli bir tavırla heceliyorlar, dudak dudağa öpüşmeyi bilmiyorlar, birbirlerinin yanaklarını arıyorlar, sonunda da sevişmekten duydukları hazzı başka türlü gösteremedikleri için, kahkahalarla gülerek, dans ediyorlardı birbirlerinin karşısında.

IX

Albine, ertesi gün, bir gün öncesinden hazırladığı büyük gezinti için, güneşin doğuşuyla birlikte yola çıkmak istedi. Keyif içinde ayaklarını yere vuruyor, bütün gün eve dönmeyeceğini söylüyordu.

"Nereye götürüyorsun beni?" diye sordu Serge.

"Görürsün, görürsün!"

Serge, onu bileklerinden yakaladı ve dikkatle yüzüne baktı.

"Akıllı, uslu olmak gerekir değil mi? Ne o yeri ne o ağacı aramanı istiyorum. Yasak olduğunu bilmen gerekir."

Albine kızarır gibi oldu ve inkâr etti, böyle şeyleri kesinlikle düşünmediğini söyledi. Ve sonra devam etti: "Ama aramadan, öyle, tesadüfen bulsak, oturmaz mısın? Beni bu kadar az mı seviyorsun?"

Yola koyuldular, çiçek bahçesinden, şebnem banyoları içinde, çırılçıplak çiçekler uyanırken, dosdoğru gittiler. Beyaz yastıkları içinde gözlerini açan, pembe tenli, güzel çocuklar gibi gülen bir sabah vaktiydi.

"Beni nereye götürüyorsun?" diye soruyordu Serge sürekli.

Albine de karşılık vermek istemiyor, gülüyordu. Ama çiçek bahçesinin bittiği yerde, bahçeyi ikiye ayıran suyun önüne geldiklerinde dondu kaldı âdeta. Son yağan yağmurlar ırmağı tekrar kabartmıştı.

"Kesinlikle geçemeyiz" diye yakındı. Hep ayakkaplarımı çıkarır, eteklerimi sıvardım. Ama bugün bu su yarı belimize kadar çıkar."

Bir süre kıyı kıyı giderek sığ bir yer aradılar. Genç kız boşu boşuna arayıp durduklarım, çevredeki her deliği bildiğini söylüyordu. Eskiden bir köprü vardı orada, bu köprü yıkılmıştı ve derenin içine yığınla iri taş birikmişti. Su, bu taşların arasından köpüklü girdaplarla akıp gidiyordu.

"Sırtıma bin" dedi Serge.

"Yok, yok, olmaz. Ayağımız kayarsa ikimiz balıklama dalarız suya... Sen bu taşların ne kadar kalleş olduğunu bilemezsin.

"Bin sırtıma canım."

Sonunda razı oldu Albine. Geriledi, oğlan çocuğu gibi o kadar yükseğe zıpladı ki, ata biner gibi oturdu Serge'in ensesine. Sonra onun sendelediğini fark edince haykırdı, yeteri kadar güçlü olmadığım ve inmek istediğini söyledi. Ve tekrar iki kez daha atladı. Çok keyif duyuyordu bu oyundan.

Serge de gülüyordu. "Yetmedi mi?" dedi. "Sıkı dur artık. Gidiyoruz."

Ve üç çevik sıçrayış sonunda dereyi geçip öteki kıyıya ulaşmış, yalnızca ayaklarının ucu ıslanmıştı biraz. Ama Albine, suya dalarken, onun ayağının kaydığını sanmıştı. İki eliyle Serge'in çenesini tutup bir çığlık attı. Delikanlı, onu karşı kıyıdaki kumda, at gibi dört nala koşturmaya başlamıştı bile.

Bu yeni oyunla Albine'in içi rahatlamıştı ve "Deh! Deh!" diye bağırıyordu.

Serge, ayaklarını vurarak, at nalının çıkardığı sesi taklit ederek, Albine'in keyfinin isteyebileceği kadar koştu. Albine dilini şaklatıyordu: Serge'in saçlarından iki perçemi kavramış, onu sağa sola yöneltmek için dizgin gibi kullanıyordu bunları. Yanaklarına hafifçe vurarak, "Hop, hop, geldik" dedi.

Yere atladı. Serge de kan ter içinde biraz soluklanmak için bir ağaca yaslandı. Albine azarladı onu o zaman, bir daha hastalanırsa bakmayacağını söyleyerek tehdit etti.

"Boş ver, iyi geldi bana bu" diye karşılık verdi. "Tekrar gücümü bulayım, seni sabahtan öğleye kadar taşırım... Nereye götürüyorsun beni?"

Albine, onunla birlikte koca bir armut ağacının dibine oturdu, "Buraya" dedi.

Eski meyve bahçesindeydiler. Muşmula ağacından bir çit, yeşilliklerden oluşmuş ve delik deşik bir duvar, orayı bahçenin ayrı bir köşesi haline getirmişti. Burası yüz yıldır bağcı bıçağının değmediği bir meyve ağacı ormanıydı. Bazı gövdeler, kendilerini eğen fırtınanın etkisiyle, ters yönde sürerek, büyük bir güçle yükseliyor, bazıları ise iri budaklarla bükülmüş, derin kovuklarla dolu, toprağa, kabuklarının dev enkazının oluşturduğu bir şeyle bağlıymış gibi gözüküyordu. Her mevsim, meyvelerinin ağırlığıyla eğilen yüksek dallar, uzaklara, ölçüsüz yaprak demetleri uzatıyor, hatta üzerlerinde çok fazla meyve bulunduğundan kırılan dallar yere değmelerine rağmen, yoğun özsularıyla onarılıyor ve gene meyve vermekten geri kalmıyordu. Ağaçlar, birbirlerine doğal destekler uzatıyor, eğri büğrü sütunlardan oluşan bir manzara sunuyor, yapraklarından oluşan kubbeleri uzun dehlizler gibi yükseliyor, yıkık tavanlar gibi, yerle bir olacakmış gibi de alçalıyordu. Her iki gövdenin çevresinde, fışkıran yabani dallar baltalıklar oluşturuyor, ekşi ve lezzetli küçücük yemişlerle dolu karmakarışık ve körpe dalları bu baltalıklara ekleniyordu. Duru bir su gibi akan yeşilimtrak gün ışığı içinde, yosunların korkunç sessizliği içinde, sadece rüzgârın devşirebildiği yemişlerin düşerken çıkardığı boğuk sesler işitiliyordu.

Yaşlı bedenlerini keyifle taşıyan, bir yanları kötü-

rüm, katedral çatısını andıran, yığınlarla kurumuş dal yüklü, yıllanmış kayısı ağaçları vardı ama öteki yarısı da öyle canlı, öyle gençti ki, sert kabuklarının her yanını körpe filizler çatlatıyordu. Yosunlarla bembeyaz, saygın erik ağaçları, tek bir yaprağı bile sararmadan, hâlâ kızgın güneşten içebilmek amacıyla büyüyordu. Kiraz ağaçları, koca koca şehirler, kat kat evler inşa ediyorlar, merdivenler dikiyorlar, dallar, altı aile alabilecek kadar geniş zeminler oluşturuyorlardı. Ve sakatlar gibi, belleri bükülmüş, uzuvları eğrilmiş, ciltleri taş kesmiş, yeşil pas lekeleri içinde elma ağaçları, ince yüksek dallarıyla bir limanın önünü andıran, muazzam direkler halinde yükselip, ufku, siyah çubuklarla çizen, parlak armut ağaçları, bir yığın komşu arasında, kalabalığın içine karışmış güzel kızlar gibi, hoş bir gülüşle ve hafif bir itişle kendilerine yer açan pembemsi şeftali ağaçları vardı. Eskiden duvar kenarlarına dikilmiş olan kimi ağaçlar, dayandıkları basık duvarları yıkmıştı, şimdi kopmuş parçaları kollarında sallanan paçavralardan kurtulmuş, tembelleşiyordu. Kendilerine özgü boylarından, yalnızca düzenli bir ağaç manzarasını korumuş, serserice bir hayat içinde, merasim giysilerinin paçavra kalıntılarını sürüyerek, istedikleri gibi gelişiyorlardı. Her ağacın gövdesinde, her dalda, ağaçtan ağaca asmalar dolanıp duruyordu. Çubuklar, çılgınca gülüşler gibi yükseliyor, bir an yüksekçe bir budağa sarılıyor, sonra daha keyifli bir kahkahayla tekrar yükseliyor, bütün dalları, asma yapraklarının mutlu sarhoşluğuna buluyordu. Her taraf, bu meyve bahçesindeki yaşlıların harap başlarını, hafif bir sarhoşlukla tutuşturan, güneşle yaldızlanmış, hoş bir yeşil renge gömülmüştü.

Sonra sola doğru, daha aralıklı dizilmiş ağaçlar, cılız yapraklı badem ağaçları, gökten düşmüş ayları andıran balkabaklarını pişirmesi için güneşi özgür bırakıyordu. Meyve bahçesini dolanan bir derenin kenarında, yerde sürünen yaprak yığınları arasında yitip gitmiş, üstleri kabarcıklarla dolu kavunlar, deve kuşu yumurtası gibi, oval, parlak karpuzlar vardı. Frenk üzümü fundalıkları, eski bahçe yollarını her adımda tıkıyor, her biri bir gün ışığı damlasıyla aydınlanmış yakutları andıran yemişlerin duru salkımları görünüyordu. Yaban çileklerinden oluşan çitler yabani böğürtlenler gibi yayılıyordu. Yer, âdeta çileklerden bir halıyla kaplanmıştı ve çileklerin kokusunda, hafif bir vanilya çeşnisi vardı.

Ama meyve bahçesinin asıl büyüleyici köşesi biraz daha sol tarafta, ufka tırmanmaya başlayan kayalıkların oluşturduğu bayırdaydı. Burası, güneşin dik vurduğu, kızgın bir yer, doğal bir limonluktu. Önce kocaman, upuzun, dallarını, uyku mahmurluğu içinde, kül rengi kollar gibi geren, devasa incir ağaçları arasından geçiliyordu. Tüylü derilere benzeyen yaprakları öyle sıktı ki, oradan geçebilmek için, yaşlılıktan kurumuş köklerden yeniden süren körpe dalları kırmak gerekiyordu. Sonra, kırmızı meyveleri, kızıl renkli ipek pomponlarla süslü mayıs dallarına benzeyen dev şimşirlerden oluşan bir yeşilliğin arasında, iri meyve ağaçları içinde yürünüyordu. Daha sonra alıç, muşmula ve hünnap korusu geliyordu. Bu korunun kenarında da, hiç eksilmeyen yeşillik içinde nar ağaçları görünüyordu. Narlar bir çocuk yumruğu iriliğindeydi ve yeni büyüyüyorlardı daha, dalların ucundaki kırmızı çiçekler, üstünde yaşadıkları otları eğmeyen

ada kuşlarının kanat çırpışlarını andırıyordu. Sonunda, topraktan güçlü bir biçimde yükselen bir portakal ve limon korusuna varılıyordu. Dümdüz ağaç gövdeleri, esmer renkli sütun dizisi oluşturuyor, parlak yapraklar, gökyüzünün maviliği üstünde, hoş, açık renkleriyle izdüşüm oluşturuyor, yere, milyonlarca basma dalını andıran keskin çizgili ince ve sivri gölgeler seriyordu. Burası, yanında Europe meyve bahçesinin gölgeleri yavan kalan, başka türlü çekiciliği olan bir gölgelikti. Uçuşan altın tozları halinde süzülen ılık bir neşe, sonsuz ve hiç değişmez bir yeşillik, sürekli bir soluk gücü, çiçeğin güçlü ve etkili kokusu, bedenlere, sıcak ülkelerin o rahat kıvraklığını veren, daha ağır meyve kokularıyla dolu bir gölgelikti burası.

"Yemek yiyeceğiz şimdi!" diye haykırdı Albine. "Saat dokuz olmuştur. Çok acıktım!"

Ayağa kalkmıştı. Serge de acıktığını ve yemek yiyeceğini söylüyordu.

"Aptal, seni buraya yemek yemeğe getirdiğimi anlamadın mı?" dedi Albine. "Açlıktan ölmeyiz burada herhalde. Hepsi bizim bunların."

Ağaçların altına girdiler, dalları sıyırarak, meyvelerin en bol olduğu yerlere kadar sokuldular. Albine, etekleri bacaklarının arasında, önden yürüyordu, arkasına dönerek arkadaşına sordu: "Sen ne seversin? Armut, kayısı, kiraz, frenk üzümü? Armutlar yeşildir daha ama gene de lezzetlidir."

Serge "kiraz" dedi. Albine de kirazdan başlanabileceğini söyledi. Ame Serge, budala gibi ilk kiraz ağacına tırmanacağı sırada, Albine, onu müthiş bir dal karmaka-

rışıklığı arasında on dakika daha yürüttü. Bir yandan da konuşuyordu: "Şu ağacın kirazları kötü, rezildir, bu ağacın kirazları ekşidir, şuradaki ağacın kirazları ancak on gün sonra olur." Albine hepsini tanıyordu ağaçların.

Sonunda bir kiraz ağacının önünde durdu.

"Bu ağaca çık işte" dedi.

Ağaçta o kadar bol meyve vardı ki, üstüne takılmış mercan kolyeleri andıran salkımlar yerlere kadar sarkıyordu.

Serge iki dal arasına yerleşerek atıştırmaya başladı. Albine'in sesini artık hiç işitmiyor ve onun birkaç adım ötede başka bir ağaçta olduğunu sanıyordu. Ama aşağı bakınca, onun, kendi bulunduğu yerin altında, sırt üstü uzanmış olduğunu gördü. Albine orada yatmış, ellerini bile kullanmaya gerek duymadan kiraz yiyor, dalların ağzına kadar uzattığı kirazları dudaklarıyla çekip alıyordu.

Görüldüğünü fark edince uzun uzun güldü, sudan çıkmış beyaz bir balık gibi otların üstünde zıplamaya, yüzü koyun yatmağa, dirsekleri üstünde sürünerek ilerlemeye başladı, kiraz ağacının çevresinde döndü, bir yandan da en iri kirazları kapıp, indiriyordu midesine.

"Düşünebiliyor musun, gıdıklıyorlar beni!" diye haykırdı. "İşte bir tane daha düştü enseme, ne serinlik veriyor ama! Kulaklarım, gözlerim, burnum, her yanım doldu! Bir tanesini ezip, bıyık bile yapabilirim... Aşağıdakiler yukarıdakilerden daha tatlı."

"Boş versene sen!" dedi Serge gülümseyerek. "Ağaca çıkmaya cesaretin yok da ondan" dedi.

Albine'in dili tutuldu âdeta öfkeden, "Ben mi? Ben mi?" diye homurdandı.

Sonra eteğini topladı, bacaklarının meydana çıkmasına aldırmadan beline doladı, sinirli bir biçimde ağaca sarıldı, güçlü bilekleriyle, bir hamlede yukarı tırmandı. Orada ellerini kullanmaya gerek duymadan, dallar boyunca hareket etti, sincap gibi çevik hareketlerle uzanıyor, budakların çevresinde dönüyor, ayaklarını sallıyor, yalnızca beline dayanarak dengesini korumayı başarıyordu. En tepeye, ince bir dalın ucuna kadar çıktığında, dalı, bedeninin ağırlığıyla şiddetle sarstı, "Nasıl? Çıkacak cesaretim var mıymış?" diye haykırdı.

Serge korktu ve "Lütfen çabuk aşağı in" diye yalvardı. "Rica ederim, in, bir yerini inciteceksin."

Ama Albine, havalı bir biçimde daha da yükseğe çıktı. Dallardan birinin ta ucuna, ata biner gibi oturdu, boşlukta yavaş yavaş ilerledi ve iki eliyle yaprak demetlerini kavradı.

Serge gene telaş içinde, "Dal kırılacak" dedi.

Albine müthiş bir kahkaha attı gene: "Kırılsın, daha iyi. İnme zahmetinden kurtulurum ben de."

Ve gerçekten de kırıldı dal; ama son derece ağır ağır, belli bir sürede yırtılarak, Albine'i yere yavaş yavaş bırakmak istiyormuş gibi, yavaşça devrildi. Albine hiç korkmadı, geriye yaslanıyor, yarı çıplak bacaklarını sallıyor ve sürekli, "Ne güzel, ne hoş. Araba gibi" diyordu.

Serge, ağaçtan atlamış ve kollarına almıştı onu. Heyecandan, yüzünün sapsarı kesildiğini görünce, Albine, alay etti onunla: "Ağaçtan düşmek son derece normal bir şeydir canım. Hiçbir yerinize bir şey olmaz... Gülsene biraz, aptal herif! Gel, enseme biraz tükrük sür, çizildi."

Serge, parmağının ucuyla biraz tükrük sürdü ensesine.

Albine küçük bir kız gibi sıçrayarak kaçtı: "Tamam geçti. İster misin saklambaç oynayalım?" diye haykırdı.

Saklandı ve Serge'e arattı kendini. Kayboluyor, yalnızca kendisinin bildiği, Serge'in bulamayacağı yeşilliklerin arkasına gizleniyor ve oradan "guguk!" diye haykırıyordu. Ancak bu saklambaç oyunu, olağanüstü bir meyve hırsızlığıyla birlikte sürüyordu. İki koca bebeğin birbirlerini kovaladıkları yerlerde yemek de sürüyordu bir yandan. Albine, bir yandan ağaçların altına süzülüyor, bir yandan elini uzatıyor, yeşil bir armuda bir ısırık atıyor, eteğine kayısı dolduruyordu. Daha sonra gizlendiği yerlerde önemli şeyler buluyor, yere oturuyor, oyunu unutup, gayet ciddi bir tavırla meyve yemeye koyuluyordu. Bir ara Serge'in sesini duyamaz oldu ve kendisi onu aramak zorunda kaldı. Onu, bir erik ağacının, orada olduğunu kendisinin de bilmediği, mis gibi kokan olgun yemişler vermiş bir erik ağacının altında bulunca çok şaşırdı ve öfkelendi âdeta. Serge'le tartıştı. Bütün erikleri yemek istediği için mi hiç sesini çıkarmamıştı? Aptallığa vuruyordu işi ama burnu iyi koku alıyordu, güzel şeylerin kokusunu uzaktan hissediyordu. Albine, özellikle erik ağacına çok kızıyor, o zamana kadar hiç görmediği bu sinsi ağacın insanları üzmek için, orada gece vakti, bitmiş olduğunu düşünüyordu. Albine'in surat astığını, tek bir erik bile koparmak istemediğini gören Serge, ağacı şiddetle silkmeyi düşündü. Dolu gibi, yağmur gibi erik düştü yere. Bu sağanak altında, Albine'in kollarına, boynuna, burnuna erik yağdı.

Genç kız kahkahalar attı ve bu tufanın altında bekledi, "Silkele! Silkele!" diye haykırdı. Bedenine çarpıp

zıplayan bu yuvarlak toplar, ona büyük keyif veriyor, gözlerini kapıyor, ağzını ve ellerini uzatıyor, yere uzanıp yusyuvarlak oluyordu.

Bir çocuk eğlencesi, Paradou'ya koyverilmiş küçük çapkınlara özgü bir maskaralıktı bu. Albine ve Serge, masum bedenlerinde en küçük bir ürperti hissetmeden, orada, koşarak, zıplayarak, bağırarak, çağırarak, birbirlerine el şakaları yaparak, okuldan kaçmış çocuklar gibi vakit geçirdiler. Belki, daha sonra, ancak ağaçlar onlara yemiş veremez hale geldiklerinde, birbirlerinin yanaklarını öpmeyi akıl edecek iki çapkın gibi, arkadaştılar henüz. Bu ilk kaçış için son derece neşeli bir doğa köşesiydi burası. Mükemmel gizli yerleri olan, yapraklarla dolu bir kovuk! Çitlerden öylesine obur gülüşler dökülüyordu ki, bazı patikalarda yürürken insanın ciddi olması kesinlikle mümkün değildi. Bu hoş meyve bahçesinde, sefil, çapkın fundalıklar, açlığa davet eden bir gölge serinliği, torunlarını şımartan dedelere benzeyen, sempatik yaşlı ağaçlar vardı. Hatta, yosunlarla yemyeşil hale gelmiş kuytu yerlerde, onları sürünerek yürümek zorunda bırakan ağaç gövdelerinin altında, Serge'in gülerek, Albine'in çıplak bacaklarına yapışmak zorunda kaldığı yapraklarla dolu dehlizlerde bile tehlikeli sessizlik düşleriyle karşılaşmıyorlardı. Dinlenen ormandan, duygularını bulandırıcı hiçbir etki gelmiyordu onlara.

Kayısı ağaçlarından, erik ağaçlarından, kiraz ağaçlarından bıkınca, cılız badem ağaçlarının altına koştular, nohut iriliğinde, yeşil bademleri yediler, yeşil otlar arasında çilek aradılar, kavunların, karpuzların henüz olgunlaşmamış olmaları kızdırdı onları. Sonunda Albine,

var gücüyle koşmaya başladı. Serge de peşinden koşuyordu ama yakalayamıyordu onu. Albine incir ağaçlarının altına sokuldu, iri dalların üstünden atlıyor, yaprakları koparıp, arkaya, arkadaşının yüzüne atıyordu. Bir iki sıçrayışta muşmula ağaçlarının altından dolaştı ve geçerken ağacın kırmızı meyvelerinden koparıp yedi. Serge, Albine'i, alıç, muşmula ve hünnap korusunda kaybetti. Onun önce bir nar ağacının arkasında gizlenmiş olduğunu sandı ama onun pembe bilekleri sandığı şey tomurcuklu iki çiçekti. O zaman o da portakal korusunu taradı baştan başa, oradaki güzel havayı pek sevdi, güneş perilerinin evine girdiğini sandı. Koruda Albine'i gördü. Genç kız, onun çok yakınında olduğunu bilemediğinden telaş içinde dolanıp duruyor, yeşil kuytuları araştırıyordu gözleriyle.

"Ne arıyorsun sen orada?" diye haykırdı Serge. "Yasak olduğunu biliyorsun."

Albine sıçradı, o gün ilk kez hafifçe kızardı. Sonra yanına oturdu Serge'in, portakalların olgunlaşacağı mutlu günlerden söz etti. O zaman, koru, yeşil kubbeyi sarı ışıklarıyla dolduran bu yuvarlak yıldızlarla altın gibi sapsarı, pırıl pırıl olacaktı.

Artık dönme vakti geldiğinde, ağaçlardan fışkıran yabani dalların önünde durup, ceplerine, küçük, ekşi armutlar, küçücük ekşi erikler doldurdu ve bunları yolda yemek için topladığını söyledi. Bunların, o zamana kadar yedikleri şeylerin hepsinden yüz kat güzel olduğunu söylüyordu. Serge, her ısırışta yüzünü buruşturdu ancak yemek zorunda kaldı bunları. Eve yorgun bir halde ama mutlu döndüler; gülmekten karınlarına sancı girmişti.

Hatta o akşam Albine, yukarıya, odasına çıkabilecek gücü bile bulamadı kendinde, Serge'in ayak ucuna,yanlamasına uzanıp uyudu, rüyasında ağaçlara tırmandı, uyurken, yanına, yorganının altına sakladığı yabani ağaçların meyvelerinden yedi.

X

Bir hafta sonra büyük bir sefer daha düzenlediler bahçeye. Ve bu kez meyve bahçesinden daha uzak bir yere, sol tarafta dört derenin suladığı geniş çayırların bulunduğu tarafa gitmekti niyetleri. Otlar arasında fersah fersah yol alacaklar, yollarını kaybettikleri takdirde karınlarını doyurmak için balık tutacaklardı.

Albine, geniş ağızlı bir köylü bıçağını göstererek, "Bıçağım yanımda" dedi.

Cebine, ip, ekmek, kibrit, küçük bir şişe şarap, bezler, tarak, dikiş iğneleri ve daha bir yığın şey koydu. Serge de bir örtü aldı yanına ama ıhlamurların bittiği yerdeki şato yıkıntılarının önüne geldiklerinde, o örtü o kadar ağır gelmeye başlamıştı ki, yıkılmış bir duvarın altına gizledi onu.

Güneş daha fazla yakıyordu. Yaptığı hazırlıklar nedeniyle Albine epey gecikmişti. Sabahın o sıcak vaktinde, yan yana, uslu uslu yürüdüler. Hiç şakalaşmadan ve birbirlerini itmeden yirmi adım gittikleri bile oluyordu. Sohbet ediyorlardı.

"Ben gece hiç uyanmam" dedi Albine. "Bu gece de rahat uyudum. Sen?"

"Ben de" diye karşılık verdi Serge.

Albine sürdürdü konuşmasını: "Rüyada konuşan kuş görmek ne demektir?"

"Bilmem... Ne diyordu senin gördüğün kuş?"

"Hatırlamıyorum... Güzel şeyler söylüyordu, bana tuhaf gelen birçok şey söyledi... Bak ilerideki şu kocaman gelinciğe. Koparamazsın onu! Koparamazsın!"

Gerildi ve koşmaya başladı Albine ama Serge, uzun bacakları sayesinde geçti onu, kopardı gelinciği ve zafer kazanmış biri gibi salladı onu. Albine, hiçbir şey söylemeden, dokunsalar ağlayacak halde, dudaklarını büzdü, kalakaldı. Serge de çiçeği atmaktan başka çare bulamadı. Sonra barışmak amacıyla, "Sırtıma biner misin?" dedi. "Geçen gün yaptığım gibi taşıyayım seni."

"Olmaz, olmaz."

Surat asıyordu. Ama otuz adım ya gitmiş ya gitmemişti ki, gülerek döndü. Eteğine bir diken takılmıştı ve onu çıkarmaya çalışıyordu.

"Eteğime özellikle sen basıyorsun sandım... Çıkmıyor! Çıkarabilir misin şunu lütfen?"

Albine'in eteği dikenden kurtulunca gene yan yana ve uslu uslu yürümeye başladılar. Albine, ciddi insanlar gibi, böyle dolaşmanın daha eğlenceli olduğunu düşünüyordu. Çayırlık alana girmişlerdi. Bir söğüt perdesinin narin yaprak yığınıyla, uzak aralıklarla görülen geniş çayırlıklar alabildiğine uzanıyordu önlerinde. Kadife kumaşlar gibi tüyleniyordu çayırlar. Uzak bölümleri yavaş yavaş soluklaşan, ufkun kenarında, yanan güneşin altında, koyu sarı renge boğulmuş koyu yeşil renkteydi. Uzaklarda söğüt yığınları, bol ışık titreşimi içinde saf al-

tını andırıyordu. Uçuşan tozlar, çimenlere ışık seli konduruyor, bu çıplak ıssızlığın üstünden rahatça geçen rüzgârın kimi dokunmalarında, okşanan bitkiler gibi, ürpertiyle hareleniyordu otlar. En yakındaki çayırlar boyunca, yığın halinde, dağınık halde, öbek öbek, küçük, beyaz papatya yığınları, ulusal bir bayramı kutlamak amacıyla sokakları dolduran halk gibi, çevreye yaydıkları neşeyle dolduruyorlardı siyah çimenleri. Altın sarısı göbekler, parlak bakırdan küçük çıngıraklar halinde ışıldıyordu ve bir sinek kanadı değse öteceklerdi sanki. Orada burada görülen iri gelincikler, kırmızı pırıltılar halinde açılıyor ve uzaklara doğru sürü halinde yayılıyordu. İri peygamber çiçekleri mavi kenarlı, köylü kadını başlığını andıran ince tepelerini sallıyor, her rüzgâr esişinde, değirmenlerin üstünden uçmaya hazırlanıyorlardı âdeta. Sonra tüylü pisipisi otları, kokulu yoncalar, tüylü sarı yoncalar, ayrık otları, buğdaylar, sarı yoncalar halı gibi seriliyordu. Eşekotları, ince uzun tüylerini yukarı doğru dikiyor, yoncalar keskin hatlı yapraklarını gösteriyor, sinirotu âdeta mızraklardan bir orman yükseltiyor, yabani yonca, yumuşak yataklar, morumtrak çiçeklerle süslü, su yeşili satenden kuş tüyü yataklarını seriyordu. Bu manzara sağda, solda, karşı tarafta, her yerde, düzlük yerde koşup gidiyor, daha geniş gözüken gökyüzünün altında uykuya dalmış durgun bir denizin yuvarlak yüzeyine benziyordu. Uçsuz bucaksız uzanan otlar gökyüzünün maviliğini yansıtıyormuş gibi berrak bir renk içinde gözüküyordu.

Albine ve Serge, dizlerine kadar yeşilliğe gömülmüş durumda, çayırların arasında yürüyorlardı. Baldırlarına vuran serin bir suyun içinde yürüyorlardı âdeta. Bazen,

eğik, yüksek sapların akıp geçmesi, onları gerçekten bir akım içinde bırakıyordu. Bu sapların, bacaklarımn arasından hızla kayışını hissediyorlardı. Sonra sakin, uyuklayan göllerin, kısacık çayırların oluşturduğu havuzlardan geçiyorlardı. Buralardaysa topuklarının yalnızca bir parça yukarısına kadar gömülüyorlardı. Böylece yürürken, artık, meyve bahçesindeki gibi, önlerine çıkan şeyi kırmakla değil, tersine, ayakları, bitkilerin esnek parmaklarıyla bağlanarak, oradan bir saflığın, kendilerindeki bir eski zaman kabalığını engelleyen bir ırmak okşamasının keyfini çıkararak ve düşe kalka yürüyerek eğleniyorlardı. Albine uzaklaştı, çenesine kadar gelen dev bir ot yığınının ortasına çöktü. Yığının tepesinden yalnızca başı gözüküyordu.

Bir an sessiz, sakin kaldı ve sonra Serge'e seslendi: "Gelsene! İnsan banyoya girdiğini sanıyor. Her taraf yeşil su dolu."

Sonra, onu beklemeden fırlayıverdi. Yollarını kesen ilk dereyi izlediler. Bu ırmak, dümdüz, sığ, yabani tereli kıyılar arasından akıyordu. Tembel dönüşlerle, gevşek ve ağır, son derece temiz ve berrak akıyordu ve kıyılardaki en küçük sazı bile bir ayna gibi yansıtıyordu. Albine ve Serge, kendilerinden daha yavaş giden bu su boyunca, uzun süre yokuş aşağı gittiler, bir süre sonra gölgesi bu tembel su içinde yıkanan bir ağaç gördüler. Gözlerinin görebileceği kadar uzakta, çıplak suyun, ot yatak üstünde, berrak organlarını gerdiğini, güneşin tam ortasında, gümüş derili bir yılanın yarı çözülmüş bir halde tembel tembel uyukladığını fark ettiler. Sonunda üç söğüt ağacının bulunduğu bir yere vardılar. Söğütlerden

ikisinin kökleri su içindeydi. Öbür söğüt ise biraz arkaya düşüyordu. Yıldırım çarpmış ve yaşlılıktan küçülmüş bu gövdelerin tepelerini sarışın çocuk saçları kaplıyordu. Gölge o kadar aydınlıktı ki güneşli kıyı belirsiz çizgilerle belli belirsiz kararıyordu. Ama ırmağın alt ve üst başlarında dümdüz olan su, orada hafifçe kımıldıyor, berrak yüzeyinde bu tül parçasının sürüklendiğini hissetmekten büyük bir şaşkınlığa düşüyordu. Üç söğüt arasındaki bir çimenlik, hafif bir yokuş oluşturuyor, bu yokuştaki delik deşik yaşlı gövdelerin çatlaklarına kadar her yerde gelincikler bitiyordu. Burası otların dalgalandığı bir çöldü sanki ve su kenarına, üç kazık üstüne yeşillikten bir çadır gerilmişti.

Albine söğütlerin altına doğru giderek, "Buraya! Buraya!" diye haykırdı.

Serge, ayakları suyun içindeymiş gibi, yanına oturdu onun.

Çevresine bakıyordu ve alçak sesle konuştu: "Her şeyi biliyorsun, en güzel yerleri biliyorsun. İnsanın sanki denizin içinde rastladığı üç yüz metrekarelik bir ada."

Albine, öyle keyifli bir tavırla karşılık verdi ki, çimenleri yumrukladı.

"Evet bizim burası... Bize ait bir ev... İstediğimizi yaparız."

Sonra çok hoşuna giden bir fikir bulmuş gibi, ona doğru bir hamle yaptı ve burun buruna, büyük bir coşkuyla, "Benim kocam olmak ister misin?" dedi. "Ben de senin karın olurum."

Bu buluş Serge'i çok keyiflendirdi. Ondan daha çok gülerek, koca olmayı memnuniyetle kabul ettiğini bildir-

di. Albine birdenbire ciddileşti o zaman ve telaşlı bir ev kadını gibi davrandı.

"Ama emirleri ben veririm... Sofrayı kur ve yemek yiyelim."

Buyurgan bir tavırla emirler verdi. Serge, Albine'in cebinden çıkardığı her şeyi, onun "dolap" adını verdiği bir söğüdün kovuğuna yerleştirmek zorunda kaldı. Paçavralar örtü ve peçete oldu. Tarak, tuvalet takımı yerine geçiyordu. Dikiş iğneleri ve ip, kâşiflerin giysilerinin onarılması için kullanılacaktı. Erzak ise, küçük şarap şişesinin içindekilerle bir gün önceden kalmış ekmek kabuklarından ibaretti. Ayrıca tutulacak balıkları pişirmek için kibritler de vardı.

Serge, sofrayı kurup, şişeyi de ortaya koyduktan ve üç ekmek kabuğunu da çevresine dizdikten sonra yemeğin çok fakir olduğunu söyledi. Ama Albine, üstün bir kadın tavrıyla omuz silkti. Ayaklarını suya soktu ve ciddi bir tavırla konuştu: "Balığı ben tutacağım. Sen seyredeceksin" dedi.

Yarım saat, elleriyle küçük balıklar tutmaya uğraştı. Eteklerini sıvamış, iple bağlamıştı. Yavaşça ilerliyor, suyu kımıldatmamak için çeşitli önlemler alıyordu. Sonra iki taş arasına girmiş küçük balığın yanına geldiğinde çıplak kolunu uzatıyor, orayı darmadağın ediyor ama bir avuç çakıltaşından başka bir şey yakalayamıyordu. Bu durum Serge'i kahkahalarla güldürüyordu ve o gülünce Albine de tekrar kıyıya çıkıyor, büyük bir öfkeyle gülmeye hakkı olmadığını söylüyordu.

Sonunda Serge, "Peki ama, tuttuğun balığı nasıl pişireceksin, odun yok" dedi.

Bu sözler Albine'in cesaretini tamamen kırdı. Zaten balığı pek bir şeye benzetemiyordu. Sudan çıktı, çoraplarını giymeyi bile düşünemedi. Kurulanabilmek için, çıplak bacaklarıyla otlarda koşuyordu. Bazı otlar tabanları gıdıkladığından gene gülmeye başlıyordu.

Birden diz çöktü.

"Hah! Aptesbozan otu buldum" dedi. "Mükemmel! Oturur yeriz."

Ve Serge sofraya yığınla aptesbozan otu koymak zorunda kaldı. Ekmek ve aptesbozan otu yediler. Albine yedikleri otun kesinlikte fındıktan daha lezzetli olduğunu söylüyordu. Evin hanımı olarak sofrada hizmeti o görüyor, bıçağını Serge'e kesinlikle emanet etmiyor, onun ekmeğini de kendisi kesiyordu.

Serge itiraz etmeye kalkışınca da ciddi bir tavırla, "Evin hanımı benim" diye karşılık veriyordu.

Sonra şişenin dibinde kalan birkaç damla şarabı tekrar "dolap"a koydurdu. Hatta yemek odasından yatak odasına geçebilmeleri için Serge'in otları temizlemesi gerekti. Önce Albine yattı ve boylu boyunca uzandı.

"Şimdi artık uyumamız gerekiyor bildiğin gibi... Sen benim yanıma yatıp, iyice sokulacaksın bana."

Serge onun emrettiği gibi uzandı. İkisi de ellerini başlarının üstünden geçirip arkaya atmışlar, bütün bedenleri baştan ayağa kadar birbirine temas eder halde, kaskatı kesilmiş durumda yatıyorlardı. Özellikle elleri uzun geliyordu. İnançlı bir ciddiyet içindeydiler. Gözlerini iyice açmışlar, havaya bakıyorlar, uyuduklarını ve rahatlarının yerinde olduğunu söylüyorlardı.

"Evi olunca ısınıyor insan, değil mi?" dedi Albine. "Sen benim sıcaklığımı hissetmiyor musun?"

"Hissediyorum, kuş tüyü gibisin ama konuşmayalım, uyuyoruz çünkü. Konuşmamak daha iyi."

Hep ciddi ve uzun süre de sessizlik içinde kaldılar. Birbirlerinin sıcak nefeslerinden rahatsız olmuşcasına belli belirsiz uzaklaştırmışlardı başlarını birbirlerinden. Sonra müthiş sessizlik içinde Serge şunları ekledi: "Ben seni çok seviyorum."

Cinselliğin uyanmasından önceki aşktı bu. On yaşındaki oğlanları, beyaz entarili küçük kızların peşinden sürükleyen sevme içgüdüsüydü. Çevrelerinde yayılan çayırlar, birbirlerinden duydukları hafif kokuyu dağıtıyordu. Bütün otların, ince yapraklar arasından maviliğiyle bakan gökyüzünün kendilerini gördüğünü biliyorlardı ve rahatsız olmuyorlardı bundan. Başlarının üstündeki söğüt çadır, Albine, eteğini oraya asmış gibi, saydam bir bez parçasına benziyordu. Gölge o kadar saydamdı ki onlara derin koruların rahatlığını, kuytu deliklerin, yeşil yüklüklerin davetini yollamıyordu. Onlara, ufkun ötelerinden rahat bir hava, sağlıklı bir rüzgâr geliyor, yeşillik denizinin serinliği ulaşıyor ve çiçeklerden bir dalga yükseliyordu orada. Ayaklarının dibinde ise ırmak, ayrıca bir çocukluk simgesi, bir saflık simgesi gibi akıyordu ve ince şırıltısı da gülen bir dostun uzaklardan yankılanan sesini andırıyordu. Sessizlik dolu, çıplaklığı, cahilliğin hoş utanmazlığı içinde uzanmış olağanüstü bir ıssızlık! Ortasında, onlara ilk yatak işlevi gören dar çimenlik alanın bir beşik masumiyetine büründüğü muazzam alan.

"Tamam bu kadar işte. Uyuduk" dedi Albine ansızın ayağa kalkarak.

Serge bu işin bu kadar çabuk bitmesine biraz şaştı.

Kolunu uzattı, onu gene yanına almak istiyormuş gibi eteğinden çekti. Albine dizlerinin üstüne düştü. Gülüyor ve bir yandan da, "Ne var? Ne oluyor?" deyip duruyordu.

Serge de bilmiyordu ne olup bittiğini. Genç kıza bakıyor, dirseklerinden tutuyordu onu. Bir ara saçlarından tuttu Albine'i ve bağırttı. Sonra Albine tekrar ayağa kalkınca Serge, üstünde hâlâ onun bedeninin ılıklığının durduğu otlara daldırdı yüzünü.

"Bu kadar işte!" dedi ve o da kalktı.

Akşama kadar çimenlerde koştular. Her tarafı görmek için rastgele ilerliyorlardı. Bahçelerini dolaşıyorlardı. Albine koku alma duyusu çok gelişmiş bir köpek yavrusu gibi önden gidiyor, hiç konuşmuyor, orada hayal ettiği büyük ağaçlar olmamasına rağmen, sürekli o güzel açıklık yeri arıyordu. Serge, binbir çeşit, beceriksiz nezaket davranışları sergiliyordu. Yükseklerdeki dalları aralayabilmek için öylesine sert hareketlerle öne atılıyordu ki Albine sürekli düşme tehlikeleri geçiriyordu. Suların, derelerin üstünden atlamasına yardımcı olmak istediğinde de onu kavrıyor, kucaklıyor ve canını yakıyordu. Öteki üç ırmağı bulduklarında da çok mutlu oldular. Bu ırmaklardan biri, aralıksız iki söğüt dizisi arasından çakıltaşı dolu bir yatakta akıyordu. Bu durumda büyük bir kuyuya düşme tehlikesini göze alarak, kendilerini el yordamıyla dalların içine bırakmak zorunda kaldılar ama kendini önce bırakan Serge olmuştu ve su diz kapaklarına kadar çıkmıştı, Albine'i ıslanmaması için kucağına aldı, karşı kıyıya götürdü. Öbür ırmak yüksek dallardan oluşmuş bir örtü altında simsiyah bir gölgeye bürünmüştü ve bir ormanda, hayaller içindeki bir kadının yerde

sürünen etekliğinin hışırtıları içinde ve beyaz kıvrımlarıyla tembel tembel akıyordu. Bu, derin, buz gibi, korku veren suyu şanslarının yardımıyla, devrilip bir kıyıdan öbür kıyıya kadar uzanmış bir kütükle geçebildiler. Ata biner gibi oturdular kütüğe, siyah, çelik bir aynaya benzeyen suyu ayaklarıyla karıştırarak oynadılar, sonra fışkıran her damlanın, uyuklayan akıntının içinde açtığı tuhaf gözlerden korkarak acele ettiler. Özellikle son ırmakta durdular. Bu ırmağın suyu kendileri gibi oynuyordu. Bazı dönemeçlerde yavaşlıyor, oradan iri taşlara çarpa çarpa, billur kahkahalar atarak yeniden yola koyuluyor, fidanların arasına sığınıp, soluk soluğa, heyecan içinde dinleniyordu. Bazen ince kumların, bazen kayalardan oluşan yüzeylerin, beyaz çakıltaşlarının, kurbağa zıplayışlarıyla küçücük sarı dumanlar halinde yerlerinden oynayan özsulu toprakların yatak işlevi gördüğü bu su değişkenlikler gösteriyordu. Albine ve Serge, bu ırmakta, hoş hareketlerle, düşe kalka eğlendiler. Dönüşte, su yolunu, otlu yola yeğlediler ve yollarına engel olan her adada biraz eğlenerek, yalın ayak, akıntı yukarı çıktılar ırmağı. Adalara çıkıyorlar ve orada yabancı ülkeleri fethediyorlardı. Onlar için özellikle kazazede kulübeleri yapmış gibi gözüken iri kamışların, iri sazların içinde dinleniyorlardı. Manzaralarını sergileyen kıyıları seyredip eğlenerek, pırıltılı suların keyifli akışından büyük zevk duyarak dönüşleri müthiş keyifli oldu.

Irmaktan çıkına zamanı geldiğinde, Serge, Albine'in kıyı boyunca, adalarda, akıntı içinde uyaklayan bitkilere varıncaya kadar her tarafta hâlâ bir şeyler aradığını fark etti. Ve onu, bacaklarına markiz yakalıkları takmış geniş

yapraklı bir nilüfer yığınının içinden çekip çıkarmak zorunda kaldı. Bir şey söylemedi Albine'e, parmağını sallayarak tehdit etti yalnızca. Sonunda, bir geziden dönen karı koca gibi, kol kola, o günkü keyifli hallerinin canlılığı içinde döndüler; birbirlerine bakıyorlar, birbirlerini daha güzel, daha güçlü buluyorlardı; sabah vaktine göre daha farklı gülüyorlardı kesinlikle.

XI

Serge birkaç gün sonra sordu: "Bahçeye çıkmayacak mıyız artık?"

Sonra Albine'in bezmiş bir tavırla omuz silktiğini fark edince onunla alay etmek istiyormuş gibi ekledi: "Ağacım aramaktan vaz mı geçtin sen?"

Gün boyunca şaka konusu yaptılar bunu. Ağaç yoktu. Masaldan başka bir şey değildi bu. Bununla birlikte ondan söz ederken hafif ürperti geçirmeden edemiyorlardı. Ertesi gün, bahçenin bittiği yere, Serge'in henüz bilmediği yüksek ağaçların altına gitmeyi kararlaştırdılar. Gidecekleri günün sabahı, Albine, yanına hiçbir şey almak istemedi. Düşünceli hatta biraz da üzüntülüydü. Tatlı tatlı ve hafifçe gülümsüyordu. Kahvaltı ettiler ve geç vakit aşağı indiler. Güneş iyice yakmaya başlamıştı, bedenleri rehavete gömülmüştü ve bu güneş onları yan yana ve yavaş yürümek, gölgelikler aramak zorunda bırakıyordu. İçinden geçtikleri çiçek bahçesinde de meyve bahçesinde de durmadılar. Büyük ağaçların serin gölgeleri altına vardıklarında da adımlarını yavaşlattılar, hiç

konuşmadan, bol güneşli ortamdan kurtuldukları için içleri rahatlamış gibi, derin bir nefes alarak ormanın dinginliğine daldılar. Sonra çevrelerinde, yapraklardan başka bir şey görünmez olunca, bahçenin güneşli ve uzak yerlerini hiçbir delikten göremez olunca, birbirlerine baktılar ve belirsiz bir kaygıyla gülümsediler.

"İnsan burada kendini ne kadar rahat hissediyor" dedi Serge.

Albine'in sesi o kadar kısılmıştı ki karşılık veremedi, başını sallamakla yetindi. Her zaman yaptıkları gibi birbirlerinin bellerine sarılmamışlardı. Kolları iki yana sarkmış, elleri açıktı, başları hafifçe öne eğilmişti ve yürürken bedenleri temas etmiyordu.

Ancak Serge, Albine'in yanaklarından yaşlar döküldüğünü ve gülümsemesi içinde kaybolduğunu görünce durdu.

"Neyin var senin?" diye haykırdı. "Bir yerin mi ağrıyor? Bir tarafını mı yaraladın?"

"Hayır canım, gülüyorum, emin ol öyle. Bilemiyorum, beni ağlatan bu ağaçlardan gelen koku galiba."

Serge'e baktı ve devam etti: "Sen de ağlıyorsun. İyi bir şey bu gördüğün gibi."

"Evet" diye mırıldandı Serge alçak sesle. "Bütün bu gölgeler şaşırtıyor insanı. İnsan sanki muhteşem bir şeyin içine dalıyor ve rahatsızlık hissediyor... Ama senin canım sıkan bir şey varsa, söylemen gerekir bunu. Bana darılmadın ya, seni gücendirecek bir şey yapmadım ya!"

Albine darılmadığına, gücenmediğine yemin etti ve çok mutlu olduğunu söyledi.

"Niçin eğlenmiyorsun o halde? Koşmaca oynayalım mı?"

Albine yetişkin bir kız gibi somurttu ve "Yok, hayır koşmaca olmaz" dedi.

Serge başka oyunlardan, ağaçlara tırmanıp yuva çalmaktan, çilek ya da menekşe aramaktan söz edince Albine biraz sinirlenir gibi oldu: "Yaşımız fazla bunlar için" dedi. "Sürekli oyun oynamak anlamsız. Böyle yan yana ve uslu uslu yürümek daha güzel değil mi?"

Gerçekten öyle hoş bir yürüyüştü ki onlarınki. Serge bahçe yolunun sert zemininde onun çizmelerinin çıkardığı hafif takırtıyı duymaktan çok büyük zevk duyuyordu. Onun o güzel bedenini sallamasına, peşinden canlı bir yılan gibi sürünen eteğinin süzülüşüne hiç dikkat etmemişti. Onun bedeninin en küçük kıvrılışında öylesine yeni çekicilikler buluyordu ki, yanında böyle dikkatli bir tavırla yürüdüğünü görmekten hiç bitmeyecek bir keyif alıyordu.

"Haklısın" diye haykırdı. "En keyiflisi bu. İstersen dünyanın öbür ucuna kadar gelirim seninle birlikte."

Ama birkaç adım attıktan sonra bir kez daha yorulup yorulmadığını sordu. Sonra kendisi de dinlenmekten mutlu olacağını belirtir gibi oldu ve çekinerek, "Biraz otursak mı acaba?" dedi.

"Hayır" diye karşılık verdi Albine. "İstemem!"

"Ama geçen gün yaptığımız gibi, çimene yatarız. Isınırız ve rahat ederiz."

"Hayır, hayır, istemem!"

Albine kendisine uzanan bu erkek kollarından ürkmüş ve bir sıçrayışta uzaklaşmıştı. Serge, ona "aptal" de-

di ve yakalamak istedi. Ama daha parmaklarının ucunu değdirir değdirmez Albine öyle bir bağırdı ki Serge, korkudan titreyerek durdu: "Bir yerini mi acıttım?" diye sordu.

Albine, kendi haykırışına kendisi şaşırmış ve korkusuna da gülmeye başlamıştı. Hemen karşılık vermedi.

"Hayır, rahat bırak beni, canımı sıkma... Otursak ne olacak? Yürümek daha keyifli benim için."

Şaka yapıyormuş gibi ama ciddi bir tavırla devam etti konuşmasına: "Çok iyi biliyorsun ki o ağacı arıyorum ben."

Serge de gülmeye başladı o zaman ve ağacı birlikte aramayı önerdi. Onu daha fazla ürkütmemek için son derece yumuşak ve özenli davranıyordu çünkü Albine'in yanında son derece ağır adımlarla tekrar yürümeye başlamakla birlikte hâlâ titrediğini de görüyordu. Yapacakları bu iş yasaktı ve hayır getirmeyecekti onlara. Serge bunu düşündükçe, ormanın uzaklardan gelen her soluğu içinde, bedenini ürpertiyle sarsan zevkli bir korku içinde Albine gibi o da heyecan duyuyordu. Ağaçların kokusu, yükseklerdeki dallardan dökülen yeşilimtrak gün ışığı, fundalıklardan gelen fısıltı halindeki sessizlik, ilk patika dönemecinde korkulu bir mutluluk içine gireceklermiş gibi endişeye sevkediyordu onları.

Saatlerce yürüdüler ağaçlar arasında. Gezinti yürüyüşündeki adımları aynen muhafaza ediyor, seyrek konuşuyor, birbirlerinden hiç ayrılmıyor, son derece loş yeşil kovuklara birlikte giriyorlardı. Önce körpe gövdeleri bir çocuk kolu büyüklüğünde bile olmayan ağaçların arasına daldılar. Dalları aralamak, dantela gibi hafif yap-

raklarıyla gözlerini örten körpe fidanlar arasından kendilerine yol açmak zorunda kalıyorlardı. Bıraktıkları izler arkalarında siliniyor, açılan patika tekrar kapanıyordu. Öylesine, rastgele yürüyor, kayboluyor ve geçtikleri yerlerde yükseklerdeki dalların sallanmasından başka bir iz bırakmıyorlardı. Üç adımı bile önünü görememekten bıkan Albine, öbür ucunu epey bir süredir aradıkları bu muazzam fundalıktan çıkmayı başarınca sevindi. Birtakımı küçük yollardan oluşan açıklık bir yerdeydiler. Daracık patikalar yeşil çitler arasından dört yana açılıyor, kendi çevrelerinde dönerek, kesişen ve kıvrılan acayip biçimler halinde uzanıyordu. Albine ve Serge çitlerin üstünden uzanıp bakıyorlardı ama kesinlikle üzüntülü ve telaşlı değillerdi. Önlerinde yüksek ağaçların gururlu hatları olmasa, gayet mutlu bir biçimde orada kalacaklar, dönemeçlerde oyalanacaklar, yolun sonuna hiç ulaşmadan sürekli yürümenin tadını çıkaracaklardı. Sonunda bir kilisenin kubbesinin altına girer gibi, biraz ulvi bir korku içinde ve dindarlık içinde ağaçların altına girdiler. Dümdüz, yosunlarla ağarmış, eski taş renklerini andıran donuk, kül rengi gövdeler, sürekli yükseliyor, sonsuz sütun dizileri halinde içerilerde gömülüyordu. Uzaklarda, yanları daha basık kubbe altlarının girintileri gözüküyordu. Çok ince sütunlar üstüne oturmuş, oymalı, işlemeli tuhaf bir zarafette ve son derece ince işlemeli kubbelerin her yanından gökyüzünün maviliği gözüküyordu. Muazzam kemerlerden dinsel bir sessizlik dökülüyor, sert bir çıplaklık, yalnızca kuru yaprakların kızıllaşmış tozlarının serpilmiş olduğu zemine, aşınmış döşeme taşı görünümü veriyor, katılaştırıyordu onu. Albine ve Serge, bu

mabedin görkemli ıssızlığının etkisiyle attıkları adımlardan gelen sesleri dinliyorlardı.

Gölgesiyle tam bir mutluluk veren, çoktan beri aradıkları o ağaç her halde oradaydı. Yüksek kubbelerin alacalı aydınlığıyla birlikte içlerine dolan mutluluktan, söz konusu ağacın yakınlarda olduğunu hissediyorlardı. Ağaçlar, onlara güç dolu, sessizlik dolu, mutlu bir eylemsizlik dolu güzel ve hoş yaratıklar gibi görünüyordu. Onlara teker teker bakıyorlar, hepsini seviyorlar onların o görkemli dinginliğinden, güçlü bir hayatın verdiği neşe içinde, onlar gibi kendilerini de büyütecek bir itiraf bekliyorlardı. Akçaağaçlar, dişbudak ağaçları, gürgenler, kızılcıklar... Bunlardan birinin devrilmesiyle ormanın bir köşesi yaralanır, ölebilirdi ama buna rağmen olağanüstü bir kalabalığa, mağrur bir sessizliğin gömülü olduğu bir kalabalığa, huzur içinde yaşayan mert insanlara benziyorlardı. Karaağaçların muazzam gövdeleri, kabarmış, özsu dolu küçük yapraklardan oluşan demetleriyle iyi kötü örtülmüş organları vardı. Kayın ağaçları, akça ağaçlar, kız gibi beyaz gövdeleriyle ince ve uzun boylarını geriyor, neredeyse ağaçlara dönüşmüş tanrıçalar gibi saçlarını rüzgâra bırakıyordu. Çınarlar düzenli bir biçimde yükseliyor ve pürüzsüz, kırmızı lekeli derileri, pul pul boya döküyordu sanki. Kara çamlar bir barbar sürüsünü andırıyordu ve yeşillikle örülmüş savaş ceketleri içinde yokuş aşağı iniyor, reçine günlük karışımı bir koku çıkarıyordu. Meşe ağaçları alçak gövdeleri üstüne rahatça yerleşmişlerdi ve güneşe hiç yer bırakmayan buyurgan kollarını alabildiğine açmış olan bu görkemli meşeler hükümdardılar orada. Yıldırımla devrilmiş ye-

nilmez güreşçileri andıran bu dev ağaçlar, çevreye yayılan organlarıyla, dev bir orman oluşturuyorlardı orada.

Onların aradıkları ağaç bu deve meşelerden biri miydi yoksa? Ya da şu güzel çınarlardan biri, kadınları andıran şu beyaz kayınlardan biri, adaleleri çatırdayan şu kara ağaçlardan biri miydi? Albine ve Serge bu kalabalığın içinde kaybolmuş, ne yapacaklarını bilmeden sürekli içerilere doğru gidiyorlardı. Bir an aradıklarını bulduklarını sandılar. Ceviz ağaçlarının dikili olduğu bir yerde son derece soğuk bir gölgeliğe girmişlerdi ve titriyorlardı. Biraz daha uzak bir yerde, yosunlarla yemyeşil olmuş, dalları tuhaf biçimde çevreye yayılmış, üstüne asma yerleşim yerleri kurulacak kadar geniş bir kestane korusuna girdiklerinde başka türlü bir heyecana kapıldılar. Albine daha uzakta bir yerde açık bir alan keşfetti, her ikisi de oraya doğru koştular soluk soluğa. İncecik otlarla dolu bir alanda bir keçiboynuzu ağacı, devrilmiş yeşillikler gibi duruyordu ve yapraklardan oluşan bu karmakarışık harabe olağanüstü bollukta bitki örtüsüyle kaplanmıştı. Özsuyun yükselen seliyle topraktan kopmuş taşlar gövdelere gömülüp kalmıştı. Uzun dallar kıvrılıyor, uzaklara dalıyor, gövdeleri derin kemerlerle, sürekli artan yeni gövdelerle çeviriyordu. Kanayan yırtıklıklarla delik deşik olmuş kabuğun üstündeki diş diş meyveler olgunlaşıyordu. Dev ağaçların meyveleri kendi derilerini delen bir etkinlikti. Albine ve Serge çevrede yavaş yavaş dolaştılar, bir şehrin sokakları gibi, kesişen ve çevreye yayılan dalların altına girdiler, çıplak köklerin açılmış yarıklarını araştırdılar gözleriyle. Sonra aradıkları mutluluğun orada olmadığını hissedince çekip gittiler.

"Neredeyiz biz?" diye sordu Serge.

Albine nerede olduklarını bilmiyordu. Bahçenin o tarafına hiç gitmemişti. O anda bir sarısalkım ve akasya yığını içindeydiler ve sarısalkımlardan son derece tatlı, neredeyse şekerli bir koku geliyordu.

Albine güldü.

"Kaybettik yolumuzu işte, hiç tanımıyorum bu ağaçları ben" dedi.

"Evet ama bir yerde bitiyor bu bahçe herhalde" dedi Serge. "Nerede bitiyor bu bahçe biliyor musun?"

Albine bir el hareketi yaparak, "Hayır" dedi.

Bahçenin sınırsızlığını bu kadar, böylesine keyifle hissetmedikleri için dilleri tutuldu âdeta. Kendilerinin de sınırlarını öğrenmekten vazgeçmek zorunda oldukları bu kadar büyük bir malikâne ortasında yapayalnız kalmaktan müthiş zevk duyuyorlardı.

Neşe içinde yineledi Serge.

"Kaybolduk işte, insan nereye gittiğini bilmeyince daha iyidir böylesi."

Çekinerek yaklaştı ona: "Korkuyor musun?"

"Hayır! bahçede ikimizden başka kimse yok... Kimden korkayım? Duvarlar yüksek. Biz görmüyoruz onları ama onlar bekçilik ediyorlar bize, anlıyor musun?"

Serge, Albine'in hemen yanı başındaydı ve alçak sesle, "Demin korkmuştun benden" dedi.

Ama Albine, hiç gözünü kırpmadan, sessizce ve dik dik bakıyordu ona.

"Canımı yakıyordun" diye karşılık verdi. "Şimdi iyi görünüyorsun. Niçin korkayım senden?"

"O halde sana sarılmama izin verir misin? Gene ağaçların altına gideriz."

"Evet sarılabilirsin bana. Çok hoşuma gidiyor. Ayrıca yavaş yürüyelim, tamam mı, hemen bulmayalım yolumuzu."

Serge bir kolunu Albine'in beline dolamıştı. Yüksek ağaçların altına geldiler gene. Arada kubbelerin görkemiyle, gezintileri, aşkın uyandırdığı çocuklar gibi daha da yavaşladı. Albine biraz yorgun olduğunu söyledi, Serge'in omzuna dayadı başını. Ama ikisi de oturmak istemedi. Düşünmüyorlardı böyle bir şey, otursalar rahatları kaçardı. Çimenlerin üstünde dinlenmek, sürekli yan yana yürümekten duydukları zevkle karşılaştırıldığında ne zevk verebilirdi onlara? Efsane ağaç unutulmuştu. Birbirlerine daha yakından gülümsemek için, yüzlerini yaklaştırmaktan başka bir şey istemiyorlardı. Ağaçlar, akçaağaçlar, karaağaçlar, meşeler, saydam gölgelerle, ilk sevgi sözcüklerini fısıldıyorlardı onlara.

Serge, Albine'in şakaklarındaki altın renkli saçları kımıldatan alçak bir sesle, "Seni seviyorum" diyordu.

Başka bir söz bulmak istiyor, gene aynı şeyi söylüyordu: "Seni seviyorum! Seni seviyorum!"

Albine, hoş bir gülümsemeyle dinliyordu. Bu müziği öğreniyordu ve o da billur gibi genç kız sesiyle daha hoş bir tavırla, bir nefes gibi konuşuyordu: "Seni seviyorum! Seni seviyorum!"

Sonra, ışıktan bir şafak gibi büyüyen mavi gözlerini kaldırdı ve sordu: "Nasıl seviyorsun beni?"

O zaman düşündü Serge. Dev ağaçlarda vakur bir sessizlik ve dinginlik vardı. Derin kubbe altlarında, çiftin boğuk ayak seslerinin titremesi vardı.

"Seni her şeyden çok seviyorum" dedi. "Sabahleyin

penceremi açtığımda gördüğüm her şeyden çok daha güzelsin. Sana baktığım zaman bana yetiyorsun. Senden başka bir şey olmasını istemiyorum. İşte o zaman çok mutlu olacağım."

Albine gözlerini kapıyor, başını sallanıyormuş gibi iki yana deviriyordu.

"Seni seviyorum" diye devam etti Serge. "Seni tanımıyorum, kim olduğunu bilmiyorum, nereden geldiğini de bilmiyorum. Annem değilsin, kızkardeşim değilsin, oysa bütün kalbimi verecek kadar ve dünyaya hiçbir şey ayırmayacak kadar çok seviyorum seni... Senin o ipek gibi yumuşak saçlarını seviyorum, gül kokan ağzını seviyorum, içinde aşkımı ve kendimi gördüğüm gözlerini seviyorum. Seni kirpiklerine kadar, şakaklarının soluk rengine mavilik veren şu küçük damarlara varıncaya kadar seviyorum... Seni seviyorum demek için seviyorum, Albine."

Albine de, "Seni seviyorum" dedi. "Alnımı boynuna dayadığımda, canımı yakmayan, çok yumuşak bir sakalın var. Güçlüsün, büyüksün, güzelsin, seviyorum seni, Serge."

Bir an karşılıklı hayranlık içinde sustular. Bir flüt sesi kendilerinden önce konuşuyordu sanki ve söyledikleri sözler, gözleriyle göremedikleri bir orkestradan geliyor gibiydi. Birbirlerine doğru eğilmişlerdi artık ve dev gibi gövdeleri arasında sürekli dönerek, çok kısa adımlarla yürüyorlardı. Uzaklarda sütunlu yollar boyunca, batan güneşin hüzmeleri, orgların boğuk sesleri arasında nişan töreni için kiliseye giren beyaz kıyafetli kızların oluşturduğu bir kafileyi andırıyordu.

Albine bir kez daha sordu: "Beni niye seviyorsun peki?"

Serge gülümsedi, önce karşılık vermedi. Daha sonraysa, "Geldiğin için seviyorum seni. Her şeyi açıklıyor bu. Şimdi birlikteyiz, sevişiyoruz. Seni sevmesem yaşayamam sanki. Ruhumsun sen benim."

Sesini alçalttı ve âdeta sayıklar gibi konuşmaya devam etti: "İnsan hemen anlayamıyor durumu. Sevgi kalple birlikte büyüyor. Büyümek gerekir, güçlü olmak gerekir... Nasıl seviştiğimizi hatırlarsın! Ama dile getirmiyorduk bunu. İnsan çocukken saf oluyor. Ve sonra günün birinde, çok fazla belli oluyor bu ve ağızdan çıkıyor... Boş ver, başka işimiz yok bizim, sevişiyoruz çünkü hayatımız sevişmekten ibaret."

Albine, başını arkaya atmış, gözlerini iyice kapatmış, nefesini tutuyordu. Okşayıcı sözlerin sıcaklığını hâlâ koruyan sessizliğin tadını çıkarıyordu. Gözlerini açmadan konuştu: "Beni seviyor musun? Beni seviyor musun?"

Onu sevdiğini göstermek için söyleyecek başka laf bulamayan Serge çok üzüldü ve dili tutuldu âdeta. Genç kızın, uyur gibi kendini koyvermiş pembe yüzünde ağır ağır gezdiriyordu bakışlarını. Göz kapakları ipek gibiydi, ağzı, bir gülümsemeyle ıslak ve nefis bir kıvrıntı yapıyordu. Saçlarının bittiği yerde altın sarısı çizgili, tertemiz alnı ortaya çıkıyordu. Serge, dudaklarının ucuna kadar gelmesine rağmen telaffuz edemediği sözcüğe bütün varlığını vermek istiyordu. O zaman Serge biraz daha eğildi, son sözü bu yüzün hangi ince noktasına yerleştireceğini aradı âdeta. Sonra hiçbir şey demedi, yalnızca bir nefes çıkardı. Albine'i dudaklarından öptü.

"Seni seviyorum Albine!"

"Seni seviyorum Serge!"

İlk öpüşme ürpertti onları ve durdular. Albine gözlerini fal taşı gibi açmıştı. Serge dudaklarını hafifçe ileri uzatmış, duruyordu. Birbirlerine bakıyorlardı ve yüzleri kızarmıyordu. Güçlü ve buyurgan bir şey kaplıyordu bedenlerini. Bu buluşmayı çok uzun zaman beklemişlerdi sanki. Şimdi birbirlerini büyümüş, birbirleri için yaradılmış gibi görüyorlardı, ebediyen birbirlerine bağlanmışlardı artık. Bir an şaşkın kaldılar, gözlerini yaprak yığınlarından oluşan mabet kubbesine doğru kaldırdılar, öpücüklerinin sesini tekrar işitmek için, sessiz, sakin ağaçları araştırdılar sanki. Ama korunun dingin çekiciliği karşısında cezalandırılmamış sevgililer gibi keyiflendiler, sevgilerinin cıvıltıları içinde, sürekli, hiç eksilmeyen bir keyifle neşelendiler.

"Beni sevdiğin günleri anlat. Her şeyi söyle... Elimin üstünde uyuduğunda seviyor muydun beni? Erik ağacından düştüğümde, sen ağacın altında, sapsarı kesilmiş, kollarını ileri uzattığında seviyor muydun beni? Çimende, beni suların üstünden atlatmak için belimden tuttuğunda seviyor muydun beni?"

"Dur, izin ver de söyleyeyim. Ben seni eskiden beri seviyordum... Ya sen, sen de seviyor muydun beni? Seviyor muydun?"

Karanlık bastırıncaya kadar, her seferinde başka türlü bir hoşlukla dudaklarının ucuna gelen bu sevmek sözcüğüyle yaşadılar. Bu sözcüğü arıyorlar, cümlelerinin içine karıştırıyorlar, sırf bu sözcüğü telaffuz etmek için, uygun düşmese de söylüyorlardı. Serge, Albine'i ikinci

kez öpmeyi düşünmedi. Birincisinin kokusunu korumak, bilgisizlikleri için yeterliydi. Patikaları araştırmaya hiç gerek duymadan yollarını bulmuşlardı. Ormandan çıktıklarında, her taraf kararmıştı ve yeşillikler arasından sarı bir ay yükseliyordu. Dev ağaçların her aralığından onları seyreden bu çekingen yıldızın pırıltısında, bahçenin içinden geçerek dönmeleri pek keyifli oldu. Albine, ayın peşlerinden geldiğini söylüyordu. Yıldızların sıcaklığının hissedildiği harikulade bir geceydi bu. Uzakta, ağaçların arasından, fısıltılar yükseliyordu ve bu fısıltıları duyan Serge "bizden söz ediyorlar" diye düşünüyordu.

Çiçek bahçesinden geçtikleri sırada, çok hoş bir kokunun, karanlıkta, çiçeklerden gelen daha hoş, daha okşayıcı, çiçeklerin uykuda nefes alıp vermesini andıran o kokunun içinde yürüdüler.

"İyi geceler Serge."

"İyi geceler Albine."

Birbirlerine iyi geceler dilemek için odaya girme alışkanlığı içinde olmalarına rağmen girmemişler, birinci kat sahanlığında ele ele tutuşmuşlardı. Öpüşmediler. Serge, tek başına kalıp, karyolasının kenarına oturduktan sonra, uzun uzun, yukarıda yatmakta olan Albine'i dinledi. Bedenini uyuşturan bir mutluluk yorgun düşürmüştü onu.

XII

Ne var ki, daha sonraki günlerde Albine ve Serge, sıkılganlaştılar birbirlerine karşı. Ağaçların altındaki gezintilerini hiç anmadılar. Hiç öpüşmemişler, birbirlerini sev-

diklerini falan sanki hiç söylememişlerdi. Konuşmalarını engelleyen utanç değil çekingenlikti, zevklerine gölge düşme tehlikesiydi. Birlikte olmadıklarında tatlı anılarla yaşıyorlardı. O anılara dalıyor, kolları birbirlerinin bellerinde, yüzlerini birbirlerinin nefesleriyle okşayarak geçirdikleri saatleri bir kez daha yaşıyorlardı. Böylece büyük bir heyecana kaptırmışlardı kendilerini. Birbirlerine yorgun, bezgin gözlerle bakıyor, kendilerini ilgilendirmeyen şeylerden söz ediyorlardı. Sonra uzun uzun susuyorlardı.

Serge, kaygılı bir sesle sordu Albine'e: "Rahatsız mısın?"

Albine başıyla karşılık verdi: "Yok, yok! Sen iyi değilsin asıl! Ateş gibi yanıyor ellerin."

Bahçe, nedenini bilemedikleri bir hüzün veriyordu onlara. Bir patikanın dönemeçlerinden birinde bir tehlike vardı. Gözetliyordu onları, enselerinden yakalayıp yere devirecek, canlarını yakacaktı. Ağızlarını açıp bunlardan hiç söz etmiyorlardı ama onları tuhaflaştıran, düşman eden bu kaygıyı, bazı korkak bakışlarla anlatıyorlardı birbirlerine.

Bir sabah, Albine uzun süren bir duraksamadan sonra, "Sürekli kapanıp kalmakla yanlış yapıyorsun. Gene hastalanacaksın" dedi.

Serge çekingen bir tavırla güldü, "Boş ver" dedi. "Her yeri gezdik, bütün bahçeyi biliyoruz."

Albine başıyla bir "hayır" işareti yaptı, sonra son derece alçak sesle konuştu: "Hayır, hayır. Kayalıkları bilmiyoruz, pınarlara da gitmedik. Kışın orada ısınırdım ben. Orada öyle yerler var ki taşlar bile canlı sanki."

Ertesi gün gene hiç konuşmadan çıktılar. Sol tarafta, mermer kadın heykelinin uyukladığı mağaranın arkasına çıktılar. Taşlara baktıkları sırada Serge konuştu: "Kafamıza takmıştık. Her tarafı görmek gerekiyor. Ondan sonra rahatlarız belki."

Hava ağır bir fırtına sıcağıyla yüklüydü ve boğucuydu. Birbirlerinin beline sarılmaya cesaret edememişlerdi. Serge önde, Albine arkada ilerliyorlardı yakıcı güneş altında. Albine, patikanın biraz genişçe bir noktasından yararlanarak Serge'i öne geçirdi; soluğunu hissetmek endişelendirmişti onu. Serge'i arkasında eteklerine kadar bu kadar yakın hissetmekten sıkılıyordu. Çevrelerindeki kayalar geniş diziler halinde yükseliyordu. Sert otlarla diken diken olmuş, kocaman kapak taşları hoş meyiller oluşturuyordu. Altın sarısı katır tırnakları, kekikler, adaçayları, lavanta çiçekleri, pelesenkli bitkiler, ardıç otları, biberiyeler gördüler. Bunlar öylesine güçlü kokular yayıyordu ki başları döndü. Yolun iki tarafında, zaman zaman, çoban püskülleri, son derece karmaşık süslerle, dikenli, gül biçimli çiçeklerle dolu ince çilingir işlerine, bronz, ferforje, bakır parmaklıklara benzeyen çitler oluşturuyorlardı. Sonra pınarlara ulaşabilmek için bir çam korusundan geçmeleri gerekti. Hafif gölge, neredeyse kurşun gibi ağır geliyordu omuzlarına. Kurumuş çam dikenleri, ayaklarının altında çıtırdıyor, havalanan reçineli hafif tozlar, dudaklarını yakıyordu.

Serge, Albine'e dönerek, "Senin bahçenin hiç şakası yok bu tarafta" dedi.

Gülümsediler. Pınarların yanına varmışlardı. Bu duru sular rahatlattı onları. Ne var ki bu pınarlar gölgede tembel tembel uyumak için çevrelerine sık yapraklar di-

ken düzlüklerdeki pınarlar gibi, yeşillikler altında gizlenmiyordu. Mavi sularını yeşillendiren tek bir ot bile olmadan, bir kayanın kovuğunda, güneş altında doğuruyorlardı. Tamamen bol ışığa gömülmüş, gümüşten bir suya benziyorlardı. Güneş, diplerindeki kuma vuruyor, soluk alan, toz halinde bir ışık oluyordu. Su çevreye ilk kaynaktan yayılıyor, duru, beyaz kollarını uzatıyor, oyun oynayan çıplak çocuklar gibi zıplıyordu. Yumuşak eğimi, devrilmiş, pembe bir kadın bedeni gibi bir çağlayan gibi dökülüyordu.

"Ellerini daldır. Suyun dibi buz gibidir" dedi Albine.

Gerçekten de ellerini serinletmeyi başardılar. Yüzlerine su serptiler; orada, dökülen suların yükselttiği yağmur buğusu içinde durdular. Güneş ıslanmıştı sanki.

"Gel bak!" diye haykırdı gene Albine. "İşte çiçek bahçesi. İşte çayırlar. İşte orman."

Bir an ayaklarının altına serilmiş Paradou'ya baktılar. Albine devam etti: "Gördüğün gibi, ufacık bir duvar köşesi bile gözükmüyor. Göğün bittiği yere kadar burası tamamen bizim."

Nihayet, farkında olmadan, içleri rahat ve inançlı bir davranış içinde kollarını birbirlerinin beline dolamışlardı. Pınarlar rahatlatıyordu onları. Ama oradan uzaklaşacakları sırada Albine, bir anıya kapılmış gibi göründü. Serge'i geri döndürdü: "Şurada kayaların alt tarafında, duvarı görmüştüm bir kez, epey önce" dedi.

Serge biraz sarardı: "Bir şey gözükmüyor ama" diye mırıldandı.

"Yok, yok... Şu böğürtlenlerin öbür tarafındaki kestaneliğin arkasında olması lazım..."

Sonra Serge'in kolunun, bedenini daha sıkı kavradığını hissedince, "Belki yanılıyorum" dedi. "Ama yolun sonuna yaklaşırken onu birden karşımda gördüğümü hatırlıyorum. Yolumu engelliyordu, çok yüksekti, korktum... Bir iki adım daha gidince şaşırdım kaldım. Duvar yarılmıştı, kocaman bir delik vardı duvarda. Oradan bakıldığında, bütün köy görünüyordu yan taraftan."

Serge, endişeli bir yalvarmayla baktı ona. Albine Serge'i rahatlatmak için omuz silkti.

"Deliği tıkadım ben! Onu düşünme sen, dediğim gibi yapayalnızız biz... Hemen tıkadım deliği. Bıçağım yanımdaydı çünkü. Çalılar getirdim, büyük taşlar getirdim. Bir serçe bile geçemez oradan... İstersen eğer, bugünlerde gider, bir görürüz, için rahatlar."

Serge başıyla, "olmaz" işareti yaptı. Sonra gene kolları birbirlerinin belinde, ayrıldılar oradan ama gene endişelenmişlerdi. Serge, Albine'e yandan bakıyor, Albine de bu bakışlardan rahatsız oluyor, gözlerini kırpıştırıyordu. İkisi de gene aşağı inmek, daha uzun bir gezintinin vereceği huzursuzluktan kurtulmak istiyorlardı. Ama bu isteklerine rağmen, sanki kendilerini iten bir güce yenilmiş gibi, bir kayanın çevresinden dolaştılar, bir düzlüğe vardılar ve kendilerini orada bekleyen bol güneşli ortamdan sarhoş oldular âdeta. Burada kokulu bitkilerin hoşluğu, kekiğin mis kokusu, lavanta kokusu yoktu artık. Yürürken pis kokan otlara basıyorlardı. Pelin acı bir sarhoşluk veriyordu. Sedef otu yavan bir et kokusu çıkarıyordu, kızgın kedi otu ise şehvet verici bir ter içine gömülüydü. Âdem otları, baldıranlar, çöplemeler, güzelavratotları, şakaklarına baş dönmesi, uyuşukluk veriyor, mideleri bulanıyor ve kol kola sendeliyorlardı.

Serge, Albine'in kendisini kollarına bıraktığını hissedince: "Kucağıma alayım mı seni?" diye sordu.

Onu kollarında iyice sıkmaya başlamıştı. Ama Albine sıyrıldı kollarından ve güçlü bir soluk aldıktan sonra konuştu: "Olmaz, nefesimi tıkıyorsun, bırak beni. Bir şeyler oluyor bana, bilemiyorum. Yer sallanıyor ayaklarımın altında... Bak işte, şuramda rahatsızlık veriyor."

Serge'in bir elini tuttu, kendi göğsüne bastırdı. Sapsarı oldu Serge. Albine'den daha çok kendisi baygınlık geçiriyordu. Bu duruma, büyük felaketlerine çare bulamamalarına çok üzüldüklerinden ikisinin de gözlerinde yaşlar birikiyordu. O meçhul hastalık hemen orada öldürecek miydi onları?

"Gel, gölgeye otur" dedi Serge. "Bu bitkiler kokularıyla öldürecekler bizi."

Albine'i parmaklarının ucundan tutarak yürüttü çünkü bileğine dokunacak olsa titriyordu genç kız. Albine'in altında oturduğu yeşil ağaç korusu, dallarının oluşturduğu yassı damları on metreden daha fazla öne doğru uzatan güzel bir dağ servisi korusuydu. Sonra, daha arkada, kozalaklı ağaçların oluşturduğu tuhaf biçimler görülüyordu. Kalın bir danteli andıran yumuşak ve yassı yapraklı serviler, kurban kanlarıyla simsiyah olmuş eski kutsal taşlara benzeyen dimdik ve vakur çamlar, koyu renk kıyafetleri gümüş renkli saçaklarla süslü taksüsler, yaprakları hiçbir mevsimde kurumayan bodur, sarı, kırmızı benekli, parlak kösele gibi koyu yeşil renkli her çeşit bitki öylesine gür fışkırıyordu ki, güneş, üstlerinden, bunları hiç yumuşatmadan kayıyordu. Özellikle iç içe geçmiş, sürüngenlerin kemiklerini andıran, düzgün, iri

kollarıyla son derece tuhaf bir arokarya vardı ki öfkeli yılanların pullarına benzeyen bitişmiş yaprakları diken dikendi. Sıcak, bu ağır havalı gölgeliklerin altında zevkli bir biçimde uyuyordu. Hava, hiç soluk almadan, bir yatak odası gibi nemli bir halde uyuyordu. Kokulu korulardan bir şark aşkı kokusu, Belkıs'ın boyalı dudaklarının kokusu sızıyordu.

"Oturmuyor musun?" dedi Albine.

Serge'e yer açmak için biraz yana doğru çekildi. Ama Serge geriledi ve ayakta bekledi. Sonra Albine kendisini tekrar çağırınca birkaç adım ötede diz üstü bıraktı kendini ve alçak sesle şunları söyledi: "Hayır, benim hararetim seninkinden fazla. Yakarım bedenini sonra. Canını yakmaktan korkmasam, seni kollarıma alır, öyle sıkardım ki ikimiz de acı duymazdık artık."

Dizlerinin üstünde sürünerek yaklaştı biraz.

"Ah! Seni kollarıma alsam, içime soksam... Bundan başka bir şey düşünmüyorum. Gece uyanıyorum, boşluğu kucaklıyorum, senin hayalini kucaklıyorum. Seni önce serçe parmağının ucundan tutmak istiyorum, sonra yavaş yavaş sarılmak ve de tamamen kollarıma almak, bedeninden hiçbir şeyi dışarıda bırakmadan, sen tamamen benim oluncaya kadar, ayaklarından, son kirpiğine kadar ebediyen yanıma alırdım seni. İnsanın sevdiği bir şeye böyle sahip olması büyük bir nimettir. Yüreğim senin yüreğinde erise..."

Biraz daha yaklaştı. Ellerini uzatsa Albine'in eteklerinin ucuna değecekti.

"Gene de, neden bilmem, kendimi uzak hissediyorum senden... Aramızda bir duvar var ve yumruklarım

deviremez bu duvarı. Oysa bugün güçlüyüm. Seni kollarımla bağlayıp omzuma atar, benim malımınışsın gibi götürebilirim. Ama ben bunu istemiyorum. Böyle yaparsam, seni yeter derecede sahiplenmiş biri gibi hissetmem kendimi. Ellerim seni kucakladığında senin varlığından çok az bir şeye dokunmuş oluyor... Sen tam anlamıyla neredesin, nerede bulabilirim seni?"

Dirseklerine dayanmış, secdeye varmış, ibadet ediyordu sanki.

Albine'in eteğinin ucundan öptü. Albine, bu öpücük tenine dokunmuş gibi dimdik ayağa kalktı. Ellerini şakaklarına götürdü, telaşla kekeledi: "Hayır, rica ederim, biraz daha yürüyelim."

Kaçmıyordu. Ayakları ağaç köklerine çarparak ve içinden yükselen sesi susturabilmek için başı ellerinin arasında, şaşkın ve yavaş yürüyor, Serge de peşinden gidiyordu. Korudan çıktıktan sonra, üzerinde, yığınla sıcak, yağlı bitkilerin çömelip oturduğu kaya basamaklarında birkaç adım attılar. Bu bitkiler kâbuslu rüyalarda görülen adı bilinmeyen hayvanlar gibi, örümceğe, kurda, tesbih böceğine benzeyen, iri, çıplak ve yeşil dirili, iğrenç tüylerle kaplı, sakat organlarını, gelişmemiş bacaklarını, kırık kollarını sürükleyen, bazıları iğrenç karınlar gibi şiş, bazıları tomurcuklarla kabarmış, bazıları da eklem yerleri kırık iskeletler gibi paramparça ve sağa sola savrulan ucubuler halinde bu kayalara tırmanıyor, yerden fışkırıyorlardı. Mamillaria'lar, kanlı sivilceler halinde üst üste yığılan, çelik uçlardan daha sert uzun kıllarla, korkunç tüylü yeşilimtrak bir kaplumbağa kaynaşmasını andırıyordu. Ekinokaktüs denen firavun incirleri, çıplak

derili ve çöreklenmiş yılan yavrularına benziyorlardı. Ekinopis türü firavun incirleri, toparlak, dev bir böceği andıran bir kamburdan, bir şişten ibaretti. Opuntiya frenk incirleri küçücük arı hevenklerine, ilmikleri kopmuş, içi haşere dolu keselere benzeyen kızıl dikenlerle dolu etli yapraklarını ağaç gibi yükseltiyorlardı. Gasteryalar, organları sarı benekli, çizgili, tepesi üstü dönmüş tarla örümceklerini andıran ayaklarını uzatıyordu. Sabırlar bu çok sıcak toprağın hastalığı, zehirli bir özsü bayalığı içinde utanç verici bitkiler ve muazzam ahtapot yuvaları yükseltiyorlardı. Özellikle da sarısabırlar, kendilerinden geçmiş bitkiler gibi, göbeklerini âdeta yığın halinde açıyordu. Soluk, keskin, sarımtrak, gümüş rengi, pas rengi, esmer benekli, kenarı soluk sarı, koyu yeşil ve daha başka çeşitli yeşiller, yürek biçiminde oymalı geniş yapraklılar, kılıç ağzına benzeyen ince yapraklılar, dikenli, kenarları ince baskılılar, uçlarında pembe mercan kolyelerin sallandığı çiçekli uzun saplarını öne doğru uzatmış olanlar, her yanından yılan diline benzeyen keskin diller uzatmış, etli bitkiler gibi, bir dal üstünde yığın halinde büyümüş küçükler...

"Biz gene gölgeye çekilelim" diye yalvardı Serge. "Deminki gibi sen otursun, ben diz çökerim, konuşurum seninle."

İri güneş damlaları yağıyordu oraya. Orada güneş gurur dağıtıyor, çıplak toprağı kucaklıyor ve yanan göğsüne bastırıyordu. Albine, sıcağın verdiği baş dönmesiyle sendeledi. Serge'e döndü ve bitkin bir sesle konuştu: "Kucağına al beni."

Birbirlerine dokunur dokunmaz, dudak dudağa gel-

diler ve hiç konuşmadan yere yuvarlandılar. Altlarındaki kaya yere batmıştı sanki, ebedi bir sessizlik içinde düşmeye devam ediyorlardı sanki. Hareket halindeki elleri, yüzlerinde, enselerinde geziniyor, giysilerinin üstünde dolaşıyordu. Ama bu öylesine coşku dolu bir yakınlaşmaydı ki, arzularını tatmin bağlamında daha ileri gidemeden, heyecanlı ve kızgın bir halde, neredeyse düşer düşmez tekrar kalktılar. Sonra ikisi de ayrı ayrı patikalardan kaçtılar. Serge köşke kadar koştu, başı ateşler içinde, yüreği üzüntülü, yatağa attı kendini. Albine bahçenin bir köşesinde uzun süre ağladıktan sonra, ancak gece dönebildi eve. Uzun gezintilerin keyfiyle, birlikte, yorgun halde dönmeyişleri ilk kez oluyordu. Üç gün boyunca somurttular. Çok mutsuzdular.

XIII

Ama o an için bütün bahçe onlara aitti. Egemen olmuşlardı oraya. Onlara ait olmayan tek bir toprak parçası yoktu. Gül bahçesi onlar için çiçek açıyordu ve çiçekler, geceleri, açık pencerelerinden dalga dalga girip, onları uyutan tatlı, hoş kokularını onlar için yayıyordu. Meyve bahçesi onları besliyor ve Albine'in eteklerine meyve dolduruyor, altında büyük bir keyifle kahvaltı edilen dallarının mis kokulu gölgesiyle serinletiyordu onları. Çayırların otları ve suları onlara aitti. Otlar, önlerinde, sürekli ipek halılar gibi serilerek, ülkelerini sürekli genişletiyordu. Kendi saflıklarına, kendi masumiyetlerine benzeyen, serinlikleri içine genç bedenlerini daldırmak-

tan hoşlandıkları sular en büyük zevkleriydi onların. On kişinin saramayacağı görkemli meşelerden, küçük bir çocuğun bile, küçük bir çabayla kırabileceği ince kayınlara kadar, bütün ormana, bütün ağaçlarıyla, bütün gölgesiyle, yolları, açıklık yerleri, kuşların bile bilmediği yeşil kovuklarıyla bütün ormana sahiptiler. Sabah vakti doğan sevgilerini, öğle vakti, altında barındırmak istedikleri görkemli bir çadır gibi, gönüllerince kullandıkları ormana sahiptiler. Her yerde, hatta kayalarda bile, pınarlarda, bedenlerinin ağırlığıyla titreyen ve zevkini hissettikleri garip ürperti dolayısıyla bahçenin öteki yumuşak tabakalarından daha fazla sevdikleri dev bitkilerle dolu bu olağanüstü toprakta hüküm sürüyorlardı. Böylece, artık her tarafa, karşı tarafa, sağa, sola, her tarafa sahiptiler, zaptetmişlerdi malikânelerini. Onları tanıyan, geçerken gülerek selamlayan, boyun eğmiş bir hizmetkâr gibi, zevklerine hizmet eden dost bir doğanın ortasında yürüyorlardı. Başlarının üstüne serilmiş geniş ve mavi bir örtüden yararlanıyorlardı. Duvarlar gökyüzünü kapamıyordu. Gözlerinin malıydı gökyüzü, gündüz parlak güneşiyle, geceleri sıcak yıldız yağmuruyla, yaşamaktan duydukları mutlulukta onun da payı vardı. Sabahları yeni uyanmış bir kızdan daha beyaz, öğle vakti bir bolluk arzusuyla altın renginde, akşam, sevgilerinin keyifli yorgunluğu içinde kendinden geçmiş canlı bir beden gibi, hep farklıydı ve günün her anında hayran bırakıyordu onları. Hiçbir zaman aynı yüzü göstermiyordu. Özellikle de her akşam veda vaktinde büyük bir zevke gömüyordu onları. Ufukta kayan güneş her zaman yeni bir gülümseme biçimi buluyordu. Kimi zaman, yavaşça bir altın de-

nizi içine gömülerek, tek bir bulutla bile kapanmadan, hoş bir dinginlik içinde çekilip gidiyordu. Kimi zaman ise erguvan rengi ışıklar saçıyor, buğulu giysisini yırtıyor, gökyüzünü, telleri uzun ağaçların tepelerini yakan görkemli kuyruklu yıldızlarla çizerek alev dalgaları halinde uzaklaşıyordu. Sonra kızıl kumsallarda, uzun, pembe mercan yığınları üstünde ışıklarını birer birer söndüren hüzün dolu bir gün batıyor ya da kül renkli ipek bir perde gibi, örtülmüş, gitgide yoğunlaşan loşlukta, ancak bir kandilden sızan kızıllığı gösterebilen iri bir bulutun arkasında çekingen bir gurup meydana getiriyordu. Ya da alevli kurşun ısırıklarıyla ağır ağır kanayan, sonunda, aydınlıkta devrilen yamuk yumuk organların karışıklığı içinde, kendisiyle birlikte ufkun arkasına yuvarlanan beyazlıklarla dolu ihtiraslı bir gurup meydana getiriyordu.

Boyun eğmeyenler yalnızca bitkilerdi. Albine ve Serge, kendilerine boyun eğen hayvan topluluğu arasında, görkemli bir yürüyüşle ilerliyorlardı. Çiçek bahçesinden geçerlerken, bakışlarını keyiflendirmek için kelebelekler havalanıyor ve çırpınan kanatlarıyla havalandırıyorlardı onları, güneşin canlı ürpertileri gibi, kokularım serpen kanatlı çiçekler gibi peşlerinden geliyorlardı. Meyve bahçesinde, ağaçlarda obur kuşlarla bir araya geliyorlar, serçeler, ispinozlar, sarıasmalar, şakrak kuşları, gagalarının açtıkları berelerle dolu olgun meyveleri gösteriyorlardı onlara. Orada teneffüse çıkmış bir öğrenci gürültü patırtısı, gürültücü bir güruh vardı; onlar dalların üstünde, ata biner gibi oturmuş kahvaltı ederlerken, utanmaz sürüler gelip, ayaklarının dibinde kiraz çalıyordu. Albi-

ne, altın rengi gözleriyle ve hayalci hayvan mutluluğu içinde sazlar boyunca oturmuş küçük yeşil kurbağaları yakalamayı daha çok seviyordu. Bu arada Serge de kuru bir saman çöpüyle cırcır böceklerini deliklerinden çıkarıyor, ötmeleri için ağustosböceklerinin karınlarını gıdıklıyor, mavi, pembe, sarı böcekler topluyor ve bunları daha sonra zebercet, yakut, sarı yakut düğmeler gibi kol yenlerinde gezdiriyordu. Ayrıca derelerin gizemli hayatı da vardı orada. Bulanık sudaki sırtı kara balıklar, otların hafif bulanıklığı içinde fark edilen yılan balıkları, en küçük bir sesle siyahımtrak kumlar gibi çevreye dağılan balık yavruları, kocaman ayaklar üstünde, durgun suyu, gümüş rengi geniş dairelerle buruşturan sinekler... Kıyılar boyunca oturup kalmalarına neden olan bütün bu sessiz kaynaşma onlarda genellikle bu milyonlarca hayatın sonsuz akışını seyretmek için, çıplak bacaklarla akıntının ortasına kadar gidip dikilmek arzusu uyandırıyordu. Kimi zaman, tatlı bir tembellik içine gömüldükleri günlerde, ormandaki ağaçların altına, sesli gölgeliğe gidip, çalgıcıların serenadlarını, bülbüllerin billur flüt sesini, isketelerin tınlayan küçük boru sesini, guguk kuşlarının uzaktan eşlik eden sesini dinliyorlardı. Kuyrukları dalların arasına bir güneş huzmesi şeklinde sokulan sülünlerin ani havlanmalarına tanık oluyorlardı. Birkaç adım ötelerinde oynaşarak giden yavru dağ keçilerinin ya da adımlarını ağırlaştırarak onlara bakan ciddi, dişili, erkekli geyiklerin geçmeleri için gülümseyerek bekliyorlardı. Kimi zaman da, gökyüzü yanarken kayalara çıkıyorlar, ayakları dokundukça kekik tarlalarından ateşli bir çatırtıyla havalanan çekirge bulutlarıyla eğleniyorlar-

dı. Yanan çalılıkların kenarlarında, çözülmüş kara yılanlar, kızgın taşlar üstüne uzanıp yatmış kıpkırmızı kertenkeleler dostça bakışlarla izliyorlardı onları. Ayaklarını pınarların suyuna daldıran, pembe telli turnalar, onlar yaklaştığında havalanmıyor ve suyun içinde uykuya dalmış su tavuklarına ciddiyetleriyle güven veriyordu.

Albine ve Serge bahçedeki bu hayatın çevrelerinde büyüdüğünü, ancak bir öpüşmeyle kendi varlıklarını da hissettikleri günden beri hissediyorlardı. Şimdi bu hayat, zaman zaman kulaklarını uğuldatıyor, hiç işitmedikleri bir dil aracılığıyla hitap ediyor, nasıl teslim olacaklarını bilmedikleri davetler yolluyordu. Onları birbirlerine darıltacak kadar şaşırtan şey bu hayattı, bu hayvan sesleri ve hayvan sıcaklıklarıydı, bu bitki kokuları ve gölgeleriydi. Oysa bahçede, çok yakın bir içtenlikten başka bir şey görmüyorlardı. Her ot, her hayvan yavrusu dost oluyordu onlarla. Paradou büyük bir okşamaydı. Onlar oraya gelmeden önce, oraya yüz yılı aşkın bir süre sadece güneş istediği gibi sahip olmuş ve ihtişamını her dala asmıştı. Bahçe, o tarihte yalnızca güneşi tanıyordu. Her sabah, onun, o eğik ışınlarıyla duvardan atladığını, öğle vaktinde kendinden geçmiş toprağa çöküp oturduğunu, akşam üstü, yapraklara sürünüp geçen bir veda aleviyle öteki tarafa gittiğini görüyordu. Bahçenin utanması kalmamıştı artık; güneşi uzun süre nasıl karşılamışsa Albine'le Serge'i de kendilerinden çekinilmemesi gereken saf çocuklar gibi karşılıyordu. Hayvanlar, ağaçlar, sular, tatlı, nefis bir coşku içindeydiler, yüksek sesle konuşuyorlar, dünyanın ilk günlerindeki masum utanmazlığı, güzel sevgi ve şefkati sergiliyorlardı. Bu doğa köşesi, Albine'le

Serge'in korkularına gülüyor, daha ince davranıyor, onların ayaklarının altına son derece yumuşak çayırdan yataklarını seriyor ve onlara dar patikalar hazırlayabilmek için fidanlarım birbirine yaklaştırıyordu. Onları birbirlerinin kollarına henüz atmamış olmasının nedeni, arzularım oradan oraya gezdirmekten, gölgelerin altında, öfkeli ve yaygaracı kuşlar gibi öten beceriksiz öpüşlerle eğlenmekten zevk duymasıydı. Ama onlar, çevrelerini kuşatan bu uçsuz bucaksız şehvetten acı duyuyor, bahçeyi lanetliyorlardı. Albine, kayalarda gezinti yaptıkları gün, öğleden sonra çok ağlamış, Paradou'yu, çevresinde çok canlı ve çok yakıcı hissederek şöyle haykırmıştı ona: "Madem dostumuzsun, niçin üzüyorsun bizi?"

XIV

Serge, ertesi günden başlayarak odasına kapandı. Çiçek bahçesinin kokusuna tahammül edemiyordu. Bahçeyi görmemek, bahçenin odasına girmesine engel olmak için bez perdeleri kapadı. Gölgesi, bedeninde gezinir gibi olan bu yeşilliklerin uzağında çocukluk çağının sükûnetine yeniden kavuşacaktı belki. Sonra Albine'le başbaşa kaldıkları uzun saatler boyunca kayalardan, sulardan, ağaçlardan ve gökyüzünden söz etmediler. Paradou yoktu artık, unutmaya çalışıyorlardı onu. Ama gene de onu orada ince perdelerin arkasında son derece güçlü biçimde hissediyorlardı. Tahta kaplamaların çatlaklarından ot kokusu giriyor, hiç eksilmeyen sesler camları zangırdatıyor, dışarıdaki bütün hayat, pencerelerin altında pusuya

yatmış, gülüyor, fısıldıyordu. Bu durumda onlar da, korku içinde seslerini yükseltiyor, işitmemek için oyalayıcı bir araç arıyorlardı.

Serge, bir sabah bu şaşkınlık anlarından birinde, "Görmedin mi?" diye sordu. "Şurada, kapının üstünde, sana benzeyen bir kadın resmi var."

Kahkahayla gülüyordu. Tekrar resimlerin yanına geldiler. Bir şeylerle ilgilenmeye çalışarak, masayı duvar boyunca sürüklediler gene.

"Hadi canım" diye söylendi Albine. "Benden çok daha şişman o! Ayrıca belli değil. Ters yatmış, tuhaf yatmış!"

Sustular. Zamanın soldurduğu ve kemirdiği resimde, o ana kadar fark edemedikleri bir sahne beliriyordu. Kül rengi duvarda, körpe bedenlerin dirilişi, canlanan bir hayal seçiliyordu. Bu ayrıntı, yaz sıcağıyla birlikte tekrar meydana çıkıyordu sanki. Yerde yatan kadın, teke ayaklı bir orman perisinin kucağında arkaya yaslanmıştı. Küçük aşk perilerinin biçtiği çiçek demetleri üstüne basılan bu çıplak ve iri yarı kızın arkaya atılmış kolları, kendini bırakmış ve kırılmış bedeni açıkça seçiliyordu. Ellerinde orak bulunan bu periler çiçekten yatağa sürekli demet demet gül atıyorlardı. Soluğu kesilmiş göğsüyle kıza doğru eğilmiş orman perisinin harcadığı çaba da fark ediliyordu. Sonra öbür uçta kadının iki pembe güvercin gibi uçan yukarı kalkmış iki ayağından başka bir şey gözükmüyordu.

"Yok canım, bana benzemiyor... Çirkin" dedi Albine tekrar.

Serge hiç karşılık vermedi. Karşılaştırır gibi, bir ka-

dına bir Albine'e bakıyordu. Albine kendi teninin daha beyaz olduğunu göstermek amacıyla, elbisesinin kolunu omzuna kadar sıvadı. Gene sustular, dudaklarının ucuna kadar gelen soruları sormaktan vazgeçerek tekrar resme döndüler. Albine'in iri mavi gözleri, Serge'in, içinde bir alev parlayan gri gözlerine takılıp kaldı bir an. Masadan atladı, "Sen odanın bütün resimlerini baştan mı yaptın yoksa?" diye haykırdı. "Bu duvardaki bütün insanlar uyanıyor sanki."

Gülmeye başladılar ama maskaralık eden aşk perilerine ve âdeta eksiksiz biçimde ortaya serilen kocaman, iri, çıplak bedenlere bakarak, endişe içinde gülüyorlardı. Meydan okumuş olmak için hepsini yeniden görmek istediler. Her panoda hayret içinde kalıyor, geçen ay muhtemelen orada olmayan insan organlarını göstermek için birbirlerine sesleniyorlardı. Sinirli kollar üstünde bükülmüş beller, kalçalara kadar gözüken bacaklar, daha önce açık elleri yalnızca boşluğu kucaklayan erkeklere sarılmış kadınlar vardı. Yüklükteki alçıdan aşk perileri bile daha rahat bir utanmazlık içinde takla atıyorlardı sanki. Albine artık oynayan çocuklardan söz etmiyordu ve Serge de yüksek sesle akıl yürütmüyordu. Ciddi tavırlar alıyorlar, sahnelerin karşısında uzun süre duruyorlar, resmin birdenbire gene eski parlaklığını kazanmasını diliyorlardı. Tabloların müstehcenliğini gizleyen örtülerden daha fazla ölü gibi ve şaşkındılar. Şehvetin bu ortakları sevme becerisini tamamen öğretiyorlardı onlara.

Ama Albine ürktü. Ensesinde sıcaklığını daha fazla hissettiği Serge'den kaçtı. Kanepenin ucuna oturdu.

"Bunlar beni korkutuyor artık" dedi. "Erkekler hay-

dutlara benziyor, kadınların gözleri de öldürülen insanların gözleri gibi aynı."

Serge de, Albine'in bir iki adım ötesinde bir kanepeye oturdu. Başka şeylerden söz etmeye başladı. İkisi de çok uzun yoldan gelmiş gibi çok yorgundular. Resimlerin kendilerine baktığını sanarak huzursuzluk hissediyorlardı. Aşk perisi salkımları, sevdalı tenlerin karmakarışıklığı içinde, utanmaz haytalar gibi tavan kaplamalarından dışarı fırlıyor, onlara çiçek atıyor, tavanın bir köşesinde iki âşığı birbirine sıkıca sardıkları mavi fiyonklarla onları da bağlayacakları tehdidini savuruyordu. Çiftler canlanıyor, bir orman perisinin sevdiği o çıplak kızın öyküsünü anlatıyordu. Serge ve Albine, orman perisinin, gül ağaçları arkasına saklanıp gözetlemesinden, çıplak kızın, didiklenmiş güllerin içinde kendini teslim etmesine kadar bütün olayı canlandırabiliyorlardı gözlerinin önünde. Hepsi aşağı mı indirilecekti bu resimlerin? İç çekmeye başlayanlar, soluklarıyla odayı eski bir şehvetin kokusuyla onlar mı doldurmuştu acaba?

"İnsanın soluğu kesiliyor değil mi?" dedi Albine. "Ne kadar havalandırırsam havalandırayım oda hep eski kokuyor."

Sonra Serge anlatmaya başladı: "Evvelki gece öylesine güçlü bir kokuyla uyandım ki, içeri senin girdiğini sandım. Ayçiçekleri taktığın zamanki saçının ılık kokusunu andırıyordu. İlk günlerde, eskiden hissedilmiş bir kokunun anası gibi uzaklardan geliyordu. Ama şimdi uykularım kaçıyor artık. Koku öylesine şiddetli ki soluğum tıkanacak gibi. Akşamları da yüklük öyle sıcak ki, sonunda kanepede yatacağım."

Albine, bir parmağını dudaklarına götürdü ve alçak sesle konuştu: "Ölen kadının kokusu o. Burada yaşayan kadının."

Aslında son derece ciddi olmalarına rağmen, alaycı tavırlar içinde yüklüğü kokladılar gidip. Yüklük, hiç bu kadar baş döndürücü bir koku çıkarmamıştı. Duvarlar hâlâ mis kokulu bir etekliğin sürtünmesiyle ürperiyordu sanki. Döşeme karyolanın önündeki bir çift terliğin hoş kokulu yumuşaklığını hâlâ koruyordu. Karyolanın üstünde de, baş ucuna denk düşen tahtada Serge, küçük bir elin izini gördüğünü, elin orada, hiç kaybolmayan bir menekşe kokusu bıraktığını söylüyordu ısrarla. Ve o sırada da bu eşyalardan ölü kadının hoş kokulu hayaleti yükseliyordu.

"Bak şu koltuğa oturmuş büyük olasılıkla. Arkalığında omuz yerleri hissediliyor" dedi Albine.

Kendisi de koltuğa oturdu, Serge'e de diz çöküp elini öpmesini söyledi.

"Hatırlıyor musun?" dedi, "seni bir gün, 'selam asilzadem' diye karşılamıştım. Ama hepsi bu kadar değildi, değil mi? Asilzade, kapı kapandıktan sonra kadının ellerini öperdi... İşte ellerim, onlar senin."

Gittikçe artan kahkahasını işittikleri Paradou'yu unutmak için, artık resimleri görmemek için, yüklüğün rehavetine kapılmamak için gene eski oyunlarına başlamak istediler. Albine işveler, cilveler yapıyor ve Serge'in o asık suratlı haline gülüyordu.

"Budala, madem sevgilimsin, sarılıp güzel şeyler söyle bana... Yoksa beni nasıl seveceğini bilmiyor musun?"

Ama Serge, onu belinden tutup sertçe yerinden kaldırınca da kızıyor, çırpınıyor, elinden kurtuluyordu.

"Hayır hayır, bırak beni, olmaz, istemiyorum! İnsan bunalıyor burada."

O günden sonra bahçeden korktukları gibi odadan da korkmaya başladılar. Son sığınakları da korku veriyordu artık, orada bir araya geldiklerinde kaçamak bakışlar atıyorlardı birbirlerine kesinlikle. Albine odaya artık neredeyse hiç girmiyor, eşikte bekliyor, sanki bir an önce kaçabilmek için kendisine bir kaçış yolu hazırlarmış gibi, kapıyı arkasında açık bırakıyordu. Serge, acı ve endişe içinde, gitgide daha fazla boğularak kanepeye uzanmış, odada tek başına oturuyor, bahçenin esintilerinden kaçmaya çalışıyordu. Gece vaktinde, resimlerdeki çıplak bedenler yüzünden çılgın rüyalar görüyor, uyandığında da bu rüyalardan geriye yalnızca sinir bozucu bir endişe kalıyordu. Gene hasta sandı kendini, sağlığının tamamen yerine gelmesi için son bir şeye gereksinimi vardı: Nerede arayacağını, nerede bulabileceğini bilmediği bir bütünlük gereksinimi, eksiksiz bir doyum gereksinimiydi bu. Ve o zaman, günlerini, yorgun gözlerle, ancak Albine kendisini görmeye geldiğinde, hafif bir ürpertiyle uyanarak ve sessiz, sakin bir biçimde geçirmeye başladı. Birbirlerinin karşısında oturuyor, çok seyrek olarak, sıkıcı sözler söylüyorlardı birbirlerine ve ciddi tavırlarla süzüyorlardı birbirlerini. Albine'in gözleri Serge'in gözlerinden daha yorgundu ve yalvarıyordu ona.

Bir hafta sonra Albine odada birkaç dakikadan fazla kalamaz oldu. Serge'den kaçar gibi bir hali vardı. Son derece endişeli geliyor, bir an önce dışarı çıkmaya hazır

halde, ayakta duruyordu. Serge ona sorular sorup, artık yakın davranmadığından yakındıkça, Albine cevap vermemek için gözlerini kaçırıyordu. Ondan uzakta olduğu, öğle öncelerinde neler yaptığını ona kesinlikle söylemek istemiyordu. Sıkılgan tavırlarla başını sallıyor, tembelliğini gerekçe gösteriyordu. Serge onu daha fazla sıkıştırdığı takdirde anında kaçıyor, akşam vakti kapı aralığından kısaca veda ediyordu. Ama Serge, Albine'in sık sık ağladığına da tanık oluyordu. Yüzünde sürekli kırılan bir umut belirtileri, doyurulmak istenen bir arzunun ısrarcılığı okunuyordu. Albine, kimi zaman, bezmiş bir halde, yaşama zevkini daha fazla deneme konusunda duraksayan ağır bir yürüyüş içinde, son derece kederli görünüyordu. Kimi zaman henüz dile getirmek istemediği bir başarı düşüncesiyle ve neşe içinde, kahkahalarını zor engelliyor, sürekli hareket eden ayaklarıyla hiç yerinde duramıyor, son bir kesinliğe doğru koşabilmek için acele ediyordu. Ertesi gün gene üzüntüye kapılıyor, daha ertesi gün neşeleniyor ve umutlanıyor ve böyle sürüp gidiyordu bu. Ancak kısa süre sonra bir şeyi gizleyemez oldu: Müthiş bir yorgunluk, ellerini, kollarını hareketsiz bırakan bir yorgunluk... Kendisini güçlü hissettiği anlarda bile halsiz düşüyor, gözleri açık olduğu halde uyukluyordu. Serge, ona cevap vermek istemediğini anlamış, soru soramaz olmuştu. Artık Albine içeri girer girmez, Serge ona endişe içinde bakıyor, bir gün, bir akşam, kendisinde ona gitme gücünü bulamayacağından korkuyordu. Nerede yoruluyordu böyle? Bu nasıl bir mücadeleydi ki hiç bitmiyordu ve onu hem üzüyor hem mutlu ediyordu? Bir sabah, pencerelerinin altında işittiği belli belir-

siz bir ayak sesiyle ürperdi. Oralarda dolaşan bir dağ keçisi olamazdı bu. Çimenlere zarar vermeyen bu sürekli ayak sesini çok iyi tanıyordu o. Albine, Paradou'da yalnız dolaşıyordu. Yorgunlukları, umutları içinde perişan olduğu bu mücadeleyi Paradou'dan getiriyordu kendisine. Serge, Albine'in hiç konuşmadan, aradığını bulmaya yemin etmiş bir kadının suskun inatçılığıyla ağaç kuytularında ve tek başına ne aradığım kestirebiliyordu. Onun ayak seslerini dinlemeye başladı. Perdeyi kaldırmaya, onu, uzaktan, dalların arasında izlemeye cesaret edemiyordu ama herhangi bir yöne doğru gittiğini, çiçekliğe girdiğini, nereye kadar uzandığını bilmekten doğan ve âdeta acı veren, tuhaf bir heyecan duyuyordu. Bahçenin gürültüsü patırtısı içinde, ağaç hışırtıları, su şakırtıları, hayvanların cıvıltısı içinde onun incecik ayakkabılarının tıkırtısı o kadar belirgin biçimde işitiliyordu ki, ırmakların çakıllı kumu üstünde mi, oradaki ufalanmış toprak üstünde mi, yoksa çıplak kayalardan oluşan döşeme taşları üstünde mi yürüyordu... Rahatça söyleyebilirdi bunu. Hatta Albine'in dönüşte neşeli ya da kederli olduğunu, topuklarını yere vuruşundan anlamaya başladı. Albine merdivenden çıkar çıkmaz Serge pencerenin önünden çekiliyor, kendisiyle birlikte her yere gittiğini itiraf etmiyordu ona. Ama Albine onun suç ortaklığını anlamıştı büyük olasılıkla çünkü o günden sonra araştırmalarını bakışlarıyla anlatmaya çalıştı ona.

Bir sabah Serge, Albine'i, bir gün öncesinden kalma yorgunluk içinde nefes nefese görünce, ellerini kavuşturdu: "Burada kal artık, bahçeye çıkma. Üzülüyorum ben" dedi.

Albine kızdı, çıkıp gitti. Albine'in ayak sesleriyle çınlayan bu bahçe daha fazla sıkıntı vermeye başlıyordu Albine'e. Ayakkabılarının çıkardığı hafif ses, onu çağıran seslere eklenmiş bir sesti, yankılanmaları içinde gitgide büyüyen buyurgan bir sesti. Kulaklarını tıkadı ve artık işitmek istemedi. Adımlar uzaktan yüreğinin vuruşlarına bir yankılanma ekliyordu. Daha sonra, akşam vakti, Albine döndüğünde bütün bahçe onun gezintilerinin anılarıyla, suç ortağı doğanın bağrında, sevgilerinin yavaşça uyanışıyla arkasından giriyordu. Albine tek başına yaptığı gezintilerle daha büyümüş, daha ciddi biri olmuştu, bu gezintilerden olgunlaşmış biri gibi dönüyordu sanki. Oyuna düşkün bir çocuk hali kalmamıştı artık; Serge bazen ona baktığında, onu bu kadar çekici gördükçe dişleri zangırdıyordu.

Bir gün, öğleye doğru, Serge, Albine'in bahçeden koşarak geldiğini gördü. Giderken onu dinlemek istememişti, hep geç dönerdi. Albine'in, patikalardaki dalları kırarak, zıplaya zıplaya, doğruca eve koştuğunu görüp şaşırdı.

Aşağıda pencerelerin altına ulaştığı sırada gülüyordu. Merdiveni çıkarken nefes nefeseydi ve Serge onun nefesinin sıcaklığını yüzünde hisseder gibi oldu. Genç kız kapıyı ardına kadar açtı, "Buldum!" diye haykırdı.

Oturmuştu ve alçak sesle soluk soluğa, "Buldum! Buldum!" diyordu.

Ama Serge, elini onun dudaklarına götürmüştü ve şaşkın bir halde kekeler gibi konuşuyordu: "Rica ediyorum senden, bana bir şey söyleme. Hiçbir şey öğrenmek istemiyorum, söylersen öleceğim çünkü."

Albine, âdeta gözlerinden ateş saçarak ve kelimeler ağzından iradesi dışında fırlamasın diye dudaklarını büzerek sustu. Akşama kadar odada kaldı, Serge'le göz göze gelmeye uğraştı ve onun bakışlarıyla karşılaşır karşılaşmaz da her defasında bildiklerinden bazılarını anlattı. Yüzü aydınlanmıştı sanki. O kadar güzel kokuyordu, öylesine hayat sesiyle doluydu ki Serge bu kokuyu soluyor ve Albine onun içine hem gözleriyle hem de kulaklarıyla giriyordu. Serge bütün duygu yetenekleriyle içiyordu onu. Serge, bütün benliğini kaplayan bu ağır hükmedişe karşı umutsuzca korumaya çalışıyordu kendisini.

Albine, ertesi sabah, aşağı indiğinde, gene bir gün önceki gibi odaya yerleşti. Albine orada kaldığı takdirde yenileceğini hisseden Serge, "Bahçeye çıkmıyor musun?" diye sordu.

"Hayır" diye karşılık verdi Albine ve bir daha çıkmayacağım belirtti. Albine'in yorgunluğu geçtikçe, Serge, onu daha güçlü, daha neşeli buluyordu. Neredeyse serçe parmağından tutup, sessizliği güzelliğini açıkça anlatan o ot yatağa götürecekti. Albine o gün gene sustu, Serge'i ayaklarının dibindeki bir yastığa oturtmakla yetindi. Ama ertesi gün, "Niçin burada kapanıp kalıyorsun? Ağaçların altı ne kadar güzel oysa!" dedi.

Serge, yerinde doğruldu, kollarını uzattı, yalvardı. Ama Albine gülüyordu.

"Peki canım, madem istemiyorsun, gitmeyiz... Yani bu odada tuhaf bir koku var da ondan! Bahçe daha iyi, orada daha rahat, daha güvenli oluruz. Bahçeden nefret etmekte haksızsın."

Serge gözlerini yere doğru çevirmiş, sessizce onun

ayaklarının dibine oturmuştu gene. Ürperti içinde olduğu belli oluyordu.

Albine gene, "Peki gitmeyiz, kızma" dedi. "Ama bahçedeki otları şu resimlere yeğlemiyor musun sen? Birlikte neler gördüğümüzü hatırlaman gerekir... Bizi üzen bu resimler. Sürekli bize bakıyorlar ve sıkıntı veriyorlar."

Serge, yavaş yavaş Albine'e yaslandığından Albine bir kolunu boynuna doladı onun, başım dizlerine koydu ve son derece alçak sesle, âdeta mırıldanarak konuştu: "Ben bir yer biliyorum, orada bu şekilde oturmak çok hoş olurdu. Orada hiçbir şey rahatımızı kaçırmaz. Bol ve temiz hava senin ateşine iyi gelir."

Serge'in ürperti geçirdiğini fark ederek sustu. Çok etkili sözlerin onu gene dehşete düşürmesinden korkuyordu. Yüzünde yalnızca bakışlarının mavi okşamalarını dolaştırarak yavaş yavaş sahip oluyordu ona. Serge gözlerini tekrar açmış, ürperti falan geçirmeden kendini tamamen ona bırakmış, dinleniyordu.

Albine kulağına fısıldadı: "Ah, bir bilseydin!"

Serge'in gülümsediğini görünce cesaret buldu, "Yalan" dedi. "Yasak değil. Erkeksin, korkmaman gerekir... Oraya gittiğimizde ben herhangi bir tehlike karşısında kalırsam korursun beni değil mi? Boynuna asılsam taşırsın beni değil mi? Seninle birlikteyken içim rahat! Bak kolların ne kadar güçlü. Bu kadar güçlü kollara sahip biri bir şeyden korkar mı?"

Bir eliyle saçlarını, ensesini, omuzlarını okşayıp duruyordu.

"Hayır yasak değil" diye sürdürdü konuşmasını.

Ancak aptallar inanır böyle bir masala. Bir zamanlar bu masalı etrafa yayanlar, bahçenin en güzel köşesinde kimsenin kendilerini rahatsız etmemesi için uydurmuşlar bunu. O çimen halılara oturur oturmaz, mutlu olacağına inandır kendini. Ancak o zaman öğreneceğiz her şeyi ve bahçenin gerçek sahipleri olacağız... Birlikte gidelim, tamam mı?"

Serge bir baş işaretiyle reddetti öneriyi ama sinirli değildi. Nazlanmaktan hoşlanan biri gibi davranıyordu. Sonra bir sessizlik oldu, Albine'in surat astığını görünce Serge'in canı sıkıldı, onun kendisini gene okşayıp sevmesini istedi ve sonunda sordu: "Nerede?"

Önce karşılık vermedi Albine. Uzaklara bakıyordu sanki.

"Orada" dedi. "Göstermem zor, uzun yoldan gidiliyor ve sonra sola dönülüyor. En azından yirmi kez geçtik yanından... Yolu tarif edemem ama oraya götürebilirim seni."

"Seni kim götürdü oraya?"

"Bilmiyorum... O sabah bahçedeki bütün bitkiler o yana doğru itiyorlardı beni âdeta. Uzun dallar arka taraftaydı, otlar bir bayır oluşturmuşlardı ve patikalar da kendiliklerinden karşıma çıkıyordu. Hayvanlar da vardı işin içinde galiba. Önümde koşan bir geyik gördüm, peşinden gitmem için davet ediyordu beni sanki ve bir şakrak kuşu sürüsü de ağaçlardan ağaçlara konuyor, kuşlar yanlış bir yola sapacağımı anladıklarında, çığlıklarıyla uyarıyorlardı beni."

"Çok mu güzel orası?"

Albine gene karşılık vermedi. Gözleri dalıp gitmişti.

Konuşabilecek duruma gelince, "O kadar güzel ki anlatamam" dedi. "O kadar keyifliydim ki yalnızca yapraklardan dökülen, otların arasında uyuklayan ve ne olduğu belli olmayan bir zevk duyduğumun farkındayım. Sonra da koşa koşa geldim seni götürmeye, o gölgede oturma mutluluğunu sensiz yaşamamak için..."

Kollarını Serge'in boynuna doladı, dudaklarını dudaklarıyla âdeta bitiştirerek ateşli bir tavırla yalvardı.

"Gelirsin" diye mırıldandı. "Sen gelmezsen mutsuz olacağım. Bunu düşün... Bu öyle bir arzu, öyle bir ihtiyaç ki, her gün biraz daha büyüdü ve şimdi de acı veriyor bana, benim acı çekmemi ister misin sen? Ölecek bile olsan, bu gölge ikimizi de öldürecek olsa, duraksar mısın, en küçük bir üzüntü duyar mısın? Birlikte yatarız ağacın dibinde, birbirimize sokuluruz ve uyuruz. İyi olmaz mı?"

Serge arzu içinde titreyerek bu ihtirasın heyecanına kaptırmıştı kendini: "Evet, evet" diye mırıldanıyordu.

Albine sesini yükseltti, davayı kazanmış bir kadın gibi konuştu gülerek: "Ama ölmeyeceğiz. Sevişmek için yaşayacağız. O ağaç bir hayat ağacı, onun altında daha güçlü, daha sağlıklı, daha mükemmel olacağız. Göreceksin her şey daha kolay gelecek bize. Beni hayal ettiğin gibi öyle sıkı sıkı kucaklayacaksın ki bedenimin tek bir noktası bile senin dışında kalmayacak. Ve işte o zaman ilahi bir şey inecek bize, diye düşünüyorum. Gelecek misin?"

Serge'in rengi soluyordu, güçlü bir ışıktan rahatsız olmuş gibi kırpıştırıyordu gözlerini.

Albine, bulunduğu yerde neredeyse tamamen doğ-

rulmuş ve daha ateşli bir tavır içinde yineliyordu: "Gelecek misin? Gelecek misin?"

Serge ayağa kalktı, önce sendeleyerek, sonra, ondan ayrılamadığından, beline bağlı olarak peşinden gitti. Albine ne tarafa giderse, o da, onun saçlarından akan sıcak havaya kapılıp sürükleniyor, o tarafa doğru gidiyordu. Serge biraz geride kaldığından Albine yarım arkasını dönmüş durumda yürüyordu. Sevgiyle aydınlanmıştı yüzü, ağzı ve gözleri o kadar çekiciydi ki ve onu öylesine buyurganca davet ediyordu ki Serge sadık bir köpek gibi peşinden, istediği yere gidebilirdi.

XV

Aşağı indiler, bahçede yürüdüler. Serge sürekli gülüyordu. Yeşillikleri ancak Albine'in parlak gözlerinin yansımasında görebildi. Onları fark eden bahçe, hiç eksilmeyen bir gülüşle, yaprak yaprak uçarak, en uzak yolların sonuna kadar ulaşan, mutlu bir fısıltıyla güldü. Onları, birbirlerine bağlı, ağaçlarla barışmış, kaybolan aşklarını otlarda görebilmek için günlerdir bekliyordu herhalde. Dalların altında dingin bir "sus" emri dolaştı. Saat ikiydi, gökyüzü ateş gibi sıcaktı ve uyuşukluğa gömülmüştü. Bitkiler onların geçişini görebilmek için yükseliyorlardı.

Albine alçak sesle konuştu: "Duyuyor musun? Biz yaklaştığımızda susuyorlar. Ama uzaktakiler bekliyorlar bizi, bize gösterecekleri yolu birbirlerine tarif ediyorlar... Dediğim gibi patikaları aramamıza gerek kalmayacak. Ağaçlar kollarını uzatıp yolu gösteriyorlar bana."

Gerçekten bütün bahçe yavaş yavaş itiyordu onları. Geri dönmemeleri için, arkalarında, fundalıklardan bir set yükseliyordu sanki. Önlerindeki çimenler bir halı gibi son derece rahat ve kayıtsız bir biçimde seriliyordu ve Serge'le Albine artık bastıkları yere bakmıyor, kendilerini zeminin hoş eğimlerine teslim ediyorlardı.

Albine sürdürdü konuşmasını: "Kuşlar da bize eşlik ediyor. Şimdi de isketeler çıktı ortaya. Görüyor musun? Çitlerde süzülüyor, yolumuzu şaşırmayalım diye, her dönemeçte bekliyorlar. Dillerini anlasak, acele edin dediklerini bilirdik. Bahçedeki bütün hayvanlar bizimle birlikte. Hissediyor musun? Bir hışırtı peşimizi hiç bırakmıyor. Ağaçlardaki kuşların, otlar arasındaki böceklerin, korulardaki dağ keçilerinin ve geyiklerin, hattâ dingin suları kanatlarıyla döven balıkların hışırtısı bu. Arkana bakma, korkutursun onları. Her şeye rağmen ben güzel bir kortej eşliğinde yürüdüğümüzden eminim."

Yorulmadan, ağır adımlarla sürekli ilerliyorlardı. Albine, sırf, Serge'i, sesinin müziğiyle büyülemek için konuşuyordu. Serge de Albine'in elinin en küçük sıkışına bile karşılık veriyordu. Ulaşmak istedikleri yere varacaklarından emindiler ve ikisi de nereden geçtiklerini bilmiyorlardı. İlerledikçe daha saygılı davranıyordu bahçe onlara ve gölgeliklerinin soluğunu, sularının gevezeliğini, hayvanlarının ateşli hayatını durduruyordu. Çevre ürperti veren, derin bir sessizlikten, dindarlık dolu bir bekleyişten ibaretti.

Albine ve Serge içgüdüsel bir tavırla başlarını kaldırdılar. Karşılarında devasa bir yaprak yığını duruyordu. Duraksama içindeydiler ve saf ve güzel bakışlı bir dağ keçisi sıçrayarak çalıların arasına girdi.

"Burası" dedi Albine.

Başını gene arkaya çevirmişti ve Serge'i kendine doğru çeke çeke, oraya kendisi yaklaştı önce, sonra sallanan yaprakların verdiği ürperti içinde gözden kayboldular, her şey sessizlik içine gömüldü. Görkemli bir dinginlik içindeydiler.

Orta yerde bir ağaç vardı ve bu ağaç öylesine koyu bir gölgeye gömülmüştü ki, türünü ayırt etmek mümkün değildi. Dev gibi bir ağaçtı ve gövdesi sürekli soluk alıp veriyordu sanki, dallarını koruyucu kollar gibi uzaklara uzatıyordu. Güçlü, sağlıklı, bereketli bir görünümü vardı. Bahçenin en eskisi, ormanın babası, otların gururu, her gün tepesinde doğan ve batan güneşin dostuydu. Yeşil kubbesinden yaratılışın, çiçek kokularının, kuş cıvıltılarının, ışık damlalarının, taze şafak uyanışlarının, uyuşuk gün batımı sıcaklıklarının bütün neşesi dökülüyordu. Özsuyu o kadar etkiliydi ki kabuğundan dışarı akıyor ve onu bir döllenme içinde yıkıyor, toprağın erkekliği haline getiriyordu. Bu ağaç, açıklığın büyülenmesi için yeterliydi. Çevresinde, öteki ağaçlar, onu sessizlikten ve alaca renkten bir türbenin içinde bırakan aşılmaz bir duvar oluşturuyorlardı. Orası, gökyüzünün hiçbir köşesinin, ufuğun hiçbir parçasının gözükmediği bir yeşillikten, her tarafı ipek gibi yumuşak yapraklarla kaplı, toprağına kadife gibi parlak yosunlar serili bir kameriyeydi. Oraya bir pınarın billur suyuna girilir gibi, çınarların gölgesi altında yatmış uyumuş gümüş renkli bir suyu andıran, yeşilimtırak bir duruluğun içine girilir gibi giriliyordu. Renkler, kokular, sesler, ürpertiler, her şey belirsiz, saydam, adsız, nesneleri kendilerinden ge-

çirtecek derecede bir mutluluk içindeydi. Bir yatak odası rehaveti, bir sevgilinin çıplak omzunda sönen bir yaz gecesi aydınlığı, ansızın sessiz bir ihtiyaç haline gelen belirsiz bir sevda mırıltısı, hiçbir soluğun kımıldatamadığı dalların hareketsizliği arasında sürükleniyordu. Birbirlerine sarılmış yaratıklarla dolu bu karanlık ıssızlığın, bu boş odanın bir yerinde, çekili perdelerin arkasında, ateşli bir birleşme içinde, güneşin kolları arasında tatmin olan doğanın ihtirası hissediliyordu. Ağacın beli çatırdıyordu zaman zaman. Organları, doğuran bir kadın gibi geriliyor, kabuğundan akan özsu, çevredeki çimenlere daha bol dökülüyor, bir arzu rehaveti yayıyor, havayı bir teslimiyet tadıyla boğuyor, açıklığı da zevkle solduruyordu. Ve ağaç, gölgesiyle, halı gibi serilmiş çimenleriyle, sık çalılıktan oluşan kemeriyle kendinden geçiyordu ve şehvetten ibaret bir şey oluyordu.

Albine'le Serge'in ağızları açık kalmıştı. Ağaç onları dallarının sessizliği altına alır almaz, kendilerine sıkıntı veren, dayanılmaz kaygılarının kaybolduğunu hissettiler. Onları birbirlerinden kaçırtan korkuyu ve bu kadar sert bir biçimde hangi düşmana karşı koyduklarını bilemeden, içinde mahvoldukları o ateşli ve umutsuz mücadeleleri hissetmiyorlardı. Tersine, mutlak bir inanç ve yüce bir dinginlik kaplıyordu bedenlerini. Birbirlerine teslim ediyorlardı bedenlerini, uzak, mucizevi biçimde gizlenmiş bir inzivada birlikte olmanın zevkini tatmaya başlıyorlardı yavaş yavaş. Bahçenin istediği şeyin ne olduğunu henüz kestiremeden, sevgilerini kullanması için serbest bırakıyorlardı onu. Hiç şaşırmadan ağacın kendilerine hitap etmesini bekliyorlardı. Ağaç onları öylesine

dolu dolu bir aşk içine atıyordu ki o muhteşem, nefis açık alan kayboluyor ve bir koku dalgasından ibaret kalıyordu.

O mis gibi kokan serinliğe gömülmüş, hafifçe göğüs geçirerek durmuşlardı.

"Meyve kokusu var havada" dedi Albine.

Serge de alçak sesle, "Otlar o kadar canlı ki, sanki senin entarinin kenarına basıyorum ayağımı" dedi.

Aynı duygular içinde seslerini alçaltıyorlardı. Ağacı görmek için, başlarını yukarı kaldırma gereğini bile duymadılar. Omuzlarında daha fazla hissediyorlardı onun ihtişamını. Albine yeşilliklerin büyüsünü abartıp abartmadığını soruyordu kendi kendine. Serge yanaklarından dökülen parlak iki damla yaşla karşılık veriyordu. Sonuç olarak orada bulunmaktan duydukları mutluluk anlatılır gibi değildi.

Albine, Serge'in kulağına eğilerek nefesten bile hafif bir sesle, "Gel" dedi.

Sonra önce kendisi giderek ağacın dibine uzandı. Gülümseyerek ellerini Serge'e uzattı, o da Albine gibi gülümsüyor ve ellerini uzatıyordu ona. Albine onun ellerini tuttu ve yavaşça kendine doğru çekti. Serge, Albine'in yanına çömeldi. Albine'i göğsüne doğru çekti. Bu kucaklaşma ikisine de büyük zevk verdi.

"Hatırlıyor musun?" dedi Serge. "Bizi ayırıyormuş gibi olan bir duvar vardı... Şimdi senin bedenini hissediyorum, aramızda bizi ayıran bir şey yok. Rahatsın değil mi?"

"Evet, evet, çok iyiyim" dedi Albine.

Birbirlerinden ayrılmadılar ve hiç konuşmadan kal-

dılar öyle. Hoş, durgun, yayılmış süt tabakası gibi bir heyecan kaplıyordu bedenlerini. Daha sonra Serge ellerini Albine'in bedeninde gezdirdi ve konuştu: "Yüzün, gözlerin, ağzın, yanakların benim... Tırnaklarından omuzlarına kadar, kolların benim... Ayakların benim, dizlerin de benim, sen bütünüyle benimsin."

Yüzünü, gözlerini, ağzını, yanaklarını öpüyordu. Parmaklarından omuzlarına kadar yükselerek, küçük ve birbirini izleyen öpücükler gezdiriyordu kollarında. Ayaklarını ve dizlerini öpüyordu. Bir yaz yağmurunun damlaları gibi ılık ve iri damlalı öpüşlerden bir yağmura boğuyor, ensesini, göğsünü, kalçalarını, belini ıslatıyordu bu yağmurla. Taşkınlık yapmayan, sürekli, pembe cildin en küçük damarlarına kadar ele geçiren bir sahip oluştu bu.

"Senin olmak için seni alıyorum" dedi Serge. "Kendimi sana bütünüyle ve ebediyen vermek istiyorum. Çünkü şu anda çok iyi biliyorum ki sahibimsin benim, diz çöküp tapacağım kraliçemsin. Benim buradaki görevim sana itaat etmek, ayaklarının dibinde oturmak, senin emirlerini beklemek, uzanmış kollarımla seni korumak, uçuşup duran yaprakları, rahatını bozmamaları için nefesimle uzaklaştırmaktır... Ah! Lütfen izin ver de yok olayım ben, senin varlığının içine gömüleyim, içtiğin su olayım, yediğin ekmek olayım. Benim sonumsun sen. Bu bahçede uyandığımdan beri sana doğru geldim, senin için büyüdüm hep. Hedef olarak, ödül olarak sürekli senin güzelliğini gördüm. Altın saçlarınla güneşin içinde geziyordun. Asıl amacım hâlâ kavrayamadığım bu yaradılışın, bu toprağın, bu ağaçların, bu suların, bu

gökyüzünün gereğini günün birinde bana anlatacağını bildiren bir müjdeydin sen... Senin malın, senin kölenim, dudaklarım ayaklarında seni dinleyeceğim."

Serge bunları, iki büklüm, yere eğilmiş, kadına taparak söylüyordu. Mağrur Albine taptırıyordu kendine. Parmaklarını, göğsünü, dudaklarını Serge'in sofuca öpücüklerine uzatıyordu. Onu, önünde bu kadar güçlü ve bu kadar çaresiz görerek kraliçe hissediyordu kendisini. Serge'i yenmişti. Avcuna almıştı onu, kısaca söylemek gerekirse, istediği gibi kullanabilirdi onu. Albine'i bu kadar güçlü hale getiren şey, çevrelerinde, bahçenin kendi zaferine katıldığını, yavaş yavaş şiddetlenen bir gürültü patırtı içinde kendisine yardım ettiğini duymasıydı.

Serge'in konuşması kekelemeden ibaretti artık. Öpücüklerini dağıtırken şaşırıyordu. Gene mırıldanmaya başladı: "Anlamak istiyorum... Seni kucaklamak, seni almak, belki de ölmek ya da seninle birlikte yükselmek istiyorum. Derdimi anlatamıyorum..."

İkisi birlikte, sırt üstü, nefes nefese, başlarını iki yana sallayarak sustular. Albine, Serge'i dinlemeye davet eder gibi ancak bir parmağını kaldırabilecek gücü buldu kendinde.

Suç işlemelerini bahçe istiyordu. Haftalar boyunca, aşklarının çıraklık dönemine göz yummuştu. Sonunda son gün yeşil yatak odasına götürmüştü onları. Artık bütün sesleriyle aşk dersi veren bir baştan çıkarıcıydı o. Çiçek bahçesinden mis gibi çiçek kokuları, güllerin düğününü, menekşelerin şehvetini anlatan uzun bir fısıltı geliyordu. Günebakanların davetleri, asla böylesine şehvetli bir ateşlilik içinde olmamıştı. Rüzgâr, meyve bahçe-

sinden kucak dolusu, olgun meyve kokuları ve bir bolluk kokusu getiriyor, kayısıların vanilyalı kokusunu, portakalların mis kokularını taşıyordu. Çayırlar, güneşin öptüğü milyonlarca otun soluklarından oluşan daha derin bir ses çıkarıyor, kıyılarında söğütlerin arzu dolu düşler kurdukları serin ırmakların, çıplak akarsuların duygulandırdığı coşkulu kalabalığın şiddetli yakınmalarını yolluyordu. Orman, meşelerin güçlü ihtirasını, uzun ağaçların org nağmelerini, dingin melodiler halinde üflüyordu. Dişbudak ağaçlarının, kayın ağaçlarının, gürgenlerin, çınar ağaçlarının düğünlerini yapıyordu yaprak mabetler içinde. Fundalıklar, körpe çalılıklar hayranlık uyandıran bir yaramazlık ve haylazlık içinde, birbirlerini kovalayan, hendeklerin kenarlarında yatan dalların hışırtısı içinde birbirlerinden gizlice zevk almaya çalışan bir âşıklar şamatası içindeydi. Bütün bahçe çiftleşiyordu ve bu çiftleşme içinde, uzaklardan, kayalıklardan, sıcağın ihtiraslı taşları çatlattığı yerden, çevredeki pınarların, yataklarına inen güneş dolayısıyla yanıp tutuştuklarından yatıştıranıadıkları dikenli bitkilerin trajik biçimde seviştikleri yerden şiddetli kucaklaşmalar geliyordu.

"Ne diyorlar? Böyle yalvararak ne istiyorlar bizden?" diye sordu Serge telaş içinde.

Albine hiçbir şey söylemeden kendine doğru çekti Serge'i.

Sesler daha belirgin hale gelmişti. Artık, bahçedeki hayvanlar da sevişmelerini haykırıyorlardı onlara. Ağustosböcekleri ölesiye sevgilerini haykırıyorlardı. Kanat çırpan kelebekler de öpücük dağıtıyordu. Serçeler saniyelik heveslerini, bir sarayın içinde telaşla dolaştıran

sultanlar gibi okşamalarını doyuruyorlardı. Balıklar berrak sularda, kendilerinden geçmiş bir halde, güneşe karşı yumurtluyor, kurbağalar ateşli ve hüzünlü sesleriyle haykırıyorlardı. Gizemli ve dev bir ihtiras, sazların donuk yeşil rengi içinde, şiddetle doyuruluyor, koruların ta içlerinde bülbüller, şehvetli, billur gibi kahkahalar atıyor, geyikler kendilerinden geçmiş halde bağırıyordu. Karınları deşilmişti bu geyiklerin sanki ve dişilerinin yanında yorgunluktan ölüyorlardı. Kayalarda, cılız çalılıkların kenarlarında, çifter çifter halka olmuş yılanlar ıslık çalıyor, iri kertenkeleler, sırtlarından gelen hafif bir kendinden geçme hırıltısı içinde, ürperti veren yumurtalarını ısıtıyorlardı. Uzaklardan, güneşli yerlerden, gölgeli kovuklardan, yalgın şehvet coşkusuyla sıcacık hayvansı kokular yükseliyordu. Bu fokurdayan hayatın içinde bir doğurma ürpertisi vardı. Her yaprağın altında gebe kalan bir böcek vardı, her ot demetinde bir ailenin tohumu atılıyor, yapışık uçan sinekler, döllenme için bir yere konmayı beklemiyordu. Maddeyi hatta maddenin en küçük parçalarını dolduran, gözle görülemeyen yaşam taneleri sevişiyor, çiftleşiyordu. Yeri şehvetli hareketlerle sarsıyor ve bahçeyi büyük bir sevişme yeri haline getiriyorlardı.

Albine ve Serge çağrıyı duydular. Serge bir şey demedi, Albine'e sarıldı ve gitgide daha fazla sıktı onu. Kaçınılmaz döl yetiştirme eylemi çevrelerini kuşatıyordu. Bahçenin gizemine boyun eğdiler. Anaların, düğün gecesinde, gelinlerin kulağına fısıldadıkları sözleri ağaç öğretti Albine'e.

Albine teslim etti bedenini. Serge sahip oldu ona.

Bu çiftle birlikte, bütün bahçe, son bir tutku çığlığı içinde kendinden geçti. Ağaç gövdeleri, âdeta şiddetli bir rüzgârın etkisiyle büzüldü kaldı, otların arasından bir sarhoş hıçkırığı yükseldi, çiçekler, baygın ve dudakları açılmış halde ruhlarını sergiledi, gökyüzü bile bir gün batımı alevi içinde bulutlarını durdurdu, kaskatı kesilmiş bu bulutlardan olağanüstü bir haz düştü. İki çocuğun, ebedi hayata girişini arzu eden hayvanlar için, bitkiler için, eşya için bir zaferdi bu. Bahçe alkış tutuyordu bütün gücüyle.

XVI

Albine ve Serge, mutluluklarının verdiği sarhoşluktan uyanınca gülümsediler birbirlerine. Bir ışık ülkesinden dönüyorlardı. Yükseklerden yere inmişlerdi tekrar. Birbirlerine teşekkür etmek için tokalaştılar. Birbirlerine müteşekkir oldular.

"Seni seviyorum Albine."

"Serge. Seni seviyorum."

Bu "seni seviyorum" sözleri onlar için hiç bu kadar yüce bir anlam ifade etmemişti. Her şeyi anlatıyor, her şeyi açıklıyordu bu sözler. Birbirlerine sarılmış halde, hoş bir istirahat halinde kaldılar bir süre. Bu durumda ne kadar kaldıklarını kestiremediler. Varlıklarını eksiksiz bir yetişkinliğe ulaşmış hissediyorlardı. Yaratma zevki içindeydiler, dünyanın ana güçlerine eşit hale geliyorlardı, toprağın güçleri oluyorlardı âdeta. Mutluluklarında ayrıca yasa hükmünün yerine getirilmiş olması düşünce-

si, bir hedefe doğru, adım adım mantıkla erişmiş olmanın huzuru vardı.

Serge, Albine'i güçlü kollarına aldı ve "Bak işte, iyileştim, bütün gücünü verdin bana sen" dedi.

Albine de kendisini onun kollarına bırakarak cevap verdi: "Tamamen al beni, hayatımı al."

Bir bütünlük, dudaklarına varıncaya kadar hayat veriyordu onlara. Albine'e sahip olan Serge, nihayet erkekliğini, kaslarının gücünü, yürekliliğini, gençliğinde o zamana kadar noksan kalmış sağlığını bulmuştu. Artık mükemmel hissediyordu kendini. Duyguları daha açık seçik, zekâsı daha keskindi şimdi. Birdenbire, ovaya sahip, özgür gökyüzünün manzarasına sahip bir aslan olarak uyanmıştı sanki. Ayağa kalktıktan sonra sımsıkı bastı yere, bedeni organlarından gurur duyuyordu ve gelişmişti. Albine'i de kaldırdı ellerinden tutup. Hafifçe sendeliyordu Albine. Serge tutmak zorunda kaldı onu.

"Korkma sen benim sevgilimsin" dedi.

Albine cariyeydi artık. Başını Serge'in omzuna koyuyor, endişeli bir minnettarlık içinde bakıyordu yüzüne. Kendisini oraya getirdiği için kızacak mıydı ona yoksa? Kölesi olduğunu söylediği bu kendinden geçme anını, günün birinde kafasına kakacak mıydı acaba?

Çaresizlik içinde, "Kızmadın bana değil mi?" diye sordu.

Serge gülümsedi, Albine'in dağılan saçlarını topladı ve parmaklarının ucuyla çocuk gibi okşadı.

"Bak göreceksin, büzülüp, ufacık olacağım" dedi Albine. "Yanında olduğumu fark etmeyeceksin bile. Ama sen beni böyle hep kollarının arasında tutacaksın

değil mi? Çünkü senin bana yürümeyi öğretmen gerekiyor, ihtiyacım var buna. Şu anda yürümeyi unutmuş gibiyim."

Sonra ciddi bir tavır aldı.

"Beni hep sevmelisin, ben de senin sözünden çıkmayacağım, sana zevk vermek için gayret edeceğim, senin için her şeyden vazgeçeceğim, en gizli arzularıma kadar her şeyden vazgeçeceğim."

Onu bu kadar boyun eğmiş ve yaltaklanır halde gören Serge kendini çok güçlü hissetmeye başladı.

"Niçin titriyorsun?" diye sordu. "Ne suçun var?"

Albine karşılık vermedi. Ağaca, yeşilliklere, bastıkları otlara üzüntüyle baktı âdeta.

Gülerek devam etti Serge: "Ah koca bebek! Bu lutfundan dolayı sana kızacağımdan mı korkuyorsun yoksa? Boş ver, bir suç falan değil bu, sevişmemiz gerekiyordu ve seviştik... Sen beni buraya getirdiğin zaman ayak izlerini öpmek isterdim, beni baştan çıkaran o dudaklarını nasıl öpüyorsam öyle... O serin ve küçücük ellerinle başladığın tedaviyi tamamlayan memelerini öptüğüm gibi..."

Albine başını salladı. Sonra ağacı daha fazla görmemek için gözlerini başka tarafa çevirerek alçak sesle konuştu: "Götür beni" dedi.

Serge ağır adımlarla götürdü onu. Serge, ağaca son bir kez daha baktı doya doya. Teşekkür ediyordu ona. Açıklık yerde, gölgeler daha da koyulaşıyor, yeşil yapraklardan yarı çıplak halde bir kadın ürpertisi dökülüyordu. Yaprakların altından gelen ve parlak ışıklarıyla hâlâ ufkun bir köşesini dolduran güneşi gördüklerinde

içleri rahatladı. Özellikle her yaratıkta, her bitkide yeni bir anlam bulan Serge rahat bir nefes aldı. Çevresindeki her şey eğiliyor, onun aşkına saygı gösteriyordu. Bahçe, Albine'in güzelliğinden bir parçaydı ve sahiplerinin öpüşleriyle büyümüş, güzelleşmişti sanki. Ama Albine'in mutluluğuna gene kaygı ve endişe karışmıştı. Gülerken ansızın duruyor, ani titremelerle kulak kesiliyordu.

"Ne oluyor sana böyle?" diye soruyordu Serge.

Albine kafasını çeviriyor, kaçamak bakışlar atıyor ve "Hiç" diye karşılık veriyordu.

Bahçenin hangi ücra köşesinde bulunduklarından habersizdiler. Heveslerinin kendilerini nereye sürüklediklerini bilmemek keyiflendirirdi onları her zaman. Bu sefer de bir şaşkınlık ve garip bir sıkıntı hissediyorlardı. Yavaş yavaş hızlandılar. Bir fundalık sarmalına git gide daha fazla gömülüyorlardı.

Albine soluk soluğa durdu ve korku içinde sordu: "Duymadın mı?"

Albine'in artık gizleyemediği kaygıya Serge de kaptırmıştı kendini ve kulak kabarttığı sırada genç kız, "Çalılıklar sesler dolu" dedi. "Alay eden insanlar var sanki... Dinle bak, şu ağaçtan gelen ses kahkaha değil mi? Biraz ötedeki otlar, eteğim sürtününce mırıltı çıkarmadılar mı?"

Serge onu rahatlatmak amacıyla konuştu: "Yok, yok, bahçe bizi sever. Konuşursa eğer, seni korkutmak için konuşmaz. Yaprakların fısıldadığı o güzel sözleri hatırlamıyor musun?.. Sen sinirlisin, kendi kendine düşler kuruyorsun."

Albine başım salladı ve alçak sesle konuştu: "Bah-

çenin dostumuz olduğunu biliyorum... Bu durumda içeri biri girmiş olmalı. İnan, birinin sesini işitiyorum. Çok korkuyorum. Rica ediyorum, götür, sakla beni."

Gözleriyle çalılıkları araştırarak, her ağaç gövdesinin arkasında insan yüzü gördüklerini sanarak yürümeye başladılar tekrar. Albine, uzaklarda birinin kendilerini aradığına yemin ediyordu.

Yalvarır gibi konuştu: "Saklanalım, saklanalım."

Yüzü pembeleşmişti. Yeni doğmaya başlayan bir utangaçlıktı bu. Onu hastalık gibi kavrayan, o zamana kadar bir kere bile kan hücum etmeyen cildinin saflığını pembeye dönüştüren bir utançtı bu. Onu böyle, pembe pembe, utanç içinde, gözleri yaş dolu görünce korktu. Onu tekrar kollarına almak, okşayarak rahatlatmak istiyordu ama Albine uzaklaştı yanından, umutsuz bir el işaretiyle artık yalnız olmadıklarını anlatmaya çalıştı. Bedeninin çıplak yerlerini, kollarını, boynunu, gerdanını açıkta bırakan giysisine bakarken daha çok kızarıyordu. Dağınık saçları omuzlarında titreşiyordu. Topuzunu tekrar sarmaya çalıştı ama sonra ensesinin açıkta kalmasından endişelendi. Bir dala sürtünse, bir böcek kanadı hafifçe dokunsa, hafif bir rüzgâr esse, Albine meçhul elin ahlaksızca temasını hissetmiş gibi ürperiyordu.

"Rahat ol" diye yalvarıyordu Serge. "Kimse yok... Heyecandan kıpkırmızısın bak. Birazcık dinlenelim, rica ediyorum."

Albine hiç heyecanlı değildi. Kimsenin kendisine bakıp gülmemesi için eve dönmek istiyordu bir an önce. Adımlarını gitgide hızlandırıyor, çitler boyunca yaprak koparıyor, çıplak yerlerini örtüyordu. Saçlarına dut yap-

rakları taktı, kollarına çitsarmaşığı sardı ve bileklerine bağladı onları. Boynuna, beyaz kahkaha dallarıyla öyle uzun bir kolye taktı ki göğsü yapraktan bir örtüyle kaplandı.

Onu güldürmeye çalışan Serge, "Baloya mı gidiyorsun?" diye sordu.

Ama Albine toplamaya devam ettiği yaprakları fırlattı ona. Alçak sesle ve telaşlı bir tavırla konuştu: "Görüyorsun ki çıplağız."

Serge de utandı bu kez ve o da yaprak dallarıyla örtünerek düzeltmeye çalıştı üstünü başını.

Ama çalılıklardan çıkamıyorlardı bir türlü. Ansızın, bir patikanın sonunda bir engel çıktı karşılarına: Kül renkli, yüksek, etkili bir cisim. Bir bahçe duvarıydı bu.

"Gel, gel!" diye haykırdı Albine.

Serge'i sürüklemek istiyordu. Ama yirmi adım atamadan duvarı karşılarında buldular. Ve korkuya kapılıp, koşa koşa ilerlediler duvar boyunca. Duvar, dış tarafında tek bir çatlağı olmaksızın aynı kasvetli görünüm içindeydi. Sonra bir çimenliğin kenarında, devrilmiş gibi göründü. Çevredeki vadiye pencere gibi açılan bir deliği vardı. Burası büyük olasılıkla Albine'in bir gün sözünü ettiği, çalı çırpı, taşla tıkadığım söylediği delikti büyük olasılıkla. Çalılar kesilmiş ipler gibi, dağınık parçalar halinde yerlerde sürünüyordu. Taşlar uzaklara atılmıştı. Öfkeli bir el bu deliği büyütmüştü sanki.

XVII

Albine büyük bir üzüntü içinde, "Hissediyordum ben bunu zaten!" diye haykırdı. Yalvarıyordum sana beni götür diye... Serge, ne olur bakma!"

Serge, deliğin kenarına çakılıp kalmış, elinde olmadan bakıyordu. Aşağıda, düzlüğün orta yerinde batan güneş Les Artaud'yu altın gibi bir ışık içinde bırakıyor, köy, çevredeki tarlaları kaplamaya başlayan alacakaranlığın içinden fırlamış bir hayali andırıyordu. Yol boyunca, dağınık durumdaki kulübeler, gübre dolu küçük avlular, küçük meyve bahçeleri belirgin biçimde görünüyordu. Daha yukarılarda, mezarlığın büyük servi ağacı siyah siluetiyle yükseliyordu. Kilisenin kırmızı kiremitleri alev alev yanan bir ateşi andırıyordu ve onların üstünde de simsiyah bir çan ince çizgili bir yüze benziyordu. Hemen yanındaki eski papaz evi kapılarını ve pencerelerini akşam havasına karşı açmıştı.

Albine hıçkırarak konuşmaya çalıştı: "Ne olursun bakma, Serge! Beni hep seveceğine dair söz vermiştin, unutma! Şimdi beni istediğim gibi sevecek misin?.. Dur, gözlerini kapatayım ellerimle. Seni benim ellerim iyileştirdi, biliyorsun... Beni reddedemezsin herhalde."

Yavaşça uzaklaştırıyordu onu Serge. Daha sonra da Albine, dizlerine sarıldığı sırada, gözlerindeki ve alnındaki uyku kalıntılarını silmek ister gibi yüzüne sürdü ellerini. Ne zaman düşünse, içine korku veren o bilinmeyen yer, yabancı ülkesi burasıydı demek! Nerede görmüştü bu ülkeyi o? Nasıl bir düşten uyanıyordu acaba? Belinden yukarı doğru acı veren bir sıkıntı yükseliyor ve bu

sıkıntının, soluğunu tıkayacak gibi göğsünde gittikçe büyüdüğünü hissediyordu... Köy tarladan dönenlerle canlanıyordu. Erkekler ceketleri omuzlarında, yorgun hayvanlarınkini andıran bir yürüyüşle dönüyorlardı evlerine. Kadınlar, kapı önlerinde birilerini çağırır gibi el hareketleri yapıyor, çocuklar da topluluklar halinde taş atarak tavukları kovalıyorlardı. Bir oğlan, bir kız, iki yumurcak, gizlenmek için, küçük duvar boyunca dört ayak durumunda yürüyerek mezarlığa doğru yanaşıyordu. Kilisenin kiremitlerinin altına serçeler dolmuştu. Papaz evinin sokak kapısının önünde, kapıyı tıkayacak kadar geniş, mavi pamuklu kumaştan bir etek gözükmüştü.

Albine kekeleyerek konuştu: "Eyvah, çok kötü! Bakıyor, bakıyor!.. Beni dinle. Biraz önce, benim sözümü dinleyeceğine yemin ediyordun. Yalvarıyorum sana, bu tarafa dön ve bahçeye bak... Bahçede mutlu olmamış mıydın sen? Bahçe verdi seni bana. Biz şimdi gölgenin bütün mutluluğunu öğrendik, bahçe bize mutlu günler, uzun bir mutluluk dönemi hazırlıyor! Kaçmazsan, beni götürmezsen, mutluluk yerine ölüm girecek bu delikten. Başkaları girecek aramıza, bu kalabalık girecek. Ne kadar yalnızdık, ne kadar ıssızdı çevremiz, ağaçlar ne güzel koruyordu bizi!.. Bizim aşkımız bahçe. Bahçeye bak, önünde diz çöküp yalvarırım sana."

Ama bir titreme almıştı Serge'i. Hatırlıyordu. Geçmiş diriliyordu. Uzakta köyün yaşadığını açık seçik duyuyordu. Bu köylüler, bu kadınlar, bu çocuklar, gelecek bağ bozumunun kazancını hesaplayarak Olivettes'teki tarlasından dönen belediye başkanı Bambousse'tu. Brichet'lerdi: Erkek ayağını sürüyor, kadın sefaletten yakını-

yordu. Bir duvarın arkasında kendisini koca Fortuné'ye öptüren Rosalie idi. Mezarlıktaki o iki rezili de, Vincent namussuzuyla, Catherine utanmazını da tanıyordu. Mezarların arasında uçuşan iri kanatlı çekirgeleri seyrediyorlardı. Hatta o siyah köpek, Voriau da yanlarındaydı; kuru otları karıştırıyor, araştırıyor, eski döşeme taşlarının çatlaklarını üfleyerek yardım ediyordu onlara. Serçeler, kilisenin kiremitlerinin altında, yatmadan önce kavga ediyor, içlerinden çok cesur olanları aşağı iniyor, kanat çırpıp, kırık pencerelerden içeri giriyor ve Serge, onları gözleriyle izlerken, üstünde her zaman kendileri için konmuş ekmeğin bulunduğu kürsünün altında, kerevetin basamaklarında yaptıkları gürültü patırtıyı hatırlıyordu. Papaz evi kapısının önünde, Teuse, mavi pamuklu kumaştan entarisiyle daha da şişmanlamış gözüküyordu. Başını çeviriyor, peşindeki sürüyle birlikte, kahkahalar atarak kümesten dönen Désirée'ye gülümsüyordu. Daha sonra her ikisi de kayboldular. Serge kendinden geçmiş bir halde kollarını uzattı.

Albine dağınık çalıların arasına uzandı kaldı: "Artık çok geç" diye mırıldandı. "Beni asla yeterince sevmeyeceksin sen."

Hıçkırıyordu. Serge coşku içinde dinliyor, uzaktan gelen en cılız sesleri bile anlamaya çalışıyor, bir ses işiterek iyice uyanmayı bekliyordu. Kilisenin çanı hafifçe sallandı. Sonra, yavaş yavaş, akşam duasını haber veren üç vuruş sesi ulaştı Paradou'ya. Bu üç vuruş, pırıl pırıl birer soluk, son derece tatlı, düzenli seslerdi. Canlı gibi gözüküyordu çan şimdi.

Serge dizlerinin üstünde, çanın hafif soluklarıyla devrilmişti: "Aman Tanrı'm!" diye haykırdı.

Secdeye varıyordu. Üç çan vuruşunun ensesinden geçtiğini, kalbinin içinde yankılar bıraktığını hissediyordu. Çan daha da yüksek sesle ötüyordu. Ona yıllarca sürüyormuş gibi gelen birkaç dakika boyunca aman vermeden, acımasızca öttü. Bu ses ona bütün mazisinin, dindar çocukluğunun, manastırdaki mutluluğunun, içinde azizlerin inzivasını düşündüğü çorak Les Artaud ovasındaki ilk ayinlerinin anısını getiriyordu. Çan hep bunları anlatmıştı ona. Serge, ciddi ve hoş bir ana sesi gibi kulaklarında hiç eksik olmayan bu kilise sesini en küçük yükselme ve alçalmalarına kadar sürekli işitiyordu. Niçin işitmez olmuştu onu? Bu ses, ona bir zamanlar Meryem'in gelişini müjdelerdi. Onu, çan sesinin ulaşamadığı hoş yeşilliklerle dolu köşelere getiren Meryem miydi? Çan çalmaya devam etseydi onu asla unutmayacaktı. Daha fazla eğildiği sırada, bitişik ellerine değen sakalı ürküttü onu. Ona bir hayvan güzelliği veren bu uzun tüyü, bu ipeksi yumuşak tüyü tanımıyordu. Sakalını tutup büktü, saçlarını iki eliyle kavradı, tepesindeki tıraşlı, çıplak yeri aradı ama saçları çok gürleşmişti, tıraşlı tepe alından enseye doğru atılan iri bukle yığınları altında kaybolup gitmişti. Bir zamanlar tıraşlı olan bütün cildi şimdi vahşi bir hayvan gibi, fışkıran tüylerle kaplıydı. Albine'e hüzün dolu gözlerle baktı.

"Haklıymışsın sen!" dedi. "Günah işledik, ağır bir cezayı hak ettik... Ben sana güven veriyordum, sana dallardan gelen tehdidi duymuyordum."

Albine onu tekrar kollarına almaya çalıştı: "Kalk, haydi, birlikte kaçalım" dedi. "Sevişmemiz için daha zaman vardır belki."

"Hayır, güç kalmadı bende artık... En küçük bir çakıl taşına takılsam düşerim. Kendimden korkuyorum. İçimde kim var, bilemiyorum. Kendi kendimi öldürdüm ben, ellerim kendi kanıma bulaştı. Beni götürürsen, gözlerimde yalnızca yaş bulabilirsin ancak."

Albine yaşlı gözlerini yere indirdi. Heyecan içinde sürdürdü konuşmasını: "Ne önemi var! Beni sevmiyor musun?"

Serge dehşet içindeydi ve karşılık vermedi. Duvarın arkasında sürüklenen bir ayak sesi çakıl taşlarını yuvarlıyordu. Öfkeli bir homurtunun yavaşça yaklaşmasını andıran bir şeydi bu. Yanılmamıştı Albine, biri vardı orada. Çalılıklardaki huzuru kıskanç bir solukla bozuyordu. İkisi de daha bir utanç içinde bir çalılığın arkasına saklanmak istediler. Ama buna zaman bulamadan, deliğin ağzında ortaya çıkan Peder Archangias görmüştü onları.

Archangias, bir saniye boyunca, yumruklarını sıkarak, konuşmadan durdu. Serge ve boynuna sarılıp kendisine sığınmış olan Albine'den oluşan çifte bir hendeğin kenarında pis bir şeyle karşılaşmış biri gibi, nefret ve tiksintiyle bakıyordu.

"Tahmin ediyordum" diye homurdandı. "Buraya saklamışlar onu."

Birkaç adım atarak haykırdı: "Görüyorum, çıplak olduğunuzu biliyorum... Tam bir rezalet. Siz hayvan mısınız ki bu dişiyle birlikte ormanda koşuyorsunuz? İşinizi bitirdi değil mi? Pisliğin içine sürükledi sizi, keçiler gibi her tarafınız tüy dolu şimdi... Bir dal koparın da belinde kırın onun!"

Albine ateşli ve alçak sesle, "Beni seviyor musun? Beni seviyor musun?" diyordu.

Serge, başını eğmiş, konuşmuyor ve itiniyordu onu.

"Bereket versin buldum sizi" diye sürdürdü konuşmasını Peder Archangias. Bu deliği keşfetmiştim ben... Tanrı'ya karşı geldiniz, rahat hayatınızı bozdunuz, Şeytan, hep alevli diliyle ısıracak sizi, bundan sonra onunla mücadele edecek kadar suçsuz olmayacaksınız. Sizi bu orospu ayarttı değil mi? Saçlarının arasında yılan kuyruğu kıvranıyor, farkında değil misiniz? Öyle omuzları var ki baktığınızda içiniz kararıyor... Bırakın onu, dokunmayın, cehennem onda başlar... Tanrı adına konuşuyorum, çıkın bu bahçeden!"

Albine sürekli, "Beni seviyor musun? Beni seviyor musun?" deyip duruyordu.

Ama Serge onun çıplak omuzlarından, çıplak kollarından, gerçekten yanmış bir halde ayrılmıştı.

Archangias, "Tanrı adına! Tanrı adına!" diye bağırıp duruyordu.

Serge kararlı bir tavırla deliğe doğru yürüyordu. Peder Archangias, sert bir hareketle onu Paradou'dan dışarı çıkardıktan sonra, elleri, kendisinden uzaklaşan aşkına doğru uzanmış durumda, yere yığılıp kalan Albine hıçkırıklar içinde kaldı, boğulur gibi oldu ve kaçtı. Dağınık saçlarıyla ağaçları döve döve gözden kayboldu.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

I

Rahip Mouret, *Pater* duasından sonra mihrabın karşısında eğildi ve dua kitabının bulunduğu tarafa doğru gitti. Sonra indi, kerevetin kenarında, yan yana, diz çökmüş durumda oturan koca Fortuné ile Rosalie'nin başlarının üstünde istavroz çıkardı.

"Ego conjungo vos in matrimonium, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti."

Ayinde görevli olan Vincent, ağabeyinin durumuna şöyle yan gözle ve ciddi bir tavırla bakarak, "Amin" dedi.

Fortuné ve Rosalie, diz çökerlerken, birbirlerini güldürmek için dirsek dirseğe gelmişlerdi ama biraz heyecanlı bir halde başlarını eğiyorlardı. Vincent bu arada kâseyi ve buhurdanı almaya gitmişti. Fortuné, düz ve iri bir gümüş yüzük olan nişan halkasını kâsenin içine koydu. Rahip bu halkayı, haç biçiminde bir el hareketiyle takdis ettikten sonra Fortuné'ye geri verdi. Fortuné de halkayı, Rosalie'nin, sabunla bile çıkmayan yeşil ot lekeleriyle dolu kirli elinin orta parmağına geçirdi.

Rahip Mouret onları son bir kez takdis ederek mırıltı halinde tekrarladı: "*In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti.*"

"Amin" diye karşılık verdi gene Vincent.

Sabahın erken vaktiydi. Güneş kilisenin geniş pencerelerinden içeri girmemişti henüz. Dışarıda yeşil yaprakları camları patlatmış gibi gözüken üvez ağacının dallarında serçelerin gürültü patırtı içinde uyanışı işitiliyordu. Tanrı'nın evini toparlayacak, temizleyecek zamanı bulamayan Teuse, mihrapların tozunu alıyor, siyah ve kırmızı boyalı İsa tasvirinin ayaklarını silmek için sağlam bacağı üstünde yükseliyor, sandalyeleri olabildiğince sessizce düzeltiyor, bir yandan da ayinin gelişmesine göre eğiliyor, istavroz çıkarıyor, göğsüne vuruyor ve toz tüyünü hiç sektirmeden sürüyordu gerekli yerlere. Kürsünün dibinde, çiftin birkaç adım ötesinde, Brichet Ana, tek başına katılıyordu nikâh törenine. Dua ederken olağünüstü coşkuluydu, diz çökmüş durumdaydı ve o kadar yüksek sesle mırıldanıyordu ki kubbealtı, sinek uğultusuyla dolmuştu sanki. Öbür tarafta, günah çıkarma yerinin yanında, kucağında kundaklı bebekle Catherine vardı. Bebek ağlamaya başlayınca Catherine sırtını mihraba dönmek zorunda kalmıştı, onu hoplatıyor ve burnunun hizasında sallanan çan ipiyle eğlendiriyordu.

Rahip ellerini iki yana açarak döndü, "*Dominus Vobiscum*" dedi.

"*Et cum spiritu tuo*" diye karşılık verdi Vincent.

Tam o sırada üç koca kız girdi kiliseye. İçersini görmek için itişip kakışıyorlar ama fazla ilerlemeye de cesaret edemiyorlardı. Rosalie'nin üç arkadaşıydı bunlar.

Tarlaya giderken kaçmışlar, pederin, evlilere ne söyleyeceğini merak ettiklerinden gelmişlerdi oraya. Bellerinde iri makaslar sallanıyordu. Vaftiz yerinin arka tarafına gizlendiler, iri yapılı yosmalar gibi kalçalarını kıvırarak ve yumruklarını ağızlarına bastırarak, kaçamak gülüşlerle birbirlerini çimdiklemeye ve oldukları yerde sallanmaya başladılar. Cildi ve saçları bakır rengi, çekici bir kız olan La Rousse alçak sesle, "Kapıda kavga olmayacak" dedi.

Kara kuru bir kız olan Lisar ateş saçan gözleriyle bakarak homurdandı: "Bana bak! Bambousse Baba haklı, üzüm bağlarına sahip olan biri onlara bakar... Peder, madem ki Rosalie'yi mutlaka evlendirmek istedi, tek başına evlendirebilirdi."

İri kemikli ve kambur bir kız olan Babet, sinsi bir gülümsemeyle, "Brichet Ana eksik değil" dedi. "O bütün aile adına dindar... Baksanıza nasıl homurdanıyor! Gündeliğini hak etmesi gerek. O işini bilir!"

La Rousse girdi araya: "Org çalıyor."

Üçü birden gülmeye başladılar. Teuse, uzaktan, elindeki toz tüyünü sallayarak tehdit savurdu onlara. Rahip Mouret mihrapta kurban töreniyle meşguldü. Vincent'a, baş parmağıyla işaret parmağı üstüne şarap ve apdest suyu dökmek üzere dua kitabının bulunduğu tarafa gittiğinde Lisa, biraz daha alçak sesle, "Bitmek üzere" dedi. "Şimdi konuşacak."

"Şu halde Fortuné tarlasına gidebilecek gene" dedi La Rousse. "Rosalie de bağ bozumundan kazancım kaybetmeyecek. Sabahleyin evlenmek rahat oluyor... Fortuné biraz sersem gibi sanki..."

"Tabii" diye mırıldandı Babet, "bu kadar uzun süre diz üstünde oturmak sıkar. İlk Kudas ayininden beri böyle bir şey başına gelmemiştir herhalde."

Sonra kızlar, birden, Catherine'in oyalamaya çalıştığı bebekle ilgilenmeye başladılar. Çocuk çanın ipini istiyordu ve öfkeden mosmor halde, boğuluyormuş gibi bağırarak ellerini uzatıyordu.

"Aaa, çocuk burada!" dedi La Rousse.

Çocuk ağlarken daha fazla yükseltmişti sesini ve bir yandan da şiddetle kıvranıyordu.

"Karnının üstüne yatır ve meme ver" diye fısıldadı Babet, Catherine'e.

Catherine, on yaşında bir yosma gibi, edepsiz bir tavırla başını kaldırdı, gülmeye başladı. Tartakladı çocuğu.

"Hiç hoşuma gitmiyor bu iş" dedi. "Susacak mısın sen domuz! Bunu başıma atıp gitti kızkardeşim."

Babet muzipçe, "Sen ne bekliyordun peki!" dedi. "Rahibe mi verecekti çocuğu baksın diye."

Bunun üzerine La Rousse öyle bir kahkaha patlattı ki, az daha sırtüstü devriliyordu. Duvara dayandı ve yumrukları böğründe katıla katıla güldü. Lisa da onun üstüne kapanmış, omuzlarını, belini neredeyse koparacak gibi çimdikleyerek ondan daha fazla gülüyordu. Babet ise dudaklarının arasından testere gıcırtısı gibi bir ses çıkararak gülüyordu.

"Çocuk olmasaydı, rahibin okunmuş suyu bir işe yaramayacaktı" diye sürdürdü konuşmasını. "Bambousse Baba, Rosalie'yi Figuières semtindeki Laurent'ın oğluyla evlendirmeye karar vermişti."

La Rousse gülmeye devam ediyordu: "Evet" dedi.

"Bambousse Baba'nın ne yaptığını biliyor musunuz? Çocuğun doğmaması için Rosalie'nin sırtına toprak atıyordu."

"Akıllı adam ama" diye mırıldandı Lisa. "Yaramış o topraklar."

Üçü birden, çılgınca bir neşe içinde birbirlerini ısırmaya başladıkları sırada Teuse, topallaması daha bir artmış halde ilerledi. Mihrabın arkasından aldığı süpürgesiyle birlikte gelmişti. Üç kız korktu, geri çekildiler ve uslu uslu durdular oldukları yerde.

"Edepsizler" diye homurdandı Teuse. "Buraya gene terbiyesizce konuşmalar yapmaya geldiniz değil mi? Sen hiç utanmıyor musun La Rousse? Şurası olmalı senin yerin. Rosalie gibi mihrabın önünde diz çökmen gerekir... Yerinizden kımıldamayın yoksa dışarı atarım sizi, anlıyor musunuz?"

La Rousse'un bakır rengi yanakları hafifçe kızardı. Babet sinsice gülerek karnına bakıyordu onun.

Teuse, Catherine'e döndü, "Sen o çocuğu rahat bırakasana" dedi. "Bağırması için çimdik atıyorsun. İnkâr etme!.. Ver şunu bana bakayım."

Aldı çocuğu, biraz salladı, bir sandalyeye bıraktı ve çocuk orada melek gibi, sakin sakin uyudu. Kilise, tekrar hüzünlü sessizliğine kavuşmuştu ve bu sessizliği yalnızca üvez ağacındaki serçeler bozuyordu. Vincent dua kitabını mihrabın sağ tarafına götürmüştü. Rahip Mouret de kutsal örtüyü katlayıp keseye yerleştirmişti. Şimdi çocuğun ağlamalarıyla da, kızların gülüşleriyle de bozulmayan ciddi bir sükûnet içinde son duaları okuyordu. Hiçbir şey işitmiyormuş gibi evliliklerini takdis ettiği çiftin

mutluluğu için, kendinden geçmiş, Tanrı'ya yakarıyordu. Gökyüzü, o sabah, güneşi solduran sıcak tozlarıyla bulanıktı. Kırık camlardan yalnızca fırtınalı bir günün habercisi olan kızıl bir buğu giriyordu. Duvarlar boyunca, çarpıcı renklerle boyalı Haç yolu tasvirleri sarı, mavi, kırmızı lekeler halinde görülüyordu. Kubbealtının arka tarafında kerevetin kuru tahtaları çatırdıyor, giriş kapısı önündeki otlar çok yükselmiş, kapının altından, siyah, küçük çekirgelerle dolu samanlar halinde içeri doğru uzanıyordu. Saat tahta mahfazası içinde, sesini yükseltmek istiyormuş gibi, göğsünde rahatsızlık olan bir makine gibi hırıltı çıkararak öttü. Boğuk bir sesle altı buçuğu vurdu.

"*Ite, Missa est*" dedi Rahip kiliseye doğru dönerek.

"*Deo gratias*" diye karşılık verdi Vincent.

Rahip Mouret daha sonra mihrabı öptü, döndü, çiftin eğilmiş haldeki başlarının üstünde son duayı mırıldandı: "*Deus Abraham, Deus Issac et Deus jacob vobiscum sit.*"

Sesi hoş bir monotonluk içinde kaybolup gidiyordu.

"İşte şimdi konuşacak" diye fısıldadı Babet, iki arkadaşına.

"Yüzü sapsarı" dedi Lisa. "Mösyö Caffin'e hiç benzemiyor. Onun o iri yüzü hep gülerdi... Kardeşim Rose, günah çıkartırken ona bir şey söylemeye cesaret edemediğini anlattı bana."

"Olsun" dedi La Rousse. "İyi adam! Hastalık biraz yaşlandırmış onu ama yakışıyor. Gözleri biraz daha büyümüş, ağzının kenarları kırışmış, erkek görünümü veriyor ona... Hummaya yakalanmadan önce kız gibiydi."

Babet girdi araya: "Bence bir derdi var. İçin için yi-

yor kendini. Yüzü ölü gibi ama gözleri parlıyor, endişe etmeyin! Bakışlarım söndürmek istiyormuş gibi, göz kapaklarını ağır ağır kapattığını görmüyorsunuz!"

Teuse süpürgesini salladı ve çığlık atar gibi, "Şşşt!" dedi.

Kilisenin içi rüzgârla doldu sanki.

Rahip Mouret dalıp gitmişti. Alçak sesle konuşmaya başladı.

"Aziz kardeşim, aziz hemşirem. İsa'da bir araya geldiniz artık. Evlilik kurumu, İsa'yla kilisenin kutsal birleşmesinin simgesidir. Hiçbir şeyin koparamayacağı bir bağdır bu. Tanrı ebedi olmasını ister onun... İnsan, Tanrı'mn birleştirdiği şeyi ayırmak istemezse tabii ki. Tanrı sizi kemiklerinizin kemiği yapmakla, kendisinin mutlak gücüyle hazırlanmış yollarda, sadık bir çift gibi, yan yana yürüme göreviyle yükümlü olduğunuzu öğretmiştir. Siz de Tanrı sevgisi içinde seveceksiniz kendinizi. Aranızdaki en küçük sıkıntı sizleri tek bir bedenden yaratmış olan Yaradan'a karşı itaatsizliktir. Dolayısıyla İsa'nın hepimize etini vererek evlendiği kilise gibi sonsuza kadar birlikte kalınız."

Fortuné ve Rosalie, burunlarını havaya kaldırmış, merak içinde dinliyorlardı. İyi işitemeyen Lisa, "Ne diyor?" diye sordu.

"Her zaman söylediklerini söylüyor. Bütün rahipler gibi çok konuşuyor."

Rahip Mouret, gözleri dalgın, çiftin başları üstünden, kilisenin uzak bir köşesine bakarak devam ediyordu konuşmasına. Sesi yavaş yavaş gevşiyor, vaktiyle genç papazların yararlandığı bir el kitabından okuyup ezber-

lediği sözlere duygusallık ekliyordu. Rosalie'ye doğru dönmüştü hafifçe. Ezbere konuşamayınca duygusal sözler ediyordu.

"Aziz hemşirem, kilisenin İsa'ya boyun eğdiği gibi siz de kocanıza boyun eğin. Unutmayınız ki onu sadık bir hizmetkâr gibi izlemek için her şeyi terk etmeniz gerekir. Anamzı babanızı terk edeceksiniz, kocanıza bağlanacaksınız, Tanrı'ya itaat etmiş olmak için itaat edeceksiniz ona. Boyunduruğunuz sevgi ve huzur boyunduruğu olacaktır. Onun dinlenmesi, mutluluğu, yaptığı iyi işlerin kokusu, zayıf anlarının kurtarıcısı olun. Sizi Tanrı'nın bir lütfu gibi hep yanında bulsun. Elini uzattığında yalnızca sizin elinize dokunsun. İkiniz birlikte, yolunuzu asla şaşırmadan böyle yürüyün... Tanrı'nın emirlerini yerine getirmekle mutlu olacaksınız. Aziz hemşirem, sevgili kızım, sizin alçakgönüllülüğünüz tatlı meyvelerle doludur ve bu tevazu sizde de aile erdemlerini, aile zevklerini, dindar ailelerin huzur ve mutluluğunu yeşertecektir. Eşinize karşı Rachel gibi sevecen, Rebecca gibi akıllı, Sara gibi hep sadık olun. Biliniz ki temiz bir hayat, sahibini bütün nimetlere ulaştıracaktır. Tanrı'dan, her sabah, görevlerini bilen bir kadın gibi yaşama çabası isteyin. Çünkü aksi takdirde ceza korkunç olur, sevginizi yitirirsiniz. Ah! Sevgisiz yaşamak, etinizden et koparmak, varlığınızın yarısı olan kimseyle birlikte olmamak, sevdiğinizden uzak, ölü gibi kalmak! Kollarınızı uzatırsınız, yüz çevirir sizden. Zevk ararsınız ve utançtan başka bir şey bulamazsınız yüreğinizde. Beni dinleyin kızım, Tanrı sizin birliğinizin gücünü, itaatte, saflıkta, sevgide yaratmıştır."

O sırada, kilisenin öbür tarafından bir gülüşme oldu. Çocuk, Teuse'ün yatırdığı sandalyede uyanmıştı. Ama huysuzlanmıyordu artık. Kundağını gevşetmişti ve küçük pembe ayaklarını dışarı çıkarmış, sallıyor ve bu arada kendi kendine gülüyordu. Onu güldüren de küçücük ayaklarıydı.

Rahibin nutkundan sıkılan Rosalie, hızla başını çevirdi ve bebeğe gülümsedi. Ama onun sandalyede kıvrandığını görünce korktu, Catherine'e öfkeyle baktı.

"İstediğin kadar bak, dur sen" diye homurdandı Catherine. "Kucağıma almam artık... Gene ağlamaya başlasın değil mi?"

Kerevetin altına doğru gitti, bir döşeme taşının kırılmış köşesindeki karınca yuvasına bakmaya başladı.

"Mösyö Caffin bu kadar konuşmazdı" dedi La Rousse. "Güzel Miette'i evlendirdiğinde yalnızca iki kez yanağını okşadı ve 'akıllı, uslu ol' dedi."

Rahip Mouret, biraz daha Fortuné'ye dönük durumda devam etti konuşmasına: "Aziz kardeşim, Tanrı bugün size bir eş bağışlıyor çünkü Tanrı erkeğin yalnız yaşamasını istemez... Ve bu arada, eşinizin size saygılı olmasını istemesine karşılık sizden de ona karşı sevecenlik dolu bir efendilik bekler. Eşinizi seveceksiniz çünkü o sizin etiniz, kanınız, kemiklerinizdir. Onu koruyacaksınız çünkü Tanrı size bu güçlü kolları, tehlike anında onun başının üstüne uzatmanız için vermiştir. Size emanettir o artık. Unutmayın ki o itaat ve zayıflık simgesidir, onun iyi niyetini istismar ederseniz, günah işlemiş olursunuz. Aziz kardeşim, mutlu ve gururlu olmalısınız. Bencil bir yalnızlık içinde yaşamayacaksınız

artık. Sürekli çok güzel görevler üstlenmiş olacaksınız. Sevmekten daha güzel bir şey yoktur, sevilenleri korumanın dışında! Yüreğiniz bu sevgiyle genişleyecek, erkek gücünüz bu sevgiyle yüz kat artacaktır. Ah! bir destek olmak, bir sevginin bekçisi olmak, bir çocuğun 'Al beni, ne istersen yap, senin dürüstlüğüne güveniyorum!' diyerek sizin varlığınız içinde eridiğini görmek ne büyük bir mutluluktur! Onu ihmal ederseniz eğer, lanet olsun size! Tanrı'nın cezalandıracağı en büyük alçaklıktır bu. Kendini verdikten sonra ebediyen sizin olmuştur o. Kollarınız arasına alıp götürün onu, güven içinde olduğunu görmedikçe de bırakmayın. Her şeyden vazgeçin aziz kardeşim..."

Rahip Mouret'nin sesi derin bir değişikliğe uğramış belirsiz, mırıltılı bir konuşma yapıyordu. Göz kapakları tamamen inmişti. Yüzü kâğıt gibiydi ve öyle sıkıntı ve üzüntü içinde konuşuyordu ki Fortuné bile hiçbir şey anlamadığı halde ağlıyordu.

"Hastalığını iyice atlatamadı henüz" dedi Lisa. "Böyle yorulması doğru değil...A! Fortuné ağlıyor."

"Erkekler kadınlardan daha sulu gözlü" diye mırıldandı Babet.

"Ama" dedi La Rousse, "rahip de güzel konuştu! Bu din adamları öyle laflar buluyorlar ki, kimsenin aklına bile gelmez."

Mumları söndürmeye hazırlanan Teuse, "Şşşt" dedi.

Rahip Mouret ağzında bir şeyler geveleyip duruyor, son sözcükleri bulmaya çalışıyordu.

"Dolayısıyla aziz kardeşim ve hemşirem, Katolik inancı içinde yaşamanız gerekir, yuvanız içinde rahat ol-

manız ancak Katolik inancıyla mümkündür. Hiç kuşkusuz aileleriniz size Tanrı'yı sevmeyi, ona sabah akşam dua etmeyi, yalnızca onun lutuf ve armağanlarına güvenmeyi öğretmişlerdir..."

Rahip Mouret sözünü bitirmedi, döndü, mihrabın üstünden kadehi aldı, başı önde, ayin eşyası yerine girdi, arkasından giden Vincent, Catherine'in, kilisenin öbür tarafında ne yaptığını görmeye çalışırken şişelerle, parmaklarını sildiği bezi duşürüyordu az daha.

Rosalie kocasını orada bıraktı.

"Ah, merhametsiz kız!" dedi ve çocuğu kucağına aldı.

Gülüyordu çocuk. Rosalie öptü onu, kundağını tekrar bağladı. Bir yandan da Catherine'e yumruk sallıyordu.

"Düşseydi eğer, iki tokat yerdin benden" dedi.

Fortuné sallanarak geliyordu. Kızların üçü de dudaklarını ısıra ısıra ilerlemişlerdi.

Babet ötekilerin kulaklarına fısıldadı: "Böbürleniyor artık. Bu namussuz, Bambousse Baba'nın altınlarını değirmenin arkasındaki samanlıkta kazandı... Her akşam Rosalie'yle birlikte, küçük duvar boyunca dört ayak üstünde oraya gittiğini görürdüm."

Sinsice güldüler. Fortuné karşılarında ayaktaydı ve daha muzip bir tavırla gülüyordu. La Rousse'a çimdik attı, Lisa hayvanca bir karşılıkta bulundu ona.

Dünyaya aldırmayan, güçlü bir çocuktu. Rahip sıkmıştı onu.

"Hey, Ana!" diye bağırdı kalın sesiyle.

Ama ihtiyar Brichet Kadın, kutsal eşya yerinin kapısında dileniyordu. Orada Teuse'ün karşısında, sıska bedeniyle durmuş, yakınıyor, Teuse onun önlüğünün

ceplerine yumurta dolduruyordu. Fortuné hiç utanmadı. Göz kırptı.

"Annem uyanık" dedi. "Gayet tabii. Peder, kilisede cemaat kalabalık olsun istemez mi hep!"

Rosalie rahatlamıştı. Fortuné'ye, Rahip'in, âdet olduğu üzere, gelip odalarını takdis etmesini rica edip etmediğini sordu. Fortuné de, tarlada yürür gibi, kubbealtından, topuklarını yere vurarak geçip kutsal eşya yerine doğru koştu. Sonra geri döndü. Yüksek sesle rahibin eve geleceğini bildirdi. Teuse, dağ başında yaşadıklarını sanan bu insanların, gürültü yapmalarına sinirlenmiş, hafifçe el çırparak kapıya doğru itiyordu onları.

"Artık bitti, haydi, herkes işine!" dedi.

Herkesin dışarı çıkmış olduğunu sanırken Catherine'le Vincent'ı fark etti. İkisi de heyecan içinde karınca yuvasına eğilmişlerdi. Catherine eline uzun bir saman çöpü almış, yuvayı öylesine ateşli bir tavırla karıştırıyordu ki dehşete düşen karıncalar döşeme taşları üstünde yayılıyorlardı. Ve Vincent onların beylerini bulabilmek için yuvanın dibine kadar ulaşmak gerektiğini söylüyordu.

"Haydutlar!" diye bağırdı Teuse. "Ne yapıyorsunuz orada öyle? Rahat bıraksanıza hayvanları... Mazmazel Désirée'nin karınca yuvası o. Sizi bu halde görse çok mutlu olurdu herhalde!"

Çocuklar kaçtılar.

II

Rahip Mouret, sırtında cüppesi, başı açık, diz çökmüştü mihrabın önünde. Pencerelerden gelen soluk ışıkta, başının tepesindeki tıraşlı bölüm, saçlarının tam ortasında, geniş ve donuk bir leke gibiydi, eğilen ensesindeki ürperti kafasının bu bölümünde hissettiği soğuğun etkisinden geliyordu sanki. Ellerini kavuşturmuş, kendinden geçercesine dua ediyordu. Yakarışı içinde öylesine kendinden geçmiş bir hali vardı ki duasını bölmeye cesaret edemeden çevresinde dolanıp duran Teuse'ün attığı ağır adımları işitmiyordu bile. Onu böyle dizleri üstünde, kendinden geçmiş bir halde görmek üzüyordu Teuse'ü. Hatta bir ara ağladığını sandı onun. Onu gözetlemek amacıyla mihrabın arka tarafına geçti. Geri döneli beri kilisede yalnız bırakmak istemiyordu onu. Bir akşam dişleri kasılmış, yanakları ölü gibi buz kesmiş bir halde yerde baygın bulmuştu onu.

Ayin eşyası yerinin kapısından kafasını uzatan Désirée'ye, "Gelin matmazel" dedi. "Burada kendisine işkence edip duruyor... Anlarsınız ya, sizden başkasını dinlemez."

Désirée gülümsüyordu. "Yemek yememiz gerekiyor, karnım çok acıktı" diye mırıldandı.

Sonra aceleyle rahibe yaklaştı, "Selam" dedi. "Bugün açlıktan öldürmek mi istiyorsun sen beni?"

Rahip Mouret, kardeşine öylesine hüzünlü bir yüzle baktı ki Désirée bir kez daha iki yanağından öptü onu; Rahip Mouret bir çileden çıkıyordu. Kardeşini tanıdı ve uzaklaştırmak istedi yanından ama Désirée bir elini tut-

muştu onun ve bırakmıyordu. Yalnızca istavroz çıkarmasına izin verdi. Sonra aldı, götürdü.

"Karnını acıktı, diyorum, gel işte. Sen de acıkmışsındır mutlaka."

Teuse, sofrayı, bahçenin ucunda, çevreye yayılan yapraklarıyla âdeta bir dam oluşturan iki büyük dut ağacının altına kurmuştu. Sabahın fırtınalı bulutlarından nihayet sıyrılan güneş, meyvelik yerleri ısıtıyor, dut ağacı, üstünde iki fincan süt, tereyağlı kalın ekmek dilimleri bulunan topal masaya geniş bir gölge düşürüyordu.

Açık havada yemek yemeyi çok seven Désirée, "Gördün mü ne güzel böyle!" dedi.

İnce, uzun, iri ekmek dilimlerini kesip süte batırıyor, büyük bir iştahla ısırıyordu. Ayakta karşılarında duran Teuse'e, "Sen yemiyor musun peki?" diye sordu.

"Ben biraz sonra yiyeceğim" diye karşılık verdi yaşlı hizmetçi. "Çorbam ısınıyor."

Kısa bir sessizlikten sonra, bu koca kızın iştahına hayranlık duyarak, Rahibe şöyle dedi: "Hoşuna gidiyor insanın, bakarken sizin de karnınız acıkmıyor mu muhterem peder? Biraz gayret göstermelisiniz yemek için."

Rahip Mouret, kızkardeşine bakarken, gülümsüyordu.

"Sağlığı iyi canım, her gün kilo alıyor" diye mırıldandı.

"Yiyorum da ondan" diye haykırdı Désirée. "Sen de yesen kilo alacaksın... Hasta mısın gene? Çok kederli bir halin var... Tekrar hastalanmanı istemem anlıyor musun? Seni tedaviye götürdüklerinde çok üzüldüm."

"Haklı" dedi Teuse. "Yaptığınız doğru değil muhte-

rem peder. Kuşlar gibi kırıntılarla beslenmek olmaz. Kan kalmamış bedeninizde, onun için sapsarısınız böyle... Biz, kadın olmamıza rağmen böyle yağlıyız, siz çivi gibi zayıf dolaşmaktan utanmıyor musunuz hiç? Size bir şey yedirmiyoruz sanacak herkes."

İkisi birden, büyük bir öfke içinde azarlıyorlardı onu. Mouret'nin gözleri iri ve parlaktı, arkasında bir boşluk vardı sanki. Gülümsemeye devam ediyordu.

"Hasta değilim" diye karşılık verdi. "Sütümün neredeyse hepsini bitirdim."

Tereyağlı ekmeklere elini bile sürmeden iki yudum almıştı sütünden. Désirée düşünceli bir tavırla konuştu: "Hayvanlar insanlardan daha sağlıklı."

Teuse gülerek karşılık verdi: "İltifat ediyorsunuz bize."

Ama yirmi yaşındaki bu kızcağız muziplik olsun diye konuşmuyordu.

"Tabii" diye sürdürdü konuşmasını. "Tavukların başı ağrımaz değil mi? Tavşanları istediğin kadar besle! Benim domuzun üzüldüğünü gören olmuş mudur hiç?"

Sonra kardeşine dönerek ve hayranlık dolu bir tavır içinde, "Mathieu adını koydum ona. Mektup getiren o şişman adama benziyor çünkü. Epeyce semirdi. Sen hiç görmek istemiyorsun onu ama hiç hoş değil bu tavrın. Bir gün göstereceğim onu sana, izin vereceksin değil mi?"

Désirée hem okşayıcı, tatlı şeyler söylüyor hem de kardeşinin tereyağlı ekmeklerini yiyordu büyük bir iştahla. Birini bitirmiş, ikincisine başlamıştı ki Teuşe fark etti durumu.

"Sizin değil o dilim. Ağzından lokmalarını alıyorsunuz şimdi de."

Rahip Mouret usulca, "Karışmayın siz" dedi. "Ben yemeyeceğim... Hepsini sen ye yavrum."

Désirée ekmeğe baktı ve utandı, neredeyse ağlayacaktı. Sonra da gülmeye başladı, bitirdi ekmeğini. Bir yandan da konuşuyordu: "İneğim de senin gibi kederli değil... Pascal Amca onu bana verdiğinde burada yoktun sen, uslu duracağım konusunda söz verdim ona, o da ineği verdi bana. Onu ilk kez öptüğümde ne kadar sevindiğini bir görseydin."

Kulak kabarttı. Kümesten horoz sesi geliyordu, gitgide artan patırtı gürültü, kanat çırpma, homurtu, birtakım boğuk sesler, ürkmüş hayvanların telaşım andıran sesler geliyordu.

Désirée birdenbire ellerini çırparak:

"Sen bilmiyorsun, ineğim gebe galiba... Üç fersah uzaklıktaki Béage'a götürdüm. Boğaya... Burada boğa yok. Boğayla birlikteyken görmek istedim onu."

Teuse, cam sıkılmış bir halde rahibe bakarak omuz silkiyordu.

"Siz gidip şu tavuklarınızı sustursanız daha iyi edersiniz Matmazel" dedi. "Kümestekiler birbirlerini öldürüyorlar orada."

Ama Désirée kesinlikle devam etmek istiyordu hikâyesini anlatmaya:

"Boğa üstüne çıktı, bacaklarının arasına aldı onu... Oradaki herkes gülüyordu. Aslında gülecek ne var! Son derece doğal bir şey. Analar yavrulayacaktır, değil mi? Ne dersin? İneğim yavrulayacak mı?"

Rahip Mouret belirsiz bir işaret yaptı. Genç kızın ısrarlı bakışları karşısında gözlerini indirmişti.

"Koşup baksanıza canım, birbirlerini boğazlıyorlar" diye haykırdı Teuse.

Kümesteki kavga o kadar şiddetlenmişti ki Désirée, etekleri dolaşarak oraya doğru koşarken Rahip Mouret seslendi: "Süt, süt, sütünü bitirmedin daha."

Yalnızca dudaklarını dokundurduğu kendi fincanını uzatıyordu ona.

Désirée döndü ve Teuse'ün öfkeli bakışlarına rağmen hiç aldırmadan içti sütü. Sonra hızla kümese doğru koştu tekrar. Orada ortalığı yatıştırmaya çalıştığım işittiler. Hayvanların arasına girmişti büyük olasılıkla. Alçak sesle, ninni söyler gibi mırıldanıyordu.

III

"Simdi de fazla ısınmış çorbam" dedi Teuse. Elinde bir çanak vardı ve çanağın içinde de bir tahta kaşık duruyordu.

Söylene söylene gelmişti mutfaktan, Rahip Mouret'nin karşısında durdu, çorbasını kaşığın ucuyla ve ihtiyatla içmeye çalışıyordu. Mouret'yi neşelendireceğini, onu halsizliğinden ve suskunluğundan çıkaracağını umuyordu. Rahip Mouret, Paradou'dan döndükten sonra iyileştiğini söylüyor, hiçbir şeyden yakınmıyor, hatta çoğu zaman öylesine hoş bir tavırla gülümsüyordu ki köylüler arasında hastalığının, onun azizliğini artırdığı söylentileri dolaşıyordu. Ama kimi zaman sessizlik bunalımlarına girdiği de oluyordu. Azap çekiyordu sanki

ve bu durumu itiraf etmemek için de yoğun çaba harcıyordu. Sessizce işkence çekiyor, kendini mahvediyor, saatlerce dalgın kalıyor, korkunç bir iç mücadeleyle kıvranıyor ve bu mücadelenin şiddeti yüzünü kaplayan acı terinden belli oluyordu. Böyle anlarda Teuse onu hiç yalnız bırakmıyor, yavaş yavaş, başkaldırısını yenerek, tekrar eski sakin halini alıncaya kadar bir laf fırtınası içinde serseme çeviriyordu. Yaşlı hizmetçi, o sabah, o zamana kadar görülmemiş bir bunalım geleceğini içgüdüleriyle anlıyordu. Dilini yakan kaşıktan sakınmaya devam ederek hararetle anlatmaya başladı.

"Doğrusunu söylemek gerekirse böyle şeyler ancak kurtlar ülkesinde görülür. Aklı başında insanların yaşadığı köylerde mum ışığında evlenir mi böyle insanlar? İşte bu Artaud'luların bir şey olmayacağı bundan belli... Ben Normandiya'da ne düğünler gördüm... İki fersah ötede yaşayan insanları bile hop oturup hop kaldırırdı. Üç gün boyunca yer içerdi insanlar. Rahip de, belediye başkanı da gelirdi düğüne. Hatta hatırlarım kuzinlerimden birinin düğününe itfaiyeciler bile gelmişti. Ne eğlenirlerdi ama... Henüz tavukların bile uyanmadıkları bir saatte evlenmek için, daha güneş doğmadan rahibi uyandırmak aklı başında birinin işi değil. Ben olsam kabul etmezdim peder... Tabii, uykusuz kaldınız, belki de kilisede üşüttünüz. Onun için tuhaflık var üstünüzde. Her şey bir yana, Rosalie'yle dilenci kocasını evlendireceğinize hayvanları evlendirseydiniz daha iyi olurdu. Çocukları da iskemleye işedi... Şikâyetiniz ne, söylemiyorsunuz ve hiç de iyi etmiyorsunuz. Sıcak bir şeyler verirdik... Nasıl? Peder, niye cevap vermiyorsunuz?"

Rahip Mouret, ölü gibi bir sesle, aslında keyifsiz olmadığını, sadece biraz hava almaya ihtiyacı olduğunu söyledi. Sık nefes alıyordu, bir dut ağacına yaslanmış, kendini bırakmıştı.

"Tamam, tamam!" dedi Teuse. "Siz, bildiğiniz gibi davranın. Haliniz yok ama onu bunu evlendiriyorsunuz. Hasta olun öyle. İçime doğmuştu, dün söyledim hatta... Siz bana kulak verin ve orada durmayın, kümesin kokusu rahatsız ediyor sizi. Ve şu sırada çok pis kokuyor. Matmazel Désirée gene ne işler karıştırıyor acaba. Şarkı söylüyor o, umurunda değil. Kümes pembe pembe yapıyor yanaklarını onun... Ha, ben de onu söyleyecektim size. Bilesiniz ki, boğa ineğin üstündeyken, Matmazel'in oradan uzaklaşması için elinden gelen her şeyi yaptım. Ama o da size benziyor, son derece inatçı! Allah'tan, etkilenmiyor böyle şeylerden. Yavruları olan hayvanları seyretmek en büyük keyfi. Haydi, peder, biraz mantıklı olun. İzin verin, odanıza götüreyim sizi. Yatın, dinlenin biraz... İstemiyor musunuz? Siz bilirsiniz, sıkıntı çekmeye devam edin o halde! İnsan, böyle boğuluncaya kadar saklamaz derdini."

Sinirden, boğazını yakma tehlikesine rağmen, bir kaşık çorbayı indirdi midesine. Tahta kaşığın sapım çanağın kenarına vuruyor, homurdanıp duruyor, kendi kendine konuşuyordu.

"Böylesi görülmemiştir dünyada. Ölür de konuşmaz... Boş ver! Konuşmazsa konuşmasın, ben bileceğim kadarını biliyorum. Gerisini de tahmin etmek zor değil... Konuşmasın daha iyi."

Teuse kıskançlık içindeydi. Doktor Pascal, genç ra-

hibin papaz evinde kaldığı takdirde mahvolacağını anladığında, hastasını onun elinden kurtarabilmek için gerçek bir mücadeleye girmek zorunda kalmıştı. Kilise çanının ateşini yükselttiğini, odasındaki kutsal resimlerin beyninde kâbuslar yarattığını, kısaca söylemek gerekirse onun tam bir unutuşa, başka bir çevreye ihtiyaç duyduğunu, ancak yeni bir hayatın huzuru içinde dünyaya geleceğini açıklamak zorunda kaldı. Teuse başını sallıyor, bu "sevgili yavru"nun asla kendisinden daha iyi bir hemşire bulamayacağını söylüyordu. Ama sonunda boyun eğmiş, hatta onun Paradou'ya gitmesine katlanmış, bir yandan da doktorun orayı tercih etmesine şaşmış, karşı çıkmıştı bu düşünceye. Ama Paradou'dan da müthiş nefret ediyordu. Özellikle de Rahip Mouret'nin, oradaki hayatı konusunda hiçbir şey söylememesi kızdırıyordu onu. Onu konuşturmak için çok uğraşmış ama çabaları boş çıkmıştı. O sabah, onu sapsarı ve hiç yakınmadan acı çekmekte ısrarlı gördüğünde öfkesi daha da artmıştı ve sonunda kaşığını sopa gibi salladı: "Madem çok rahattınız orada, tekrar dönün muhterem peder" diye bağırdı. "Herhalde orada, size benden çok daha iyi bakacak biri var."

Teuse, ilk kez doğrudan doğruya bir anıştırmada bulunuyordu. Bu öylesine insafsızca indirilmiş bir darbeydi ki rahip acılı yüzünü kaldırdı, hafif bir çığlık attı. Temiz kalpli Teuse pişman oldu.

"Kabahat biraz da amcanız Pascal'da" dedi. "Ona da az şey söylemedim. Ama bu bilginler bildiklerinden şaşmazlar. Bazıları bedenlerini incelemek amacıyla öldürüyor insanları... Çok kızmıştım, hiç kimseye söz et-

mek istemedim bundan. O kadar kızdırdı ki bu iş beni, kimseye söz etmek istemedim. Evet Mösyö, bu iş beni o kadar sinirlendirdi ki, sizin nerede olduğunuzu kimsenin bilmemesi benim sayemde olmuştur. Sizin yerinize gelen Saint-Eutrope'taki rahip Guyot'ya Pazar ayinleri sırasında yalan söylüyor, sizin İsviçre'de bulunduğunuza dair yemin ediyordum. Oysa ben İsviçre'nin nerede olduğunu bile bilmem... Sizi hiç üzmek istemem ama bu hastalığı kesinlikle orada kaptınız. Ne tuhaf bir iyileşme bu böyle. Benim yanımda bıraksalardı sizi, çok daha iyi olurdu, kafanızı karıştırmak gibi bir şey aklımdan geçmezdi kesinlikle."

Rahip Mouret, gene başını eğmişti ve sözünü kesmeye kalkışmıyordu onun. Teuse, rahiple göz göze gelebilmek için, ondan birkaç adım ötede, yere oturmuştu. Mouret'nin, kendisini iyi niyetle dinler gibi görünmesinden son derece hoşnuttu ve bir ana şefkatiyle sürdürdü konuşmasını.

"Siz, Mösyö Caffin'in başına gelenleri bir türlü anlamak istemediniz. Ne zaman konuşmak istesem, susturuyorsunuz beni... Rahip Caffin, bizim memlekette, Canteleu'de, bazı tatsız olaylarla karşılaşmıştı. Oysa son derece erdemli bir insandı, ahlak sahibi bir insandı. Ama ne yapalım ki duyarlı bir insandı aynı zamanda ve güzellikleri severdi. Bir değirmencinin kızı musallat olmuştu, ailesi yatılı okula vermişti kızı. Sonuçta olan oldu, anlarsınız ya! Olay duyulunca bütün memleket çok kızdı rahibe. Ellerine geçirseler taşlayarak öldüreceklerdi onu. Rouen'a kaçtı, başpiskoposa yalvardı. Ve buraya gönderdiler onu. Adamcağızın bu hapishane gibi yerde yaşaması yeterli

bir cezaydı kendisi için... Daha sonra haber aldım kızdan. Bir besiciyle evlenmiş. Çok da mutluymuş."

Hikâyesinin dinlenmesinden çok mutlu olan Teuse, rahibin durgunluğunu bir teşvik biçiminde algıladı. Yaklaştı ve devam etti.

"Ah Mösyö Caffin! Kesinlikle hava atmazdı bana, çoğu zaman günahlarından söz ederdi. Günah işlemiş ama cennete gitmesine engel değildir bu durum, inanın. Şurada, yan tarafta, otların altında sakin sakin uyuyabilir çünkü asla kimseye kötülüğü dokunmamıştır... Baştan çıkarılmış diye ona bu kadar kin beslenmesini anlayamıyorum. Son derece doğal bir şey bu. Hoş değil tabii ki, Tanrı'nın gazabını çekecek bir münasebetsizlik. Ama insan hırsız olacağına bunu yapsın daha iyi. Günah çıkartır ve iş biter... İnsan gerçekten pişmanlık duyarsa, gene kurtulmuş sayılır değil mi peder?"

Rahip Mouret, yavaş yavaş doğrulmuştu. Çok büyük bir çaba harcayarak, acılarını yenmişti. Yüzü hâlâ sapsarıydı ve güçlü bir sesle konuştu: "İnsan, asla günah işlememeli, asla!" dedi.

Teuse, "Ama siz çok kibirlisiniz Mösyö!" diye haykırdı. "Kibir de hoş bir şey değildir... Ben sizin yerinizde olsam böyle kesin tavır almazdım. İnsan derdini, sorununu söyler ve yüreğini yaralamaz böyle, ayrılığa da alışılır! Zamanla geçer... Ama siz insanların adını bile ağzınıza almaktan çekiniyorsunuz. Laflarını bile ettirmiyorsunuz, ölmüşler sanki. Döndüğünüzden beri en küçük bir haberi bile vermeye cesaret edemedim size. Ama artık söyleyeceğim, öğrendiğim her şeyi haber vereceğim size çünkü anladığım kadarıyla böyle susmak içinizi kemiriyor sizin."

Rahip Mouret, onu susturmak için bir parmağını kaldırmıştı ve ciddi ciddi yüzüne bakıyordu.

"Evet" diye sürdürdü konuşmasını yaşlı hizmetçi. "O taraftan haberler geliyor, hem de çok sık. Size de vereceğim o haberleri. Kız da sizin kadar üzgünmüş."

Rahip Mouret kalkıp, oradan uzaklaşacak kadar güç buldu kendinde.

"Susun!" dedi.

Teuse de kalktı ve o kocaman vücuduyla rahibin önüne geçti. Kızıyor, tepiniyor, bağırıyordu.

"Şimdi de gidiyor! Ama beni dinlemeniz gerekir. Bilirsiniz ki ben oradaki insanları pek sevmem. Sizin iyiliğiniz için söz ediyorum onlardan. Güya ben kıskançmışım ama bir gün götüreceğim sizi oraya. Benimle birlikte olacaksınız, kötü bir şey yapmayacaksınız, emin olun... Gider miyiz, tamam mı?"

Sakinleştiği yüzünden anlaşılan Rahip Mouret bir el hareketiyle uzaklaştırdı onu ve "Hiçbir şey istemiyorum, hiçbir şey bilmiyorum..." dedi. "Yarın önemli bir ayin var, mihrabın hazırlanması gerekiyor."

Sonra yürümeye başladı, gülümseyerek ekledi: "Siz hiç merak etmeyin sevgili Teuse. Sandığınızdan daha güçlüyüm ben. Kendi kendimi tadevi edebilirim."

Ve kendini güçlü gösteren bir tavırla, başı dik, muzaffer uzaklaştı oradan. Cübbesi, orada ekili kekiklere sürtünerek hışırtı çıkarıyordu. Olduğu yerde kalan Teuse bir yandan söylenmeye devam ediyor, bir yandan da çanağını ve tahta kaşığını topluyordu. Hem mırıldanıyor, homurdanıyor hem de omuz silkiyordu.

"Hava atıyor, rahip olduğundan kendini öteki er-

keklerden farklı sanıyor... Ama epeyce dirençli biri doğrusu. Karşılarında bu kadar yaltaklanmaya hiç gerek kalmayan ne erkekler tanıdım ben. Kalbini pire ezer gibi ezebilir bu adam. Tanrı veriyor bu gücü ona."

Teuse mutfağa gireceği sırada, Rahip Mouret'yi kümesin parmaklıklı kapısı önünde ayakta dururken gördü. Désirée, birkaç haftadır, besiye çektiği bir horozun nasıl semirdiğini göstermek için yolunu kesmişti. Mouret, şaka ederek horozun çok ağır olduğunu söyledi ve koca kız da bu iltifattan çok hoşlanarak mutlu bir halde güldü.

Teuse de daha beter öfkelendi ve kekeledi: "Besi horozları da pire gibi kendi kalplerini eziyor. Haklılar böyle davranmakta... Akıllı uslu yaşamakta övünülecek bir şey yok o halde."

IV

Rahip Mouret günlerini papaz evinde geçiriyordu. Hastalanmadan önceki günlerinde olduğu gibi uzun gezintilere çıkmıyordu artık. Les Artaud'nun kavrulan toprakları, içinde yamuk yumuk asma çubuklarından başka bir şeyin bitmediği bu vadinin sıcakları endişelendiriyordu onu. İki kez, sabah vaktinde, yollarda yürüyerek dua okumak için dışarı çıkmak istemiş ancak köyün dışına çıkamamış, kokulardan, güneşten, ufkun enginliğinden huzursuzluk duyarak geri dönmüştü. Yalnızca akşamları, karanlık çökerken yayılan serinlikte, kilisenin önünde, mezarlığa kadar alanda dolaşabiliyordu. Öğle sonra-

larında, nasıl tatmin edeceğini bilemediği bir faaliyet ihtiyacı içinde, kendisine bir uğraş bulmuş olmak için kubbealtındaki kırık pencerelere kâğıttan cam yapıştırmayı alışkanlık haline getirmişti. Bu uğraş, bir hafta boyunca merdivende tutmuştu onu. Camları düzenli ve temiz biçimde yapıştırabilmek için son derece dikkatli çalışıyor, kâğıdı nakışları keser gibi özenle kesiyor, zamkı sürerken etrafa taşmamasına dikkat ediyordu. Bu sırada Désirée de "bütün pencereleri kapatmayın, serçelerin girmesi gerekir içeri" diye haykırıyordu. Rahip de onu üzmemek için her pencerede birkaç cam yerini öyle açık bırakıyordu. Sonra, bu onarım işi bittiğinde duvarcıya, dülgere, nakkaşa falan ihtiyaç duymadan kiliseyi süsleme hevesine kapılmıştı. Her işi kendisi yapmak istiyordu. Bu tür işleri sevdiğini, bunların bedenini güçlendirdiğini söylüyordu. Pascal Amca papaz evine her uğrayışında onu yüreklendiriyor, bu tür uğraşların kesinlikle bütün ilaçlardan daha etkili olduğunu söylüyordu. Ve Rahip Mouret duvarlardaki bütün delikleri avuç avuç alçıyla tıkadı, eline çekici alarak mihrabı güçlendirdi, kürsüyü ve günah çıkartma yerini yeniden boyamak için çeşitli boyalar ezdi. Köyde olay oldu bu. İki fersah ötede bile bunlar konuşuluyordu. Köylüler, elleri arkalarında rahibin çalışmalarını seyretmeye geliyordu. Rahip de böylelikle belinde mavi önlük, bilekleri yara bere içinde, bu zorlu işlere dalıyor ve dışarı çıkmamak için bahane bulmuş oluyordu. Günlerini alçıların içinde, rahat ve gülümseyerek geçiriyor, dışarıyı, huzurunu bozan ağaçları, güneşi, sıcak rüzgârları unutuyordu.

Bambousse Baba, işlerin ne kadar ilerlediğini gör-

mek amacıyla, her akşam kiliseye giriyor ve müstehzi bir tavırla, "Muhterem peder, belediyeye masraf çıkarmadığına göre, istediği her şeyi yapabilir" diyordu.

Rahip Mouret manastırda harcadığı paraları bu işe harcadı. Aslında, kiliseyi güzelleştiren bu onarım etkinlikleri ilkel, beceriksizlik kokan, gülünç işlerdi. Rahip Mouret çok çabuk bıktı duvarcılıktan. Kilisenin içini, çepeçevre, yalnızca bir insan boyu kadar boyamakla yetindi. Teuse harç karıyordu. Papaz evinin başlarına çökeceğinden korktuğunu söyleyerek, oranın da onarılması gerektiğini belirtince Rahip Mouret o işin üstesinden gelemeyeceğini, işçi getirtmek gerektiğini anlattı. Bu yüzden şiddetli bir tartışma çıktı aralarında. Teuse, içinde kimsenin yatmadığı bir kiliseyi böyle süsleyip, yanında, tavanları çökebilecek ve kendilerini öldürebilecek odaları öyle bırakmanın akıllıca bir şey olamayacağını iddia ediyordu.

"Sonunda, yatağımı, buraya, mihrabın arkasına taşıyacağım. Geceleri çok korkuyorum" diye homurdandı bir keresinde.

Teuse, alçı tükenince papaz evinden söz etmez oldu artık. Rahibin gerçekleştirdiği nakkaşlık işlerine bakmaktan büyük bir zevk duyuyordu. Bu işlerin en güzel tarafı o olmuştu. Her yanı tahtalarla dolduran rahip bu tahtalara kalın bir fırçayla parlak, sarı boyu sürüyordu. Fırça, çok yumuşak hareketlerle gidip geliyordu ve Mouret fırçanın bu tekdüze hareketiyle biraz uyuşuyor, boyaların yağlı izlerine bakarak saatlerce hiçbir şey düşünmüyordu. Rahip Mouret, günah çıkartma yeri, kürsü, kerevet ve de saat mahfazası, her yer sarıya

boyanınca, büyük mihrabı tamir etmek amacıyla mermer taklidi dekorlar yaptı. Sonra büyük bir gayret göstererek baştan başa boyadı orasını. Büyük mihrap beyaz, sarı, mavi renklerle muhteşemdi. Elli yıldan beri kiliseye hiç uğramayan insanlar mihrabı görmeye gittiler akın akın.

Boyalar kurumuştu ve geriye Rahip Mouret'nin tahtaların üstüne koyu renk bir süs çekmesi kalmıştı. Bu amaçla hemen işe koyuldu öğleden sonra. Teuse'ün de hatırlattığı gibi, ertesi gün ayin yapılacağından bütün işlerin o akşam bitirilmesi gerekiyordu. Mihrabı temizlemek için bekliyordu Teuse. Şamdanları, gümüş haçı, içlerine yapma güllerin konduğu porselen vazoları, büyük yortulara özgü dantellerle süslü örtüyü küçük masaya koymuştu. Ama bu süsleme işinin gereği gibi yapılması o kadar zaman aldı ki Rahip Mouret geç saate kadar çalıştı. Son panoyu bitirdiğinde ortalık kararmıştı. Kiliseye dolan alacakaranlığın kül renkli ortamında, "Gereğinden fazla güzel olacak" diyen gür bir ses duyuldu.

Cetvel boyunca hareket eden fırçayı daha iyi izleyebilmek için diz çöken Teuse korkuyla ürperdi. Başını çevirdi.

"Aaa! Peder Archangias'mış!" dedi. "Kutsal eşya yerinden mi geldiniz?.. Ödüm patladı. Sesin döşeme taşlarının altından geldiğini sandım."

Rahip Mouret, Archangias'ı belli belirsiz bir baş işaretiyle selamladıktan sonra tekrar işine koyuldu. Archangias, iri ellerini cübbesinin önünde kavuşturmuş, ayakta bekliyordu. Mouret'nin süslemelerin düzenli olması için fazla özen gösterdiğini fark edince omuz silkti ve birkez daha, "Gereğinden fazla güzel olacak."

Kendinden geçmiş haldeki Teuse bir kez daha ürperdi.

"Sizin burada olduğunuzu unutmuştum" diye haykırdı. "Konuşmaya başlamadan önce öksürebilirsiniz! Sesiniz, ölü sesi gibi birdenbire çıkıyor."

Teuse ayağa kalkmıştı ve seyretmek amacıyla geriliyordu.

"Niçin gereğinden fazla güzel?" diye sordu. "Tanrı söz konusu olduğunda hiçbir şey gereğinden fazla güzel değildir... Eğer pederin elinde altın yaldız olsaydı, altın yaldız kullanırdı, hiç kuşkunuz olmasın!"

Mouret işini bitirmişti ve Teuse süsleri bozmamaya gayret ederek örtüyü değiştirdi çabucak. Sonra haçı, şamdanları ve vazoları uyumlu bir biçimde yerleştirdi. Rahip Mouret, koro yerini sahından ayıran tahta parmaklığa yaslanmıştı, yanında Peder Archangias vardı. Hiç konuşmadılar. Git gide artan loşlukta, çarmıha gerilmiş İsa'nın ayaklarında, sol böğründe ve sağ şakağında damla damla ışık oluşturan gümüş haça bakıyorlardı. Teuse işini bitirince gururlu bir tavırla ilerledi.

"Nasıl, güzel oldu değil mi? Yarın, ayindeki cemaati görün siz: Bu dinsizler, ancak Tanrı'nın zengin olduğuna inandıklarında gelirler onun evine... Meryem mihrabım da öbürü gibi yapmak gerekir peder."

"Boşuna para harcıyorsunuz" diye homurdandı Archangias.

Teuse sinirlendi. Rahip Mouret suskunluğunu sürdürdüğünden, onu da, Archangias'ı da iterek ve cübbelerinden çekiştirerek Meryem mihrabının önüne götürdü.

"Baksanıza, büyük mihrap pırıl pırıl olunca bu çok

fazla sırıtıyor. Hiç boyanmamış sanki. Sabahları ne kadar temizlersem temizleyeyim, tozlarını alamıyorum. Simsiyah, çok çirkin... Ne derler biliyor musunuz peder? Meryem Ana'mızı sevmiyorsunuz, derler. Benden söylemesi."

"Derlerse desinler" diye araya girdi Archangias.

Teuse sinirinden patlayacak gibiydi: "Günah olur da ondan" diye homurdandı. Mihrap, mezarlıkta bakımsız bırakılmış mezara benziyor. Ben olmasam, üstünde örümcekler yuva yapacak, yosun bağlayacak her tarafı. Ara sıra, bir tarafta bir çiçek demetim olursa Meryem'e veriyorum onu... Bir zamanlar bahçemizdeki bütün çiçekler onundu."

Teuse mihrabın ön tarafına gelmiş, basamaklarda unutulmuş ve kurumuş iki demeti almıştı oradan. Rahip Mouret'nin ayaklarının dibine attı onları.

"Görüyorsunuz değil mi? Mezarlıklardaki gibi..." dedi.

Mouret, hiç karşılık vermeden, çiçekleri yerden aldı. Ortalık tamamen kararmıştı. Peder Archangias'ın ayağı takıldı, sandalyelere çarptı, az daha düşüyordu. Küfür ediyor, içinde İsa, Meryem adları geçen laflar ediyordu. Lamba getirmeye giden Teuse, geri döndüğünde şu soruyu sordu Mouret'ye: "Çanaklarla fırçaları tavan arasına kaldırabilir miyim peki?"

"Evet" diye karşılık verdi Rahip. "Bitti, gerisini sonra düşünürüz."

Teuse her şeyi topladı, ağzından gereksiz bir şey çıkabileceğinden korkarak, önlerinden yürüdü. Kurumuş iki çiçek demeti Rahip Mouret'nin elinde kaldığından

Archangias, kümesin önünden geçtikleri sırada, "Atsanıza elinizden şunları!" diye haykırdı.

Rahip, başı önünde bir iki adım daha attı, daha sonra tahta parmaklığın üstünden gübre çukuruna attı çiçekleri.

V

Karnını doyuran Peder Archangias, Rahip Mouret yemeğini yerken, ters çevrilmiş bir sandalyeye ata biner gibi oturdu. Mouret, Les Artaud'ya döneli, Archangias, neredeyse her akşam uğruyordu papaz evine. O zamana kadar, hiç bu kadar buyurgan bir tavırla sıkmamıştı ev halkını. Kocaman ayakkabılarıyla, döşeme taşlarını âdeta ezerek, gümbür gümbür öttürerek, eşyalara yumruk atarak, o sabah, küçük kızların kıçlarına indirdiği şaplakları anlatıyor ya da sopa darbelerini andıran çok sert kurallarla kendi ahlak anlayışını özetliyordu. Sonra sıkılmış, Teuse'le kâğıt oynamayı düşünmüştü. Teuse, kesinlikle başka bir oyun öğrenemediğinden sürekli '*bataille*' [savaş] oynuyorlardı. Rahip Mouret masaya şiddetle çarpılan ilk kâğıtları dudaklarında bir gülümsemeyle seyretmeye başlıyor, daha sonra da yavaş yavaş derin hayallere dalıyordu. Saatlerce kendinden geçmiş bir halde kalıyor, Peder Archangias'ın kuşkulu bakışları altında kendini kaybediyordu.

O akşam Teuse'ün aksiliği üstündeydi ve sofrayı kaldırır kaldırmaz yatacağını söyledi. Ama Archangias oynamak istiyordu. Omzunu okşadı onun ve sonunda

oturttu oyuna ve Teuse öyle şiddetle oturdu ki iskemle çatırdadı. Peder Archangias hemen kâğıtları karmaya başladı. Ondan nefret eden Désirée, hemen her akşam yanma alıp, yukarıda yediği meyveleriyle ortadan kaybolmuştu.

"Kırmızıları istiyorum" dedi Teuse.

Oyun başladı. Önce Teuse, Archangias'dan bir-iki güzel kâğıt aldı. Sonra iki tane as aynı anda düştü masaya. Teuse müthiş bir heyecan içinde, "*Bataille!*" diye bağırdı.

Teuse, bir dokuzlu attı ve şaşırdı ama Peder Archangias bir yedili atınca, Teuse, büyük bir neşe içinde topladı kâğıtları. Aradan yarım saat geçtikten sonra Teuse'ün elinde kala kala iki as kalmış, şanslar eşit hale gelmişti gene. Kırk beş dakika dolmak üzereyken Teuse bir as yitirmişti. Valelerin, damların, ruaların gidiş gelişi korkunç bir katliamı andırıyordu.

Peder Archangias, Rahip Mouret'ye dönerek, "Nasıl, zorlu bir el, değil mi?" dedi.

Ama onu o kadar dalgın, uzaklaşmış, dudaklarında öylesine bilinçsiz bir gülümseme içinde gördü ki sertçe yükseltti sesini.

"Hey Peder, bizi seyretmiyor musunuz? Hiç kibar değilsiniz... Biz sırf sizin için oynuyoruz. Eğlendirmeye çalışıyoruz sizi... Seyredin şu oyunu. Hayallere dalmaktan iyidir. Nereye gittiniz gene?"

Rahip Mouret bir titreme geçirmişti. Karşılık vermedi, gözlerini kırpıştırdı ve oyunu izlemeye çalıştı. Bütün hızıyla sürüyordu parti. Teuse yitirdiği as'ı geri aldı, sonra gene yitirdi. Bazı geceler, böyle, dört saat boyunca

as bir gidip bir gelirdi aralarında; hatta çoğu zaman yenişemeden öfkeyle yatmaya giderlerdi.

Oyunu kaybetmekten çok korkan Teuse ansızın, "Ha! Şimdi aklıma geldi" diye haykırdı. "Peder bu akşam dışarı çıkacaktı. Fortuné'yle Rosalie'ye sözü vardı, onları takdis edecekti, âdettir. Çabuk efendim. Peder de gelir sizinle birlikte."

Rahip Mouret ayağa kalkmış şapkasını arıyordu. Peder Archangias kâğıtları bırakmadan öfke içinde, "Boş verin canım. O domuz ininin ne ihtiyacı var takdise? dedi. "Odalarında yapacakları şey çok mu temiz? Bu yöntemi kaldırmalısınız peder. Bir rahip asla yeni evlilerin yatak çarşaflarıyla ilgilenmemeli... Gitmeyin. Oyunu bitirelim daha iyi."

"Olmaz, sözüm var" dedi rahip. "Gücenirler belki... Siz kalın. Ben dönünceye kadar devam edin."

Teuse, endişe içinde Peder Archangias'a bakıyordu.

"Tabii, kalacağım" diye bağırdı. "Çok saçma."

Ama Rahip Mouret, daha kapıyı açmadan, Peder, elindeki kâğıtları hiddetle fırlattı, yerinden kalktı ve peşinden gitti. Sonra geri dönerek Teuse'e, "Ben kazanıyordum" dedi. "Kâğıtlar öyle kalsın. Yarın devam ederiz."

Ama Teuse kâğıtları aceleyle karıştırmıştı.

"Kâğıtlar karıştı artık" dedi. "Kâğıtları bardağa dolduracak değilim herhalde! Ayrıca ben de kazanabilirdim eli. Bir as daha vardı elimde."

Peder Archangias iki adımda yetişti Rahip Mouret'ye. Rahip, Les Artaud'ya inen dar patikada yürüyordu. Peder Archangias sürekli göz kulak olurdu ona. Mouret'yi sürekli gözlüyor, o nereye gitse o da peşinden

gidiyor, kendisi bu görevi yapamadığı zaman, okulundaki çocuklardan birini görevlendiriyordu bu amaçla. O müthiş gülüşüyle "Tanrı'nın jandarması" olduğunu söylerdi. Gerçekten de Rahip Mouret, Peder Archangias'ın cübbesinin altına hapsedilmiş bir suçluya, kendisinden kuşkulanılan, bir dakika bile gözden kaçırıldığı takdirde, aynı suçu tekrar işleyecek kadar zayıf olduğu kabul edilen bir suçluya benziyordu. Kıskanç bir yaşlı kız hiddeti, tepe camlarından belli belirsiz seçilebilen gökyüzü parçasını bile gizleyebilecek kadar görevine bağlı bir zindancının aşırı özenine benzetilebilirdi bu durum. Peder Archangias her yerde hazır ve nazırdı, güneşi tıkıyor, içeri bir kokunun bile girmesine engel oluyordu ve yarattığı zindanın duvarlarını o kadar sıkı örmüştü ki dışarıdan hiçbir şey sızmıyordu içeri. Rahip Mouret'nin en küçük zaafını bile gözetliyor, bakışlarından tatlı düşüncelerini anlıyor ve bu düşünceleri, bir kelimeyle, yaramaz hayvanlar gibi acımasızca eziyordu. Suskunluklar, gülümsemeler, alnının solgun rengi, ellerindeki, ayaklarındaki ürpertiler, her şey onun malı haline gelmişti. Aslında işlenmiş suçu açıkça dile getirmekten kaçınıyordu. Onun varlığı bile bir sitemdi. Bazı sözleri dile getiriş üslubu, bunları bir kırbaç şakırtısı haline getiriyordu. Peder Archangias, günahın üstüne tükürdüğü bütün pisliği bir tek hareketle ifade ediyordu. Karılarını, hüznünü yalnızca kendilerinin hissettikleri acımasız anıştırmalarla ezen boynuzlanmış kocalar gibi o da hiç söz etmiyordu Paradou'daki sahneden. Bu başkaldırmış bedeni mahvetmek için o sahneyi bir tek kelimeyle anmakla yetiniyordu. İlahi zinayla kirlenmiş, yeminleri bozan, üstüne

yasak okşayışlar çeken, uzaktan hissettiği kokusu asla tatmin edilmemiş kendi teke perhizini tehdit edebilen bu rahip onu da aldatmıştı.

Saat ona geliyordu. Köy uykudaydı ama öbür tarafta, değirmen tarafında, çok fazla aydınlatılmış bir kulübeden bir ses yükseliyordu. Bambousse Baba en güzel odaları kendisi almış, evin bir köşesini de kızıyla damadına bırakmıştı. Orada rahibin gelişini bekleyerek son kadehlerini yuvarlıyorlardı.

"Sarhoş olmuşlar" diye mırıldandı, "işitiyor musunuz?"

Rahip Mouret hiç cevap vermedi. Vadiyi, uzaklarda, durgun bir göl haline getiren bir ay ışığı masmavi, harikulâde bir gece yaratmıştı. Rahip Mouret, bu okşayıcı, hoş ışıkların verdiği rahatlığın içine gömülmüş gibi adımlarını yavaşlatıyordu; hatta, bazı ışık kırıntılarının karşısında, serin bir suyun yakınında hissedilen ve âdeta zevk veren bir ürperti içinde duruyordu. Peder, geniş adımlar atarak yürümeye devam ediyor, homurdanıyor ve ona sesleniyordu bir yandan da.

"Gelin... Bu saatte kırlarda dolaşmak sağlığa zararlıdır. Şu anda yatağınızda olsanız daha iyi olurdu."

Ama köyün çıkışında birdenbire dikildi yolun ortasında. Küçük çam korularının oluşturduğu kara gölgeler içinde, beyaz çizgilerin kaybolduğu tepeleri seyrediyordu. Tehlike sezmiş bir köpek gibi hırlıyordu.

"Böyle geç saatte tepeden inen kim acaba?" diye söylendi.

Rahip hiçbir şey işitmediğinden, hiçbir şey görmediğinden, bu sefer de kendisi adımlarını hızlandırmak istedi.

Peder Archangias bağırdı: "Durun hele" dedi. "Dönemeci döndü. Bakın ay ışığında seçiliyor. Görüyorsunuz şimdi... Elinde sopa bulunan, iri yarı biri."

Kısa bir suskunluktan sonra öfkeden kısılmış ve boğuklaşmış bir sesle devam etti:

"İşte o, o serseri... Tahmin ediyordum ben zaten."

Yukarılardan gelmekte olan adam, yamacın eteğine vardığında, Rahip Mouret, onun Jeanbernat olduğunu fark etti. Yaşlı adam, seksen yaşında olmasına rağmen, yere öylesine güçlü basıyordu ki, çivili, koca potinleri kıvılcımlar fışkırtıyordu çakıl taşlarından. Tüfek gibi omzunda taşıdığı sopasını kullanmaya hiç gerek duymadan, meşe ağacı gibi dimdik yürüyordu.

Olduğu yerde çakılıp kalan Peder Archangias, "Ah namussuz!" diye söylendi. "Şeytan, cehennemin bütün ateşini ayaklarının dibine döksün!"

Rahip Mouret çok şaşırmış, arkadaşını düşüncesinden vazgeçirme umudunu yitirmiş, bir an önce Bambousse'ların evine vardığı takdirde Jeanbernat'yla karşılaşmaktan kurtulabileceğini umarak yoluna devam etmek üzere arkasını dönmüştü. Ama ancak beş adım atabilmişti ki ihtiyarın, hafif alaylı sesi, neredeyse kulağının tam dibinde yükseldi:

"Beklesenize peder. Korkuyor musunuz benden yoksa?"

Rahip Mouret durunca, yaklaştı, sürdürdü konuşmasını: "Tabii, sizin cüppeleriniz rahat değildir, koşmanıza engel olur. Ayrıca, ortalık ne kadar karanlık olursa olsun, uzaktan tanımak mümkün sizi. Yamacın tepesinde, kendi kendime 'şurada giden bizim peder yahu!' de-

dim. Hiç merak etmeyin, gözlerim keskin daha... Niçin bize uğramaz oldunuz artık?"

Sapsarı kesilen rahip mırıldandı: "Çok işim var!"

"Tabii, herkes özgürdür davranışında. Bunu sormamın nedeni, rahipsiniz diye size dargın olmadığımı göstermek. Geldiğiniz takdirde, Tanrı'nızdan bile söz etmeyiz, benim için fark etmez... Bizim kız sanıyor ki, bize gelmenizi ben engelliyorum. Ben de ona, 'rahip aptal' dedim. Ben böyle düşünüyorum. Hastalığınız sırasında sizi yedim mi ben? Sizi görmeye bile gelmedim... Herkes özgürdür davranışları konusunda."

Peder Archangias'ın orada olduğunu fark etmiyormuş gibi, o çekici kayıtsızlığı içinde konuşuyordu. Ama Peder Archangias tehdit eder gibi homurdanınca Jeanbernat, "Muhterem peder, domuzunuzu yanınızda mı gezdirirsiniz hep böyle?" diye sordu.

Peder Archangias yumruklarını gösterdi: "Seni haydut! diye homurdandı.

Jeanbernat sopasını kaldırdı ve onu henüz yeni tanımış gibi davrandı, "İndir şu pençelerini!" diye bağırdı. "Ha sen miydin koca papaz? O pis deri kokundan tahmin etmeliydim sen olduğunu... Seninle görmemiz gereken bir hesabımız var. Yemin ettim, sınıfın ortasında kulaklarını keseceğim senin. Zehirlediğin o çocuklar eğlenirler böylece."

Peder Archangias küfrederek geriledi sopanın karşısında. Kekeliyor ve ne söyleyeceğini bilemiyordu.

"Jandarmaları gönderip yakalatacağım seni, katil. Kiliseye tükürdün sen, gördüm, yalnızca kapıların önünden geçerek bile ölüm saçıyorsun etrafa. Saint-Eutro-

pe'ta çaldığın okunmuş ekmeği bir kıza zorla yedirip, çocuğunu düşürttün. Béage'da, mezarlardan çocuk ölüleri çıkartıp ve iğrenç emellerine alet etmek için sırtına vurup götürdün onları... Herkes biliyor bunları, namussuz, sen hepimizin yüz karasısın. Seni boğan cennetliktir."

İhtiyar, sinsice gülerek dinliyor ve elinde sallıyordu sopasını. Öteki küfürler yağdırırken alçak sesle mırıldanıyordu: "Haydi, dök içini bakalım, yılan. Birazdan belini bükeceğim senin."

Rahip Mouret araya girmek istedi ama Peder Archangias itti onu: "Siz de onunla berabersiniz" diye haykırdı, "Haçı çiğnetmedi mi size? Hayır diyebilir misiniz?"

Sonra tekrar Jeanbernat'ya döndü: "Ah şeytan! Eline bir rahip geçirdiğine ne kadar memnun olmuşsundur kimbilir" dedi. "Sana bu işte yardımcı olanların Allah belasını versin! O uyurken sen ne yapıyordun geceleri? Saçlarının daha çabuk uzaması için, kafasındaki o tıraşlı yere tükürüyordun değil mi? Sakalı, her gece bir parmak uzasın diye, çenesine, yanaklarına üflüyordun değil mi? Büyü yaparak bütün bedenini oğuşturuyordun... Kudurmuş bir köpek gibi azdırıyordun onu. Sonunda hayvana benzettin onu böyle!"

Jeanbernat sopasını tekrar omzuna vurdu ve "Aptal!" dedi. "Canımı sıkıyor."

Cesaret bulan Peder Archangias iki yumruğunu birden uzattı burnuna doğru.

"Ya o orospu kızın!" diye bağırdı. "Onu papazın yatağına çırılçıplak sokan da sen değil misin?"

Avazı çıktığı kadar bağırarak, arkaya doğru attı ken-

dini. Yaşlı adamın sopası, hızla uçmuş ve sırtında parçalanmıştı. Biraz daha geriledi, yolun kenarındaki taş yığınından iki yumruk büyüklüğünde bir taş aldı ve Jeanbernat'nın kafasına attı. Yaşlı adam eğilmeseydi, kafası yarılacaktı. O da hemen oradaki başka bir taş yığınına koştu ve taş topladı. Ve iki yığın arasında korkunç bir savaş başladı. Dolu gibi yağıyordu taşlar. Ortalığı müthiş aydınlatan ay ışığı, gölgeleri belirgin çizgilerle ortaya çıkarıyordu.

Peder Archangias kendinden geçmiş gibiydi: "Evet yatağına soktun" deyip duruyordu. "Yatağın altına da İsa tasviri koymuştun, pislik ona gitsin diye... Ya! Her şeyi bilmem şaşırtıyor seni değil mi? Bu birleşmeden acayip bir mahluğun çıkmasını bekliyorsun değil mi? Sen her sabah o orospu kızının karnına, Deccal doğurması için cehennemin on üç işaretini çiziyorsun. Deccal istiyorsun sen haydut... Al sana! Bir gözünü oysun şu taş!"

Yeniden eski sakin halini alan Jeanbernat, "Bu da senin ağzını tıkasın papaz!" diye karşılık verdi. "Ne biçim masallar anlatıyor bu hayvan herif! Yoluma devam etmem için kafanı mı patlatmam gerekir? Okuduğun din dersleri beynine vurmuş senin!"

"Din dersi! Senin gibi lanetlilere öğretilen din derslerini sen de bilmek ister misin? Evet istavroz çıkartmayı öğreteceğim sana. Al sana, bu Baba, bu da Oğul için, bu da Kutsal Ruh için... Hâlâ ayaktasın öyle mi? Dur bakalım, bu da Amin."

Mitralyöz mermisi gibi, bir avuç küçük taş fırlattı. Taşlar Jeanbernat'nın omzuna isabet etmişti. Elindeki taşları bıraktı Jeanbernat, sonra sessizce ilerledi. Bu

arada Peder Archangias yığının içinden iki avuç daha taş almıştı: "Öldüreceğim seni" dedi. "Tanrı böyle istiyor. Kolumda Tanrı gücü var."

Yaşlı adam ensesinden tuttu onu. "Susacak mısın sen?" dedi.

Yolun, ay ışığında mavi renk almış toz toprağı içinde, kısa süren bir mücadele oldu. Peder Archangias daha zayıf olduğunu görerek, ısırmaya çalışıyordu hasmını. Jeanbernat'nın kupkuru organları onu kıskıvrak bağlayan ipler gibiydi. Öyle sıkıyordu ki vücudunu, ip düğümler etlerine gömülüyordu sanki. Sesi çıkmıyor, soluğu tıkanıyor, bir kalleşlik yapmayı düşünüyordu.

Onu altına alan ihtiyar alaycı bir tavırla devam etti: "Bir kolunu kıracağım senin ki Allah'ın da kırılsın... Gördüğün gibi senin Allah'ın benden güçlü değil. Ben geberteceğim seni... Kulaklarını keseceğim senin, çok sıktın artık."

Cebinden yavaşça bir bıçak çıkardı. Kavgacıların arasına birkaç defa boşu boşuna atılan Rahip Mouret öyle sert bir müdahalede bulundu ki Jeanbernat bu işi ertelemek zorunda kaldı.

"Yanlış yapıyorsunuz, peder" dedi. "Bu çapkının hacamat edilmesi gerekiyor. Ama madem ki üzülüyorsunuz, beklerim ben. Ama nasıl olsa bir yerde rastlarım ben ona."

Peder Archangias homurdanınca sustu ve bağırdı ona: "Sallanma yerinde yoksa iki kulağını da kesiverirım."

"Evet ama göğsüne oturmuşsunuz siz" dedi Rahip Mouret. "Kalkın da nefes alsın."

"Yok, olmaz, o zaman tekrar başlar o uygunsuz davranışları. Gideceğim zaman bırakırım... Evet, diyordum ki, bu namussuz bize saldırdığında, bize gelirseniz, hoş gelirsiniz, safa gelirsiniz. Biliyorsunuz, bizim kız asidir biraz. Salatalarıma nasıl karışamıyorsam, onun işine de öyle karışamıyorum. Salatalar da kendi bildikleri gibi büyürler, kız da. Ama bunun gibi yobazlar baktıkları her yerde kötülük görürler. Sen nerede kötülük gördün, namussuz, sen uyduruyorsun bunları hep, hayvan!"

Gene hırpalamaya başladı Peder Archangias'ı.

"Bırakın da kalksın" diye yalvardı Rahip Mouret.

"Biraz sonra... Bizim kız epeydir rahatsız. Ben farkında değilim. Ama kendisi söyledi bana. Ben de Plassans'a, Pascal Amca'nıza haber vermeye gidiyorum. Gece rahat dolaşıyor insan, kimseler olmuyor yollarda... Evet, durum böyle işte, pek iyi değil kız."

Rahip ne söyleyeceğini bilemedi. Başı önde sendeliyordu.

Yaşlı adam devam etti: "Sizi tedavi etmek çok mutlu ediyordu beni. Tütün içerken onun kahkahalarını duyuyordum. Yetiyordu bana bu. Kızlar muşmula gibidir. Çiçek açtıklarında ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Neyse isterseniz, gelirsiniz. Kız hoşlanır belki. Allahaısmarladık Rahip."

Peder Archangias'ın bileklerini iyice sıkarak ve bir kalleşlik yapmasından kuşkulanarak, ağır ağır kalktı yerinden. Başını çevirmeden, gene, sert ve uzun adımlarla uzaklaştı oradan. Archangias, sessiz sadasız taş yığınına kadar sürüklendi. Yaşlı adamın biraz uzaklaşmasını bekledi. Sonra iki eliyle taş toplayarak fırlatmaya başladı ge-

ne. Ama taşlar, yolun tozlarına karışıp yuvarlanıyordu. Jeanbernat artık kızmaya, sinirlenmeye gerek görmüyor, sessiz gecenin ortasında, bir ağaç gibi dimdik yürüyordu.

Peder Archangias son bir taş daha atarak, "Lanet olası! Şeytan yürütüyor onu!" diye homurdandı. "Şöyle bir dokunsan yıkılacak, o kadar yaşlı! Cehennem ateşinde pişmiş. Pençelerini hissettim."

Çakılların üstünde çaresizlik ve öfke içinde tepiniyordu. Birden Rahip Mouret'den çıkardı öfkesini.

"Kabahat sizin" diye haykırdı. "Bana yardımcı olmanız gerekirdi, ikimiz bir olsak, boğardık onu."

Köyün öbür ucunda, Bambousse'ların evinde gürültü patırtı artmıştı. Boşalan kadehlerin masaya uyumlu biçimde vuruşları açık seçik duyuluyordu. Rahip, hiç başını kaldırmadan tekrar yola koyulmuş, camın, tutuşmuş, alev almış kuru bir dal gibi dışarıya saçtığı aydınlığa doğru yürüyordu. Peder Archangias, cüppesi toz içinde, bir yanağı, sıyırıp geçen bir taşla kanamış halde ve asık suratla gidiyordu onun peşinden. Biraz sessiz kaldıktan sonra sert bir ses tonuyla sordu: "Gidecek misiniz?"

Rahip Mouret karşılık vermeyince devam etti: "Dikkatli olun! Gene günaha gireceksiniz... Bu adamın karşınıza çıkması, bütün bedeninizi ürpertti. Ay ışığında, bir kız gibi, solgun gördüm sizi... Dikkatli olun, işitiyor musunuz? Bu kez affetmez Tanrı. Daha da beter olursunuz... Ah! Sefil çamur, o pislik sürüklüyor sizi!"

O zaman, başını kaldırdı nihayet Rahip Mouret. Sessizce ağlıyor, iri yaşlar döküyordu. Hüzünlü bir tatlılıkla, "Benimle niçin böyle konuşuyorsunuz?" dedi.

"Sürekli yanımdasınız, yaptığım mücadeleyi biliyorsunuz. Kuşkulanmayın benden ve bırakın, nefsimi yenebilecek gücü bulayım."

Suskun göz yaşlarıyla nemlenen bu çok sade gözler gece karanlığında öyle acı bir ifadeye bürünüyordu ki bizzat Peder Archangias, sarsılmazlığına rağmen tuhaf hissetti kendini. Tek bir kelime daha edemedi, cüppesini silkeledi ve yanağındaki kanı sildi. Bambousse'ların evinin önüne geldiklerinde içeri girmek istemedi. Birkaç adım ötede, devrilmiş duran eski bir yük arabasının üstüne oturdu ve bir bekçi köpeği sabrıyla bekledi orada.

Masada oturan bütün Bambousse'lar ve bütün Brichet'ler, "İşte rahip geldi" diye haykırdılar.

Kadehler tekrar doldu. Rahip Mouret kadehlerden birini almak zorunda kaldı. Düğün yapılmamıştı daha. Yalnızca akşam vakti, yemekten sonra, yaklaşık elli litrelik bir damacana oturtulmuştu. Yatağa yatmadan önce bitmesi gerekiyordu bu damacananın. On kişiydiler, Bambousse Baba, damacanayı tek elle eğiyor ve şarap, iplik gibi akıyordu damacanadan. Rosalie çok keyifliydi, çocuğun ağzını kendi kadehine daldırıyor, koca Fortuné de hüner ve marifet gösteriyor, dişleriyle iskemleleri kaldırıyordu. Yatak odasına geçildi. Papazın, kadehine doldurulan şarabı orada içmesi âdetti. Odayı kutsamak dedikleri şeydi bu. Bu kutsama işi, uğur getiriyor, karı koca kavgasını engelliyordu. Bu törenler Mösyö Caffin zamanında çok neşeli geçerdi, yaşlı papaz keyfine çok düşkündü, hatta kadehini tek damla bile bırakmadan boşaltmasıyla ünlüydü. Zaten Les Artaud'daki kadınlar kadehte kalan her damlanın karı koca için bir eksik aşk yılı oldu-

ğunu iddia ederlerdi. Rahip Mouret'nin yanında çok fazla gülmek, eğlenmek mümkün değildi. Ama o da bir dikişte içti şarabını ve bu, Bambousse Baba için epeyce bir övünç vesilesi oldu. Yaşlı, Madam Brichet, dibinde biraz şarap artmış kadehe bakarken yüzünü buruşturdu. Orman bekçisi bir amca, karyolanın önünde müstehcen şakalar yapıyor, Rosalie'yi güldürüyordu. Koca Fortuné de Rosalie'yi, güya okşuyormuş gibi yataklara yatırıyordu yüzü koyun. Herkes çapkınlık bağlamında bir şeyler söyledikten sonra, misafir odasına dönüldü. Vincent ve Catherine yalnız kalmışlardı orada. Vincent, bir iskemleye çıkmış, koca damacanayı kollarının arasına almış, eğiyor, içindeki şarabı Catherine'in ağzına boşaltıyordu.

Bambousse rahibi uğurlarken kapıda, "Teşekkürler efendim" diye haykırdı. "Tamam, oldu bitti! Evlendiler, gözünüz aydın. Namussuzlar! Biraz sonra '*Pater*' ve '*Ave*' dualarını okuyacaklarını sanıyorsanız aldanıyorsunuz... İyi geceler. İyi uykular peder!"

Peder Archangias, üzerinde oturduğu arabadan ağır ağır kalkmıştı.

"Şeytan, derilerinin arasına kürek kürek kömür doldursun da gebersinler!" diye homurdandı.

Ondan sonra da ağzını açmadı, papaz evine kadar da götürdü Rahip Mouret'yi. Orada kapıyı kapamasını bekledi onun, sonra ayrıldı oradan. Hatta, rahibin tekrar çıkıp, bakıp bakmadığını anlayabilmek için iki kez döndü baktı arkasına. Rahip Mouret odasına girince, soyunmadan yatağına attı kendini, hiçbir şey işitmemek, hiçbir şey görmemek için kulaklarını tıkadı, yüzünü yastığa gömdü. Kendinden geçti ve ölü gibi uyudu.

VI

Ertesi gün Pazar'dı. Kutsal haç töreni bir büyük ayin gününe rastladığından Rahip Mouret o dinsel töreni görkemli biçimde kutlamak istemişti. Haça büyük ilgi duymaya başlamış, odasındaki Meryem heykelciğinin yerine siyah renkli büyük bir haç yerleştirmişti. Saatlerce ibadet ediyordu onun karşısında. Haçı yüceltmek ve onu, karşısına, her şeyin üstüne, yaşamın tek hedefi gibi yerleştirmek, acı çekme ve mücadele etme konusunda güç veriyordu kendisine. Haça, İsa yerine kendini bağlamayı, orada başına dikenli bir taç koymayı, organlarının delinmesini, böğrünün yarılmasını hayal ediyordu. Tanrı'sının, orada, dudaklarında kurtarıcı tebessümüyle bütün bedeni kanarken, kendisinin yalancı bir yaradan yakınmaya cüret etmesi ne kadar alçakça bir tavırdı! Yarası önemsiz de olsa, Mouret onu bir kurban niyetiyle veriyor, kendinden geçiyor, kanının gerçekten, alnından, organlarından, göğsünden aktığını sanıyordu. Böyle anlarda rahatlıyor, bütün pislikleri yaralarından akıp gidiyordu. Din kurbanlarına özgü kahramanlıklarla yerinde doğruluyor, bedeninde en küçük bir ürperti hissetmeden dayanayacağı korkunç işkencelerin gelmesini bekliyordu.

Şafak sökerken haçın karşısında diz çöktü. Ve lutuf, çiy gibi, bol bol geldi. Rahip Mouret zorlanmadı, o kurtuluşu göğsünde hissetmek amacıyla, onunla son derece hoş ve zarif biçimde, kemiklerine kadar ıslanmak için yalnızca dizlerini bükmesi yetti. Bir gün önce, can çekişme

halleri içinde olmasına rağmen gelmemişti o lutuf. Lutuf, onun lanetleme çığlıklarına karşı uzun süre duyarsız kalıyordu, çoğu zaman, bir çocuk gibi, ellerini kavuşturmaktan başka bir şey yapmadığımda yardıma koşuyordu. O sabah vaktinde de bir kutsama, tam bir rahatlık, eksiksiz bir inanç duygusu içine gömüldü. Geçmişteki acılarını unuttu. Kendisini tamamen muzaffer haç zevkine teslim etti. Omuzlarım zırhla kaplıyordu ve bu zırh öylesine nüfuz edilemez bir yapıya sahipti ki evren ona çarpıp dağılıyordu. Rahip Mouret aşağı indiğinde muzaffer ve dingin biri gibi yürüyordu. Hayranlık içindeki Teuse, gelip onu öpmesi için Désirée'yi çağırmaya gitti. İkisi de el çırpıyor, onu altı aydan beri hiç bu kadar sağlıklı görmediklerini söylüyorlardı.

Kilisede büyük bir ayin sırasında Rahip Mouret Tanrı'ya tam anlamıyla kavuştu. Uzun süredir mihraba bu kadar çoşku içinde yaklaşmamıştı. Ağzını örtüye yapıştırıp, hüngür hüngür ağlamamak için kendini tutmak zorunda kaldı. Görkemli, büyük bir ayindi bu. Rosalie'nin amcası orman bekçisi, yüksek rahlenin önünde ilahi okuyor, gür sesinin uğultusu alçak kubbeyi bir org sesi gibi dolduruyordu. Vaktiyle Rahip Caffin'in giydiği bol bir harmaniye giymiş olan Vincent eski bir gümüş buhurdanı sallıyor, zincirin çıkardığı sesle neşeleniyor, daha fazla duman çıkarması için buhurdanı çok yükseğe kaldırıyor, öksüren olup olmadığını anlayabilmek için arkasına bakıyordu. Kilise tamamen dolu gibiydi. Herkes rahibin eserlerini görmek istemişti. Köylü kadınlar gülüşerek "kilise güzel kokuyor" diyorlardı; erkekler arka tarafta, kerevetin altında, zâkirin kalın sesli nağmeleri eşli-

ğinde başlarını sallayıp duruyorlardı. Saat on sularındaki bol güneş pencerelerdeki kâğıt camlardan süzülüyor, yeniden sıvanmış duvarlara iri hareler işliyor, kadın başlıklarının gölgeleri, bu hareler arasında uçuşan iri kelebek biçimleri alıyordu. Mihrabın basamaklarına konmuş yapay çiçek demetlerinde bile, daha yeni koparılmış çiçeklerin nemli hoş görünümü vardı. Rahip, cemaati kutsamak üzere döndüğünde kiliseyi çok temiz, çok kalabalık, müzikle, günlükle ve ışıkla dolu görerek daha da duygulandı.

Kutsama duasından sonra köylü kadınlar kendi aralarında mırıldandılar. Merak içinde başını kaldıran Vincent, elindeki buhurdanın bütün ateşini az daha rahibin üstüne döküyordu. Rahip ona sertçe bakınca çocuk özür dilemek istedi ve alçak sesle, "Amcanız geldi muhterem efendim" dedi.

Rahip Mouret, Doktor Pascal'ın, kilisenin arka tarafında, kerevete destek işlevi gören ince tahta direklerden birine yaslanmış olduğunu fark etti. Pascal'ın yüzü, her zamanki gibi, hafif güleç, hatta gülen o yüz değildi. Şapkasını çıkarmıştı ve ayini, belirgin bir sabırsızlıkla izliyordu. Rahip Mouret'nin mihraptaki görünüşü, kendinden geçmiş hali, yavaş hareketleri, yüzündeki tam dinginlik, onu daha da öfkelendirmişe benziyordu. Ayinin bitmesini beklemedi. Çıktı, papaz evinin pencere kanatlarından birine bağladığı arabasının ve atının çevresinde döndü.

Kutsal eşya yerinden o tarafa doğru gelen Teuse'e, "Bitmeyecek mi bu çocuğun tütsüsü daha?" diye sordu.

"Bitti" diye karşılık verdi Teuse. "Girin salona... Soyunuyor Peder. Biliyor sizin geldiğinizi."

Doktor, Teuse'ün, salon diye abarttığı, eşyaları itici, soğuk odaya girdi onun peşinden ve "Gayet tabii!" diye mırıldandı. "Kör değil ya bu!"

Bir iki dakika bir aşağı bir yukarı dolandı. Karanlık ve kasvetli oda huysuzluğunu artırıyordu. Yürürken, bir yandan da taş gibi tok ses çıkaran sandalyelerin yıpranmış kıllarına vuruyordu bastonunun ucuyla. Sonra bıktı böyle dolaşıp durmaktan ve şöminenin önünde durdu, renkleri son derece kötü seçilmiş, alacalı bulacalı bir Yusuf tasviri, konsol saati işlevi görüyordu orada.

Pascal kapının açıldığını işitince, "Nihayet!" dedi.

Sonra ilerledi rahibe doğru: "Ayinin yarısını yutturdun bana, biliyor musun?" dedi. "Epey zamandır başıma gelmemişti böyle bir şey. Neyse ben bugün seni mutlaka görmek istiyordum ve seninle konuşmak istiyordum."

Lafını bitiremedi. Hayretle rahibin yüzüne bakıyordu. Bir sessizlik oldu. Sonunda değişik bir ses tonuyla, "İyisin değil mi?" diye sordu.

"Evet, kendimi çok daha iyi hissediyorum" diye karşılık verdi Rahip Mouret gülümseyerek. "Ben sizi Perşembe günü bekliyordum. Pazar günü değil... Bir haber mi vereceksiniz bana yoksa?"

Pascal Amca bir şey söylemedi. Rahibi incelemeye devam ediyordu. Rahip Mouret'nin bedeninde hâlâ kilisenin ılıklığı hissediliyordu. Günlük kokuları gitmemişti saçlarından ve bakışlarının derinliğinde haçın verdiği huzuru ve keyfi taşıyordu. Amca bu eksiksiz huzur karşısında başını salladı ve "Paradou'dan şimdi çıktım" dedi birdenbire. "Jeanbernat gece gelip, çağırdı beni. Albine'i gördüm. Endişelendiriyor beni kız. Himayeye muhtaç."

Doktor Pascal, konuşurken rahibi süzüyordu sürekli. Gözlerini kırptığını fark etmedi. Daha sert bir ses tonuyla devam etti: "Seni o iyileştirdi. Bilesin ki o olmasaydı, sırtında bir deli gömleğiyle Tulettes'ydin şimdi. Kendisini ziyaret edeceğine dair söz verdim ona. Seni götüreceğim oraya. Bir veda ziyareti. Gitmek istiyor o da."

Rahip Mouret yumuşak bir tavırla karşılık verdi: "Sözünü ettiğiniz kimse için ben ancak dua edebilirim."

Doktor, bastonunu kanepeye şiddetle vurarak öfkelenince de son derece kararlı bir ses tonuyla konuştu: "Ben din adamıyım. Duamdan başka bir şeyim yok."

Âdeta dizlerinin bağı çözülen Pascal Amca bir koltuğa yığıldı kaldı.

"Doğru söylüyorsun, haklısın!" diye bağırdı. "Aslında ben yaşlı çılgının biriyim. Evet, buraya gelirken arabamda, tek başıma çocuk gibi ağladım... İşte kitaplar arasında yaşamanın sonu... İnsan deneyim kazanıyor ama namussuz biri gibi davranıyor... Bu işin böyle kötü sonuçlanacağını düşünebilir miydim?"

Ayağa kalktı ve üzüntülü bir tavırla dolaşmaya başladı gene.

"Evet, evet, kuşkulanmam gerekirdi. Mantıklı bir şeydi. Ayrıca söz konusu olan sendin ve bu nedenle trajediye dönüşüyordu iş. Sen sıradan biri değilsin... Ama şunu bilesin ki mahvolmuştun. Seni delilikten ancak o kızın çevrende oluşturduğu hava kurtarabilirdi. Her neyse hastalığının ne kadar ilerlemiş olduğunu söylemeye gerek yok sana. Mükemmel tedavilerimden biri oldu bu. Ama boş ver, övünmüyorum bununla! Çünkü şimdi de zavallı kız ölecek!"

Rahip Mouret son derece sakin, hiçbir maddi nedenin yıkamayacağı biri gibi, sakin, mazlum bir dindar dinginliği içinde, ayakta duruyordu.

"Tanrı acıyacaktır ona" dedi.

Doktor boğuk bir sesle, "Allahallah!" diye mırıldandı, "ayaklarımızın altında dolaşmasa daha iyi ederdi. İşi bitirirdik."

Sonra yüksek sesle ekledi: "Her şeyi hesaplamıştım. En güçlü tarafı buydu! Ah ne aptalım ben... Bir ay nekahet dönemi yaşayacaktın. Ağaç gölgeleri, çocuğun taze kokusu, bu gençlik ayağa kaldırıyordu seni. Ayrıca çocuk yabaniliğinden de kurtuluyordu, insanlaştırıyordun onu sen. İkimiz birlikte bir küçük hanım haline getiriyorduk onu ve evlendirecektik. Her şey mükemmeldi... Ama o ihtiyar Jeanbernat'nın, salatalarının burnunun dibinden ayrılmayacağını bilebilir miydim? Doğrusunu söylemek gerekirse ben de müdahale etmedim. Elimde bazı işler vardı... Suç benim! Namussuzun biriyim ben!"

Nefes alamıyor, dışarı çıkmak istiyordu. Şapkası başında olmasına rağmen o şapkasını aradı her tarafta.

"Hoşçakalın, gidiyorum" dedi. "Demek gelmek istemiyorsun! Haydi, benim hatırım için gel, bak ne kadar üzüldüğümü görüyorsun. Yemin ediyorum, Albine seni görüp dönecek. Öyle karar verdi... Arabam burada, bir saate kalmaz dönmüş olursun... Rica ediyorum gel."

Rahip Mouret, doktorun, o mihraptayken gördüğü hareketlerden birini yaptı, ellerini iki yana açtı, "Olmaz, yapamam" dedi.

Sonra amcasını geçirirken ekledi: "Ona söyleyin, diz çöküp, Tanrı'ya yalvarsın... Tanrı benim sesimi işitti-

ği gibi onun sesini de işitecektir. Beni teselli ettiği gibi onu da teselli edecektir. Başka bir kurtuluş çaresi yoktur."

Doktor Pascal dik dik baktı ona, sert bir hareketle omuz silkti ve tekrar, "Hoşçakalın" dedi. "Sağlığın yerinde. Bana ihtiyacın yok artık."

Atını çözdüğü sırada, sesini işitmiş olan Désirée koşarak yanına geldi. Çok severdi Pascal Amca'yı. Désirée daha küçücükken Pascal, bıkmadan, usanmadan saatlerce onun çocukça gevezeliklerini dinlerdi. Hâlâ onu şımartıyor, kümesiyle ilgileniyor, öğleden sonraki saatlerini tavuklarla ördeklerin arasında onunla birlikte geçiriyor, keskin bilge gözleriyle gülümsüyordu ona. Hoş bir beğenme ifadesiyle "Koca Hayvan" diye hitap ediyordu. Onu başka kızlardan daha üstün görüyordu. Désirée, bir sevgi gösterisiyle boynuna sarıldı Pascal'ın.

"Kalıyor musun? Yemeği bizimle birlikte mi yiyeceksin?" diye haykırdı.

Doktor Pascal ona sarıldı ve reddetti teklifini Désirée'nin, kendisini saran kollarından somurtkan bir yüz ifadesiyle ayrıldı. Désirée çok içten gülüyordu ve gene asıldı omuzlarına.

"Doğru yapmıyorsun" dedi. "Sıcak yumurtalarım var. Tavukları gözlüyordum. On dört tane yumurtladılar bu sabah... Ayrıca bir de piliç yiyecektik, beyaz piliç... öbürlerini döven... Perşembe günü, benekli büyük horozun gözünü oyduğunda sen buradaydın."

Pascal hâlâ çok sinirliydi. Bir türlü çözemediği dizgininin düğümüne öfkelendi. Désirée, çevresinde zıplayarak dönmeye başladı. El çırpıyor ve sürekli, "Evet,

evet, kalacaksın... Yiyeceğiz pilici, yiyeceğiz pilici!" diyordu.

Pascal'in kızgınlığı fazla sürmedi. Başını kaldırdı ve gülümsedi. Désirée çok canlı, çok sağlıklı, çok doğaldı. Çıplak tenini yaldızlayan güneş gibi bol, doğal ve içten bir neşesi vardı.

Çekiciliğine kapılan Doktor Pascal, "Koca Hayvan!" diye mırıldandı.

Sonra, sıçrarken bileklerinden yakaladı onu ve "Bak, bugün olmaz" dedi. "Hastam var, zavallı bir kız. Başka bir sabah gelirim ama... Söz veriyorum sana."

"Ne zaman? Perşembe günümü mü?" diye sordu ısrarla. "Biliyor musun inek gebe. İki gündür pek keyfi yok... Sen hekimsin, belki bir ilaç verirsin ona."

Orada sessiz ve sakin bekleyen Rahip Mouret, gülümsemekten alamadı kendini. Doktor keyif içinde arabasına bindi.

"Tabii, olur, bakarım ineğe... Yaklaş, öpeyim seni, koca hayvan. Güzel kokuyorsun, sağlık kokuyorsun... Herkesten daha iyisin. Herkes benim koca hayvanım gibi olsaydı çok güzel olurdu dünya."

Dilini hafifçe şaklatarak yürüttü atını ve araba yamacı inerken kendi kendine söylenmeye devam etti.

"Evet, hayvanlar, yalnızca hayvanlar gerek. O zaman herkes güzel, neşeli, güçlü olurdu! Ah ne rüya! İyi oldu bu kıza, o da ineği kadar mutlu. Ama oğlan için kötü oldu, cübbesinin içinde can çekişip duruyor. Kanın, sinirlerin biraz fazla olunca bitmişsin demektir! Mahvolmuşsundur... Bu çocuklar gerçek Rougon, gerçek Macquart... Çetenin kuyruğunun sonu. Son yozlaşma."

Atını sürdü, Paradou'ya giden bayırı tırısla çıktı.

VII

Pazar günleri Rahip Mouret çok meşgul olurdu. Genellikle boş sandalyeler karşısında ikindi ayini yapardı, çünkü Madam Brichet bile dindarlığı, öğleden sonra kiliseye tekrar gelecek kadar ileri götürmüyordu. Daha sonra, saat dört sularında da Peder Archangias, rahibin, din dersi öğretmesi amacıyla okula çocukları getiriyordu. Bu ezber dersi geç vakitlere kadar sürüyordu. Çocuklar yaramazlıklarını artırırlarsa, onlara süpürgesiyle göz dağı veren Teuse çağrılıyordu.

Ve o Pazar günü, gene saat dört sularında Désirée yalnız kalmıştı papaz evinde. Canı sıkıldığından mezarlığa gitti, tavşanları için ot kopardı, orada biten harikulâde gelincikleri çok seviyordu tavşanlar. Désirée, mezarların arasında, dizlerinin üstünde sürünüyor, önlükler dolusu yeşillikler taşıyordu. Hayvanlar da oburca saldırıyorlardı bu yeşilliklere.

Rahip Caffin'in mezar taşının önünde çömelen Désirée bu buluşundan çok mutluydu: "Ne güzel şeyler bu sinir otları!" dedi.

Gerçekten de bulunduğu yerde, bir taşın çatlağı arasındaki çok gösterişli sinirotları, geniş yapraklarını yaymıştı. Önlüğünü bütünüyle doldurduğu sırada tuhaf bir ses işittiğini sandı. Mezarlığın bir kenarında bulunan ve içinde, Paradou tepelerinden inen Mascle Suyu'nun aktığı uçurumdan bir dal hışırtısı, çakıl taşlarının çıkardığı bir şıkırtı geliyordu. Yokuş son derece dik ve sarptı. Dé-

sirée bu gürültüyü kayıp bir köpeğin ya da kaçmış bir keçinin çıkartmış olabileceğini tahmin etti. Hızla yürüdü. Eğildi, dikenlerin ortasındaki bir kayanın girinti, çıkıntılarından yararlanarak ve çevik hareketlerle tırmanan bir kız gördü, hayrete düştü.

"Elimi uzatayım, tutun" dedi. "İnsan düşse kafası patlayabilir burada."

Fark edildiğini anlayan kız çok korktu, tekrar aşağı inmek ister gibi yaptı. Sonra başını kaldırdı ve uzanan eli kabul edecek kadar yüreklendi.

Désirée önlüğünü bıraktı, o her zamanki koca kız sırnaşıklığıyla beline sarıldı onun ve mutlu bir tavır içinde konuştu: "Şimdi tanıdım sizi. Karatavuk vermiştiniz bana siz. Öldüler o zavallılar. Çok üzüldüm... Ben sizin adınızı da biliyordum, duymuştum. Serge yokken, Teuse sık sık söylerdi adınızı. Bana yasak etti adınızı söylememi... Durun hele, hatırlayacağım şimdi."

Hafızasını yokluyor, zorluyor, son derece ciddi tavırlar alıyordu. Sonra aradığı sözcüğü bulunca çok keyiflendi, bu adı belli bir uyum içinde, üst üste birkaç kez yineledi.

"Albine! Albine!.. Ne hoş, ne güzel! Ben, önce bir baştankara sanmıştım sizi çünkü benim bir baştankaram vardı ve neredeyse bunun gibi bir ad takmıştım ona. Ne diyordum, hatırlayamıyorum şimdi."

Albine gülümsemedi. Gözlerinde ateşli bir alev vardı ve yüzü de bembeyazdı, ellerinden de kan sızıyordu. Soluk aldıktan sonra hızlı hızlı konuştu: "Olmaz, bırakın" dedi. "Elimi silerken mendilinizi kirleteceksiniz. Hiç önemli değil, bir, iki diken... Görürler diye yoldan

geçmek istemedim. Suyu izlemeyi yeğledim. Serge burada mı?"

Bu adın pek belli olmayan bir coşkuyla, içten bir tavırla dile getirilmesi hoşuna gitti sanki Désirée'nin. Kardeşinin kilisede din dersi verdiğini söyledi.

Bir parmağını dudaklarına götürerek, "Yüksek sesle konuşmayalım" diye ekledi. "Serge din dersi verirken, yüksek sesle konuşmayı yasaklıyor. Yoksa azarlar bizi... Ahırda oturalım isterseniz! Orada daha rahat oluruz, sohbet ederiz."

"Serge'i görmek istiyorum" demekle yetindi Albine.

Tekrar sesini alçalttı Désirée. Kiliseye kaçamak bakışlar atıyor ve alçak sesle konuşuyordu: "Evet, evet, Serge'e baskın yapacağız. Gelin benimle... Gizlenelim ve ses çıkarmayalım... Çok eğlenceli!"

Önlüğünden dökülen otları toplamıştı. Mezarlıktan çıktı ve kendince önlemler alarak Albine'e, arkasına saklanmasını, iyice sarılmasını tembihledi, eve girdi. İkisi birlikte, koşarak kümese sığındıklarında kutsal eşya yerinin yanında Teuse'ü gördüler. Teuse onları fark etmemiş gibiydi.

Ahırın arkasına saklandıklarında Désirée çok mutluydu ve "Şşşt!" deyip duruyordu. "Kimse bulamaz bizi artık. Samanlara uzansanıza."

Albine bir saman demetine oturmak zorunda hissetti kendini. Saplantısı içinde ve inatla sordu gene: "Serge nerede?"

"Sesi geliyor işte... El vurunca ders bitecek. Gidecek çocuklar... Dinleyin, bakın, hikâye anlatıyor onlara."

Gerçekten, rahibin sesi, büyük olasılıkla Teuse'ün

açmış olduğu kutsal eşya yerinin kapısından hafifçe işitiliyordu. Bu ses, dinsel soluk gibi bir şey, içinde üç kez İsa'nın adının geçtiği bir mırıltıydı. Albine titrer gibi oldu. Okşayan ve uyumunu tanıdığı bu güzel sese doğru koşmak üzere ayağa kalktığı sırada, ses, tekrar örtülen kapının arkasında boğuldu, uçtu sanki. O zaman oturdu Albine, ellerini birleştirdi, kendini bütünüyle parlak gözlerinin içindeki yakıcı düşünceye vermişti sanki ve bekliyormuş gibiydi. Ayaklarının dibinde yatan Désirée de masum bir hayranlıkla seyrediyordu onu.

"Güzelsiniz" diye mırıldandı. "Serge'in odasında bir resim vardı, ona benziyorsunuz, o da sizin gibi, bembeyazdı. Boynunda dalgalanan uzun bukleleri vardı. Tam şurada, sizin kalbinizin atışını işittiğim yerde." Kırmızı kalbini gösteriyordu. "Dinlemiyorsunuz beni, üzüntülüsünüz. Oynayalım isterseniz!"

Ama sustu, kısık bir sesle, dişlerinin arasından haykırdı sanki: "Namussuzlar! Yakalatacaklar bizi."

Ot dolu önlüğü elindeydi ve hayvanlar saldırıyorlardı ona. Tavuklar, gıdaklayarak ve birbirlerini çağırarak koşup gelmişler, önlükten sarkan otları didikleyip duruyorlardı.

Bu arada keçi de, başını, sinsi bir tavırla, onun kolunun altından uzatıyor, iri yaprakları dişliyordu. Hatta duvara bağlanmış olan inek bile ipini çekiyor, kafasını uzatıyor, sıcak nefesini üflüyordu.

"Ah! Hırsızlar!" diyordu Désirée. "Bunlar tavşanların, rahat bırakın beni! Şimdi indireceğim bir tane. Bir daha yakalarsam, gözünün yaşma bakmam, kuyruğunu ters çeviririm... Vahşi şeyler! Ellerimi yiyecekler neredeyse!"

Keçiye tokat, tavuklara tekme atıyor, yumruklarının bütün gücüyle ineğin yüzüne indiriyordu. Ama hayvanlar silkinip, son derece arsız bir tavırla gene geliyorlar, üstüne atlıyor, onu kuşatıyor ve önlüğünü çekiştirip duruyorlardı. Désirée göz kırpıyordu ve hayvanlar işitebilirlermiş de bundan korkuyormuş gibi kulağına fısıldıyordu Albine'in.

"Ne sevimli, ne tuhaf şeyler bunlar... Yemleri yerken seyredin onları."

Albine o ciddi tavrını alıyordu bakarken.

"Haydi uslu olun bakayım" diye devam etti Désirée. "Hepsi sizin bunların. Ama sırayla. Önce Koca Lise. He? Sen sinirotunu çok seversin değil mi?"

Koca Lise dediği bir inekti. Rahip Caffin'in mezarının üstünde bitmiş bir avuç yaş yaprağı yavaş yavaş çiğnedi. İplik gibi ince bir köpük akıyordu ağzından. Kocaman, kara gözlerinde uyuyan bir oburluk vardı sanki.

Désirée keçiye dönerek, "Sıra sende" dedi. "Biliyorum, biliyorum, sen gelincik seversin. Hem de çiçeklerini, değil mi? Kıpkırmızı ateş kıvılcımları gibi, tohumları dişlerinin arasında çıtlamalı! Al bakalım, ne güzel değil mi? Sol taraftaki o köşeden kopardım, geçen yıl ölü gömülen yerden."

Konuşuyor, bir yandan da keçiye kan kırmızısı renginde bir çiçek demeti uzatıyordu. Hayvan yedi bu çiçekleri. Elinde kalan kökleri de keçinin dişlerinin arasına soktu Désirée. Daha sonra tavuklar eteklerini didiklemeye başladılar. Désirée onlara, kilise duvarı boyunca dizilmiş eski kapak taşlarının çevresinden topladığı yabani hindibaları ve yenebilen hindibaları attı. Tavuklar, özel-

likle yabani hindibaları öyle bir açgözlülükle, çıldırmış gibi kanat vurarak, mahmuz vurarak kapıştılar ki kümesteki öteki hayvanlara kadar ulaştı bu şamata. Ve bir saldırı başladı. Büyük yırtıcı horoz Alexandre çıktı ortaya önce. Gagaladığı bir yabani hindibayı ikiye böldü, yemedi. Hayvan gıdaklıyor, dışarıdaki tavukları çağırıyor, geri çekiliyor, onları da yemlenmeye davet ediyordu. Önce beyaz bir tavuk girdi içeri, sonra başka tavuklar birbirlerini iterek, birbirlerinin sırtında zıplayarak ve orasını darmadağınık bir tüy denizine benzeterek girdiler. Tavukların arkasından güvercinler, ördekler, kazlar ve hindiler geldi.

Bu canlı dalganın içinde bunalan ve kaybolan Désirée gülüyor, bir yandan da söylenip duruyordu: "Ben ne zaman mezarlıktan ot taşısam böyle olur. Ot yiyebilmek için birbirlerini boğazlarlar... Tadı farklı bu otun herhalde."

Çırpınıp duruyor, elinde kalan son otları, uzanan bu açgözlü gagalardan kurtarabilmek için yukarı doğru kaldırıyor, tavşanlara da ot vermek gerektiğini, kızmaya başladığını, ceza olarak hepsine yalnızca kuru ekmek atacağını söylüyordu. Ama gittikçe pes etmeye başlamıştı. Kızlar önlüğünün eteklerini o kadar güçlü çekiştiriyorlardı ki Désirée dizlerinin üstüne düşecek gibi oluyordu. Ördekler topuklarını kemirip duruyordu. İki güvercin başına konmuştu. Tavuklar omuzlarına kadar tırmanmıştı. Et kokusu almış, içinde ölülerin hayatından bir parça bulunan sinirotlarının, kar kırmızısı gelinciklerin, özsulu hindibaların kokusunu almış hayvanlarda görülen vahşetti bu. Désirée katıla katıla gülüyor, kayıp düşeceğini, son iki avuç otu da elinden bırakacağını hissediyordu. O

sırada, şiddetli bir homurdanma telaşlandırdı çevresindeki hayvanları.

Désirée keyifli bir tavırla, "Ooo sen misin şişko?" dedi. "Şunları ye de kurtar beni."

İçeri girmişti domuz. Daha yeni boyanmış bir oyuncağa benziyordu, pembeydi, kıçının üstünde, ip parçasını andıran kuyruğuyla o eski küçük domuz değildi artık. Yusyuvarlak sırtı bir zâkirin göbeğini andırıyordu ve yağ bırakan sert kıllarla kaplı, kasaplık, semiz bir domuzdu. Gübre içinde yatıp uyuduğundan, karnı amber rengini almıştı. Burnunu uzatarak ve yuvarlana yuvarlana geldi, daldı hayvanların arasına, fırsattan yararlanan Désirée kaçtı, kahramanca savaşarak elinde tutabildiği birkaç demet otu tavşanlara verebilme olanağı buldu. Dönüp geldiğinde ortalık durulmuştu. Kazlar, aptallaşmış ve sakin bir halde boyunlarını sallıyordu uyuşuk bir tavırla. Ördekler ve hindiler de sakat hayvanlar gibi, dikkatli bir biçimde ve paytak paytak yürüyerek duvar diplerinden uzaklaşıyorlardı. Tavuklar ise ahırın sert zemininde, ufacık bir taneyi gagalayarak gıdaklıyorlardı. Domuz, keçi ve büyük inek yavaş yavaş uyuklamaya başlamışlardı sanki ve gözlerini kırpıştırıyorlardı. Dışarıda yağmur ve fırtına başlamıştı.

Désirée ürpererek samanlara oturdu.

"İşte yağmur başladı" dedi. "Islanmak istemiyorsanız, dışarı çıkmayın sakın yavrularım."

Sonra Albine'e dönerek ekledi: "Ne aptal şeyler bunlar değil mi? Bu hayvanlar uyanır uyanmaz yiyeceğe saldırıyorlar."

Albine bir şey söylemiyordu. Kendisini gıdıklayan,

öpen, âdeta etini yemek isteyen bu obur gagaların arasında çırpınıp duran bu genç kızın kahkahaları benzini daha da soldurmuştu onun. Bu kadar neşe, bu kadar sağlık, bu kadar hayat kederlendiriyordu onu. Ateşli kollarını kasıyor, terk edildiğinden, kuruyan göğsüne boşluğu bastırıyordu.

Aynı belirgin ve inatçı ses tonuyla gene sordu: "Serge nerede?"

"Şşş!" diye karşılık verdi Désirée. "Sesini duydum, dersini bitirmemiş daha... Demin çok gürültü yaptık, Teuse bu akşam sağır olur herhalde... Susalım biraz. Yağmur sesini dinleyelim, çok hoş."

Yağmur açık kalan kapıdan giriyor ve eşiği dövüyordu iri damlalarla. Tavuklar, telaş içinde, dışarı çıkmak istemişler, daha sonra ahırın arkasına kadar gerilemişlerdi. Bütün hayvanlar, orada, iki genç kızın eteklerine sığınıyorlardı. Yalnızca iki ördek dışarı çıkmış, yağmur altında kaygısız, tasasız geziniyordu. Dışarıda gürül gürül akan serin su kümesin kızgın buğularım içeri doğru itiyordu sanki. Samanlar sıcacıktı. Désirée iki büyük demet çekti ve yastığa uzanır gibi uzandı bunların üstüne, kendini koyverdi. Rahattı ve bütün bedeniyle zevkini çıkarıyordu bu rahatlığın.

"Ne hoş, ne hoş!" diye mırıldandı. "Siz de yatın benim gibi. Gömülüveriyorum, bütün bedenimle yaslanıyorum, samanlar boynumu gıdıklıyor. Samanlar sürtününce de bütün organlarınızda dolaşıyormuş gibi oluyor, giysilerimin altında da fareler dolaşıyor sanki."

Kaşınıyor, gülüyor, fare kovalıyormuş gibi sağa sola yumruk savuruyordu. Sonra başı önde, dizleri havada

konuştu: "Siz kendi evinizde, samanların içinde yuvarlanmaz mısınız? Bundan daha güzel bir şey olamaz... Ayaklarımın altım gıdıklarım bazen. Çok hoş olur... Siz de gıdıklar mısınız kendinizi?"

Tam o sırada, Désirée'yi uzanmış durumda gören yırtıcı horoz, ciddi bir tavırla ona yaklaşarak, göğsüne sıçrayıvermişti.

"Uzaklaşır mısın buradan lütfen Alexandre?" diye haykırdı Désirée. "Ne aptal hayvan yahu! Yatmaya hakkım yok, hemen gelip konuyor göğsüme... Sıkıyorsun beni, tırnakların canımı yakıyor, anlıyor musun? Hadi, peki, kal orada ama uslu oturacaksın, saçlarımı karıştırmayacaksın, tamam mı?"

Daha sonra hiç ilgilenmedi horozla. Horoz korsajma sıkı sıkı yapışmış, orada duruyor ve ara sıra ateş gibi yanan gözleriyle çenesinin altına bakıyordu. Öbür hayvanlar da eteklerine doğru yaklaşıyorlardı. Désirée bulunduğu yerde bir kez daha yuvarlandıktan sonra kollarını yana açıp, başını arkaya devirmiş, mutlu bir halde koyvermişti kendini.

"Ah! Ne rahat böyle! Çabuk yoruluyorum" diye ekledi. "Saman uykusunu getiriyor insanın... Serge hoşlanmıyor. Siz de hoşlanmıyorsunuz belki. Hoşlanabileceğiniz ne var sizin peki?.. Söyleyin de öğreneyim."

Yavaş yavaş içi geçiyordu. Bir an açtı gözlerini, bilmediği bir zevkin ne olabileceğini düşünüyordu sanki. Daha sonra tamamen doyuma ulaşmış gibi, sakin bir gülümsemeyle gözlerini kapadı. Uyuyordu sanki. Birkaç dakika sonra tekrar açtı gözlerini: "İnek yavrulayacak" dedi. "Bu da hoş bir şey. Çok eğleneceğim."

Derin bir uykuya daldı sonra. Bütün hayvanlar onun üstüne çıkmışlardı artık. Bir tüy yığınıyla kaplanmıştı. Tavuklar ayaklarında kuluçkaya yatmış gibiydiler. Kazların boyunlarının tüyü bacaklarını kaplıyordu. Sol tarafındaki domuz yanını ısıtıyordu. Sağ tarafındaki keçi de sakallı başını koltuk altına uzatıyordu. Neredeyse her tarafına, açık ellerine, ince beline, düşük omuzlarının arkasına sığınıyordu güvercinler. Désirée uykusunda, keçinin çok keskin soluğuyla okşanarak, kanat çırparak göğsünden aşağı doğru inen, ibiği kızarmış halde çömelmiş oturan koca horozun ağırlığı altında soluğu tıkanarak pembe renge kesmişti. Horozun kırmızı karnı, giysisinin üstünde, ateş gibi okşayışla yakıyordu onu.

Dışarıda yağmur daha ince ince yağmaya başlamıştı. Bir bulutun kenarından süzülerek dökülen bir güneş huzmesi uçuşan su tanelerini altın yaldıza bandırıyordu. Albine hiç hareket etmeden, Désirée'nin samanların üstünde yuvarlanarak, bedenini doyuran bu güzel kızın uyuyuşunu seyrediyordu. Kendisi de, birkaç saman çöpü ensesini gıdıkladığından yorgun ve kendinden geçmiş bir halde, zevk içinde uyumayı umuyordu. Bu güçlü kolları, bu sert göğsü, bir hayvan sürüsünün ateşi ve sıcaklığı içindeki bu bütünüyle tensel hayatı, o gürbüz çocuğu, beyaz ve kırmızı benekli büyük ineğin dinginlik içindeki bir kızkardeşi durumuna getiren o hayvanca gelişmeyi kıskanıyordu. Yırtıcı horoz tarafından sevilmeyi, kendisi de, ağaçlar nasıl büyürse, aynı öyle, doğal bir biçimde, utanç duymadan, bütün damarlarını özsuyun saldırılarına açarak sevmeyi düşlüyordu. Sırt üstü yattığında Désirée'yi doyuma kavuşturan topraktı. Bu arada

yağmur tamamen kesilmişti. Evin üç kedisi, birbirlerinin peşinde, ıslanmamaya dikkat ederek, avluda, duvar dibinden yürüyordu. Başlarını ahıra doğru uzattılar, doğruca uyuyan kızın yanına gittiler, mırıltılar çıkararak ve ayakları onun çıplak teninin bir bölümünün üstünde, yanı başına yattılar. Moumou adlı iri, siyah kedi, onun bir yanağına doğru iyice sokulmuş, çenesini yalamaya başlamıştı hafifçe.

Albine, kendini tutamayarak, "Serge nerede?" diye mırıldandı.

Hani engel vardı? Onu, doğanın içinde, mutlu bir halde, kendini tatmin etmekten alıkoyan ne vardı? Güneşin altında, özgürce, ağaçlar büyür gibi niçin sevmiyordu, sevilmiyordu? Bilemiyordu, kendini ebediyen terk edilmiş, yaralanmış hissediyordu. Müthiş bir inatla, kendi nimetini gene kollarına almak, korumak, gene ondan yararlanmak gereksinimi duyuyordu. Yerinden kalktı. Ayin eşyası yerinin kapısı tekrar açılmıştı. Hafif bir el şaklaması duyuldu, daha sonra ayakkabıları döşemede tıkırdayan çocukların gürültüsü işitildi. Din dersi bitmişti. Albine, bir saattir, kümesin sıcak dumanları içinde beklediği ahırdan yavaş yavaş çıktı. Ayin eşyası yerinin dehlizi içinde süzülerek yürürken mutfaktan dönen ve başını çevirmeden geçen Teuse'ün sırtını gördü. Görülmeyeceğinden emin bir halde kapıyı itti, gürültüsüzce kapanması için eliyle tutarak örttü kapıyı. Kilisenin içindeydiler şimdi.

VIII

Önce kimseyi görmedi. Dışarıdaki yağmur ince ve inatçı bir şekilde yeniden yağmaya başlamıştı. Kilise çok loş göründü ona. Büyük mihrabın arkasından dolaştı ve kürsüye kadar yürüdü. Sahının tam orta yerinde, din dersi öğrenen çocukların karmakarışık durumda bıraktıkları sıralardan başka bir şey yoktu. Duvar saatinin rakkası bu boşlukta boğuk sesler çıkararak tıkırdıyordu. Albine, öteki uçta olduğunu fark ettiği günah çıkartma yerine doğru ilerledi. Ölüler mihrabının önünden geçerken, Rahip Mouret'yi, kanlar içindeki büyük İsa tasvirinin dibinde secdeye varmış gördü. Hiç kımıldamıyordu, arkasında Teuse'ün sıraları düzelttiğini sanmıştı büyük olasılıkla.

Albine, omzuna vurdu hafifçe. "Seni götürmeye geldim Serge" dedi.

Mouret, ürpererek ve sapsarı halde başını kaldırdı ama gene öyle, diz çökmüş halde kaldı, istavroz çıkardı. Duasını kekelemeye devam ediyordu.

"Hep bekledim" diye sürdürdü konuşmasını Albine. "Sabah, akşam senin gelip gelmediğini öğrenmeye çalışıyordum. Günleri saydım önce, sonra saymadım. Haftalar geçti... Sonra senin gelmeyeceğini anlayınca ben geldim. Seni alıp götürmeyi düşündüm. Ver elini bana, gidelim."

Ellerini ona doğru uzattı, kalkmasına yardım etmek istiyordu sanki. Rahip Mouret tekrar istavroz çıkardı. Ona bakıyor, bir yandan da duasını sürdürüyordu. Ürpertisi geçmişti. Sabahtan beri bütün benliğini kaplamış olan kurtuluş duyguları içinde, semavi bir banyo içinde insan üstü güçler topluyordu.

"Size göre bir yer değil burası" dedi ciddi bir tavır içinde. "Acılarınızı artırıyorsunuz burada."

Albine gülümseyerek karşılık verdi: "Artık acım falan kalmadı. Daha iyi hissediyorum kendimi, iyileştim çünkü görüyorum seni. Seni çağırmaları için çok hastaymış gibi yapıyordum. Şimdi itiraf ediyorum durumu artık. Seni tekrar bulduktan sonra çekip gideceğime, buraları terk edeceğime dair verdiğim söz gibi, o sözü tutacağıma da inanmamışsındır sen. Gitmek ne kelime, seni de sırtıma alıp götürürdüm... Başkaları bilmeyebilir ama sen çok iyi bilirsin ki ben yalmzca senin boynuna sarılıp yaşayabilirim. Başka bir yerde yaşayamam."

Gene eski mutlu Albine oluyordu, Mouret'nin o soğuk tavrını görmeden, o rahat, çocuksu okşamalarıyla yaklaşıyordu ona. Sabırsızlandı sonunda ve keyifle el çırptı, haykırdı: "Haydi Serge, bir an önce karar ver! Zaman kaybediyoruz! Bu kadar düşünmenin bir anlamı yok. Götüreceğim seni, tabii, anlaşılmayacak bir tarafı yok bunun... Seni görmelerini istemiyorsan, Mascle tarafından gideriz. Rahat değil yol ama ben tek başıma, gayet rahat geldim. İki kişi olursak yardım ederiz birbirimize... Yolu biliyorsun değil mi? Mezarlıktan geçilip, su kenarına iniliyor, sonra bahçeye kadar suyu izlemek yeterli. Orada, suyun aktığı o çukurda, insan, evinde sanıyor kendisini! Tek bir insan yok, çalılıklar ve yuvarlak, güzel taşlar. Su yatağı kurumuş sanki. Buraya gelirken, 'biraz sonra Serge yanımda olunca, birbirimize sarılır, ağır ağır yürürüz' diye düşünüyordum. Haydi Serge, çabuk ol, seni bekliyorum."

Rahip Mouret söylediklerini işitmiyordu sanki. Ge-

ne dua etmeye başlamıştı. Tanrı'nın kendisine bir aziz sabrı vermesini diliyordu. Büyük mücadeleye girişmeden önce, inancın alev saçan kılıçlarıyla silahlanıyordu. Bir an zayıflık göstermekten korktu. Albine'in her sözcüğü onu çağırırken, Rahip, dizlerini yere yapışık durumda tutabilmek için bir din kurbanı kahramanlığı göstermek zorunda kalmıştı. Yüreği Albine'e doğru gidiyordu. Kanı kaynıyor, saçlarını öpebilmek için karşı konulmaz bir arzu içinde, kızın kollarına atıyordu onu. Albine, yalnızca, soluğunun kokusuyla, bir saniye içinde, sevgilerinin anılarını, o büyük bahçeyi, ağaçların altında yaptıkları gezintileri, birleşmelerinin zevkini uyandırmış, gözlerinin önünden geçirmişti. Ama Tanrı'nın lütfuyla kaplandığı çiy daha da bollaştı, damarlarındaki kanı boşaltan işkence bir an sürdü, sonra hiçbir insani özellik kalmadı onda. Artık Tanrı'nın bir eşyasından başka bir şey değildi.

Albine bir kez daha omzuna dokunmak zorunda kaldı.

Yavaş yavaş kaygılanıyor ve sinirlenmeye başlıyordu.

"Niçin cevap vermiyorsun bana? Reddedemezsin beni, peşimden geleceksin... Bilesin ki reddedersen ölürüm. Hayır, mümkün değil bu. Hatırlasana. Birlikteydik, birbirimizden asla ayrılmayacaktık, belki yirmi kez verdin kendini bana. Sana bütünüyle sahip olmamı, bütün bedenine sahip olmamı, soluğunu, hayatını almamı istiyordun... Ben rüya görmedim ki! Bedeninin bana teslim etmediğin tek bir noktası yok. Saçının her teline sahip oldum. Sol omzunda bir işaret var ve ben öptüm onu, benim oldu o. Ellerin benim oldu, günlerce avuçlarımda sıktım o elleri. Yüzün, dudakların, gözlerin, alnın... Hep

benim onlar. Sevgimi göstermek için yararlandım onlardan... İşitiyor musun beni Serge?"

Karşısında kollarını uzatarak etkileyici bir tavırla yükseliyordu. Daha yüksek sesle konuşmaya başladı: "İşitiyor musun Serge? Benimsin sen artık!"

Rahip Mouret yavaşça doğruldu. Mihraba dayandı, "Hayır, yanılıyorsunuz" dedi. "Ben Tanrı'nın malıyım."

Büyük bir huzur içindeydi. Çıplak yüzü, derinlerden gelmiş hiçbir hararetin bulandırmadığı taştan bir aziz yüzünü andırıyordu. Cübbesi, bedeninin hiçbir noktasını belli etmiyordu ve siyah bir kefen gibi, düz kıvrımlarla dökülüyordu. Albine, ansızın, aşkının kara hayaletini görünce geriledi. Serge'in gür sakalını, gür saçlarını görmüyordu artık. Kesilmiş saçlarının ortasında donuk bir leke vardı şimdi. Kafasının tepesindeki bu tıraşlı yer mutlu günlerin anısını kemirmek için büyümüştü orada âdeta ve meçhul bir kötülük, pis bir yara gibi endişelendiriyordu onu. Serge'in vaktiyle okşamaların ılıklığıyla dolu ellerinden, kahkahalarla çınlayan kıvrak boynundan ve kendisini hızla koşturarak çimenlere götüren o sihirli ayaklarından eser yoktu artık. Bir süre kollarında yaşadığı, adaleleri güçlü, düğmeleri açık gömleğinin arasından göğsünün kılları gözüken, cildi güneşle gelişmiş, bedeni hayat dolu delikanlı bu muydu? Bedeninde hiç et kalmamıştı sanki. Tüyleri dökülmüştü ve utanç duyuyordu bundan âdeta. Bütün erkekliği, kendisini cinsiyetsiz bırakan bu dişi kıyafeti altında gizliydi.

"Ah! Korkutuyorsun beni!" diye yakındı Albine. "Beni öldü mü sandın da bu matem giysilerine bürün-

dün? Çıkar bu kara şeyleri sırtından, gömlek giy. Kollarını sıvarsın ve gene istakoz tutarız... Benim kollarım kadar beyazdı kolların."

Elini cüppesine doğru uzattı, kumaşı koparmak istiyordu sanki. Rahip Mouret, ona dokunmadan, bir hareketle itti kızı. Albine'e bakıyor, gözlerini ondan ayırmadan direniyordu baştan çıkarmaya. Albine'i büyümüş gibi görüyordu. Artık yaban çiçekleriyle bezenmiş, çingene kızı gibi kahkahalar atan yaramaz bir çocuk değildi. Beyaz entari giymiş, ince belini kıvıran ve çitlerin arkasında zarif ve ağır ağır yürüyen bir sevgiliydi. Dudağı bir meyve tüyüyle gölgelenmişti şimdi, kalçalarını özgürce savuruyordu ve göğüsleri yağlı bir çiçek gibi gelişiyordu. Kendisine olağanüstü bir çekicilik kazandıran uzun yüzüyle bir kadındı. Genişlemiş böğürlerinde hayat uykuya dalmıştı. Etinin o muhteşem olgunluğu yanaklarına, tenine yayılmıştı. Albine'in olgun kadınlara özgü ihtiraslı kokusuyla dolan Mouret, onun kırmızı dudaklarının okşamalarına, gözlerindeki gülümsemelere, göğsünün davetine, en küçük hareketinin verdiği sarhoşluğa meydan okumaktan acı bir zevk duyuyordu. Bir zamanlar çılgınca öptüğü yerleri, gözlerinin kenarlarını, dudaklarının kenarlarını, yumuşacık şakaklarını, kadife gibi parlak boynunu araştıracak kadar ileri götürüyordu cüretkârlığı.

Reddettiği bu ihtirasa, karşıdan bakarak, nefsine işkence etmekten duyduğu zevki, hiçbir zaman, Albine'in kollarında bile tatmamıştı. Sonra, orada, bedenin yeni bir tuzağma düşmekten korktu. Gözlerini yere indirdi ve sakin bir tavırla konuştu: "Burada dinleyemem sizi. Acı-

larımızı ille artırmak istiyorsanız, dışarı çıkalım... Burada bulunmamız rezalettir. Tanrı'nın evindeyiz."

Albine, tekrar, doğaya koyverilmiş koca kız olmuştu. Hayretler içinde, "Kimmiş bu Tanrı?" diye haykırdı. "Tanımıyorum senin Tanrı'nı ben, kendisine hiçbir zaman, hiçbir şey yapmamış olmama rağmen seni benden alırsa, tanımak da istemem asla. Amcam Jeanbernat, senin Tanrı'nın, kötülük için yaratılmış bir şey olduğunu, insanları korkutmaya ve ağlatmaya özgü bir yöntem olduğunu söylüyor. Haklı demek ki... Yalan söylüyorsun sen, beni sevmiyorsun artık. Senin Tanrı'n yok."

Rahip Mouret ısrarla yineledi: "Onun evindesiniz. Küfrediyorsunuz. Tanrı bir solukta toz haline getirebilir sizi."

Albine kibirli bir tavırla güldü. Kollarını havaya kaldırıyor, gökyüzüne meydan okuyordu.

"Demek Tanrı'yı bana tercih ediyorsun! Onun benden daha güçlü olduğuna inanıyorsun. Seni benden daha fazla seveceğini sanıyorsun... Bak sana bir şey söyleyeyim... Çocuksun sen! Bırak bu budalalıkları. Birlikte bahçeye gideceğiz gene, sevişeceğiz ve mutlu olacağız, özgür olacağız, hayat budur."

Mouret'nin beline sarılmayı başarmıştı bu kez Albine. Sürüklüyordu onu.

Ama Rahip, ürpererek kurtuldu bu kuşatmadan, tekrar mihraba dayandı, kendinden geçmiş gibiydi ve samimi bir üslupla konuştu onunla: "Git. Eğer beni gene eskisi gibi seviyorsan, git... Tanrı'm, evini kirlettiğimiz için bağışla onu, beni de bağışla. Onun arkasından dışarı çıkarsam belki izlerim onu. Ben burada senin evinde güçlüyüm. İzin ver, burada kalayım ve seni koruyayım."

Albine bir an suskun kaldı. Sonra rahatladığını gösteren bir ses tonuyla konuştu: "Tamam, burada kalalım... Konuşmak istiyorum seninle. Kötü biri olamazsın sen. Anlayacaksın beni. Yalnız gitmeme izin vermeyeceksin... Hayır kendini savunmaya kalkına. Madem istemiyorsun, bir daha sarılmayacağım sana. Gördüğün gibi çok sakinim. Tatlı tatlı konuşacağız, kaybolduğumuzda, daha fazla konuşabilmek için yolumuzu bulmaya çalışmadığımız zamanlardaki gibi..."

Gülümseyerek sürdürdü konuşmasını: "Bilemiyorum ben. Jeanbernat Amca kiliseye göndermiyordu beni. 'Aptal mısın sen, bahçen var senin, insanın nefes alamadığı o harabeye gidip ne yapacaksın?' derdi. Çok mutlu büyüdüm ben. Yuvalara bakıyordum ama yumurtalara dokunmuyordum. Dalları kanatmaktan korktuğumdan çiçek koparamıyordum. Sen de çok iyi bilirsin ki canını yakmamak için bir böcek bile almamışımdır elime... O zaman Tanrı niçin kızsın bana?"

"Tanrı'yı tanımak, ona dua etmek, kendisine karşı gösterilmesi boynumuza borç olan saygıyı yerine getirmemiz gerekir" diye karşılık verdi Mouret.

Albine devam etti: "Böyle davranırsam sen mutlu olursun, değil mi? Beni bağışlarsın, beni gene seversin, değil mi? Peki, tamam, senin arzuların benim de arzularımdır. Tanrı'dan söz et bana, inanacağım ve tapacağım ona. Bütün sözlerini diz çökerek dinleyeceğim ve gerçek olarak kabul edeceğim. Senin düşüncelerinden başka bir düşüncem oldu mu hiç?.. Tekrar uzun gezintilerimize başlarız, sen eğitirsin beni, istediğin gibi biçimlendirirsin. Ne olur, kabul et, rica ediyorum."

Mouret cüppesini gösterdi ve yalnızca: "Olmaz" dedi. "Rahibim ben."

Albine gülümsemez oldu: "Rahip!" dedi. "Amcam diyor ki, rahiplerin karısı, kızkardeşi, annesi olmazmış. Doğruymuş demek ki! Niye geldin öyleyse? Beni kızkardeşin, karın diye kabul ettin sen. Yani yalan söylüyordun, öyle mi?"

Rahip Mouret, acıdan kaynaklanan terlerin parladığı solgun yüzünü kaldırdı, "Günah işledim" dedi.

Albine gene devam etti: "Ben seni, rahat ve özgür görünce, artık din adamı değilsin, sandım. Bitirdin bu işi sandım ve benimle birlikte kalacağını düşündüm... Ve sen şimdi benim bütün hayatımı alıp götürecek olursan, ne yaparım ben?"

"Benim yaptığımı" diye karşılık verdi Rahip Mouret. "Diz çökersiniz, dizlerinizin üstünde ölürsünüz. Tanrı sizi bağışlamadan kalkmazsınız."

Albine gene sinirlenmişti, küçümseyici bir tavırla konuştu: "Alçağın birisin sen, demek, öyle mi?"

Rahip Mouret irkildi birdenbire. Ağzından bir kelime çıkmadı. Korkunç bir acı boğazını sıkıyordu ama o, acıdan daha güçlü olmayı becerebiliyordu. Başı dikti ve titreyen dudaklarının kenarıyla gülümsüyordu âdeta. Albine sertçe bakarak meydan okur gibi yaptı ona bir an. Sonra tekrar coşkuyla konuşmaya başladı.

"Haydi, cevap versene, bana at suçu, seni, benim baştan çıkardığımı söyle. Tüy dikerdi bu da... Mazeret bul kendine, izin veriyorum sana. Döv istersen beni, ölü gibi hareketsiz durmaktansa döv beni, tercih ederim bunu. Cesaretini mi yitirdin? Alçak diyorum sana, duymu-

yor musun? Erkek olamadığına göre alçaksın, beni sevmemen gerekirdi. Bu siyah giysiler mi sıkıyor seni? Çıkar at onları. Çıplak kalınca hatırlarsın beni belki."

Rahip aynı sözleri, üstüne basa basa tekrarladı: "Günah işledim, özrüm yok. Bağışlanmayı umut etmeden, günahlarımın kefaretini ödüyorum. Giysilerimi çıkarırsam, etimi koparırım çünkü ben kendimi ruhumla, kemiklerimle, tamamen Tanrı'ya adadım. Rahibim ben."

Albine son defa haykırdı: "Ya ben! Ya ben!"

Mouret başını eğmedi: "Acılarınız cürüm gibi bana yüklensin! Sizi içinde bırakmak zorunda olduğum terk edilmişlikten dolayı ebediyyen ceza göreyim, böylesi adil olur. Alçağın biri de olsam her akşam dua ediyorum sizin için."

Albine müthiş bir umutsuzluk içinde omuz silkti. Öfkesi duruluyordu. Acıyordu ona âdeta.

"Delisin sen" dedi. "Duaların senin olsun, ben seni istiyorum... Kesinlikle anlayamayacaksın sen bunu. Oysa ne kadar çok söyleyecek şeyim vardı sana. Ve sen öteki dünya masallarıyla kızdırmaya devam ediyorsun beni... İkimiz de anlayışlı olmalıyız bence. Sakinleşinceye kadar bekleyelim. Gene konuşuruz sonra... Ben böyle çekip gidemem, imkân yok. Seni bırakamam burada. Ölü gibi yaşıyorsun burada, cildin o kadar soğuk ki elimi sürmeye cesaret edemiyorum. Artık konuşmayalım ve bekleyelim."

Sustu, birkaç adım attı. Küçük kiliseyi denetliyordu. Yağmur, hâlâ camlarda, ince bir kül gibi, sızıntılarla akarak sürüyordu. Rutubetli ve soğuk bir ışık duvarları ıslatıyordu sanki. Dışarıdan, sağanak yağmurun sürekli şakırtısından başka bir ses gelmiyordu. Serçeler kiremit-

lerin altına gizlenmiş olsalar gerekti. Üvez ağacı, su taneleriyle kaplı belli belirsiz dallarını yükseltiyordu. Saatin çatlak göğsünden birer birer dökülen darbeler beşi vurdu, sessizlik daha sonra daha boğuk, daha kör, daha umutsuz büyüdü. Henüz tam anlamıyla kurumayan boyalar büyük mihraba ve kaplamalara, hüzünlü bir temizlik, güneş görmeyen bir manastır kilisesi havası veriyordu. Büyük İsa tasvirinin kanına bulaşmış sahnın altı hüzünlü bir acıyla dolmuştu. Duvarlarda dört çile tasviri, sarı ve kırmızı renklerle, dehşet dolu korkunç trajediler sergiliyordu. Orada, bu ölüm ürpertisi içinde, mezarları andıran bu mihraplarda, bu çıplak yer altı mezarlığı içinde, hayat can çekişiyordu. Her şey katliamdan, karanlıktan, dehşetten, ezilmeden, yokluktan söz ediyordu. Son bir günlük kokusu, ölmüş bir kadının son nefesi gibi, döşemeye sinmiş, sürükleniyordu.

Albine sonunda, "Ah! güneşli havalar ne kadar güzel olurdu, hatırlarsın! Bir sabah, çiçek bahçesinin sol tarafında, iri gül ağaçlarından bir çit boyunca yürüyorduk. Hatırlıyorum rengini: Mavi gibiydi ve yeşil hareleri vardı. Çitin bittiği yere vardığımızda geri döndük, güneş ne kadar tatlı kokuyordu orada! O sabah bütün gezintimiz bundan ibaret kaldı... Yirmi adım ileri, yirmi adım geri... Çıkmak istemiyorduk o mutluluk köşesinden... Bal arıları vızıldayıp duruyordu, bir de iskete vardı, hiç bırakmazdı bizi, daldan dala sıçrardı, çevremizde bir sürü hayvan işlerine gidiyordu ve sen 'Hayat ne kadar güzel!' diye mırıldanıyordun. Hayat, otlar, ağaçlar, sular, göldü, içinde altın sarısı saçlarla, sapsarı olduğumuz güneşti."

Gene hayallere daldı ve devam etti: "Yaşam Paradou'ydu. Ne kadar da büyük gözüküyordu bize orası! Ucunu bulamıyorduk kesinlikle. Orada yapraklar, dalgalar gibi hışırdayarak, ufka kadar özgürce yayılıyordu. Başlarımızın üstünde nasıl bir mavilik vardı! Otlar dışında bir engelle karşılaşmadan büyüyebilir, uçabilir, bulutlar gibi koşabilirdik. Hava bizimdi."

Sustu, eliyle kilisenin basık duvarlarını işaret etti.

"Oysa burada, bir çukurun içindesin sen. Kollarını uzatsan, taşlar ellerini kesecek. Kubbe gökyüzünü saklıyor senden, güneşteki hisseni de alıyor elinden. O kadar küçük bir yer ki burası, diri diri toprağa girmiş gibisin ve bedenin katılaşıyor."

"Hayır" dedi Rahip Mouret. "Kilise dünya kadar büyüktür. Tanrı tamamen sığıyor buraya."

Albine gene bir el hareketiyle, haçları, can çekişen İsa tasvirlerini, çile işkencelerini gösterdi.

"Ölümün ta içinde yaşıyorsun sen. Otlar, ağaçlar, su, güneş, gökyüzü, her şey can çekişiyor çevrende."

"Hayır her şey can buluyor yeniden, her şey arı hale geliyor, her şey ışığın kaynağına yükseliyor."

Rahip Mouret, gözlerinde pırıltıyla tekrar doğrulmuştu. Mihrabın yanından ayrıldı, artık yenilmez biri olmuştu, içinde öyle bir inanç vardı ki şeytana uymanın tehlikeleri umurunda değildi. Albine'in elini tuttu, ona bir kızkardeşe hitap eder gibi "sen" diye hitap etti, haç yolunun hüzünlü görüntülerinin önüne götürdü ve konuşmaya başladı: "Bak! Benim Tanrı'm bu acıları çekti işte. Sopalarla dövüyorlar İsa'yı. Görüyorsun, omuzları çıplak, etleri lime lime, beline kadar kan içinde... Başın-

da dikenli taç var. Alnı delinmiş ve kanlı yaşlar döküyor. Şakağında büyük bir yırtık var... Askerler hakaret ediyorlar ona, cellatları, alay etmek için, kırmızı bir bez atmışlar boynuna, yüzüne tükürüyorlar, tokatlıyorlar, tacını başına, kamışlarla vura vura geçiriyorlar."

Albine, kırmızı yaraların, İsa'nın toprak boyası renkli etlerini kestiği, çarpıcı renkli resimleri görmemek için başını çeviriyordu. Erguvan renkli harmaniyesi, boynunda, yüzülen derisinin bir parçası gibi duruyordu.

"Acı çekmek, ölmek neye yarar?" diye karşılık verdi Albine. "Ah, Serge! Hatırlasana! Bana yorulduğunu söylediğin günü... Oysa yalan söylüyordun, pekâlâ biliyordum bunu ben çünkü hava serindi ve biz on beş dakika kadar yürümüştük ancak. Ama sen beni kollarına almak için oturmak istiyordun. Biliyorsun, meyve bahçesinde, bir dere kenarında kiraz ağacı vardı. Ne zaman bu ağacın önünden geçsek ellerimi öpme ihtiyacı duyardın sen, omuzlarımdan başlar dudaklarıma kadar gelirdin, öpücükler dağıtırdın... Kiraz mevsimi geçmişti ve sen dudaklarımı yiyordun... Solan çiçeklere ağlardık. Bir gün otlar arasında, ölü bir ötleğen bulunmuştu da sapsarı olmuştun sen ve beni âdeta toprağa karşı korumak ister gibi göğsüne bastırmıştın."

Mouret onu haç yolunun öteki duraklama yerlerine doğru götürüyordu.

"Sus!" diye haykırdı. "Daha fazla bak, daha fazla dinle. Acı ve merhametle secdeye kapanman gerekir... İsa çarmıhının ağırlığı altında yere düşüyor, haç yolu dik bir yokuştur. İsa, dizlerinin üstünde, yüzündeki teri bile silmiyor, kalkıyor ve yoluna devam ediyor... Çarmıh ezi-

yor İsa'yı, her adımda sendeliyor. Ve şimdi yan tarafına doğru öyle sert bir biçimde düşmüş ki bir süre soluk alamıyor. Çarmıh yırtılan ellerinden kurtuluyor. Sızlayan ayakları kanlı izler bırakıyor yerde. Korkunç bir yorgunluk altında eziliyor çünkü dünyanın günahını taşıyor omuzlarında."

Albine, normalden daha büyük resmedilmiş çarmıhın altında yere düşmüş, mavi entarili İsa'ya bakmıştı. Çarmıhın akan siyah rengi onun altın renkli halesini kirletiyordu. Sonra dalgın gözlerle mırıldandı: "Ah! çayırlardaki o patikalar... Sende hafıza diye bir şey kalmadı mı Serge? Çayırların ortasında, engin yeşillikler içindeki o ince otlu yolları hatırlamıyor musun artık? Demin sözünü ettiğim o gün, öğleden sonra bir saatliğine dışarı çıkmıştık. Sonra gözümüzün görebildiği yere kadar gittik, yıldızlar gözükmüştü ve biz hâlâ yürüyorduk. Yumuşacık ve upuzun halılar ne kadar hoştu. Ayaklarımıza değen tek bir taş bile yoktu. Yeşil bir denizin köpüklü suları sallıyordu bizi sanki. Hiçbir yere varmayan bu güzel patikaların bizi götüreceği yeri kesinlikle biliyorduk. Otlar aşkımıza doğru götürüyordu bizi, birbirimize sarılmıştık ve bu yol bizi hayatın zevkine, bir günlük zevkin inancına doğru götürüyordu... Eve döndüğümüzde hiç yorulmamıştık. Sen yola çıktığımız zamankinden daha hafiftin çünkü öpüp okşamıştın beni ama ben kendi öpüp okşamalarımı iade edememiştim sana."

Rahip Mouret, acı içinde titreyen elleriyle son tasvirleri gösteriyordu: "İşte burada da çarmıha gerilmiştir İsa. Çiviler çekiçle gömülüyor avuçlarına. Kemikleri çatırdayan ayaklarına bir çivi batıyor. İsa, etleri titrerken,

gözlerini gökyüzüne çevirmiş gülümsüyor... İki hırsız arasında bulunuyor İsa. Bedeninin ağırlığı altında yaraları daha da büyüyor. Alnından, bedeninden kanlı terler akıyor. İki hırsız aşağılıyor onu, yoldan geçenler hakaret ediyor, alay ediyor, askerler giysilerini paylaşıyor aralarında. Karanlık çöküyor, güneş gizleniyor... Çarmıhta ölüyor İsa. Çığlık atıyor ve ruhunu teslim ediyor. Müthiş bir ölüm! Süleyman Mabedi'nin örtüsü ikiye ayrılıyor, yer sarsılıyor, taşlar çatlıyor, mezarlar açılıyor..."

Sesi hıçkırıklarla kesilerek ve kaba saba resmin, elleri, korkunç biçimde yüzülmüş halde gösterdiği asılmışların, donuk, kıvranan bedenlerinin çakılı olduğu üç çarmıha bakarken dizlerinin üstüne çökmüştü. Albine onun görmesini engellemek için resimlerin önüne geçti ve konuşmaya başladı.

"Bir akşam, epeyce uzun süren bir gurupta, başımı dizlerine koymuştum... Ormanda kestane ağaçlarıyla dolu büyük yoldaydık. Batan güneşin son ışığı vuruyordu oraya. Ah, ne hoş bir vedaydı o! Güneş bize, Hoşçakalın diyen dostça bir gülümsemeyle ayaklarımızın altında sürtünüp duruyordu. Gökyüzü yavaş yavaş soluk bir renk alıyordu. Ve ben sana, gülerek, gökyüzü mavi giysilerini çıkarıyor, gece için, altın sarısı çiçekli siyah entarisini giyiyor, diyordum. Sen de, bizi rahatsız eden güneş gitsin ve yalnız kalalım diye sabırsızlanıyor, karanlığa bakıyordun. Gelen şey ise, karanlık değil saygılı bir ağırbaşlılık, belirsiz bir şefkat, bir gizem köşesiydi. Hani yaprakların altında son derece loş patikalar vardır ve öbür başında, bol güneşin verdiği neşeye kavuşulabileceği inancıyla bir an gizlenmek amacıyla içine girilir...

Öyle bir şeydi işte... O akşam gurup, dingin solgunluğu içinde, muhteşem bir sabah müjdesi getiriyordu. Ben, o zaman, gün ışığının, senin istediğin gibi çabuk gitmediğini görerek, uyuyormuş gibi yaptım. Şimdi artık rahatça söyleyebilirim ki, sen gözlerimden öperken, ben uyumuyordum. Senin öpüşlerinin tadını çıkarıyordum. Gülmemek için tutuyordum kendimi. Düzenli biçimde soluk alıyordum ve sen içiyordun o soluğu. Sonra ortalık kararınca, uzun süre sallanır gibi hissettim kendimi. Şunu da bilmeni isterim ki, ağaçlar da tıpkı benim gibi uyumuyordu... Hatırlaman gerekir, gece çiçeklerin kokusu gibi daha keskindi."

Rahip Mouret'nin gene, dizlerinin üstünde ve gözlerinde yaşlarla durduğunu görünce, bileklerinden tutarak kaldırdı onu, ihtiras içinde konuşmaya devam etti: "Ah! Bilseydin, beni al götür, derdin, sensiz gitmemem için boynuma atılırdın. Dün bir kez daha görmek istedim bahçeyi. Daha büyük, daha derin, daha her yerine ulaşılmaz gibiydi. Yeni kokular buldum orada ve öyle hoştu ki bu kokular ağlattılar beni. Yollarda, beni arzu ürpertisiyle dolduran güneş yağmurlarına rastladım. Güller seni anlattılar bana. Beni yalnız gören şakrak kuşları hayrete düşüyordu. Bütün bahçe ürperti içindeydi... Ah! Haydi gel, otların serdiği yataklar, asla bu kadar rahat olmamıştır. Seni götürmek istediğim o uzak köşeyi, bir çiçekle işaretledim. Bir fundalığın bittiği yerde büyük bir yatağa benzeyen geniş, yeşil bir kovuk. Orada ağaçlarıyla, sularıyla, gökyüzüyle bahçenin yaşadığı duyuluyor. Toprağın kendi soluğu ninniler söyleyecek bize... Ah! Gel haydi, her şeyi severek sevişeceğiz biz."

Ama Rahip Mouret itti onu. Gene ölüler mihrabının önüne gelmiş, on yaşındaki bir çocuk büyüklüğünde, korkunç bir gerçekçilik içinde can çekişen, renkli mukavvadan büyük İsa tasviri karşısında durmuştu. Tasvirdeki çiviler demir taklidiydi ve korkunç, yırtık yaralar açıktaydı.

Rahip Mouret çok yüksek sesle konuştu: "Bizim için ölen İsa, bizim bir hiç olduğumuzu söyle şuna! Ona bizim tozdan, pislikten, lanetten ibaret olduğumuzu söyle! Ah! İzin ver de bir çile başlığı takayım kafama, alnımı ayaklarına koyayım, ölüm beni çürütünceye kadar kımıldamadan durayım orada. Yeryüzü olmayacak artık. Güneş sönecek. Ben görmeyeceğim artık, işitmeyeceğim. Bu sefil dünyaya ait hiçbir şey, sana taparken rahatsız etmeyecek ruhumu."

Gitgide kendinden geçiyordu. Ellerini kaldırarak Albine'e doğru yürüdü.

"Haklıymışsın sen, ölüm var burada ve ben ölümü istiyorum, kurtarıcı olan ölümü, bütün pisliklerden kurtaran ölümü... İşitiyor musun beni? Reddediyorum hayatı, istemiyorum, tükürüyorum içine. Senin çiçeklerin çok pis kokuyor, güneşin gözü kör ediyor, otun, üstüne yatanı cüzam illetine uğratıyor, bahçen, nesnelerin cesetlerinin çürüdüğü bir leş çukuru. Lanet fışkırıyor topraktan. Bu yeşillik sarayında aşktan, ışıktan, cennet yaşamından söz ederken yalan söylüyorsun. Karanlıktan başka bir şey yok sende. Ağaçlarından sızan güçlü zehir insanları hayvanlaştırıyor. Çalılıklarında simsiyah yılan zehirleri var, derelerinin mavi sularının altından veba akıyor. O senin doğanın güneşten giysisini, yapraklardan

kemerini alsam, onu pisliklerle, kötülüklerle kemirilmiş, zayıf kaburgalarıyla bir cadı gibi çirkin görürdün. Ayrıca doğru konuşsan bile, ellerin sevdiğin şeylerle dopdolu olsa da, bana cennet rüyası göstermek için güllerden bir yatağa yatırıp götürsen bile, senin sarılmalarına karşı daha şiddetle karşı koyardım. Aramızda yüzyıllık, amansız bir savaş var. Görüyorsun ki kilise çok küçük, yoksul, perişan, çirkin. Çam ağacından yapılmış bir günah çıkartma yeri ve bir kürsüsü var, alçıdan bir vaftiz çeşmesi ve boyalarını kendi elimle tazelediğim, dört kalas çakılarak yapılmış mihrapları var. Olsun! Gene de senin bahçenden, vadiden, hatta bütün dünyadan daha büyüktür. Öyle müthiş bir kaledir ki kimse yıkamaz. Rüzgârlar, güneş, ormanlar, denizler, yaşayan her şey, ne kadar azgınca saldırırsa saldırsın o dimdik ayakta kalacak ve sarsılmayacaktır. Evet, evet, çalılar büyüsün, dikenli kollarıyla duvarları sarsın, yerlerdeki çatlaklardan çıkan böcekler duvarları kemirsin... Kilise ne kadar harap olursa olsun, bu taşkın hayatın peşinden gitmeyecektir kesinlikle. Zaptedilemez bir ölümdür o... Günün birinde ne olacağını biliyor musun sen? Küçük kilise, öyle dev hale gelecek ki, öyle bir gölge verecek ki çevresine, bütün doğa ölecek. Ah! Ölüm! Her şey ölse, gökyüzü, dünyada kalmış olan iğrençliklerin üstünde, açılıp ruhlarımızı alsa!"

Bağırıyor ve Albine'i kapıya doğru itiyordu şiddetle.

Sapsarı kesilen Albine, adım adım gerilemekteydi. Rahip Mouret, sesi kısılarak sustuğunda Albine ciddi bir tavırla sordu: "Her şey bitti demek, kovuyorsun beni öyle mi? Ben senin karınım ama. Sen yarattın beni. Buna izin veren Tanrı bu kadar şiddetle cezalandırmaz."

Eşikte duruyordu. Devam etti: "Dinle, her gün, güneş batarken, bahçenin dip tarafında, yıkık duvarın yanına gidiyorum... Seni bekliyorum."

Çıkıp gitti. Kutsal eşya yerinin kapısı boğuk bir ses çıkararak kapandı.

IX

Kilise sessizdi. Yalnızca şiddetlenen yağmur kubbe altını, bir org sesinin ürpertisiyle dolduruyordu. Birdenbire gelen bu sessizlik içinde rahibin öfkesi geçti, bir duygusallığa kapıldığını hissetti. Yüzü gözü yaş içinde, omuzları hıçkırıklarla sarsılarak büyük İsa tasvirinin önüne kadar geldi, diz çöktü. Dudaklarından coşkulu bir şükran duası dökülüyordu.

"Şükrediyorum sana Tanrı'm, bana açtığın bu kurtuluş yolu dolayısıyla şükürler olsun sana. Senin lutfun olmasaydı, bedenimin çağrısına uyacak, sefil bir halde tekrar günaha girmeye başlayacaktım. Senin lutfunla kılıç kuşandım âdeta: Senin lutfun, zırhım, cesaretim, en küçük bir zayıflık göstermeden beni ayakta tutan, bana kendi içimden güç veren bir destek oldu. Sen benim içimdeydin sanki Tanrı'm. Benim konuştuğum dili konuşuyordun, çünkü zayıflığımın ve alçaklığımın farkında değildim ben. Kendimi, yüreğimin bütün bağlarını koparacak kadar güçlü görüyordum. İşte yüreğim kan içinde, artık kimsenin değil bu yürek, senindir. Senin uğruna dünyadan çekip aldım onu. Ama bu zaferle gururlandığımı sanma. Tanrı'm bir hiç olduğumu biliyorum ben. Olanca tevazumla ayaklarına kapanıyorum.

Yarı oturmuş gibi yığılmıştı mihrabın basamağına. Ne söyleyeceğini bilemiyor, nefesi, aralanmış dudaklarından bir günlük gibi tütüyordu. Lutfun bolluğu tanımlanması zor bir coşku içine gömüyordu onu. Kendi varlığına kapanıyordu, İsa'yı, benliğinin derinliklerinde, onu, büyüklüğüne layık bir biçimde karşılayabilmek için her an hazır bulundurduğu aşk türbesinde arıyordu. İsa da hazırdı orada. Rahip Mouret, bedenini istila eden müthiş hazdan, onun orada bulunduğunu hissediyordu. İsa'yla yaptığı derin konuşmalardan birine girişti. Bu tür konuşmalar sırasında, bu dünyadan ayrılır, Tanrı'sıyla başbaşa konuşurdu. Neşidenin şu dizelerini heceliyordu: "Sevgilim benimdir, ben de ona aidim. Zambaklar içinde dinleniyor o, şafak söküp gölgeler çekilinceye kadar..." 'İmitasyon'daki şu sözleri düşünüyordu: "İsa'yla konuşmayı bilmek büyük bir hünerdir, onu yanında tutabilmek de büyük bir basirettir." Sonra da hayranlık uyandıran bir yakınlık, senli-benlilik başlıyordu. İsa ona kadar eğiliyor ve kendisine saatlerce ihtiyaçlarından, mutluluklarından, umutlarından söz ediyordu. Bir ayrılıktan sonra buluşan, uzaklarda, ıssız bir ırmağın kıyısına çekilen iki dost bile bu kadar içten dertleşemezdi. Çünkü İsa, bu ilahi kendinden geçme ve teslimiyet anlarında onun dostu olma, en iyi, en sadık, asla ihanet etmeyen, birazcık sevgi karşılığında ebedi hayatın hazinelerini veren dostu olma alçakgönüllülüğünü gösteriyordu. Bu kez Rahip, İsa'ya daha uzun süre sahip olmak istedi. Sessiz ve sakin kilisede saat altıyı vurduğunda Mouret, sonsuz bir sessizliğin içinde onu dinliyordu hâlâ.

Bütün varlığım açıyordu ona, dili dolaşmadan rahat

konuşuyordu, içini son derece doğal bir biçimde döküyordu ve düşüncelerinden önce kendisi kanatlanıyordu âdeta. Mouret, İsa'ya, içten sevgisiyle gelmiş, her şeyi işitebilen bir Tanrı'yla konuşuyormuş gibi her şeyi söylüyordu. Albine'i hâlâ sevdiğini itiraf ediyor, onu rahatsız etmesine, kovmasına rağmen, bütün bunlara rağmen içinden bir isyan duygusunun kabarmamasına şaşıyordu. Bu onu hayran bırakıyordu. Başka birinin başardığı ve şaşkınlık uyandıran bir eylem karşısındaydı sanki ve sakin sakin gülümsüyordu. İsa da böyle bir şeye hayret etmemesi gerektiğini, en büyük azizlerin bile, çoğu zaman Tanrı'nın elinde bilinçsiz birer silah olduklarını söylüyordu. Ve o zaman bir kuşkusunu dile getiriyordu Mouret. Mihrabın içine kadar, Tanrı'sının çilesine varıncaya kadar sığınmış olmakla daha az şey hak etmiş olmuyor muydu? Tek başına mücadele etme yürekliliğini gösteremediğine göre, yeteri kadar yürekli olmadığını göstermiyor muydu bu durum? Ama İsa hoşgörü gösteriyordu. İnsanın zayıflığının Tanrı'nın sürekli meşguliyeti olduğunu anlatıyor, acı çeken ruhları yeğlediğini, bir dostun yanına gelen bir dost gibi ruhların içine girdiğini söylüyordu. Albine'i sevmek günahkâr olmak anlamına mı geliyordu? Eğer bu aşk, teninin ötesine geçiyorsa, öte dünya yaşamı isteğine bir umut ekliyorsa günahkârlık değildi. Ve nasıl sevmek gerekiyordu onu? Hiçbir şey söylemeden, ona doğru bir adım bile atmadan, bu arı sevgiyi, Tanrı'ya hoş gelecek güzel bir koku gibi yayarak sevmek gerekiyordu. İsa bu noktada iyi niyetle ve içtenlikle gülümsüyor, yaklaşıyor, itirafları teşvik ediyordu. Dolayısıyla Rahip Mouret de, yavaş yavaş, ona Albine'in

güzelliğine ilişkin ayrıntı verecek kadar yürekleniyordu. Saçları meleklerin saçları gibi sarıydı. Teni bembeyazdı, gözleri, haleli, azizelerin gözleri gibi iriydi ve tatlı bakıyordu. İsa konuşmuyor, sürekli gülüyordu. Albine ne kadar da büyümüştü! Toplu bedeni, harikulade omuzlarıyla bir kraliçeye benziyordu şimdi. Ah! Bir saniye için de olsa, beline sarılabilse, omuzlarının, bir sarılışla arkaya devrildiğini görebilse! İsa'nın gülüşü, ufkun kıyısında bir yıldız gibi soluyor, sönüyordu. Rahip Mouret kendi kendine konuşuyordu şimdi. Gerçekten çok sert davranmıştı. Madem ki Tanrı sevmeye izin veriyordu, Albine'i bir tek güzel söz bile söylemeden niçin kovmuştu?

Bütün kiliseyi kaplayan heyecanlı ve yüksek sesle haykırdı: "Onu seviyorum! Onu seviyorum!"

Hâla oradaydı sanki Albine. Kollarını uzatıyordu ona, bütün yeminlerini bozduracak kadar çekiciydi. Rahip Mouret, kiliseye saygıyı bir yana bırakarak ona doğru atılıyor, kollarından tutuyor, öpücük yağmuru altında sahip oluyordu ona. Önünde diz çöküyor, merhamet istiyor, sertliklerinden dolayı özür diliyordu ondan. Bazen, içinden, kendisine ait olmayan bir sesin yükseldiğini anlatmaya çalışıyordu ona. Onu huzursuz etmek gibi bir şey düşünüyor muydu? Konuşan o yabancı sesti yalnızca. Bu hakaretleri yapan o olamazdı, Albine'in saçının bir teline bile dokunsa, bütün bedeni ürperirdi. Ama o kovmuştu onu ve bomboştu kilise! Onu bulmak, gözyaşlarını okşamalarla silerek, geri getirmek için nereye koşması gerekiyordu? Yağmur daha da şiddetlenmişti. Yollar çamur içindeydi. Rahip Mouret, Albine'i, sırılsıklam, etekleri vücuduna yapışmış, yağmurda dövüle dövüle, çu-

kurlar boyunca, sendeleyerek yürürken hayal ediyordu. Hayır, hayır, aşkının ölümünü isteyen kendisi değildi, ötekiydi. O kıskanç sesti.

Bu kez daha umutsuz bir sesle haykırdı: "İsa! Merhamet et ve bana geri ver onu."

Ama İsa orada değildi artık. Rahip Mouret, sıçrayarak uyanır gibi toparladı kendini, çok solgundu. Anlıyordu, İsa'yı yanında tutamamıştı. Yitiriyordu dostunu, kötülüğe karşı savunmasız kalıyordu. Kendisini ışıklara boğan, içinde Tanrı'sını bulduğu o derin aydınlığın yerine, artık, acılardan ve bedenini tahrik eden pis bir dumandan başka bir şey bulamıyordu. İsa giderken lutfunu da birlikte götürmüştü. Sabahtan beri, Tanrı'nın yardımıyla çok güçlü olan Rahip Mouret, kendisini birdenbire terk edilmiş ve çocuk kadar zayıf hissetmişti. Ne dehşet verici bir sessizlik, ne müthiş bir acıydı bu! Tahrik, baştan çıkarma, orada dolgun bedeni, gösterişli omuzlarıyla dipdiri dururken, kahramanca mücadele edip, yenilmez ve güçlü bir halde ayakta durmak, sonra şeytan uzaklaşıp da, arkasında bir etek hışırtısı, sarışın bir boyunda uçuşan bir koku bıraktığında utanç verici bir halde düşkünleşmek, hain bir arzuyla çırpınmak! Albine, şimdi, yalnızca anılarla, son derece güçlü bir durumda dönüp geliyor, kiliseyi dolduruyordu.

Rahip Mouret son bir kez daha haykırdı: "İsa! İsa! Geri dön, içime gir ve gene konuş benimle!"

İsa bir şey işitmiyordu. Rahip Mouret, bir an kendinden geçmiş bir halde kaldırdığı kollarıyla yalvardı Tanrı'sına. Omuzları, o dehşet verici yalvarma sarsıntıları içinde çatırdıyordu âdeta. Biraz sonra da, cesaretini

kaybederek, elleri düştü. Tanrı, dindarların çok iyi bildiği umutsuz suskunluklarından birine gömülmüştü. Rahip Mouret, düşkün, sapsarı, bedenini küçültmek ister gibi, dirseklerini karnına bastırarak kürsünün basamaklarına oturdu yeniden. İhtirasın ısırığıyla küçülüyordu.

"Tanrı'm, vazgeçiyorsun benden!" diye yakındı. "İraden gerçekleşsin!"

Artık hiç konuşmadı, ısırıkların korkusuyla haraketsiz, kovalanan bir hayvan gibi hızlı hızlı soluk alıp vermeye başladı. İşlediği günahtan sonra lutfun kaprislerinin bir oyuncağı haline gelmişti. En ateşli ve içten çağrılara bile karşılık vermiyordu lutuf. Rahip Mouret, lutfa, ancak yıllar sonra kavuşabileceğini düşünürken, hiç beklemediği anda ve çok hoş bir biçimde gelmişti bu lutuf. Mouret, önce isyan etmiş, aldatılmış bir sevgili gibi konuşmuş, öpüşleri kendisine büyük bir güç veren o avutucunun hemen dönmesini istemişti. Sonra boş öfke bunalımlarından sonra, küçülmenin kendisini daha az yıprattığını ve terk edilmişliğine dayanabilmek için kendisine ancak onun yardım edebileceğini anlamıştı. Artık, saatlerce, bir türlü gelemeyen bir avuntu bekleyerek, küçülüyordu. Kendisini ne kadar Tanrı'ya teslim etse, Tanrı karşısında ne kadar yok olsa, en etkili dualarını, bıkıncaya, usanıncaya kadar tekrarlasa gene bulamıyordu Tanrı'yı içinde. Bedeni kaçıp gidiyor ve arzu içinde kabarıyordu âdeta. Dualar dudaklarına yapışıyor, müstehcen kekelemelerle bitiyordu. Ayartıcı arzuların bu ağır işkencesi içinde, inanç silahları, gevşeyen ellerinden teker teker düşüyor, Mouret, arzu ve ihtirasın pençelerinde cansız bir cisim haline geliyor, günahı uzaklaştırmak

için serçe parmağını bile kaldırmaya cesaret edemeden, kendi alçaklığına kendisi tanık oluyordu. Hayatı buydu artık. Günahın bütün saldırılarını tanıyordu. Her gün sınavdan geçiyordu. Günah binbir biçime giriyor, gözlerinden, kulaklarından giriyor, boğazına sarılıyor, kalleşçe omuzlarına sıçrıyor, kemiklerine varıncaya kadar işkence ediyordu ona. Paradou çayırlarını aydınlatan bir güneş gibi parlayan günah Albine'in çıplak bedeni biçiminde karşısındaydı sürekli. Onu yalnızca, lutuf, gözlerini serin okşayışlarla kapadığında görmüyordu. Derdini utanç verici bir hastalık gibi saklıyordu. O solgun suskunluklara gömülüyor ve kimse onu oradan nasıl çıkaracağım bilemiyordu, kilisenin içini bir din kurbanı gibi, tevekkül içinde dolduruyordu ve sabrını taşırdığı Teuse, o arkasını döndüğünde gökyüzüne kaldırıyordu yumruğunu.

Artık yalnızdı, utanmadan acı çekebilirdi. Günah öyle bir darbe indirip yere sermişti ki onu, mihrabın basamağına düşmüştü ve oradan kalkacak gücü bulamıyordu kendinde. Orada acı içinde yanıp tutuşarak, akıtabilecek bir damla gözyaşı bulamadan, durmadan soluk alıp vermeye devam ediyordu. Bir yandan da eski dingin hayatını düşünüyordu. Les Artaud'ya yeni geldiğinde ne kadar sakin ne kadar inançlıydı! İnancın verdiği kurtuluşu güzel bir yol gibi görüyordu. O dönemde yoldan çıkma gibi bir şeyden söz edilse gülüp geçiyordu! Kötülüğün içinde yaşamasına rağmen kötülüğü tanımıyor ve korkmuyordu ondan, kötülüğü çaresiz bırakacağına kesinlikle inanıyordu. Mükemmel bir din adamıydı, öylesine iffetli ve Tanrı huzurunda o kadar cahildi ki, Tanrı

onu küçük bir çocuk gibi elinden tutup dolaştırıyordu. Bu çocukluk dönemi bitmişti artık. Tanrı onu sabahları ziyaret ediyor ve sınıyordu artık. Bu dünyadaki hayatı arzu ve istekten ibaretti artık. Yaşı ilerledikçe günahlarıyla birlikte sonsuz bir mücadeye de giriyordu. Şu anda Tanrı kendisini daha fazla mı seviyordu? Bütün büyük azizler, acı yolunun dikenlerinde bedenlerinden kopmuş etler bırakmışlardı. O da bir avuntu bulmaya çalışıyordu bu inançtan. Bedeninin her sarsılışında, kemiklerinin her çatırdamasında, kendisine harikulâde ödüller müjdeliyordu. Tanrı onu ne kadar dövse azdı. Yere sürtünen dizlerinin acısını bile hissetmeden, kendisine, hayranlık içindeki bir kız gibi diz çöktüren o eski soğukkanlılığını, kolay kapıldığı coşkusunu küçümseyecek kadar ileri gidiyordu. Acıların derinliğinde bir zevk bulmak, orada yatmak, uyumak için çaba harcıyordu. Ama Tanrı'ya şükrederken dişleri daha bir şiddetle birbirine vuruyor, başkaldıran yüreğinin sesi, bunların tümüyle yalan olduğunu, arzuya değer tek zevkin Paradou'daki bir çiçek bahçesi içinde, Albine'in kucağında yatmak olduğunu haykırıyordu.

Oysa, Meryem'i İsa uğrunda terk etmiş, bedenine galebe çalabilmek için yüreğini feda etmiş, inancına erkeklik eklemeyi düşünmüştü. Meryem, ince saç örgüleriyle, öne doğru uzattığı elleriyle, kadınca gülümsemesiyle biraz fazla meşgul ediyordu onun kafasını. Rahip Mouret, onun önünde ne zaman diz çökse, eteklerinin kenarını göreceği korkusuyla gözlerini yere çeviriyordu mutlaka. Ayrıca vaktiyle kendisine çok yumuşak davrandığından kabahatli buluyordu Meryem'i. Kendisini, giy-

sinin kıvrımları arasında o kadar uzun süre korumuştu ki, Mouret onun kucağından canlı bir yaratığın kucağına doğru kaymış, sevgisinde değişiklik yaptığının farkına bile varmamıştı. Peder Archangias'ın kaba ve kırıcı davranışlarını, Meryem'e tapmak istememesini, kendisini şüpheli bakışlarla süzüşünü hatırlıyordu. Rahip Mouret işi bu tür kabalıklara kadar götürebileceğini asla düşünmüyordu. Yalnızca Meryem'i ihmal ediyor, tasvirlerini saklıyor ve mihrabından kaçıyordu, o kadar... Ama Meryem, itiraf edilmeyen, hiç eksik olmayan bir aşk gibi kalbinin derinliklerinde duruyordu hâlâ. Günah, dehşetinden mahvolduğu bir saygısızlıkla, onu baştan çıkarmak amacıyla Meryem'den yararlanıyordu. Rahip Mouret, hâkim olamadığı bazı duygusal anlarında onu andıkça, beyaz duvak içinde, belinde mavi kemer, çıplak ayaklarında altın yaldızlı çiçeklerle karşısına çıkan Albine oluyordu gene. Göz kamaştırıcı, altın kılaptanlı Meryem, başında yıldızlardan taç bulunan Bakire, müjdeci meleğin ziyaret ettiği Bakire, bir zambak ve bir öreke arasındaki sakin Bakire, bütün Bakireler ona, gülümseyen gözlerle ya da ince dudaklarla ya da hafif çukurlaşmış yanaklarla Albine'in anısını getiriyordu. Rahip Mouret'nin günahı Meryem'in bakireliğini yok etmişti. Ve bu durumda o da büyük bir çabayla kadını dinden kovuyor, İsa'ya sığınıyor hatta bazen onun yumuşaklığından bile kaygı duyuyordu. Ona kıskanç bir Tanrı, aman vermeyen bir Tanrı gerekiyordu, çevresi yıldırımlarla kuşatılmış, yalnızca dehşet içindeki evreni cezalandırmak için ortaya çıkan kutsal kitaptaki Tanrı gerekiyordu. Artık ne azizler, ne melekler ne de Tanrı'nın anası vardı,

yalnızca Tanrı vardı. Bütün solukların kendisine ait olmasını isteyen bir kadir-i mutlak vardı. Mouret bu kadir-i mutlakın kendilerini ezdiğini, kendisini, zamanda ve mekânda günah işlemiş biri gibi emrine amade tuttuğunu hissediyordu. Bir hiç olmak, cehennemlik olmak, cehennemi düşünmek, şeytanlara karşı boşuna mücadele etmek... İyiydi bunlar... Yalnızca haçını alıyordu İsa'nın. Sayısız dudağı çarmıh üstünde aşındıran o haça tapıyordu. Haçı alıyor, İsa'yı izliyordu. Haçı ağırlaştırıyor, ezici bir hale getiriyor, altında yere serilmekten, onu iki büklüm halde, dizlerinin üstünde sürünerek taşımaktan daha zevkli bir şey olabileceğini düşünemiyordu. Haçta ruh gücü, düşünce zevki, erdem bekçiliği, azizliğin mükemmelliğini buluyordu. Her şey onda bitiyordu, her şey onun üstünde ölmek gibi bir sonuca ulaşıyordu. Acı çekmek, ölmek sözcükleri insanlığın sonu gibi kulaklarında çınlayıp duruyordu. Çarmıhta Tanrı sevgisine ulaşmış olmanın ebedi avuntusunu buluyordu. Artık oğul sevgisiyle, sevgili ihtirasıyla sevdiği bir Meryem yoktu. Sevmek için seviyordu, soyut bir aşkla seviyordu. Kendisinin ötesinde, her şeyin ötesinde, ışıltılı bir dünyanın derinliğinde Tanrı'yı seviyordu. Yanarak tükenen bir meşaleydi artık. Ölüm, onu arzu ettiğinde büyük bir aşk hamlesinden başka bir şey değildi.

Acaba neyi ihmal ediyordu da bu kadar zorlu sınavlardan geçiriliyordu? Şakaklarından akan teri sildi eliyle, daha o sabah kendini bir vicdan muhasebesinden geçirmiş olmasına rağmen kimseye karşı saygısızlık yapmış olmadığını düşündü. Bütün hayatı kendine işkenceden ve çileden ibaret değil miydi? Yalnızca Tanrı'yı, hiçbir

karşılık beklemeden ve körü körüne sevmiyor muydu? Acaba Tanrı onu, işlediği günahtan dolayı yeteri kadar ceza görmüş kabul ederek huzura kavuşturmuş olsa ona artık nasıl dua edecek ve şükredecekti? Ancak bu günahın kefareti asla ödenmeyecekti. Sonra gene elinde olmadan Albine'e, Paradou'ya, o içini yakan anılara döndü. Önce mazeretler aradı. Bir akşam bir beyin humması sonucu yıldırım çarpmış gibi odada düşüp kalkmıştı. Kanı, azmış bir halde, organlarının uçlarına kadar damarlarını yakıyordu ve içinde, taşkın bir sel gibi hışırdıyordu. Bedeni, kafasından ayak tabanlarına kadar hastalığın etkisiyle öyle dövülüp, temizleniyor, tazeleniyordu ki, çoğu zaman, sayıklamaları arasında, kemiklerine gene çivi çakan işçilerin ellerindeki çekiçlerden gelen sesleri duyuyordu sanki. Sonra bir sabah, âdeta yeniden dünyaya gelmiş gibi uyanıyordu. Yirmi beş yıldır üstüne yığılan şeylerden sıyrılmış bir halde âdeta ikinci kez dünyaya geliyordu. Acemi sofulukları, manastır eğitimi, genç rahiplere özgü inancı... Bunların tümü gitmiş, yok olmuş, sürüklenmiş, yerlerini bomboş bırakmıştı. Hiç kuşkusuz, onu silahsızlandırarak, içini, kötülüğün girip uyuyabileceği bir uyuşukluk döşeği haline getiren ve günaha hazırlayan cehennemdi. Bilinçsiz bir halde, günaha doğru bu ağır ağır sürüklenmeye bırakıyordu bedenini. Paradou'da gözlerini tekrar açtığında, geçmişinden hiçbir anı, rahiplikten hiçbir iz kalmadan, kendisini çocukluğa gömülmüş gibi hissediyordu. Organları çok kolay çalışıyor ve tanımadıkları hayatı büyük bir zevkle öğreniyordu, hayata yeniden başladıklarına şaşıyor ve hayran kalıyorlardı. Ne güzel bir çıraklıktı bu, ne hoş

rastlantılar, ne güzel buluşlardı bunlar! Paradou büyük bir mutluluktu! Cehennem onu oraya yerleştirirken savunmasız kalacağını biliyordu kesinlikle. Delikanlılık çağında büyürken bile böyle bir mutluluk duymamıştı. Şimdi bu delikanlılık dönemini hatırladığında gözlerinin önünde simsiyah, güneşten uzak, nankör, solgun, sakat bir şey beliriyordu. İşte bunun için güneşi selamlamış, ilk gördüğü ağacın, ilk gördüğü çiçeğin, gözüne çarpan en küçük böceğin, yerden aldığı küçücük taş parçasının karşısında nasıl bir hayranlık duymuştu! Taşlar bile büyülüyordu onu. Ufuk tam bir mucizeydi. Duyguları, gözlerini dolduran parlak sabah ışığı, kokladığı bir yasemin kokusu, kulaklarına gelen bir tarla kuşu sesi öylesine güçlü heyecanlar yaratıyordu ki onda, kolları, bacakları kesiliyordu âdeta. Hayatın en küçük ürpertilerine kadar her şeyi öğrenmekten büyük bir zevk almıştı. Ya Albine'in hemen yanı başında, güller arasında doğduğu o an! O anı hatırladıkça, kendinden geçerek gülüyordu Albine, güneş için bile gerekli bir yıldız gibi yükseliyordu. Her şeyi aydınlatıyor, her şeyi anlatıyordu. Kendi kendisini tamamlıyordu. Mouret, onunla birlikte Paradou'un her köşesinde yaptığı gezintileri yineliyordu. Albine'in, önünde koşarken ensesinde dalgalanan, uçuşan saçlarını hatırlıyordu. Albine güzel kokuyordu, dökülen o sıcacık eteklerinin dokunuşu, okşamalara benziyordu. Mouret'yi yılan gibi kıvrak, çıplak kollarına aldığında, onun, bedenine halkalar gibi sarılıp, cildine yapışarak, hemen oracıkta uyuyacağını sanıyordu... O kadar inceydi. Önde yürüyen her zaman Albine'di. Onu sapa bir patikadan götürüyordu ve gidecekleri yere çabuk varma-

mak için bu yolda oyalanıp eğleniyorlardı. Albine, toprağın ihtirasını veriyordu ona. Otların sevişmelerini seyrederek, Albine'i sevmeyi öğreniyordu. Uzun süre emekleyen bir sevgi olmuştu bu. Ve sonra, nihayet bir akşam, özsuları sızan bir gölgelikte, dev bir ağacın altında, o büyük sevginin zevkini yakalamışlardı. Orada yollarının sonuna varmışlardı. Albine, arkaya doğru yatmış, yığılmış saçlarıyla başını döndürerek kollarını uzatıyor, Mouret sarılarak sahip oluyordu ona. Ah! Ona gene sarılsa, gene sahip olsa, karnında bir döllenme titremesi geçirdiğini hissetse, bir hayat yaratsa, Tanrı olsa!

Rahip ansızın boğuk bir feryat kopardı. Gözle görülmeyen bir diş ısırığıyla yaralanmış gibi yerinde doğruldu, sonra tekrar çoktü. Şeytana uymanın ısırığıydı bu. Anıları nasıl bir pisliğin içine dalıp gidiyordu? Şeytanın her türlü hileye sahip olduğunu, yılan başını ruhun içine sokmak için vicdan muhasebesi anlarından bile yararlandığını bilmiyor muydu? Hayır, hayır, hiçbir özrü yoktu! Hastalık günaha izin vermezdi. Ona düşen görev kendine hâkim olmak, ateşli hastalıktan kurtulduktan sonra Tanrı'yı tekar bulmaktı. Oysa o, tersine bedenine gömülüp hayvanlaşmıştı. O aşağılık iştahlarının ne kadar güçlü bir deliliydi bu! Günahını itiraf edecek olsa, elinde olmadan, tekrar günah işleme ihtiyacına saplanıyordu zihinsel olarak. Alçaklığına bir son veremeyecek miydi? Artık düşünmemek için kafasının içini boşaltmayı, o günahkâr kanı, bir daha kendisini rahatsız etmesin diye damarlarını kesmeyi düşünüyordu. Bir an, yüzü ellerinin arasında, baştan ayağa titreyerek, çevresinde sinsice dolaşan hayvanlar, sıcak nefesleriyle tüylerini diken

diken edeceklermiş gibi, bedeninin en küçük noktasını saklayarak öylece kalakaldı.

Ama her şeye rağmen düşünüyordu. Kanı her şeye rağmen dolaşıyordu kalbinde. Yumruklarıyla kapadığı gözleri, zifiri karanlıkta, Albine'in bedeninin, alevden bir hatla çizilmiş kıvrık izlerini fark ediyordu. Göğsü güneş gibi göz kamaştırıcı ve çıplaktı. Mouret, gözlerini içeri doğru bastırmak, bu hayali kovmak için çabaladıkça Albine aydınlık saçıyor, belini içe doğru bükerek ve kollarını uzatarak onu çağırıyor, daha belirgin hale getiriyordu ve Mouret'nin gırtlağından can çekişir gibi hırıltılar çıkıyordu. Artık, sığınacak bir tek yeri bile kalmadığına göre Tanrı kendisinden tamamen vazgeçmişti demek, öyle mi? Günah iradesine rağmen sürekli yineleniyordu ve korkunç bir açık seçiklikle keskinleşiyordu. Rahip Mouret, Albine'in entarisinin ucundaki küçücük ot kırıntılarını görüyordu gene. Saçlarına taktığı küçük bir devedikeni çiçeği gene gözünün önüne geliyor, bu çiçeğe dudağını değdirdiğini hatırlıyordu. Ezdikleri dalların kokularına, biraz ekşi ve şekerli lezzetlerine varıncaya kadar, hâlâ kulaklarından eksilmeyen uzaklardaki seslere, bir kuşun tuhaf ötüşüne, sonra derin bir sessizliğe, sonra ağaçların üstünden geçen bir soluğa varıncaya kadar, her şeyi düşünüyordu. Niçin gökyüzünden düşen bir yıldırım vurmamıştı onu? Daha az acı çekerdi hiç değilse. Bu aşağılık halinden bir cehennemlik gibi keyif alıyordu. Albine'in ayaklarının dibinde sarf ettiği o rezil sözleri düşündüğünde bütün bedeni öfkeyle sarsılıyordu. Bu sözler şimdi, onu, Tanrı'nın huzurunda suçlamak için çınlıyordu. Rahip Mouret, kadını, efendisi gibi tanı-

mıştı. Kendisini ona bir köle gibi adamış, ayaklarını öpmüş, onun içtiği su, yediği ekmek olmayı hayal etmişti. Kendisini niçin toparlayamadığını anlıyordu şimdi. Tanrı kadına veriyordu onu. Ama o, yakasını bırakması için kadını dövecek, kollarını, bacaklarım kıracaktı. Köleydi o, kilisenin bir can vermekten kaçınması gereken kirli bedendi o. Doğruldu, yumruğunu Albine'e doğru kaldırdı. Oysa yumruklar açılıyordu, eller çıplak omuzlardan aşağı hafif okşamalarla süzülüyordu, küfür dolu ağzı ibadet sözcükleri kekeleyerek, dağınık saçlara yapışıyordu.

Mouret gözlerini açtı, Albine'in alevli hayali kayboldu. Ani ve beklenmedik bir rahatlama hissetti. Ağlama olanağı buldu. Ağır ağır dökülen yaşlar, yanaklarım serinletirken Mouret, uzun uzun soluk alıyor, gene boynundan yakalanmak korkusuyla kımıldamaya bile cesaret edemiyordu. Arkasında bir hayvan homurtusu işitiyordu hâlâ. Çok acı çekmemek öylesine hoş bir şeydi ki bu huzuru tadabilmek amacıyla kendinden geçti. Yağmur dinmişti. Güneş bol bir kızıl ışık içinde batıyor, pencerelere pembe atlastan perde asıyordu sanki. Kilise güneşin bu son soluğuyla ılık ve canlıydı. Mouret, kendisine armağan ettiği bu dinlenme anından dolayı Tanrı'ya belirsiz şükran duyguları içindeydi. Kubbealtında dolaşan geniş bir huzme, kalın toz yığını, kilisenin dip tarafını, saati, kürsüyü, büyük mihrabı tutuşturuyordu. Gökten inen bu ışık yoluyla rahmet mi geliyordu kendisine yoksa? Güneşten dünyaya sürekli haber getiren bir yığın telaşlı elçi gibi, bu huzme boyunca gidip gelen toz taneleriyle ilgileniyordu. Bin tane iri mum yakılsa böyle muhteşem gösteremezdi kiliseyi. Büyük mihrabın arka-

sına altın sırmalı kumaşlar gerilmişti, basamaklarda kuyumcu eşyalarından pırıltılar dökülüyor, şamdanlar demet demet ışıklar halinde saçılıyordu. Buhurdanlarda değerli taşlardan bir ateş alev alev yanıyor, kutsal kâseler kuyruklu yıldızlar gibi ışık saçarak git gide genişliyor ve sonra her yanda, ince dantellerin, örtülerin, demet demet çiçeklerin, açılan göbeklerinden yıldızların döküldüğü, gülden çelenklerin içinde aydınlık çiçeklerden bir yağmur görülüyordu. Mouret, yoksul kilisesi için böyle bir zenginlik istememişti asla. Gülümsüyor, bu görkemli şeyleri, oralarda saptamayı hayal ediyor, onlara keyfince bir düzen veriyordu. Altın sırmalı perdelerin daha yukarılara takılmasını yeğliyor, vazoların ihmal edilerek atılmış olduğunu düşünüyor, dağılmış çiçekleri topluyor, demetleri yeniden bağlıyor, çelenklere hafif bir eğim veriyordu. Ama bu şaşaa, çevreyi böyle kaplayınca ne muhteşem bir ortam oluşuyordu! Rahip Mouret altın bir kilisenin ruhani lideri oluyordu. Piskoposlar, prensler, gösterişli pelerinlerinin eteklerini sürüyen kadınlar, alınları tozlar içinde secdeye kapanmış, bir yığın dindar insan kiliseyi ziyarete geliyor, vadi'de konaklıyor, içeri ancak haftalarca kapıda bekledikten sonra girebiliyorlardı. Rahip Mouret'nin ayaklarını öpüyorlardı çünkü onun ayakları da altındandı ve mucizeler yaratıyordu. Dizlerine kadar yükseliyordu altın yığını. Altından göğsünde, altından bir yürek, öylesine belirgin müzikli bir sesle çarpıyordu ki dışarıdaki kalabalıklar işitiyordu bu sesi. İşte o zaman müthiş bir gururla kendinden geçiyordu. Bir idoldü. Güneş huzmesi sürekli yükseliyor, büyük mihrap tutuşuyor ve Mouret böyle derin bir zevk duydu-

ğuna göre gene gerçekten lutfa erdiğine inanıyordu. Arkasındaki vahşi homurtu yaltaklanmaya başlıyordu âdeta. Rahip Mouret, büyük bir kedi tarafından okşanıyormuş gibi, ensesinde kadife gibi yumuşak bir hayvan ayağının temasını hissediyordu.

Düş kurmaya devam etti sonra. Nesneleri hiçbir zaman bu kadar parlak bir ışık altında gördüğünü hatırlamıyordu. Şimdi kendisini o kadar güçlü hissediyordu ki her şey kolay geliyordu ona. Madem Albine bekliyordu onu, gidip bulacaktı kendisini. Doğal bir şeydi bu. Sabahleyin koca Fortuné ile Rosalie'yi evlendirmişti... Kilise evlenmeyi yasaklamıyordu. Rahip Mouret, evlileri kutsayan ellerinin altında, onların, dirseklerini birbirlerine vurarak, gülümsediklerini hâlâ görüyordu sanki. Sonra, gece, yataklarını göstermişlerdi onların. Onlara söylediği bütün sözler kulaklarında daha yüksek sesle çınlıyordu şimdi. Tanrı, koca Fortuné'ye, erkeklerin yalnız yaşamalarını istemediği için, kendisine bir kadın arkadaş yolladığını söylüyordu. Rosalie'ye de kocasına bağlanmasını, ondan hiç ayrılmamasını, onun sadık cariyesi olması gerektiğini söylüyordu. Ama bu sözleri aynı zamanda da hem kendisi hem de Albine için söylüyordu. Albine onun hayat arkadaşı, sadık cariyesi, Tanrı'nın, erkekliği yalnızlık içinde kurumasın diye yolladığı kadın değil miydi? Zaten bağlanmışlardı birbirlerine. Rahip Mouret, bunu anında anlayamamış olmasına, görevi gereği onunla birlikte gitmemiş olmasına çok şaşıyordu. Ama karar vermişti bir kez, hemen yarın yanına gidecekti onun. Yarım saat içinde yanında olacaktı. Köyden geçip, tepeye ulaşacaktı, daha kestirmeydi bu

yol. Her şeyi yapabilirdi o, emir, komuta ondaydı, hiç kimse bir şey söyleyemezdi. Birisi bakacak olursa bir el hareketiyle bütün başları eğerdi. Sonra Albine'le birlikte yaşayacaktı. Karım diyecekti ona. Çok mutlu yaşayacaklardı. Altınlar yükseliyor ve parmaklarının arasından dökülüyordu gene. Rahip Mouret tekrar bir altın denizine gömülüyordu. Kutsal kapları evdeki ihtiyaçlarda kullanılmak amacıyla alıp götürüyor, gönlünce yaşıyor, emrindeki insanların ücretlerini, parmakları arasında hafifçe sıkarak büktüğü kadeh parçalarıyla ödüyordu. Güvey yatağım mihrabın altın kılaptanlı perdeleriyle örtüyordu. Karısına mücevher olarak Meryem'in ve azizelerin boyunlarındaki altın kalp figürlerini, altın tespihleri, altın haçları veriyordu. Bir kat eklenebilirse eğer, kilise bile saray işlevi görebilecekti onlar için. Tanrı sevmeye izin verdiğine göre kendisinin de söyleyeceği bir şey olamazdı bu konuda. Ayrıca Tanrı niye ilgilendirsindi onu? Şu anda, halkın sarılıp öptüğü, mucizeler yaratan altın ayaklarıyla kendisi değil miydi Tanrı?

Mouret kalktı. Jeanbernat gibi, geniş bir el hareketi yaptı; bütün ufku kaplayan bir inkâr işaretiydi bu.

"Hiçbir şey yok, hiçbir şey, hiçbir şey" dedi. "Tanrı diye bir şey yok!"

Kilisede büyük bir ürperti oldu sanki. Mouret ürkmüş, sapsarı kesilmiş, dinliyordu. Konuşan kimdi? Kim küfür etmişti? Birdenbire, ensesinde hissettiği o yumuşak temas vahşileşmişti. Pençeler etlerini lime lime ediyor, kanı akıyordu gene. Ama direndi ve bunalımla mücadele etti. Gene kötülüğün bütün tokmaklarıyla dövülen şakaklarının çevresinde gülümseyen, muzaffer günaha ha-

karetler ediyordu. Onun kalleşliklerini bilmiyor muydu? Genellikle sessizce yaklaşır, sonra, bu kalleşliklerini kurbanlarının kemiklerine kadar bıçak gibi daldırıverirdi. Bilmiyor muydu bunu o? Bir çocuk gibi tuzağa düşmüş olduğunu düşündükçe daha beter öfkeleniyordu. Demek, günah, göğsünde sürekli, muzaffer biçimde bağdaş kurarak oturacak, onu daima yere serecekti! Şimdi de Tanrı'yı inkâr ediyordu işte! O pis ve iğrenç yokuştan aşağı doğru yuvarlanıyordu. Zina inancı öldürüyordu. Arkasından da inanç yok oluyordu. İçinde doğan bir kuşku pisliğini koruyor, bütün kutsallığı alıp götürüyordu. İlahi kurallar onu sinirlendiriyor, gizemlerse hoşuna gidiyordu. Yerlerde sürünen dinin bir köşesinde işlediği günahı düşünerek yatıyordu, çamurun içinde sızıp kalmış bir hayvan gibi, kendisine bir çukur kazıncaya kadar... Ondan sonra da öteki baştan çıkarıcı konular, altınlar, servet, iktidar, serbest hayat, her şey... Servete ve güce, gurur dolu bir yatağa yatmış büyük şehvete götüren, direnilmez, zevk ve eğlence ihtiyacı geliyordu. İşte o zaman Tanrı'ya ait şeyler çalınıyordu. Buhurdanlar bir kadının kirli bedenine takılmak üzere kırılıyordu. Cehennemlik olduysa ne önemi vardı bunun! Artık hiçbir şeyden korkmuyordu, günahkârlığı içinde yüksek sesle konuşabilirdi. Mücadeleden vazgeçmek son derece yararlı bir şeydi. Bir zamanlar ensesinde sinsice dolaşan canavarlar içine girmişti artık. Onların ısırıklarını daha fazla hissedebilmek için karnını şişiriyordu. Büyük bir zevkle onlara teslim ediyordu kendini. Başkaldırı duyguları içinde yumruklarını gösteriyordu onlara. Hayır, İsa'nın tanrısallığına inanmıyordu artık, kutsal teslise

inanmıyordu, yalnızca kendine inanıyordu, kendi adalelerine, kendi bedeninin iştahına inanıyordu. Bir erkek olmak istiyordu! Temiz havada koşmak, güçlü olmak, kıskanç bir efendiye bağımlı olmamak, düşmanlarını taşla öldürmek, yoldan geçen kızları alıp götürmek istiyordu!

Mouret halüsinasyonlar içinde ayakta duruyordu. Bu yeni günahla kilisenin yıkıldığını sandı. Büyük mihrabı kaplayan güneş, yavaş yavaş genişlemiş, duvarları bir yangın kızıllığıyla tutuşturmuştu. Başka birtakım alevli diller uzandı ve tavanı yaladılar, daha sonra kan kırmızısı bir ateş pırıltısıyla söndüler. Kilisenin içi kapkaranlık oldu birdenbire. Akşam güneşi, tavanı delmiş, duvarları çatlatmış, dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı her yanda gedikler açmıştı sanki. Karanlık bina iskeleti muazzam bir saldırı bekliyor, sarsılıyordu. Karanlık hızla koyulaşıyordu.

Mouret o zaman, uzaklardan, Les Artaud'dan yükselen bir uğultu işitti. Bir zamanlar içinde yalnızca, yamuk yumuk bağ kütükleri, cılız badem ağaçları, sakat uzuvları üstünde sallanan zeytin ağaçları bulunan bu çorak toprakların dilinden anlamıyordu o. Bu ihtirasın içinden cehaletin verdiği sakinlik içinde geçiyordu. Ama şimdi artık bedeni tanımış, güneşin altında zevkle yayılan toprakların en hafif soluğunu bile seziyor, kavrıyordu. Önce ufkun bittiği yerde, batan güneşin vedasıyla birlikte sıcak tepeler ürperti geçirdi ve yürüyüş halindeki ağaçların sesleriyle sarsılır gibi oldu. Sonra dağınık kayalar, yollardaki taşlar, vadideki çakıllar ayağa kalktı, hareket etme ihtiyacı içindeymişler gibi ileri doğru fırlayıp, soluk aldı. Peşlerinden kırmızı toprak parçaları, kazılarak

kazanılmış tek tük tarlalar, kızıl renkli sellerin içinde ve yataklarından taşmış ırmaklar gibi özsulu tohumlar, açılmış kökler, çiftleşmiş bitkiler sürükleyerek akmaya ve hışırdamaya başladılar. Biraz sonra da her şey hareket oldu. Bağ kütükleri iri böcekler gibi sürünüyor, cılız buğdaylar, sararmış otlar uzun mızraklarla silahlanmış ordular meydana getiriyor, ağaçlar, tepeleri sıyrılarak koşuyor, boy ölçüşmeye hazırlanan güreşçiler gibi kollarını ve ayaklarını geriyordu. Dökülmüş yapraklar yürüyor, yollardaki tozlar yürüyordu. Kalabalık her adımda yeni bir güç topluyor, azgın halkın soluğu git gide yaklaşıyordu. Bu bir hayat fırtınasıydı ve bir fırın gibi sıcaktı, her şeyi muazzam bir doğurma girdabı içinde sürükleyip önüne katıyordu. Birdenbire saldırı gerçekleşti. Ufkun bittiği yerden bütün doğa, tepeler, çakıl taşları, toprak, ağaçlar kiliseye saldırdı. Kilise bu ilk darbeyle çatırdadı. Duvarlar yarıldı, kiremitler uçtu. Büyük İsa tasviri sallandı ama düşmedi.

Kısa bir ara oldu. Dışarıda sesler daha şiddetli yükseliyordu. Mouret insan sesleri işitmeye başlamıştı. Köydü bu, Les Artaud'ydu. Kayaların üstünde filizlenen bir avuç piçti. Ve onlarla birlikte canlı yaratıkların kaynaşmasıyla dolu bir rüzgâr estiren böğürtlenlerdi. Artaud'lar yerde çiftleşiyor, kısa aralıklarla bir insan ormanı oluşturuyor, bedenler, çevrelerindeki boş yerlerin tümünü kemiriyordu. Kiliseye kadar çıkıyorlar, bir vuruşta kapıyı deviriyorlar, kuşaklarının istilacı dallarıyla kubbealtını yıkma tehditleri savuruyorlardı. Arkalarında da karmakarışık çalılıklarda havyanlar koşuşturuyordu. Öküzler boynuzlarıyla duvarları devirmeye çalışıyor, eşek, keçi,

koyun sürüleri, azgın dalgalar gibi, harap kiliseyi dövüyor, yığın yığın tespih böcekleri, ağustosböcekleri temellere saldırıyor, testere gibi keskin dişleriyle ufalıyorlardı bu temelleri. Öbür tarafta da gübrelerinden boğucu dumanlar yükselen Désiréé'nin kümesi vardı. Büyük horoz Alexandre hücum borusu çalıyordu orada. Tavuklar ise gaga gücüyle taşları söküyor, tavşanlar, çürütüp, devirmek amacıyla mihrapların altına varıncaya kadar çukurlar kazıyor, yerinden sallanamayacak kadar yağlanan domuz homurdanıyor, karnını dayayıp yatmak için kutsal süslerin bir avuç küle dönüşmesini bekliyordu. Korkunç bir gürültü daha oldu. İkinci bir saldırı oldu. Köy, hayvanlar, taşan bütün bir hayat seli, direkleri eğen bedenlerin şiddetiyle kiliseyi bir anda yuttu sanki. Dişiler bu şamata içinde karınlarından yeni dövüşçüler çıkarıyorlardı sürekli. Bu kez de kilisenin duvarlarından bir parça yıkıldı, tavan eğiliyordu, pencerelerin ahşap kısımları uçmuştu sanki. Gittikçe koyulaşan karanlık, açılan yarıklardan içeri girmeye devam ediyordu. Haçın üstündeki büyük İsa tasviri yalmzca sol elindeki çiviyle tutunabiliyordu.

Duvar parçasının yıkılması müthiş bir şamatayla selamlandı. Ama kilise yediği bütün darbelere rağmen ayaktaydı. Vahşi ve suskundu, somurtkan bir tavır içinde direniyordu ve temellerindeki en küçük taşa kadar yapışıp kalmıştı. Bölünen çatıyı mucizevi bir denge içinde tutmayı başaran en ince sütun bu viranenin ayakta durması için yeterliydi sanki. O zaman Mouret, yayladaki dimdik otların, kuraklık içinde kalmış kayaların ortasında katılaşmış, yılanlar gibi düğüm düğüm, yamuk yu-

muk damarlı, sert gövdeli o olağanüstü bitkilerin etkinleştiklerini gördü. Pas rengi yosunlar, alevler içindeki bir cüzzam gibi önce kaba sıvaları yediler. Daha sonra kekikler, köklerini, demir kamalar gibi tuğlaların içine soktular. Lavantalar çengelli, uzun parmaklarını sökülen her duvarın altına sokuyor, kendilerine doğru çekiyor, ağır ama sürekli bir çaba içinde söküyorlardı. Ardıçlar, biberiyeler, dikenli çoban püsküllerı gittikçe yükseliyor, engellenemez hamlelerle itiyorlardı önlerine gelen her şeyi. Otlar, kuru bedenleri giriş kapısının altından giren o otlar bile çelik mızraklar gibi dikiliyor, kapıyı deliyor, kubbe altına doğru ilerliyor, güçlü kıskaçlarla döşeme taşlarını kaldırıyordu orada. Zafere ulaşan bir başkaldırıydı bu. Devrilmiş mihraplarla barikatlar oluşturan, yüzyıllardır, fazla gölge yaptığı için kiliseyi yıkan, devrim başlatmış doğaydı. Öteki savaşçılarsa otları istedikleri gibi davranma konusunda özgür bırakıyorlardı; kekiklerin, lavantaların, yosunların, bu küçük şeylerin kemirişleri güçlülerin indirdikleri balyoz darbelerinden daha tahrip ediciydi. Temelin böyle sinsice kemirilmesi, sounda bütün binayı yıkacaktı. Sonra işin sonuna varıldı birdenbire. Zaten yüksek dalları kırık camlardan kubbenin altına girmiş olan üvez ağacı olağanüstü bir yeşillik darbesiyle içeri dalıverdi. Kubbe altının tam ortasında dikildi. Bütün ölçüleri alt üst edecek şekilde büyüdü orada. Gövdesi, kiliseyi, fazla sıkan bir kemer gibi çatlatacak kadar büyüdü. Dallar dört bir yandan, iri budaklarım uzattılar ve budakların her biri bir duvar parçasını, bir çatı parçasını alıp götürdü. Bu budaklar sürekli çoğalıyor, her dal sonsuz kollara ayrılıyor, her budaktan yeni

bir ağaç azgınca sürüyordu ve kalbur gibi delinmiş olan kilisenin enkazı gökyüzünün dört bir yanına belli belirsiz küller serperek küçücük parçalar halinde darmadağınık hale geldi. Dev ağaç yıldızlara dokunuyordu neredeyse artık. Ağacın dallarından oluşan orman özsu fışkırtan bir organlar, bacaklar, kollar, gövdeler, karınlar ormanıydı. Dallardan kadın saçları sarkıyor, erkek başları yeni açmış tomurcuklar gibi gülerek kabuklarını çatlatıyor, dorukta âşıklar yuvalarının kenarında, zevkten kendilerinden geçmiş bir halde neşelerinin müziği ve döllenme kokularıyla dolduruyordu her yanı. Kiliseye saldıran son bir fırtına binayı toz duman içinde bıraktı, paramparça olan kürsüyü ve günah çıkartma yerini, kırılan kutsal tasvirleri, eriyen kutsal kapları, bir zamanlar kiremitler altındaki serçe sürülerinin arsızca gagaladığı bu enkazı sürükleyip götürdü. Büyük İsa tasviri haçtan kopmuş, bir süre uçuşan kadın saçlarından birine takılıp kalmış, sonra gene uçmuş, yuvarlanmış, kaybolup gitmiş, büyük bir gürültüyle karanlıkların içine düşmüştü. Hayat ağacı gökyüzünü delmişti. Yıldızların üstünden aşıyordu.

Mouret bu manzarayı cehennemlik biri gibi hararetle alkışladı. Kilise yenilgiye uğramıştı. Tanrı'nın evi kalmamıştı artık. Tanrı engelleyemeyecekti onu artık. Albine zafer kazandığına göre, gidip buluşabilirdi onunla. Bir saat önce, kilisenin, gölgesiyle toprağı yiyeceğini söyleyen Rahip Mouret bu haline gülüyordu şimdi. Toprak, kiliseyi yiyerek öcünü almıştı. Çılgınca kahkahası, bu hayalden sıçrayarak uyandırdı onu. Akşamın alacakaranlığına, ağır ağır gömülen kubbe altına, aptal aptal baktı. Yıldızlı gökyüzü görünüyordu pencereden.

Mouret, duvarlara dokunabilmek amacıyla kollarını uzattığında Désirée'nin sesi kutsal eşya yerinin dehlizinden çağırdı onu: "Serge, orada mısın?.. Ses versene, yarım saattir seni arıyorum."

Désirée içeri girdi. Bir lamba vardı elinde. Rahip Mouret, o zaman, kilisenin sapasağlam yerinde durduğunu gördü. Anlayamadı durumu. Harabeden tekrar dirilen, yenilmez kiliseyle Tanrı'yı bir solukta sarsan, son derece güçlü Albine arasında korkunç bir şüpheye düştü.

X

Désirée, keyifli ve gürültülü patırtılı bir tavırla yaklaşmaktaydı.

"Buradasın ha! Buradasın öyle mi?" diye haykırdı. "Saklambaç mı oynuyoruz yani? Belki on kez avazım çıktığı kadar bağırdım... Dışarıda sanıyordum seni."

Meraklı gözlerle karanlık köşeleri araştırıp duruyordu. Hatta çaktırmamaya çalışarak günah çıkarma yerine kadar gitti, orada gizlenmiş birini yakalamaya çalışıyordu sanki. Düş kırıklığı içinde döndü ve devam etti: "Demek yalnızsın! Uyuyor muydun yoksa? Ne yapıyorsun bu karanlıkta yalnız başına böyle? Haydi gel yemek yiyeceğiz."

Mouret herkesin kesinlikle anlayabileceğine kuvvetle ihtimal verdiği bazı düşüncelerini silmek amacıyla ateşli ellerini alnında dolaştırıp duruyordu. Utanç verici bir düzensizlik ve savrukluk içinde çözülmüş, koparılmış gibi gözüken cüppesini elinde olmayan hareketlerle

iliklemeye çalışır gibi bir hali vardı. Sonra ciddi bir yüzle, hiçbir ürperti hissetmeden, din adamlığı ciddiyeti ve gururu içinde kızkardeşini izledi. Désirée onun şaşkınlığını fark etmedi bile. Yalmzca yemek odasına girerken, "Ben çok iyi uyudum" demekle yetindi. "Sen çok konuşmuşsun gene. Rengin sapsarı."

Peder Archangias akşam yemeğinden sonra, her zamanki gibi Teuse'le *bataille* oynamaya geldi. Çok keyifliydi o akşam. Archangias keyifli olduğunda Teuse'ün karnına vururdu, Teuse de karşılık verirdi ona. Gülerlerdi birlikte, kahkahaları tavanları sarsardı. Sonra Archangias hüner ve marifet gösterisine başlardı. Burnuyla yerde duran tabakları kırardı, yemek odasının kapısını kıçıyla kırabileceğine dair bahse girerdi, kutusundaki enfiyenin tümünü yaşlı hizmetçi kadının kahvesine boşaltır ya da bir avuç çakıl taşı alıp, yakasından içeri atar ve eliyle beline kadar indirirdi. Bu coşkulu insanın aşırı keyfi, her zamanki öfkeli hali arasında ansızın patlak verirdi. Bazen hiç kimseyi güldürmeyen bir olay karşısında birdenbire çılgın bir neşeye kapılır, karnını tutarak çırpınarak, bir yandan da topaç gibi dönerdi olduğu yerde.

"Niçin bu kadar keyiflisiniz, söylemeyecek misiniz?" dedi.

Peder Archangias hiç karşılık vermedi. Bir iskemleye ters oturmuştu ve at koşturur gibi dönüyordu masanın çevresinde.

"Tamam, tamam, siz aptal numarası yapın bakalım" dedi. "Aman Tanrı'm, ne budala haliniz var böyle! Tanrı görse pek razı olurdu sizden!"

Archangias kendini sırt üstü bırakmıştı ve bacakları

havaya kalkmıştı. Yerinden doğrulmadan, ciddi bir tavırla konuştu: "Tanrı beni görüyor" dedi. "Beni görmekten de hoşnuttur. O istiyor benim keyifli olmamı... Bana bir istirahat izni verdiğinde bedenimde çan çalar. Ben de yerde yuvarlanırım o zaman. Bütün cennet güler."

Sırt üstü, duvara kadar gitti, sonra ensesine dayanarak doğruldu, ayaklarını olabildiğince kaldırarak trampet çaldı. Cüppesi sarkıyor, diz kapakları, kare biçimli yeşil kumaşla yamanmış siyah pantolonu meydana çıkıyordu.

"Muhterem peder, gelin bakın, nereye kadar yürüdüğümü görün" diyordu. "İddiaya girerim siz yapamazsınız bunu... Haydi gülün biraz. Yatak diye bir hoppanın bedenini düşlemektense yerde sırt üstü sürünmek daha iyidir. Anlıyorsunuz herhalde! Bir an için hayvan kabul ediyorsunuz kendinizi, sürünüyorsunuz ve kurtlarınızı döküyorsunuz. Rahatlık oluyor böyle. Ben süründüğüm zaman Tanrı'nın köpeği sanıyorum kendimi. Cennettekiler camlara üşüşüp beni seyreder dediğim bu işte... Siz de gülebilirsiniz peder. Hem kendiniz için hem azizler için. Alın size bir takla Yusuf için. Bir tane Yuhanna için, bir takla Michel için ve bir tane de Marcos için ve işte bir de saint Matthieu için."

Peder devam ederek, bir yığın aziz adı saydı ve odanın içinde dolaşırken taklalar attı. Hiç konuşmadan, bilekleri masanın kenarına dayalı halde oturan Mouret gülümsemişti sonunda. Archangias'ın keyfi her zaman rahatsız ederdi onu. Daha sonra Teuse, yanından geçerken bir tekme attı Archangias'a.

"Haydi oynayacaksak oynayalım artık" dedi.

Archangias homurdanarak karşılık verdi. Dört ayak yürüyordu yerde. Kurt taklidi yaparak Teuse'e doğru gidiyordu. Yanına gelince başını eteğinin altına sokarak sağ dizini ısırdı.

"Rahat bıraksanıza beni!" diye haykırdı Teuse. "Şimdi de terbiyesizlikler etmeyi mi düşünüyorsunuz?"

Bu sözler Archangias'ın çok hoşuna gitmişti, olduğu yerde kaldı ve hiç kımıldamadı.

"Ben mi?" diye kekeledi. "Yalnızca dizinin tadına bakmak bile soluğumu tıkadı. Çok tuzlu dizin. Ben kadınları ısırır, sonra tükürürüm gördüğün gibi."

Ona senli benli hitap ediyor, eteklerine tükürüyordu. Ayağa kalkmayı başarınca kaburgalarını ovuşturarak biraz soluklandı. Karnı, boşalan bir tulum gibi neşe fokurtuları içinde sarsılıp duruyordu. Sonunda kalın ve ciddi bir ses tonuyla konuştu: "Oynayalım. Gülüyorum, evet ama benim bileceğim iş o! Sizin nedenini bilmenize gerek yok Teuse!"

Ve oyun başladı. Müthiş bir parti oldu. Archangias yumruklarıyla seriyordu kâğıtları yere. '*Bataille!*' diye haykırdığında camlar kırılacak gibi zangırdıyordu. Teuse kazanıyordu. Elinde uzun süredir üç as vardı ve gözlerinde büyük bir parıltıyla dördüncüsünü bekliyordu. Öte yandan Archangias da başka şakalar yapmaya uğraşıyordu. Lambanın kıralabileceğini umursamadan masayı kaldırıyor, hiç utanmadan sıkılmadan mızıkçılık etmeye kalkışıyor, kimsenin inanmayacağı yalanlarla kendisini savunuyor, sonra da şaka yaptım diyordu. Birdenbire rahlesinin başındaki zâkir gibi, o gür sesiyle ikindi duasını okumaya başladı. Bir daha da susmadı.

Kâğıtları sol avucunda vura vura, her dizenin sonunu uzatarak bağırdı ve ortalığı kasvetlendirdi. Çok keyifli olduğunda, bu keyfini dışa yansıtabilecek başka bir şey bulamadığında saatlerce ikindi duası okurdu böyle.

Onun bu hallerini çok iyi bilen Teuse yemek odasını dolduran bu böğürtüyü andıran sesler arasında eğilerek, "Susar mısınız! Dayanılır gibi değil!" diye haykırdı. "Bu akşam çok fazla neşelisiniz."

Peder Archangias o zaman, akşam duasının son bölümünü okumaya başladı. Mouret pencerenin önüne oturmuştu. Çevresinde olup bitenleri görmüyor, işitmiyordu sanki. Yemekte, her zamanki kadar yemiş, hattâ Désirée'nin sonu gelmeyen sorularını cevaplamayı bile başarmıştı. Ama artık gücü tükenmişti ve kendini bırakmak üzereydi: İçindeki hiç aman vermeyen kavgada mahvolmuş bir durumda yuvarlanıyordu. Ayağa kalkıp odasına çıkacak gücü bile bulamıyordu. Ayrıca yüzünü lambaya çevirdiği takdirde artık tutamadığı gözyaşlarını görürler diye korkuyordu. Alnını cama dayadı, dışarıdaki karanlığı seyretti, yavaşça uykuya daldı, kâbus görüyormuş gibi uyuştu kaldı.

Dua okumaya devam eden Archangias uyuyan rahibi baş işaretiyle göstererek göz kırptı.

"Ne oldu?" diye sordu Teuse.

Archangias gene göz kırptı ve baş işaretini daha bir belirginleştirdi bu kez.

"Niçin başınızı oynatıp duruyorsunuz?" dedi Teuse. "Siz söyleyin, anlarım ben... Alın bir ruva. Damınızı alıyorum."

Archangias bir ara kâğıtları bıraktı. Masaya doğru

eğildi. Teuse'ün yüzüne üflüyormuş gibi konuştu: "Kaltak geldi!"

"Biliyorum" diye karşılık verdi Teuse. "Matmazel'le birlikte kümese girdiklerini gördüm."

Archangias onun yüzüne korkunç bir biçimde baktı, yumruklarını uzattı.

"Gördünüz ve ses çıkarmadınız içeri girmesine ha! Beni çağırsaydınız, ayaklarından çiviye asardık onu mutfakta."

Teuse sinirlendi ama Mouret'yi uyandırmamak için sesini alçalttı.

"Ne adamsınız yahu!" diye mırıldandı. "Mutfakta adam çivileyecekmiş! Gördüm kızı tabii ki. Din dersinden sonra, kiliseye, pederin yanına gittiğinde arkamı döndüm. Canlarının istediğini yapmışlardır orada. Bana ne? Benim ocağa fasulye koymam gerekiyordu... Ben bu kızdan nefret ederim ama değil mi ki pederin sağlığı ona bağlı... Gece ya da gündüz fark etmez, istediği saatte gelebilir. Arzu ederlerse ikisini kapatırım bir odaya."

Archangias sakin bir öfke içinde konuştu: "Böyle bir şey yapsaydınız boğardım sizi Teuse."

Teuse gülmeye başladı ve bu kez de o senli benli hitap etti Achangias'a.

"Saçmalama. Nasıl ki eşeklere *Pater* duası yasaktır, sana da öyle kadınlar yasaktır. Bilmen gerekir bunu. Bir gün saldır bana da, gör, neler yaparım sana... Uslu dur da bitirelim şu partiyi. Al işte bir ruva daha."

Peder Archangias elindeki kâğıdı havaya kaldırmış halde durdu ve devam etti konuşmaya: "Bugün elimden kaçabildiğine göre yalnızca şeytanın bildiği bir yoldan

gelmiş. Oysa ben her gün, öğleden sonraları tepeye çıkıp pusuya yatıyorum Paradou'da. Onları gene birlikte yakalarsam, özellikle o kaltak için hazırladığım kızılcık sopasını alacağım elime... Artık kiliseyi de göz hapsinde tutacağım."

Elindeki kâğıdı attı: Teuse'e bir vale kaptırdı. Sonra iskemleye yaslandı ve o ünlü kahkahalarından birini attı. O akşam gerçekten sinirlenmiyordu.

"Boş ver" diye mırıldandı, "rahibi gördüyse de burnu üstüne de düştü ya! Hadi anlatayım size Teuse. Bildiğiniz gibi yağmur yağıyordu. Ben okulun kapısının önündeydim, o da kiliseden iniyordu. Şiddetli yağmura rağmen o gururlu tavrıyla dimdik yürüyordu. Bir baktım, yola ulaştığında, büyük olasılıkla toprak kaygan hale geldiğinden yere seriliverdi boylu boyunca. Öyle güldüm, öyle güldüm ki! El çırpıyordum... Ayağa kalktığında bir bileği kanıyordu. Öyle keyiflendim ki bir hafta gülebilirdim. Yerdeki hali gözümün önüne geliyor da boğazımda, karnımda gıdıklanmalar hissediyorum ve basıyorum kahkahayı."

Sonra kendini tamamen oyuna verdi ve yanaklarını şişire şişire *De Profundis*'i okudu. Bitirdi, tekrar başladı. Ve parti, Archangias'ın, keyfini daha iyi çıkarmak için bazen sesini daha da kalınlaştırarak söylediği bu yakarış içinde bitti. Kaybeden oydu ama bu yüzden hiç üzülmedi. Teuse, Mouret'yi uyandırdıktan sonra, onu da dışarı çıkarınca, Archangias'ın, *De Profundis*'in son dizesi olan *"Et ipse redimet Israël ex omnibus iniquitatibus ejus"*'ü müthiş bir keyifle tekrarlayarak karanlıkta kaybolduğu duyuldu.

XI

Rahip Mouret ağır ve derin bir uyku uyudu. Her zamankinden daha geç bir saatte uyandığında ellerini ve yüzünü gözyaşlarıyla sırılsıklam buldu. Bütün gece ağlamıştı uykusunda. O sabah dua etmedi. Uzun süre dinlenmiş olmasına rağmen bir akşam önceki yorgunluğu o derecedeydi ki karyolasının ayak ucundaki bir iskemleye oturdu ve öğle vaktine kadar odasından çıkmadı. Bedenini gitgide istila eden yorgunluk ve uyuşukluk acı duygusunu bile yok ediyordu. Büyük bir boşluktan başka bir şey hissetmiyordu, hafiflemişti, organları kesilip alınmıştı ve kendisi de yok olmuştu sanki. Dua kitabını okuyabilmek için büyük çaba harcadı. Latince yabancı bir dil gibi geliyordu ona ve sözcükleri hecelemeyi bile beceremiyordu. Sonra elindeki dua kitabını yatağa attı, kendinde parmaklığa dayanacak gücü bile bulamadan, açık pencereden saatlerce kırlara baktı. Paradou'nun beyaz duvarını, uzaktan, küçük çam korularının koyu renk yığınları arasından tepelere doğru yükselen, soluk, ince bir çizgi halinde görüyordu. Sol tarafta, bu korulardan birinin arkasında o gedik vardı. Görmüyordu ama orada bulunduğunu biliyordu o gediğin, taşların arasına dağılmış küçük çalı çırpıyı bile hatırlıyordu. Bir gün öncesine kadar gözlerini bu müthiş ufka doğru çevirmeye cesaret edemezdi kesinlikle. Ama çalılara takılan bir etek ucu gibi, her yeşillik yığınından sonra ortaya çıkan duvarın kesikli çizgisini hiçbir şeye aldırmadan seyrediyor, dalıp gidi-

yor ve kendinden geçiyordu. Damarlarının atışını bile hızlandırmıyordu bu manzara. Ayartma onun kansızlığına tenezzül etmiyordu sanki ve gevşek bedenini terk etmişti bu nedenle. Lutuftan yoksun olmasıyla bir mücadeleye girmekten bile aciz, günahın ihtirasından bile yoksun, daha bir gün önce büyük bir öfkeyle reddettiği her şeyi aptalca kabule hazır duruma gelmişti.

Rahip Mouret, bir ara yüksek sesle konuştuğunu fark etti. Gedik orada bulunduğuna göre güneş batarken Albine'in yanına gidecekti. Bu kararı yüzünden biraz üzüntü duyuyordu. Ama başka türlü davranabileceğini de ummuyordu. Albine bekliyordu onu. Karısıydı o. Albine'in yüzünü gözünün önüne getirdiğinde onu artık son derece soluk ve çok uzaklarda görüyordu. Sonra da endişe içinde birlikte nasıl yaşayacaklarını düşünüyordu. Orada kalmaları çok zor olacaktı. Kimse fark etmeden kaçmaları gerekecekti. Ayrıca bir kez bir yere gizlenebilirlerse eğer, çok paraya ihtiyaçları olacaktı. Mouret, Albine'i kaçırmak, mutlu âşıklar gibi yaşamak için belki yirmi kez çeşitli planlar kurdu. Kesinlikle başarısız oldu. Artık çılgın arzular geçtiğinden, koşulların uygulanması bağlamında korku içindeydi, güçsüz elleriyle, hiç bilmediği karışık bir iş karşısında bulunuyordu. At bulması gerekiyordu kaçmak için ama nasıl? Yaya gidecek olurlarsa durumlarından kuşkulanırlar ve tutuklarlardı onları! Ayrıca ekmek parası bulmak için bir yerde çalışmayı da başarabilecek miydi? Böyle şeyleri hiç öğretmemişlerdi ona. Hayatı tanımıyordu. Hafızasını yokladığında dua parçalarından, ayinle ilgili ayrıntılardan, bir zamanlar manastırda ezberlediği Bouvier'nin *Din Eğitimi* kitabının

sayfalarından başka bir şey bulamıyordu. Hatta çok önemsiz şeyler de zor durumda bırakıyordu kendisini. Sokakta karısının koluna giremeyeceğini düşündü. Kolunda bir kadınla yürümeyi beceremeyeceğinden kesinlikle emindi. Öylesine beceriksiz gözükecekti ki herkes ona bakacaktı. Rahip olduğunu anlayacaklardı ve Albine'i aşağılayacaklardı. Rahipliği bırakmak için boşuna uğraşacak, din adamlığının sıkıntı veren solgunluğunu, günlük kokusunu her zaman üstünde taşıyacaktı. Günün birinde de çocukları olursa! Bu hiç beklenmedik düşünceyle ürperdi. Tuhaf bir tiksinti hissetti. Çocuklarını sevebileceğine inanmıyordu. Oysa iki çocuktular. Biri oğlan, biri kız. Mouret onları kucağından atıyor, giysilerine dokunduklarında sıkılıyor, başka babaların, onları kucaklarında hoplatmaktan duyduğu zevki, o kesinlikle duymuyordu. Sürekli kendi erkekliğinin pisliğini sızdırdığını sandığı, kendi bedeninden türeyen bu bedene alışamıyordu. Özellikle de küçük kız, içinde daha şimdiden dişilik sevgilerinin tutuştuğu iri gözleriyle kafasını karıştırıyordu onun. Hayır, hayır, çocuk yapmayacaktı, organlarının yeniden kök salarak sonsuza kadar yaşadığını düşündükçe hissettiği bu dehşetten kaçacaktı kesinlikle. Bu düşünceler içinde iktidarsız olma umudu çok hoş geldi ona. Uzun sürmüş delikanlılık döneminde erkekliği tamamen gitmişti büyük olasılıkla. Bu düşünceyle kararını verdi. Hemen o akşam Albine'le birlikte kaçacaktı.

Ama, akşam bastırdığında kendini çok yorgun hissetti Rahip Mouret. Hareketini erteledi. Ertesi gün ise başka bir bahane buldu. Kızkardeşini Teuse'le yalnız bı-

rakamazdı. Onu Pascal Amca'nın yanına götürmeleri için bir mektup bırakacaktı. Bu mektubu yazına kararını verebilmesi için üç gün geçmesi gerekti. Kâğıt, kalem ve mürekkep hazırdı odasındaki masada. Üçüncü günde mektubu yazmadan çıktı, gitti. Ansızın şapkasını almış, aptal gibi, saplantılarının etkisiyle, kaderine boyun eğmiş bir durumda, nasıl kurtulacağım bilemediği bir angaryaya gider gibi Paradou'ya doğru yola çıkmıştı. Albine'in hayali silinmişti gene. Görmüyordu onu artık. O anda içinde ölmüş olan ama varlığının derin sessizliği içinde, gene de ısrarlı itişi hissedilen eski iradelere boyun eğiyordu.

Dışarıda saklanmak için hiçbir önlem almadı. Köyden çıkarken durdu, kısa bir süre Rosalie'yle konuştu, Rosalie ona çocuğunun spazm geçirdiğini söylüyor ama öte yandan da her zamanki gibi gülüyordu belli belirsiz. Rahip Mouret daha sonra kayaların arasma girdi ve gediğin bulunduğu yere doğru gitti. Alışkanlığı gereği dua kitabım da yanına almıştı. Yol uzun olduğundan canı sıkıldığından kitabı açtı, her zaman okunan duaları okudu. Kitabı tekrar koltuğunun altına aldığında Paradou'yu unutmuştu artık. Sürekli dümdüz gidiyor, artık dökülmeye başlayan sırmalı üstlüğünün yerine almak istediği yeni üstlüğü düşünüyordu. Bir süredir eline geçen yirmi meteliklikleri biriktiriyordu. Yedi ay sonra yeteri kadar para biriktirmiş olacağını düşünüyordu. Tam tepeye varacağı sırada uzaklarda bir köylünün türkü söylediğini işitti ve bir zamanlar manastırda öğrendiği ilahiyi hatırladı. O ilahinin ilk dizelerini aradı zihninde ama bulamadı. Belleğinin bu kadar zayıf olmasına üzülüyordu.

Sonunda hatırladı bu dizeleri ve aklına gelen sözcükleri mırıldanmaktan büyük bir zevk duydu. Meryem'e övgüydü söylediği ilahi. Rahip Mouret, yüzüne gençliğinin taze soluğu vurmuş gibi gülümsüyordu. O yıllarda ne kadar mutluydu! Gene mutlu olabilirdi tabii ki. Büyümemişti, gene eski mutlulukları istiyordu, dingin bir hayat, zemininde diz yerlerinin belli olduğu küçük bir kilise köşesi, sevimli çocukça şeylerin güzelleştirdiği münzevi yaşamıydı. Sesini yavaş yavaş yükseltiyordu. İnce bir flüt sesi gibi çıkıyordu sesi. Birdenbire gediği karşısında gördü tam o sırada.

Bir an hayretler içinde kaldı sanki. Sonra gülümsemeyi bıraktı ve "Albine beni bekler" dedi. "Güneş alçalıyor."

Ama geçmek için taşları temizlemek amacıyla tırmanırken korkunç bir soluk işitti ve kuşkulandı. Yere uzanmış, derin uykudaki Peder Archangias'ın yüzüne basıyordu az kalsın. Yeniden inmek zorunda kaldı. Archangias, büyük olasılıkla Paradou'nun girişinde koruma görevi yaparken uykuya dalmıştı. Upuzun yatıyordu, kolları, bacakları, utanılacak gibi ayrık durumdaydı ve giriş yerini kapatıyordu. Başının arkasına attığı sağ kolu, kınından sıyrılmış bir kılıç gibi tuttuğu kızılcık sopasını tutuyordu hâlâ. Çalılıkların arasında yüzü güneşe dönüktü ve kavrulmuş derisinde tek bir ürperti bile fark edilmeden horluyordu. Açık ağzının kenarlarında sinekler uçuşuyordu.

Bir an ona baktı Mouret. Tozlar içindeki bu aziz uykusuna hayrandı. Sinekleri uzaklaştırmak istedi ama sinekler dönüp geliyor, onların varlıklarının farkında bile

olmayan Archangias'ın mor dudaklarına yapışıyorlardı. Rahip bu iri bedenin üstünden atladı ve Paradou'ya girdi.

XII

Albine, duvarın arkasında, birkaç adım kadar ötede, halı gibi serili otlara oturmuştu. Serge'i görünce ayağa kalktı. Bütün bedeni titriyordu: "Sen misin?" diye haykırdı.

Mouret sessiz ve sakin bir tavırla konuştu: "Evet, benim" dedi.

Albine boynuna sarıldı onun. Ama öpmedi. Çıplak kolunda yakalığın soğuk kolasını hissetmişti. Kaygılanarak onu süzmeye başladı: "Nen var?" diye sürdürdü konuşmasını. "Bir zamanlar, dudaklarından şarkılar döküldüğü zamanlardaki gibi öpmedin yanaklarımdan... Üzülme, hastaysan iyiliştiririm seni gene. Ama madem ki geldin artık, yeniden mutluluğumuzu yaşamaya başlarız. Hüzün yok artık, görüyorsun ya, ben gülüyorum. Sen de gülmelisin Serge."

Serge'in ciddi durduğunu görünce, "Ben de çok acı çektim tabii ki" diye sürdürdü konuşmasını. Yüzüm hâlâ solgun değil mi? Bir haftadır, burada, beni şimdi bulduğun otların üstünde geçirdim günlerimi. Bir tek arzum vardı. Senin duvardaki şu gedikten içeri girdiğini görmek. Ne zaman bir ses işitsem, hemen seni karşılamaya koşuyordum. Ama sen gelmiyordun. Rüzgârın sürüklediği yapraklardı bunlar. Ama geleceğini biliyordum. Yıllarca bekleyebilirdim.

Sonra sordu: "Hâlâ seviyor musun beni?"

"Evet" diye karşılık verdi Serge, "hâlâ seviyorum seni."

Kısa süre karşılıklı durdular öylece. Derin bir sessizlik oldu. Serge sakindi ve bozmaya çalışmıyordu sessizliği. Albine iki kez ağzını açtı ama dudaklarının ucuna kadar gelen sözlere kendisi de hayret ederek hemen sustu. Acı sözlerden başka bir şey gelmemişti dudaklarına. Gözlerinin yaşla dolduğunu hissediyordu. Aşkı geri dönmüştü ve o mutlu değildi, hissettiği neydi acaba? Sonunda konuştu: "Beni dinle, burada kalmayalım. Bu delik donduruyor bizi... Evimize gidelim. Ver elini."

Paradou'ya daldılar. Sonbahar yaklaşıyordu. Ağaçların yaprakları soyulmuştu ve solgun başlarıyla kaygılıydılar. Patikada, yürüdükçe, göğüs geçirir gibi derinlerden gelen sesler veren, rutubetten sırılsıklam, ölü bir yeşillik tabakası seriliydi. Çimende dalgalanan dumanlar uzaklardaki mavimtrak yerleri kedere boğuyordu. Bütün bahçe suskundu, ürpertiler gibi gelip geçen hüzünlü nefeslerden başka nefes vermiyordu.

İçine daldıkları ulu ağaçların bulunduğu yolda titriyordu Serge. Alçak sesle konuştu: "Ne kadar soğuk burası böyle!"

Albine de hüzünlü bir sesle konuştu: "Üşüyorsun. Elim ısıtmıyor seni artık. Entarimin bir kenarıyla sarayım mı seni, ister misin? Haydi gel bütün aşklarımızı birlikte yaşayacağız."

Çiçek bahçesine götürdü onu. Güller hâlâ güzel kokuyordu. Son kalmış çiçeklerden acı bir koku geliyor, aşırı büyümüş yapraklar da durgun bir göl gibi örtüyordu toprağı. Ama Serge bu çalılıklara girmekten kaçındı,

kenarda durdular ve üstünde bütün baharı geçirdikleri yollara uzaktan baktılar. Albine en kenarda kalmış köşeleri bile hatırlıyordu. İçinde mermerden kadının uyuduğu mağarayı, hanımelleriyle filbaharların dökülmüş saçlarını, menekşe tarlalarını, ağzından kırmızı karanfiller dökülün çeşmeyi, kızıl şebboy şelalesiyle dolu merdiveni, ortasında zambakların beyaz bir çadır oluşturduğu, harabeye dönmüş sütunları parmağıyla gösteriyordu ona. İkisi de, orada, güneşte doğmuşlardı. Albine, ilk günün o küçük ayrıntılarını, nasıl yürüdüklerini, gölgedeki hava kokusunu anlatıyordu. Serge de dinler gibi gözüküyordu ama arkasından soru soruyor, anlamadığını belli ediyordu. Yüzünü solduran ürperti eksilmiyordu.

Albine, meyve bahçesine doğru götürdü onu. Ama yaklaşamadılar bile oraya, ırmak suları kabarmıştı çünkü. Serge, Albine'i üç sıçrayışla karşı kıyıya geçirmeyi düşünmüyordu kesinlikle. Oysa elma ve armut ağaçları meyve doluydu gene. Yaprakları daha fazla dökülmüş olan üzüm bağı, taneleri güneşin kızıl lekeleriyle dolu sarı salkımlar altında eğiliyordu. Bu yaşlı ağaçların azgın gölgesi altında ne yaramazlıklar ne tembellikler etmişlerdi! İki yaramazdılar o zaman. Albine, dallar kırıldıkça, nasıl, hiç utanmadan bacaklarını gösterdiğini düşünüyor, gülüyordu. Serge, yedikleri erikleri hatırlıyor muydu acaba? Cevaplarını başını sallayarak veriyordu Serge. Şimdiden yorulmuş gibiydi. Meyve bahçesi yeşilimsi kuytu yerleriyle, karmakarışık yosunlu dallarıyla, çatlamış, tahrip olmuş bir yapı iskelesi gibi endişelendiriyordu onu ve ısırganlarla, yılanlarla dolu, rutubetli bir yer hayal etmesine vesile oluşturuyordu.

Albine çayırlara götürdü onu. Serge, otların üstünde bir iki adım atmak zorunda hissetti kendini. Otlar omuzlarına kadar yükseliyordu ve kendisini yere yatırıp, bedenini, bu uçsuz bucaksız denizde boğmak amacıyla sarmaya çalışan ince kollar gibi gözüküyordu. Albine'den daha ileri gitmemesini rica etti. Albine önde yürüyordu, durmadı ve sonra üzüldüğünü fark edince yanında durdu, kendisi de üzülmeye başladı ve sonunda onun gibi ürpertiler geçirdi. Ama gene de konuştu. Bir el hareketiyle suları gösterdi, söğütleri, ufkun bittiği yere kadar serilmiş otları gösterdi. Bir zamanlar bunların tümü onlara aitti. Bütün günlerini orada geçiriyorlardı. Orada, su kenarındaki üç söğüt arasında aşk oyunları oynamışlardı. O zaman, kımıldayan ot yığınları içinde kaybolmak, daha da yalnız kalabilmek için buğday tarlasının iç kısımlarında dolaşan tarla kuşları gibi, herşeyden uzak kalmak için o otlar boylarını aşmış olsa daha da sevineceklerdi. O halde Serge, o anda yalnızca ayağının ucunun otlara dalıp kaybolduğunu hissettiğinde niçin titriyordu?

Albine ormana götürdü onu. Ağaçlar daha fazla korkuttu Serge'i. Siyah gövdelerinin bu ciddiyetinden habersizdi henüz. İçine güneşin kaygısız, tasasız döküldüğü bu ciddi ve büyük ağaçların arasında, geçmiş her zamankinden ve her yerdekinden daha fazla ölmüş gibiydi. İlk yağmurlar kumlardaki ayak izlerini silmişti. Rüzgârlar alçak çalılıklarda onlardan kalan her şeyi alıp götürüyordu. Ama Albine'in sesi üzüntüden kısılmıştı ve bakışlarıyla itiraz ediyordu. Kumda, gezintilerinin en küçük izlerini bile yeniden buluyordu. Sürtündükleri her çalılıkta kalmış ılıklıklar yüzüne doğru yükseliyordu. Gözlerindeki

yalvarma ifadeleriyle Serge'in anılarını akıma getirmeye çalışıyordu. Şu patikada, hiç konuşmadan, son derece heyecanlı bir tavır içinde ve sevişmiş olduklarım birbirlerine söylemeye cesaret edemeden yürümüşlerdi. Bu açıklıkta, bir akşam vaktinde zamanı unutmuşlar, üzerlerine sıcak damlalar gibi dökülen yıldızları seyretmişlerdi. Biraz uzakta, şu meşe ağacının altında ilk kez öpüşmüşlerdi. Meşe ağacından gitmemişti o öpüşmenin kokusu hâlâ. Yosunlar bile ondan söz ediyordu. Ormanın dilsiz, ıssız olduğu yalandı. Serge, Albine'in kendisini üzen bakışlarından kaçmak için başım çeviriyordu.

Albine büyük kayalıklara götürdü onu. Orada, kendisini kedere boğan o bitkin haliyle titremezdi belki. O saatte, yalnızca kayalar, batan güneşin kızıl alevleriyle sıcaktı hâlâ. Bunlar hâlâ eski trajik tutkularını, içinde dev gibi çiftleşen özsulu bitkilerin kaynaştığı çakıllı, ateşli yataklarını muhafaza ediyorlardı. Albine hiçbir şey söylemeden, başını da çevirmeden, dik yokuştan yukarı doğru sürükledi Serge'i. Onu daha yüksek yere, oradan daha da yüksek bir yere, pınarların ötesine, güneşin ortasında kalacakları o yere kadar götürmek istiyordu. Altında, ilk arzuların heyecanını duydukları dağ servisini göreceklerdi. Yere kızgın kapak taşlarına yatacaklar, yerin ateşinin kendilerine de bulaşmasını bekleyeceklerdi. Ama kısa süre sonra Serge'in ayakları sürçtü. Yürüyemez oldu. Gene dizlerinin üstüne düştü. Albine, büyük bir çaba harcayarak kaldırdı onu ve bir süre yürüttü. Bir kez daha düştü Serge ve yolun ortasına seriliverdi. Karşısında, ayaklarının altında uçsuz bucaksız Paradou uzanıyordu.

"Yalan söyledin, beni sevmiyorsun artık" diye haykırdı Albine.

Onu daha yukarılara götürebilecek kadar gücü kalmadığını hissederek, yanında, ayakta bekliyor, ağlıyordu. Henüz öfkelenmemişti ve can çekişmekte olan aşklarına ağlıyordu. Serge, kendinden geçmiş, duruyordu öyle.

"Bahçe ölmüş" diye mırıldandı, "üşüyorum."

Albine onun başını ellerinin arasına aldı ve bir el işaretiyle Paradou'yu gösterdi ona: "Baksana bir! Asıl ölen senin gözlerin, kulakların, kolların, bacakların, bütün bedenin. Sen bütün zevklerimizin içinden geçtin, onları görmedin, duymadm, hissetmedin. Ama sendeledin, yorgunluktan, bezginlikten düştün burada... Sevmiyorsun beni artık."

Serge alçak sesle ve sakin bir tavırla karşı çıkıyordu. O zaman, ilk kez aksi davrandı Albine.

"Sus!" dedi. "Bahçe ölür mü hiç? Bu kış uyuyacak o. Mayıs ayında uyanacak, aşklarımızdan emanet ettiğim her şeyi geri getirecek bize, öpücüklerimiz çiçek bahçesinde çiçek açacak gene. Yeminlerimiz otlarla, ağaçlarla birlikte yerden bitecek gene. Bahçeyi bir görebilseydin, işitebilseydin! Bu sonbahar mevsiminde, bereketi içinde uyuduğunda daha derin heyecanlar hisseder o, daha içten ve hassas bir şekilde sever... Sen sevmiyorsun beni artık, bilemezsin."

Serge gözlerini kaldırıp bakıyor, sinirlenmemesi için yalvarıyordu. Çocukça bir korkunun sararttığı, incelmiş bir yüzü vardı. Etkili bir ses ürpertiyordu onu. Sonunda yol ortasında, biraz yanında oturup dinlenme-

ye razı etti onu. Rahat ve sakin konuşacaklar, anlaşacaklardı. İkisi de Paradou'nun karşısında, birbirlerinin parmaklarının ucundan bile tutmadan aşklarını konuştular.

Serge sakin bir tavırla, "Seni seviyorum, seni seviyorum" dedi. "Sevmeseydim eğer, gelmezdim. Doğru, yorgunum ama nedenini bilmiyorum. Ben burada, anıları bile insanı okşayan o hoş sıcağı bulacağımı sandım herhalde. Ve üşüyorum, bahçe karanlık görünüyor, orada bıraktığım hiçbir şeyi göremiyorum. Ama kesinlikle benim suçum değil bu. Senin gibi olmaya çalışıyorum, seni hoşnut etmek istiyorum."

"Sen beni sevmiyorsun artık" dedi bir kez daha Albine.

"Hayır, seviyorum. Geçen gün seni yanımdan uzaklaştırdıktan sonra çok acı çektim... Ah! Bilsen, seni öyle çılgınca seviyordum ki dönüp gelseydin, boynuma atılsaydın, sana sarılır ezerdim. Seni hiç bu kadar coşkulu duygularla özlememiştim. Karşımda saatlerce son derece canlı bir halde durdun, kıvrılan parmaklarım geçirdin bana. Gözlerimi kapadığımda güneş gibi yanıyordun. Alevlerinle kuşatıyordun beni... Her şeyi ezip geçtim ve geldim o zaman."

Biraz düşündü, sustu, sonra devam etti: "Şimdi kollarım kırık sanki. Seni göğsüme bastırmak istesem, tutamayacağım, düşüreceğim... Bekle biraz, geçsin şu ürpertim. Ellerini vereceksin bana o zaman ve ben gene öpeceğim onları. Acı bana, öfkeyle bakma yüzüme. Yardım et de eski haline getireyim kalbimi."

Gerçekten çok üzgündü ve tatlı hayatlarına yeniden başlayabilmek için büyük bir arzu duyuyordu... Albine

çok etkilendi onun bu durumundan. Çok duygusallaştı bir an, şefkatli davrandı, soru sordu.

"Sıkıntın ne? Derdin ne?"

"Bilmiyorum. Damarlarındaki bütün kan akıp gidiyor sanki. Biraz önce buraya gelirken omuzlarıma buz gibi bir kıyafet giydirdiler sanki, vücuduma yapışıyordu ve beni baştan aşağı taş haline getiriyordu. Bu kıyafeti daha önceden de hissetmiştim sırtımda. Ne zaman olduğunu hatırlayamıyorum..."

Ama Albine dostça bir gülüşle sözünü kesti onun.

"Çocuksun sen, üşütmüşsündür yalnızca... Bana baksana, seni korkutan ben değilim herhalde? Kışın iki yabani gibi kalmayız bu bahçede. Nereye istiyorsan oraya gideriz, büyük bir şehre sözgelimi. İnsanların arasında, ağaçların arasındaymışız gibi rahat sevişiriz. Ayrıca göreceksin, ben yuva çalan, saatlerce yorulmadan yürüyen serseri bir kız değilim yalnızca... Küçükken işlemeli entarilerim, ajurlu çoraplarım, dantellerim, farbelalarım vardı. Sana bunları söyleyen olmadı mı hiç?"

Serge dinlemiyordu onu. Birdenbire hafif bir çığlık attı: "Evet, hatırlıyorum!"

Albine neyi hatırladığını sorunca da cevap vermek istemedi. *Capella*'nın omuzlarındaki ağırlığını hatırlıyordu. Bedenini taşa çeviren o buz gibi soğuk giysiyi orada geçirmişti sırtına. Ve o zaman din adamlığı geçmişi kavradı onu. Les Artaud'dan Paradou'ya kadar yolda uyumuş olan anıları uyandı, büyük bir güçle yerleşti zihnine. Albine ona birlikte geçirecekleri mutlu hayatı anlatmayı sürdürürken, o, kutsal ekmeğin el üstünde yukarı kaldırılması törenini mırıldanan çıngırak sesleri du-

yuyor, diz çökmüş kalabalıkların üstünde, ateşten ıstavrozlar çizen buhurdanlar görüyordu.

"Senin için işlemeli entarilerimi giyeceğim gene" dedi Albine. "Senin keyifli olmanı istiyorum. Seni eğlendirebilecek her şeyi bulacağız. Beni hanımlar gibi güzel giyinmiş halde görünce daha çok seversin belki. Saçlarım ensemde, tarağım tersine takılmış olmayacak artık. Kollarımı dirseklerime kadar sıvamayacağım. Omuzlarım görünmesin diye iğneyle tutturacağım entarimi. Ayrıca selam vermeyi, çenemi hafifçe sallayarak, uyumlu adım atmayı da bilirim. Sokakta yürürken, senin kolunda güzel bir kadın olacağım."

Serge, onun söylediklerini işitmesine engel olan hayali, elinde olmadan yüksek sesle sürdürüyormuş gibiydi, alçak sesle sordu: "Küçüklüğünde kiliseye girdin mi hiç sen? Ben, ne zaman kilisenin önünden geçsem mutlaka içeri girerdim. Kapı arkamdan kapanır kapanmaz cennetin içine girdiğimi sanırdım. Meleklerin bana hoş hikâyeler anlattığım işitirdim. Kadın, erkek bütün ermişlerin bedenleri baştan aşağı okşardı beni. Evet, ebediyen orada, o mutlak mutluluk içinde yaşamak isterdim."

Albine, sevgi dolu bakışlarında kısacık bir parıltı yanıp sönerken, sabit gözlerle baktı ona. Gene boynu bükük bir tavır içinde sürdürdü konuşmasını: "Sen nasıl istiyorsan öyle olacağım. Bir zamanlar çalgı çalardım. Bütün çekiciliklere sahip olmak üzere yetiştirilen bir küçük hanımdım... Gene okula giderim, gene müzikle ilgilenirim. Hoşuna giden bir parçayı benden dinlemek istersen eğer, bunu bir kez söylemen yeter. Onu, bir akşam, evimizde, bütün perdelerini kapatacağımız karanlık bir

odada sana dinletmek için aylarca çalışır, öğrenirim... Sen de beni bir öpücükle ödüllendirirsin... Olur mu? Sana aşkını geri verecek olan dudaklarımdan alınmış bir öpücük. Sarılırsın bana, kollarının arasında ezebilirsin beni."

Serge de sürekli kendi düşüncelerine cevap veriyordu: "Evet, evet" diye mırıldandı, "en sevdiğim şey önceleri, büyük mumları yakmak, kutsal şişleri hazırlamak, kavuşmuş ellerimle dua kitabını taşımak olmuştu. Daha sonra, yaklaşan Tanrı'nın zevkini tattım, aşktan ölecekmiş gibiydim... Başka bir anım yok. Hiçbir şey bilmiyorum. Elimi yalmzca takdis amacıyla kaldırıyorum. Dudaklarımı yalnızca mihrabı öpmek için uzatıyorum. Kalbimi aradığımda bulamıyorum. Tanrı'ya verdim onu çünkü."

Albine'in gözleri ateş gibi parlıyordu, yüzü sapsarıydı. Titreyen bir sesle sürdürdü konuşmasını: "Ayrıca kızımı yanımdan ayırmak istemiyorum. Sen istersen eğer, oğlanı okula gönderebilirsin. Ben sarı ufaklığın dizimin dibinden ayrılmasını istemem. Ben öğreteceğim okuma yazmayı ona. Merak etme sen! Hatırlarım, harfleri unutmuşsam eğer, hoca tutarım... Ufaklıklar ayaklarımızın arasında dolaşır biz yaşarken. Mutlu olursun o zaman değil mi? Cevap ver, konuş, ısınırım, gülerim, başka bir şey aramam, de."

Serge alçak sesle konuştu: "Yüzyıllardır, hücrelerinde günlükle tütsülenen azizleri düşünmüşümdür hep. Zaman içinde bu günlük kokusu içlerine işlemiştir herhalde. Ben de o azizler gibiyim. İçimdeki bütün kıvrımlar günlük dolu. Bana huzur veren, bedenimin sakin

bir biçimde ölmesine olanak veren, bana yaşamaktan duyduğum sükûneti veren bu tütsülenmedir... Ah! Bu rahatlığımı hiçbir şey bozmasa! Granit dudaklarımın ebedi gülümsemesiyle, soğuk, katı, insanların arasma karışmaktan aciz, öyle kendi halimde kalayım. Tek isteğim bu."

Albine, öfkeli ve tehditkâr bir tavırla ayağa kalktı. Sarstı onu: "Ne diyorsun?" diye bağırdı. "Neler sayıklıyorsun böyle? Karın değil miyim ben senin? Kocam olmak için gelmedin mi buraya?"

Serge'in titremeleri artmıştı ve geri geri gidiyordu.

"Hayır, hayır, bırak beni, korkuyorum" diye kekeliyordu.

"Ya ortak hayatımız? Ya mutluluğumuz, ya çocuklarımız ne oldu?"

"Hayır, hayır, korkuyorum."

Sonra son bir çığlık kopardı: "Olmaz, olmaz!"

Albine, ayaklarının dibinde titreyen bu zavallının karşısında susup kalktı. Ateş fışkırıyordu yüzünden. Ona sarılmak, öfkeli bir arzu hamlesiyle onu göğsüne bastırmak ister gibi açmıştı kollarını. Ama biraz düşündü sanki ve Serge'in sadece elini tuttu, ayağa kaldırdı onu.

"Gel!" dedi.

Serge'i o dev ağacın altına, kendisini teslim ettiği, Serge'in ona sahip olduğu yere götürdü. Orada aynı mutluluk gölgesi, bir göğüs gibi soluk alan aynı beden, koruyucu organlar gibi uzaklara kadar yayılan aynı dallar duruyordu. Ağaç temizliğini, sağlığını, gücünü, bereketini koruyordu. Düğünlerinin yapıldığı günkü gibi, bir yatak odası uyuşukluğu, âşık bir kadının omzunda sönen bir yaz gecesi ışığı, ansızın, büyük ve sessiz bir ürpertiye gö-

mülen, belli belirsiz fark edilebilen bir aşk fısıltısı, yeşilimsi bir berraklığa batmış açıklıkta sürünüyordu. Paradou, sonbaharın ilk ürpertilerine rağmen, uzaklarda ateşli fısıltılarını sürdürüyordu. Onlara gene suç ortaklığı ediyordu. Çiçek bahçesinden, meyve bahçesinden, çayırlardan, ormandan, büyük kayalıklardan, sonsuz gökyüzünden, gene bir şehvet gülüşü, geçtiği yerlere döl tozu eken bir rüzgâr esiyordu. Bahçe, ilkbaharın en ılık gecelerinde bile, bitkilerin birbirlerine iyi geceler dileyerek uykuya daldıkları son güzel günlerdeki kadar derin sevgi eserlerine sahip olamıyordu. Olgun tohumların kokusu, daha bir seyrelmiş yapraklar arasında bir arzu sarhoşluğunu sürüklüyordu.

Albine, ağacın dibine, otlara serili bıraktığı Serge'in kulağına, "İşitiyor musun? İşitiyor musun?" diyordu.

Serge ağlıyordu.

"Görüyorsun işte, Paradou ölmemiş. Sevişin, diyor bize... Evlenmemizi istiyor... Hatırla! Sarıl bana. Birbirimizin olalım."

Serge ağlıyordu.

Albine sustu. Kendisi sertçe kavradı onu. Dudakları, diriltmek için yapıştı bu cesede. Serge yalnızca gözyaşı dökebildi gene.

Uzun bir sessizlikten sonra konuştu Albine. Küçümseyen, kibirli bir tavırla ayakta duruyordu.

"Git!" dedi alçak sesle.

Serge, gayret ederek ayağa kalktı. Otların arasında yuvarlanan dua kitabını aldı, yürüdü.

Albine peşinden geliyordu ve önünden kovuyordu onu sanki. Sesini yükseltiyor ve sürekli, "Git!" diyordu.

Çalılıklardan çalılıklara itti onu böylece. Büyük

ağaçların ortasında gediğin bulunduğu yere kadar getirdi. Serge orada, başı önde, duraksama içinde kalınca Albine büyük bir öfkeyle, "Git! Git!" diye haykırdı.

Sonra başını çevirmeden yavaş yavaş Paradou'ya girdi. Gece bastırıyordu. Bahçe gölgelerle dolu büyük bir tabuttan başka bir şey değildi artık.

XIII

Peder Archangias, uyanmış, gediğin önünde ayakta duruyor, küfür ederek elindeki sopayı taşlara indiriyordu.

"Şeytan ikisinin de bacaklarını kırsın! Köpekler gibi kıç kıça bağlasın! Burunlarını pisliklerine sürterek ayakarından sürüklesin..."

Ama Albine'in, rahibi kovduğunu görünce hayretler içinde kaldı bir an. Sonra daha bir kuvvetle indirdi elindeki sopayı ve katıla katıla gülmeye başladı.

"Hoşçakal kaltak! İyi yolculuklar! Git, kurtlarınla çiftleş gene... Tabii bir aziz yetmedi sana. Daha güçlü beller gerekiyor! Meşe gerekiyor sana! Benim sopamı ister misin? Al! Koynuna sok da yat! Bu kerata memnun eder seni!"

Alacakaranlıkta bütün gücüyle savurdu sopasını. Albine'in arkasından fırlattı. Rahip Mouret'ye baktı daha sonra: "İçeride olduğunuzu biliyordum" diye homurdandı. "Taşlar yerinden oynamıştı... Dinleyin peder, işlediğiniz günah beni sizden üstün biri yaptı. Tanrı, benim ağzım aracılığıyla size diyor ki, bedenlerine gömülen din adamları için cehennemde yeter derecede korkunç ceza

yoktur. Tanrı lutfeder de sizi bağışlarsa, çok fazla iyilik etmiş, kendi adaletinin dengesini bozmuş olacaktır.

Birlikte, ağır adımlarla Les Artaud'ya doğru iniyorlardı. Rahip hiç konuşmamıştı. Yavaş yavaş kafasını kaldırıyordu, titremesi geçiyordu. Uzaklarda, mor gökyüzüne vurmuş Yalnız Servi'nin siyah, uzun biçimini, kilisenin kırmızı kiremitlerinin yanında görünce gülümsedi. Parlak gözlerinde engin bir dinginlik vardı şimdi.

Bu arada Peder de arada bir çakıllara tekme atıyordu. Sonra da dönüp arkadaşını azarlıyordu.

"Bu sefer bitti mi artık? Şeytan tutsak etmişti beni sizin yaşımızdayken. Belimi yiyordu âdeta bir iblis. Sonra bıktı ve defolup gitti. Belim yok artık ve çok rahat yaşıyorum. Ben sizin buraya geleceğinizi kesinlikle biliyordum. Üç haftadır sizi gözlüyordum. Duvardaki kovuktan bahçeye bakıyordum. Becerebilsem ağaçları kesecektim. Birçok kez taş attım. Bir dalın kımıldadığını gördüğümde mutlu oluyordum... Söyleyin bana, burada duyulan zevk harikulade bir şey mi?"

Rahip Mouret'yi yolun ortasında durdurmuş, kokunç bir kıskançlık içinde parlayan gözlerini dikmiş, yüzüne bakıyordu. Paradou'dan ancak yarım yamalak zevk alabilmesi işkenceye dönüşüyordu. Haftalardır bahçenin girişinde beklemiş, lanetli zevklerin kokusunu almıştı uzaktan. Ama Rahip hiçbir şey söylemeyince, belli belirsiz gülerek, imalı konuşmalar yaparak tekrar dolaşmaya başladı. Sonra yüksek sesle konuştu: "Şunu bilin ki, sizin yaptıklarınızı yapan bir rahip, bütün öteki papazları incitir. Ben bile, yanımızda yürürken temiz görmüyorum kendimi. Siz erkekleri, kadınları zehirliyordunuz. Şimdi

artık aklınızı başınıza toplamış görünüyorsunuz. Yok günahlarınızı itiraf etmenize gerek yok. Ben bu sopayı bilirim. Tanrı sizin de belinizi kırdı başkaları gibi. Ne mutlu! Ne mutlu!"

Seviniyordu, ellerini çırpıyordu. Rahip hayallere dalmıştı ve dinlemiyordu onu. Şimdi daha çok gülmeye başlamıştı. Peder, papaz evinin önünde, yanından ayrılınca, binanın çevresini dolaştı, kiliseye girdi. Kilise şeytanın, rahibi şiddetle sarstığı o yağmurlu, korkunç geceki gibi tam anlamıyla loştu. Ama öte yandan da yoksul ve durgundu. Altın rengi şelaleler yoktu, kırlardan gelen heyecanlı soluklar da yoktu. Gururlu bir suskunluk egemendi ortalığa. Yalnızca bir bağışlama soluğu dolduruyordu içerisini sanki.

Rahip, renkli mukavvadan, büyük İsa tasvirinin önünde diz çökmüş, yanaklarından mutluluk gözyaşları gibi yaşlar dökerek mırıldanıyordu.

"Tanrı'm, senin merhametsiz olduğunu söyleyenler doğruyu söylemiyorlar. Senin beni bağışlamış olduğunu hissediyorum. Saatlerdir içime damla damla dökülen, beni, ağır ağır ama kesinlikle kurtuluşa doğru götüren bağışlayıcılığından anlıyorum bunu... Tanrı'm, ben seni terk ettiğimde daha da güçlü koruyordun beni. Beni kötülükten tamamen kurtarmak amacıyla saklanıyordun benden. Bedenimi daha ileri gitmekte serbest bırakıyordun. Beni bedenimin güçsüzlüğüyle karşı karşıya bırakmak için... Şimdi Tanrı'm görüyorum ki sen beni, mührünle, o müthiş ve zevk dolu mührünle ebediyen damgalamışsın. O mühür, insanı insanların dışına çıkarır, o mührün izi kesinlikle silinmez, günahkâr organlar üstünde bile

önünde sonunda ortaya çıkar. Sen beni, günah içinde, şeytana uyma içinde kırıp geçirdin. Ateşinle yaktın beni. Beni tam bir harabeye çevirmek istedin ve oraya güven içinde inmek istedin. Öylesine ıssız bir evim ki ben, sen oturabilirsin içinde. Şükürler olsun sana Tanrı'm!"

Secdeye varıyor, tozlar içinde dualar mırıldanıyordu. Zafer kilisenindi, mihraplarıyla, günah çıkartma yeriyle, kürsüsüyle, haçlarıyla kutsal resimleriyle, rahibin başının üstünde sapasağlam duruyordu. Evren yoktu artık. Şeytana uyma, bu bedenin günahlardan arınması için artık gerekli olmayan bir yangın gibi sönmüştü. Rahip olağanüstü bir suskunluğa gömülüyor, müthiş bir feryat koparıyordu o anda.

"Hayatın dışında, yaratıkların dışında, her şeyin dışında seninim. Tanrı'm yalnızca seninim, ebediyen!"

XIV

O sırada Albine, hâlâ Paradou'da dolaşıyor ve sessizce can çekişen yaralı bir hayvana benziyordu. Ağlamıyordu artık. Yüzü bembeyazdı ve derin bir çizgi alnını kırıştırmıştı. Bu ölüm sıkıntısını niçin çekiyordu sanki? Nasıl bir günah işlemişti de bahçe birdenbire, çocukluğundan beri verdiği sözleri tutmaz olmuştu? Albine kendi kendine sorular soruyor, yavaş yavaş karanlıklara gömülen yolları görmeden rastgele yürüyordu. Oysa o her zaman ağaçlara itaat etmişti. Tek bir çiçek bile kopardığını hatırlamıyordu. Hep yeşilliklerin sevgili kızı olarak kalmış, onları boynunu bükerek dinlemiş, kendisine verdikleri

mutluluklara büyük bir inanç göstererek onlara teslim olmuştu. Paradou, son gün, kendisine büyük ağacın altına yatmasını haykırdığında, yatmış, kollarını açmış, otların mırıldandığı dersi tekrar etmişti. Kendisinde hiçbir kabahat bulamadığına göre, demek ki acı çektiğini görmekten zevk almak amacıyla ona ihanet eden, işkence eden bahçeydi.

Albine durdu ve çevresine bakındı. Ağaç yığınları içinde dingin bir sükûnet vardı. Ortasında karanlık duvarların örüldüğü patikalar, işkence yapan çıkmazlar haline geliyordu. Uzakta çiçekler kendilerini huzursuz eden rüzgârları uyutuyordu. Albine üzüntülü bir halde ellerini uzattı, bir red çığlığı attı. Böyle bitmemesi gerekiyordu bu işin. Ama gitgide alçalan sesi ağaçların altında boğuldu. Paradou'ya, karşılık vermesi için üç kez yalvarmasına rağmen yukarıdaki dallardan hiçbir açıklama gelmedi. Ona acıyan tek bir yaprak bile olmadı. Sonra tekrar dolaşmaya başlayınca kışın uğursuzluğu içinde yürüdüğünü anladı. O anda başkaldıran bir yaratık gibi toprağa soru sormuyordu artık, yerle aynı hizadaki kısık bir sesin birbirlerine mutlu ölümler dileyen bitkilerin sesinin dolaştığını duyuyordu. Bir mevsimin bütün güneşini içmek, sürekli çiçek gibi yaşamak, sürekli mis gibi kokmak, sonra da başka yerde yeniden sürmek umuduyla, ilk fırtınada savrulmak, daha uzun yaşamakta ısrarcı olmanın bozacağı yeterince uzun, dolu bir hayat değil miydi? O yaşanan kısa günü düşünmek, onun geçici zevklerini ebediyen muhafaza etmek, önünde ebedi bir geceye sahip olmak ne kadar güzeldi kimbilir!

Bir kez daha durdu Albine ama Paradou'nun sonsuz

dinginliği içinde itiraz etmedi artık. Artık anladığını sanıyordu. Bahçe, ona en büyük zevk olarak ölümü veriyordu. Son derece hoş bir biçimde ölüme doğru göndermişti onu. Aşktan sonra ölümden başka bir şey yoktu. Bahçe hiç bu kadar çok sevmemişti onu. Albine onu suçlamakla nankörlük etmişti. Onun gene en sevgili kızı o idi. Suskun yapraklar, karanlıklarla çizilmiş patikalar, üstünde rüzgârın uyuduğu çayır, onu uzun ve keyifli bir suskunluğa davet etmek için susuyordu. Albine'i soğuğun huzuru içinde, yanlarında görmek istiyor, onu gözleri pınar suları gibi donmuş, bedeni çıplak dallar gibi katılaşmış, kanı uykuya gömülmüş halde, kuru yapraklara sarıp gömmeyi hayal ediyorlardı. Sonuna kadar, onların ölümüne kadar, onların hayatlarını yaşayacaktı. Hatta belki, gelecek mevsimde, çiçek bahçesinde bir gül fidanı, çimende kumral bir söğüt ya da ormanda körpe bir kayın ağacı olmasını kararlaştırmışlardı daha şimdiden. Hayatın en büyük yasası buydu, ölecekti.

Albine, son kez, bahçede dolaşmaya, ölümü aramaya başladı. Hangi kokulu bitki, yapraklarının kokusunu güçlendirmek için onun saçlarına muhtaçtı? Hangi çiçek onun yumuşak tenini, kollarının duru beyazlığını, gerdanının yumuşak pembeliğini arzuluyordu? Taze kanını hangi hasta fidana vermesi gerekiyordu? Bunların kenarında biten otlara yararlı olmak, bedeninden, görkemli, özlü, Mayıs ayında kuşlarla dolu, kızgın güneşin temas etmesiyle okşanan bir yeşilliğin sürmesi için orada öldürmek istiyordu kendini. Ama Paradou gene uzun süre suskun kaldı. Onu hangi son öpücükle alıp gideceğini bildirmeye yanaşmadı kesinlikle. Albine her yeri gez-

mek, dolaştığı eski yerleri bir kez daha ziyaret etmek zorunda kaldı. Ortalık tamamen kararmıştı. Yavaş yavaş yere gömülüyordu Albine sanki. Büyük kayalara tırmandı ve onlara, çakıltaşı yatakları üstünde can verip vermemesi gerektiğini sordu. Ormandan geçti, yürüyüşünü yavaşlatan bir istek içinde bir meşe ağacının devrilmesini ve kendisini suskunluğunun görkemi içinde gömmesini bekledi. Çimendeki derelerin kıyısında yürüdü. Neredeyse her adımda eğilip suyun derinliğini kestirmeye çalıştı. Nilüferler arasında kendisi için bir döşek serilip serilmediğini araştırdı. Ölüm hiçbir yerde onu çağırmıyor, serin ellerini uzatmıyordu ona. Ama Albine kesinlikle aldanmıyordu. Paradou ona nasıl sevmeyi öğrettiyse, ölmeyi de öğretecekti. Aşkı aradığı o ılık sabahlardan daha susamış halde, gene çalıları araştırmaya başladı. Ansızın, tam çiçek bahçesine geldiğinde, akşamın kokuları içinde ölümü yakaladı. Koştu, zevk içinde güldü. Çiçeklerle birlikte ölmesi gerekiyordu.

Önce gül bahçesine koştu. Orada alacakaranlığın son yansımaları içinde sık çalılıkların altını karıştırdı, kış mevsiminin çağrısıyla uyuşan bütün gülleri kopardı. Dikenlere hiç aldırmadan yerden de topluyordu. İki eliyle önündeki çiçekleri topluyor, ayaklarının ucunda yükselerek, fidanları eğerek, tepelerinden koparıyordu. O kadar acele ediyordu ki küçücük bir ota bile kıyamamasına rağmen dalları kırıyordu. Kısa süre sonra, kucağı güllerle, kendisini sendeleten güllerden oluşan bir yükle doldu. Yere düşmüş çiçek yapraklarını bile toplayıp gül bahçesine boşalttıktan sonra köşke döndü. Gül yükünü mavi tavanlı odada yere indirdikten sonra gene çiçek bahçesine döndü.

Bu kez menekşe aradı. Koca koca demetler yapıyor, bunları teker teker göğsüne bastırıyordu. Sonra karanfil aradı, goncalarına varıncaya kadar hepsini kopardı, ağızlarına kadar dolu süt çanakları gibi beyaz karanfil demetleri, çanaklar dolusu kan gibi iri kırmızı karanfil demetleri oluşturdu. Daha sonra şebboylar, gece safaları, aygün çiçekleri, zambaklar aradı. Son şebboy dallarını avuçlayarak koparıyor, atlas yapraklarını acımasızca buruşturuyordu. Akşam vaktinde daha yeni açmış, sepetler dolusu gece safalarını yoluyordu. Aygün çiçeği tarlalarını biçiyor, yığınla çiçek mahsulü topluyordu. Zambak demetlerini koltuklarının altına saz demetleri gibi sıkıştırıyordu. Yükünü doldurunca yeniden köşke gitti, menekşeleri, karanfilleri, şebboyları, gece safalarını, aygün çiçeklerini, zambakları güllerin yanına attı. Hiç soluklanmadan gene aşağı indi.

Bu kez de, çiçek bahçesinin mezarlığı gibi bir şey olan o hüzün köşesine gitti. Kızgın bir sonbahar, bahar çiçeklerini bir kez daha fışkırtmıştı orada. Albine özellikle çuha çiçeği ve sümbül tarlalarına saldırdı. Otlar arasında diz çöktü, cimri biri gibi ince araştırmalar yaparak kopardı çiçekleri. Çuha çiçekleri damla damla altın akıtacaktı ona. Servetler, zenginlikler, muhteşem güzellikler akıtacaklardı. Sümbüller, çiçeklenmiş tohumlarıyla boncuk boncuk, her tanesi, insanlar için meçhul zevkler verecek kolyeler gibiydi. Albine kopardığı kucak dolusu çuha çiçeği ve sümbül yığını içinde kaybolmuş olmasına rağmen, biraz daha uzaktaki haşhaş tarlasını da yoldu, arkasından da bir nergis tarlasını çırılçıplak bıraktı. Çuha çiçeklerinin, sümbüllerin üstüne nergisler ve

haşhaşlar yığıldı. Albine, rüzgârın tek bir çiçek yaprağı bile koparmamasına dikkat ederek mavi tavanlı odaya gitti koşarak, yükünü boşalttı, gene bahçeye indi.

Artık ne toplayacaktı? Bütün çiçek bahçesini yolmuştu. Ayaklarının ucunda yükseldiğinde, alacakaranlıkta, güllerinin hoş bakışlı gözlerinden, karanfillerinin kızıl gülümsemesinden, aygün çiçeklerinin kokulu saçlarından yoksun bir çiçek bahçesinden başka bir şey göremiyordu. Ama boş elle dönmek de olmazdı. Çayırlara, yeşilliklere hücum etti, yüzükoyun süründü, toprağı bile götürebilmek için hırsla araştırdı çevreyi. Bu kez de kokulu bitkileri, oğulotlarını, naneleri, mine çiçeklerini kopardı, eteğine doldurdu. Bir yerde pelesenkler gördü ve tek bir yaprağını bile bırakmadı bunların. Hatta iki büyük rezene bile buldu ve iki ağaç gibi omzuna attı bunları. Mümkün olsa, çiçek bahçesinin bütün yeşil zeminini dişleri arasına alıp, peşinden sürükleyerek götürecekti. Daha sonra, köşkün kapısının önünde arkasını döndü, son kez baktı Paradou'ya. Zifiri karanlıktı, gece karanlığı iyice bastırmıştı ve bahçenin yüzüne kara bir örtü örtmüştü. Bir daha inmemek üzere yukarı çıktı bu kez.

Biraz sonra büyük oda süslendi. Albine, konsolun üstüne koyduğu bir lambayı yakmıştı. Odanın ortasına yığılı çiçekleri çekiyor, kocaman demetler yapıyor, her köşeye dağıtıyordu bunları. Önce, konsoldaki lambanın arkasına zambaklar koydu, ışığı saf beyazlığıyla hafifleten uzun bir dantel oluşturdu. Sonra boyalı kumaşı yüz yıldan beri solmuş olan, kırmızı demetlerle beneklenmiş eski kanepeye avuç avuç karanfil ve şebboy taşıdı. Kumaş görünmez oldu, kanepe, duvara karanfilli bir şebboy

yığını uzattı. Albine, daha sonra koltukların dördünü birden yüklüğün önüne dizdi. Birincisini nergislerle, ikincisini haşhaşlarla, üçüncüsünü gece safalarıyla, dördüncüsünü de aygün çiçekleriyle doldurdu. Çiçeklerin altında kaybolan koltukların yalnızca kollarının ucu gözüküyordu ve çiçek tarhlarına benziyordu bu koltuklar. Neden sonra yatak geldi aklına. Karyolanın baş ucuna doğru küçük bir masa sürdü ve üstüne koca bir menekşe yığını koydu. Daha sonra, getirmiş olduğu bütün sümbülleri, bütün çuha çiçeklerini kucak kucak taşıdı, yatağı da bunlarla doldurdu. Yığın öylesine büyüktü ki karyolanın önüne, ayak ucuna, baş ucuna, duvar aralığına taşıyor, sallanıyordu. Karyola büyük bir çiçek bahçesine dönüşmüştü âdeta. Ama güller açıkta kalmıştı. Albine, onları da rastgele, her yere, parça parça attı. Nereye düştüklerine hiç bakmıyordu. Konsol, kanepe, koltuklar... Her yere dağılmıştı bunlar. Yatağın bir köşesi de güllerle doldu. Birkaç dakika boyunca gül yağdı. Koca koca demetler, fırtınalı bir yağmurun damlaları gibi, ağır çiçeklerden oluşan bir sağnak gibi dökülüyor, döşemenin boşluklarında birikintiler yapıyordu. Ama yığın kesinlikle küçülmüyordu. Daha sonra çelenkler yaptı Albine ve duvarlara astı bunları. Yüklüğün üstünde şaklabanlıklar yapan alçıdan aşk perilerinin boyunlarına, kollarına, bellerine güllerden çelenkler geçirildi, bunların çıplak karınları, çıplak kaba etleri güllerle örtüldü. Mavi tavan, ten renginde fiyonklarla donatılmış oval panolar, yıpranmış şehvet resimleri güllerden bir elbiseye, bir örtüye büründü. Geniş oda süslenmişti. Albine ölebilirdi artık.

Bir saniye ayakta durdu, çevresine bakındı. Düşü-

nüyor, ölümün gelip gelmediğini anlamaya çalışıyordu. Kokulu yeşillikleri, oğulotlarını, naneleri, mine çiçeklerini, pelesenkleri, rezeneleri topladı, büktü, katladı, tıkaçlar oluşturdu. Kapıdaki ve penceredeki en küçük çatlakları, en küçük delikleri tıkadı. Daha sonra kalın dikişli, beyaz bez perdeleri çekti. Sessizce, nefes bile almadan, yatağa, çuha çiçekleriyle sümbüllerin üstüne yattı.

Son bir kez neşelendi. Gözlerini iyice açmış, odaya gülümsüyordu. Bu odada ne kadar sevişmişti, nasıl mutlu ölüyordu orada: O anda alçıdan yapılmış aşk perilerinden hiçbir kirli duygu bulaşmıyordu ona, resimlerde serilip yatmış kadın bedenlerinden hiçbir rahatsız edici duygu ulaşmıyordu ona. Mavi tavanın altında, çiçeklerden gelen boğucu kokudan başka bir şey yoktu. Koku, sıcaklığı hâlâ yüklükte kalmış eski aşkın kokusuyla artmış, yüz katına çıkmış, zehir saçacak kadar keskinleşmiş bir kokudan ibaret gibiydi. Yüz yıl önce ölmüş bir kadının soluğuydu bu belki de. Albine de şimdi bu soluğun içinde kendinden geçmiş gibiydi. Hareket etmiyordu, ellerini yüreğinin üstünde birleştirmiş, gülümsemeye devam ediyor, uğuldayan kafasında fısıldayan kokulara kulak veriyordu. Kokular ona gene, yalnızca kokulardan oluşan tuhaf bir müzik dinletiyor ve yavaş yavaş ve tatlı tatlı uyutuyordu onu. Önce, neşeli ve çocuksu bir giriş müziği çalındı. Albine'in mis gibi kokan yeşillikleri karıştıran elleri, çiğnediği otların acı kokusunu yayıyordu ortalığa ve ona Paradou'nun yabanıllıkları ortasındaki koşuşturmaların öykülerini anlatıyordu. Sonra bir flüt sesi işitiliyor, yatağın baş ucundaki masada duran me-

nekşe yığınından, tane tane ve mis gibi kokan armoniler dökülüyordu. Ezgisini, konsoldaki zambakların sessiz soluğuna, düzenli temposuna göre oluşturan o flüt, Albine'in aşkının ilk mutluluklarını, ilk itirafı, ulu ağacın altındaki ilk öpüşü dile getiriyordu. Ama Albine'in nefesi daha bir daralıyordu ve ihtiras, biber kokulu karanfillerin aniden yükselen sesleriyle birlikte geliyordu ve o boru gibi sesi ötekileri bastırıveriyordu bir anda. Albine, çuha çiçekleriyle, haşhaşların, arzularının verdiği işkenceyi anlatan hastalıklı uyumu arasında can çekişeceğini sanıyordu. Sonra, birdenbire bütün sesler kesiliyor ve Albine, daha rahat nefes almaya başlıyor, daha rahatlıyordu. Şebboyların, derece derece alçalarak ağırlaşan vanilyalı soluklarıyla, düğün alayının yaklaştığını bildiren aygün çiçeklerinin bir dinsel ezgisine kadar boğuklaşan ezgisini dinliyordu. Gece safaları, orada burada ötüşüyordu. Sonra bir sessizlik çöktü. Güller, uyuşuk bir halde içeri girdi. Tavandan birtakım sesler, uzaktan yansıyan bir koro sesi döküldü. Bir ağızdan okunan güçlü ezgilerdi bunlar. Albine, hafifçe ürpererek dinledi bunu. Koro büyüdü, bir süre sonra, çevresinde gürleyen, çın çın öten seslerle titredi. Düğün alayı gelmişti. Güller bandosu o dehşet anını haber veriyordu. Albine, ellerini yüreğinin üstünde daha sıkı biçimde kenetlemiş, kendini koyvermiş, koma halinde, soluk soluğaydı. Ağzını açıyor, kendisini boğacak olan öpüşü araştırıyordu. Tam o sırada çuha çiçekleriyle sümbüllerden dumanlar yükseldi, onu öylesine derin ve son bir solukla kuşattı ki, güller korosu sustu. Albine, çiçeklerin son hıçkırığıyla birlikte ölmüştü.

XV

Ertesi gün, saat üçe doğru, papaz evinin kapısının önünde konuşan Teuse'le Archangias, Doktor Pascal'in arabasının dört nala köyün içinden geçtiğini gördüler. Arabanın körüğü indirilmişti, şiddetli kamçı darbelerinin savrulduğu fark ediliyordu.

Yaşlı hizmetçi kadın, "Nereye koşuyor böyle bu?" diye homurdandı. "Düşecek, kafasını patlatacak."

Araba üzerinde, kilisenin inşa edilmiş olduğu tepenin eteğine ulaşmıştı. At birdenbire gerildi, durdu, doktorun kirpi saçlı, bembeyaz kafası körüğün altından dışarı doğru uzandı. Sinirli bir sesle, "Serge burada mı?" diye bağırdı.

Teuse tepenin kenarına doğru yürümüştü: "Muhterem peder, odasında" diye cevap verdi. "Dua ediyor herhalde... Bir şey mi söyleyeceksiniz kendisine? Haber vereyim mi?"

Endişeli görünen Pascal Amca kamçıyı tutan sağ elini sertçe hareket ettirdi. İyice eğilmişti, neredeyse düşecekti.

"Dua ediyor öyle mi?" diye devam etti. "Hayır haber vermeyin çünkü boğabilirim onu ama buna da gerek yok. Albine'in öldüğünü haber verecektim kendisine, anladınız mı? Benim tarafımdan bildirin ona, Albine öldü!"

Bunları söyledikten sonra körüğün altında kayboldu gene, kamçıyı ata öylesine güçlü indirdi ki hayvan

fırlayıverdi. Ama Pascal, yirmi adım kadar ötede gene durdurdu atı, başını uzattı ve daha yüksek sesle haykırdı bu kez: "Albine hamileydi, bunu da söyleyin ona benim tarafımdan! Hoşuna gider."

Araba çılgınca koşmaya devam etti. Paradou'ya giden bayırlardaki taşlı yolları, korkunç sarsıntılarla çıkıyordu. Teuse konuşamıyordu. Archangias ona vahşi bir neşe içinde pırıl pırıl parlayan gözlerini dikmiş, bakıyor, sinsi sinsi gülüyordu. Teuse itti onu, az daha, merdiven basamaklarından aşağı atacaktı.

Bu kez de hırsını Archangias'tan alıyordu: "Çekil gözümün önüden!" diye bağırdı. "Sizden de nefret edeceğim sonunda. Bir insanın ölümüne sevinilir mi hiç? Ben hiç sevmezdim o kızı. Ama o yaşta bir insanın ölümü çok kötü!.. Çekilin karşımdan! Gülmeyin öyle, yoksa makasımı fırlatırım suratınıza!"

Plassans'a sebze satmaya giden bir köylü doktor Pascal'a, Albine'in ölümünü haber verdiğinde saat bir olmuştu. Jeanbernat'nın kendisini çağırdığını da eklemişti. Doktor şimdi kilisenin önünden geçerken bağırdığından biraz rahatladığını hissediyordu. Kendisini böyle tatmin edebilmek için yolundan dönmüştü. Kendisinin de parmağı olduğundan bir cinayet sayıyordu bu ölümü ve bu konuda sorumluluğu olduğuna inanıyordu. Yol boyunca çevreyi görüp atını sürebilmek amacıyla gözlerini silerek, devrilip bir yerini kırmayı çok isteyerek arabasını taş yığınlarına doğru sürmüş ve sürekli kendine küfretmişti. Bahçenin hiç bitmeyen duvarı boyunca uzayıp giden çukur yola girince bir umuda kapıldı. Belki de Albine kendinden geçmişti yalnızca. Köylü onun kendisini

çiçeklerle zehirlediğini söylemişti. Zamanında yetişip kurtarabilseydi onu! Bunu düşündükçe, kendine vuruyormuş gibi acımasızca kamçılar indiriyordu atına.

Güzel bir gündü. Köşk, Mayıs ayının güzel günlerindeki gibi bol güneş içinde gözüktü. Ama çatıya kadar yükselen sarmaşığın parlak renkli beneklerle lekelenmiş yaprakları vardı. Çatlaklardan süzülen şebboyların etrafında da bal arıları vızıldamıyordu artık. Telaşla bağladı atını, küçük bahçenin parmaklıklı kapısını itti. Çevre, Jeanbernat'nın ortasında piposunu tüttürdüğü o derin sessizlik içindeydi. Yalnızca, ihtiyar, artık orada, salataların karşısındaki peykede oturmuyordu.

"Jeanbernat!" diye seslendi doktor.

Cevap veren olmadı. Giriş yerine yürüdü doktor. O zamana kadar hiç görmediği bir şey gördü. Dehlizin sonunda, karanlık merdiven boşluğunda Paradou'ya açılan bir kapı vardı, uçsuz bucaksız bahçe, soluk güneşin altında, sararmış yapraklarını sallıyor, sonbaharın hüznünü yayıyordu çevreye. Doktor kapıdan geçti, nemli otların üstünde birkaç adım attı.

"Siz misiniz doktor?" diye sordu Jeanbernat sakin bir sesle.

İhtiyar, elinde kürek, bir dut ağacının dibinde, büyük çaba harcayarak çukur kazıyordu. Ayak sesini duyunca uzun boyuyla doğrulmuştu. Sonra gene işe koyulmuş, bir hamlede koca bir yığın toprak kaldırmıştı yerden.

"Ne yapıyorsunuz orada öyle?" diye sordu Doktor Pascal.

Jeanbernat gene doğruldu. Alnının terini ceketinin

koluna siliyordu. Sakin bir tavırla cevap verdi: "Mezar kazıyorum. Albine oldum olası çok severdi bahçeyi. Burada rahat uyur."

Kederinden boğulacak gibiydi Doktor. Bir an çukurun kenarında durdu ve hiç konuşamadı. Jeanbernat'nın küreğini büyük bir güçle toprağa daldırıp çıkarışım seyrediyordu.

"Albine nerede?" diye sordu sonunda.

"Yukarıda odasında. Yatakta bıraktım. Mezara koymadan önce kalbini dinlemenizi istiyorum... Ben dinledim, hiçbir ses işitmedim."

Doktor yukarı çıktı. Odaya hiç el sürülmemişti. Yalnızca bir pencere açılmıştı. Çiçekler solmuş, kendi kokuları içinde boğulmuşlardı. Orada yalmzca ölmüş tenlerinin ekşi kokularını çıkarıyorlardı. Oysa yüklükte, hâlâ ince dumanlar çıkararak odanın içine âdeta akan boğucu bir sıcak vardı. Albine bembeyazdı, elleri kalbindeydi ve çuha çiçekleriyle sümbüllerden yatağında gülümseyerek uyuyordu. Son derece mutluydu ve kesinlikle ölmüştü. Doktor, yatağın karşısında, ayakta durdu, ölüyü diriltme denemelerine kalkışan bilim adamlarına özgü sabit bakışlarla uzun uzun baktı ona. Daha sonra kızın bitişik ellerini bile çözmek istemedi. Alnından, analık halinin daha şimdiden gölgelendirdiği yerden öptü. Aşağıda, bahçede, Jeanbernat'nın küreği tok ve düzenli seslerle toprağa dalıp çıkmaya devam ediyordu.

Ama on beş dakika sonra yukarı çıktı ihtiyar. İşini bitirmişti. İçeri girdiğinde doktor karyolanın önünde oturuyordu. Pascal, öylesine düşüncelere dalmıştı ki, yanaklarından dökülen yaşları hissetmiyordu sanki. Yal-

nızca bir kez göz göze gelebildiler ikisi. Bir anlık bir sessizlikten sonra Jeanbernat gene o el hareketiyle birlikte konuştu: "İşinize bakın siz. Ben konuştuğumda haklıydım. Hiçbir şey yok, hiçbir şey, hiçbir şey... Alay bunların hepsi."

Ayakta duruyordu, yataktan düşen gülleri topluyor, Albine'in eteklerine atıyordu teker teker.

Devam etti konuşmaya: "Çiçekler yalnızca bir gün yaşar ama benim gibi kötü ısırganlar, üstünde büyüdüğü taşı aşındırır... Hoşça kalın artık, ölebilirim. Güneşimden kalan son aydınlık yeri de kararttılar. Kepazelik."

O da oturdu. Ağlamıyordu, düzeneği kırılmış bir otomat gibi, kaskatıydı ve müthiş bir keder yaşıyordu. İstem dışı bir hareketle elini uzattı, menekşe dolu küçük masada duran bir kitabı aldı.

Tavanarasındaki kitaplardan biriydi bu. Tek kalmış bir Holbach cildiydi. Sabahtan beri Albine'in cenazesini beklerken okumuştu onu. Bitkin durumdaki doktor hâlâ konuşmadığından Jeanbernat sayfaları çevirmeye başladı. Ama ansızın aklına bir şey geldi. Şöyle dedi doktora: "Bana yardım edin de, birlikte aşağı indirelim onu, bu çiçeklerle birlikte gömelim."

Pascal Amca ürperti geçirdi. Ölülerin böyle evde kalmasının yasal olmadığını söyledi.

"Nasıl yasal değil!" diye haykırdı ihtiyar. "Olmazsa olmasın! Ben yaparım olur! Albine bana ait değil mi? Rahiplerin onu elimden almalarına izin vereceğimi mi sanıyorsunuz? Kurşun yemek istiyorlarsa deneyebilirler bunu."

Ayağa kalkmıştı ve elindeki kitabı gösterişli bir ha-

reketle havaya kaldırıyordu. Doktor onun ellerini tuttu ve avuçlarında sıktı, sakin olmasını rica etti. Uzun süre konuştu, aklına gelen her şeyi söyledi. Kendi kendini suçluyor, ağzından bölük pörçük itiraflar kaçırıyor, sürekli Albine'i öldürenlerin adlarını yineliyordu belli belirsiz.

Sonunda, "Beni dinleyin" dedi. "Size ait değil artık o. Onlara iade etmek gerekir onu."

Ama Jeanbernat başını sallıyor, el hareketiyle reddediyordu bunu. Gene de olumsuz etkilenmişti. Sonra, "Tamam" dedi. "Alsınlar da kollarını kırsın onların! Onların topraklarından çıksın da korkudan öldürsün hepsini... Aslında benim orada görülecek bir işim var. Yarın gideceğim... Güle güle doktor. Çukur bana kalsın."

Doktor gittikten sonra, Jeanbernat, gene ölünün baş ucuna ourdu, ciddi bir tavırla kitabını okumayı sürdürdü.

XVI

O sabah, papaz evinin kümesinde büyük bir kargaşa vardı. Artaud'ların kasabı, Mathieu adlı domuzu sundurmanın altında kesmişti. Désirée keyflenmiş, domuz kesilirken ayaklarını tutmuş, bu kadar semiren bir hayvanın kesinlikle kesilmesi gerektiğini söyleyerek, hayvanın bıçağın acısını fazla hissetmemesi için sırtını öpmüştü. Bu konuda kimse onun kadar becerikli olamazdı, bir satır vuruşuyla bir kazın kafasını uçurur ya da bir makasla bir tavuğun gırtlağını kesiverirdi. Hayvanları çok sevmesine rağmen son derece keyifli bir tavırla razı geliyordu bu kesme işine. Bu işin gerekli olduğunu söylüyordu. Yeti-

şen yavrulara yer açılıyordu böylece. O gün, son derece neşeliydi Désirée.

Teuse sürekli, "Matmazel, hasta olacaksınız" diye bağırıyordu. "Bir domuz kesiliyor diye, bu hallere girmeniz doğru mu? Bütün gece dans etmiş gibi kıpkırmızı kesildiniz."

Ama Désirée el çırpıyor, sürekli dönüyor, telaş gösteriyordu. Teuse'ün, kendi deyişiyle ayaklarında derman kalmış olması mümkün değildi. Sabah saat altıdan beri koca bedenini mutfaktan kümese sürükleyip duruyordu. Sucuk yapacaktı. Güneş altında iki büyük kovaya doldurulmuş pembe kanı o dövmüştü. Matmazel, sudan birtakım nedenlerle kendisini sürekli çağırdığından, bitmeyecekti bu iş kesinlikle. Ayrıca tam kasap, Mathieu'yü keserken Désirée ahıra girmiş ve çok heyecanlanmıştı. Lise adlı inek de doğuruyordu orada. Genç kız bu durumu görünce daha da sevinmiş, ne yapacağım şaşırmıştı.

Olduğu yerde zıplayarak ve döne döne haykırıyordu: "Biri gidiyor, öbürü geliyor! Baksana Teuse!"

Saat on birdi. Kiliseden sesler geliyordu arada bir. Boğuk mırıltılar halindeki hüzünlü seslerin dua ettiği anlaşılıyordu ve bu dua sırasında, birdenbire daha yüksek sesle yinelenen Latince sözler söyleniyordu.

Désirée belki yirminci kez, "Gelsene!" dedi.

Yaşlı hizmetçi kadın, "Çanı çalmak gerekiyor" dedi. "Mümkün değil, iş bitmeyecek. Gene ne var Matmazel?"

Ama cevap beklemedi. Kovalardaki kanı büyük bir iştahla içen tavukların arasına daldı. Öfkeyle tekme atarak tavukları dağıttı. Sonra kovaların üstünü örttü.

"Siz benimle uğraşacağınıza şu haydutlarla ilgilenseniz, daha iyi ederseniz... Eğer onları öyle başıboş bırakırsanız, sucuksuz kalırsınız, bilesiniz!"

Désirée gülüyordu. Tavuklar birazcık kan içmişse ne olmuştu yani! Birazcık semirirlerdi hiç değilse. Sonra Teuse'ü ineğin yanına göndermek istedi. Hizmetçi kadın çırpınıyordu âdeta.

"Çanı çalmam gerekiyor... Cenaze çıkacak, anlıyor musunuz?"

O sırada kiliseden gelen sesler arttı ve arkasından da sönerek, uzadı. Belirgin bir ayak sesi duyuldu.

Désirée, Teuse'ü ahıra doğru iterken, "Olmaz canım" diye ısrar ediyordu. "Söyle ne yapmam gerekiyor."

Ot yatağına uzanmış olan inek başını çevirdi, kocaman gözleriyle baktı onlara. Désirée, hayvanın kesinlikle bir şeye ihtiyacı olduğunu söylüyordu. Daha az acı çekmesi için yardım edilebilirdi belki. Teuse omuz silkiyordu. Hayvanlar kendi işlerini kendileri görebilirlerdi herhalde! Onları rahatsız etmemek yeterliydi.

Sonunda tam kutsal eşya yerine doğru ilerlerken, sundurmanın önünden geçtiği sırada bir kez daha bağırdı. Yumruğunu sallayarak, "Bakın, bakın" dedi, "Ah köpek!"

Sundurmanın altında, Mathieu, kızartılmayı beklerken, bacakları havada, sırt üstü yatıyordu. Boynundaki bıçak yarası taptaze duruyordu ve üstünde kan damlaları parlıyordu. Son derece ince hareketler içinde, beyaz, küçük bir tavuk kan damlalarını gagalıyordu.

"Tabii, ziyafet çekiyor kendine!" dedi Désirée.

Domuzun şişirilmiş karnına vuruyordu: "Nasıl oluyormuş bakalım şişko! Sen onların çorbalarını nasıl çalıyordun. Şimdi de onlar boynunu gagalasınlar biraz."

Teuse hemen önlüğünü çıkardı. Mathieu'nün boynunu örttü. Sonra çabucak kiliseye girdi ve kayboldu. Giriş kapısı paslı menteşeler üstünde gıcırdamıştı. Yükselen bir ezgi, sakin güneş altında yayılıyordu. Sonra an-

sızın çan, düzenli vuruşlarla çalmaya başladı. Domuzun önünde diz çökmüş halde, hâla onun karnına vuran Désirée başım kaldırmış dinliyor ve sürekli gülümsüyordu. Yalnız olduğunu fark edince sinsi sinsi baktı etrafına, ahıra girdi, kapıyı örttü arkasından. İneğin doğurmasına yardım edecekti.

Cenazenin geçebilmesi için ardına kadar açılmak istenen mezarlığın küçük, parmaklıklı kapısı, bir yanı düşmüş duvarın hizasında sarkıyordu. Güneş, boş alanda kuru otların üstünde uyukluyordu. Cenazeyi taşıyanlar *Miserere*'nin son ayetini okuyarak içeri girdiler. Bir sessizlik oldu.

Rahip Mouret tok bir sesle, "*Requiem aeternam dona ei, Domine*" dedi.

Peder Archangias, zâkir gibi böğürerek devam etti: "*Et lux perpetua luceat ei*".

Önde Vincent gidiyordu. Sırtında beyaz kaftan vardı, yaldızı yukarı doğru dönmüştü, büyük bakır haçı iki eliyle tutmuştu ve çok yüksekte taşıyordu. Rahip Mouret'nin sırtında ise siyah üstlüğü vardı. Yüzü sapsarı, başı dikti, dua ederken dudakları hiç titremiyor, ileri doğru bakıyor ve onun arkasından gidiyordu. Elindeki yanan mum, bol gündüz aydınlığını sıcak bir damlayla belli belirsiz lekeliyordu. İki adım arkasından da ona neredeyse değerek Albine'in tabutu geliyordu. Bu tabutu dört köylü, siyah renkli, sedyeye benzeyen bir şeyin üstünde taşıyorlardı. Çok dar bir çuhayla üstünkörü örtülmüş tabutun yepyeni çam tahtaları gözüküyor, tahtalara gömülmüş çivilerin başları çelik kıvılcımlar çıkarıyordu âdeta. Çuhanın orta yerine çiçekler, ölünün yatağından avuç avuç alınmış beyaz güller, çuha çiçekleri, sümbüller serpilmişti.

Köylüler, sedyeyi, parmaklığa taktırmadan geçirebilmek için biraz eğince Peder Archangias haykırdı: "Dikkat edin! Her şeyi devireceksiniz!"

Koca eliyle tabutu tuttu bir yandan da. Bir papaz yamağı bulunmadığı için kutsal su kabını da o taşıyordu. Öte yandan orman bekçisi de gelmediğinden zâkirlik işini de o üstlenmişti. Geri döndü, "Siz de girin" dedi.

Başka bir cenazeydi bu. Bir gün önce titreme nöbeti geçirdikten sonra ölen Rosalie'nin çocuğuydu. Anası babası, ihtiyar Madam Brichet, Catherine ve iki koca kız, La Rousse ve Lisa oradaydılar: Çocuğun tabutunu iki başından onlar tutmuşlardı.

Birdenbire sesler kesildi. Gene bir sessizlik hâkim oldu ortalığa. Çan gene son derece sakin ve hüzünlü bir uyum içinde çalmaya devam ediyordu. Cenaze alayı boydan boya geçti mezarlığı, kiliseyle kümes duvarının oluşturduğu köşeye kadar gitti. Çekirgeler uçuyor, kertenkeleler aceleyle kovuklarına giriyordu. Bu toprak parçasında hâlâ ağır bir sıcak vardı. Cenaze alayının ayakları altında çiğnenen ve ezilen otların hışırtısı boğuk hıçkırıklar çıkarıyordu sanki.

Archangias, çocuğun tabutunu taşıyan iki kızın yolunu keserek, "Durun, bekleyin" dedi. "Sıranızı bekleyin. Ayaklarımıza dolanmanın lüzumu yok."

Kızlar yere bırakıverdiler cenazeyi. Rosalie, Fortuné ve yaşlı Madam Brichet mezarlığın ortasında durdular. Catherine de çaktırmadan Archangias'ın peşinden gidiyordu. Albine'in mezarı, peder Caffin'in mezarının sol tarafında hazırlanmıştı. Rahibin mezarının beyaz taşına, güneşte beyaz pullar serpilmişti sanki. Daha sabahleyin kazılmış olan mezarın çevresinde yüksek ot yığınları vardı. Mezarın kenarındaki yarısı yolunmuş iri otlar dal-

larını sarkıtıyordu. Mezarın içine bir çiçek düşmüştü ve kara toprakta, kızıl yaprakların üstünde benekler oluşturuyordu. Rahip Mouret yürüyünce yumuşak toprak kaydı ayaklarının altında. Mouret çukura düşmemek için gerilemek zorunda kaldı.

Çanın feryadını bastıran gür bir sesle, "*Ego sum*" diye başladı.

Ve ilahi okunurken orada bulunanlar, henüz boş olan mezara, ellerinde olmadan yandan yandan bakıyorlardı. Haçı, rahibin karşısında, mezarın ayak ucuna daldıran Vincent ayakkabısının ucuyla toprakları itiyordu ve bu toprakların mezarın içine doğru su gibi akışını seyrederek eğleniyordu. Olan biteni daha iyi görebilmek için onun sırtının üstünden eğilen Catherine de gülüyordu. Köylüler otların üstüne bırakmışlardı tabutu. Archangias okunmuş su kabını hazırlarken onlar gerinmekle meşguldüler.

"Buraya gel bakayım Voriau!" diye seslendi Fortuné.

Tabutu koklayan iri, siyah köpek, somurtarak geldi.

"Bu köpeği niye getirmişler ki?" diye haykırdı Rosalie.

"Peşimizden geldi işte!" dedi Lisa sevincini belli etmemeye çalışarak.

Kalabalık, çocuğun tabutunun etrafında toplanmıştı ve alçak sesle konuşuyordu. Ana baba bazen unutuyorlardı çocuğu. Sonra da ayaklarının dibinde, aralarında olduğunu görünce gene susuyorlardı.

"Bambousse Baba gelmek istemedi mi?" diye sordu La Rousse.

İhtiyar Madam Brichet havaya doğru baktı.

"Dün çocuk öldüğünde, her yeri kırıp dökeceğini

söylüyordu" diye homurdandı. "Yok, iyi bir insan değil o, sizin yanınızda söylüyorum işte, Rosalie... 'Paramı çaldılar benim, çocuğun düğünden üç gün önce ölmesi için, buğday tarlalarından birini verirdim!' diye bağırarak az daha boğmuyor muydu beni?"

"Nereden bilelim biz!" dedi Koca Fortuné kurnazca.

"Ne olur ihtiyar kızarsa?" diye ekledi Rosalie. "Ne önemi var artık, evlendik biz."

Küçük tabutun üstünden, gözleri parlayarak gülümsüyorlardı birbirlerine. Lisa ile La Rousse dirsekleriyle dürttüler birbirlerini. Herkes ciddileşti tekrar. Fortuné şimdi eski mezar taşları arasında dolaşmaya başlayan Voriau'yu kovmak için bir avuç toprak almıştı eline.

"Neyse, bitiyor artık!" diye mırıldandı La Rousse alçak sesle.

Rahip Mouret mezarın önünde *De Profundis* duasını bitiriyordu. Sonra ağır ağır tabuta yaklaştı, doğruldu, gözlerini tabuta dikti ve bir süre öyle kaldı. Daha büyümüş gibiydi sanki. Yüzünde, yüz ifadesine değişiklik veren bir dinginlik vardı. Eğildi, bir avuç toprak aldı yerden, tabutun üstüne haç şeklinde serpti bu toprağı. Öyle berrak bir sesle dua ediyordu ki, tek bir hece bile kaybolmadı.

"Revertitur in terram suam unde erat et spiritus redit ad Deum qui dedit illum."

Cemaat bir ürperti geçirdi âdeta. Lisa düşüncelere dalmıştı ve sıkıntı içinde, "İnsan sıranın kendisine geleceğini de düşününce... Hiç de hoş değil doğrusu" diyordu.

Archangias su serpme kabını rahibe uzatmıştı. Rahip cenazenin üstünde birkaç kez salladı kabı.

"*Requiescat in pace*" diye mırıldandı.

Vincent ve Archangias o kadar tiz ve tok bir sesle

"Amin" diye karşılık verdiler ki Catherine gülmemek için yumruğunu ağzına sokmak zorunda kaldı.

"Önemli değil, bir şey değil" dedi Lisa. "Bu cenazede de kimse yok. Biz de olmasak mezarlık bomboş kalacakmış"

İhtiyar Madam Brichet, "Kızın kendisini öldürdüğü söyleniyor" dedi.

La Rousse girdi araya: "Evet, biliyorum. Peder, onun Hıristiyanlar'la aynı yere gömülmesini istemiyordu. Ama rahip, 'ahret herkesindir' diye karşılık verdi. Yanlarındaydım ben... Ama Filozof gelebilirdi herhalde."

Rosalie susturdu onları ve alçak sesle, "Aaa! Filozof burada işte!" dedi.

Gerçekten, Jeanbernat mezarlığa giriyordu. Dosdoğru mezarın çevresinde toplanmış kalabalığa doğru yürüdü. Son derece çevik ve kıvrak adımlar atarak yürüyordu ve hiç gürültü çıkarmıyordu. İlerledi. Archangias'ın tam arkasında durdu. Bir an, ensesine doğru, onu yiyecekmiş gibi baktı. Sonra, Rahip Mouret duasını bitirirken, sessizce çakısını çıkardı cebinden, açtı ve bir vuruşta sağ kulağını uçurdu Archangias'ın. Hiç kimse onu engelleyecek vakti bulamamıştı. Peder Archangias korkunç bir ses çıkardı.

Jeanbernat kulağı yere attı ve son derece sakin bir tavırla, "Sol kulağı da bir dahaki sefere" dedi.

Yürüdü. İnsanlar o kadar şaşırmıştı ki peşinden gidemediler. Archangias mezardan çıkan taze toprak yığınının üstüne yuvarlanmıştı. Mendilini tıkaç yapıp bastırdı yarasına. Tabutu taşıyan dört kişiden biri evine götürmek istedi onu. Ama o kabul etmedi. Orada bekledi aksi bir tavırla, Albine'in mezara indirildiğini görmek için bekledi.

Rosalie belli belirsiz göğüs geçirdi: "Neyse, sıra bize geldi" dedi.

Ama Rahip Mouret, mezarın başında öyle bekleyip duruyor, Albine'in tabutunu, sarsmadan çukura indirmek amacıyla iplerle bağlayan taşıyıcılara bakıyordu. Çan sesleri kesilmemişti ama Teuse yorulmuştu galiba çünkü sesler, törenin uzamasına öfkelenmiş gibi karışmaya başlamıştı. Güneş daha fazla yakmaya başlamıştı. Yalnız Servi'nin gölgesi mezarlarla yüksek otların ortasında ağır ağır geziniyordu. Rahip Mouret, çalışmalara engel olmamak için mecburen gerileyince, gözü, Peder Caffin'in, orada, kır çiçeklerinin altında rahat rahat uyuyan, o bir zamanlar sevmiş olan papazın mezar taşına ilişti.

Sonra, birdenbire, tabut, düğümlerinden çatırtılar gelen iplerle tutulup mezara indirilirken duvarın arkasındaki kümesten müthiş bir gürültü geldi. Keçi meliyor, ördekler, kazlar, hindiler gagalarını vuruyor, kanat çırpıyorlardı. Tavuklar da bir ağızdan gıdaklıyordu. Kırmızı horoz Alexandre da boru gibi sesiyle ötüyordu. Tavşanlar, kulübelerinin tahtalarını sarsacak derecede atlayıp zıplıyorlardı. Sonra bu küçük hayvanlar âleminin bu gürültülü patırtılı hayatının üstünde büyük bir kahkaha yansıyordu. Bir etek hışırtısı işitildi. Darmadağınık saçlarıyla Désirée, kolları dirseklerine kadar sıvalı, yüzü başarıdan kıpkırmızı kesilmiş, ellerini duvarın beşik örtüsü damına dayamış vaziyette göründü. Gübre yığınının üstüne çıkmıştı galiba.

"Serge! Serge!" diye bağırdı.

Albine'in tabutu mezara inmişti o sırada. İpleri almışlardı. Bir köylü ilk küreği atmıştı.

Désirée ellerini çırptı ve yüksek sesle haykırdı:

"Serge! Serge! İnek bir buzağı doğurdu!"